

ספר

אוצר-הקונטרסים

חלק ג'

והוא לקוטי קונטרסים יקרים מפז ומפנינים, שנדפסו ונתפשטו
כבר בעולם, המדברים על כל מיני נושאים בחיי האדם, מה
שעובר עליו ברוחניות ובגשמיות, ומחזקים ומאמצים ומכניסים
בו תקנה ואור וחיית להמשיך בחייו. ויורה לו דרכים ועצות
קלות ונעימות איך לעבור את זה העולם בטוב ובנעימים ובאשר
אמתי, ולהיות דבוק בחי החיים בו יתברך, אשרי לו.

*

בנוי ומיסד על-פי דברי

רפנו הקדוש והנורא, אור הגנוז והצפון
בוצינא קדישא עלאה, אדוננו, מורנו ורפנו

רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו

ועל-פי דברי תלמידו, מורנו

הקדוש, אור נפלא, אשר כל רז לא אגים ליה

רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו

ומשלב בפסוקי תורה, נביאים, כתובים ומאמרי חכמינו
הקדושים מגמרא ומדרשים וזהר הקדוש

*

הובא לדפוס על-ידי

חסידיו ברסלב

עיה"ק ירושלים תובכ"א

שנת תשנ"ג לפרט קטן

הכתובת להשיג את הספר הקדוש הזה
וכל ספרי אדמו"ר מוהר"ן מברסלב זי"ע
וספרי תלמידיו הקדושים

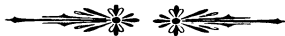


בארץ ישראל
יבנאל עיר ברסלב
גליל



בארצות הברית
מתיבתא היכל הקודש – חסידי ברסלב

Mesifta Heichal Hakodesh
1129-42nd street
Brooklyn N.Y. 11219



מוסדות "היכל הקודש" חסידי ברסלב בארץ ובחו"ל
שע"י עמותת "ישמח צדיק – קהילת ברסלב בגליל"
בנשיאות כ"ק מוהרא"ש שליט"א – הצדיק מיבנאל
רח' רבי נחמן מברסלב 1, ת.ד. 421 יבנאל, 15225
טלפון רב קווי: 04-6708356 פקס: 04-6708359

על-ידי העצות שנתגלין בעולם,
דהינו שיודעין בעולם לתן עצמה
לנפשם כל אחד ואחד מה שצריך,
על-ידי-זה גדלה האמונה, בבחינת
(ישעיה כה, א): "אודה שמך פי
עשית פלא עצות מרחוק אמונה
אמן", שעל-ידי העצות גדלה
האמונה.

(לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן ה)

אוצר הקונטרסים

חלק ג'

ה	יש תקוה.....
לה	ישועתך קרובה.....
נז	אל תשפיל אותי.....
פג	אל תתלונן.....
קג	חדש עצמך.....
קלג	למה להתנאש.....
קמג	מרירי יום.....
קסז	קשה יום.....
קפט	צא מהלחץ.....
רט	עד מתי.....
רלא	רק כך.....
רנה	צא מהדכאון.....
רעא	פחד שוא.....
רפז	רוח נקי.....
שא	יש עתיד.....

קונטרס

יש תקנה

יכניס חזוק עצום בלב הרחוקים והשבורים, ויגלה להם
פי אין שום יאוש בעולם כלל, ועדין יש תקנה
לאחריתם לשוב אליו יתברך.



בנוי ומיסד על-פי דברי
רבנו הקדוש והנורא, אור הגנוז והצפון,
בוצינא קדישא עלאה, אדוננו, מורנו ורבנו
רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו.

ועל-פי דברי תלמידו, מורנו
הגאון הקדוש, אור נפלא, אשר כל רז לא אניס ליה
רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו,

ומשלב בפסוקי תורה, נביאים, כתובים,
ומאמרי חכמינו הקדושים מגמרא
ומדרשים וזהר הקדוש



הובא לדפוס על-ידי
חסידי ברסלב
עיה"ק ירושלים תובב"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר, אֲשֶׁר כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל
צָרִיךְ לְחַזֵּק אֶת עֲצָמוֹ בְּכָל מִיּוֹנֵי אַפְּנִים
בְּעוֹלָם, וְאִסוּר לוֹ לִפְּלֹ בְּדַעְתּוֹ כָּלֵל, אֲלֹא
יָדַע שְׂיֵשׁ לוֹ תִּקְוָה, אֲפִלּוֹ שֶׁכָּבַר נִפְּל
מִמָּקוֹם שֶׁנִּפְּל, אִסוּר לוֹ לְהִתְיַאֵשׁ. וְדָבָר
זֶה לְמַד אוֹתָנוּ רַבֵּנוּ ז"ל, שֶׁבְּשׂוּם פְּנִים
וְאִפְּן אִסוּר לְהִתְיַאֵשׁ, כִּי הֵיִאוּשׁ גָּרוּעַ
יֹתֵר מִכָּל הַחֲטָאִים שֶׁבְּעוֹלָם, וְעַקֵּר כַּח
הַסְטֵרָא אַחֲרָא לְלַכּוֹד אֶת הָאָדָם הוּא רַק
עַל-יְדֵי מִדַּת הֵיִאוּשׁ, כִּי תִכְּף-וּמִיד כְּשֶׁאָדָם
מִתְיַאֵשׁ, אֲזִי אֵין לוֹ כָּבֵר שׂוּם תִּקְוָה, חֵס
וְשְׁלוֹם, אֲבָל כְּשֶׁאָדָם מְחַזֵּק אֶת עֲצָמוֹ
בְּכָל מִיּוֹנֵי אַפְּנִים שֶׁבְּעוֹלָם, וַיִּוְדַע שְׂאִין
שׂוּם יֵאוּשׁ בְּעוֹלָם כָּלֵל, אֲזִי יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה.
(אמרי מוהרא"ש, חלק ב', סימן תצג)

קוֹנְטֵרַס

יש תקוה

.א.

רַבְּנוּ הַקְּדוֹשׁ הַכְּרִיז וְצָעַק בְּקוֹל גָּדוֹל "אֵין שׁוּם יְאוּשׁ בְּעוֹלָם כָּלָל" (קִיִּין שׁוּם יְאוּשׁ אֵיז גָּאָר נִיט פֶּאָר הַאֲנֵדִין), וּמִשָּׁף מְאֹד בְּאֵלוֹ הַתְּבוּת, וְאָמַרְם בְּכַח גָּדוֹל וּבְעִמְקוֹת נִפְלְאָה וְנוֹרְאָה מְאֹד, כְּדִי לְהוֹרוֹת וּלְרַמֵּז לְכָל אֶחָד וְאֶחָד לְדוֹרוֹת, שֶׁלֹּא יִתְיַאֵשׁ עֲצָמוֹ בְּשׁוּם אִפְן שֶׁבְּעוֹלָם, אֲפֹלוֹ אִם יַעֲבֹר עָלָיו מֶה וְאֵיךְ שֶׁהוּא, אֲפֹלוֹ אִם נִפְל לְמָקוֹם שֶׁנִּפְל, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, מֵאֲחֵר שֶׁמְחַזֵּק עֲצָמוֹ בְּכָל מֶה שֶׁהוּא יְכוֹל עֲדִין יֵשׁ לוֹ תְּקוּהָ לְשׁוֹב וּלְחֹזֵר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ (עֵין לְקוּטִי-מוֹהֲר"ן חֶלֶק ב' סִימָן ע"ח), וְאֲפֹלוֹ מִי שֶׁהוּא, חָס וְשָׁלוֹם, בְּמַדְרָגָה הַתְּחִתוֹנָה לְגַמְרֵי, וְאֲפֹלוֹ אִם מִנַּח בְּשִׂאוֹל תְּחִתִּיּוֹת,

רחמנא לצלן, אף-על-פי-כן אל יתיאש עצמו ויקים
 מבטן שאול שועתי (יונה ב), שירגיל עצמו לדבר
 אליו יתברך בלשון שרגיל בה, ויצעק ויבקש אותו
 יתברך שיחוס וירחם עליו להוציאו מהבוץ והלכלוך
 שנפל לשם, ויחזק עצמו במה שיוכל, כי גם הוא
 יכול לחזור אליו יתברך, ויש תקנה לאחריתו.

ב.

אחי היקר! אם אתה רוצה לשוב אליו יתברך
 באמת, עליך לזכר תמיד את דברי רבנו, זכרוננו
 לברכה, אשר צעק ואמר, שאין שום יאוש בעולם
 כלל, כי על כל אחד ואחד עוברות כל מיני מניעות
 ומרירות בכל יום ויום, שהתאוות והמחשבות הזרות
 והרעות רודפות אותו בכל עת, ובפרט בשעת
 התפלה, ויש לו יסורים גדולים מזה, ובפרטיות
 כשנופל בכל פעם בעברות חמורות ביותר, רחמנא
 לצלן, וקשה וכבד עליו לצאת מזה, עד שנדמה לו
 כאלו אבד מנוס ותקנה ממנו לגמרי, מחמת רבוי
 מעשיו הרעים, והפגמים המגנים שפגם עד הנה, כנגד
 זה צריכים תמיד להזכיר עצמו בקול צעקתו של

אף-על-פי-כן יש לך עדין תקנה טובה לתקן הכל, כי כל זמן שהנשמה באפך עדין אתה יכול לתקן הכל, ולשוב אליו יתברך באמת, כי כל אדם כל זמן שהוא עדין חי על האדמה יש לו תקנה לתקן הכל, והעקר היא האמונה — שתהיה לו אמונה שלמה בהשם יתברך — להאמין בו יתברך בתמימות ובפשיטות גמור, ולידע שאין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל אלקות גמור הוא, ועל-ידי אמונה יזכה להגיע אל מדרגה כזו שיזכה להכניע את הרע הבווער בו, כי עקר הכח לעמד נגד היצר הרע הוא על-ידי האמונה הקדושה שהיא כלל כל התורה הקדושה, כמו שכתוב (תהלים קי"ט): כל מצוותיך אמונה, ואמרו חכמינו הקדושים (מכות כ"ד): בא חבקוק והעמידן על אחת: וצדיק באמונתו יחיה, כי האמונה הקדושה מכניסה בו ידיעה בחדוש העולם — שיודע ומבין כי השם יתברך חדש את העולם יש מאין, אשר זהו עקר האמונה, וכן הוא מוציא מכח אל הפעל בכל יום ויום את הבריאה יש מאין, כי הוא מחיה וממהה ומקים את כל הבריאה, ועל-ידי-זה מתגלה לו שעדין יש תקנה לתקן את הכל, כי אין שום יאוש בעולם כלל.

רַבְנוּ, זְכוּנוּ לְבָרָכָה, "אֵין שׁוּם יְאוּשׁ בְּעוֹלָם כָּלָל"
 וְכָל הַיָּמִים אֲשֶׁר הוּא חַי עַל פְּנֵי הָאָדָמָה, הוּא צָרִיךְ
 לְהִתְחַזֵּק, וּלְהִתְחִיל בְּכָל פַּעַם מִחֻדָּשׁ, וְאֵל יִפֹּל בִּיאוּשׁ
 וְזִקְנָה, רַק יִתְחִיל לְקוּוֹת מִחֻדָּשׁ בְּכָל פַּעַם, וַיֵּדַע שְׁכָל
 זְמַן שֶׁהוּא חַי לֹא תִקְוֶה טוֹבָה לְתַקֵּן הַכֹּל, וְעַל-כֵּן
 אָחִי הַיָּקָר אֶפְלוּ שְׂאֵתָה בְּעִצְמָךְ יוֹדֵעַ אֵת רַבּוּי פְּגָמֶיךָ
 וְלִכְלוּף מַעֲשֵׂיךָ, וּכְבָר הִתְחַלַּת בְּלִי שְׁעוֹר וְעַרְךָ הַרְבֵּה
 פְּעָמִים, וּבְכָל פַּעַם אַתָּה נוֹפֵל יוֹתֵר וְיוֹתֵר אַף-עַל-פִּי-
 כֵן עָלֶיךָ לְקוּוֹת אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְלֹא לַעֲזֹב אֵת הַרְצוֹן
 וְהַכְּסוּפִין כָּלָל, כִּי יֵשׁ תִּקְוֶה טוֹבָה לְאַחֲרִיתֶךָ, אִם לֹא
 תַעֲזֹב עִצְמָךְ.

ג.

צָרִיךְ שְׂתַדַּע אֶהוּבִי, אָחִי הַיָּקָר! אֶפְלוּ שְׂכָבָר
 עָבַר עָלֶיךָ מֵה שְׂעֵבַר, וְעִבְרַת, רַחֲמָנָא לְצַלָּן, עַל
 עֲבֻרוֹת חַמּוּרוֹת וְעֲשִׂיתָ מַעֲשִׂים מְגִנִּים וּמְלַכְלָכִים, חַס
 וְשָׁלוֹם, צָרִיךְ שְׂתֵאֱמִין שְׂאֵין שׁוּם יְאוּשׁ בְּעוֹלָם כָּלָל,
 וְאֶפְלוּ אִם רָצִיתָ לְהִתְגַּבֵּר כְּבָר אֶלְפֵי פְּעָמִים לְהִיּוֹת
 אִישׁ כָּשֶׁר, וְלֹא עָלְתָה בְיָדֶךָ, וְנִפְלַת לְמָה שְׂנִפְלַת,
 אֶפְלוּ שְׂחִזְרַת וְנִפְלַת בְּעֲבֻרוֹת חַמּוּרוֹת, חַס וְשָׁלוֹם,

ד.

אהובי, אחי! ראה לחזק עצמך בכל מיני אפנים
 שבעולם, ואל תניח את עצמך לפל, אפלו אם אתה
 מנח לעת עכשו בעמק הטמאה שנפלת מרב עוונותיך
 וחטאיך, עליך לזכר מה שצעק רבנו, זכרונו לברכה;
 אין שום יאוש בעולם כלל, ועליך לזכר תמיד, כי
 השכינה בכל מקום, ואין שום מציאות בלעדיו יתברך
 כלל, ועל-כן מכל המקומות הירודים והנפולים עדין
 יכולים לצאת ולחזור אליו יתברך, וחכמינו הקדושים
 אמרו (מדרש רבה, פרשת נשא, פרק ז', סימן ט'): חביבין
 ישראל, אף-על-פי שהן טמאין שכינה ביניהם, ואמרו
 (בבא בתרא כ"ח.): מלמד שהשכינה בכל מקום, ועל-
 כן אסור להתיאש בשום אפן שבעולם רק להרגיל
 עצמו תמיד לחשב ממנו יתברך ולהמשיכו אצלו,
 ומכל שכן כשזוכה גם לדבר עמו יתברך שאז בודאי
 יש לו תקנה נפלאה, כי איך שלא יהיה ירגיל עצמו
 לדבר עמו יתברך ויספר לפניו את כל לבו וכל מה
 שעובר עליו, ובודאי לא יעזב אותו השם יתברך.

ה.

ראה להחזיק מעמד, ותמיד תזכר את הכלל הזה, כל זמן שהאדם חי בזה העולם, עדין יש תקנה לתקן הכל, ואין שום יאוש בעולם כלל, העקר לא לפל בדעתו כלל, ולא תחלש דעתו בשום אפן שבעולם כלל, ואל כל זה תזכה רק על-ידי תקף האמונה הקדושה — להאמין בו יתברך בתמימות ובפשיטות, שאין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל אלקות גמור הוא, דבר גדול דבר קטן נעשה רק ברשותו יתברך הפרטית, ואין שום טבע ומקרה ומזל כלל, כי הטבע והמזל הם ברשותו יתברך, וכדיעות אלו תהיה רגיל לברח תמיד אליו יתברך, ומכל מה שרק עובר עליך לטוב או להפוך, לא תשבר כלל, רק תאמין כי עדין יש תקנה לתקן הכל, ואפלו שבין כך אתה נופל ונתלכלך בכל מיני חטאים ועוונות ופשעים ובכל פעם אתה רוצה לצאת מזה, ולא הולך לך רק אתה נופל יותר ויותר אף-על-פי-כן אסור לך לעזוב את עצמך, וזכור תזכר כי אין שום יאוש בעולם כלל, ועדין יש תקנה לתקן הכל.

ו.

אחי היקר! חזק ואמץ, וראה להמשיך עצמך תמיד אליו יתברך ותבטח ברב רחמנותו וטובו יתברך, כמו שכתוב (תהלים קמ"ה): טוב השם לכל ורחמיו על כל מעשיו, כי הקדוש ברוך הוא מרחם על כל בריותיו, ובפרטיות על אלו אשר תמיד מסתכלים ומכונים את לבם אליו יתברך, עליהם גדולה ועצמה רחמנותו וטובו עד אין סוף, ועל-כן ראה להמשיך עצמך תמיד אליו יתברך, ותדבר ותשיח עמו יתברך בלשון שאפה רגיל בה, ותפרש את כל שיחתך לפניו יתברך, כאשר ידבר איש עם רעהו, ותתמיד בזה עד מאד, וזה יעזר לך לעבור על הכל.

ז.

אחי היקר! למה לך להיות תמיד כל כך בחלישות הדעת ושבירת הלב, מכל מה שעובר עליך?! מדוע לא תרגיל את עצמך לברח אליו יתברך, ולידע אשר אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל אלקות גמור הוא, ואיך שעובר עליך

— הכל ממנו יתברך ובידיעות אלו תתודע שבודאי יש תקנה לאחריתך, וסוף כל סוף אם תהיה חזק באמונה בו יתברך, אזי תזכה לתקן הכל, כי אצלו יתברך הוא העקר אמונה כמו שגלה לנו רבנו, זכרוננו לברכה, ואמר (ספר המדות, אות אמונה, סימן ו'): על-ידי אמונה האדם חביב להשם יתברך כאשר לבעלה, עין שם, ועל-כן בזה שתאמין בו יתברך ותדע כי אין שום מקרה כלל, וכל מה שעובר עליך הכל בהשגחתו יתברך הפרטי פרטית, על-ידי-זה בעצמו תזכה סוף כל סוף לחזור אליו יתברך, ותדע כי עדין יש לך תקנה טובה לתקן הכל, אפלו כשכבר נפלת בחשך ואפלה, בטהום ובשאול תחתית ומתחתיו, ואמר רבנו, זכרוננו לברכה, (שם, סימן ג'): בראותך שנוי מעשה אל תאמר מקרה הוא, אלא תאמין כי זה השגחת השם יתברך; ועל-כן כשאתה רואה שאתה נופל כל-כך, וקשה לך לצאת מהרע והחשך שגלכדת בהם, אף-על-פי-כן תחזק עצמך בכל מיני חזוקים שמלמדים אותנו הצדיקים האמתיים ולא תחלש דעתך, ולא יפל רוחך, ולא ישבר לבך, רק תמיד תאמין שיש לך עדין תקנה גדולה לתקן הכל, ובזה בעצמו תזכה אחר-כך לצאת מכל מיני ירידות

ונפילות וחשכות שנפלת בהם, העקר ראה לחזק עצמך באמונה פשוטה, ולדבר עמו יתברך, וזה יכניס בך תקוה ואחרית טובה לנצח את המלחמה בזה העולם, ולחזור בשלום בעולם העליון; אשרי המחזק עצמו בבטחון חזק, שעדין יש תקוה לאחריתו.

ח.

אחי! ראה לחזק עצמך, ואל תפל בדעתך משום דבר בעולם, כי רבים רחמיו יתברך, ואין שום יאוש בעולם כלל, ואל תאבה ואל תשמע לשום מחשבה, ולשום ברירה, שבאה ואומרת לך אחרת, ומראה לך כאלו אין לך מנוס ותקוה, תדע כי הכל שקר יסודו, כי הקדוש ברוך הוא מלא רחמים, והוא יתברך מחכה לאדם שיחזור אליו בתשובה אמיתית, ועד יום מותו יחכה לו — אם ישוב מידי יקבלו, ולא עוד אלא כל הסבובים שמסבבים עמה בכל יום מהשמים, הכל כדי שתחזור אליו יתברך; ועל-כן אל תתיאש עצמך בשום אפן שבעולם, והרגל עצמך להסתפל תמיד אליו יתברך, ותדבר עמו יתברך כאשר ידבר איש עם רעהו והבן אל אביו, ותשפך את נפשך לפניו

יתברך, כי עקר התשובה הוא הודוי דברים —
 להתודות לפניו יתברך, ולומר לו: כזאת וכזאת
 עשיתי, אנא מחל לי, וירבה בזה כפי צחות לשונו,
 וזה עקר התשובה, וכיון שאדם עומד ומדבר ומתודה
 עמו יתברך, ומספר לפניו את כל מכאובי נפשו, יש
 לו תקוה טובה לתקן הכל, כי הכל תלוי כפי הדבור
 שמדבר אליו יתברך, ומקשר עצמו עמו יתברך.

ט.

צריך שתדע אהובי, אחי, כי מעלת הזוכה להיות
 מקרב אל הצדיק האמת זה אין לשער ולספר כלל; כי
 הוא מאיר בלב מקרביו ותלמידיו, אשר אין שום
 יאוש בעולם כלל, ומעלה ומגביה אותם בתכלית
 העליה, על-ידי שמאיר בהם אמתת מציאותו יתברך
 בתכלית הגלוי, עד שעל-ידי-זה יש פח בכל פר
 ישראל הזוכה לשמע בקול הצדיק האמת לעמד פנגד
 היצר הרע שלו וחילותיו, כי הצדיק האמת פותח את
 עיני המקרבים אליו שיזכו לידע מכחם, ואיך שאסור
 להתיאש עצמו בשום אפן שבעולם יהיה איך שיהיה,
 כי אין הקדוש ברוך הוא בא בטרוניא עם בריותיו

(עבודה זרה ג.): אין הקדוש ברוך הוא בא בטרחות עם בריותיו, לא בא על האדם אלא לפי כחו (מדרש תנחומא, פרשת תשא): ואין הקדוש ברוך הוא שולח מניעות לאדם אלא לפי כחו שיכול לשאת עליו (לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן מ"ו): כי אם לא היה כח באדם לעמד כנגד היצר הרע לא היה הקדוש ברוך הוא נותן לו יצר הרע כזה; ועל-כן כשיש לך יצר הרע חזק כל-כך, עליך לדעת כי בודאי יש לך תקוה טובה לצאת ולהנצל ממנו, וכמו שכתוב (בראשית ו'): ואליך תשוקתו, ואתה תמשל בו, ופרש רש"י, ז"ל: אם תרצה תתגבר עליו, עין שם, העקר שלא תתיאש עצמך, ואז בודאי תזכה להפוך את כל הירידות והנפילות לעליות גדולות; ועקר כלל החטאים והתאוות הרעות שהאדם נלכד בהם, חס ושלום, הוא רק מחמת שטות — שאינו יודע מכחו, עד שנופל למחין דקטנות ומתיאש עצמו, אבל הצדיק האמת מאיר אור ודעת כזו בתלמידיו ומקרביו, עד שהם יודעים מכחם, ומבינים כי עדין יש תקוה לאחריתם, ולא יתיאשו כלל בשום אופן.

י.

אהובי, אחי! ראה לא לפל אַל תוֹךְ עֲצָבֹנוֹת
 (שְׁקוֹרִין נְעֻוּיִזְקִיט), אֲשֶׁר בְּדֶרֶךְ כָּלֵל בָּאָה, רַק עַל-
 יְדֵי יְאוּשׁ — שְׁמֵתִיאֵשׁ עֲצָמוֹ מִחַיּוֹ, חֵס וְשְׁלוֹם,
 מִדּוּעַ לֹא תִזְכֹּר אֶת כָּל הַחֲסָדִים הַגְּדוֹלִים שֶׁכָּבַר עָשָׂה
 עִמָּךְ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַד עַכְשָׁו? וּבּוֹדֵאֵי אִם תִּזְכֹּר אֶת כָּל
 מֵה שֶׁכָּבַר עָשָׂה לָךְ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, תִּרְאֶה וְתִבִּין כִּי גַם
 עַכְשָׁו עֲדִין יֵשׁ תִּקְנָה טוֹבָה לְאַחֲרִיתָךְ, לְצֵאת מֵהַצָּרָה
 וְהַפַּח יְקוּשׁ שֶׁנִּפְלְתָ בּוֹ; וְעַל-כֵּן אֵל תִּתִּיאֵשׁ עֲצָמָךְ
 כָּלֵל.

יא.

צָרִיךְ שֶׁתַּחֲזֹק עֲצָמָךְ בְּכָל מִינֵי אַפְנִים וְלֹא לְאַבֵּד
 עֲצָמָךְ, כִּי חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (יְרוּשָׁלַיִם, בְּרָכוֹת,
 פָּרָק ט', הַלְכָה א): כָּל זְמַן שֶׁאָדָם חֵי יֵשׁ לוֹ תִקְנָה; עַל-
 כֵּן עָלֶיךָ לְדַעַת שֶׁמִּכָּל צָרָה וּמִכָּל מִינֵי יְרִידוֹת וּנְפִילוֹת
 וְחֲשָׁף, עֲדִין יְכוּלִים לְצֵאת הָעֵקֶר לֹא לְהִתִּיאֵשׁ עֲצָמוֹ
 בְּשׁוּם אַפֵּן שֶׁבְעוֹלָם. רֵאָה לְהַרְגִיל עֲצָמָךְ לִהְיוֹת תָּמִיד
 עָסוּק, כִּי הַבְּטָלָה מְכַנְסֶת בְּאָדָם יְאוּשׁ וְדַפְאוֹן עָמָק,
 לֹא כֵן מִי שֶׁהוּא תָּמִיד עָסוּק וְאֵין לוֹ שׁוּם פְּנָאֵי כְּרָגַע,

הָאָדָם הַזֶּה אֵין לוֹ זְמַן לְהִתְיַאֵשׁ, וּבְזֶה שְׁתֵּהִיָּה תָּמִיד
 עָסוּק, וּבְפֶרְטִיּוֹת בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, תִּהְיֶה לְךָ
 תִּקְוָה טוֹבָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חַכְמֵינוּ (יְרוּשָׁלַּמִּי, קְדוּשִׁין,
 פָּרָק ד', י"א): הַתּוֹרָה מְכַבְּדָתוֹ וּמְשַׁמְרָתוֹ מְכֹל רַע
 בְּנִעְרוּתוֹ, וְנוֹתַנָּת לוֹ אַחֲרִית וְתִקְוָה בְּזַקְנוּתוֹ, כִּי בְּזֶה
 שֶׁהָאָדָם זוֹכֶה לֵהִיּוֹת תָּמִיד עָסוּק בְּעֶסֶק הַתּוֹרָה, אֲזִי
 הַתּוֹרָה בְּעֶצְמָה מְרַאֶה לוֹ אֶת פְּנִיָּהּ, וְאֶת הַנֶּעַם שֶׁבָּהּ,
 וְאֶת זִוְיָהּ, וְזֶה נוֹתֵן לוֹ אַחֲרִית וְתִקְוָה תָּמִיד — בֵּין
 בְּנִעְרוּתוֹ וּבֵין בְּזַקְנוּתוֹ: עַל-כֵּן הָעֶקֶר רָאָה לֵהִיּוֹת
 עָסוּק בְּעֶסֶק הַתּוֹרָה וְהַמְצוּוֹת, וְאֲזִי תִהְיֶה לְךָ תִּקְוָה
 טוֹבָה לְתַקֵּן הַכֹּל.

יב.

צָרִיף שֶׁתִּדַּע אֶהוּבִי, אַחֵי הַיָּקָר! כָּשֶׁם שֶׁצָּרִיכִין
 לְהַשְׁתַּוְּקֵק וּלְעַלּוֹת לְעוֹלָם מַעְלָה מַעְלָה, וְלֹא יִסְתַּפֵּק
 בְּמָה שֶׁכָּבֵר יוֹדֵעַ וְזוֹכֶה כָּל אֶחָד כְּפִי בְּחִינָתוֹ, כְּמוֹ-כֵן
 צָרִיף כָּל אָדָם לִידַע שֶׁגַּם לְהַפּוּף — כְּשֶׁנוֹפֵל לְמָקוֹם
 שֶׁנוֹפֵל, וְנִדְמָה לוֹ שֶׁהוּא בְּדִיוּטָא הַתַּחְתּוֹנָה מְאֹד
 מְאֹד, עַד שֶׁנִּדְמָה לוֹ שֶׁאֵין לְמַטָּה מִמֶּנּוּ, אַף-עַל-פִּי-כֵן
 צָרִיף לַחֲתוֹר וּלְבַקֵּשׁ עֲדִין אוֹלֵי יֵשׁ תִּקְוָה, כִּי בְּאַמַּת

אין שום יאוש בעולם כלל, כאשר צעק רבנו, זכרונו
 לברכה, כמה פעמים, וכמו שכתוב (איכה ג'): צפוי
 מים על ראשי, אמרתי נגזרתי קראתי שמך ה' מבור
 תחתיות ופרש רש"י, שבזמן שבא אדם במים עד
 מתניו עדין יש תקנה, אבל אם צפו המים על ראשו
 אז אומר אבדה תקנותי, אבל אני איני עושה כן אלא
 — קראתי שמך ה' מבור תחתיות, הינו שצריך
 להרגיל עצמו תמיד לדבר עמו יתברך ולבקש
 ולהתחנן לפניו ולא להתיאש עצמו כלל, בין בעליה
 — ידע שצריך לעלות יותר מעלה מעלה, ובין
 בירידה — ידע שצריך להתחזק עצמו ולא לפל
 בדעתו כלל יהיה אף שיהיה, כי עדין יש לו תקנה
 גדולה לתקן הכל.

יג.

צריך שתזכר היטב אהובי, אחי היקר! שאפלו
 אם כבר נפלת במקומות המטנפים והמלכלכים מרב
 זהמת מעשיך המגנים, אף-על-פי-כן אין שום יאוש
 בעולם כלל, כי גם במקומות האלו אף-על-פי שהם
 רחוקים ממנו יתברך, אף-על-פי-כן אם תחפש

ותחתך גם במקומות האלו את כבודו יתברך, ותצטער מאד מאד על גדל רחוקך ממנו יתברך, אז תתגלה לך אמתת מציאותו יתברך, כי באמת אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והוא מלא כל הארץ כבודו, ומה שאינך זוכה להשיג דבר זה, הוא מרב קלקול מעשיך ומחשבותיך הפגומות, עד שנדמה לך כאלו אבדה תקנתך, חס ושלום, אבל אם באמת תצטער ותתחיל לחפש אחריו יתברך באמת, אז יתגלה לך שאין שום יאוש בעולם כלל, ועדין יש תקוה טובה לאחריתך, כי כל זמן שאין אדם מיאש עצמו מלדבר עמו יתברך, ולצעק אליו יתברך שירחם עליו, שיוציאו מהבוץ שנפל לשם, עדין יש לו תקוה טובה לתקן הכל ולעלות בתכלית העליה, על-כן אהובי, אחי היקר, ראה להחזיק מעמד ולעולם אל תניח את עצמך לפל, אפלו כשכבר נתלכלכת ונפגמת מאד, עדין יש תקוה טובה לתקן הכל, העקר תלוי כפי מדת החזוק שלך, וזה מעלת הצדיקים הגדולים, שגם עליהם עבר בזה העולם, אך מעלת גדולתם — שהיה בכחם לחזק עצמם יפה יותר; אשריהם ואשרי חלקם, ועל-כן ראה גם כן להתחזק ולא להניח את עצמך לפל בשום אופן שבועולם.

יד.

אהובי אחי! ראה להמשיך עצמך תמיד רק אליו
 יתברך, ואל תתפעל משום ברירה שבעולם יהיה איתך
 שיהיה, תמיד תזכר שיש לך תקוה טובה לתקן הכל,
 כי ידו של הקדוש ברוך הוא פרושה תחת כנפי
 החיות, כדי לקבל בעלי תשובה (פסחים קי"ט), ועל-כן
 אל תאבה ואל תשמע לשום ברירה הרועה לקרר
 אותך, ולרחק ולנתק אותך ממנו יתברך, תלעג לה
 ותדע כי רחמנותו יתברך היא עד אין סוף, ועדין יש
 לך תקוה טובה לתקן הכל — אם רק לא תתיאש
 עצמך, פאשר הזהירנו רבנו, זכרוננו לברכה, ביותר
 מיאוש, ואמר, שענין היאוש הוא עוד יותר גרוע מכל
 העברות שבעולם, כי כל זמן שהאדם יודע שיש לו
 תקוה, עדין יכול לתקן הכל, ולהפוך את כל הירידות
 לעליות גדולות, אבל תכף ומיד כשרק מתיאש עצמו
 הוא עלול לבוא לכל הרעות שבעולם, והוא יכול
 לאבד עצמו לגמרי לדעת, שאז בודאי אין לו חלק
 לעולם הבא; על-כן עליך לדעת כי כל זמן שעדין
 אתה חי יש לך תקוה טובה לתקן הכל, ולא עוד,
 אלא שאתה יכול להפוך את כל ירידותיך לעליות

גדולות עד מאד, ובזה שקלקלת בזה תתקן, אתה יכול להחזיר אלפים ורבבות נשמות ישראל בתשובה, ואת כל ירדותיך ונפילותיך אתה יכול להפך אל עליות נפלאות, כי במה שאתה קלקלת, ראה לתקן ולהאיר לאחרים את הדרך הטובה, איך לצאת מהבוץ שנפלו לשם. אחי, אחי! בזה שאתה תתעורר בתשובה ולא תאבד עצמך בשום אופן בזה תעורר עוד אלפים נשמות ישראל בתשובה; ועל-כן אל תהיה בטלן, וראה להכניס בך תמיד תקווה טובה, ואל תתיאש עצמך בשום אופן שבעולם, וזכר — כל זמן שאדם חי יש לו תקווה ואת ידיעה זו תכניס בכל בריה, והיא המצוה הכי גדולה — להאיר בכל בר ישראל — שעדין יש לו תקווה טובה לתקן הכל, כי בזה העולם כל אחד מסתובב במרירות עצומה וביאוש נורא, וכשבא אדם ומאיר בו פי עדין יש תקווה, בזה, הוא פשוט מחיה אותו; אשרי לו!

טו.

צריך שתדע אהובי, אחי היקר! כי עקר שעשועיו יתברך הוא דיקא כשאלו הרחוקים

והשבורים חוזרים אליו, ואינם מתיאשים עצמם כלל, וזה נעשה על-ידי הצדיק הגדול במעלה נפלאה מאד, שהוא בחינת יששכר, שמכניס בכל בר ישראל את ידיעה זו — לידע כי יש שכר, הינו שמודיע לכל פאי עולם אפלו להגרועים מאד, כי עדין יש שכר, כמו שכתוב (ירמיה ל"א) כי יש שכר לפעלתך ויש תקוה לאחריתך, כי כשאדם נתרחק מהשם יתברך, חס ושלום, מכל שכן כשנופל לתאוות רעות ועברות, חס ושלום, אזי נשמתו בוכית וצועקת מרה בחינת (ירמיה ל"א): רחל מבכה על בניה מאנה להנחם, כי הנשמה נקראת רחל כידוע, ואי אפשר לה להתנחם, כי זה עקר צער השכינה — כשהנשמה מתרחקת ממנו יתברך, ונופלת אל תוף יאוש ודכאון עמוק, רחמנא לצלן, עד שחושב כאלו אבדה ממנו תקותו, חס ושלום, אבל הצדיק האמת הגדול במעלה נפלאה מנחם אותה ומעורר את הנשמה משנתה, ומכניס בה ידיעה זו, כי עדין יש שכר לפעלתך ויש תקוה לאחריתך, שלא יתיאש עצמו כלל, ודוקא ממקום החשך והירוד שנפל לשם, דיקא משם עדין יכול לצאת, ומה גם להוציא את אחרים, ועל-פן אשרי מי שזוכה להיות מקרב אל הצדיק האמת הגדול במעלה

נפלאה מאד שנקרא יששכר — שמאיר תקוה טובה
בכל בר ישראל, ולא תיאש עצמו, חס ושלום בשום
אפן שבעולם.

טז.

צריך שתחזק עצמך, אהובי, אחי, גם ממקום
שאתה נמצא שם, ותתחיל לקנות אליו יתברך, ותדע
כי עדין יש לך תקוה לתקן הכל, כי רחמיו יתברך על
כל מעשיו ובכפרטיות על אלו הממשיכים עצמם אליו
יתברך, עליהם גדולה רחמנותו יתברך עד מאד, כי
אצלו מאד מאד חשובה תשובה, כשאדם זוכה לחזר
בתשובה לפניו יתברך עד שאמרו חכמינו הקדושים
(מדרש רבה, פרשת בא, פרק י"ט, סימן ד') על פסוק (איוב
ל"א): בחוץ לא ילין גר, שאין הקדוש ברוך הוא
פוסל לבריה אלא לכל הוא מקבל, השערים נפתחים
בכל שעה, וכל מי שהוא מבקש להכנס יכנס, לכה
הוא אומר — בחוץ לא ילין גר, כי הקדוש ברוך
הוא סובל לבריותיו, עין שם ועל-כן אהובי, אחי
היקר אל תהיה בטלן כלל, ואל תתיאש עצמך, רק דע
לך שעדין יש לך תקוה טובה לתקן הכל, העקר ראה

להרגיל עצמך לדבר עמו יתברך בלשון שאתה רגיל
בה, וזה עקר התשובה — לשוב אליו יתברך בכל
לכבו, ולא להתיאש.

יז.

אחי היקר! ראה להכניס בדעתך תמיד איך
שהוא אפלו שכבר נפלת למקום נמוך, ונכשלת בכל
מיני עברות, חס ושלום, עדין יש לך תקנה טובה
לתקן הכל, כי באמת אסור ליאש עצמו, חס ושלום,
אף אם תעה פשה אוכד, כי אין שום יאוש בעולם
כלל, וזה עקר התשובה — כשאינו מיאש עצמו
בשום אפן בעולם כלל, אף אם נפל למקום שנפל,
אף-על-פי-כן צריך שיידע כי מלא כל הארץ כבודו.
וצריך לקיים — ואציעה שאול הנך, הינו שאפלו נפל
כבר בעמק השאול, עד שנדמה לו כאלו, חס ושלום,
לעולם כבר לא יצא משם, אף-על-פי-כן עליו לידע
— הנך — שגם שם נמצא השם יתברך, כי אין
בלעדיו יתברך כלל, ולבלי להתיאש עצמו כלל, וזה
עקר התשובה, וכל זמן שאינך מתיאש עצמך, עדין
יש לך תקנה טובה, שכל זה הוא מצות השבת אבדה

— כל זמן שאין יאוש עדין הוא בכלל השבה, שאף-
 על-פי שאבד אבדתו אינו מיאש עצמו, ומצפה
 שימצאנו, כי באמת אין שום אבדה בעולם, כי הכל
 בהשגחתו יתברך הפרטי פרטית, רק נעלם לפי שעה
 מעיניו, וכל זמן שאינו מיאש עצמו, עדין יש לו
 תקנה למצאו, וזה לא תוכל להתעלם, שנאמר על
 אבדת שורו או שיו — שאסור להתעלם מהם, רק
 השב תשיבם לו, וזה נאמר על הצדיק הגדול במעלה
 נפלאה מאד, אשר אצלו כל האבדות (עין לקוטי-
 מוהר"ן, חלק א', סימן קפ"ח), וצריכים לבוא אליו לקבל
 את אבדתו, כי כל אחד על-ידי רבוי תאוותיו
 ועוונותיו מאבד אבדות מצד שרש נשמתו, כמו
 שכתוב (תהלים קי"ב): תאות רשעים תאבד, על ידי
 התאוות אובדים הרבה משרש קדשתו (עין לקוטי-
 מוהר"ן, חלק ב', סימן פ"ח) ועל כן כל זמן שתזכה
 להתקרב אל הצדיק הגדול במעלה נפלאה מאד
 ותאחז עצמך בו עדין יש לך תקנה טובה שתקבל
 חזרה אבדתך שהיא שרש קדשתך מה שאבדת על-
 ידי תאוותיך, ותזכה לשוב באמת בתשובה אמתית
 אליו יתברך; ועל כן ראה אהובי, אחי, לא להתיאש
 עצמך כלל בשום אופן שבעולם, ותאחז עצמך אצל

הצדיק הגדול במעלה נפלאה, המאיר בך שעדין יש
 לך תקוה טובה לתקן הכל.

יח.

צריך שתדע שידיעה זו — לידע שאיך שהוא
 עדין יש תקוה, ואסור להתיאש עצמו כלל, כל זה
 נמשך מהצדיקים הגדולים המקבלים מאוצר מתנת
 חנם, שממש הם משפיעים לכלליות ישראל ידיעה זו
 — שלא להתיאש, כי אצלו יתברך יש אוצר מתנת
 חנם, אשר משם נמשכת החנינה לכלם, כמו שאמרו
 חכמינו הקדושים (ברכות ז): וחנותי את אשר אחון,
 אף-על-פי שאינו הגון, אף-על-פי שאינו כדאי,
 ומאוצר מתנת חנם הזה מקבלים הצדיקים הגדולים
 במעלה נפלאה מאד מאד (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק ב',
 סימן ע"ח), וממש הם משפיעים את ידיעה זו לכל
 האנשים הפשוטים והרחוקים, עד שאפלו אלו שנפלו
 ונכשלו במה שנכשלו, גם עליהם הוא משפיע
 וממשיך ידיעה זו, ומאיר בהם שלא יתיאשו עצמם
 כלל, ועדין יכולים להתקרב אליו יתברך; ועל-כן
 אשרי מי שזוכה להתקרב אל הצדיקים הגדולים

במעלה נפלאה ונוראה מאד, שזוכים להשיג את המתנת חנם הזו, והם ממשיכים גם עלינו מאוּצֵר מתנת חנם הזו; אשרי מי שמקרב אליהם, והם יגלו לו שעדין יש תקוה.

יט.

צריך שתכניס בעצמך היטב היטב ידיעה זו — שאין שום יאוש בעולם כלל, ואפלו אם האדם הוא כמו שהוא, כל זמן שעדין זוכר את השם יתברך, ויש לו רצון לשוב אליו יתברך, אף-על-פי שזה כמה זמן אשר הוא כוסף לשוב אליו יתברך, ועדין לא זכה לתשובה, אדרבה פגם יותר, והוסיף חטא על פשע, חס ושלום, אף-על-פי-כן יחזק את עצמו בהרצון יותר ויותר, ותמיד יזכר כי עדין יש לו תקוה טובה לתקן הכל, וירגיל עצמו בכל עת לכסף ולהשתוקק להשם יתברך תמיד בכל עת ועל-ידי-זה בודאי סוף כל סוף יזכה לצאת משטיותיו, ויזכה בודאי לתשובה בלי ספק. ועליך לדעת אהובי, אחי היקר, כי דרך זו היא עצה טובה ונכונה לכל אדם שבְּעוֹלָם מגדול ועד קטן, הן צדיק גדול מאד או איש פֶּשֶׁר בְּאֵמֶת,

הצריכים לצאת מדרגא לדרגא גבוהה יותר, והן האנשים הקטנים במעלה מאד, ואפלו המנחים בשאול תחיתות, המלכלכים במעשים רעים מאד, אף-על-פי-כן על-ידי שיכניסו בעצמם ידיעה זו — שעדין יש תקנה, ויחזקו עצמם בהרצון הקדוש אחריו יתברך, הכל יכולים לעלות מתכלית הדיוטא התחתונה עד רום המעלות; ועליך לדעת כי מעלת הרצון היא עולה עד אין סוף, פי בכל דבר ובכל עבודה יכול להיות בזה אחיזת הקלפות שלא יניחו אותו לקיים או לעשות, אבל הרצון הוא עולם החרות "אני רוצה לחזור אליך יתברך, ואני מאמין שעדין יש תקנה אפלו לגרוע כמוני". וכשתהיה חזק ואמין ברצונות חזקים, ותאמין באמת שאין שום יאוש, ועדין יש לך תקנה, על-ידי-זה סוף כל סוף תזכה לצאת מהבוץ, ולהכנס אל תוף הקדושה.

כ.

צריך שתחזק בדעתך אהובי, אחי היקר, כי אין שום יאוש בעולם כלל, ואפלו שנפלת כבר בתכלית החשך, ואתה מזהם בכל מיני זממות, ואתה מלא

רחות רעים מעברות וחסאים ופשעים שעשית, ועברת, ובלית את ימי נעוריה, אף-על-פי-כן עליך לחקק היטב היטב בדעתך את דברי רבנו, זכרוננו לברכה, אשר אין שום יאוש בעולם כלל, ועדין יש תקוה לתקן הכל אם יהיה חזק ואמיץ בדעתו יהיה איך שיהיה — שלא יחזר מאליו יתברך, ותמיד יצעק ויבכה אליו יתברך, שיזכה לצאת מהבוץ והלכלוך שנפל אליו, אז בודאי סוף כל סוף יזכה שכל עוונותיו יתהפכו לזכיות, ויזכה להפוך את כל הירידות והנפילות לעליות גדולות, ובלבד אהובי, אחי, שתהיה עקשן גדול — לידע שאסור להתיאש אפלו בהמצבים הכי קשים, ואפלו שכלם יאמרו לך אבד ממך מנוס, אתה תדע כי עדין יש תקוה.

כא.

צריך שתדע אהובי, אחי היקר! כי עדין יש לך תקוה טובה, אפלו שכבר נפלת ונכשלת במקום שנפלת ובמה שנכשלת העקר הרגל עצמה לדון את עצמה תמיד לכף זכות ואל תניח את היאוש שיכנס בך, כי מה אתה יודע מאיזה מקום אתה בא ונמשך?

ומאין גלגול נשמתך? ודרך מה היה עליך לעבר בזה העולם? ומאיזה מקום נמשכין עליך היצורים הרעים והמחשבות הרעות שלך? ! וכו', וכשתכניס ידיעה זו בדעתך אז תראה שאסור להתיאש עצמו בשום אופן שבעולם, כי מה אתה יודע מי אתה, ומהיכן נמשכת נשמתך, ומה עליך לתקן; על-כן חזק ואמץ לידע כי עדין יש תקנה לאחריתך, וכודאי אם לא תתיאש עצמך תזכה לצאת מהמקום הצר שנפלת ונשלכת שם, ועוד תזכה להוציא אלפים ורבבות נשמות מהבוץ שגם הם נפלו לשם, ורבנו, זכרוננו לברכה, אמר שאפלו בשאול תחתית יכולים להיות סמוכין אליו יתברך, אם לא יתיאש עצמו מהרחמים. ועל-כן ראה להיות תמיד לבקש ולהתחנן אליו יתברך שיחוס וירחם עליך, ויוציאך מהחשך והירידה והנפילה שירדת ונפלת לשם, ולעולם אל תניח את התפלה יהיה איך שיהיה כל ימי חיך, ואפלו כשכבר יתחיל להאיר לך, ראה להמשיך בעבודת התפלה והצעקה — להתפלל ולצעק אליו יתברך שיוציאך מהבוץ והלכלוך שאתה שם, כי פן ואולי אתה מטעה את עצמך, ואולי עדין אתה מנח בדמיונות, ואז כשתהיה חזק ואמיץ — להיות חזק בעבודת התפלה והבקשה

— לְבַקֵּשׁ וּלְהַתְּפִלֵּל לְפָנָיו יִתְבָּרֵךְ, שְׂיַחֲוֶס וַיִּרְחַם
עָלֶיךָ, עַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ לְךָ תִקְוָה טוֹבָה לְתַקֵּן הַכֹּל,
וּלְהַפְּךָ הַכֹּל אֶל הַקְּדוּשָׁה, מְלַבֵּד אֶהוּבִי, אָחִי, שְׁלִבֵל
תִּטְעֶה אֶת עֲצָמְךָ כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ כְּאֵלוֹ כְּכֹר הַגְּעֵת לְאִיזוֹ
דְּרָגָא, וְאִזּוּ דִיקָא עַל-יְדֵי תַקְוָה הַרְצוֹן וְהַכְּסוּפִין
וְהַתְּפִלוֹת וְהַבְּקָשׁוֹת תִּרְאֶה אֵיךְ שְׂיִתְּהַפְּכוּ כָּל
יְרִידוֹתֶיךָ, וְיֵאִיר עָלֶיךָ אֹרֹךְ יִתְבָּרֵךְ בְּאֹר נִפְלָא כְּשִׁמְשׁ
בְּצִהָרִים, וְלֹא עוֹד אֶלָּא שְׂתוּכַל גַּם לְהֵאִיר לְכֹל הָעוֹלָם
כֹּל עִם אֹרֹךְ יִתְבָּרֵךְ, וְאֵל כָּל זֶה תִזְכֶּה אִם לֹא תִתְיַאֵשׁ
עֲצָמְךָ מִהֲרַחֲמִים, וְתִדַּע כִּי יֵשׁ תִקְוָה טוֹבָה לְאַחֲרִיתֶךָ,
וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְלֵא רַחֲמִים תָּמִיד, וְהוּא מְקַבֵּל
אֶת כָּל הַשְּׂבִים אֵלָיו, אָמֵן וְאָמֵן!

תָּם וְנִשְׁלַם שְׂבַח לְאֵל עוֹלָם!

הפליג מאד בגדלת הבורא יתברך שמו, ואי אפשר לכאר זאת
בכתב. ואמר, פי לגדלת הבורא אין שעור, פי נעשים דברים
נוראים בעולם נפלאים ונוראים מאד, ואין יודעים כלל. הינו
שעדין אין יודעים שום ידיעה כלל לא, וגם מה שמוכא
(ספר בחינות עולם יג, לג), פי תכלית הידיעה אשר לא נדע,
הינו גם-כן אצל כל ידיעה וידיעה, הינו שאפלו פשמגיעין
להתכלית של הידיעה דהינו לא נדע, אף-על-פי-כן עדין אין
זה התכלית, פי זה התכלית הוא רק באותה הידיעה. אבל
בהידיעה הגבה ממנה עדין לא התחיל בה כלל וכן למעלה
מעלה. נמצא שלעולם אין יודעין כלל לא, ואף-על-פי-כן
אין זה התכלית, פי עדין לא התחיל כלל לידע בידיעות
שלמעלה מזאת הידיעה שהגיע בה אל התכלית שלא נדע
וכו'. גם הפליג מאד בגדל מעלת התשובה. ואפלו בשנופלים
מאד, חס ושלום, וכל אחד נפל למקום שנפל, רחמנא לצלן,
אף-על-פי-כן אסור ליאש עצמו, פי תשובה גבה למעלה מן
התורה, על-כן אין שום יאוש בעולם, פי אם יזכה יהיו נעשים
מעוונותיו ענין אחר לגמרי. וכמו שאמרו חכמינו ז"ל (יומא
פו:): שנתהפכין העוונות לזכיות ויש בענין זה סתרי נסתרות,
רק הכלל שמכל הנפילות והירידות שבועולם, רחמנא לצלן,
יכולים לחזור אליו יתברך בנקל, פי לגדלתו אין חקר (תהלים
קמה, ג), והעקר שהכל תלוי בו, שלא יהיה מיאש עצמו
מלצעק אל ה' ולהתחנן ולהתפלל אליו יתברך תמיד.

(שיחות-הר"ן, סימן ג')

קונטרס

ישועתך קרובה

יִכְנִיס בְּטַחֲוֹן בְּלֵב כָּל בֵּר יִשְׂרָאֵל, אִיךְ שְׂיַחֲזֵק אֶת עַצְמוֹ
בְּכָל מָה שְׁעוֹבֵר עָלָיו, וְאֵל יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ כָּלֵל, רַק יִבְטַח בּוֹ
יִתְבַּרְךָ, וַיֵּדַע שְׂיִשׁוּעָתוֹ קְרוּבָה לְבוֹא, אִם לֹא יֵיאֵשׁ עַצְמוֹ.

*

בְּנוֹי וּמֵיֶסֶד עַל־פִּי דְבָרֵי

רַבְּנּוֹ הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אֹר הַגְּנוּז וְהַצֶּפּוֹן,
בוֹצֵינָא קַדִּישָׁא עֲלָאָה, אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרְנוּ וְרַבְּנּוּ,
רַבֵּי נַחֲמָן מְבַרְסֵלָב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ.

וְעַל־פִּי דְבָרֵי תִלְמִידוֹ, מוֹרְנוּ

הַקְּדוֹשׁ, אֹר נִפְלָא, אֲשֶׁר כָּל רִז לֹא אָנִיס לִיה

רַבֵּי נִתָּן מְבַרְסֵלָב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ,

וּמִשְׁלָב בְּפִסּוּקֵי תוֹרָה, נְבִיאִים, פְּתוּבִים וּמֵאמְרֵי חֻכְמֵינוּ
הַקְּדוֹשִׁים מְגַמְרָא וּמְדַרְשִׁים וְזֹהַר הַקְּדוֹשׁ.

*

הוֹבָא לְדָפוּס עַל־יְדֵי

חֲסִידֵי בְרֵסֵלָב

עֵיה "ק ירושלים תובב"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר, שְׁצַרִּיכִים לְהִתְחַזֵּק
בְּכָל מִיּוֹנֵי אִפְגָּנִים שְׁפַעוּלָם לְהַגִּיעַ אֶל מִדַּת
הַבְּטָחוֹן, וְלִבְטַח בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ אֲשֶׁר לֹא יַעֲזֹב
אוֹתוֹ וַיִּמְשִׁיךְ לוֹ יְשׁוּעוֹת גְּדוּלוֹת, כִּי בְּאַמַּת
הוּא יִתְבַּרֵּךְ מִנְהִיג אֶת עוֹלָמוֹ בְּהַשְׁגָּחָה
נוֹרָאָה וְנִפְלְאוֹה מְאֹד, וְהוּא זֵן וּמִפְרָנִס
מִקְרָנֵי רְאֵמִים עַד בֵּי־צִי כְּנִים, וְעַל-כֵּן אָסוּר
לְפַל בְּדַעְתּוֹ כָּלֵל, רַק לִידַע שִׁישׁוּעָתוֹ
קְרוּבָה לְבֵא. וְאָסוּר לְפַל בְּדַעְתּוֹ מְשׁוּם
דְּבַר שְׁפַעוּלָם, וְאִפְלוּ שְׁרוּאָה שְׁהוּלָהּ לוֹ
הַכֹּל לְהַפּוֹךְ מִרְצוֹנוֹ, אָסוּר לְהִתִּיאֵשׁ וְלְפַל
בְּדַעְתּוֹ כָּלֵל, רַק לְקוּוֹת וּלְצַפּוֹת אֱלֹיו
יִתְבַּרֵּךְ שְׂבֵא יָבֵא יוֹם יְשׁוּעָתוֹ, כִּי לְכָל בֵּר
יִשְׂרָאֵל יֵשׁ יוֹם מְצַלַּח, שְׂבֵו תְּבֵא יְשׁוּעָתוֹ.
(אִמְרֵי מוֹהֲרָא"ש, חֵלֶק ב', סִימָן תצד)

קוֹנְטָרַס

יְשׁוּעַתְךָ קְרוּבָה

.א

צָרִיךְ שְׂתַדַּע, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, כִּי בְּזָה הָעוֹלָם
עוֹבְרִים עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִשְׁבָּרִים וְגָלִים, צָרוֹת
וְיִסּוּרִים, מְרִירוֹת וְהִרְפָּתָקָאוֹת וְכוּ', וְהַכֹּל כְּדֵי לְנִסּוֹת
אוֹתוֹ אֶל מִי יִפְנֶה בְּעֵת צָרָתוֹ; וְחִכְמִינוּ הַקְּדוֹשִׁים
אָמְרוּ (שֶׁבַת לֵא): כְּשֶׁאָדָם בָּא לְעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, שׁוֹאֲלִים
אוֹתוֹ: הֲאֵם צְפִיתָ לְיִשׁוּעָה, בְּעֵת שֶׁהָיוּ לְךָ הַחַיִּים צָרִים
וּמְרִים?! וּבְזָה שֶׁהָאָדָם מְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּכָל מִינֵי
אָפְנִים שֶׁבְּעוֹלָם, וְאִינוֹ מֵיֵאֵשׁ עַצְמוֹ בְּשׁוּם פָּנִים וְאָפֶן,
אֶפְלוֹ בַּמַּצָּבִים הַכִּי קָשִׁים, בְּזָה נִמְדָּדַת גְּדֻלָּתוֹ בְּשָׂמַיִם,
וְכֵן מְקַבֵּל שְׂכָרוֹ; וְעַל-כֵּן רְאֵה, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, לְחַזֵּק
אֶת עַצְמְךָ בְּבִטְחוֹן חֲזָק בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, שֶׁבּוֹדֵאֵי לֹא יַעֲזֹב
אוֹתְךָ, וְתִבְטַח רַק בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְתִדַּע שֶׁאֵין מִי שִׁיעֲזֹר

לך רק הקדוש-ברוך-הוא בעצמו, וכבר אמר רבנו ז"ל (ספר המדות, אות ישועה, סימן יד): על-ידי בטחון תזכה להבין שישועתך היא מאת הקדוש-ברוך-הוא ולא מאדם; ובזה שתהיה חזק ואמיץ בבטחון חזק, ותבטל את עצמך לגמרי אליו יתברך, ותדע, אשר אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והוא יתברך מחיה, מהנה ומקיים את כל הבריאה כלה, אז על-ידי-זה נכון יהיה לך ובטוח, ש"ישועתך קרובה" לבוא, ואין לך מה לדאג ולפחד כלל.

ב.

צריך שתדע, אהובי, בני היקר, כי עקר הישועה לאדם היא, על-ידי שיחזק את עצמו לקנות תמיד אליו יתברך, ולבל ידחק את השעה, וככל שיתגבר על עצמו להיות סבלן, על-ידי-זה תתקרב ישועתו ביותר, כי על-ידי התקנה והבטחון בעצמו תצמח ישועתו בקרוב; על-כן, אהובי, בני היקר, ראה להרגיל את עצמך במדת הסבלנות, ואל תפל בכעס ובקפדות ובדחקת השעה, שאתה מוכרח להישע עכשו. ואל סבלנות אמתית אי אפשר לזכות, אלא על-ידי התקרבות לצדיקים אמתיים, היכולים לעשות פדיון עליון, שעל-ידי הפדיון שלהם הם יכולים להמתיק את כל הדינים, כי מה נקרא דינים?

שנסתרת ממנו אמתת מציאותו יתברך, ואינו מרגיש את הקדוש-ברוך-הוא, שאז הוא מתעצבן, ודוחק את השעה, ומה שהוא צריך, הוא רוצה את זה רק בו ברגע, ואם אין לו את זה הדבר בדיוק בשעה שרצה וכו', אזי הוא נשבר לגמרי, וזה כלל הצרות — שהאדם נשבר מכל מה שעובר עליו, כי אינו מקבל מה שרוצה, אבל על-ידי שפא אל הצדיק האמת, היכול לעשות פדיון עליון, הוא ממתיק ממנו את כל הדינים, ואז ישועתו קרובה לבוא.

ועל-כן ראה, אהובי, בני היקר, ללכת תמיד אל הצדיקים הגדולים, היכולים לעשות פדיון, והם ימשיכו לך ישועה, כי כל אדם לפי בחינתו צריך ישועה גדולה בכל עת, ועקר הישועה — להשיג את הקדוש-ברוך-הוא, כי להפוך עקר כל הצרות, חס ושלום, זה מהסתרת פני השם, כמו שכתוב (דברים לא): "הלא על פי אין אלהי בקרבי מצאוני הרעות האלה, ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא על כל-הרעה אשר עשה, כי פנה אל אלהים אחרים" וגו'; כי בזה שנסתרת מהאדם אמתת מציאותו יתברך, על-ידי-זה הוא נופל בדעתו, ונכנס בעצבנות, שמשם נמשכות לו כל הצרות, כי דוחק את השעה, ובאים עליו, רחמנא

לצלן, כל מיני קטנות ויסורים, ונופל לעוונות חמורים, ועל-ידי שזוכה להתקרב אל הצדיק האמת, היכול לעשות פדיון עליון, על-ידי-זה הוא מאיר בו, שעקר הישועה של האדם — שיחפה, שזה סוד (תהלים קל): "יחל ישראל אל הוי"ה, פי עם הוי"ה החסד והרבה עמו פדות"; שבודאי יעשה עמך הקדוש-ברוך-הוא חסד, "והרבה עמו פדות" — שיש לו הרבה פדות וישועות שצריך להושיע את האדם ולפדותו מכמה וכמה מיני צרות בגשמיות וברוחניות, אך על-פי רב אי אפשר שיושיע מיד, וצריך רק ליחל להשם, כי הוא יתברך מרבה לפדות את האדם, וצריך להמתין עד שיפדה אותו מהצרה היותר גדולה מזאת, ואחר-כך יושע גם בזה, ואין בעל הנס מכיר בנסו (נדה לא.), ואיך הוא יתברך פודה את ישראל? העקר הוא — על-ידי הפדיון העליון של הצדיק הגדול והאמתי, שזה סוד — "והוא יפדה את ישראל מכל עוונותיו", שזה עקר הישועה — להוציא את האדם מהעוונות, אך צריכים להמתין הרבה, וככל שהאדם ימתין, על-ידי-זה ימשיך ישועות בנקל; על-כן, אהובי, בני היקר, ראה לקרב את עצמך אל הצדיק הגדול, שהוא יכול לעשות פדיון, ועל-ידי-זה "ישועתך קרובה" לבוא, ואל תיאש את עצמך (עיין לקויטי-הלכות, ברפת השחר, הלכה ה', אות סה).

ג.

צָרִיךְ שֶׁתַּחֲזֹק אֶת עֲצָמְךָ, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, בְּכֹל מֵינֵי אָפְנִים שֶׁבְּעוֹלָם לְצַעֲק אֱלֹו יִתְבַּרְךָ, וְתִרְגֵּיל אֶת עֲצָמְךָ לְלַכֵּת אֶל מְקוֹם פְּנוּי, אֲשֶׁר אֵין שָׁם בְּנֵי-אָדָם, וְתִצְעַק אֱלֹו יִתְבַּרְךָ בְּקוֹלֵי קוֹלוֹת, וְתִבְקֹשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבַּרְךָ, שְׂיַחֲוֹס וִירַחֵם עָלֶיךָ, וַיִּמְשִׁיךְ לְךָ עֲצָה שְׁלֵמָה; כִּי כָּל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים שֶׁעוֹבְרִים עַל הָאָדָם הֵם רַק מַחֲמַת שְׂאִין לוֹ עֲצָה שְׁלֵמָה, וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ אֵיךְ לְהִתְנַהֵג, אֲבָל בְּזֶה שֶׁהָאָדָם צוֹעֵק וּמִבְקֹשׁ וּמִתְחַנֵּן אֱלֹו יִתְבַּרְךָ, שְׂיַחֲוֹס וִירַחֵם עָלָיו, וַיִּטְהַר אֶת מַחוֹ וּמַחֲשַׁבְתּוֹ, עַל-יַדֵּי-זֶה בָּאוֹת לוֹ עֲצוֹת חֲדָשׁוֹת, וְעַל-יַדֵּי כָּל זֶה תִּדְעַ, כִּי "ישועתך קרובה", כִּי עַקֵּר הַיְשׁוּעָה הִיא דִּיקָא כְּשׂוֹזֹכִים לְעֲצוֹת שְׁלֵמוֹת, וְהַעֲצָה הִיא מִהַכְּלִיּוֹת, שֶׁהֵן סוּד נֶצַח וְהוּד, וְעַל-כֵּן כְּשֶׁאָדָם צוֹעֵק הַרְבֵּה אֱלֹו יִתְבַּרְךָ, עַל-יַדֵּי-זֶה נִטְהַר מַחוֹ מִכָּל מֵינֵי גִשְׁמִיּוֹת וְהַכְּבִלִים, וְזוֹכָה לְזַבֵּךְ אֶת מַחוֹ, וּבָא אֶל עֲצוֹת שְׁלֵמוֹת, אֲשֶׁר בְּזֶה תִּלְוִיּוֹת כָּל הַיְשׁוּעוֹת, כִּי הַיְשׁוּעוֹת הֵן נֶצַח וְהוּד, הֵינוֹ עֲצוֹת טוֹבוֹת, כִּי זֶה עַקֵּר הַיְשׁוּעָה — כְּשׂוֹזֹכִים לְעֲצָה שְׁלֵמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֵיוב ו, יג): "הָאֵם אֵין עֲזָרְתִי בִי וְתוֹשִׁיָה נִדְחָה מִמֶּנִּי"; תוֹשִׁיָה הֵינוֹ עֲצוֹת, וְתַכְף-וּמְיָד כְּשִׂישׁ לְאָדָם עֲצוֹת טוֹבוֹת, עֲצוֹת חֲדָשׁוֹת בְּכֹל פַּעַם,

על-ידי-זה נמשכות לו ישועות חדשות; ועל-כן הרגל את עצמך, אהובי, בני היקר, לבוא אליו יתברך בתפלה ובצעקה, ועל-ידי-זה "ישועתך קרובה" לבוא; אשרי מי שמקיים את זה בכל יום בתמימות ובפשיטות (עין לקוטי-הלכות, הושענא רבא, הלכה ב', אות ג').

ד.

צריך שתדע, אהובי, בני היקר, שהיצר הרע מתגבר על האדם בכל יום בכל מיני נכלי ערממיות, להכשילו ולהפילו בתאוות רעות ובמדות רעות, ולעקרו משני העולמות, ועל-כן צריכים בכל יום לישועות חדשות, כי עקר הישועה היא איך להנצל מהיצר הרע הבא אליו בכל יום מחדש, כי באמת זה עקר הצרה המרה שעוברת על כל אחד ואחד — שבוערות בו כל מיני תאוות רעות וכל מיני מדות רעות, ומרהר בהרהורים רעים וברעיונות רעים המבהילים אותו, וצריכים ישועות איך לצאת מהפח היקוש שנפל לשם, וזה סובב על כל אחד ואחד, ועל זה צריכים ישועה שלמה, ועקר הישועה היא איך לצאת מהלכלוך שנפל אליו, על-כן צריכים עצות חדשות בכל יום איך להתחדש ולחזק את עצמו בכל מיני אפנים שבעולם, שזו עבודת הצדיקים הגדולים במעלה נוראה ונפלאה

מאד מאד, ותמיד בורחים אליו יתברך, ונכללים לגמרי באין סוף ברוך הוא, ועל-ידי-זה הם מורידים אור נורא ונפלא מאד, שהוא ישועה גדולה למתקרבים אליהם; ועל-כן ראה, אהובי, בני היקר, להתקרב לצדיקים אמתיים, הממשיכים את אורו יתברך בעולם, ועל-ידי-זה תדע כי "ישועתך קרובה", כי רק בזה תלויה ישועתך — אם תתקרב לצדיקים האמתיים שבכל דור ודור, אשר הם ממשיכים עצות נוראות ונפלאות והתחדשות חדשה, איך לצאת מהתאוות ומהמדות הרעות, שמתגברות על האדם בכל יום ובכל שעה ובכל רגע ממש, והעקר בזה — שמכניסים באדם התחזקות, שלא ייאש עצמו כלל; אשרי מי שזוכה להתקרב אל הצדיקים האמתיים בכל דור ודור, ומקבל מהם התחדשות חדשה (עין לקוטי-הלכות, בשר וחלב, הלכה ד', אות יד).

ה.

בני היקר! ראה לחזק את עצמך בכל מיני אפנים שבועולם, ואף שמרים לך החיים מאד מאד, ואתה נכשל בכל פעם בעוונות ובפשעים, ואתה מלכלך מאד ברעיונות רעים ובהרהורים רעים, עם כל זאת עליך לחזק את עצמך לבטח בישועתו, כי הוא יתברך

אב הרחמן, ובודאי גם לך יש ישועות — אם רק
תחזק את עצמך ותשתוק אליו יתברך, ולא תעזב
את עצמך אפלו לרגע, ואף שקשה וכבד לך מאד
מאד, פי נחרבו לך המחין שהם בחינת בית המקדש,
עם כל זאת עליך לדעת, כי כל הישועות וההשפעות
וההתקרבות של ישראל לאביהם שבשמים נמשכות
מבית המקדש דיקא, כי בבית המקדש האיר אורו
יתברך באור נורא ונפלא מאד, כי שם היתה התגלות
אלקות, ומאז שנחרב בית המקדש, נחרבו כל הישועות
וההשפעות לעם ישראל, ומזה גם נתהיתה ההתרחקות,
שבני ישראל רחוקים מאביהם שבשמים, אף בזה
שמשתוקקים לבנין בית המקדש, ובפרט כשזוכים
לומר בכל לילה סדר תקון חצות, ובוכים ומבכים
על חרבן בית המקדש, על-ידי-זה הם נמשכים אליו
יתברך, וברוחניות נבנה להם בית המקדש, ועל-ידי-זה
חוזרות ונשפעות עליהם ישועות והשפעות, וזוכים
להתקרב אליו יתברך; ועל-כן ראה, אהובי, בני היקר,
לבקש הרבה ממנו יתברך על בנין בית המקדש, ותבטל
את עצמך לגמרי אליו יתברך, ותדע שהוא יתברך
מחיה, מהיה ומקים את כל הבריאה כלה, ועל-ידי-זה
דיקא "ישועתך קרובה" לבוא, ותזכה לישועות חדשות
בכל יום.

ועקר הישועה, שתדע איך שהגשמיות והרוחניות נכללים זה בזה, ובתוך הגשמיות יש רוחניות, ובתוך הרוחניות יש גשמיות, הינו כי הוא יתברך ברא את העולם הזה באפן כזה — דומם, צומח, חי, מדבר, שיהיו כלים להמשכת השכינה בעולם, וזה כלל המצוות שיש בדומם, צומח, חי, מדבר, באפן שיכירו אותו יתברך מכל פרט ופרט מפרטי הבריאה, ולזה זכו בעת בנין בית-המקדש, ששם הביאו את הקרבנות, והקריבו אותם, וכזה גלו, שהכל עולה למעלה אליו יתברך, ועל-כן בשעת בנין בית-המקדש לא היתה שליטה לסטרא אחרא כלל, אך מאז שנגחב בית-המקדש, על-ידי עובדי הכוכבים ואמות העולם, מאז נתבלבל העולם, וכל הצרות נמשכות משם, כי עקר הישועות הוא רק על-ידי בנין בית-המקדש, ולהפוך כל הצרות הן בגלל שנגחב בית-המקדש, וכשאדם בא אליו יתברך, ובוכה ומבכה על חרבן-בית-המקדש, על-ידי-זה נמשכת לו התנוצצות המחין, וזוכה להמשיך לעצמו ישועות; ועל-כן ראה, אהובי, בני היקר, לומר בכל לילה סדר תקון חצות, ותבקש ותתחנן לפניו יתברך על בנין בית-המקדש, שעל-ידי-זה יאיר לך מנח, ו"ישועתך קרובה" לבוא; אשרי מי

שְׁתַּמֵּיד חוֹשֵׁב עַל בְּנֵי בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, שָׂאז תַּמְשַׁכְנָה
עָלָיו יְשׁוּעוֹת רַבּוֹת (עֵינִי לְקוֹטֵי־הַלְכוֹת, שְׁלוּחַ הַקֶּן, הַלְכָה
ה', אוֹת טז).

ו.

צָרִיךְ שְׁתַּחֲזֵק אֶת עֲצָמְךָ, אֲהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, מִכָּל
מַה שְׁעוֹבֵר עָלֶיךָ, וְתַבְטַח בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, אֲשֶׁר בְּוַדַּאי לֹא
יַעֲזֹב אוֹתְךָ, וּכְכֹל שְׁתַּכְנִיס אֶת עֲצָמְךָ בְּבִטְחוֹן חֲזָק —
לִידַע שֶׁהוּא יִתְבָּרֵךְ אָב הַרְחֻמָּן, וּבְוַדַּאי לֹא יַעֲזֹב אוֹתְךָ,
אֲז תִּרְאֶה אֵיךְ שֶׁ"יְשׁוּעַתְךָ קְרוּבָה" לְבוֹא, וְאַף שְׁלַעַת
עֲתָה מֵרַב צָרוֹת וּבְלִבּוֹל הַדַּעַת, נִדְמָה לְךָ כְּאִלוֹ עֲזָבו
אוֹתְךָ, וְלֹא מִסְתַּכְּלִים עָלֶיךָ כָּלֵל, וּמְרִים וּמְרוֹרִים לְךָ
הַחַיִּים מְאֹד, עִם כָּל זֹאת תִּדַּע, כִּי הוּא יִתְבָּרֵךְ אָב
הַרְחֻמָּן, וּמִנְהִיג אֶת עוֹלָמוֹ בְּחֶשְׁבוֹן צְדָק, וּבְוַדַּאי יִשׁ
בְּזֶה כְּוִנָּה עֲמֻקָּה, בְּמָה שְׁעוֹבֵר עָלֶיךָ, וְאִם תִּקְבַּל אֶת זֶה
בְּטוֹב, וְתַחֲזִיק מֵעַמְד בְּכֹל מַה שְׁעוֹבֵר עָלֶיךָ, אֲז תִּרְאֶה
אֵיךְ שֶׁ"יְשׁוּעַתְךָ קְרוּבָה" לְבוֹא, הָעֵקֶר אֵל תִּפְּל בְּדַעַתְךָ
כָּלֵל, מִכָּל מַה שְׁעוֹבֵר עָלֶיךָ, כִּי בּוֹא יְבוֹא יוֹם יְשׁוּעַתְךָ,
וְאִסּוּר לִפְּל בִּיאוּשׁ כָּלֵל, וְרִבְנוּ, זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה, הַחֲדִיר
אֶת זֶה בְּאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ — שְׁאִסּוּר לִפְּל בִּיאוּשׁ, אֶף
שְׁעוֹבֵר עָלָיו מַה שְׁעוֹבֵר — מִשְׁפָּרִים וְגָלִים, עִם כָּל

זאת עליו לידע, כי הוא יתברך מחיה, מהיה ומקים
את הכל.

ז.

צריך שתדע, אהובי, בני היקר, כי כל הצרות
שעוברות על האדם הן רק מחמת חסרון הדעת, כי
כשאדם זוכה להגיע אל דעת שלמה, אז נמשכות
עליו כל הישועות והטובות. ולזכות לזה אי אפשר,
כי אם על ידי ההתקרבות לצדיק האמת, הממשיך
את הרצון העליון עד למטה בזה העולם, כי הצדיק
האמת נכלל לגמרי בו יתברך, ותמיד עולה מעלה
מעלה, ונכלל בהארת הרצון, עד שאין לו כבר שום
רצונות כלל, כי רצונותיו הקדושים מתבטלים אליו
יתברך לגמרי, ובכח זה הוא ממשיך את הרצונות
למטה, ומאיר בלבבות המקרבים אליו, שידעו, אשר
אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, אשר זה נקרא
המשכת הרצון מהעולם העליון אל העולם הזה;
ועל-כן אשרי מי שזוכה להתקרב אל הצדיק האמת
ואל תלמידיו הקדושים, הממשיכים את הארת הרצון
הזו, שעל-ידי-זה נמשך כל טוב וחסד ורחמים וכל
הישועות שבעולם, כי כלם נמשכים מהארת הרצון
העליון, וזו המעלה של אלו הנותנים פדיון נפש

לצדיקי אמת, הזוכים להכליל לגמרי בו יתברך, כי
 על-ידי שנותנים להם פדיון נפש, על-ידי-זה זוכים
 לפדות נפשו ונפש יוצאי חלציו מכל מיני צער וחלאים
 ויסורים, חס ושלום, כי הצדיק האמת משתמש במעוֹת
 לצרכיו, והיות שהוא בטל ומבטל לגמרי באין סוף
 ברוך הוא, עד שהוא בעצמו נכלל באין סוף בהארת
 הרצון, נמצא, שאלו המעוֹת שנותנים לפדיון, גם-
 כן נכללים בתוך הארת הרצון, ועל-ידי-זה נמשכת
 דעת והשגה על זה שנתן את המעוֹת, ועל-ידי-זה
 נמתקים ממנו כל הדינים, כי כל הדינים הם רק
 מחמת חסרון הדעת, כי — דעת חסרת מה קנית (עין
 נדרים מא.), ועל-ידי שהצדיק האמת משתמש במעוֹת
 האלו לאכילה, ובשעת אכילה נמשכת הארת הרצון,
 כמובא בדברי רבנו, זכרוננו לברכה (לקוטי-מוהר"ן,
 חלק ב', סימן ז'), על-ידי-זה נמתקים הדינים ממנו,
 וזוכה להמשיך לעצמו ישועות וחסדים ורחמים רבים;
 ועל-כן אשרי מי שזוכה לתת תמיד פדיון נפש לצדיקי
 אמת הנכללים בצדיק האמת, שנכלל בהארת הרצון,
 שכל אכילתו היא אכילה רוחנית, בסוד — (אכיל"ה
 שת"ה) אכל יה, שתה יה, כי בעת הרצון הם נכללים
 במחין עליונים, שהם בחינת י"ה, ועל-ידי-זה נמתקים
 כל הדינים, והישועות באות; לכן ראה, אהובי, בני

הִיָּקֵר, לְהַשְׁתַּדֵּל לְהַבִּיא תְּמִיד פְּדִיוֹן נַפְשׁ אֶל צַדִּיקי
 אָמֵת אֲמֵתִים, הַזֹּכִים לְהַמְשִׁיךְ עָלֶיךָ הָאֶרֶת הַרְצוֹן,
 וְעַל-יַדֵּי-זֶה תִּזְכֶּה, שְׂיִמְתְּקוּ מִמֶּךָ כָּל הַדִּינִים, וְתִזְכֶּה
 שְׂשִׁוּעַתְךָ תָּבוֹא אֵלֶיךָ (עֵינִי לְקוֹטֵי-הַלְכוֹת, הַלְכוֹת פְּדִיוֹן
 בְּכוֹר, הַלְכָה ה', אוֹת ד').

ח.

צָרִיךְ שְׁתַּדַּע, אֲהוּבִי, בְּנֵי הִיָּקֵר! אֵף שְׁעוֹבָרִים
 עָלֶיךָ עֲכָשׁוּ מִשְׁבָּרִים וְגָלִים, וּמִדַּת הַדִּין מִתְּפַשְׁטַת
 עָלֶיךָ, וְאִתָּה חוֹשֵׁב, שְׂאִין צָרִיכִים אוֹתְךָ, וְנִדְמָה לְךָ
 בְּדַעְתְּךָ, כְּאִלוֹ אֵף פַּעַם לֹא תִצָּא מֵהַצָּרוֹת שְׁלֶךָ, עִם כָּל
 זֹאת עָלֶיךָ לְדַעַת, כִּי גָדוֹל אֲדוֹנֵנוּ וְרַב לְהוֹשִׁיעַ, וְדַרְךְ
 הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הִיא בְּוֹדָאֵי לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט, דְּהֵינּוּ
 שְׁבַתוֹךְ הַמִּשְׁפָּט יַעֲשֶׂה צְדָקָה, וְאֵף שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְהַבִּין
 דְּבַר זֶה כָּלֵל, כִּי הוּא בְּסוֹד דְּרָכֵי הַשֵּׁם, שְׂאֵי אֶפְשָׁר
 לְהַבִּינֵם, שְׂעַל דְּבַר זֶה בְּקֶשׁ מִשֶּׁה רַבְּנוּ (שְׁמוֹת לג):
 הוֹדִיעֵנִי נָא אֶת דְּרָכֶיךָ; שְׂבְּקֶשׁ לִידַע דְּרָכֵי מִשְׁפָּטִיו
 וְצַדִּיקוֹתָיו, אֵיךְ הוּא מְנַהֵיג אֶת עוֹלָמוֹ בְּצַדָּקָה וּבְמִשְׁפָּט,
 כְּדִי שְׂיִדַּע אֵיךְ לְהַתְּפַלֵּל עַל יִשְׂרָאֵל, כִּי בְּאֵמֶת הַצְּדָקָה
 מִמִּתִּיקָה אֶת הַדִּינִים, וְעַל-כֵּן כְּשֶׁאָדָם זוֹכֶה לְהַכְנִיס
 בְּדַעְתּוֹ דְּבַר זֶה, עַל-יַדֵּי-זֶה נִמְתְּקִים מִמֶּנּוּ כָּל הַדִּינִים,
 וּבְשִׁבִיל זֶה צָרִיךְ הָאָדָם לְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם

ויום בָּמָה שְׁעוֹבֵר עָלָיו, וְלִדְעַת שְׁבִתוֹךָ הַמְשַׁפֵּט יֵשׁ
 צְדָקָה וְחֶסֶד, וְיִרְבֶּה בְּתַפְלָה וּבְתַחֲנוּנִים, וְאֵל יִיֵאֵשׁ
 עֲצָמוֹ מִן הַרְחָמִים וּמִהַצְדָּקָה וְהַחֶסֶד, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה
 נִמְתָּק הַמְשַׁפֵּט וְהַדִּין; אֲשֶׁר־י מִי שְׁזוֹכָה לְהִתְקַרֵּב אֶל
 הַצְּדִיקִים הַגְּאֻמְתִּים שְׁבָכֵל דוֹר וָדוֹר, וּמְצִיַת אוֹתָם,
 וּבוֹטֵחַ בְּרַחֲמָיו יִתְבַּרֵּךְ, וְיוֹדַע שִׁישׁוּעָתוֹ קְרוּבָה לְבוֹא,
 וְאִינוֹ מֵיֵאֵשׁ עֲצָמוֹ כָּלֵל; אֲשֶׁר־י לוֹ בְּזֶה וּבְכָא! (עֵין
 לְקוּטֵי-הַלְכוֹת, הַלְכוֹת מִתְנָה, הַלְכָה ה', אוֹת כֵּט).

ט

צָרִיךְ שְׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, אֲשֶׁר עָקֵר הַצָּרָה
 הַמְרָה שְׁעוֹבֵרֶת עַל הָאָדָם הַיָּא, כְּשִׁמְסַתְּלָקֶת מִמְּנוֹ
 דַּעְתוֹ, דְּהֵינּוּ שְׁאִינוֹ יוֹדַע, שֶׁהַכֹּל מִתְנַהֵג רַק בְּהַשְׁגָּחָה
 מֵהַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ לְבַד, וְסוֹבֵר שִׁישׁ טֹבַע, חֵס וְשְׁלוֹם, שְׁכָּל
 זֶה הוּא בְּחִינַת שְׁנָה, הַסְּתַלְקוֹת הַדַּעַת, לִילָה וְחֶשֶׁךְ,
 כִּי עָקֵר אִזְרַח הַיּוֹם הוּא דַּעַת, הֵינּוּ, שִׁישׁוֹדַע, אֲשֶׁר אֵין
 שׁוֹם מְצִיאֹת בְּלַעֲדָיו יִתְבַּרֵּךְ כָּלֵל, כִּי הוּא יִתְבַּרֵּךְ נִקְרָא
 בְּשֵׁם אִזְרַח, כְּמוֹ שְׁכַתוֹב (תְּהִלִּים כז, א): "הַיְי"ה אִזְרִי
 וְיִשְׁעִי"; וּכְתִיב (שֵׁם קִיח, כז): "אֵל הַיְי"ה וַיֵּאָר לָנוּ";
 אֲשֶׁר זֶה עָקֵר אִזְרַח הַשְּׁמֶשׁ, כְּמוֹ שְׁכַתוֹב (שֵׁם פד, יב):
 "כִּי שְׁמֶשׁ וּמַגֵּן הַיְי"ה אֱלֹקִים"; הֵינּוּ כְּשִׁישׁוֹדַעִים שֶׁהַשֵּׁם
 יִתְבַּרֵּךְ מְחַיֶּה אֶת הָעוֹלָם בְּהַשְׁגָּחָה פְּרִטִי פְּרִטִית לְבַד,

זֶה עֵקֶר הָאוֹר, וְעַל-כֵּן בְּכָל מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא אוֹר, זֶה מְרַמֵּז רַק עַל הַשְּׁגָחַת הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אֲשֶׁר זֶה עֵקֶר הַדַּעַת הַשְּׁלֵמָה, וְלִהְיוֹת — הַחֲשׂוֹן נִקְרָא חֶסְרוֹן הַדַּעַת, הַסְּתַלְקוֹת הַדַּעַת, טָבַע, לִילָה, שְׂזוֹ הַגְּלוּת, שֶׁנִּמְשָׁלַת לְלִילָה, כִּי בָעֵת הַגְּלוּת, אִז נִדְמָה שֶׁהַכֹּל טָבַע, וְזֶה בְּעֶצְמוֹ הַגְּלוּת — שְׁתּוּלִים הַכֹּל בְּטָבַע, וְעַל-כֵּן חֲשׂוֹן לְאָדָם, וּמָרִים לוֹ הַחַיִּים מְאֹד מְאֹד, וְרַחוּק מִישׁוּעָה, לֹא כֵן כְּשֶׁאָדָם יוֹדַע, שֶׁהַכֹּל בְּהַשְּׁגָחָה פְּרָטִית, וּמְכַנְּסִים אֶת עֶצְמוֹ בְּתוֹךְ אֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֶה שֶׁמְאִירָה לוֹ הַדַּעַת, וְזוֹכֶה לְהַגְּאֵל מִכָּל צְרוּתוֹ, כִּי רוֹאֶה יְשׁוּעָה בְּחַיָּיו; וְעַל-כֵּן, אֲהוּבִי, בְּנֵי הַיִּקְרָ, רְאֵה לְסֵלֶק אֶת דַּעְתְּךָ לְגַמְרִי, וְתַכְנִים אֶת עֶצְמְךָ בְּתוֹךְ הָאֲמוּנָה הַקְּדוּשָׁה, וְזֶה יֵאִיר לְךָ אֶת דַּעְתְּךָ בְּשִׁלְמוֹת — שֶׁתִּדְעַע, אֲשֶׁר הַכֹּל לְכָל אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְאִז תִּרְאֶה אִיךָ שֶׁ"יְשׁוּעַתְךָ קְרוּבָה" לְבוֹא, וּכְכֹל שֶׁתַּכְנִים אֶת עֶצְמְךָ בְּגִלּוּי הַהַשְּׁגָחָה, עַל-יְדֵי-זֶה תִּזְכֶּה לְאוֹר יוֹם, וְתִזְכֶּה לְהַגְּאֵל מִכָּל צְרוּתֶיךָ, וְיְשׁוּעַתְךָ תָּבוֹא אֵלֶיךָ מְהֵרָה, כִּי עֵקֶר הַיְשׁוּעָה תִּלּוּי רַק בְּהַתְּגַלוּת אוֹר הַהַשְּׁגָחָה; אֲשֶׁרִי מִי שֶׁמְכַנְּסִים אֶת זֶה תָּמִיד בְּדַעְתּוֹ (עֵינִי לְקוּטֵי-הַלְכוּת, הַלְכוּת נְטִלַת-יְדִים-שְׁחֵרִית, הַלְכָה ב', אוֹת א').

י.

צָרִיךְ שֶׁתִּדַע, אֱהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, אֲשֶׁר כָּכָל שֶׁיִּרְדְּפוּ
 אוֹתְךָ, וַיִּדְבְּרוּ עֲלֶיךָ, וַיִּרְצוּ לְבַטֵּל אוֹתְךָ, וַיַּחְרְפוּ אוֹתְךָ
 בְּחֲרוּפִים וּבְגֵדוּפִים, וַיִּשְׁפִּילוּ אוֹתְךָ עַד עָפָר, תִּדַע,
 אֱהוּבִי, בְּנֵי, כִּי שֵׁם יְשׁוּעַתְךָ גְּנוּזָה, כִּי כְּשֶׁעוֹבְרִים עַל
 הָאָדָם בְּזִיווּנוֹת וּשְׁפִיכוֹת דָּמִים, מְרִירוֹת, צָרוֹת וַיִּסּוּרִים,
 צָרִיךְ שֶׁיִּדַע, שְׁדִיִּקָא שֵׁם טְמוּנָה יְשׁוּעַתוֹ, וְאִם רַק
 יַחְזִיק מֵעַמָּד, יִרְאֶה יְשׁוּעָה נוֹרְאָה וְנִפְלְאָה שֶׁיַּעֲשֶׂה
 עִמּוֹ הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְרַבְּנוּ, זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה, גְּלָה
 לָנוּ (סֵפֶר הַמְּדוּת, אוֹת יְשׁוּעָה, סִימָן ט'): קִדְּם שְׁעוֹשֶׂה
 הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נִס לְאָדָם, הָאָדָם הַזֶּה נוֹפֵל לְרַעָה,
 וְהַכֵּל לְפִי גִדְּל הַנֵּס, הֵינּוּ אִם הָאָדָם צָרִיךְ יְשׁוּעָה וְנִס
 גְּדוֹל, אִז מִפִּילִים אוֹתוֹ קִדְּם בְּצָרָה וּבְרַעָה גְּדוֹלָה, וְכָכָל
 שֶׁנִּצְרָךְ לִישׁוּעָה יוֹתֵר גְּדוֹלָה, הוּא נוֹפֵל בְּצָרָה רַעָה יוֹתֵר
 גְּדוֹלָה — שְׁמַחְרָפִים וּמְגַדְּפִים וּמְשַׁפִּילִים אוֹתוֹ עַד
 עָפָר, וּכְשֶׁרַק מַחְזִיק מֵעַמָּד, וְאִינוּ נוֹפֵל בְּדַעְתּוֹ, אִז
 יְשׁוּעַתוֹ קְרוּבָה לָבוֹא; עַל-כֵּן רֵאֶה, אֱהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר,
 לְהוֹצִיא רְמָזִים לְעִצְמָךְ, וְאֵל תִּפֹּל בְּדַעְתְּךָ מִכֹּל מֵה
 שְׁעוֹבֵר עֲלֶיךָ, וְאִז תִּרְאֶה אֶת גְּדֹל הַנְּסִים וְהַנְּפִלָאוֹת
 שֶׁיַּעֲשֶׂה עִמָּךְ הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְתִזְכֶּה לְהִיּוֹת עִיל
 בְּלֹא בֹר, הֵינּוּ שְׁכָל הָעוֹלָמוֹת יִהְיוּ פְתוּחִים לְפָנֶיךָ,

ותזכה לטייל בעולמות העליונים, כמו מי שמטייל בגן
נהדר.

יא.

צריך שתחזק את עצמך, אהובי, בני, בכטחון
חזק, כי על-ידי גדל הבטחון בו יתברך, תזכה להנצל
מכל צרותיך, כמו שאמר רבנו, זכרונו לברכה (ספר
המדות, אות ישועה, סימן יב): על-ידי בטחון האדם נפלט
מצרותיו; ואמר (שם, סימן יד): על-ידי בטחון תזכה
להבין שישועתך מאת הקדוש-ברוך-הוא ולא מהאדם;
כי זו מעלת הבטחון — כשאדם בוטח רק בו יתברך,
ואינו מתפעל משום ברירה שבעולם, אז רואה נסים
נגלים וישועות וחסדים גדולים, שעושה עמו הקדוש-
ברוך-הוא, כי אצלו יתברך מאד מאד יקר אדם שמנסים
אותו בכל מיני נסיונות קשים ומרים, ועוברים עליו
יסורים וצרות, משברים וגלים, ולא עוד אלא משפילים
אותו לגמרי, ומחרפים ומבזים אותו, ועם כל זאת הוא
מחזיק מעמד, ועומד בנסיון, אז דיקא עושה עמו
הקדוש-ברוך-הוא ישועות ונסים נגלים. וכמו שאמר
רבנו, זכרונו לברכה (ספר המדות, אות ישועה, סימן טז):
כשאדם בא לאיזה נסיון, ידע שכשיעמד בזה הנסיון,
שהקדוש-ברוך-הוא יעשה לו נס; ועקר נסיון האדם

הוא דִּיקָא בְּעֵת יְרִידָתוֹ וְקִטְנוּתוֹ וּנְפִילָתוֹ; וְעַל-כֵּן
 רָאָה, אֶהוּבִי, אַחֵי הַיְקָר, מֵהַ לְפָנֶיךָ, וְתַחֲזִיק מֵעַמֵּד
 מִכָּל מַה שְּׁעוֹבֵר עָלֶיךָ, וְאִז תִּדַּע, כִּי "ישועתך קרובה"
 לְבוֹא, וּבְיָדֵי אֵי לֹא יַעֲזֹב אוֹתְךָ הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְתִזְכֶּה
 לְרֵאוֹת נְסִים נְגָלִים שִׁיעֲשֶׂה עִמָּךְ, וְכָל אוֹיְבֶיךָ יִפְלוּ
 תַּחְתֶּיךָ, וְאַתָּה תַּעֲלֶה מֵעֵלָה מֵעֵלָה, וְתִזְכֶּה לְאוֹר הַגְּנוּז
 — שְׂיֵאִיר עָלֶיךָ אוֹרוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּהֶאֱרַת אֵין סוּף בְּרוּךְ
 הוּא בְּגִלּוֹי כְּזֶה, אֲשֶׁר אֵין לְתֹאֵר וּלְשַׁעַר כָּלֵל; אֲשֶׁר־
 מִי שְׂמֻקִּים אֵת כָּל זֹאת, וְאִז טוֹב לוֹ בְּזֶה וּבְכָא לְנִצַּח
 נְצָחִים.

תָּם וּנְשָׁלָם, שְׂבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם!

קוֹנְטְרָס

אַל תִּשְׁפִּיל אוֹתִי

יִגְלֶה אֶת מַעַלְת הָאָדָם הַמִּגְבִּייה אֶת זוּלָתוֹ וּמַחֲזֵק אוֹתוֹ, וְכֵן
מַעַלְת הַמַּכְנִים אִמּוֹן וְהַתְּחַזְּקוֹת בְּאִשְׁתּוֹ וּיְלָדָיו, שְׂאֵז יִהְיֶה
לוֹ בֵּית חֲזֵק וּבֵית בְּרִיא, וְיִקְנֶה לְעַצְמוֹ הַרְבֵּה אוֹהֲבִים.

*

בְּנוֹי וּמִסְדַּע לְפִי דְבָרֵי

רִבְנוּ הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אֹר הַגְּנוּז וְהַצָּפוֹן,
בוֹצִינָא קְדִישָׁא עֲלָאָה, אָדוּנְנוּ, מוֹרְנוּ וְרִבְנוּ,
רַבֵּי נַחֲמָן מְבַרְסֶלֶב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ.

וְעַל-פִּי דְבָרֵי תְלַמִּידוֹ, מוֹרְנוּ

הַקְּדוֹשׁ, אֹר נִפְלָא, אֲשֶׁר כָּל רֵז לֹא אָנִים לִיה

רַבֵּי נִתָּן מְבַרְסֶלֶב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ,

וּמִשְׁלֵב בְּפִסּוּקֵי תוֹרָה, נְבִיאִים, כְּתוּבִים וּמֵאמְרֵי חֲכָמֵינוּ
הַקְּדוֹשִׁים מְגַמְרָא וּמְדַרְשִׁים וְזֶהר הַקְּדוֹשׁ.

*

הוּבָא לְדָפוּס עַל-יְדֵי

חֲסִידֵי בְּרִסְלֵב

עִיה"ק יְרוּשָׁלַיִם תּוֹכֵב"א

מוֹהֲרָא "ש נ"י אָמַר, שְׁצַרִּיכִים לְכַבֵּד
אֶת כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, וְאָסוּר לְהַשְׁפִּיל
שׁוֹם נִבְרָא בְּעוֹלָם, כִּי בְּזֵה מְגַלָּה
אֶת טְהַר לְבָבוֹ, כִּי כְּשֶׁאָדָם מְכַבֵּד
אֶת זוּלָתוֹ, בְּזֵה מְגַלָּה שֶׁהוּא מֵאֲמִין
בּוֹ יִתְבַּרְךָ, שֶׁהוּא יִתְבַּרְךָ בְּרָא אֶת
הַנִּבְרָא הַזֶּה, וּמִנַּח בְּתוֹכוֹ, לֹא-כֵן
כְּשֶׁאָדָם מְשַׁפִּיל אֶת זוּלָתוֹ, בְּזֵה מְגַלָּה
אֶת מְדוּתָיו הַמְּגִנּוֹת וְאֶת אָמוּנָתוֹ
הַפְּגוּמָה, רַחֲמָנָא לִישׁוּבָן, וְצַרִּיךָ
לְהִתְרַחֵק מֵאָדָם כְּזֵה.

(אמרי מוהרא"ש, חלק ב', סימן תצה)

קוֹנְטָרַס

אַל תִּשְׁפִּיל אוֹתִי

.א

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! צְרִיךְ שְׁתַּדְּעוּ, כִּי הַצְּלַחְתְּכֶם
תְּלוּיָהּ בְּיַדְכֶם, הֵינּוּ כְּפִי שְׁאֲחָד יִכְבֵּד אֶת זוּלָתוֹ, כִּן
תִּצְלִיחוּ, אִם הַבַּעַל יִכְבֵּד אֶת אִשְׁתּוֹ וַיִּתְחַשֵּׁב בָּהּ,
וַיִּשְׁתַּדֵּל בְּכָל מִינֵי אֲפָנִים שֶׁבְּעוֹלָם לֹא לְהִשְׁפִּיל אוֹתָהּ,
רַק לְהִתְיַחֵס אֵלֶיהָ בְּכַבּוֹד גָּדוֹל, עַל-יְדֵי-זֶה תִּתְרַחֵב
דַּעְתָּהּ, וְתִרְגִּישׁ אֶת עֲצָמָהּ עֲצָמָאִית, וְזֶה יַעֲזֹר לּוֹ
שְׁתַּהַיֶּה לּוֹ אִשָּׁה חֲכָמָה וּפְקֻחִית, לֹא-כֵן אִם הַבַּעַל יִבְזֶה
וַיִּשְׁפִּיל תָּמִיד אֶת אִשְׁתּוֹ, וְלֹא יִתְחַשֵּׁב בָּהּ, וְכָל מֵה
שֶׁהִיא תִּגִּיד הוּא יִבְטֵל וַיִּבְזֶה אוֹתָהּ, עַל-יְדֵי-זֶה תִּקְטַן
דַּעְתָּהּ וַיִּשְׁפֹּל רוּחָהּ, עַד שֶׁתִּפְּל בְּמַרְירוֹת, וְתַהַיֶּה תָּמִיד
מְמַרְמֶרֶת וּמְבַהֶלֶת מְלֵאָה פְחָדִים, וְאִזּוּ בְּאַמַּת תִּתְחִיל

לסבל מה שתסבל; וכמו־כן האשה צריכה לכבד מאד
 את בעלה וליקר אותו, ולהסתכל עליו בכבוד גדול,
 ויהיה חשוב בעיניה כל דבר שהוא עושה, ותשמר את
 עצמה מאד לא להשפיל את בעלה בשום פנים ואפן,
 ואפלו שעשה איזו שגיאה, תראה לא להגיב בצורה
 משפילה, אלא להעיר לו באהבה ובכבוד גדול, ובאפן
 הזה תגדל ותתרחב דעתו, ויזכה באמת להשתנות,
 לא־כן כשהאשה תמיד צועקת על בעלה ומשפילה
 אותו, אז נשבר לבו, ונופל רוחו, עד שנעשה ממרמר,
 וכבר לא אכפת לו שום דבר, ומסתובב מעצבן ועצוב,
 והבית נהרס; על־כן ראו, בני ובנות היקרים, לכבד
 אחד את השני, הינו הבעל את אשתו, והאשה את
 בעלה, ולהשתדל לא להשפיל אחד את השני בשום
 פנים ואפן, ומכל שכן בָּרַבִּים, שדבר זה הוא סם המות
 ביחסי איש ואשתו, כי ברגע שיש השפלות ביניהם,
 נהרס כל הבית לגמרי, וכבר לא אכפת לאחד מהשני,
 ובאים לידי קנאה ושנאה ומרירות, ומתעצבנים אחד
 על השני, וכל הבית נחרב; על־כן, בני ובנות היקרים!
 ראו להיות פקחים ולהשתדל לכבד זה את זה, ואז
 תראו איך שביתכם יהיה בית חם, ותבנו בית נחמד
 ביחד, ויצאו מכם ילדים בריאים ומפתחים בשכלם
 ובדעתם.

ב.

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! רְאוּ לְהַשְׁתַּדֵּל מְאֹד לְהַגְבִּיחַ
וּלְרוֹמֵם וּלְנַשֵּׂא תָמִיד אֶת יַלְדֵיכֶם, כִּי הַיְלָדִים אֶפְלוּ
קִטְנֵי קִטְנִים, צָרִיכִים תְּשׁוּמַת-לֵב, וְרוֹצִים מְאֹד שִׁפְאָרוּ
וּיְרוֹמְמוּ וַיִּנְשְׂאוּ אוֹתָם, וְעַל כֹּל דְּבַר קָטָן שֶׁהֵם רַק
עוֹשִׂים צָרִיכִים לְתַן לָהֶם מַחְמָאָה, וְדַבֵּר זֶה יַגְדִּיל אֶת
דְּעַתְם וּיְרוֹמֵם אֶת רוּחָם, וַיִּרְצוּ לְהַתְעַלּוֹת יוֹתֵר וַיּוֹתֵר, כִּי
כִּשְׁהַיְלָדִים מְקַבְּלִים מַחְמָאָה עַל כֹּל פֶּרֶט שֶׁהֵם עוֹשִׂים,
זֶה מְכַנֵּס בָּהֶם חֶשֶׁק וּתְשׁוּקָה לְהִיּוֹת טוֹבִים יוֹתֵר,
לֹא-כֵן כִּשְׁעַל כֹּל דְּבַר שֶׁהֵם עוֹשִׂים מִשְׁפִּילִים אוֹתָם
וּמְקַטִּינִים אֶת הַדְּבַר, וְאִין נוֹתְנִים לָהֶם תְּשׁוּמַת-לֵב, אֲזַ
בְּאִיזָה שֶׁהוּא מְקוֹם נִתְעוֹרֵר בְּלִבָּם חֶסֶד בְּטָחוֹן עֲצָמִי,
וְכָל מָה שֶׁמִּשְׁפִּילִים אוֹתָם יוֹתֵר, הֵם מִיָּאֲשִׁים אֶת עֲצָמָם
לְגַמְרִי, עַד שֶׁבְּאֵמַת לְבַסּוֹף הֵם מִתְרַשְׁלִים מְכָל דְּבַר,
וְאִינָם רוֹצִים לַעֲשׂוֹת שׁוּם דְּבַר, כִּי הֵם חוֹשְׁבִים, שֶׁהֲלֹא
מִמִּילָא אָנוּ אִינָנוּ מְצַלְחִים, וְזֶה מְבִיא אוֹתָם לַיָּדִי
יְאוּשׁ גָּמוֹר, וְעַל-כֵּן אִין לָכֶם לְהַתְפַּלֵּא אַחֲר־כֶּךָ עַל
יַלְדֵיכֶם שֶׁהֵם כָּל-כֶּךָ מִתְפָּרְעִים, וְגוֹרְמִים לָכֶם כָּל-כֶּךָ
הַרְבֵּה עֲגָמַת נֶפֶשׁ, כִּי אַתֶּם בְּעֲצָמְכֶם חִיְבִים בְּדַבֵּר, כִּי
תָמִיד אַתֶּם מִשְׁפִּילִים אוֹתָם, וְזֶה שׁוֹבֵר אוֹתָם, וְנוֹפְלִים
לְיְאוּשׁ וּלְדַכְּאוֹן, וְעַל-יְדֵי-זֶה הֵם מִתְרַשְׁלִים מְלַקְּיִם מָה

שאתם מצוים אותם, ובאמת אפלו אם הנכם צודקים, שהילדים עשו דבר שלא היו צריכים לעשות, ויש לערוך עליהם בקרת, או לתת להם נזיפה וכו' וכו', יכולים לעשות זאת בצורה חיובית, ולהראות לפניהם איך נראה הדבר הרע שעשו, ובצורה כזו שהם יודו בעצמם, שלא היו צריכים לעשות דבר כזה. לדגמא: טוב לספר להם את העולה או הדבר הרע שעשו על מישהו אחר, ולשאל את חנות דעתם — "מה אתם אומרים על העושה דבר כזה? והאם יפה לעשות דבר כזה שעשה? ומה הייתם אתם עושים לפלוני אם הוא היה בנכם או בתכם?" ואז תראו מה שהם יגיבו, ותמיד כדאי לעורר אותם על טעותם בצורה מחזקת ובצורה חיובית, ובאותו רגע להראות להם, שהם יכולים לתקן ולשפר את מעשיהם, אבל לא להשפיל אותם, כי ההשפלה הורסת את רוח הילדים, ומכניסה בהם חסר בטחון, והם גדלים בעלי מומים בנפשותיהם וברוחם, ונכנסים בהם רגשות אשמה, עד שבאמת חושבים שהם נולדו לא יצלחים, ואף פעם כבר לא ישתנו, וזה מכניס בהם גם דפאון ועצבון, ונעשים יותר גרועים; ולכן ראו, בני ובנותי היקרים, להשתדל בכל מחיר לא להשפיל את ילדיכם, ותמיד תדברו עמהם בצורה

חיובית, ואז באמת יצליחו ותגדלו ותתרומם דעתם,
ותרוו רב נחת מהם.

ג.

בני ובנותי היקרים! צריך שתדעו, שאסור
להשפיל שום ברך בעולם, כי על-ידי-זה תקנו
לעצמכם שונאים גדולים, ובפרטיות את שכניכם
וקרוביכם, תשמרו מאד מאד לא לגעת ברגשותיהם,
כי כל ברך יש לה רגש, והיא רגישה לאיזה דבר,
ואם תשפילו בני-אדם או תערכו עליהם איזו בקרת,
תכה-ומיד ישברו ויפלו ברוחם, וזה יגרם קנאה ושאנה
ביניכם, ובאמת על-ידי ישוב דעת קטן רואים — למה
צריכים את זה?! ולמה צריכים תמיד לעשות בקרת על
זולתו ולהשפילו, ומכל שכן על שכנו ועל קרובו, שזה
יכניס בו שאנה עליה, ולמה לה להסתבך עם שכניך
ועם קרוביך על לא דבר?! ובאמת צריך שתדעו,
אהובי, בני ובנותי היקרים, שהטבע להשפיל תמיד
את זולתו, ולעשות עליו בקרת, הוא טבע רע ומגנה
מאד, וזה אשר גורם לריב משפחתי ולריב בין שכנים,
והכל מפני שאין נזהרים לא להשפיל את זולתו, ולכן
ראו, בני ובנותי היקרים, מה לפניכם, ותשפילו וראו
לכבד את קרוביכם ושכניכם, ותמיד תהיה בפניכם מלה

טובה על כל מי שבא במגע אתכם, ועל-ידי-זה תקנו
לעצמכם הרבה אוהבים, וישרה ביניכם תמיד שלום
ואהבה, אשר אין לכם עוד ברכה יותר גדולה מלגור
ביחד בהבנה הדדית ובשלום, ואחד עוזר לזולתו,
וכמעט שכל המריבות והסכסוכים בין השכנים ובין
הקרובים באים רק מחמת דבר זה — שאחד משפיל
את זולתו, ואינו מתחשב עמו, וגורם לו הפסדים, כגון
עם השכנים, כשלא מתחשבים ברגשותיהם, ושואלים
וחוקרים אותם בענינים פרטיים, ומתערבים בענינים
אישיים וכו', או עושים דברים שמצערם אותם, כגון
ששופכים מי שופכין לחצרם וכו', או שמלכלכים או
מרטיבים את הכביסה שלהם וכו', וכן עם הקרובים,
שמזמינים אתכם לשמחה או לאיזו מסבה משפחתית,
ואתם אינכם באים, וזה גורם להם עלבון וכו', אשר כל
זה הוא בכלל השפלה, שאתם משפילים את זולתכם,
וקונים לעצמכם שונאים על לא דבר; ולכן ראו, אהובי,
בני ובנותי היקרים, לכבד תמיד את שכניכם וקרוביכם,
ותדברו עמהם בצורה מכבדת, ותגדילו אותם ותשבחו
ותפארו אותם, ואף פעם אל תשאלו ואל תחקרו אותם
בדברים פרטיים שהם מתבישים בהם, אם יספרו לכם
— מה טוב, ואם לא — גם-כן טוב, אתם אף פעם אל
תחקרו, ואפלו כשלא יספרו לכם וישופכים את

צַעַר וְשִׁבְרוֹן לָבָם לַפְּנִיכֶם, אַתֶּם רְאוּ רַק לְחִזֵּק אוֹתָם
בְּכָל מִינֵי אַפְּנִים שֶׁבְּעוֹלָם, וּתְדַבְּרוּ עַל לָבָם, שֶׁהַכֹּל
יַעֲבֹר, וּתְאָרִיכוּ בְּכָל מִינֵי דְבוּרֵי הַתְּחִזְקוֹת וְנַחֲוּמִים,
וּבְזֶה תִּקְנֶנוּ לְעֲצַמְכֶם אוֹהֲבִים רַבִּים, וְזֶה יָבִיא לָכֶם שֵׁם
טוֹב בְּכָל הַשָּׁכוּנָה.

ד.

בְּנֵי וּבָנוֹתֵי הַיְקָרִים! רְאוּ לְחִיּוֹת בְּיַחַד בְּאַהֲבָה,
אַחֻוּה וְרַעוּת, וְתִשְׁתַּדְּלוּ שִׁיְהִי שְׁלוֹם בֵּין הָאֲחִים וּבֵין
הָאֲחִיוֹת, בֵּין הַגִּיסִים וּבֵין הַגִּיסוֹת, כִּי הַשְּׁלוֹם מְבִיא
בְּרָכָה לְכָל הַמְּשֻׁפָּחָה, וּכְשֵׁי שֶׁבֵּינֵיכֶם שְׁלוֹם וְאַהֲבָה,
אַחֻוּה וְרַעוּת, וְאַחַד רוֹצֵה לְעֹזֵר לְזוּלָתוֹ, וְתָמִיד מְסַתְּפֵל
רַק עַל הַטוֹב שֶׁיֵּשׁ בּוֹ, וּמְכַבְּדִים אֶחָד אֶת הַשְּׁנִי,
אֵין לָךְ עוֹד מְשֻׁפָּחָה יוֹתֵר מֵאַחַדָּת כָּמוֹ מְשֻׁפָּחָה כְּזוֹ,
וְזוֹהִי מְשֻׁפָּחָה מְאֹד בְּרוּכָה, וַיֵּשׁ אֶצְלָה תָּמִיד שְׂמֻחוֹת,
לֹא-כֵן כְּשֵׁי שֶׁמְחַלְקֵת בֵּין הָאֲחִים וְהָאֲחִיוֹת, בֵּין הַגִּיסִים
וְהַגִּיסוֹת, וְאַחַד מְשֻׁפִּיל אֶת הַשְּׁנִי וּמְחַרְפוֹ וּמְבַזֶּהוּ
וּמְתַקוּטֵט עִמוֹ, עַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה פְּרוּד בֵּין הַמְּשֻׁפָּחָה,
וְדַבֵּר זֶה גוֹרֵם רַק צָרוֹת רַבּוֹת לְכָל הַמְּשֻׁפָּחָה, כִּי
הַמְּחַלְקֵת בְּמְשֻׁפָּחָה הוֹרֶסֶת אוֹתָהּ, וְגוֹרֶמֶת צַעַר וְעַגְמַת
נֶפֶשׁ לַהוֹרִים, וְכָל אֶחָד מְדַבֵּר עַל הַמְּשֻׁפָּחָה הַזֹּאת, כְּאִלוּ
הִיא מְשֻׁפָּחָה בְּעֵלֶת מְחַלְקֵת וְרִיב וּמְדוֹן, וּמְלֵאָה קִנְאָה

וּשְׁנָאָה, וְכֹלֶם בּוֹרְחִים מִמְּשַׁפְּחָה כְּזוֹ, וּמִשְׁפִּילִים אוֹתָהּ
 בְּתַכְלִית הַהִשְׁפָּלָה, וְאִין אִף אֶחָד הַרוֹצֵה לְהִתְעַרֵּב בָּהּ;
 וְלִכֵּן רְאוּ, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, מֵה לְפָנֵיכֶם, הָאֵם כְּדַאי
 שְׁתִּהְיוּ לְלַעֵג וּלְקַלֵּס בְּעֵינֵי כֻלָּם! וְהָאֵם כְּדַאי שְׁכַלֵּם
 יִדְבְּרוּ עַל מְשַׁפְּחָתְכֶם, כְּאֵלּוּ אַתֶּם הַמְּשַׁפְּחָה הַכִּי קָשָׁה
 וְהַכִּי קְשׁוּחָה?! רְאוּ לַעֲשׂוֹת שְׁלוֹם בֵּינֵיכֶם וּלְחִיוֹת
 בְּאַהֲבָה, אַחְוָה וְרַעוּת, וְתִשְׁתַּדְּלוּ לְדוֹן אֶחָד אֶת הַשְּׁנֵי
 לְכַף זְכוּת, וְאֵל תְּחַפְּשׁוּ מוֹמִין וּפְגָמִים בְּזוּלַתְכֶם, רַק אֶת
 הַטּוֹב תִּמְצְאוּ תָמִיד, וְאֶפְלוּ שֵׁישׁ בֵּין הָאֲחִים וְהָאֲחִיוֹת
 אוּ בֵּין הַגִּיִּסִים וְהַגִּיִּסוֹת כְּאֵלּוּ, אֲשֶׁר לָעֵת עָתָה הֵם אֵינָם
 בְּסֻדָּר וְכוּ', רְאוּ לְדוֹן אוֹתָם לְכַף זְכוּת, וּלְקַרְבָּם יוֹתֵר
 וְיוֹתֵר, וּלְכַבְּדָם וּלְהַגְדִּילָם, וּלְשַׁבְּחָם וּלְפַאֲרָם בְּעֵינֵיהֶם,
 וְעַל-יַדֵּי-זֶה בְּמִשְׁפַּח הַזְּמַן אַתֶּם תּוֹכְלוּ לְשַׁנּוֹת אוֹתָם
 לְגַמְרֵי, וְכֹלֶם יֵאָהְבוּ גַם אוֹתָם, וַיֵּצֵא שֵׁם טוֹב לְכָל
 הַמְּשַׁפְּחָה, לֹא-כֵן אִם תִּצְאוּ בְּמַחְלָקָת וּבְמַרִיבָה אֶחָד
 עִם הַשְּׁנֵי, וְתִשְׁפִּילוּ אֶת זוּלַתְכֶם בְּהִשְׁפָּלוֹת זוּלוֹת,
 וְתִחַרְפוּ וְתִבְיָשׁוּ אוֹתָם וְכוּ', זֶה יִגְרַם שְׁתּוֹסִיפוּ שְׁמֵן
 לְמַדוּרָה, וְלֹא דֵי שְׁלֹא תִתְקַנּוּ, אֲלֹא עוֹד תִּקְלַקְלוּ
 קְלִקוּל כְּזֶה, שְׁלֹא תּוֹכְלוּ לְתַקֵּן כָּלֵל, עַל-כֵּן רְאוּ, בְּנֵי
 וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, לְחִיוֹת בְּיַחַד בְּאַהֲבָה, אַחְוָה וְרַעוּת,
 וְתָמִיד תִּדְוֹנוּ אֶת זוּלַתְכֶם לְכַף זְכוּת, וְתִדְבְּרוּ רַק
 מֵהַטּוֹב שְׁבָהֶם, וּבְאִפְּן הַזֶּה יֵצֵא שֵׁם טוֹב לְכָל הָאֲחִים

והאֲחִיּוֹת, הַגִּיסִים וְהַגִּיסוֹת, וְלִכְּל הַמְשַׁפָּחָה, וְתַמִּיד
 כְּשֶׁתִּהְיֶה שְׂמֵחָה בְּמִשְׁפַּחְתְּכֶם, רְאוּ לְהִשְׁתַּדֵּל לְהִשְׁתַּתַּף
 יַחַד בְּשִׂמְחָה, וְתִשְׂמְחוּ יַחְדָּו, וְתִתְעַנְּנוּ אֶחָד בְּשֵׁנִי,
 מָה חָסֵר לּוֹ? וּבְמָה יְכוּלִים לְעֹזֵר לּוֹ? וְתַמִּיד תִּדְבְּרוּ
 אֶחָד עִם זֹולָתוֹ בְּצוּרָה חַיּוּבִית וְלֹא בְּצוּרָה שְׁלִילִית, כִּי
 דָּבָר זֶה גּוֹרֵם אֶהְבָּה, אֶחָוָה וְרַעוּת וְשְׁלוֹם בְּמִשְׁפָּחָה;
 אֲשֶׁרִי הַמְשַׁפָּחָה שְׂשׂוּמָה אֶל לְבָה דְּבָרִים אֱלוֹ, שְׂאֵז לֹא
 תִתְחַרֵּט.

ה.

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! אִם אַתֶּם מְלַמְּדִים אוֹ מוֹרֹת,
 עֲלִיכֶם לְדַעַת, כִּי עַקֵּר הַצְּלָחַת הַתְּלַמִּידִים וְהַתְּלַמִּידוֹת
 הוּא, כְּשֶׁתַּמִּיד רַק מַגְבִּיהִים וּמְנַשְׂאִים אוֹתָם, וּמוֹצְאִים
 בָּהֶם אֶת נִקְדָּתָם הַטּוֹבָה, וּבוֹנִים אוֹתָם, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה
 הֵם תַּמִּיד גְּדֻלִים וּמְצַלִּיחִים, וַיֵּשׁ לָהֶם יוֹתֵר חֶשֶׁק לְלַמֵּד
 וְלִהְתַּעֲלוֹת יוֹתֵר וַיֹּתֵר, הֵן בְּלַמּוּדִים וְהֵן בְּהִנְהָגוֹת
 טוֹבוֹת וּבְמַדּוֹת יִשְׁרוֹת, לֹא-כֵן אִם תִּשְׁפִּילוּ אוֹתָם בְּכָל
 מִיַּי הַשְּׁפָלוֹת, זֶה רַק יִשְׁבֵּר אֶת רוּחָם וַיַּחֲלִישׁ אֶת
 דַּעְתָּם, וַיִּבְטַל אֶת רְצוֹנָם מִלְּלַמֵּד, וַיַּגִּיבוּ בְּדִיוֹק הַהֶפְדָּה,
 וּבְאִמַּת הַדְּבָר הַכִּי גָרוּעַ שְׂיִכוּלִים לְעֲשׂוֹת לְתַלְמִיד
 אוֹ לְתַלְמִידָה הוּא — לְהִשְׁפִּילָם בְּרַבִּים, וְרַב בְּעֲלֵי
 הַמוֹמִין בְּנַפְשָׁם, וְכָל אֱלוֹ שְׂגָדְלוֹ בְּעֵיתֵיִם, זֶה בָּא לָהֶם

רק מפני שהמלמד או המורה השפילו אותם בכפיה, וזה דבר ברור, ואם תתבוננו באמת ברגשות התלמיד או התלמידה, תבינו, שזו האכזריות הכי גדולה, שיכולים לעשות לתלמיד או לתלמידה — להשפילם ברבים, כי לא רק שהם מאבדים את החשק ללמד, אלא נבנה אצלם חסר בטחון עצמי, וגדלים עם פחדים רבים, ומה גם שנכנסת בלבם שנאה עמקה נגד המלמד או המורה, וכן נבנה בלבם זלזול ושנאה לזולתם, כי כשמשפילים את הילדים בקטנותם, בזה הורסים אותם לגמרי, ואם הייתם יודעים את גדל הקלקול שעושים לילדים כשמשפילים אותם בכפיה בין כל החברים, הייתם רואים, שאין רציחה יותר גדולה מזו; ולכן ראו, בני ובנותי היקרים, להזהר בדבר זה מאד מאד, ותמיד תשתדלו לדון את תלמידיכם לכף זכות, ואף שאתם רואים שיש בין הילדים כאלו עם מדות רעות ומדות מגנות, מדות של אכזריות וכו', וכן אינם רוצים ללמד ולצית לכם וכו', עליכם לדעת, כי בזה שאתם משפילים אותם, מבזים, מחרפים ומענישים אותם ברבים, לא תפעלו שום דבר, אלא ההפוך; ועל-כן ראו ללכת תמיד בדרך חיובית — להגביה אותם, ועל כל דבר קטן טוב שעושים, תגביהו אותם יותר ויותר, ותשבחו ותפארו אותם ברבים, וכל זה יכניס

בָּהֶם בְּטָחוֹן עֲצָמִי, וַיַּגְדִּיל אֶת דַּעְתָּם וְאֶת חֲשָׁקָם לְלַמֵּד
 וְלִהְשָׁתֵּפֵר, הֵן בַּלְמוּדִים וְהֵן בְּהִנְהָגוֹתֵיהֶם, וְהֵם יֵצְאוּ
 עֲצָמָאִים וּמִפְתָּחִים וַיִּצְלִיחוּ בְּחַיֵּיהֶם, וְתוֹכְלוּ לְזַקֵּף אֶת
 הַזְכוּת הַזֹּאת לְעֲצָמְכֶם כֹּל יְמֵי חַיֵּיכֶם, וְהַיְלָדִים יֵאָהְבוּ
 וַיִּזְכְּרוּ אֶתְכֶם לְטוֹבָה כֹּל יְמֵי חַיֵּיהֶם, כִּי בְּדַרְךְ כָּלֵל מִלְּמַד
 אוֹ מוֹרֶה, שֶׁתְּמִיד מֵרְאִים אֶהְבָּה לְתַלְמִידִים, וְרוֹצִים
 רַק אֶת הַטוֹב שֶׁלָּהֶם, וְנִזְהָרִים מֵאֵד לֹא לְהִשְׁפִּילָם
 וּלְבִישָׁם בְּרַבִּים, אֲלֵא לְהִרְאוֹת לָהֶם אֶהְבָּה יוֹצֵאת מִן
 הַכָּלֵל, וּמַגְבִּיֵּהִם אֶת דַּעְתָּם וְאֶת רוּחָם, יְלָדִים כְּאֵלוֹ
 גְּדֻלִים וּמִצְלִיחִים בְּחַיֵּיהֶם, וְנֹעֲשִׂים עֲצָמָאִים, וְתְמִיד
 יִזְכְּרוּ אֶתְכֶם לְטוֹבָה כֹּל יְמֵי חַיֵּיהֶם, וְלִהְפוֹךְ, אִם
 מִשְׁפִּילִים וּמַבְזִים אֶת הַיְלָדִים בְּרַבִּים, עַל-יְדֵי-זֶה נוֹפֵל
 רוּחָם, וְנִחְלָשֶׁת דַּעְתָּם, וּמֵאֲבָדִים אֶת חֲשָׁקָם, עַד שֶׁהֵם
 מֵאֲבָדִים אֶת הַבְּטָחוֹן הָעֲצָמִי, וּמִסְתַּוְבָּבִים מִיֹּאשִׁים
 וּמִדְּבָאִים כֹּל יְמֵי חַיֵּיהֶם. וְלִכֵּן זָכְרוּ זֹאת הַיֵּטֵב, אֶהוּבִי,
 בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! אִם אַתֶּם נִכְנָסְתֶּם בְּעִבּוּדַת הַחֲנוּךְ,
 עֲלֵיכֶם לְזָכֹר כָּלֵל זֶה תְּמִיד — שְׁאֲסוּר לְהִשְׁפִּיל אֶת
 הַיְלָדִים, וּמִי שֶׁמִּשְׁפִּיל אֶת הַיְלָדִים בְּכַתָּה, הוּא הָרוֹצֵחַ
 הַכִּי גְדוֹל, כִּי בְּאֶמֶת אֵין לָךְ עוֹד רְצִיחָה יוֹתֵר גְּדוֹלָה
 מִלְּהִשְׁפִּיל אֶת הַיְלָדִים בְּרַבִּים, כִּי זֶה שׁוֹכֵר אוֹתָם
 לְגַמְרִי, וּמֵאֲבָד אֶת חֲשָׁקָם לְלַמֵּד, וְנֹעֲשִׂים בְּעֲלֵי מוּמִין
 בְּנִפְשׁוֹתֵיהֶם, כִּי מֵאֲבָדִים אֶת הַבְּטָחוֹן הָעֲצָמִי, שְׂאֵז

אִפְלוּ כְּשֶׁהֵם גְּדֹלִים, הֵם מִפְחָדִים לְצֹאת לַעֲבֹד אוֹ
 לְהִתְעַסֵּק עִם אַחֲרִים, כִּי כָּבֵד נִחְקֵק בְּדַעְתָּם הַפְּעוּטָה,
 שֶׁהֵם אֵינָם מְצַלְחִים, וְאֵינָם שְׂוִים שׁוֹם דָּבָר, זְכָרוֹ זֹאת
 הֵיטֵב, וְתִקְרְבוּ תָמִיד אֶת הַתְּלַמִּידִים, וְתִרְאוּ לָהֶם אֶהְבָּה
 יוֹצֵאת מִן הַכָּלָל, שְׂאֵז תְּצַלִּיחוּ בְּעִבּוּדְתְּכֶם — בְּעִבּוּדֵת
 הַחֲנוּף.

ו.

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! זְכָרוּ הֵיטֵב, אִם חָנַן אֶתְכֶם
 הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּעִשְׂוֹתָי, וַיֵּשׁ לָכֶם מִפְּעָלִים, בְּתִי
 חֲרַשְׁתָּ אוֹ חֲנִיּוֹת, וְאַתֶּם מַעֲבִידִים פּוֹעֲלִים, עֲלֵיכֶם
 לְהִתְחַשֵּׁב בָּהֶם מְאֹד מְאֹד, וְלֹא לְהִשְׁפִּילֵם בְּרַבִּים,
 וּמְכַל שֶׁכֵּן לֹא לְצַעֵק עֲלֵיהֶם בְּפָנֵי הַקּוֹנִים, כִּי זֶה חֲטָא
 וּפְשַׁע בַּל יִכְפָּר, וּבִנְקֵל לָכֶם לְאָבֵד אֶת כָּל הָעִשְׂוֹת
 בְּרָגַע אֶחָד, אִם לֹא תִזְהָרוּ מִלְּהִשְׁפִּיל, מִלְּבַיֵּשׁ וּמִלְּצַעֵק
 עַל פּוֹעֲלֵיכֶם בְּרַבִּים, כִּי לֹא יֵאָבֶה הַשֵּׁם סֵלַח לָכֶם, כִּי
 אֶצְלוּ יִתְבָּרַךְ מְאֹד חָשׁוּב כָּל בֵּר יִשְׂרָאֵל, וְאִם מְחַרְפִּים
 וּמְבַזִּים אֶת הַזּוֹלָת בְּרַבִּים, מְאָבְדִים אֶת הָעִשְׂוֹת
 בְּנִקְל, רַחֲמָנָא לְצִלָּן, וּמְכַל שֶׁכֵּן פּוֹעֵל וְעוֹבֵד, שֶׁהוּא
 מִמִּילָא שָׁבוּר בְּעִצְמוֹ, עַל אֲשֶׁר הִצְרִיף לְהִשְׁכִּיר אֶת
 עִצְמוֹ לְהִיּוֹת אֶצְלְכֶם פּוֹעֵל מִפָּנֵי חֲסְרוֹן פְּרִנְסָתוֹ, אִם
 אַתֶּם עוֹד מְחַרְפִּים וּמְבַזִּים וּמְשִׁפִּילִים אוֹתוֹ בְּרַבִּים, זֶה

שׁוֹבֵר אוֹתוֹ יוֹתֵר וְיוֹתֵר, וְנִחַלְשֵׁת דַּעְתּוֹ, וְנִשְׁבַּרְת רֹחוֹ
 וְנִתְעַקְּם לְבָבוֹ, וּבְאֵמֶת תִּחְשְׁבוּ לְרַגַע, הֲאִם מִפְּנֵי שְׂזָפָה
 אֶתְכֶם הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּמַפְעֵל אוֹ בְּבֵית חֲרָשֶׁת אוֹ
 בְּחֲנוּת גְּדוּלָה, וַיֵּשׁ לָכֶם פּוֹעֲלִים רַבִּים, הֲאִם בְּשִׁבִיל
 זֶה מִתֵּר לָכֶם לְהִשְׁפִּיל אֶת פּוֹעֲלֵיכֶם?! הֲאִם אֵינְכֶם
 חוֹשְׁבִים, כִּי אֶפְלוּ הַפּוֹעֵל הַקָּטָן בְּיוֹתֵר, יָכוֹל לְהִיּוֹת
 שְׂיֵשׁ לוֹ יוֹתֵר שְׁכָל מֵאֲשֶׁר לָכֶם, אֲלֵא מָה? לָכֶם
 עֲזוֹר הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּעֲשִׂירוֹת, וְהֵם צְרִיכִים לְהִיּוֹת
 הַפּוֹעֲלִים שְׁלָכֶם, וְעַל-כֵּן אִם אַתֶּם רוֹצִים שְׁתִּתְקַיֵּם
 בְּיַדְכֶם הָעֲשִׂירוֹת, וְתִצְלִיחוּ בְּמַפְעֲלֵיכֶם וּבְכַתִּי-הַחֲרָשֶׁת
 וּבְחֲנִיּוֹת שְׁלָכֶם, רְאוּ לְכַבֵּד אֶת פּוֹעֲלֵיכֶם, וְאַל תִּדְקְדְּקוּ
 עִמָּהֶם כָּל-כָּף, וְתִיטְיְבוּ לָהֶם עִם הַמְּשַׁכְּרֵת בְּכָל פַּעַם,
 וְתִשְׁמְרוּ עֲצֻמְכֶם מְאֹד מְאֹד לֹא לְעַכֵּב אֶת מְשַׁכְּרְתֶם,
 כִּי יֵשׁ לָהֶם מְשַׁפְּחָה גְּדוּלָה עִם יְלָדִים קְטַנִּים הַצְּרִיכִים
 לְאֹכֵל, וְעֵינֵיהֶם תְּלוּיּוֹת בַּמְּשַׁכְּרֵת שֶׁל אָבִיהֶם, וְאִז אִם
 תִּלְכוּ עִם הַפּוֹעֲלִים שְׁלָכֶם בְּעֵין טוֹבָה, וְתִקְרְבוּ אוֹתָם,
 וְתִיטְיְבוּ לָהֶם תָּמִיד, וְכֵן לֹא תִאֲחָרוּ אֶת מְשַׁכְּרְתֶם,
 הַפּוֹעֲלִים יִהְיוּ גַם-כֵּן מְסוּרִים וְנֶאֱמָנִים מְאֹד, וַיַּעֲזְרוּ
 לָכֶם יוֹתֵר וְיוֹתֵר, מֵאֲחֵר שֶׁיִּרְאוּ אִיךָ שְׁבַע-ל-הַבַּיִת כָּל-כָּף
 מִתְעַנֵּין בָּהֶם, וְרוֹצֵה לְעֲזוֹר לָהֶם וּמִיטִיב לָהֶם בְּכָל פַּעַם,
 וְעַל-יְדֵי-זֶה תִּכְפַּל עֲשִׂירוֹתְכֶם כְּפָל כְּפָלִים, לֹא-כֵן אִם
 לֹא תִתְחַשְׁבוּ בַּפּוֹעֲלִים שְׁלָכֶם, וְתִשְׁפִּילוּ אוֹתָם, וְתִצְעֲקוּ

ותבישו אותם ברבים, ומכל שכן אם תעזו לעכב או לקצץ את משכרתם, שאז הם יתראו ביעבודתם, ויאבדו את החשק והאמון בכם, ועל-ידי-זה ממילא תאבדו הרבה; ולכן ראו, בני ובנותי היקרים, לשים את דברי אלה על לבכם, ותמיד תראו לכבד את הפועלים, ולהתעניין במצבם הגשמי והרוחני, ובמה אתם יכולים לעזור להם, וראו להיטיב עמהם תמיד, ואז תראו איך שתצליחו בעסקיכם.

.ז

בני ובנותי היקרים! אם אתם רוצים שהפועלים יעבדו אצלכם באמונה, ראו תמיד להגביהם ולנשאם, ולדבר אתם בצורה יפה, ואל תמתחו עליהם שום בקרת, ומכל שכן אל תשפילו אותם ברבים, ואז יהיו פועלים נאמנים, לא-כן אם תמיד תערכו עליהם בקרת — איך שאינם עובדים טוב, או אינם עושים את מלאכתם כמו שצריך, דבר זה מכניס השפלה באדם, ואחר-כך באמת מתראש, ואינו עושה את מלאכתו, כי חושב שבאמת אני לא יכול, ואיני שווה לשום דבר, ועל-כן אם אתם רוצים שהפועלים יעשו את עבודתם בנאמנות, ראו תמיד לחבבם ולהגביהם, לשמחם ולהחיותם, ותמיד תשבחו את עבודתם, וזה

יכניס בָּהֶם בְּטַחֲוֹן עֲצָמִי, וַיִּגְרַם שְׂבָאָמֶת יִשְׁתַּפְּרוּ יוֹתֵר
 וַיּוֹתֵר בְּעִבּוּדָתָם. וְכֵן, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, אִם אַתֶּם
 עוֹבְדִים אֲצֶל אַחֲרִים, רְאוּ תַמִּיד לְשַׁבַּח אֶת בְּעַל־הַבַּיִת
 שְׁלָכֶם, וְאַף שֶׁהֵם אֲנָשִׁים קָשִׁים, רְאוּ לְדוֹן אוֹתָם לְכַף
 זְכוּת, אוֹלֵי הֵם שְׁקוּעִים בְּחֹבוֹת עֲצוּמִים, אוֹלֵי הֵם
 מְסֻבָּבִים בְּעִסְקִים מְסֻבָּכִים, אוֹלֵי יֵשׁ עֲלֵיהֶם לַחֵץ גְּדוֹל
 מִהַסִּיטוֹנָאִים, וְעַל־כֵּן בָּזָה שֶׁהֵם צוֹעְקִים עֲלֵיכֶם אֵינֶם
 מְכֻנָּנִים שׁוֹם דְּבַר רַע, אֲלֹא זֶה סֶתֶם עֲצָבִים, שְׂמוֹצִיאִים
 אֶת זֶה עֲלֵיכֶם, וְאִם תְּדוּנוּ אוֹתָם לְכַף זְכוּת, וְתִשְׁתַּדְּלוּ
 לְהַרְגִיעַ אוֹתָם וְתַחֲזְקוּ וְתִאֲמָצוּ אוֹתָם, שֶׁהַכֹּל יִהְיֶה
 טוֹב וּבִסְדֵּר וְכוּ', אֲזַי בְּאָמֶת תִּפְנֹס בְּלֵב בְּעַל־הַבַּיִת
 אֲהַבָּה וְרַחֲמָנוּת עֲלֵיכֶם, וְהֵם יִבְיֵנוּ אֶתְכֶם, כִּי כְּשֶׁאָדָם
 רוֹאֶה שְׂמֵבִינִים אוֹתוֹ, אֲזַי הוּא מִבִּין אוֹתוֹ גַּם־כֵּן, וְאִם
 תִּזְכְּרוּ זֹאת, אֲזַי כָּלְכֶם תִּצְלִיחוּ, כִּי אֵין לָךְ עוֹד הַצְּלָחָה
 יוֹתֵר גְּדוֹלָה מִזֶּה — כְּשֵׁי שׁ הַבְּנָה הַדְּדִית בֵּין בְּנֵי־אָדָם,
 וְלִהְיוֹת אֵין עוֹד כְּשֶׁלוֹן יוֹתֵר גְּדוֹל מִזֶּה, כְּשֶׁאֵין הַבְּנָה
 הַדְּדִית, וְעַל־כֵּן, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, רְאוּ תַמִּיד לְדוֹן
 אֶת כָּלֶם לְכַף זְכוּת, וְלִמְצֹא רַק אֶת הַטוֹב בִּינֵיהֶם, וְאֲזַי
 תִּצְלִיחוּ בְּכֹל דְּרָכֵיכֶם.

ח.

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! רְאוּ לְהִקְפִּיד מְאֹד מְאֹד לֹא לְהִשְׁפִּיל אֶת שׁוֹם בְּרִיָּה שְׂבָעוּלָם, כִּי הַמְּדָה הַמְּגַנָּה הַזֹּאת — לְהִשְׁפִּיל בְּנֵי-אָדָם, הִיא מִהַמְּדוֹת הַכִּי מְגַנּוֹת וְהַכִּי גְרוּעוֹת בְּאֲנוּשִׁיּוֹת, וּבְזֶה שׁוֹבְרִים אֶת בְּנֵי-הָאָדָם, כִּי אֵין לָהֶם עוֹד שֶׁבֶר וּמִשְׁבֵּר גָּדוֹל שֶׁבֵּא עַל הָאָדָם, כְּמוֹ כְּשֶׁמִּשְׁפִּילִים וּמְבַזִּים אוֹתוֹ בְּרַבִּים, וְעַל חֲטָא הַזֶּה לֹא יֵאבֶה הַשֵּׁם סֶלַח לוֹ, וּמְקַבְּלִים עַל זֶה בַּחֲזָרָה בִּיּוֹדְעִים וּבְלֹא יוֹדְעִים, וְאֵל תִּחְשְׁבוּ, כִּי הַיּוֹם הַזֶּה אַתֶּם עַל הַגְּבוּהָ, וְאַתֶּם יְכוּלִים לְהִשְׁפִּיל אֶת כָּל מִי שֶׁבֵּא תַּחַת יְדְכֶם, כִּי לְמַחֵר יִתְהַפֵּף הַגְּלִגְלָל, שְׁאַחֲרֵים יִהְיוּ עַל הַגְּבוּהָ, וְאַתֶּם תִּהְיוּ לְמַטָּה וַיִּשְׁפִּילוּ אֶתְכֶם, וְאֵז אֵל תִּבּוֹאוּ בְּטַעֲנוֹת אֵלֵינוּ יִתְבָּרַךְ, לְמָה מִשְׁפִּילִים אֶתְכֶם, וְדַבֵּר זֶה הוּא בְּרוּר — שְׁמִי שֶׁמִּשְׁפִּיל אֶת אַחֲרֵים, לְבִסּוֹף מִשְׁפִּילִים וּמְבַזִּים אוֹתוֹ בְּרַבִּים, לְכֵן רְאוּ לְהִזָּהֵר בְּזֶה מְאֹד מְאֹד, וּלְכַבֵּד אֶת כָּל בֶּר יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר הוּא חֵלֶק אֱלֹוִה מִמַּעַל, וְזֶה שְׁלֵמוֹת מְצוֹת אֶהְבֵּת יִשְׂרָאֵל — לְאַהֲבֵת אֶת כָּל בֶּר יִשְׂרָאֵל בְּנַפְשׁוֹ מִצַּד הַחַיּוֹת אֱלֻקוֹת שְׂיֵשׁ בּוֹ, וּכְשֶׁתִּדְעוּ דַּבֵּר זֶה, אֵז תִּמִּיד תִּכְבְּדוּ אֶת זְוִלְתְּכֶם, וְלֹא תִשְׁפִּילוּ אוֹתוֹ.

ט.

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! צָרִיךְ שְׁתַּדְּעוּ, אֲשֶׁר הָעוֹלָם
הַזֶּה הוּא כְּמוֹ רֵאִי, שְׂאִיזָה פְּרָצוּף שְׁעוֹשִׁים, כֶּף רוֹאִים,
וְעַל-כֵּן תִּדְּעוּ — אִם תִּשְׁפִּילוּ אֶת זוּלַתְכֶם, לְבִסּוּף
יִשְׁפִּילוּ אֶתְכֶם, וְאֵל תַּחֲשְׁבוּ כִּי הָעוֹלָם הוּא הַפְּקָר,
אֲלֹא הַכֹּל מִשְׁגָּח בְּהַשְׁגָּחַ פְּרִטֵי פְּרִטִית, שְׁלֹא יִכִּילֶהוּ
הַרְעִיּוֹן, וּבִיּוֹתֵר צָרִיכִים לְדַעַת דְּבָר זֶה אֲנָשִׁים שֶׁהֵם
מִמַּנִּים עַל אַחֲרִים, כְּגוֹן שׁוֹטֵר אוֹ שׁוֹפֵט, שְׁצָרִיךְ לְשָׁמֵר
אוֹ לְשַׁפֵּט אֶת זוּלָתוֹ, הֵם צָרִיכִים לִידַע שֶׁהָאֲחֵרִיוֹת
בִּיְדֵיהֶם, שְׁיִכּוּלִים לַעֲשׂוֹת אֶת עֲבוֹדָתָם בְּאִמוּנָה וּבְכַבּוֹד
גָּדוֹל, וְאִזּוֹ יִצְלִיחוּ בְּעֲבוֹדָתָם, אֲבָל אִם יִשְׁפִּילוּ אֶת
הָאֲנָשִׁים שֶׁנִּפְּלוּ בִּיְדֵיהֶם וַיִּחַרְפוּ וַיִּבְזוּ אוֹתָם, וּמִכָּל שְׂכָן
שֶׁתִּצָּא תִקְלָה עַל יָדָם — שְׁיִכּוּ אֶת הַמְּשַׁפְּלִים, עַל־יָהֵם
לִידַע, כִּי הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יִשְׁלַם לָהֶם בַּחֲזָרָה כְּפֹל
כְּפֹלִים, וּלְבִסּוּף יָבוֹאוּ בְּעֶצְמָם לְיַדֵּי בְּזִיוֹנוֹת גְּדוֹלִים,
שֶׁיִּתְּפְּסוּ אוֹתָם בְּרַמָּאוֹת אוֹ בְּשַׁחֲתוֹת אוֹ בְּשֶׁאֵר עֲנִינִים,
וְהֵם בְּעֶצְמָם יִשְׁבוּ לְבִסּוּף בְּכֹלָא וַיִּשְׁפִּילוּ אוֹתָם כְּאֶחָד
הַרִיקִים, וְדָבָר זֶה הוּא בְּרוּר לְכֹל מִי שֶׁיּוֹדֵה עַל הָאֲמֵת,
כִּי הַמְּשַׁפֵּיל אֶת אַחֲרִים, לְבִסּוּף מְשַׁפֵּילִים אוֹתוֹ, אֲפֹלוּ
הוּא עֲכָשׁוּ בְרוּם הַמַּעֲלָה — שׁוֹטֵר אוֹ שׁוֹפֵט, אִם הוּא
אֵינוֹ מְכַבֵּד אֶת זוּלָתוֹ, אֲלֹא מְשַׁפֵּילוֹ בְּהַשְׁפָּלוֹת נִבְזוֹת,
לְבִסּוּף יַעֲבִירוּ אוֹתוֹ מִמְשַׁרְתּוֹ בְּבְזִיוֹנוֹת וּבְשַׁפִּיכוֹת

דָּמִים, וַיִּצְרֹךְ לְבָרוּחַ אוֹ לְשֶׁבֶת בְּבֵית הַסֵּהַר, וְכֵן מִפְּקָדִים
אֲשֶׁר תַּחַת יָדָם מְסוּרִים בַּחֲוָרֵי יִשְׂרָאֵל, הֵם צְרִיכִים
לְשֹׁמֵר בְּיוֹתֵר בְּכָבוֹד הַחֲזִילִים, וְדָבָר זֶה רָאִינוּ כָּל
הַדּוֹרוֹת, אֵלּוּ הַמְּפָקָדִים מֵאַחִינוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁשְׂרָתוֹ
בְּצַבָּא אַמּוֹת הָעוֹלָם, וְכִשְׁבָּאוּ תַּחַת יְדֵיהֶם חֲזִילִים
מֵאַחִינוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְהִשְׁתַּדְּלוּ בְּכָל מִיַּי אֲפָנִים שֶׁבְּעוֹלָם
לְהַקֵּל עֲלֵיהֶם, וְעִזְרוּ לָהֶם בִּיְהִדּוּת לְקַיֵּם אֶת מְצוּוֹת
הַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, כְּמוֹ — הַנְּחַת תְּפִלִּין וְאֲכִילַת
פְּשָׁרוֹת וְשִׁמְרַת שֶׁבֶת כְּכֹל הָאֶפְשָׁר, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְעַלּוּ
הַמְּפָקָדִים יוֹתֵר וְיוֹתֵר, עַד שֶׁבָּאוּ לְתַפְקִיד מְכַבֵּד, לֹא-כֵן
אֵלּוּ שֶׁהַשְּׁפִילוֹ אֶת הַחֲזִילִים שֶׁהָיוּ תַּחַת יָדָם, וְעוֹד
מְנַעוּ מֵהֶם הַנְּחַת תְּפִלִּין וְאֲכִילַת פְּשָׁרוֹת וְשִׁמְרַת שֶׁבֶת
וְכַדּוּמָה, שֶׁלְּבִסּוֹף תְּפָסוּ אוֹתָם בְּכָל מִיַּי רַמָּאוֹת וְכוּ',
וְשִׁחִיתוֹת וְכוּ', וְכֵן הֶעֱלִילוּ עֲלֵיהֶם כָּל מִיַּי עֲלִילוֹת,
וְעִצְרוּ אוֹתָם בְּמַעְצָר, וְעוֹד סָבְלוּ בְּזִיוּנוֹת וְשִׁפְיכוֹת
דָּמִים, וְעַל-כֵּן כָּל מְפָקֵד שֵׁישׁ תַּחֲתָיו בַּחֲוָרֵי יִשְׂרָאֵל,
עָלִיו לְשֹׁמֵר מְאֹד מְאֹד עַל כְּבוֹדָם, וְלִדְבַר אִתָּם בְּצוּרָה
יָפָה, וְלַעְזוֹר לָהֶם לְקַיֵּם אֶת מְצוּוֹת הַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ
— לְהַנִּיחַ תְּפִלִּין וְלַהֲתַפְּלִל וְלֶאֱכֹל כֶּשֶׂר וְלִשְׁמֹר שֶׁבֶת-
קֹדֶשׁ, שְׂאֵז גַּם הֵם יִתְעַלּוּ בְּכָל מִיַּי דְּרָגוֹת, וַיִּצְלִיחוּ בְּכָל
מַעֲשֵׂיהֶם וּפְעִילוֹתָם, וּמָה גַּם שֶׁהַחֲזִילִים יִהְיוּ מִמְּשֻׁמְעִים
וַיֵּאָהְבוּ אוֹתוֹ מְאֹד, כִּי טָבַע שֶׁל חֲזִיל, שֶׁהוּא מְאֹד שָׁבוּר

ומלא פחדים, כי הרי הוא בחזית ואינו יודע מה ילד
יום, וכשהמפקד עוד מתרפו ומבזו ומשפילו ומדכאו,
זה שובר את רוחו ומאבד את חשקו, ושונא את המפקד
שלו, ומתראשל מלהוציא את הפקדות שמפקדים עליו.

על-כן אם אתה רוצה שיהיו החילים תחת
ידך ורשותך ממשמעים ומציתים למה שאתה פוקד
עליהם, ואתה רוצה שיאהבו אותך, ראה לשמר מאד
בכבודם, ואל תשפילם, ותמיד תחפש רק את הטוב
שבהם, ותגביה את דעתם, ותמיד תשבח את מעשיהם
ופעילותם, שזה יכניס בהם בטחון עצמי, ויתרחב לבם
ודעתם, וכלם יהיו מאשרים, ואל יהיה נקל בעיניך דבר
זה, כי רואים היום שנתקים (משלי ל, כב): "עבד כי
ימלוך", שמתמנים מפקדים פרחחים, והם חושבים
שמאחר שהם כבר מפקדים, הם יכולים לעשות
עם החילים מה שהם רוצים, עד שמעזים להשפיל
בחורי ישראל ככל העולה על רוחם, ומחרפים ומבזים
אותם ברבים ושופכים את דמם, וזה גורם להרבה
חילים להיות ממרמרים ומדכאים, עד שבצוונותינו
הרבים המציאות הראתה לנו, שרבים אבדו את עצמם
לדעת, וכן רבים נשתגעו ונכנסו לדכאון (שקורין
דפרסיה) עמק, ונעשו בעלי מומין בנפשותם, ואבדו

אַת הַבְּטָחוֹן הַעֲצָמִי לַגַּמְרִי, עַד שֵׁשׁ חִילִים שְׁמֹרֵב
 הַשְּׁפִלוֹת שֶׁהַשְּׁפִילוֹ אוֹתָם בְּצַבָּא נַעֲשׂוּ סְגוּרִים בְּעֲצָמָם,
 וְאֵינָם רוֹצִים לְדַבֵּר עִם אִף אֶחָד, וַיּוֹשְׁבִים סְגוּרִים
 בְּחֶדְרָם מְלֵאֵי עֲצָבוֹת וּמְרִירוֹת, מְדַכְּאִים וְסוֹכְלִים יְסוּרֵי
 תַּפְת, וְכָל הַמְּשַׁפְּחָה סוֹכְלֵת מֵהֶם, וְהַכֹּל בָּא מֵאִלוֹ
 מִפְּקָדִים פְּרָחְחִים שְׁחוֹשְׁבִים שְׁמֵאֲחֵר שֶׁהֵם מִפְּקָדִים,
 כְּכֹר מִתָּר לָהֶם לַעֲשׂוֹת עִם הַחִילִים מֵהַ שֶׁהֵם רוֹצִים,
 וּמִתָּר לָהֶם לְהַשְּׁפִיל אֶת בַּחוּרֵי יִשְׂרָאֵל, וּמֵה קוֹרָה
 לְבִסוּף, שֶׁהַקְּדוּשָׁ-בְרוּךְ-הוּא תוֹבֵעַ אֶת דָּמָם, כִּי הוּא
 יִתְבָּרֵךְ אוֹהֵב צְדָק וּמִשְׁפָּט, וּמִי שֶׁמְחַרֵּף וּמְבַזֶּה, מְגַדֵּף
 וּמְשַׁפִּיל אֶת בְּנָיו, לְבִסוּף נֶעְקָר מִן הָעוֹלָם בְּמִיתָה
 מְשֻׁנָּה, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, וְדַבֵּר זֶה רוֹאִים בְּחוּשׁ מַעֲשִׂים
 בְּכָל יוֹם, שֶׁאֵיזָה פְּרָחַח שֶׁהַשְּׁתַלֵּט עַל בַּחוּרֵי יִשְׂרָאֵל,
 וְחֶרְפָּם וּבְזוּם וְהַשְּׁפִילָם בְּרַבִּים, וּלְבִסוּף קָרָה לוֹ אָסוּן,
 שְׁנֵהֲרַג בְּמִיתָה מְשֻׁנָּה עַל-יְדֵי מַחְבְּלִים אוֹ פְּצָצָה וְכוּ',
 אוֹ עַל-יְדֵי תְּאוֹנָה קְטָלְנִית, וְעַל-כֵּן כָּל מִי שֵׁשׁ תַּחַת
 יָדוֹ וּרְשׁוֹתוֹ בַּחוּרֵי יִשְׂרָאֵל, וְהוּא מְשַׁתַּלֵּט עֲלֵיהֶם, רְאוּי
 לוֹ לַחֲשֹׁב פְּעָמִים, הֲאֵם מִתָּר לְהַשְּׁפִיל אוֹתָם בְּרַבִּים? !
 הֲאֵם מִתָּר לְחַרֵּף וּלְגַדֵּף וּלְצַעֵק עֲלֵיהֶם? ! הֲלֹא סוּף
 כָּל סוּף יִהְיֶה הַהֶכְרַח לְשִׁלֵּם עַל זֶה מְחִיר יָקָר מְאֹד,
 וּכְשֵׁיכְנִים מִי שֵׁיכְנִים דְּבוּרִים אֵלוֹ אֶל לְבוֹ, אִזּוֹ יִשְׁנָה
 אֶת הַנְּהַגְתּוֹ לַגַּמְרִי, וַיִּתְחִיל לְהִיטִיב לְזוּלָתוֹ; וְזָכְרוּ

זאת, בְּנֵי וּבְנוֹתַי, כִּי הוּא עֵקֶר וַיִּסּוּד בִּיְהוּדוֹת, כִּי אָסוּר לְהִשְׁפִּיל אֶת שׁוֹם בְּרִיָּה שְׁבַע עוֹלָם, וַיֵּשׁ לָנוּ מִצּוֹת עֲשֵׂה שֶׁל "וְאֶהְבֶּתְ לְרַעַךְ כְּמוֹךְ" — שְׁצַרִּיכִים לְאַהֲבֵת אֶת זוּלָתוֹ בְּדִיּוּק כְּמוֹ שְׂאוּהֵבִים אֶת עֲצָמוֹ, וּכְמוֹ שְׂאֵף אֶחָד אֵינּוּ רוֹצֵה שְׁיִשְׁפִּילוּ אוֹתוֹ, כְּמוֹ-כֵן אָסוּר לְהִשְׁפִּיל אֶת זוּלָתוֹ, וּחְכָמֵינוּ הִקְדוּשִׁים אָמְרוּ (שְׁבַת ל.א.): "מָה שְׁשׂוּנֵי עֲלִיף אֵל תַּעֲשֶׂה לְזוּלָתְךָ", וּכְשֶׁתִּזְכְּרוּ זֹאת, אַז תִּצְלִיחוּ כָּל יְמֵי חַיֵּיכֶם, כִּי תִמְיֵד תִּכְבְּדוּ אֶת זוּלָתְכֶם, וְאִז כָּל־כְּבֹדוֹ אֶתְכֶם, כִּי כָּל הַמְּכַבֵּד אֶת חֲבֵרוֹ, מְכַבְּדִים אוֹתוֹ.

י

בְּנֵי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים! רְאוּ לְחִזּוֹק אֶת עֲצָמְכֶם בְּכָל מֵינֵי אֲפָנִים שְׁבַע עוֹלָם לְכַבֵּד אֶת כָּל בֵּר יִשְׂרָאֵל, וְלְאַהֲבֵת אוֹתוֹ כְּנַפְשׁוֹ, וְתִרְאוּ לְמַסֵּר אֶת נַפְשְׁכֶם בַּעֲבוּר זוּלָתְכֶם, וּבְזֶה תִתְרַבֶּה הָאֲהָבָה בֵּינֵיכֶם, וְזֶה יָבִיא אֶת הַגְּאֻלָּה, כִּי עֵקֶר גְּאֻלַּת יִשְׂרָאֵל תְּלוּיָה רַק כְּפִי אֲהָבַת יִשְׂרָאֵל, שְׂאֶחָד אוֹהֵב אֶת זוּלָתוֹ, כִּי סוּף כָּל סוּף כִּלְנוּ בְּנֵי הַקְּדוּשָׁ-בְרוּךְ-הוּא, כְּמוֹ שְׁכָתוּב (דְּבָרִים יד, א) "בְּנֵים אַתֶּם לַה' אֱלֹקֵיכֶם", וְאַצְלוּ יִתְבָּרַךְ מְאֹד יְקָר, כְּשֶׁעַם יִשְׂרָאֵל אוֹחֲזִים אֶת עֲצָמָם בְּיַחַד, וְאַחַד עוֹזֵר לְשֵׁנִי, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִהְיֶה מוֹחֵל עַל עוֹנוֹתֵיהֶם, לֹא-כֵן כְּשֵׁישׁ שׁוֹנְאָה וְקִנְאָה וְהִשְׁפָּלוֹת, חֲרוּפִין וְגִדּוּפִין וּבְזִיוּנוֹת בֵּין אֶחָד

לַחֲבֵרוֹ, אִז מִמְּשִׁיכִים עַל עֲצָמָם מִדַּת הַדִּין וְנִעְנָשִׁים
 בְּעֵנַשׁ קָשָׁה עַד מָאֵד, רַחֲמָנָא לְצַלָּן, וְלִכֵּן רָאוּ, בְּנֵי
 וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, לְהִשְׁתַּדֵּל תָּמִיד שְׂמֻצְדְּכֶם יִהְיֶה שְׁלוֹם
 וְאַהֲבָה, אַחֲוָה וְרַעוּת בֵּינֵיכֶם לְבֵין מִשְׁפַּחְתְּכֶם וּבֵין
 שְׂכֵנֵיכֶם וּבֵין כָּל יִשְׂרָאֵל, וְתָמִיד תִּקְדִּימוּ בְּשְׁלוֹם כָּל בֵּר
 יִשְׂרָאֵל, וְתִתְעַנְיֵנוּ בְּמָה שְׁעוֹבֵר עָלָיו, וְתִשְׁתַּדְּלוּ לְעֶזֶר
 לְכָל בֵּר יִשְׂרָאֵל בְּמָה שְׂאַתֶּם רַק יְכוּלִים, כִּי עַל-פִּי-רֹב
 אָפְלוּ עִם חֵיוֹף אֶחָד יְכוּלִים לְעֶזֶר לְזוּלָתוֹ, כִּי כְּשִׂמוּצָאִים
 אָדָם שְׁהוֹלֵף מְמַרְמֵר וּמְדַכָּא וְכוּ', וּמְחִיכִים אֵלָיו, מִמַּשׁ
 מְחִיִּים אוֹתוֹ בְּזֵה הַרְגַע, כִּי אָדָם כְּזֵה חוֹשֵׁב כְּאֵלוֹ כָּל
 הָעוֹלָם שְׂכַח מִמֶּנּוּ, וְאֵין מִי שְׂמִסְתַּכֵּל עָלָיו, וּכְאֵלוֹ
 כְּלָם בְּרֹגֵז וּבְכַעַס עָלָיו, וּכְאֵלוֹ כָּל הָעוֹלָם נִתְהַפֵּךְ
 לְתֵהוּ וְכֵהוּ וְחֻשֵׁף לוֹ, וּפֹה אַתֶּם בָּאִים וּמְחִיכִים לוֹ
 וּמְקַדִּימִים לוֹ בְּשְׁלוֹם, אֵין אַתֶּם יְכוּלִים לְתַאֵר אֶת גְּדֹל
 הַהֲצִלָּה וְהַטּוֹב שְׂעֲשִׂיתֶם עִכְשָׁו עִם הָאָדָם הַזֶּה, וּמִמַּשׁ
 הַצִּלְתֶּם אוֹתוֹ מִמָּוֶת לְחַיִּים, כִּי יְכוּל לְהִיּוֹת שְׁהָאָדָם
 הַזֶּה כְּבָר הִלֵּךְ לְאַבְד אֶת עֲצָמוֹ לְדַעַת, הֵינּוּ שְׁהִלֵּךְ
 לְהִתְאַבֵּד, רַחֲמָנָא לְצַלָּן, מֵרַב יְאוּשׁ וּמְרִירוֹת שְׂנִכְנָסוּ
 בּוֹ, וְעַל-יְדֵי-זֶה שְׁנַתַּתֶּם לוֹ רַק חֵיוֹף אֶחָד, וְתִשׁוּמַת-לֵב
 פְּעוּטָה, וְהִקְדַּמְתֶּם לוֹ שְׁלוֹם, הוּא כְּבָר שְׁנָה אֶת הִלֵּךְ
 מִחֻשְׁבָּתוֹ, וְרוּאָה, שְׂעֵדִין יֵשׁ בְּנֵי-אָדָם שְׂאוּהֲבִים אוֹתוֹ
 וּמְכַבְּדִים אוֹתוֹ, וּמְכָל שְׂכָן וְכָל שְׂכָן אִם תִּזְכּוּ גַם

לְדַבֵּר עִמּוֹ וְעִם זֹלַתְכֶם דְּבוּרִים יָפִים, דְּבוּרִים טוֹבִים,
 דְּבוּרֵי הַתְּחִינּוֹת — לְחַזֵּק אֶת כָּל בֵּר יִשְׂרָאֵל וּלְשַׂמְחוֹ,
 אֵין לְתֹאֵר וְאֵין לְשַׁעַר אֶת גְּדֹל זְכוּתְכֶם בְּשָׁמַיִם, כִּי
 אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ מְאֹד מְאֹד יָקָר כָּל בֵּר יִשְׂרָאֵל הַמְּחִיָּה
 וּמְשַׂמַּח וּמְבַדֵּחַ אֶת בְּנָיו, וּבְזֻכוֹת זֹו, גַּם אַתֶּם תִּהְיוּ
 תְּמִיד שְׂמֵחִים וְעֵלְיָזִים, וְאַף פְּעַם לֹא תִבּוֹאוּ לְיַדֵי צַעַר,
 וּכְשֶׁתִּקְיִמוּ אֶת כָּל זֹאת, תִּרְאוּ שְׂבִמְשֻׁךְ זְמַן קָצָר כָּלֵם
 יֵאָהֲבוּ אֶתְכֶם, כִּי מִי שְׂמַחֲזֵק אֶת כָּל בֵּר יִשְׂרָאֵל, וּמְכַנְיִם
 בּוֹ שְׂמַחָה וּתְקִנָּה, הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּעֶצְמוֹ מְפָרְסְמוֹ
 לְטוֹבָה בֵּין כָּלֵל יִשְׂרָאֵל, וְאַפְלוֹ אַמּוֹת הָעוֹלָם מְכַבְּדִים
 אוֹתוֹ, כִּי אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ מְאֹד חָשׁוּב מִי שְׂמַחֲיָה וּמְחִיזֵק
 אֶת בְּנָיו.

יא.

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְּקָרִים! רְאוּ לְשִׁמֵּר מְאֹד עַל כְּבוֹד כָּל
 בֵּר יִשְׂרָאֵל, וּבְכַפְרִיּוֹת כְּשֶׁבֵּא עָנִי לְפִתַּח בֵּיתְכֶם, רְאוּ
 לְקַבְּלוֹ בְּסִכָּר פָּנִים יְפוֹת, וּתְכַבְּדוּ אוֹתוֹ מְאֹד, וְתִתְּנוּ
 לוֹ אֶפְלוֹ דְּבַר קָטָן וּמוֹעֵט, אֲכַל הָעֵקֶר שִׂיחָיָה בְּכָבוֹד
 גְּדוֹל, וְתִתְּנֶצְלוּ לְפָנָיו, שְׂאֵין לָכֶם לְתֵת יוֹתֵר עֲכָשׁוּ,
 וּבְזֶה שְׂתַפְּיִסּוּ אֶת הָעָנִי, וַיִּלֶךְ מִפִּתַּח בֵּיתְכֶם שְׂמַח, אֲזִי
 אַתֶּם וַיִּלְדִּיכֶם וּנְכַדִּיכֶם, אֵף פְּעַם לֹא תִצְטָרְכוּ לְחַזֵּר עַל
 הַפִּתְחִים, וְצָרִיךְ שְׂתַדְּעוּ שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ פִּטְרוֹנָם וְאַבִּיָּהֶם

שֶׁל הָעֲנִיִּים, וְכִפִּי שְׁאַתֶּם תִּקְבְּלוּ אֶת פְּנֵי הָעֲנִי וּתְכַבְּדוּ
 אוֹתוֹ, כְּמוֹ-כֵן תִּקְבְּלוּ בַחֲזֶרֶה, כִּי הָעֶקֶר הוּא הַכְּבוֹד
 — לְכַבֵּד אֶת זוּלָתוֹ, אֲפִלּוּ שְׁאַתֶּם נוֹתְנִים לוֹ רַק דָּבָר
 קָטָן מְאֹד, הָעֶקֶר הוּא הַכְּבוֹד, וְדָבָר זֶה מְאֹד חָשׁוּב
 אֲצִלּוֹ יִתְבָּרַךְ, לֹא-כֵן אִם תִּשְׁפִּילוּ אֶת הָעֲנִי וְתִצְעֲקוּ
 עָלָיו: לֵךְ לַעֲבֹד וְכוּ', אוֹ אֵיפֹה הַמְּסֻמְכִים שְׁלָךְ וְכוּ',
 אוֹ בָּרַח לָךְ מִפֶּה וְכוּ' וְכוּדוּמָה, תִּדְעוּ שֶׁבְּאוֹתוֹ רָגַע
 נִגְזְרָת עֲלֵיכֶם גְּזֵרָה רָעָה בַשָּׁמַיִם, רַחֲמָנָא לְצַלָן, שְׁאַתֶּם
 וַיִּלְדִּיכֶם וַיְנַכְדִּיכֶם תִּצְטָרְכוּ לְחַזֵּר עַל הַפְּתָחִים, וַיִּחְרְפוּ
 וַיִּבְזוּ וַיִּשְׁפִּילוּ אֶתְכֶם כְּאַחַד הָרִיקִים, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ
 אוֹהֵב מִשְׁפָּט וְצֶדֶק, וְכִמוֹ שֶׁהָאָדָם מִתְנַהֵג עִם זוּלָתוֹ,
 כֵּן מִתְנַהֵגִים עִמּוֹ מִן הַשָּׁמַיִם; עַל-כֵּן רְאוּ, בְּנֵי וּבְנוֹתַי
 הַיְקָרִים, לִישֵׁב אֶת עֲצָמְכֶם — מֵה לְפָנֵיכֶם, וְתִשְׁנוּ אֶת
 מִדּוֹתֵיכֶם הָרָעוֹת, וְתִרְגְּלוּ אֶת עֲצָמְכֶם לְקַבֵּל אֶת פְּנֵי
 כָּל בֵּר יִשְׂרָאֵל בְּפָנִים יְפוֹת וּבְאַהֲבָה, וְתִדְבְּרוּ עַל לְבוֹ
 דֵּיבוֹרִים שֶׁל נְחוּמִים, וְתִשְׁמְחוּ אוֹתוֹ, וְתִתְּנוּ לוֹ אֲפִלּוּ
 דָּבָר קָטָן וּפְעוּט, אֲבָל רַק שְׂיֵהֶיָה בְּכָבוֹד, וְתִפְּיִסוּהוּ, וְאִז
 יַעֲזֹר לָכֶם הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׁאַתֶּם וַיִּלְדִּיכֶם וַיְנַכְדִּיכֶם
 לֹא תִצְטָרְכוּ לָבוֹא לְיַדֵּי מִתְּנַת בֶּשֶׁר וָדָם, וּמְכַל שְׂפָן
 שְׁלֹא תִצְטָרְכוּ לְהִסְתַּוְּבֵב וּלְחַזֵּר עַל פְּנֵי הַבְּתִימִים. וְזָכְרוּ
 אֶת כָּל זֹאת הַיֵּטֵב, וְאִז טוֹב לָכֶם כָּל הַיָּמִים.

יב.

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! רְאוּ לֵהִיּוֹת תָּמִיד שְׂמֵחִים
וְעֵלְיָזִים, וְתִמְשִׁיכוּ אֶת הַשְּׂמֵחָה גַם עַל זִוְלַתְכֶם, וְאַתֶּם
תִּשְׁתַּדְּלוּ מְצַדְכֶם שִׁיְהִי תָּמִיד שְׂמֵחַ בֵּין עַם יִשְׂרָאֵל,
וְתִקְבְּלוּ אֶת כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל בְּסִכַּר פָּנִים יְפוֹת, וְתִשְׁמְרוּ
אֶת עֲצֻמְכֶם לֹא לַעֲשׂוֹת לִיצְנוּת מִשׁוּם בַּר יִשְׂרָאֵל,
וּמִכָּל שֶׁכֶן שְׂלֹא תִשְׁפִּילוּ אֶת שׁוֹם בַּר יִשְׂרָאֵל, וְאַזְ יַעֲזֹר
לְכֶם הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּשִׁפְעַ בְּרָכָה וְהַצְלָחָה, כִּי מִי
שְׂמַכְבֵּד אֶת עַם יִשְׂרָאֵל, וּמִשְׁתַּדֵּל בְּטוֹבְתָם וּמִשְׂמַחֵם
וּמְחַזְקֵם, פְּתוּחִים לְפָנָיו כָּל שְׁעָרֵי הַהַצְלָחָה, כִּי אֲצִלוּ
יִתְבָּרַךְ מְאֹד מְאֹד יִקָּר מִי שְׂמַחֲזֵק וּמִשְׂמַח אֶת בְּנָיו,
וְלִהְפוֹךְ מִי שְׂרָגִיל לְדַבֵּר לְשׁוֹן הָרַע וּרְכִילוֹת וְלִיצְנוּת
עַל עַם יִשְׂרָאֵל, וּמִשְׁפִּיל אֶת כָּל מִי שֶׁבָּא תַּחַת יָדָיו, אֲזִי
נוֹפֵל לְצָרוֹת גְּדוּלוֹת, וְכָל שְׁעָרֵי הַכְּשָׁלוֹן נִפְתָּחִים לְפָנָיו,
וְכָל מֵה שֶׁהוּא רַק עוֹשֶׂה, הוֹלֵךְ לְטִמְיוֹן, וְאִינוּ מְצָלִיחַ
כָּלֵל, וּמֵה גַם שְׂפָלִים שׁוֹנְאִים אוֹתוֹ וְאִינָם יְכוּלִים לְסַבֵּל
אוֹתוֹ, וְהוֹלֵךְ נֶעַ וְנָד, וְאַפְלוּ הַחֲבָרִים שְׁלוֹ הַטּוֹבִים
בְּיוֹתֵר, מִתְרַחֲקִים מִמֶּנּוּ; וְלִכֵּן רְאוּ, אֶהוּבִי, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי
הַיְקָרִים, לְהִשְׁתַּדֵּל לְחַזֵּק וּלְשַׂמַּח אֶת כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל,
וְתִשְׁמְרוּ אֶת עֲצֻמְכֶם לֹא לְדַבֵּר שׁוֹם דְּבַר רַע עַל שׁוֹם בַּר
יִשְׂרָאֵל, שְׂאֲז תָּמִיד תִּצְלִיחוּ בְּדַרְכֵיכֶם, וְשְׁעָרֵי הַשְּׂמִים,
שְׁעָרֵי הַהַצְלָחָה יִהְיוּ פְּתוּחִים לְפָנֵיכֶם, וְכֻלָּם יֵאָהְבוּ

אֶתְכֶם, וַיִּרְצוּ לְהִתְחַבֵּר עִמָּכֶם וְלַעְזֹר לָכֶם; אֲשֶׁרִי מִי
שָׁשׂוּם דְּבָרֵי אֱלֹהָ עַל לְבוֹ, שָׁאֲזוּ יִצְלִיחַ כָּל יְמֵי חַיָּיו,
וַיַּעֲבֹר אֶת הָעוֹלָם בְּשָׁלוֹם, וְלֹא יִפְחַד מִשׁוֹם בְּרָיָה
שְׁבָעוֹלָם, אֲשֶׁרִי לוֹ בָּזָה וְאֲשֶׁרִי לוֹ בְּבָא.

תָּם וְנִשְׁלָם, שְׁבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם!

קונטרס
אל תתלונן

יעורר ויחזק את כל בר ישראל שיהיה תמיד שמח, וירגיל את עצמו לתן תודה והודאה להשם יתברך, ולא יתלונן על כל מה שעובר עליו, רק ידע כי הכל חסד גדול ממנו יתברך.

*

בנוי ומיסד על-פי דברי
רבנו הקדוש והנורא, אור הגנוז והצפון,
בוצינא קדישא עלאה, אדוננו, מורנו ורבנו,
רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו.

ועל-פי דברי תלמידו, מורנו
הקדוש, אור נפלא, אשר כל רז לא אגיס ליה
רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו,
ומשלב בפסוקי תורה, נביאים, כתובים ומאמרי חכמינו
הקדושים מגמרא ומדרשים וזהר הקדוש.

*

הובא לדפוס על-ידי
חסידו ברסלב
עיה"ק ירושלים תובב"א

אל תתלונן.

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר: אֲשֶׁרֵי מִי שְׁזוֹכָה
לְהִיּוֹת תָּמִיד בְּשִׂמְחָה, וְאֵינוֹ מְתַלְוֵן עָלָיו
יִתְבַּרֵךְ עַל אֵף שְׁעוֹבֵר עָלָיו מֵה שְׁעוֹבֵר,
וְהוּא תָּמִיד מְצַדִּיק עָלָיו אֶת הַדִּין, וְיוֹדֵעַ
וְעֵד אֲשֶׁר הוּא יִתְבַּרֵךְ מִנְהִיג אֶת עוֹלָמוֹ
בְּהַשְׁגָּחָה פְּרִטִי פְּרִטִית, וְהַפֵּל בְּחֶסֶד גְּדוֹל,
וְאֵינוֹ מְתַלְוֵן עַל שׁוֹם דְּבָר, וְכֵן הוּא חֵי
בְּשָׁלוֹם עִם כָּל בְּרִיָּה, וְאֵינוֹ מְתַלְוֵן עַל מֵה
שְׁעוֹשִׂים לוֹ, כִּי אֲמוֹנָתוֹ בְּרוּרָה וּמְזַפְכָּת,
וְיוֹדֵעַ וְעֵד, אֲשֶׁר אֵין בְּלִעְדָּיו יִתְבַּרֵךְ כָּלֵל,
וּבְכָל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה שֶׁם אֵלּוּפּוֹ שֶׁל עוֹלָם,
דְּבָר גְּדוֹל וְדְבָר קָטָן — הַפֵּל מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵךְ.
(אֲמַרֵי־מוֹהֲרָא"ש, חֵלֶק ב', סִימָן תצו)

קוֹנְטָרַס

אֶל תְּתִלּוּנָן

.א

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! רְאוּ לְחִזֵּק אֶת עֲצָמְכֶם בְּכָל
מָה שְׁעוֹבֵר עֲלֵיכֶם, וְתִרְגְּלוּ אֶת עֲצָמְכֶם לְתֵן בְּכָל יוֹם
תּוֹדָה לְהַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עַל גְּדֹל הַחֲסָדִים וְהַרְחָמִים
הַגְּמוּרִים שְׁעוֹשֶׂה עִמָּכֶם, וְאִף שְׁמָרִים לָכֶם הַחַיִּים
מְאֹד, וְעוֹבְרוֹת עֲלֵיכֶם צָרוֹת וּמְרִירוֹת, יִסּוּרִים, קִטְנוֹת
וְחִלְשׁוֹת הַדַּעַת, וְאַתֶּם נוֹפְלִים בְּכָל פַּעַם בְּמִשְׁבָּרִים
יּוֹתֵר גְּדוֹלִים, עִם כָּל זֹאת אֶל לָכֶם לְהִתְלַוֵּן, כִּי
אִם לְתֵן תּוֹדָה וְהוֹדָאָה לְהַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. כִּי רוֹאִים
בְּעֵתֵים הֵלֵלוּ מַה שְׁקוֹרָה בְּעוֹלָם אֲצֵל אַנְשֵׁים אַחֲרִים,
שְׂרוּאִים וְשׁוֹמְעִים אֶת אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה — צָרוֹת וְיִסּוּרִים
וּמְכַאוּבִים רָעִים, וְזֶה מִמֶּשׁ מִבְּהִיל וּמִפְחִיד עַד מְאֹד,
וְעַל-כֵּן הִרְגִּילוּ אֶת עֲצָמְכֶם לְתֵן תָּמִיד תּוֹדָה וְהוֹדָאָה

לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וְ"לֹא לְהִתְלוֹנֵן", כִּי בְּזֵה שְׂאֵדָם
 מִתְלוֹנֵן, וּמִכָּל שֶׁכֶּן כְּשֵׁישׁ לוֹ קִשְׁיוֹת עַל הַקְדוּשׁ-
 בְּרוּךְ-הוּא, עַל-יְדֵי-זֶה הוּא מִסְתַּבֵּךְ בְּצִרוֹת וּבִיסוּרִים
 יוֹתֵר גְּדוֹלִים, כִּי אֵין לְדַבֵּר סוּף, כִּי לְאָדָם תָּמִיד
 חָסֵר מִשְׁהוּ, וְאֵי אֶפְשָׁר לוֹ לְהִשְׁלִים אֶת חֲסָרוֹנוֹ, כִּי
 אִם עַל-יְדֵי שְׂמֵרָגִיל אֶת עֲצָמוֹ "לֹא לְהִתְלוֹנֵן", רַק
 לְתֵן תּוֹדָה וְהוֹדָאָה לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. וּבִאֲמַת אִם
 תִּתְיָשְׁבוּ בִּישׁוּב הַדַּעַת אֲמַתִּי, תִּרְאוּ שֵׁישׁ לָכֶם הִרְבָּה
 עַל מֵה לְהוֹדוֹת לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, עַל כָּל הַחֲסָד חֲנָם
 שֶׁעָשָׂה עִמָּכֶם — שְׂאֵתֶם בְּרִיאִים וּכְבָר הַגְּעַתֶּם לְמֵה
 שֶׁהַגְּעַתֶּם, וְאֶפְלוּ שְׂמֵרֵב צְרוּתֵיכֶם נִדְמָה לָכֶם, כְּאֵלוֹ
 אֶבֶד מְנוּס וְתִקְוָה מְכֶם, עִם כָּל זֹאת עֲלֵיכֶם לְדַעַת,
 כִּי חֲסָדֵי הַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ גְּדוֹלִים מְאֹד מְאֹד, וְרַחֲמָנוּתוֹ
 יִתְבַּרֵךְ גְּדוֹלָה מְאֹד עֲלֵיכֶם, וְאִם רַק תִּלְכוּ וְתִבְקְרוּ
 בְּבֵית-חוֹלִים, וְתִרְאוּ מֵה קוֹרָה שָׁם, אֲזִי תִוְכַחוּ שְׂאֵין
 מֵה לְהִתְלוֹנֵן, אֲדַרְבֵּה, רְאוּי לָכֶם לְתֵן תּוֹדָה וְהוֹדָאָה
 לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עַל כָּל הַחֲסָד חֲנָם שֶׁעָשָׂה עִמָּכֶם;
 לְזֹאת, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, אֵל תִּתְלוֹנְנוּ, חֵס וְשְׁלוֹם, כִּי
 כָּל מִי שֶׁמִּתְלוֹנֵן תָּמִיד, הַסוּף הוּא שְׁנִסְתַּבֵּךְ בִּיסוּרִים
 יוֹתֵר קָשִׁים וּמְרִים, וְלִכֵּן אֶשְׂאֵל אֶתְכֶם, מִדּוּעַ אַתֶּם
 צְרִיכִים אֶת כָּל זֹאת?! יוֹתֵר טוֹב שְׂתִרְגִּילוּ אֶת עֲצָמְכֶם
 לְתֵן תּוֹדָה וְהוֹדָאָה לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְעַל-יְדֵי-זֶה

בְּאֵמֶת יִתְרַחֵב לְכֶם בְּרוּחַנִיּוֹת וּבְגִשְׁמִיּוֹת; אֲשֶׁרִי מִי
שֶׁמְחֻקֵּק דְּבָרִים אֵלֶּה בְּתוֹךְ לִבּוֹ, וְאִז טוֹב לוֹ כָּל
הַיָּמִים.

ב.

בְּנִי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! תִּתְיָשְׁבוּ הַיֵּטֵב הַיֵּטֵב בְּדַעְתְּכֶם
עַל מַה וְלָמָּה לְכֶם לְהִתְלוֹנֵן כָּל-כֶּף, אִם תִּתְבוֹנְנוּ
הַיֵּטֵב מַה שְׁקוּרָה עֲכָשׁוּ בְּעוֹלָם, תִּרְאוּ שֵׁשׁ בְּנֵי-אָדָם
שֶׁהֵם פִּי כַּמָּה בְּמַצָּבִים יוֹתֵר גְּרוּעִים מִכֶּם, וְאִין לָהֶם
שׁוּם מִרְאָה מְקוּם לְצֵאת מִהַמְּבוֹי הַסְּתוּם שֶׁנִּקְלָעוּ
אֵלָיו, וּמִהַמַּצָּבִים הַכֶּסְפִּיִּים וְהָרְפוּאִיִּים שֶׁנִּפְלוּ בָהֶם,
וְאַתֶּם עֲדִין לֹא הִגַּעְתֶּם לְמַצָּבִים כָּאלוֹ, וְלָכֵן מַה לְכֶם
כָּל-כֶּף לְהִתְלוֹנֵן, הֲרִי סוּף כָּל סוּף אִם תִּתְבוֹנְנוּ בְּאֵמֶת
בְּמַצָּבְכֶם, תִּרְאוּ שֶׁאַתֶּם עֲדִין לֹא כָּל-כֶּף בְּמַצָּב שֶׁפֶל
וְנִבְזָה, וּמַה גַּם שֶׁעֲדִין אֵינְכֶם הִכִּי אֲמֻלָּלִים בְּעוֹלָם
כְּמוֹ שֶׁאַתֶּם חוֹשְׁבִים, כִּי בְּאֵמֶת הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אָב
הַרְחֵמֵן, וּמְרַחֵם עֲלֵיכֶם, וְתָמִיד תִּזְכְּרוּ שֶׁהִיא יְכוּל
לְהִיּוֹת עִמָּכֶם הַרְבֵּה יוֹתֵר גְּרוּעַ, וְעַל-כֵּן מַה וְלָמָּה לְכֶם
לְהִתְלוֹנֵן? ! תִּתְחִילוּ לְחִיוֹת חַיִּים חֲדָשִׁים, וְתִתְנוּ תוֹדָה
וְהוֹדָא לְהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עַל כָּל הַחֲסֵד חֲנֻם שֶׁעָשָׂה
עִמָּכֶם, וְעַל-יְדֵי-זֶה יְהִיָּה לְכֶם כֹּחַ לְבַקֵּשׁ עַל לְהַבֵּא,
כִּי כִּשְׂאָדָם מְרַגֵּיל אֶת עֲצָמוֹ לְתֵן תָּמִיד תוֹדָה וְהוֹדָא

לְהַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְהוּא בָּא אֵלָיו יִתְבַרֵךְ בְּלֵב אֱמֶת, וּמוֹדָה וּמִשְׁבַּח אֶת הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עַל כָּל הַחֲסָדִים וְהַרְחָמִים הַגְּמוּרִים שֶׁכָּבַר עָשָׂה עִמּוֹ, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְרַחֵב לְבוֹ, וְיָכוֹל לָבוֹא וּלְהַשְׁתַּטַּח לְפָנָיו יִתְבַרֵךְ, וּלְבַקֵּשׁ עַל לְהִבָּא, כִּי כָּךְ תִּקְנֶנּוּ לָנוּ חַכְמֵינוּ הַקְדוֹשִׁים, שִׁיְהִי הָאָדָם מוֹדָה עַל הָעֶבֶר וּמִבְּקֵשׁ עַל הָעֵתִיד, כִּי זֶה תְּלוּי בְּזֶה, כְּפִי שֶׁאָדָם מוֹדָה עַל הָעֶבֶר, כֵּן יֵשׁ לוֹ כַּחוֹת לְבַקֵּשׁ עַל לְהִבָּא; וְעַל-כֵּן, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, תִּפְסְיִקוּ לְהִתְלוֹנֵן, וְתִדְעוּ שֶׁגְדוֹל אֲדוֹנֵנוּ וְרַב לְהוֹשִׁיעַ, וּבּוֹדָאֵי לֹא יַעֲזֹב אֶתְכֶם אִם רַק תִּחֲזִיקוּ מֵעַמֵּד, וְאִם לֹא תִתְיַאֲשׁוּ מִכָּל מָה שֶׁעוֹבֵר עֲלֵיכֶם, רַק תִּמְיֵד תִּרְגְּלוּ אֶת עַצְמְכֶם לְתֵן תּוֹדָה וְהוֹדָאָה — הֵן לְהַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וְהֵן לְבְנֵי-אָדָם, וְאִז תִּרְאוּ, שֶׁתִּקְנֶנּוּ לְעַצְמְכֶם הַרְבֵּה אוֹהֲבִים, כִּי בְנֵי-אָדָם לֹא אוֹהֲבִים לְשִׁמְעַ תְּמִיד תְּלוֹנוֹת, כִּי עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּזֶה הָעוֹלָם עוֹבֵר מֵה שֶׁעוֹבֵר, וּכְבָר דֵּי לוֹ עִם הַתְּלוֹנוֹת שְׁלוֹ, שֶׁהוּא מִתְלוֹנֵן, וּכְשֶׁאֲתֶם בָּאִים וּמִתְלוֹנְנִים לְבְנֵי-אָדָם, הֵם לֹא יְכוּלִים לְסַבֵּל אֶתְכֶם, עַל-כֵּן הִרְגִּילוּ אֶת עַצְמְכֶם לְחִזֵּק וּלְאַמֵּץ אֶת אַחֲרִים, וּלְגַלוֹת לָהֶם אֲשֶׁר לֹא כְּדָאֵי לְהִתְלוֹנֵן, וְאֲדַרְבֵּה כְּדָאֵי לְהַסְתַּפֵּל עַל הַצַּד הַטּוֹב שֶׁבְּחַיִּים, וְאִז תִּרְאוּ בְּאֵמֶת אֵיךְ שֶׁחַיִּים כָּל-כָּךְ יָפִים, וְיְכוּלִים לְחִיוֹת בְּזֶה הָעוֹלָם מִמָּשׁ חַיִּים עֲרֻכִים וּמִתְקִים, חַיִּים נְעִימִים, חַיִּים

אַרְכִּים וּבְרוּכִים, אִם רַק מִפְּסִיקִים לְהִתְלוֹנֵן, וְזָכְרוּ זֹאת
 הַיֵּטֵב, כִּי זֶה עֵקֶר הַכְּשָׁלוֹן שֶׁל בְּנֵי-אָדָם — בְּשַׁעַה
 שֶׁהֵם תָּמִיד מִתְלוֹנְנִים, לֹא-כֵן אֵלוֹ שֶׁתָּמִיד נוֹתְנִים
 תּוֹדָה וְהוֹדָאָה לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְתָמִיד מְדַבְּרִים עִם
 בְּנֵי-אָדָם בְּוֹדָאוֹת וּבְכַטְחוֹן חֲזָק, שֶׁבְּוֹדָאֵי עוֹד יִהְיֶה
 טוֹב, וְעוֹד יֵרְאוּ אוֹר, אֲזִי בְּאַמֶּת קוֹנִים לְעֶצְמָם הַרְבֵּה
 רָעִים וְאוֹהֲבִים, וּבְאַמֶּת מִתְהַפֵּךְ הָרַע לְטוֹב וְהַחֲשׂוֹף
 לְאוֹר גָּדוֹל; אֲשֶׁרִי מִי שֶׁמִּפְּסִיק לְהִתְלוֹנֵן, וּמִתְחִיל
 לְהִסְתַּכֵּל בְּצוּרָה הַנְּכוֹנָה שֶׁבְּחַיִּים, שֶׁהִיא עַל הַטוֹב
 הַנִּרְאָה וְהַנִּגְלָה שֶׁעוֹשֶׂה עִמּוֹ הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כִּי
 בְּאַמֶּת הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עוֹשֶׂה חֶסֶד עִם כָּל אֶחָד
 וְאֶחָד, וְאֵין בְּעַל הַנֶּס מִכִּיר בְּנִסּוֹ (נִדָּה לֹא), וּבְכַפְרֵט
 עֲכָשׁוּ שֶׁכָּבַר כָּל-כֶּף מְרִים וּמְרוֹרִים הַחַיִּים שֶׁל הָאָדָם,
 וְעַם כָּל זֹאת יֵשׁ לְאָדָם קִיּוֹם, וְהוּא יוֹצֵא מִבֵּיתוֹ וְחוֹזֵר
 אֶל בֵּיתוֹ בְּרִיא וְשָׁלֵם, וְאֵינוֹ נִפְגָּע, חֵס וְחִלְיָהּ, מֵאַף
 אֶחָד, רְאוּי לֹא לִתֵּן תּוֹדָה וְהוֹדָאָה לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא,
 אֲשֶׁר מִי שֶׁחִי בְּצוּרָה כְּזוֹ, וְלֹא מִתְלוֹנֵן, אֲזִי טוֹבִים לוֹ
 הַחַיִּים, וְעוֹבֵר אֶת זֶה הָעוֹלָם בְּאַהֲבָה וּבְשִׂמְחָה, וְקוֹנֶה
 לְעֶצְמוֹ רָעִים וִידִידִים רַבִּים מְאֹד, אֲשֶׁרִי לוֹ!

ג.

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! רְאוּ לְחִזְק אֶת עֲצַמְכֶם בְּכָל
 מִיַּי אָפְנִים שְׁפִעוּלָם, וְאַל תִּתְלַוְנוּ כָּל-כָּף עַל כָּל מֵה
 שְׁעוֹבֵר עֲלֵיכֶם, כִּי בְּאֵמֶת הִתְלַוְנוֹת שְׁאֲתֶם מִתְלַוְנִים,
 זֶה מְבִיא לָכֶם עוֹד יוֹתֵר צָרוֹת, כִּי אִם תִּרְגְּלוּ אֶת
 עֲצַמְכֶם לְהִסְתַּפֵּל עַל הַחַיִּים בְּצוּרָה חַיּוּבִית, אֲזִי בְּאֵמֶת
 תִּצְלִיחוּ בְּחַיֵּיכֶם, לֹא-כֵן אִם תִּמְיֵד תִּתְלַוְנוּ, אֲזִי יִכְבְּדוּ
 עֲלֵיכֶם הַצָּרוֹת וְהַיְסוּרִים וְהַמְּכַאֲבוֹת וְכוּ', שְׁעוֹבְרִים
 עֲלֵיכֶם, וּבְאֵמֶת מֵה יֵשׁ לוֹ לְאָדָם לְהִתְלַוְנָן? ! עֵרֶם יֵצֵא
 מִבֶּטֶן אִמּוֹ וְעֵרֶם יִכְנַס בְּחִזְרָה אֶל בֶּטֶן הָאֲדָמָה, וְעַל-כֵּן
 לָמָּה לוֹ לְהִתְלַוְנָן וְלִחְיֹת בְּמַרְירוֹת, בְּעֲצָבוֹת, בְּדַפְאוֹן,
 בְּמַרְיבוֹת וּבְמַחְלָקֶת, יוֹתֵר טוֹב לוֹ לְהִשָּׁלֵם עִם מְזֻלוֹ,
 עִם מַצְבוֹ וְעִם גּוֹרְלוֹ, וּלְהִתְחִיל לְהִסְתַּפֵּל עַל הַחַיִּים
 בְּצוּרָה חַיּוּבִית, וְתִמְיֵד יִסְתַּפֵּל רַק עַל הַטּוֹב שֶׁבְּחַיִּים,
 וְאִף שְׁמֹרֵב צֶעֶר וְעִגְמַת נֶפֶשׁ וְקִטְנוֹת שְׁנַמְצָאִים בָּהֶן,
 נִדְמָה לוֹ כְּאִלוֹ אֲבֵד מְנוּס וְתִקְוָה מְמַנּוּ, וּכְאִלוֹ הַכֹּל
 חֲשֵׁךְ, עֲלֵיכֶם לְדַעַת, כִּי כָּל זֶה רַק דְּמִיוֹנוֹת, כִּי בְּאֵמֶת
 אֵין שׁוּם מְצִיאוֹת בְּלַעֲדֵיו יִתְבָּרֵךְ כָּלֵל, וְהוּא יִתְבָּרֵךְ
 מְחִיָּה וּמְהִיָּה וּמְקַיֵּם אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה, וְדוּמָם,
 צוּמַח, חַי, מְדַבֵּר, הֵם עֲצָם עֲצָמִיּוֹת חַיּוֹת אֱלֻקוֹתוֹ
 יִתְבָּרֵךְ, וְאִם הָאָדָם זוֹכֵה לְדַבֵּק אֶת עֲצָמוֹ בּוֹ יִתְבָּרֵךְ,
 אֲזִי מִשְׁתַּנִּים כָּל הַחַיִּים שְׁלוֹ, וּמִכָּל שֶׁכֵּן מִי שְׁזוֹכֵה גַם

לְדַבֵּר עִמוֹ יִתְבַּרֵךְ, וְלִסְפֹּר לְפָנָיו יִתְבַּרֵךְ אֶת כָּל אֲשֶׁר עִם
 לְבָבוֹ, אֲזִי רוֹאֶה אֶת הַחַיִּים בְּצוּרָה אַחֲרֵת לְגַמְרֵי לְגַמְרֵי;
 עַל-כֵּן רְאוּ, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, לְהִתְחַזֵּק מְאֹד מְאֹד
 לְהִיּוֹת שְׂמֵחִים וְעֹלִיזִים, וְלֹא לִפְלֹא בִיאוּשׁ, וּמִכָּל שְׂכָן
 שְׁלֹא לְהִתְלוֹנֵן עַל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אֲלֵא לְהִרְגִיל אֶת
 עֲצָמְכֶם לְתֵת לוֹ תוֹדָה וְהוֹדָאָה עַל כָּל הַחֶסֶד חָנֻם
 שְׁעוֹשֶׂה עִמָּכֶם, וּבְזָכוֹת זֶה שֶׁתְּמִיד תִּתְּנוּ תוֹדָה וְהוֹדָאָה
 לְהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אֲזִי יִרְחִיב לָכֶם, שְׁעוֹד תִּזְכּוּ לְרֵאוֹת
 הַרְבֵּה דְבָרִים יְפִים בְּחַיֵּיכֶם, כִּי מִי שֶׁמְרַגֵּיל אֶת עֲצָמוֹ
 לְתֵן תְּמִיד תוֹדָה וְהוֹדָאָה לְהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְתְמִיד
 מוֹצֵא רַק אֶת הַטּוֹב בְּעֲצָמוֹ וּבְאַחֲרֵים, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְעַלָּה
 יוֹתֵר וְיוֹתֵר, לֹא-כֵן מִי שֶׁתְּמִיד מִתְלוֹנֵן, לוֹ מָרִים מְאֹד
 הַחַיִּים; וְעַל-כֵּן רְאוּ, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, לֹא לְהִתְלוֹנֵן,
 חֵס וְחִלְלִיָּהּ, עַל שׁוֹם בְּרִיָּה שְׁבַעוּלָם, וּמִכָּל שְׂכָן עַל
 הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְאֲזִי בְּאֶמֶת יִתְרַחֵב לָכֶם, וְתִרְאוּ מֵה
 שְׂעִיעֶשֶׂה עִמָּכֶם הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא.

ד.

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! לָמָּה לָכֶם תְּמִיד לְהִתְלוֹנֵן
 עַל מַצְבְּכֶם הַמָּר, שְׁעוֹבְרִים עֲלֵיכֶם כָּל-כָּף הַרְבֵּה
 מִשְׁבָּרִים וְגָלִים, מִדּוּעַ לֹא תִתְחִילוּ לְהִסְתַּכֵּל רַק עַל
 הַטּוֹב שֶׁהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עוֹשֶׂה עִמָּכֶם, וּבּוֹדֵאי אִם

תתחילו לחפש אחר הטוב, תראו הרבה טוב שעשה
 עמכם הקדוש-ברוך-הוא בחייכם, כי טבע של האדם,
 שתמיד מסתכל רק על הרע שלו, ורק איך שמכאיבים
 לו, ורק על הצרות והמריבות ועגמת הנפש והחובות
 והמחלות והחלאים שעוברים עליו, מדוע אינו מסתכל
 על גדל החסדים שעושה עמו הקדוש-ברוך-הוא,
 ואז אם תתחילו להסתכל על החסדים והרחמים
 הגמורים שכבר עשה עמכם הקדוש-ברוך-הוא, כבר
 לא תתלוננו, אדרבה תתחילו להודות ולהלל אל
 הקדוש-ברוך-הוא על כל הטוב והחסד שעשה עמכם,
 ועל-ידי-זה יתרחב לבכם להבין ולהשכיל כי הכל חסד
 גדול, ובאמת כך צריכים לחיות תמיד — לראות רק
 את הטוב שבחיים ואת הטוב שבכל אחד ואחד, ואז
 אף פעם לא תתלוננו; ולכן, אהובי, בני ובנותי היקרים,
 הרגילו את עצמכם במדה היקרה הזו — לא להתלונן
 על שום בשר ודם, כי אף אחד לא חייב לכם שום דבר,
 ואם תרגילו את עצמכם לחיות כך, אז אדרבה, תהיו
 אתם המשפיעים ותנחמו את כל אחד, ותחזקו את כל
 אחד ואחת, ועל-ידי-זה תצליחו בחייכם, ומכל שכן
 כשתזכו לתן תמיד תודה והודאה להקדוש-ברוך-הוא
 על כל החסדים והרחמים הגמורים שעושה עמכם, אז
 תראו איך שהקדוש-ברוך-הוא ישפיע עליכם השפעות

יותר מרבות, כי כשאדם מרגיל את עצמו תמיד להודות ולהלל להקדוש-ברוך-הוא על כל החסדים והרחמים הגמורים שפך עשה עמו, על-ידי-זה הקדוש-ברוך-הוא ממשיך עליו שפע ורחמים רבים, כי כפי שהאדם מתנהג, כן מתנהגים עמו מלמעלה, אם האדם מרגיל את עצמו תמיד רק להודות ולהלל את הקדוש-ברוך-הוא על כל החסדים שעושה עמו, אז נעשה כלי, ונשפע עליו יותר ויותר שפע, ואם, חס וחלילה, תמיד הוא מתלונן, ותמיד יש לו טענות על הקדוש-ברוך-הוא, על-ידי-זה, רחמנא לצלן, שובר את הכלי שלו, ואינו יכול לקבל שום השפעות יותר, ועל-ידי-זה עוברים עליו כל מיני משברים וגלים, וכך הדבר מתגלגל מהפך אל ההפך; על-כן ראו להיות חכמים ופקחים, ותבינו ותשכילו מה קורה בזה העולם, ואל תתלוננו על שום דבר ועל שום בריה שבעולם, ומכל שכן על הקדוש-ברוך-הוא, ועל-ידי-זה באמת תראו את הטוב שבעולם, ואת הגנוז בכל פרט מפרטי הבריאה, ותזכו לחזות בנעם הוי"ה ולבקר בהיכלו תמיד.

ה.

בני ובנותי היקרים! מה ולמה לכם להתלונן, הלא זה לא יעזר לכם כלל, כי בזה שאתם מתלוננים,

אתם מסתבכים בצרות וביסורים יותר גדולים, מה גם שבני-אדם לא יכולים לסבל אתכם, על-ידי רב התלונות שלכם, כי בדרך כלל כל אחד יש לו הצרות והבעיות שלו, ואינו אוהב לשמע תלונות, ועל-כן מה ולמה לכם להתלונן לזולתכם שממילא אינו מבין אתכם, יותר טוב לכם להתחזק ולחזק אחרים, ועל-ידי-זה תקנו לכם אוהבים הרבה, כי מי שתמיד בא בתלונות והוא תמיד ממרמר, בני-אדם אינם יכולים לסבלו כלל, כי אין אחד מענין לשמע צרתו של אחר, כי כן טבעי בני-אדם, שאינם מענינים לשמע את הצרות והבעיות של אחרים כלל, ועל-כן מה ולמה לכם להתלונן, אשר לא יוכלו לסבל אתכם כן, יותר טוב להחביא את התלונות שלכם ביניכם, ותשתדלו לחזק את עצמכם בכל מיני אפנים שבעולם, ואחד יאמר לשני חזק, ואתם בחוץ ראו רק לחזק ולאמץ אחרים, ועל-ידי-זה תקנו לעצמכם אוהבים רבים, כי בני-אדם אוהבים מאד מי שמתחזק ומאמץ אותם, על-כן אל תהיו בטלנים, וראו רק לחזק ולאמץ ולשמח ולעודד אחרים, ובזה גם אתם תקבלו חזק ועודד, ואם תתנהגו גם בצורה כזו — לא להתלונן, אז תראו איך שמתצליחו בחייכם, וכלם יאהבו אתכם, ותקנו לעצמכם הרבה אוהבים וידידים.

בני ובנותי היקרים! ראו להתחזק בכל מיני אפנים שבעולם להיות תמיד שמחים ועליזים, ואל תתלוננו לאף ברעה בעולם, כי זה לא יועיל לכם כלל, כי טבע של בני-אדם שאינם אוהבים לשמע תלונות, אדרבה כל מי שמתלונן יותר, שונאים אותו יותר, ומה גם כשייש לאדם שונאים, הם מלאים שמחה על התלונות שלך, והם מלאים חיות ונקמה על צרותיך, על-כן מה ולמה לכם להתלונן, כי ממילא לא יעזר לכם בשום פנים ואפן, יותר טוב לכם לשמח ולשמח אחרים, ותמיד לומר, שתהלה לאל, הכל כשורה, ואפלו שמרים לכם מאד מאד החיים, עם כל זאת ראו להרגיל את עצמכם לומר שהכל בסדר, והקדוש-ברוך-הוא עוזר לכם, ועל-ידי-זה שתרגילו את עצמכם לדבר בצורה חיובית, אז תראו איך שתקנו לעצמכם הרבה אוהבים וידידים וירצו בחברתכם, ואל יהיה נקל בעיניכם ענין זה, כי זה יסוד גדול בחיים, ואם תתנהגו כן, באמת ישתנה מצב רוחכם לגמרי, כי מי שתמיד חי עם תלונות, הוא נשבר בין ברוחניות ובין בגשמיות, כי תמיד אינו מוצא קורת רוח בחייו, מה שאין כן מי ששם הרגלו — לא להתלונן, רק להודות להקדוש-ברוך-הוא על כל החסדים שהקדוש-ברוך-הוא עושה עמו, על-ידי-זה

בְּאֵמֶת יִתְרַחֲבוּ יָמָיו וּמִצְלִיחַ מְאֹד מְאֹד; אֲשֶׁר־יִמִּי
שְׂאִינֹו מִתְּלוֹנֵן לְאַף אֶחָד עַל מִצְבוֹ הָרַע, רַק מְרַגֵּיל אֶת
עֲצָמוֹ לְתֵן תְּמִיד תּוֹדָה וְהוֹדָאָה לְהַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא,
וְאִזּוֹ טוֹב לוֹ בְּזֶה וּבְבֹא.

ז.

בְּנֵי וּבָנוּתֵי הַיְקָרִים! רְאוּ לְהַכְנִיס אֶת עֲצָמְכֶם
בְּאֵמוּנָה פְּשׁוּטָה, וְלִידַע, שֶׁהַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְחַיֶּה
וּמְהַיָּה וּמְקַיֵּם אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה, וְדוֹמֵם, צוֹמַח, חַי,
מְדַבֵּר, הֵם עֲצָם עֲצָמֵי חַיּוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל-כֵּן
מָה וְלָמָּה לָכֶם לְהִתְלוֹנֵן עַל אִיזוֹ בְּרִיָּה שְׂמַעִיקָה לָכֶם
וּמִצְעֶרֶת וּמִצִּיקָה לָכֶם, יוֹתֵר טוֹב לָכֶם לְבָרוּחַ עַד
הַמְּבֹהוּ, שֶׁהוּא הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּעֲצָמוֹ, שֶׁהוּא רַק
שָׁלַח אֶת הַשְּׁלִיחִים הָאֵלוּ לְצַעַר אֶתְכֶם, כְּדֵי שֶׁתַּחְזְרוּ
בְּתִשׁוּבָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי בְּאֵמֶת הַמְּאֲמִין הָאֲמִתִּי
יִוֹדַע אֲשֶׁר דְּבַר גְּדוֹל וְדְבַר קָטָן לֹא יִהְיֶה נַעֲשֶׂה
בְּלִעְדֵּי יִתְבָּרַךְ, כִּי בְּכָל תְּנוּעָה וְתַנּוּעָה שֶׁם אֵלּוּפּוֹ שֶׁל
עוֹלָם, וְאֵפְלוֹ בְּתוֹךְ הַצְּרוּת וְהַיִּסוּרִים הַמְּרִים וְהַקְּשִׁים
גַּם שֶׁם גָּנוּז אֲמִתַּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמָה שֶׁעוֹבֵר
עֲלֵיכֶם, הוּא רַק שֶׁהַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא חָפֵץ חֶסֶד, וְרוֹצֵה
בְּתִשׁוּבַתְכֶם, שֶׁתִּתְקַרְבוּ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְתַחְזְרוּ בְּתִשׁוּבָה
אֲמִתִּית, וְעַל-כֵּן מְסַבֵּב עִמָּכֶם צְרוּת וַיִּסוּרִים כְּאֵלוֹ

— הן מעצמכם, והן מהילדים, והן מהשכנים, והן מהקרובים והידידים וכו', והכל כדי לסבב עמכם כל מיני סבובים שיהיה לכם צר ומר, כדי שתתקרבו ותחזרו אליו יתברך, ותחזרו בתשובה שלמה, ועל-כן מה ולמה לכם להתלונן על כל מה שעובר עליכם, יותר טוב לכם לבוא אליו יתברך ולהתחנן ולבקש על נפשכם, שיחוס וירחם עליכם ויוציאכם מהבור והבוץ שנפלתם אליו, ועל-ידי תפלה ובקשה, שתרגילו את עצמכם לדבר עמו יתברך בלשון שאתם רגילים בה, על-ידי-זה תזכו סוף כל סוף לצאת מהפח יקוש שנפלתם בו, כי תפלה ובקשה הם עקר השער והפתח לשוב אליו יתברך, ולכן, בני ובנותי היקרים, אל תקחו את דברי אלה בנקל, רק תתבוננו היטב בדברים אלו, כי רואים, שכל אלו המתלוננים תמיד על זולתם, הכל בא רק מחמת פגם האמונה הקדושה, כי המאמין האמתי יודע, שאין בלעדיו יתברך כלל, ועל-כן מה ולמה להתלונן?! יותר טוב לבוא אליו יתברך בלב אמת בלב נשבר ונדכה, ועל-ידי-זה נכון יהיה לבכם ובטוח, שהקדוש-ברוך-הוא בודאי לא יעזב אתכם, כי אצלו יתברך מאד יקרה האמונה הקדושה — כשאדם מכניס את עצמו באמונה הקדושה, ויודע שהוא יתברך מנהיג את עולמו בהשגחתו הפרטי פרטית, ואינו שואל

שום קשיות עליו יתברך, ואף שפּרִים לוּ מֵאֵד מֵאֵד החיים, ועוֹבְרִים עָלָיו מִשְׁבְּרִים וְגַלִּים, עִם כָּל זֹאת אינו מתלונן, זֶה מֵאֵד יָקָר בְּשָׂמִים, וְזֶה עוֹשֶׂה רַעַשׁ גָּדוֹל בְּכָל הָעוֹלָמוֹת כָּלֵם, כִּי כְּשֶׁאָדָם סוֹבֵל מֵה שְׁסוֹבֵל ואינו מתלונן, חס ושלום, כְּנִגְדּוֹ יתברך, עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֶה לַעֲשׂוֹת שְׁלוֹם בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וּמַחְבֵּר וּמַיַּחֵד אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת יַחְדָּו, שְׂזוֹ מַעֲלֵת הָאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי הַזּוֹכֶה לְהִיּוֹת דְּבוּק בּוֹ יתברך, וּמְכַל מֵה שְׁעוֹבֵר, הוּא רַק בּוֹרַח אֵלָיו יתברך; וְעַל-כֵּן, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְּקָרִים, רְאוּ גַם-כֵּן אַתֶּם לְהַרְגִיל אֶת עַצְמְכֶם בְּעִבּוּדֵי הַקְּדוּשָׁה הַזֶּה שֶׁל אֲמוֹנָה וּבִטְחוֹן — לְהֶאֱמִין בּוֹ יתברך, וְלִבְטַח בִּישׁוּעָתוֹ הַגְּדוֹלָה, וְאֵל תתלוננו בְּשׁוֹם פָּנִים וְאָפִן, וְעַל-יְדֵי-זֶה תַעֲשׂוּ שְׁלוֹם בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וַיֵּרֵד עֲלֵיכֶם שִׁפְעַת רִוְחָנִי וְשִׁפְעַת גְּשָׁמִי, עַד שֶׁתּוֹשְׁעוּ בִישׁוּעָה שְׁלֵמָה.

ח.

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְּקָרִים! רְאוּ לְהִתְחַזֵּק בְּכָל מֵה שְׁעוֹבֵר עֲלֵיכֶם — בֵּין בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבֵין בְּרוּחָנִיּוֹת, וְאֵל תתלוננו, חס ושלום, כְּלַפֵּי מַעֲלָה, וּמְכַל שְׂכָן שְׁלֵא תִדְבְּרוּ נִגְדּוֹ יתברך אִיזָה דְבוּר, כִּי לְפָעָמִים מַחְמַת רַב צָעַר שִׁישׁ לְאָדָם, הָרִי הוּא מְפָלִיט כְּמָה דְבוּרִים נִגְדּוֹ יתברך, וְזֶה עֲנֵשׁ חָמוּר מֵאֵד, כִּי אַחֲר־כֵּן מִתְגַּבְּרִים עָלָיו הַצָּרוֹת

וְהִיסוּרִים יוֹתֵר וַיּוֹתֵר, וְעַל-כֵּן רָאוּ לַחֲזוֹר בְּתִשׁוּבָה
שְׁלֵמָה עַל כָּל מָה שֶׁפָּגַמְתֶּם עַד עַכְשָׁיו, שֶׁדִּבַּרְתֶּם כְּבִיכּוֹל
נִגְדוֹ יִתְבַּרֵךְ, אֲשֶׁר הוּא עֲנֵשׁ חַמּוּר מְאֹד, וְתִרְאוּ לְהִשְׁלִים
בֵּינֵיכֶם לְבִינוּ יִתְבַּרֵךְ, אֲשֶׁר זֶה מַעֲלַת בַּעַל הַתִּשׁוּבָה,
שֶׁעַד שֶׁהוּא חוֹזֵר בְּתִשׁוּבָה, הוּא מְלֵא קִשְׁיֹת וּסְפִקוֹת
וּתְלוּנוֹת עָלָיו יִתְבַּרֵךְ, וְזֶה אֲשֶׁר מַעֲיֵק לוֹ אֶת הַחַיִּים
וּמְמַרֵר לוֹ אֶת הָעֲצָבִים, וּמְפִיל אֶת רוּחוֹ, אֲבָל תִּכְף-וּמְיָד
כְּשֶׁאָדָם חוֹזֵר בְּתִשׁוּבָה, אֲזִי עוֹשֶׂה שְׁלוֹם עִמּוֹ יִתְבַּרֵךְ,
וַיּוֹדַע וְעַד, שֶׁכָּל מָה שֶׁעוֹבֵר עָלָיו הוּא בְּחֻסָּד גָּדוֹל,
וְהוּא נוֹתֵן תְּמִיד תּוֹדָה וְהוֹדָאָה לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא,
וְעַל-יְדֵי-זֶה מִתְרַחֵב לְבוֹ, עַד שֶׁזוֹכֶה אַחֲרֵי-כֵן לְבִטּוֹל
אֶת כָּל הַצָּרוֹת וְהִיסוּרִים וְעִגְמַת הַנֶּפֶשׁ שֶׁמְסַבְּבִים
אוֹתוֹ; וְעַל-כֵּן רָאוּ, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, לָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה
אֲמִתִּית אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, וְאֵל תְּהַיִּינָה לָכֶם שׁוֹם תְּלוּנוֹת עָלָיו
יִתְבַּרֵךְ, וּמִכָּל שֶׁכֵּן שְׁלֵא תִפְלִיטוּ מִפִּיכֶם אֵילוּ דְבוּרִים
נִגְדוֹ יִתְבַּרֵךְ, אֲשֶׁר הוּא עֲנֵשׁ חַמּוּר מְאֹד מְאֹד, וְהַעֲקֹר
הוּא לְהַרְגִיל אֶת עֲצָמְכֶם לְמִצְא הַרְחָבָה בְּתוֹךְ צַרְתְּכֶם,
וְעַל-יְדֵי-זֶה אֵף פַּעַם לֹא תִתְלוּנוּ, אֲדַרְבֵּה תִמְצְאוּ רַק
הַרְחָבוֹת, וְאִזּוּ בְּאִמַּת תִּצְאוּ מִכָּל הַמְצָרִים וְהִיסוּרִים
שֶׁנִּכְנְסְתֶם בָּהֶם; אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁזוֹכֶה לַחֲזוֹר בְּתִשׁוּבָה אֵלָיו
יִתְבַּרֵךְ, וְאִין לוֹ שׁוֹם קִשְׁיֹת וּסְפִקוֹת עָלָיו יִתְבַּרֵךְ כָּלֵל,
וְאִזּוּ טוֹב לוֹ בְּזֶה וּבְכָא.

ט.

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים ! רְאוּ לְהִרְגִיל אֶת עֲצָמְכֶם לְחִזֵּק
אֶת כָּל קְרוּבֵיכֶם וּמִשְׁפַּחְתְּכֶם וַיְדִדְכֶם וּשְׁכַנֵּיכֶם וּבִפְרָט
יְלָדֵיכֶם, וּבְזֶה שֶׁתְּחַזְּקוּ אֶת אַחֲרִים, גַּם אַתֶּם תִּהְיוּ
מְחַזְּקִים, כִּי מִי שֶׁמְחַזֵּק אֶת אַחֲרִים, גַּם הוּא מִתְחַזֵּק
עַל-יְדֵי-זֶה, וְעַקֵּר הַהִתְחַזְּקוֹת — לְחִזֵּק בְּנֵי-אָדָם שֶׁלֹּא
יִתְלַוְּנוּ עַל כָּל מֵה שֶׁעוֹבֵר עֲלֵיהֶם, וְעַל-יְדֵי-זֶה בְּאִמַּת
יִצְלִיחוּ דַרְכֵיהֶם, כִּי עַקֵּר הַכְּשָׁלוֹן בְּחַיִּים הוּא רַק לְמִי
שֶׁמְתַלְוֵנֵן תָּמִיד, וַיֵּשׁ לוֹ בְּכָל פַּעַם טְעָנוֹת וּמַעֲנוֹת אַחֲרֵית
עַל זוּלָתוֹ, אֲזוּ עוֹבֵר עָלָיו מֵה שֶׁעוֹבֵר, לֹא-כֵן מִי שֶׁנוֹתֵן
תָּמִיד תּוֹדָה וְהוֹדָאָה לְהַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וּמִסְתַּכֵּל עַל
הַחַיִּים בְּצוּרָה יָפָה, וּמִשְׁתַּדֵּל לְעֹזֵר לְזוּלָתוֹ, עַל-יְדֵי-זֶה
הוּא תָּמִיד שׂוֹמֵחַ וְאֵף פַּעַם לֹא מִתְלַוְּנֵן; וְעַל-כֵּן רְאוּ,
בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, לִהְיוֹת מְאֹלוֹ הָאֲנָשִׁים שֶׁמְחַזְּקִים
וּמְאַמְצִים אֶת אַחֲרִים, וְעַל-יְדֵי-זֶה בְּאִמַּת תִּצְאוּ מִכָּל
צָרַתְכֶם, כִּי כָּל הַצָּרוֹת שֶׁעוֹבְרוֹת עַל הָאָדָם הֵן רַק
עַל-יְדֵי הַתְּלוּנוֹת שֶׁהוּא תָּמִיד מִתְלַוְּנֵן עָלָיו יִתְבַּרֵּךְ,
וְעַל-כֵּן רְאוּ לַעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי פְעֻלוֹת שֶׁבְּעוֹלָם לְחִזֵּק אֶת
אַחֲרִים וּלְאַמֵּץ אוֹתָם, וּבִפְרָט אֶת הַקְּרוּבִים וְהַיְדִידִים
וְהַשְּׁכֵנִים, וּבִפְרָטֵי פְרָטִיוֹת אֶת הַיְלָדִים, לְהִרְגִיל אוֹתָם
שֶׁלֹּא יִתְלַוְּנוּ, אֲדַרְבָּה, שִׁיתְּנוּ תָּמִיד רַק תּוֹדָה וְהוֹדָאָה

על כל החסדים הגדולים שעושה עמכם הקדוש-ברוך-
הוא, ואז באמת תושעו, כי מי שלא מתלונן, רק תמיד
נותן תודה והודאה, הוא המצליח בחיים, כי לו כבר
לא חסר שום דבר.

י.

בני ובנותי היקרים! ראו לחזק את עצמכם בכל
מיני אפנים שבעולם להיות בשמחה, כי עקר הרפואה
לכל המחלות היא רק שמחה, ותרגילו את עצמכם
לתן תודה והודאה להקדוש-ברוך-הוא, וזה בעצמו
יוציא אתכם מכל המשברים והגלים שעוברים עליכם,
ותברחו מכל מיני תלונות, ולא תתלוננו על שום
בריה שבעולם, כי התלונות רק הורסות אותו, ועל-כן
תעשו כל מיני פעולות שבעולם לא להתלונן אף
פעם, ועל-ידי-זה באמת תצליחו בחייכם; ולזכות לזה
הוא רק על-ידי שתרגילו את עצמכם להיות בשמחה,
ותהפכו את כל הירידות והנפילות לשמחה, ותשתדלו
לשמח ולחזק את עצמכם, על-ידי-זה תצליחו, כי כל
מי שמרגיל את עצמו לתן תודה והודאה להקדוש-
ברוך-הוא בכל יום, על-ידי-זה מתרחב לבו, וסוף כל
סוף זוכה לישועה כזו שלא שער ולא תאר בחייו;
ועל-כן ראו, בני ובנותי היקרים להתחזק מאד מאד

להיות תמיד שמחים וטובי לב, ואף פעם אל תתלוננו,
ואז יהיה לכם טוב בְּחַיֵּיכֶם.

תם ונשלם, שבח לאל בורא עולם!

קונטרס

חֵדֵשׁ עֲצֻמָּךְ

יִגְלֶה אֶת מַעֲלַת הַהֶתְחַדְּשׁוֹת, שֶׁהָאָדָם זֹכֶה לְחֵדֵשׁ עֲצֻמוֹ
בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה, וַיִּזְהֵר מְאֹד לְבָרַח מִיֵּאוֹשׁ וּמֵהִתְיַשְׁנׁוֹת,
אֲשֶׁר הוֹרְסִים אֶת הָאָדָם לְגַמְרֵי.

*

בְּנוֹי וּמִיֶּסֶד עַל-פִּי דְבָרֵי
רַבֵּנוּ הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אֹרֵר הַגְּנוּז וְהַצָּפוֹן,
בוֹצֵינָא קְדִישָׁא עֲלָאָה, אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרְנוּ וְרַבֵּנוּ,
רַבֵּי נַחֲמָן מִבְּרֶסְלָב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ.

וְעַל-פִּי דְבָרֵי תַלְמִידוֹ, מוֹרְנוּ
הַקְּדוֹשׁ, אֹרֵר נִפְלָא, אֲשֶׁר כָּל רֵז לֹא אָנִים לִיהִ

רַבֵּי נִתָּן מִבְּרֶסְלָב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ,

וּמִשְׁלַב בְּפֶסוּקֵי תוֹרָה, נְבִיאִים, כְּתוּבִים וּמֵאַמְרֵי חֻכְמֵינוּ
הַקְּדוֹשִׁים מְגַמְרָא וּמְדַרְשִׁים וְזֶהר הַקְּדוֹשׁ.

*

הוֹבָא לְדָפוּס עַל-יַיִדֵי
חֲסִידֵי בְּרֶסְלָב
עִיה"ק יְרוּשָׁלַיִם תּוֹכֵב"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר: צְרִיף בַּר יִשְׂרָאֵל לְחִדּוּשׁ
עֲצָמוֹ בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה וּבְכָל רִגְעַה,
כִּי הַמֵּאֲמִין הָאֲמִתִּי שְׂמֵאֲמִין בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ,
אֲשֶׁר הוּא יִתְבַּרֵּךְ מִחֲדוּשׁ בְּטוֹבוֹ בְּכָל יוֹם
תְּמִיד מֵעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, וּבְכָל שְׁנֵי וְדָקָה כָּל
הָעוֹלָמוֹת מִתְחַדְּשִׁים, אֲזִי גַם הוּא מִחֲדוּשׁ
אֶת עֲצָמוֹ, וְתִכְףּ-וּמִיד כְּשֶׁפָּא אֶל מְדֻרְגָה זוֹ
— לְחִדּוּשׁ אֶת עֲצָמוֹ בְּכָל פֶּרֶט וּפְרֶט בְּחַיָּיו,
אֲזִי יָכוֹל לַעֲבֹד אֶת זֶה הָעוֹלָם בְּשָׁלוֹם. וְעַקֵּר
הַנִּפְּלֵה וְהִרְיָדָה בְּדַעְתּוֹ שֶׁל הָאָדָם, שְׁנִדְמָה
לוֹ כְּאֵלוֹ כְּבָר חַי בְּזֶה הָעוֹלָם הַרְבֵּה יָמִים
וְשָׁנִים, וּכְאֵלוֹ עָלְיוֹ לְחַיּוֹת עוֹד אֶלֶף שָׁנִים,
וְעַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁבֵּר וְנוֹפֵל בְּדַעְתּוֹ, וְאֵינּוּ יָכוֹל
לְשֹׂאת אֶת הָעַל הַכְּבֵד הַמְּנַח עָלָיו, אֲבָל
כְּשֶׁאָדָם זוֹכֵה לְחִדּוּשׁ אֶת עֲצָמוֹ בְּכָל עֵת
וּרְגַע, עַל-יְדֵי-זֶה הוּא זוֹרֵק מֵעֲצָמוֹ כָּל מִינֵי
עוֹלוֹת, וְחַי חַיִּים טוֹבִים.

(אמרי-מוהרא"ש, חלק ב', סימן תצז)

קוֹנְטָרַס

חֲדָשׁ עֲצֻמָּה

.א

בְּנֵי הַיְקָר! רְאֵה לְחֲדָשׁ אֶת עֲצֻמָּה בְּכָל יוֹם, בְּכָל שָׁעָה וּבְכָל רְגַע, וְאֵל תִּפְּל בְּיָאוֹשׁ וּבַמְרִירוֹת הַנִּמְשָׁכִים בְּדַרְךָ כָּלֵל מִהַתִּישָׁנוֹת, שֶׁנִּדְמָה לוֹ כְּאִלוֹ הוּא כְּבָר יִשָּׁן, וְהַתִּישָׁן בְּתַאוּתָיו וּבַמְדוּתָיו הָרְעוּת, וּכְאִלוֹ כְּבָר נִתְיַשָּׁן עִם מִזְלוֹ הָרַע, וּכְבָר אֶף פַּעַם לֹא יוּכַל לְצַאת מִזֶּה, אֵל תֹּאמֶר זֹאת, אָלָא רְאֵה "לְחֲדָשׁ עֲצֻמָּה" בְּכָל יוֹם, בְּכָל שָׁעָה וּבְכָל רְגַע מִחֲדָשׁ, וּבְזֶה תִּלְוֶיָה כָּל הַצְּלָחָתְךָ הַגִּשְׁמִית וְהַרוּחָנִית, וְכָל אֵלוֹ אֲשֶׁר מְצַלִּיחִים בְּזֶה הָעוֹלָם, הֵם וַיִּקָּא אֵלֶיךָ הַמְּחַדְּשִׁים אֶת עֲצֻמָּם בְּכָל יוֹם, בְּכָל שָׁעָה וּבְכָל רְגַע, וְאֵינָם מְנִיחִים לְהַפִּיל אֶת עֲצֻמָּם יְהִיֶּה אֵיךְ שִׁיְהִיֶּה, כִּי הַהַתִּישָׁנוֹת קְשׁוּרָה בְּיָאוֹשׁ, וְתַכְּף-וּמַיֵּד כְּשֶׁאָדָם מֵיֵאֵשׁ עֲצֻמוֹ, נִדְמָה לוֹ

כָּאֵלּוּ כְּבָר לְעוֹלָם לֹא יוּכַל לְשַׁנּוֹת מְזֻלוֹ, וּכְאֵלּוּ נִתְיַשֵּׁן
 כְּבָר בְּצֻרוֹתָיו וּבְדַחְקוֹתָיו וּבְעוֹנוֹתָיו, וּבְאַמַּת אֵינּוּ כֵּן,
 כִּי הוּא יִתְבַּרֵךְ, מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תְּמִיד מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית,
 וְעַל-כֵּן גַּם אַתָּה רְאֵה "לְחַדֵּשׁ עֲצֻמָּה" בְּכָל פַּעַם,
 וְעַל-יְדֵי-זֶה תִּזְכֶּה לְצֵאת מֵהַיָּאוֹשׁ שֶׁתִּפַּס אוֹתָךְ, וְתִצְלִיחַ
 בֵּין בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבֵין בְּרוּחַנִיּוֹת, וְתִדַּע, אֲשֶׁר רַק בְּזֶה תִּלּוּי
 סוּד הַהִצְלָחָה לְאָדָם.

ב.

בְּנֵי הַיְקָר! צְרִיף שְׁתַּדַּע, כִּי כָּל יוֹם הוּא בְּרִיאָה
 חֲדָשָׁה לְגַמְרִי, שְׁעַדִּין לֹא הֵיְתָה כָּלֵל, וְעַל-כֵּן אָמַר
 רַבֵּנוּ ז"ל, שְׁכָּל יוֹם וַיּוֹם יֵשׁ לוֹ הַשְּׁפַע שְׁלוֹ, וְעַל-כֵּן
 רְאֵה "לְחַדֵּשׁ עֲצֻמָּה" בַּיּוֹם הַזֶּה דִּיקָא, כִּי כִפִּי הַבְּרִיאָה
 הַחֲדָשָׁה שְׁבֻזָּה הַיּוֹם, בְּוִדְאֵי אִם תִּקַּח אֶת עֲצֻמָּה בְּיַדְךָ
 תּוּכַל "לְחַדֵּשׁ עֲצֻמָּה", וַיִּשְׁתַּנֶּה מְזֻלְךָ, וַיִּשְׁפַּע עֲלֶיךָ
 שְׁפַע חֲדָשׁ, הֶעֱקָר רְאֵה "לְחַדֵּשׁ עֲצֻמָּה" בְּכָל פְּרֻט
 וּפְרֻט מִחֲיִיךָ, וְאֵל תִּמְשִׁיף עֲצֻמָּה אֶל הָעֲצָבוֹת וְהַמְרִירוֹת
 שְׁנֹלְכֶדָת בְּהֵן זֶה יָמִים וְשָׁנִים, וְנִדְמָה לָךְ כְּאֵלּוּ אָבִד
 מָנוֹס וְתִקְוָה מִמֶּךָ לְגַמְרִי, כָּל זֶה בָּא מִצַּד יִצְרָךְ הָרַע
 אֲשֶׁר רוּצָה לְעַקְרֶךָ מִשְׁנֵי הָעוֹלָמוֹת, כִּי בְּאַמַּת הוּא
 יִתְבַּרֵךְ מְחַדֵּשׁ אֶת עוֹלָמוֹ בְּכָל יוֹם מְחַדֵּשׁ, וְעַל-כֵּן
 בְּכָל יוֹם וַיּוֹם בִּבְקָר צְרִיכִים לַעֲשׂוֹת הַתְּחִלָּה חֲדָשָׁה

לְגַמְרִי, כְּאֵלוֹ עוֹד לֹא הִתְחַלַּתְתָּ, וּבְאַמַּת כְּפִי הִהֲשַׁפְּעָה
שְׁצַרִּיכָה לְרֹדֵת בַּיּוֹם הַזֶּה, עֲדִין לֹא הִתְחַלַּתְתָּ, וְעַל-כֵּן
רְאֵה דִיקָא הַיּוֹם הַזֶּה "לְחֲדָשׁ עֲצֻמָּה", וְתַדַּע שְׂאֵם
בְּאַמַּת תֵּצֵא מֵהֵיאוֹשׁ וּמֵהָעֲצֻבוֹת שְׁלֶךְ, אִזּוּ בְּאַמַּת תּוּכַל
"לְחֲדָשׁ עֲצֻמָּה", וּכְמוֹ-כֵן יִתְחַדֵּשׁ מִזְלֶךְ, וְתוּכַל לְשׁוּב
בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה מֵהַיּוֹם הַזֶּה דִיקָא, וְכֵן תִּמְשַׁךְ עֲלֶיךָ
יְשׁוּעָה חֲדָשָׁה בַּיּוֹם הַזֶּה, וְחֲכַמִּינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ
(סִפְרֵי דְבָרִים) עַל פְּסוּק (דְּבָרִים ו, ו): "אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצוּרָה
הַיּוֹם" — בְּכָל יוֹם יִהְיוּ בְּעֵינַיִךְ כְּחֲדָשִׁים, וְכֵן דָּרְשׁוּ
עַל פְּסוּק (דְּבָרִים כז, ט): "הִסְכַּת וְשִׁמְעַת יִשְׂרָאֵל, הַיּוֹם
הַזֶּה נִהְיִיתָ לְעָם" — שְׁבְכָל יוֹם וַיּוֹם יִהְיוּ בְּעֵינַיִךְ
כְּאֵלוֹ הַיּוֹם בְּאֵת עֲמוֹ בְּבְרִית (עֵין בְּרֻכּוֹת סג:); נִמְצָא
שְׁבְכָל יוֹם צְרִיכִים לְהִתְחַיֵּל מִחֲדָשׁ, וְאֶסוּר לִפְלֹא בִּיאוֹשׁ
וּבְדַכְאוֹן, כְּאֵלוֹ כָּבֵר לֹא יוּכַל אֵף פְּעַם לְהִתְחַדֵּשׁ, וּכְאֵלוֹ
כָּבֵר לֹא יוּכַל לְשַׁנּוֹת אֶת רֵעַ מֵעֲלָלוֹ וּמֵעֲשָׂיו הָרָעִים
וְהַמְלַכְלָכִים, וְכֵן לֹא יוּכַל לְשַׁנּוֹת אֶת מִזְלוֹ הָרָע, תִּלְעַג
לְיִצְרָךְ הָרָע, וְתַדַּע כִּי דִיקָא בַּיּוֹם הַזֶּה אַתָּה יְכוּל לְשַׁנּוֹת
אֶת מִזְלֶךְ, וְכָל מֵהוּתְךָ — אִם רַק תִּקְבַּל עַל עֲצֻמָּה
"לְחֲדָשׁ עֲצֻמָּה" וְלִהְיוֹת אִישׁ חֲדָשׁ, וְאִזּוּ תִרְאֶה נִפְלְאוֹת
שְׂיַעֲשֶׂה עִמָּךְ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי הִכַּל תִּלְוִי כְּפִי מִדַּת
הִתְחַדְּשׁוֹת — שְׂאֵתָה זּוֹכָה לְחֲדָשׁ עֲצֻמָּה בְּזֶה הַיּוֹם
דִיקָא.

ג.

בְּנֵי הַיְקָר! רְאֵה לְקַחַת אֶת עֲצֻמָּה בְּיַדֶּיךָ, וְאַל תִּמְשִׁיךְ עֲצֻמָּה כָּל-כָּף אֶל הָעֲצָבוֹת וְהַמְרִירוֹת וְהַיְאוֹשׁ — כָּאֱלוֹ כְּבָר אֲבָד מְנוּס וְתִקְוָה מִמֶּךָ, וּכְאֱלוֹ אִף פַּעַם כְּבָר לֹא תוֹשֵׁעַ, תִּלְעַג לְכָל הַמַּחְשָׁבוֹת הָאֵלוֹ, כִּי כָּל אֵלוֹ הַמַּחְשָׁבוֹת בָּאוֹת מֵיְאוֹשׁ גָּמוּר וּמֵהִתְיַשְׁנוּת, וּבִאֲמַת גְּלָה לָנוּ רַבְּנוּ ז"ל, שְׁאִסוּר לְהִיּוֹת זָקֵן בְּעֵינֵי עֲצֻמוֹ, רַק צָרִיךְ לְהִתְחִיל בְּכָל פַּעַם מִחֲדָשׁ, וְלִשְׁאַף לְעֵלוֹת מַעְלָה מַעְלָה. וְעַקֵּר יְרִידַת הָאָדָם וּנְפִילָתוֹ הוּא רַק מִחֲמַת הַיְאוֹשׁ וְהַנְּפִילָה בְּעֵינֵי עֲצֻמוֹ — כָּאֱלוֹ אֲבָד מְנוּס וְתִקְוָה מִמֶּנּוּ, וּכְאֱלוֹ אִף פַּעַם כְּבָר לֹא יוּכַל לְהִשְׁתַּנּוֹת כָּלֵל, וּבִאֲמַת מִי שְׂרוּצָה לְחַשֵּׁב עַל תְּכֵלִיתוֹ הָאֲחֵרוֹנָה, וְכֵן רוּצָה לְהַצְלִיחַ בְּזֶה הָעוֹלָם, צָרִיךְ לְהִזְהַר מְאֹד לְבָלִי לְהִיּוֹת זָקֵן בְּעֵינֵי עֲצֻמוֹ, דִּהְיֵנוּ שְׂלֵא יִפֹּל לְזַקְנָה דְּסִטְרָא אַחְרָא, חֵס וְשְׁלוֹם, כָּאֱלוֹ נִזְקֵן כְּבָר, וְאַפְלוּ בְּקִדְשָׁה אִסוּר לְהִיּוֹת — הֵן צְדִיק זָקֵן וְהֵן חֹסֵיד זָקֵן, וְכֵן כָּל אָדָם אֲפֹלוּ הַפְּחוֹת שְׂבַפְחוֹתִים, שְׂעֵבֵר כְּבָר עַל כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה, אִסוּר לוֹ לִפְלֵ בְּזַקְנָה דְּסִטְרָא אַחְרָא, כָּאֱלוֹ אֲבָד מְנוּס וְתִקְוָה מִמֶּנּוּ, רַק יַעֲשֶׂה הַתְּחִדְשׁוֹת חֲדָשָׁה, וַיַּחֲדָשׁ עֲצֻמוֹ, כִּי אֲפֹלוּ צְדִיק גְּדוֹל בְּמַעְלָה נוֹרָאָה וְנִפְלְאָה, שְׂכָבֵר הַשִּׁיג הַשְּׂגוֹת גְּדוֹלוֹת וּגְבוּהוֹת בְּעִבוּדַת

הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְצוּפָה בַּמְרֻכָּבָה הָעֲלִיוֹנָה, וּמִיַּחַד יַחֲוִידִים
 קְדוּשִׁים, וּמְקַשֵּׁר וּמְשַׁלֵּב עוֹלָמוֹת רוּחָנִיִּים, וּמְחַדָּשׁ
 חֲדוּשֵׁי תוֹרָה וְכוּ', גַּם לוֹ אֶסוּר לִפְלֹ בְּזִקְנָה — לְחַשֵּׁב כִּי
 זֶה הוּא זֶה, וּכְבֹר הִגִּיעַ אֶל תְּכֵלִיתוֹ, אֲלֵא צָרִיךְ לְחַדָּשׁ אֶת
 עֲצֻמוֹ בְּכָל יוֹם וְיוֹם מִחֲדָשׁ, כְּאֵלּוֹ עֲדִין לֹא הִתְחִיל כָּלֵל,
 וּמְכַל שֶׁכֵּן מִי שֶׁבְּאַמַּת עֲדִין לֹא הִתְחִיל, וְעֲדִין הוּא מִנַּח
 בְּשֵׂאוֹל תַּחֲתִית וּמִתַּחֲתִיו, וְנִכְשָׁל בְּעוֹנוֹת וּבְכַפְשָׁעִים,
 עָלָיו לַעֲשׂוֹת הַתְּחִדָּשׁוֹת חֲדָשָׁה, וַיִּשְׁתַּדֵּל לְשׁוּב אֵלָיו
 יִתְבָּרַךְ, וְאִזּוּ בְּנֵדָאֵי יִקְבְּלוּ הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא; עַל-כֵּן
 רָאָה, אֲהוּבִי, בְּנִי, מֵה לְפָנַי, וְרָאָה "לְחַדָּשׁ עֲצֻמָּה"
 בְּכָל יוֹם וְיוֹם מִחֲדָשׁ, וְאֵל תִּסְתַּפֵּל עַל הָעֶבֶר שֶׁלְךָ כָּלֵל,
 כִּי יֵשׁ עֲנִין שְׁנֵת־הַפֶּךָ הַכֹּל לְטוֹבָה, וְרַבְּנוּ ז"ל הִתְבַּטָּא עַל
 אֵיזָה צְדִיק מִפְּרָסָם, שֶׁלַּעַת זְקֵנְתוֹ נָפַל מְאֹד וְכוּ', וְהַכֹּל
 הָיָה מִפְּנֵי שֶׁלֹא חֲדָשׁ עֲצֻמוֹ, כִּי הָעֶקֶר תְּלוּי כְּפִי מִדַּת
 הַהִתְחִדָּשׁוֹת. וְכֵן פַּעַם בָּא לְפָנַי רַבְּנוּ ז"ל בַּעַל עֵבֶרָה,
 וְאָמַר לוֹ, שֶׁכְּבֹר אֵינּוּ יָכוֹל לְהַחֲזִיק מֵעַמָּד, כִּי כָּל אֶחָד
 נוֹתֵן לוֹ תְּקוּנִים אַחֲרֵים, וְאֵינּוּ יָכוֹל לַעֲמֹד בָּהֶם, וְאִזּוּ
 הַשֵּׁיב לוֹ רַבְּנוּ ז"ל בְּתַמִּימוֹת: מָה אַתָּה צָרִיךְ אֶת כָּל
 זֶה? חֲזוֹר עַל הַפְּסוּק הַזֶּה — (תְּהִלִּים ב, ז): "אֲנִי הַיּוֹם
 יִלְדִתִּיךָ" — שֶׁהַיּוֹם נוֹלְדָתָ, וְרַבְּנוּ ז"ל אָמְרוּ בְּתַמִּימוֹת
 וּבְכַפְשִׁיטוֹת כְּזוֹ, עַד שֶׁבְּאַמַּת נִכְנָסָה בְּלֵב בַּעַל הָעֶבֶרָה
 הַהוּא יְדִיעָה זוֹ — שֶׁהַיּוֹם נוֹלְדָ, וְעַל-יְדֵי-זֶה הָיָה לוֹ

כַּח לְחֲדָשׁ עֲצֻמוֹ; עַל-כֵּן, אֶהוּבִי, בְּנִי, גַם אֶתָּה רְאֵה
 "לְחֲדָשׁ עֲצֻמָּה" בֵּין בְּגִשְׁמִי וּבֵין בְּרוּחֹנִי, וְאִז תִּרְאֶה
 נִפְלְאוֹת רַבּוֹת שֶׁיְהִיָּה נַעֲשֶׂה עִמָּךְ.

ד.

אֶהוּבִי, בְּנִי! הֲרֹגֶל עֲצֻמָּה לֹא לְהִסְתַּכֵּל עַל שׁוֹם
 בְּרִיָּה שֶׁבְּעוֹלָם, וְלֹא יְהִיָּה אֲכַפֶּת לָךְ כָּלֵל מֵה שֶׁנַּעֲשֶׂה
 בְּעוֹלָם, רַק תִּשְׁתַּדֵּל "לְחֲדָשׁ עֲצֻמָּה" בְּכָל יוֹם וַיּוֹם
 וּבְכָל שָׁעָה וְשָׁעָה מִחֲדָשׁ, וּבְזֶה תִפְטָר מִכָּל מִינֵי
 מַחֲלָקֶת וּמְרִיבוֹת, וְאֵל יְהִיָּה עֲלֶיךָ שׁוֹם עַל מְאַחֲרִים, כִּי
 תִכָּרֶף-וּמִיד כְּשֶׁאָדָם מְרַגֵּיל עֲצֻמוֹ לִילֶךְ בְּדַרְךְ זֶה לְחֲדָשׁ
 עֲצֻמוֹ תָּמִיד, וְאֵינוֹ מִסְתַּכֵּל עַל אַחֲרִים כָּלֵל, וּמִכָּל שָׁפֵן
 שֶׁאֵינוֹ מִסְתַּכֵּל עַל אַחֵר, עַל-יְדֵי-זֶה יִנָּצַל מִכָּל מִינֵי
 צָרוֹת וַיִּסּוּרִים, וְעַנְיָן זֶה — לְחֲדָשׁ עֲצֻמוֹ בְּכָל פַּעַם,
 הוּא עַנְיָן נוֹרָא וְנִפְלֵא עַד מְאֹד, כִּי רַב הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים
 וְהַמְרִירוֹת שֶׁהָאָדָם סוֹבֵל — בֵּין מַעֲצֻמוֹ וּבֵין מְאַחֲרִים,
 הוּא רַק מִחֲמַת שְׁמַת־בְּלֵב מֵהָעֶבֶר שְׁלוֹ, וְזֶה הוֹרֵס אוֹתוֹ
 לְגַמְרִי, אֲבָל כְּשֶׁאָדָם מְרַגֵּיל עֲצֻמוֹ לְהִתְחַדָּשׁ בְּכָל פַּעַם
 בְּהִתְחַדָּשׁוֹת חֲדָשָׁה, עַל-יְדֵי-זֶה מְצַלִּיחַ תָּמִיד; וְצָרִיךְ
 שֶׁתִּדַּע, אֶהוּבִי, בְּנִי, כִּי הִתְחַדָּשׁוֹת צָרִיכִים בְּכָל פַּעַם
 מִחֲדָשׁ מִמָּשׁ בְּכָל יוֹם וַיּוֹם, וְלֹא מִסְפִּיק שֶׁחֲדָשׁ עֲצֻמוֹ
 כָּבָר פַּעַם, אֲלֵא בְּכָל יוֹם וַיּוֹם תִּחַדָּשׁ עֲצֻמָּה, וְכֵן בְּכָל

שָׁעָה וְשָׁעָה תְּחַדֵּשׁ עֲצֻמָּה מִחֲדָשׁ, וְדִיקָא עַל-יְדֵי-זֶה תְּצַלִּיחַ דְּרַבְרָה, וְאַפְלוּ יִהְיֶה כֶּף זְמַן אַרְבֵּי מְאֹד, שֶׁבְכָל פַּעַם אָתָּה נוֹפֵל וְנִכְשָׁל וְכוּ', עִם כָּל זֹאת אֵל תְּשִׁית לְבָבְךָ לְכָל זֶה, וְאַזְ דִּיקָא תְּצַלִּיחַ דְּרַבְרָה, וּבְזֶה תְּלוּיָהּ כָּל הַצְּלָחַת הָאָדָם בֵּין בְּגִשְׁמֵי וּבֵין בְּרוּחָנִי, וְכָל אֶחָד שֶׁנִּכְנָס בְּמִשְׁאֵל וּמִתֵּן יוֹדֵעַ זֹאת — אֲשֶׁר הֵהֱכִיחַ לְחֲדָשׁ עֲצֻמוֹ בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה בְּחֶשֶׁק חֲדָשׁ, וְלִהְתַּעֲסֵק בְּמִשְׁאֵל וּמִתֵּן שְׁלוֹ, וְלִעוֹלָם לֹא נַעֲשִׂים אֲצִלוּ עֲסָקִיו יִשְׁנִים כָּלֵל, אֲלֵא בְּכָל יוֹם וּבְכָל פַּעַם נִכְנָס בְּמִשְׁאֵל וּמִתֵּן וּבְמִסְחָר שְׁלוֹ בְּחֶשֶׁק חֲדָשׁ, וּמִחֲדָשׁ עֲצֻמוֹ כְּאִלוֹ עֲדִין לֹא עָסַק אִף פַּעַם בְּמִשְׁאֵל וּמִתֵּן, וְדִיקָא עַל-יְדֵי-זֶה הוּא מְצַלִּיחַ בְּעֲסָקִיו, כִּי הָעֵקֶר תְּלוּי כְּפֵי הַחֶשֶׁק וְהֵהֱתַחֲדָשׁוֹת שְׁלוֹ, וְאִינוּ נוֹפֵל בְּדַעְתּוֹ כָּלֵל, רַק קוֹפֵץ אֶל תּוֹךְ הַמִּשְׁאֵל וּמִתֵּן, וְאַפְלוּ שְׁלֵעַת עֲתָה רוּאָה הַפְּסָדִים וְכוּ', עִם כָּל זֹאת מְזַרְזוּ עֲצֻמוֹ בְּזִרְיוֹת נִפְלְאָה, וְעוֹסֵק בְּעֲסָקוֹ בְּכָל פַּעַם בְּהִתְחַדְּשׁוֹת חֲדָשָׁה, וְעַל-כֵּן לְבִסוּף בְּאַמַּת מְצַלִּיחַ, וְכִמוֹ שֶׁהוּא בְּגִשְׁמִיּוֹת, פִּי כַּמָּה וְכַמָּה צָרִיךְ לְהִיּוֹת כֵּן בְּרוּחָנִיּוֹת — לַעֲשׂוֹת בְּכָל פַּעַם הִתְחַלָּה וְהִתְחַדְּשׁוֹת חֲדָשָׁה, וְלִעוֹלָם לֹא לִפְלֵ בְּדַעְתּוֹ מִשׁוּם דְּבָר, וְלֹא לְחִזּוֹר לְאַחֲרָיו כָּלֵל, וְאַפְלוּ שֶׁבֵּין כֶּף נֶאֱבָד וְכוּ', וְכֵן נִכְשָׁל וְנוֹפֵל יוֹתֵר וְיוֹתֵר וְכוּ', כָּל אֶחָד כְּפֵי עֲנִיּוֹ, עִם כָּל זֹאת אִינוּ מְסַתְּפֵל עַל כָּל זֶה, רַק מִתְּחִיל

בְּכָל פַּעַם מִחֻדָּשׁ, וְאִזּוּ דִּיקָא מְצַלִּיחַ, וְזוֹ הִיְתָה הַצְּלָחַת
 כָּל הַצְּדִיקִים הַגְּדוֹלִים וְהַנּוֹרְאִים, שְׂזָכוּ לָמָּה שְׂזָכוּ בְּזֶה
 הָעוֹלָם, כִּי לֹא הִנִּיחוּ אֶת עֲצָמָם לִפְלֵ בְּשׁוּם פְּנִים וְאִפְּן,
 וְזֶה הֵבִיא אוֹתָם אֶל הַצְּלָחָתָם הַנְּצַחִית, וְעַל-כֵּן רָאָה
 וַחֲכָם, אֶהוּבִי, בְּנִי, וְרָאָה מָה לְפָנָיִךְ, וְתִרְאָה "לְחֻדָּשׁ
 עֲצָמְךָ" בְּכָל פַּעַם — בֵּין בְּגִשְׁמִי וּבֵין בְּרוּחָנִי, וְלַעוֹלָם
 אֵל תִּפְּל בְּדַעְתְּךָ מִשׁוּם דְּבָר וּמִשׁוּם בְּרִיָּה שְׂבַעוֹלָם,
 וְאֵל תִּתְּפַעֵל מִכָּל מָה שְׂעוֹבֵר עָלֶיךָ — הֵן מֵעֲצָמְךָ וְהֵן
 מִזּוֹלָתְךָ, וְאִזּוּ דִּיקָא תְּצַלִּיחַ דִּרְכְּךָ תָּמִיד.

ה.

צָרִיךְ שְׂתַדַּע, אֶהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, אֲשֶׁר בְּכָל יוֹם
 וְיוֹם הָאָדָם צָרִיךְ לְחֻדָּשׁ עֲצָמוֹ מִחֻדָּשׁ, וְאִין מִסְפִּיק
 לוֹמַר שֶׁהוּא כָּבֵר הַתְּחֻדָּשׁ פַּעַם, כִּי בְּאַמַּת אִם יִסְתַּכֵּל
 הָאָדָם עַל עֲצָמוֹ הַיָּטֵב, יִרְאָה שְׂכָל הַבְּלָבוּלִים, הַנְּפִילוֹת,
 הַיְרִידוֹת וְחִלְשׁוֹת הַדַּעַת, שְׂיֵשׁ לוֹ, הַכֹּל מִחֲמַת רַבּוּי
 הַמְּחֻשְׁבוֹת מִיּוֹם שְׂעֵבֵר לַיּוֹם הַבָּא וּמִשְׁעָה לְשְׁעָה,
 שְׂרֹב הָעוֹלָם הֵם כְּזֻקְנִים בְּעֵינֵי עֲצָמָן, וְכֹל אֶחָד נִחְשָׁב
 בְּעֵינֵי עֲצָמוֹ, כְּאֵלוֹ כְּבָר נִזְקֵן בְּדַרְכּוֹ שְׂרָגִיל בְּהֵן יָמִים
 רַבִּים, עַד שְׂאֵי אֶפְשָׁר לוֹ לָשׁוּב לְדַרְךְ אַחֲרָת, וּמִחֲמַת
 שֶׁהוּא יוֹדֵעַ בְּעֲצָמוֹ שֶׁהוּא רְחוּק מִדַּרְךְ הַיָּשָׁר בְּאַמַּת,
 עַל-כֵּן נִמְצְאִים רַבִּים, שְׂמִיָּאֲשִׁים עֲצָמָם מִלְּהַתְּקַרֵּב

בְּאֵמֶת לְהִשָּׁם יִתְבָּרֵךְ, וְאֶפְלוּ מֵעַט הָעֲבוּדָה וְהַמְצוּוֹת
שְׂמֻקִּימִים, הָרִי זֶה כִּי "מְצוֹת אֲנָשִׁים מְלַמְּדָה" (יִשְׁעִיָּה כט,
יג), וּמְקִימִין אוֹתָן בְּלִי שׁוּם הַתְּעוֹרְרוֹת וְחַיּוֹת, וְהַפֶּל
מִחֲמַת הַזְּקֵנָה שְׂקִפְפָּה עֲלֵיהֶם — שְׁנַחֲשָׁבִים בְּעֵינֵיהֶם
כְּזֻקְנִים, שְׁזָה מְזִיק מְאֹד מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁהַזְּהִיר רַבְּנוֹ ז"ל
מְאֹד מְאֹד, וְאָמַר שְׂאָסוּר לְהִיּוֹת זָקֵן — הֵן חֲסִיד
זָקֵן, הֵן צְדִיק זָקֵן וְכוּ', (עֵין שִׁיחֹת הַר"ן, סִימָן נא), כִּי
לֹא מִבְּעִיָּא מִי שֶׁתַּעֲה מִדְּרָךְ הַיֵּשֶׁר לְגַמְרִי, וְעוֹשֶׂה מֶה
שֶׁעוֹשֶׂה, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, כָּל אֶחָד כִּפִּי מֶה שֶׁיּוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ
מֵעֲשׂוֹ הָרַעִים וּמַחֲשֻׁבוֹתָיו הַפְּגוּמוֹת, וְנִדְמָה בְּעֵינָיו
כְּזָקֵן וְרָגִיל בְּמַעֲשָׂיו אֲשֶׁר אֵינָם טוֹבִים, לְאִישׁ כְּזֶה
בְּיִדְאֵי מְזִיקָה הַזְּקֵנָה הַזֹּאת בְּלִי שְׁעוֹר, כִּי יָכוֹל לִילֵךְ
לְאֲבוֹד לְגַמְרִי, חֵס וְשְׁלוֹם, אִם לֹא יִתְעוֹרֵר לְהַתְּחַדֵּשׁ,
שְׁזָה עֵקֶר הַתְּשׁוּבָה, בְּחִינַת (אִיכָה ה, כא): "הִשְׁיִבְנוּ ה'
אֱלֹהֵיךְ וְנִשׁוּבָה, חֲדָשׁ יְמֵינוּ כְּקֶדֶם", חֲדָשׁ דִּיקָא, שְׂאֶפְלוּ
הַכְּשָׁרִים קֶצֶת, וְאֶפְלוּ צְדִיקִים וְחֲסִידִים — אִם הֵם
כְּזֻקְנִים אֶצְלָם, וְעוֹשִׂים עֲבוּדָתָם כְּזָקֵן הָרָגִיל מִכָּבֶד
כְּזֶה, גַּם-כֵּן אֵינוֹ טוֹב, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבְּנוֹ ז"ל, שְׂאֶפְלוּ
צְדִיק זָקֵן אֵינוֹ טוֹב, כִּי הֵיכָר הָרַע נִקְרָא "מִלְךְ זָקֵן
וְכִסִּיל" (קֹהֶלֶת ד, יג), כִּי עֵקֶר הָעֲבוּדָה הִיא הַתְּחַדְּשׁוֹת,
בְּחִינַת "וְקוֹי ה' יַחְלִיפוּ כַח, יַעֲלוּ אֲבָר כְּנֹשְׂרִים" (יִשְׁעִיָּה
מ, לא) — שְׂצָרִיכִים לְהַתְּחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם מִמֶּשׁ, כִּי מִי

שְׁמַחֲזֵק עֲצֻמוֹ לְהִתְחִיל בְּכָל פַּעַם מִחֲדָשׁ, בְּוֹדָאֵי לֹא
 יִפֹּל לְעוֹלָם, אֲפֹלוֹ אִם יַעֲבֹר עָלָיו מֵה שְׁיַעֲבֹר, כִּי צָרִיף
 הָאָדָם לְסִלֵּק מִדַּעְתּוֹ וּלְהַעֲבִיר מִמַּחֲשַׁבְתּוֹ לְגַמְרֵי כָּל מֵה
 שְׁעָבַר בְּיוֹם הָעֶבֶר אוֹ בַשָּׁעָה הָעוֹבְרָת, וַיִּדְמָה בְּעֵינָי
 עֲצֻמוֹ בְּכָל יוֹם וְאֲפֹלוֹ בְּכָל שָׁעָה כְּאִלוֹ הַיּוֹם נוֹלָד,
 בְּבַחֲיִנַת (תְּהִלִּים ב, ז): "אֲנִי הַיּוֹם יִלְדֶּתִיךָ", וּכְתִיב (שֵׁם
 צה, ז): "הַיּוֹם אִם בְּקִלּוֹ תִשְׁמְעוּ" — שְׁצָרִיף לְחֻשָׁב
 בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה כְּאִלוֹ הַיּוֹם וּבְאוֹתָהּ
 שָׁעָה הוּא נוֹלָד וּבָא לְעוֹלָם, וְרוֹצֵה לְהִתְחִיל לְהַפְּרִי
 אֶת מִי שְׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם, וְאֶף-עַל-פִּי שְׁכָבָר הָיָה
 כֵּן אֲלֵפִים וְרַבֵּי רַבּוֹת פְּעָמִים — שְׁרָצָה לְהִתְחַדֵּשׁ
 וּלְהִתְחִיל לְהִתְקַרֵּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְלֹא עָלְתָה בְּיָדוֹ,
 וְאֲפֹלוֹ אִם נָפַל בְּכָל פַּעַם לְהִיכֵן שְׁנַפֵּל, רַחֲמָנָא לְצִלָּן,
 אֶף-עַל-פִּי-כֵן אֵל יִסְתַּכֵּל עַל זֶה כָּלֵל, וַיִּשְׁפַּח כָּל זֶה, כִּי
 זֶה הַיּוֹם וְהַשָּׁעָה שֶׁהוּא עוֹמֵד בָּהֶם עֲתָה, עֲדִין לֹא הָיוּ
 בְּעוֹלָם, וּמִי יוֹדֵעַ מֵה יָכוֹל לְזַכּוֹת עֲדִין עֲתָה בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם
 וּבְאוֹתָהּ הַשָּׁעָה, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִחֲדָשׁ בְּטוֹבוֹ בְּכָל
 יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְּרָאשִׁית, וְאִין יוֹם דּוֹמָה לְחֻבְרוֹ, וְאִין
 שָׁעָה דּוֹמָה לְחֻבְרָתָהּ, וְכַמוֹבָא בְּכַתְבֵי הָאֲר"י בְּאַרְיִכוֹת
 מְזֵה, וְגִדְל הַשְּׁנוּיִים לְאִין מְסַפֵּר הַנֶּעֱשִׂים בְּכָל יוֹם וְיוֹם,
 וְאֲפֹלוֹ בְּכָל שָׁעָה וְשָׁעָה, עֵינֵי שָׁם בְּעֵץ חַיִּים בְּתַחֲלִילָתוֹ
 בְּהִיכַל אָדָם קְדָמוֹן (שַׁעַר א', עֲנָף ה'), מֵה שְׁכַתְּבֵי שָׁם:

"וְאֵין שְׁעָה זוֹ דּוֹמָה לְשְׁעָה זוֹ, וּמִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל בְּעֵינָיו
 הַלּוּף הַמְזוּלוֹת וְהַכּוֹכָבִים, וְשֵׁנוּי מִצָּבָן וּמִעֲמֻדָן, וְאֵין
 בְּרִגְעַ אֶחָד הֵם בְּאֶפֶן אַחֵר, וְהַנּוֹלֵד בּוֹ יִקְרוּהוּ מְאוֹרְעוֹת
 שׁוֹנִים מִהַנּוֹלֵד בְּרִגְעַ שְׁקָדִים לְזֶה, וּמִזֶּה יִסְתַּכֵּל וְיִבִּין
 בְּעוֹלָמוֹת הָעֲלִיוֹנִים, שְׂאִין לָהֶם קֶץ וּמִסְפָּר, וְאִם תִּפְקַח
 עֵינֶי שְׂכֻלְךָ, וְתִשְׁכִּיל דְבָר, כִּי אֵין שְׂכָל בְּלִב אָדָם לְעַמֵּד
 עַל כָּל הַפְּרֻטִים, וְעַל זֶה אָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלִיו הַשְּׁלוֹם
 (תְּהִלִּים קִיט, יח): 'גַּל-עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרַתְךָ',
 וְשִׁלְמָה הַמֶּלֶךְ, עָלִיו הַשְּׁלוֹם, שְׁפָתוֹב בּוֹ (מְלָכִים-א ה,
 יא): 'וַיַּחֲכֶם מִכָּל הָאָדָם', אָמַר (קִהְלֵת ז, כג): 'אֲמַרְתִּי
 אַחֲכָמָה וְהִיא רַחֲוִקָה מִמֶּנִּי'. וְלֵךְ וּרְאֵה מַה שְׁפָתוֹב
 בְּסִפְרֵ הַתְּקוּנִים (תְּקוּן כב): קָם רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר סָבָא
 סָבָא וְכוּ', וְלִבּוֹשִׁין דְּאִיהוּ לְבִישׁ בְּצַפְרָא לֹא לְבִישׁ
 בְּרַמָּשָׂא, וְלִבּוֹשָׂא דְּלְבִישׁ בְּיוֹמָא דָּא לֹא לְבִישׁ בְּיוֹמָא
 תְּנִינָא [וְלִבּוֹשִׁים שְׁהוּא לּוֹבֵשׁ בְּבִקְרָא, לֹא לּוֹבֵשׁ בְּעֵרְבָא,
 וְלִבּוֹשִׁים שְׁלוֹבֵשׁ בְּיוֹם זֶה, לֹא לּוֹבֵשׁ בְּיוֹם אַחֵר].
 וּבְזֶה תִּבִּין אֵין מִשְׁתַּנָּה מִעֲמֵד וּמִצָּב הָעוֹלָמוֹת שְׁהֵם
 הַלְּבוֹשִׁים שֶׁל הָאֵין סוּף בְּרוּף הוּא, וְשֵׁנוּיִין בְּכָל עֵת
 וּרְגִיעַ", (עַד כָּאן לְשׁוֹן הָעֵץ חִיִּים); וְכָל אֵלוֹ הַשְּׁנוּיִים
 לֹאִין קֶץ שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת, הַכָּל בְּשִׁבִיל לְקָרֵב וּלְהַמְשִׁיךְ
 אֶת כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם בְּכָל עֵת אֱלִיו יִתְבַּרֵךְ, שְׁזֶה עֲקָר
 הַתְּכִלִּית, וּבְשִׁבִיל זֶה הָאֲצִיל וּבִרְאָ וַיִּצַר וְעָשָׂה הוּא

יִתְבַּרְךָ אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף, הַכֹּל בְּשִׁבִיל
 הָאָדָם הַשֹּׁפֵל הַזֶּה, כְּדֵי שְׂיִכִּיר אוֹתוֹ יִתְבַּרְךָ בְּזֶה הָעוֹלָם
 דִּיקָא כִּידוּעַ (זֶהוּ בֵּא מ.ב.), וּבְשִׁבִיל זֶה שְׁנֵה הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ
 הַנְּהַגַת הָעוֹלָמוֹת בְּכָל עֵת וָרִגַע, הַכֹּל בְּשִׁבִיל הָאָדָם,
 כִּי הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ מְגַלְגֵּל עִם הָעוֹלָם בְּכָל יוֹר וְדוֹר,
 וּבִפְרָטִיּוֹת עִם כָּל אָדָם וְאָדָם בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל
 שָׁעָה, וּמִשְׁנֵה הַנְּהַגַת כָּל הָעוֹלָמוֹת מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף בְּכָל
 עֵת וָרִגַע, הַכֹּל בְּשִׁבִיל לְרַמּוֹז לְכָל אֶחָד וְאֶחָד רְמָזִים —
 שְׂכָפִי מַה שֶּׁהוּא יִתְקַרֵּב אֵלָיו יִתְבַּרְךָ מִהַמְּקוֹם שֶׁהוּא
 שָׁם בְּעֵת הַהִיא, הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ מְצַמְצֵם עֲצָמוֹ מֵאִין סוֹף
 עַד אִין תְּכִלִּית, וּמְרַמֵּז לְכָל אֶחָד וְאֶחָד רְמָזִים כְּפִי
 הָאָדָם וּכְפִי הַיּוֹם וּכְפִי הַמְּקוֹם, כְּדֵי שְׂיִתְקַרֵּב לְעַבּוֹדָתוֹ
 וְכוּ', נִמְצָא שֶׁאִין רְאִיָּה כָּלָל מִיּוֹם לַחֲבֵרוֹ וּמִשָּׁעָה
 לַחֲבֵרְתָּהּ, כִּי כָּל הָעוֹלָמוֹת וְהַגְּלִגְלִים וְכוּ' מִשְׁתַּנִּים
 בְּכָל עֵת, וְיָכוֹל לִהְיוֹת שְׂאֵף-עַל-פִּי שְׂעֵד הִנֵּה הִנֵּה מַה
 שֶּׁהִיא, אֵף-עַל-פִּי-כֵן עֲתָה אֲתָה יָכוֹל לַעֲשׂוֹת אִיזוֹ נַחַת
 רוּחַ לְהַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ בְּאֲשֶׁר אֲתָה שָׁם, כִּי כָּל הַשְׁתַּנּוּת
 הָעוֹלָמוֹת וְכוּ', הַכֹּל בְּשִׁבִיל כָּל אָדָם, כִּי חַיֵּב כָּל אָדָם
 לֹאמֹר — "בְּשִׁבִילִי נִבְרָא הָעוֹלָם" (סְנֵהֲדִירִין לז), וְעַל-כֵּן
 צָרִיךְ כָּל אָדָם לְהֶאֱמִין, שֶׁבְּכָל עֵת וּשְׁעָה וָרִגַע כָּל יְמֵי
 חַיָּיו יֵשׁ בְּכַחוֹ לְהִתְחִיל מַעֲתָה, וְאֵל יִסְתַּכֵּל כָּלָל עַל
 יוֹם שְׁלֹפְנָיו וּלְאַחֲרָיו, רַק יַחֲזֵק עֲצָמוֹ עֲתָה לְהִתְקַרֵּב

לְהֵשֶׁם יִתְבָּרֵךְ בְּמָה שְׂיֻכַּל — בְּעֶסֶק הַתּוֹרָה אוּ בַתְּפִלָּה
אוּ בְּאִיזוֹ מְצוּהָ, וְאִם אֵינּוּ יְכוּלִים לַעֲשׂוֹת דְּבַר בְּאוֹתָהּ
הַשְּׁעָה, עַל כָּל פְּנִיִּים יִשְׁתַּוְּקוּ וְיִכָּסֶף לְהֵשֶׁם יִתְבָּרֵךְ,
כִּי רְצוֹן וְכִסּוּפִין דְּקִדְשָׁה יְקָרִים מִן הַכֹּל, וְעַל-כֵּן אִם
תִּרְגִּיל עֲצֻמָּה, אֶהוּבִי, בְּנִי, אֵל כָּל זֶה, אֲזִי תִרְאֶה נוֹרָאוֹת
נִפְלְאוֹת שֶׁיַּעֲשֶׂה עִמָּךְ הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, הֶעֱקַר רֵאָה
”לְחֲדָשׁ עֲצֻמָּה” בְּכָל פַּעַם.

ו.

צָרִיף שְׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, אֲשֶׁר אֵת זֶה הָעוֹלָם
אֵי אֶפְשֶׁר לַעֲבֹר בְּשִׁלּוּם, כִּי אִם עַל-יְדֵי שְׂמַתְחַדְשִׁים
בְּכָל פַּעַם, וְשׁוֹכְחִים אֵת הָעֶבֶר, כִּי כָּל מִי שֶׁרוּצָה
לְחוּס עַל עֲצָמוֹ וְלִחְשֹׁב עַל תְּכֵלִיתוֹ הַנִּצְחִית, כָּל תִּקְנָתוֹ
— שְׂאִיף שְׁלֵא יִהְיֶה הוּא יִהְיֶה בְּעֵינַי עֲצָמוֹ בְּכָל
יוֹם וְיוֹם כְּבִרְיָה חֲדָשָׁה מִמֶּשׁ, וְכִמוֹ שְׂמִבְּאֵר בְּשִׁלְחָן
עָרוֹף וּבְפוֹסְקִים לְעֵנִין כָּל בְּרָכוֹת הַשַּׁחַר, שְׂמִבְּרָכִים
בְּכָל יוֹם, שְׂכָלֵם הֵם בְּשִׁבִּיל שְׁנַעֲשֶׂה כְּבִרְיָה חֲדָשָׁה,
כְּמוֹ שְׂמִבְּרָכִים — ”הַמְּחַזֵּיר נְשָׁמוֹת לְפָגְרִים מֵתִים”
וְכוּי, וְכֵן ”שְׁלֵא עֲשֵׂנִי גוֹי” וְכוּי, וְכֵן ”הַנּוֹתֵן לְיַעֲרָף
כַּח” וְכוּי, שְׁנֹאֲמַר עַל הַתְּחַדְּשׁוֹת הַנִּשְׁמָה, שֶׁהִיא הַשֶּׁכֶל
וְכוּי, וְעַל-כֵּן אֵיךְ שֶׁהוּא הוּא צָרִיף שְׁתִּהְיֶה הָעֲבוּדָה
שְׁעוֹסֵק בְּכָל יוֹם חֲדָשָׁה אֲצִלוֹ לְגַמְרִי, כִּי כָּל אֶחָד

מִיִּשְׂרָאֵל כָּל זְמַן שֵׁשׁ יִשְׂרָאֵל נִקְרָא עָלָיו, הוּא עוֹשֶׂה
 כַּמָּה מַצּוֹת בְּכָל יוֹם, כִּי מִלְּבִישׁ עֲצֻמוֹ בְּצִיצִית, וּמִנִּיחַ
 תְּפִלִּין, וְאוֹמֵר בְּרִכּוֹת הַשַּׁחַר וְקִרְיַת שְׁמַע וְתַפְלָה (וְעַיִן
 יְרוּשָׁלַיִם, בְּרִכּוֹת ט, ח), וְהִרְבֵּה אוֹמְרִים תְּהִלִּים וְלוֹמְדִים
 תּוֹרָה מֵעַט אוֹ הִרְבֵּה, אִךְ הָעֶקֶר שִׁירָאָה לֵישֵׁב דַּעְתּוֹ
 בְּכָל יוֹם, שְׂזָה הַיּוֹם שְׁעוֹמֵד בּוֹ, עֲדִין לֹא הָיָה מֵעוֹלָם,
 וְכֵן לֹא יִהְיֶה עוֹד לְעוֹלָם, וְהָעֲבוּדָה שְׁצָרִיכִים לַעֲשׂוֹת
 בְּזֶה הַיּוֹם לְהֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ הִיא חֲדָשָׁה לְגַמְרִי, וְרַק הָאָדָם
 שְׁעוֹמֵד בָּאוֹתוֹ הַיּוֹם בָּאוֹתוֹ הַדּוֹר צָרִיךְ לַעֲסֹק בְּזֶה,
 כִּי עָלֶיךָ נִפְלָה חוֹבַת הַיּוֹם, וְאַפְלוֹ אִם יוֹדֵעַ בְּעֲצֻמוֹ
 שְׁמַעְשָׂיו מְקַלְקְלִים הִרְבֵּה וְכוּ', וְכִבֵּר נִכְשַׁל בְּמַעֲשָׂיו
 פְּעָמִים אֵין מִסְפָּר, אִךְ-עַל-פִּי-כֵן זֶה הַיּוֹם הוּא חֲדָשׁ
 לְגַמְרִי, וְיָכוֹל גַּם מִמְקוֹמוֹ שֶׁהוּא שֵׁם לְהַגְדִּיל וְלִקְדָּשׁ
 שְׁמוֹ יִתְבָּרֵךְ, כִּי "בְּכָל מְקוֹם מְקַטֵּר מִגֵּשׁ לְשָׁמַי" (מִלְּאֲכִי
 א, יא), בְּכָל מְקוֹם דִּיקָא, אֲפֵלוֹ בְּמְקוֹמוֹת הַטְּמְאִים
 לְגַמְרִי שֶׁל עוֹבְדֵי הָעֲבוּדָה זָרָה, כְּמוֹ שְׁאֲמְרוּ חֲכָמֵינוּ
 הַקְּדוֹשִׁים (מְנַחוֹת קי.) עַל פְּסוּק זֶה, מִכָּל שֶׁכֵּן הָאִישׁ
 הַיִּשְׂרָאֵלִי, אֲפֵלוֹ הַגְּרוּעַ שֶׁבְּגְרוּעִים, מֵאַחַר שֶׁעָתָה כְּפוֹנְתוֹ
 לְשָׁמַיִם, וְרוֹצֵה עָתָה לְהִלְבִּישׁ עֲצֻמוֹ בְּטָלִית וּבַתְּפִלִּין
 וְלְהַתְּפִיל וְכוּ', שְׁבוּדָאֵי הוּא מְגַדִּיל וּמְקַדָּשׁ שְׁמוֹ
 יִתְבָּרֵךְ מִחֲדָשׁ כְּפִי אוֹתוֹ הַיּוֹם, שְׂזָאת הָעֲבוּדָה אֵינוֹ
 יָכוֹל לְהִשְׁלִים שׁוֹם מִלְּאָךְ וְשׂוֹרף וְכוּ', וְאַפְלוֹ נְשָׁמוֹת

קְדוּשׁוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁבְּגֹן-עֵדֶן הָעֲלִיּוֹן אֵינָן יְכוּלוֹת
 לְהַשְׁלִים הָעֲבוּדָה הַזֹּאת, "כִּי לֹא הַמַּתִּים יִהְלְלוּ-יָהּ"
 וְכוּ' (תְּהִלִּים קטו, יז), כִּי "בַּמַּתִּים חֲפָשִׁי" (שִׁם פח, ו)
 כְּתִיב (וְעֵין שַׁבַּת ל.), וְכִמּוֹ שֶׁאָמַר חֲזַקְיָה (יִשְׁעִיָּה לח,
 יט): "חִי, חִי הוּא יוֹדֵךְ כְּמוֹנֵי הַיּוֹם אָב לְבָנִים יוֹדִיעַ
 אֶל אֲמֹתֶךָ"; 'כְּמוֹנֵי הַיּוֹם' דִּיקָא, הֵינּוּ כְּמוֹ שֶׁאֲנִי הַיּוֹם
 בְּאִיזוֹ מְדַרְגָּה פְּחוּתָהּ, מֵאַחַר שֶׁאֲנִי חִי, אֲנִי דִיקָא צָרִיךְ
 לְהוֹדוֹת לָךְ, אֲדַרְבֵּה כָּל מֵה שֶׁיּוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ שֶׁהוּא גְרוּעַ
 וּמְקַלְקֵל בְּיוֹתֵר, עַל יְדוֹ דִיקָא יִתְגַּדֵּל וַיִּתְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ
 הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר; וְעַל-כֵּן רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנִי, מֵה לְפָנֶיךָ,
 אִיךָ הֵהֱכַרְתָּ בְּזֵה הָעוֹלָם לְהִתְחַדֵּשׁ בְּכָל פַּעַם, וְזֶה עֲקָר
 הַתְּכֵלִית הַנּוֹצְחִית — שֶׁהָאָדָם יִזְכֶּה לְהִתְחַדֵּשׁ בְּכָל
 פַּעַם בְּעוֹדוֹ בְּחַיִּים חַיּוֹתוֹ, כְּשֶׁהוּא מְלַבֵּשׁ בְּגוּף הַגִּשְׁמִי
 וְהַחוּמְרִי, וְעוֹבֵר עָלָיו מֵה שֶׁעוֹבֵר; אֲשֶׁרִי מִי שֶׁמְחַדֵּשׁ
 אֶת עֲצֻמוֹ בְּכָל יוֹם, וְאִז טוֹב לוֹ בְּזֵה וּבְכָא לְנַצַּח נּוֹצְחִים.

.ז

צָרִיךְ שֶׁתְּחַזֵּק עֲצֻמָּה אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, בְּכָל מִינֵי
 אֲפָנִים שֶׁבְּעוֹלָם, לְשַׁכַּח אֶת כָּל הָעֶבֶר שֶׁלָּךְ, כִּי רַב
 הַצָּרוֹת וְהִיסוּרִים שֶׁהָאָדָם סוֹבֵל בֵּין בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבֵין
 בְּרוּחָנִיּוֹת, הֵם רַק מִחֲמַת שְׁזוֹכֵר אֶת הָעֶבֶר שְׁלוֹ, וְזֶה
 הוֹרֵס אוֹתוֹ לְגַמְרִי, וְתַכְף-וּמִיד כְּשֶׁאָדָם שׁוֹכַח אֶת כָּל

הָעֶבֶר שְׁלוֹ, עַל-יַד־יָזָה יְכוּל לְהִתְעַלּוֹת בְּעֲלִיָּה אַחַר
עֲלִיָּה, וּבִפְרוּשׁ גָּלָה לָנוּ רַבְּנוּ ז"ל (עֵינֵי שִׁיחוֹת-הַר"ן,
סִימָן כו), אֲשֶׁר אֶצֶל הָעוֹלָם הַשְּׂכָחָה הִיא חֶסֶר וְגָדוֹל,
וְתַכְף-וּמְיָד כְּשֶׁאָדָם שׁוֹכַח מִשָּׂהוּ, הוּא מְצַעֵר מְאֹד —
אֵיךְ בָּאָה אֵלָיו מֵדַת הַשְּׂכָחָה, אֲבָל אֶצֶל הַשְּׂכָחָה הִיא
מְעַלָּה גְדוֹלָה, כִּי תַכְף-וּמְיָד כְּשֶׁרָק עוֹבֵר הַדָּבָר, הוּא
כָּבֵד מְסִיחַ דַּעְתּוֹ מִזֶּה, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁב מִזֶּה כָּלֵל, וְזֶה
יְסוֹד גְּדוֹל בְּקִיּוּם הָאָדָם, בֵּינָם בְּגִשְׁמִיּוֹת — שְׁלֵא יַחְזִיק
שְׂנֵאָה וְטִינָה בְּלִבּוֹ עַל זוּלָתוֹ, שְׂדָבָר זֶה עוֹקֵר אֶת הָאָדָם
לְגַמְרִי, כִּי תָמִיד חוֹשֵׁב מִחֲשָׁבוֹת אֵיךְ לְהִתְנַקֵּם בְּזוּלָתוֹ,
וְאֵיךְ לְצַעֵר אוֹתוֹ, וְאֵיךְ לְרִיב עִמּוֹ וְכוּ', וְעַל-יַד־יָזָה הוּא
תָּמִיד מְסַתְּפֵךְ בְּצָרוֹת חֲדָשׁוֹת וּבְמִרְיָבוֹת וּבְמַחְלֻקוֹת,
עַד שֶׁנֶּעְקָר לְגַמְרִי, וְכֵן בְּרוּחַנִיּוֹת — אֲפֹלוּ אִם הָאָדָם
עָבַר כָּבֵד מֵהַשְּׂעֵבֶר, חֵס וְשָׁלוֹם, וְנִפְּל בְּמִקּוֹם שֶׁנִּפְּל,
רַחֲמָנָא לְצִלָּן, אִם לֹא יִשְׁכַּיֵּחַ מֵאֲתוֹ אֶת כָּל מֵהַשְּׂעֵשָׂה,
אִף פַּעַם לֹא יוּכַל לְחַזֵּר בְּתִשׁוּבָה, וּמְכַל שֶׁכֵּן שְׁלֵא
יוּכַל לְהִתְעַלּוֹת בְּעֲבוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, כִּי הַמְצַפּוֹן יִהְיֶה
אוֹתוֹ לְגַמְרִי — אֵיךְ וְלָמָּה בָּא לְמַצֵּב כְּזֶה וְכוּ'; וְעַל-כֵּן
הַהֶכְרַח לְאָדָם לְהִרְגִיל אֶת עֲצֻמוֹ בְּמֵדַת הַשְּׂכָחָה —
לְשַׁכַּח אֶת הָעֶבֶר שְׁלוֹ, וְעַל-יַד־יָזָה יוּכַל לְהִתְעַלּוֹת
תָּמִיד בְּעֲלִיָּה אַחַר עֲלִיָּה; וְהַכָּלֵל, אֶהוּבִי, בְּנִי, שֶׁהֶעְקָר
וְהִיִּסוֹד בְּחַיֵּי הָאָדָם הוּא לְחַדֵּשׁ אֶת עֲצֻמוֹ תָּמִיד לְהִיּוֹת

איש חדש, ובאפן הזה יצליח תמיד, כי אפלו אם היתה
 לו איזו מריבה עם משהו, או הסתכסך בסכסוכים
 וכו', תכף-ומיד יעבירו מדעתו, ויהיה בעיני עצמו
 כחדש לגמרי, ועל-ידי-זה יעשה שלום עם כלם, וכן
 ברוחניות, אפלו אם עבר עברה הכי גרועה והכי מגנה
 וכו', עם כל זאת ידע, שרחמיו יתברך גדולים עד מאד,
 והוא יתברך חפץ חסד, ורוצה בתשובתן של רשעים,
 ועל-כן ההכרח להסיח דעתו, ולסלק מדעתו את כל
 מה שעבר עליו, ועל-ידי-זה דיקא יוכל לחזור בתשובה
 אמתית, ויוכל להתחדש תמיד; אשרי מי שאינו מטעה
 את עצמו, והולך בדרך הנוראה והנפלאה הזו —
 שמחדש את עצמו בכל פעם, ואז יצליח בין בגשמי
 ובין ברוחני, וירש את העולם הבא והעולם הזה גם
 יחד; אשרי לו בזה ואשרי לו בכא!

תם ונשלם, שבח לאל בורא עולם!

אָפֿל הָעוֹלָם הַשְּׂכָחָה הַיָּא חֶסְרוֹן גְּדוֹל בְּעֵינֵיהֶם, אָבֵל בְּעֵינֵי יֵשׁ בְּהַשְּׂכָחָה מֵעֲלֵה גְדוֹלָה. פִּי אִם לֹא הִיְתָה שְׂכָחָה, לֹא הִיָּה אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת שׁוּם דְּבַר בְּעִבּוּדַת ה'. אִם הִיָּה זֹכֵר כָּל מָה שְׁעָבַר לֹא הִיָּה אֶפְשָׁר לוֹ לְהָרִים אֶת עַצְמוֹ לַעֲבֹדְתוֹ יִתְבַּרְךָ בְּשׁוּם אֶפֶן, גַּם הָיוּ מִבְּלִבָּלִים אֶת הָאָדָם מְאֹד כָּל הַדְּבָרִים שְׁעוֹבְרִים עָלָיו, אָבֵל עֲכָשׁוּ עַל-יַדֵּי הַשְּׂכָחָה נִשְׁפָּח מָה שְׁעָבַר וְאֶצְלוֹ הַדְּרָךְ שָׁפֵל מָה שְׁעָבַר וְהֵלֶךְ נִפְסַק וְהוֹלִיךְ לַחֲלוּטִין, וְאִינוֹ חוֹזֵר בְּדַעְתּוֹ עוֹד כָּלֵל, וְאִינוֹ מִבְּלִבָּל כָּלֵל עַצְמוֹ עוֹד בְּמָה שְׁפָכַר עָבַר וְהֵלֶךְ וְכו', וְעַנְיָן זֶה הוּא דְרָךְ עֲצָה טוֹבָה גְדוֹלָה מְאֹד בְּעִבּוּדַת ה', פִּי עַל-פִּי-רֵב יֵשׁ לְהָאָדָם בְּלִבּוֹלִים רַבִּים וְעַרְפוֹב הַדַּעַת מְאֹד מִמָּה שְׁחָלַף וְעָבַר, בְּפֶרֶט בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה, שְׂאֵז בָּאִים עָלָיו כָּל הַבְּלִבּוֹלִים וּמַעֲרַבְבִּים וּמַעֲקָמִים אֶת דַּעְתּוֹ מִמָּה שְׁפָכַר עָבַר, לְפַעֲמִים יֵשׁ לוֹ בְּלִבּוֹלִים מֵעַנְיָן הַמִּשָּׂא וּמִתֵּן שְׁלוֹ וְעַסְקֵי בֵיתוֹ וְכִיּוֹצֵא, בְּאֶשֶׁר פִּי לֹא טוֹב עֲשֵׂה בְּעַנְיָן זֶה וְכִיּוֹצֵא, וְכֵן הִיָּה צְרִיךְ לַעֲשׂוֹת וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה הַדְּבַר, וְיֵשׁ שְׁמִבְלִבָּלִים אוֹתוֹ בְּעַת עֲבֹדְתוֹ בְּתוֹרָה אוֹ בְּתַפְלָה וְכִיּוֹצֵא, בְּפִגְמִים שְׁפָגָם מִקֶּדָם, בְּאֶשֶׁר שְׁבַעֲנִין זֶה לֹא עֲשֵׂה כִּיִּנְגֵן נִגְדוֹ יִתְבַּרְךָ וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה הַרְבֵּה מְאֹד, בְּאֶשֶׁר יְדוּעַ לְכָל אָדָם בְּעַצְמוֹ, עַל-פֶּן הַשְּׂכָחָה הַיָּה עֲצָה טוֹבָה גְדוֹלָה מְאֹד לְזֶה, שְׂתַכְּף-וּמִיד שְׂחָלַף וְעוֹבֵר הַדְּבַר, יַעֲבִיר וְיִסְלַק אוֹתוֹ מִדַּעְתּוֹ לְגַמְרֵי, וְיִסִּיחַ דַּעְתּוֹ מִזֶּה לְגַמְרֵי, וְלֹא יִתְחִיל לַחֲשֹׁב עוֹד בְּמַחְשַׁבְתּוֹ בְּעַנְיָן זֶה כָּלֵל, וְהֵבֵן הַדְּבַר הַיָּטֵב, פִּי הוּא דְבַר גְּדוֹל מְאֹד.

(שיחות-הַר"ן, סִימָן כו)

קונטרס

לָמָּה לְהִתְיַאֵשׁ

יְבָאָר וַיִּגְלֶה אֶת גְּנוּת הַיְאֹשׁ, וְאִיךָ שְׂאִין פּוֹעֲלִים עִם הַיְאֹשׁ
שׁוֹם דְּבָר, רַק עוֹד מִגְּבִיר הוּא אֶת צְרוּתוֹ וַיִּסּוּרָיו, וְעַל-כֵּן
לָמָּה לְהִתְיַאֵשׁ.

★

בְּנוֹי וּמֵיֶסֶד עַל-פִּי דְבָרֵי

רַבְּנֵי הַקְּדוּשׁ וְהַנּוֹרָא, אֹר הַגְּנוּז וְהַצָּפוֹן,

בוֹצִינָא קְדִישָׁא עֲלָאָה, אֲדוֹנָנוּ, מוֹרְנוּ וְרַבְּנֵנוּ

רַבֵּי נַחֲמָן מִבְּרֶסְלֵב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ.

וְעַל-פִּי דְבָרֵי תַלְמִידוֹ, מוֹרְנוּ

הַגָּאוֹן הַקְּדוּשׁ, אֹר נִפְלָא, אֲשֶׁר כָּל רִז לֹא אָנִיס לִיה

רַבֵּי נֵתָן מִבְּרֶסְלֵב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ,

וּמִשְׁלֵב בְּפִסּוּקֵי תוֹרָה, נְבִיאִים, כְּתוּבִים וּמֵאמְרֵי חֻכְמֵינוּ

הַקְּדוּשִׁים מִגְּמָרָא וּמִדְרָשִׁים וְזֶהר הַקְּדוּשׁ

★

הוּבָא לְדַפּוּס עַל-יַדֵּי

חֲסִידֵי בְּרֶסְלֵב

עִיה"ק יְרוּשָׁלַיִם תּוֹכֵב"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר, שְׁצַרִיךְ לְשָׁמֵר אֶת
עֲצָמוֹ מְאֹד מְאֹד מִיָּאוֹשׁ, לֹא לְהִתְיַאֵשׁ
בְּשׁוֹם פָּנִים וְאִפְּן, וְעַל אִף שְׂרוּאָה
הַכֹּל שָׁחוּר, עִם כָּל זֹאת עָלִיו לִידַע,
שָׂאֵם יִרְגִיל אֶת עֲצָמוֹ לְדַבֵּר אֵלָיו
יִתְבַּרְךָ בְּכֹל יוֹם וַיּוֹם, וַיִּבְקֹשׁ וַיִּתְחַנֵּן
מִלְּפָנָיו יִתְבַּרְךָ כָּל מָה שֶׁהוּא צָרִיךְ, אֲזִי
יִרְאֶה יְשׁוּעָה גְדוֹלָה בְּחַיֵּיו הַכֹּלְלִיִּים
וְהַפְּרָטִיִּים, כִּי מָה שֶׁתִּפְּלָה פּוֹעֵלֶת,
שׁוֹם דְּבַר בְּעוֹלָם אֵינּוּ יָכוֹל לִפְעֹל, כִּי
תִּפְּלָה הִיא הַפֶּתַח לְהַכְנִס אֵלָיו יִתְבַּרְךָ,
וְעַל-כֵּן כְּשֶׁאָדָם חֲזַק וְאִמִּיץ בְּעִבּוּדֵת
הַתִּפְּלָה, אֵין לוֹ לְהִתְיַאֵשׁ כָּלֵל.

(אמרי-מוהרא"ש, חלק ב', סימן תצח)

קוֹנְטָרַס

לָמָּה לְהִתְיַאֵשׁ

.א.

אָהוּבִי, אָחִי הַיָּקָר! עֲלֶיךָ לְדַעַת, כִּי כָּל הַחַיִּים שֶׁל
הָאָדָם מְלֵאִים נְסִיווּנוֹת, וְעַקֵּר שְׁלֵמוֹת הָאָדָם בְּזֶה
הָעוֹלָם — כְּשֵׁיכוֹל לְעֵבֵר אֶת זֶה הָעוֹלָם בְּטוֹב
וּבְנִעִימִים, וּמְקַיֵּם מִצְוֹתָיו יִתְבַּרְךָ, וְהוּא שָׂשׂ וְשִׂמְחָה
בְּכָל יוֹם וְיוֹם מִימֵי חַיָּו הַקְּדוֹשִׁים, וּמְדַבֵּק עֲצָמוֹ בּוֹ
יִתְבַּרְךָ. הֵן אָמַת שְׁמֵרֵב מְרִירוֹת וְצָרוֹת וְיִסּוּרִים
וְהִרְפָּתָקָאוֹת שְׁעוֹבְרִים עֲלֶיךָ וְעַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּכָל
יוֹם וְיוֹם מִחֻדָּשׁ, עַד שְׁנֵדְמָה כְּאִלּוֹ אֶבֶד מְנוּס וְתַקְנוּהָ
מִמֶּךָ, כְּנִגְדָּה זֶה עֲלֶיךָ לְהִתְיַשֵּׁב בְּדַעְתָּךְ — הֲלֹא מִדֵּי יוֹם
בְּיוֹמוֹ עוֹבְרוֹת עֲלֶיךָ מִחֻשְׁבוֹת כְּאִלּוֹ, שְׁמָרִים וּמְרָרִים
לְךָ הַחַיִּים, וְאִין לְךָ כְּבָר שׁוֹם תַּקְנוּהָ, וְאַתָּה כְּבָר אֲמַלְלֵךְ

בְּחַיֵּיהֶם וְכִדְוֹמָה פְּתוּיִים וּמַחְשָׁבוֹת כְּאֵלוֹ, שְׁנֹכְנָסִים בְּכָל יוֹם בְּלִבָּהֶם, וְעַל-כֵּן אַתָּה רוֹצֵה לְהִתְיַאֵשׁ, חַס וְשְׁלוֹם, אֲשֶׁר זֶה יוֹתֵר גְּרוּעַ מֵהַכֹּל, כִּי הִיאֹוֶשׁ הוּא סֵם הַמּוֹת לְהָאָדָם — בֵּין בְּרוּחָנִי וּבֵין בְּגִשְׁמִי, וּמִמִּילָא לֹא פּוֹעֲלִים עִמּוֹ שׁוֹם דְּבָר; וְעַל-כֵּן אֶהוּבִי, אַחֵי הַיִּקָּר! לְמָה לְהִתְיַאֵשׁ?! רְאֵה לְהַכְנִיס אֶת עֲצָמָךְ אֶל תּוֹךְ הָאֲמוּנָה הַקְּדוּשָׁה, וְהַרְגֵּל עֲצָמָךְ לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּתְסַפֵּר לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ אֶת כָּל מַה שְּׁעוֹבֵר עָלֶיךָ בְּפִרְטֵי פִרְטוּיּוֹת, וְאֶת כָּל נִגְעֵי וּמַכְאוּבֵי לְבָבְךָ. וְאַף שֶׁבְּתַחֲלָה יִהְיֶה לְךָ כָּל הַדְּבָר הַזֶּה קָשָׁה וְכָבֵד מְאֹד, כִּי יִדְמָה לְךָ שְׂאִין מִי שְׁשׁוֹמֵעַ אוֹתְךָ, כִּי מֵרֹב בְּלִבּוֹלִים וְעַקְמוּמִיּוֹת אַתָּה שָׁבוּר כְּחָרֶס הַנְּשֻׁבֵר, וְנִדְמָה לְךָ כְּאֵלוֹ אֵין מִי שְׁרוֹצֵה אוֹתְךָ, אֲבָל אִם תִּתְמַיד בְּדַבֵּר זֶה — לְדַבֵּר רַק עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּלְפָרֵשׁ אֶת כָּל מַה שְּׁמַעִיק לְךָ רַק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אֲזַי סוּף כָּל סוּף תִּזְכֶּה לְשַׁבֵּר אֶת הַמְּחִיצָה הַמְּבַדֵּלֶת בֵּינְךָ לְבֵינוֹ יִתְבָּרַךְ, וְתִרְגֵּשׁ אֶת עֲרֻבוֹת נְעִימוֹת זֵיו הַשְּׁכִינָה הַקְּדוּשָׁה, הַמְּאִירָה בְּכָל הָאָרֶץ בְּגִלּוֹי נִפְלָא, וְתִתְעַנֵּג בְּעֵנֶג רּוּחָנִיּוֹת חַיּוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ — אִם רַק תִּחְזִיק מְעַמָּד, וְלֹא תִשְׁבֵּר וְלֹא תִפֹּל בְּשׁוֹם יְאוֹשׁ וּמְרָה שְׁחוּרָה, וּכְשֶׁתִּזְכֶּה לְזַכֵּר זֹאת תִּתְמַיד — אֲשֶׁר מִתּוֹךְ הַקְּטָנוֹת וְהַדְּחָקוֹת גַּם-כֵּן יְכוּלִים לְצַאת

וּלְהִדְבֵּק בּוֹ יִתְבַּרְךָ, אִז תִּשְׁאַל אֶת עֲצֻמְךָ תָּמִיד אֶת
הַשְּׁאֵלָה הַזֹּאת: לָמָּה לְהִתְיָאֵשׁ? ! וּבְאֵמֶת לֹא תִתְיָאֵשׁ
כָּלֵל.

ב.

צְרִיךְ שֶׁתִּדַע, אֲהוּבִי, אַחֵי הַיָּקָר, כִּי הִרְבֵּה פְעָמִים
הָאָדָם נוֹפֵל בְּפַח יְקוּשׁ כְּזֶה, עַד שֶׁנִּדְמָה לוֹ כְּאִלּוּ אֶבֶד
מְנוּס וְתִקְוָה מְמַנּוּ לְגַמְרִי, וּמְרַב צְרוּתִיו, יִסּוּרָיו
וּבְלִבּוֹלָיו הוּא מִתְיָאֵשׁ עֲצָמוֹ מִחַיָּיו לְגַמְרִי. עָלֶיךָ
לְדַעַת, כִּי הֵיאֵשׁ קָשָׁה וְכִבֵּד וּמָר יוֹתֵר מֵהַפֶּל, כִּי כָּל
זְמַן שָׂאִין הָאָדָם מִיָּאֵשׁ עֲצָמוֹ, עֲדִין יֵשׁ לוֹ תִקְוָה לְתַקֵּן
הַכֵּל, וְאִפְלוּ שְׂיֵהִיָּה עִמּוֹ מֵה שְׂיֵהִיָּה. אֲבָל תִּכְף-וּמִיד
כְּשֶׁרַק מִיָּאֵשׁ עֲצָמוֹ, עַל-יְדֵי-זֶה הוּא נֶעְתָּק מִשְׂרָשׁוֹ,
וַיִּפֹּל בְּנִפְלָה שָׂאִין לָהּ תִקּוּמָה, עַד שֶׁמְרַב יָאוֹשׁ יְכוּל
לִפְּל לְמַצֵּב כְּזֶה, שְׂיַחֲשֵׁב מִחֲשָׁבוֹת שֶׁל הַתְּאֵבִדוֹת,
רַחֲמָנָא לְצַלָן, הִינּוּ — לְאֶבֶד עֲצָמוֹ לְדַעַת (לְהַמִּית אֶת
עֲצָמוֹ), מְרַב מְרִירוֹת שֶׁמְסַבֶּבֶת אוֹתוֹ, וּבְאֵמֶת אַחֵר קִצַּת
יָשׁוּב הַדַּעַת — שֶׁתִּזְכֶּה לְהִתְיָשֵׁב בְּעֲצֻמְךָ, תִּרְאֶה
וְתִשְׁכִּיל וְתִבִּין — לָמָּה לְהִתְיָאֵשׁ, וּמֵה יֵצֵא לָךְ מִזֶּה,
הֲלֹא סוּף כָּל סוּף כְּמֵה שֶׁנִּגְזַר עָלֶיךָ לַחֲיוֹת בְּזֶה הָעוֹלָם,

הַהֶכְרַח לְךָ שֶׁתִּחְיֶה — אִם אַתָּה כֵּן רוֹצֶה אוּ לֹא רוֹצֶה, וְעַל-כֵּן עָלֶיךָ לְהִתְחַזֵּק בְּכָל מִינֵי אָפְנִים, וּלְהִסִּיחַ דַּעְתְּךָ מִכָּל צְרוּתֶיךָ וּמִרִירוֹתֶיךָ, וּתְרַגֵּל עֲצֻמָּה לְדַבֵּר עִמוֹ יִתְבַּרְךָ, כְּאִשֶּׁר יְדַבֵּר אִישׁ עִם רֵעֵהוּ וְהֵבֵן עִם אָבִיו, וְתִסְפֹּר לְפָנָיו יִתְבַּרְךָ אֶת כָּל לִבְךָ, בְּפִרְטֵי פְרִטִיּוֹת, וְזֶה יוֹרֵד מִמֶּךָ כָּל הַמְתָּחִים, וְזֶה יִכְנִיס בְּלִבְךָ בְּטָחוֹן עֲצָמִי, וְלֹא תִירָא וְלֹא תִפְחַד מִשׁוֹם בְּרִיָּה שֶׁבַעוֹלָם, וַיְהִי לְךָ בְּטָחוֹן חֲזָק בּוֹ יִתְבַּרְךָ.

ג.

אֶהוּבִי, אַחֵי הַיְקָר! עָלֶיךָ לְדַעַת כִּי הַיְאוּשׁ וְהַדְּכָאוֹן וְהַעֲצָבוֹן שֶׁבָּאִים לְהָאָדָם בְּכָל פַּעַם הֵם מִפְּנֵי שֶׁבוֹרַח מֵהַמְּצִיאוֹת, וְקָשָׁה וְכָבֵד עָלָיו לְקַבֵּל אֶת כָּל מַה שֶׁעוֹבֵר עָלָיו, וְעַל-כֵּן הוּא נוֹפֵל תַּחַת עַל הַיְאוּשׁ וּמִתְיַאֵשׁ עֲצָמוֹ לְגַמְרֵי מַחְיָיו, וְנִדְמָה לוֹ כְּאִלוֹ אֶבֶד מְנוּס וְתַקְוָה מְמַנּוֹ, וְנִכְנָס בְּדְכָאוֹן פְּנִימִי, אֲשֶׁר קָשָׁה וְכָבֵד אַחֵר כֶּף לְהוֹצִיאוֹ מִזֶּה, אֲבָל אִם תִּקְבַּל אֶת הַמְּצִיאוֹת וְתִדַּע — כִּי יֵשׁ לְךָ אִיזוֹ צָרָה אוּ בַעְיָה, כִּי עַל-פִּי רַב אִינּוֹ רוֹצֶה הָאָדָם אֲפִלּוֹ לְהֶאֱמִין וּלְהִכְנִיס בְּלִבּוֹ שֵׁשׁ לוֹ אִיזוֹ צָרָה וּמִשְׁבֵּר אוּ בַעְיָה, אֲבָל אִם

לָמָּה לְהִתְיַאֵשׁ

קכט

תִּקְבַּל אֶת הַמְצִיאוֹת, וְתִדַּע הַיָּטֵב, כִּי יֵשׁ לְךָ צָרָה וּבְעֵינָהּ
אוֹ עֶבֶר עָלֶיךָ מִשֶּׁבֶר בְּחַיִּים, וְתִתְחִיל לְנַתַּח אֶת הַצָּרָה
וְהַבְּעֵינָה, וְתַעֲשֶׂה לְעֶצְמְךָ חֲשָׁבוֹן צָדֵק מֵה קָרָה? וּמֵה
עָמְךָ? וּמֵה בְּאֵמַת הַצָּרָה? עַל-יְדֵי-זֶה לֹאט לֹאט יִכְנַס
בְּךָ יֵשׁוּב הַדַּעַת, וְתִתְחִיל לְחַשֵּׁב עֲצוֹת וּדְרָכִים אֵיךְ
לְצֵאת מִצְרוּתֶיךָ הַמְרַבִּים; וְעַל-כֵּן, אֶהְיֶיךָ, אַחֵי הַיָּקָר!
לָמָּה לְהִתְיַאֵשׁ וְלְחַשֵּׁב כְּאִלּוֹ אֶבֶד מְנוּס וְתִקְוָה מִמֶּךָ,
וְאֵיךְ שְׂכָר לֹא תִוָּשַׁע אַף פַּעַם, יוֹתֵר טוֹב לְךָ לְקַבֵּל אֶת
הַמְצִיאוֹת, וְלִידַע שְׂיֵשׁ לְךָ בְּאֵמַת צָרָה וּבְעֵינָהּ, וְעַל-יְדֵי-
זֶה תִתְחִיל לְחַשֵּׁב תַּחְבּוּלוֹת וְעֲצוֹת אֵיךְ לְהִקַּל מִמֶּךָ
הַכֹּל, עַד שֶׁתִּזְכֶּה לְצֵאת מִצְרוּתֶיךָ לְגַמְרִי, וְלַעֲקֹר הַיֵּשׁוּב
הַדַּעַת זוֹכִים עַל-יְדֵי תְּפִלָּה וְהַתְּבוּדוֹת — שְׂצָרֶיךָ
אֲתָה לְהַרְגִּיל עֲצְמְךָ לְדַבֵּר עִמוֹ יִתְבָּרַךְ כְּאִשֶּׁר יְדַבֵּר אִישׁ
עִם רֵעֵהוּ וְהִבֵּן אֶל אָבִיו, וְיִתְדַבֵּר וְתִשְׁיַח עִמוֹ יִתְבָּרַךְ
בְּתַמִּימוֹת וּבְכַפְשֵׁיטוֹת, וְלִפְנֵי יִתְבָּרַךְ תַּעֲשֶׂה לְעֶצְמְךָ אֶת
חֲשָׁבוֹן הַצָּדֵק, וְעַל-יְדֵי זֶה תִּרְאֶה וְתִשְׁכִּיל, אֲשֶׁר לָמָּה
לְהִתְיַאֵשׁ, יוֹתֵר טוֹב לְהִקַּל מִמֶּךָ אֶת הָעֵל הַקָּשָׁה
וְהַכְּבֵד, וְעַל-יְדֵי-זֶה תִּהְיֶיךָ הַכֹּל לְטוֹבָה.

ד.

צָרִיךְ שְׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, אָחִי הַיְקָר! אֶפְלוּ שְׁכַבְר
חֲטָאתָ עַד עַכְשָׁו, וְעָשִׂיתָ כָּל מִינֵי עֲבֵרוֹת שְׁבַעְוֹלָם,
אֲסוּר לָךְ לְהִתְיָאֵשׁ כָּלֵל, כִּי רַחֲמָיו יִתְבַּרְךָ מְרַבִּים מְאֹד,
וּבִפְרָטִיּוֹת עַל אֱלוֹ שְׁחֹזְרִים בְּתִשׁוּבָה, וְאִף שְׁאַתָּה
מִתְבַּיֵּשׁ מְאֹד לְחֹזֵר אֵלָיו יִתְבַּרְךָ מְרַב לְכֻלּוֹךְ מַעֲשֵׂיךְ
וְחֲטָאֵיךְ הַמְרַבִּים, עָלֶיךָ לְזַכֵּר מַה שְׁאַמְרוּ חַכְמֵינוּ
הַקְּדוֹשִׁים (מִדְרָשׁ רַבָּה, פָּרָשַׁת וְאַתְחַנּוּן, פָּרָק ב', סִימָן כ"ד):
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁלַּח אֶת יְרֵמְיָה לְיִשְׂרָאֵל בְּשַׁעַה
שְׁחֲטָאוֹ, וְאָמַר לוֹ: "לֵךְ אֲמַר לְבָנֵי, חֲזְרוּ בָכֶם, וְהָיוּ
יִשְׂרָאֵל אוֹמְרִים לְיְרֵמְיָה: בְּאִיזָה פְּנִים אָנוּ חוֹזְרִים
לְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? וְהָיָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁלַּח
וְאוֹמֵר לָהֶם: בָּנֵי, אִם חוֹזְרִים אַתֶּם, לֹא אֶצֶל אֲבִיכֶם
אַתֶּם חוֹזְרִים?" הֲרִי שְׁלַךְ לְפָנֶיךָ, כִּי הוּא יִתְבַּרְךָ מְקַבֵּל
אֶת הַשָּׁבִים אֵלָיו בְּתִשׁוּבָה אֲמֵתִית; וְעַל-כֵּן לְמָה
לְהִתְיָאֵשׁ?! יוֹתֵר טוֹב לְחֹזֵר אֵלָיו יִתְבַּרְךָ בְּתִשׁוּבָה
שְׁלֵמָה וְהוּא יִקְבְּלֶךָ, כִּי כִּשְׁאַתָּה שָׁב בְּתִשׁוּבָה, אֶל
אֲבִיךָ שֶׁבְּשָׂמִים אַתָּה שָׁב; וְעַל-כֵּן רָאָה, אֶהוּבִי, אָחִי
הַיְקָר, לֹא לְהִתְיָאֵשׁ כָּלֵל, וְהַרְגֵּל עֲצֻמָּה לְדַבֵּר הַרְבֵּה
עִמוֹ יִתְבַּרְךָ בְּתַמִּימוֹת וּבְכַפְשֵׁיטוֹת גָּמוּר, כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר

קלא

למה להתיאש

הבן אל אביו, וזה עקר התשובה — לחזור אליו
יתברך, ולדבר עמו יתברך בתמימות ובפשיטות גמור,
ובזה נדבק בשרשו.

ה.

צריך שתדע, אהובי, אחי היקר, פי היאוש בא לו
להאדם רק ממצב רוח לא טוב, כי כשאדם שמח, ויש
לו מצב רוח טוב, אזי לעולם לא יתיאש כלל, כי למה
להתיאש כשיש לו מצב רוח טוב?! אבל תכף-ומיד
כשאדם נופל בדעתו, ויש לו חלישות הדעת, ונשבר
רוחו בקרבו, ומתעקם לבבו, אז מתיאש עצמו לגמרי
מחיו, ומרים ומרורים לו כל החיים, ומחכה רק ליום
מותו, רחמנא לצלן, וכל-כף נשבר ונופל בדעתו, עד
שמרב יאוש עוזב את עצמו לגמרי, וכבר לא אכפת לו
שום דבר, ומסתובב כמת, ביאוש, ומרירות ועקמומיות
עצומה; על-כן ראה, אהובי, אחי היקר, לאיזה מצב
הביא אותך היאוש — שאין לך כבר לא עולם הזה
ולא עולם הבא, וכבר לא אכפת לך שום דבר, ראה
להתישב בדעתך — האם זה נקרא חיים? האם תפעל
משהו אם תתנהג באופן הזה? ראה לצית את הצדיק

האמת, שצֶעֶק בְּקוֹל גָּדוֹל: "הוי, אל תתיאשו" "אין שום יאוש בעולם כלל" ועל-כן אם אתה רוצה לצִיֵּית את הצדיק האמת, אז יתהפך לך הכל לטובה, כי הצדיק האמת מגלה אמתתו ורחמנותו יתברך בגלוי נפלא כזה, עד שכל אחד רואה, שהכל דמיונות ופתויים, שהכניס בו היצר הרע — להתיאש מחייו, ולחיות חיים מרורים ועקמים, כי הצדיק האמת פותח את העינים לראות ולהרגיש את אמתת מציאותו יתברך, ואיך שאין בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל אלקות גמור, וכידיעה זו נתהפכת דעתו לגמרי ומתישב בעצמו — אם כן למה להתיאש, הלא הקדוש ברוך הוא נמצא אתי, עמי ואצלי, ומהפך את כל היגון והאנחה שלו אל תוך השמחה, ושמח בחייו; אשרי מי שאינו מטעה את עצמו כלל, ורק מסתכל על המציאות, אשר לא כדאי להתיאש, ולא פועלים עם היאוש שום דבר, רק עוד מגביר על עצמו את העל הקשה של הגלות הפרטית שלו, וחייו חיים מרורים כלענה; על-כן ראה, אהובי, אחי היקר, כי לא כדאי להתיאש, ראה לעשות עכשו התחלה חדשה לגמרי ותשפח את העבר שלך, ואז דוקא תתחיל להשתוקק אחריו יתברך תמיד.

.ו.

אָהוּבִי, אָחִי הַיְקָר! עָלֶיךָ לְדַעַת כִּי חַיֵּי הָאָדָם בְּזֶה
הָעוֹלָם הֵם רַק מַעֲבָר, וְשׁוּם בְּרִיָּה אֵינָה יוֹדַעַת כַּמָּה
יָמִים וְשָׁנִים יֵשׁ לוֹ בְּדֶרֶךְ הַמַּעֲבָר הַזֶּה, וְעַל-כֵּן מֵה שֶׁיְךָ
לְהִתְיַאֵשׁ, וְלָמָּה לְגַמְרֵי לְהִתְיַאֵשׁ, הֲלֹא לֹא תִפְעַל עִם
הַיְאוּשׁ בְּחַיֶּיךָ כָּלוּם, רַק תִּמָּרַר אֶת יָמֵי חַיֶּיךָ, וְתִהְיֶה
עָצוּב וּמַעֲצָבָן, מְדַכָּא בְּיִסּוּרִים מְרִים וְקָשִׁים, יוֹתֵר טוֹב
לָךְ לְהִרְגִיל אֶת עֲצָמְךָ לְהִיּוֹת מַעֲבִיר עַל מְדוּתֶיךָ, וְלִדְוֹם
וְלִשְׁתַּק לְמַחְרָפֵהוּ וְלְמַבְזֵהוּ, וְלֹא לַעֲנוּת לוֹ שׁוּם דְּבָר,
וְלְהִרְגִיל עֲצָמְךָ לְבָרַח רַק אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, אֲשֶׁר רַק הוּא
יְכוּל לַעֲזֹר וְלְהוֹשִׁיעַ לָךְ — כִּי סוּף כָּל סוּף מִמִּילָא
תִּחְזֹר רַק אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ; וְעַל-כֵּן כְּדֹאֵי לָךְ לְהִרְגִיל אֶת
עֲצָמְךָ עוֹד עֲכָשׁוּ לְבָרַח וְלִחְזֹר רַק אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ; וְאִם-כֵּן
לָמָּה לְהִתְיַאֵשׁ בְּכָלֵל! ?

.ז.

אָהוּבִי, אָחִי הַיְקָר! רְאֵה וְהִתְבּוֹנֵן עַל כָּל הַחֲסָדִים
וְהַרְחָמִים הַגְּמוּרִים שֶׁעָשָׂה עִמָּךְ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַד
עֲכָשׁוּ, מִיּוֹם הוּלְדֶךָ, וְעַל-כֵּן מֵה וְלָמָּה לְהִתְיַאֵשׁ דּוֹקָא

עֲכָשׁוּ?! הֵן אָמַת שְׁעוֹבֵרֵת עֲלֶיךָ עֲכָשׁוּ מְרִירוֹת
דְּמִרִירוֹת עַד אֵין סוּף, וְכַמְעַט שְׁתֹּאבֵד לְגַמְרֵי מֵרֵב
צְרוּתֶיךָ וְיִסוּרֶיךָ הַקָּשִׁים שְׁעוֹבֵרִים עֲלֶיךָ עֲכָשׁוּ מִבֵּית
וּמִבְחוּץ, עִם כָּל זֹאת עֲלֶיךָ לְהִסְתַּכֵּל וּלְהִתְבּוֹנֵן הֵיטֵב
עַל כָּל הַטּוֹבוֹת וְהַחֲסָדִים שֶׁעָשָׂה עִמָּךְ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ, כִּי בְּאֵמֶת אֵין שׁוּם בְּרִיָּה שְׁלֵא עָשָׂה
עִמָּךְ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּחַיֶּיךָ נְסִים נִגְלִים וַחֲסָדִים
וְרַחֲמִים גְּמוּרִים, אֲךָ הָאָדָם מֵרֵב קִטְנוֹת דַּעְתּוֹ וְשִׁבְרוֹן
לְבוֹ וַחֲלִישׁוֹת מַחוּ נִדְמָה לוֹ, כְּאִלוֹ אָבֵד מְנוּס וְתַקְוָה
מִמֶּנּוּ, וְכְאִלוֹ מְעוּלָם לֹא רָאָה טוֹב וַחֲסֵד בְּחַיָּיו; וְעַל-כֵּן
רָאָה, אֶהוּבִי, אַחֵי הַיֶּקֶר, לְהִתְיַשֵּׁב בְּדִבְרֵי זֶה מְאֹד, וְאִז
תִּרְאֶה שְׁלֵא כֵן הוּא הַדְּבָר, וּבְיַדֵּאֵי עָשָׂה לָךְ הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא חֲסָדִים וְרַחֲמִים גְּמוּרִים, וּבִידֵיעוֹת אֵלוֹ
תִּרְאֶה וְתִשְׁכַּח — לָמָה לְהִתְיַאֵשׁ, וְסוּף כָּל סוּף כְּאִשֶּׁר
עָזַר לָךְ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַד עֲכָשׁוּ, כֵּן יַעֲזֹר לָךְ
מִעֲכָשׁוּ; וְעַל-כֵּן הָעֵקֶר רָאָה לֹא לְהִתְיַאֵשׁ, כִּי הֵיאֻשׁ
חֲמוּר יוֹתֵר מִהַכֵּל, וְהֵיאֻשׁ הוּא פֶתַח הַטְּמָאָה וְשֶׁרֶשׁ
כָּל הָאֲכֻזּוֹת וְהַפְּשָׁלוֹנוֹת בְּהַחַיִּים, וְעַל-כֵּן זָכַר אֶהוּבִי,
אַחֵי הַיֶּקֶר — לָמָה לְהִתְיַאֵשׁ! !

ח.

אחי היקר! ראה והבט והתבונן על כל החסדים והרחמים הגמורים שכבר עשה עמך הקדוש ברוך הוא עד עכשיו, ובודאי פאשר עזר לך עד עכשו, יעזר לך גם מעכשו, ועל-כן למה להתיאש?! הן אמת שמרב בלבול דעתך ועקמומיות לבך נדמה לך, עכשו כאלו אף פעם לא היה לך אור, ואף פעם לא היתה לך ישועה, עם כל זאת ראה, אהובי, אחי היקר לעשות כל מיני מאמצים, ולא להתיאש כלל, רק לעשות התחלה חדשה מעכשו, ובודאי תראה עוד אור וישועה, חיים ותקוה בחייהך — אם רק לא תתיאש, כי באמת עליך לדעת, אשר אין עוד דבר רע ומזיק לאדם — בגשמיות וברוחניות כמו היאוש — שמפילו לעמק בור ודות, ומשליכו בפח יקוש ונשבר; ועל-כן למה להתיאש?! ראה לעשות מעכשו התחלה חדשה, וכן חפש ובקש אחר הטוב הגנוז אצלך ותתודע, שעדין הקדוש ברוך הוא עמך, אתך ואצלך, ובודאי ראית בחייהך כבר הרבה ישועות ונסים נגלים, אף מרב בלבול וקטנות דעתך נדמה, כאלו אבד מנוס ותקוה מך, וכזה שבאמת תחפש אחריו ותברך, ותסתכל אליו

יִתְבַּרְךָ, אֲזוֹ תִרְאֶה שְׁלֹא כְּדַאי לְהִתְיַאֵשׁ, וּבּוֹדַי עוֹד
 תִּזְכֶּה לְרֹאוֹת אוֹר בְּחַיֶּיךָ, וַיִּתְּהַפְּכוּ כָּל הַמְרִירוֹיֹת שֶׁלְּךָ
 אֶל עֲרֻבוֹת נְעִימוֹת זֵיו יְדִידוֹת חֵיּוֹת אֶלְקוֹתוֹ יִתְבַּרְךָ,
 אֲשֶׁר אֵין לְךָ עוֹד נֶעֱם וְעֲרֻבוֹת יוֹתֵר גְּדוֹלִים מִלְּהִיּוֹת
 דְּבוּק בּוֹ יִתְבַּרְךָ, אֲשֶׁר אֲזוֹ בּוֹדַי לֹא יַחְסֹר לְךָ שׁוֹם דְּבָר,
 כִּי נִגְדַּד דְּבִקּוֹת אַחַת אֲמַתִּית בּוֹ יִתְבַּרְךָ כָּל תַּעֲנוּגֵי
 הָעוֹלָם הַזֶּה וְהַבְּלִיּוֹ אֵינָם עוֹלִים כְּהֶרֶף עֵין כָּלֵל,
 וּכְשֶׁתִּזְכֶּה לְהִיּוֹת דְּבוּק בּוֹ יִתְבַּרְךָ לֹא יַחְסֹר לְךָ מִכָּל
 טוֹב.

ט.

אָחִי הַיָּקָר! רְאֵה לַעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי פְעֻלוֹת שְׁבַע עוֹלָם
 לְצִיַּת אֶת רַבְּנוֹ הַקְּדוֹשׁ, שֶׁצָּעַק בְּקוֹל עֶמֶק: "אֵין שׁוֹם
 יֵאוֹשׁ בְּעוֹלָם כָּלֵל" וְאָסוּר לְהִתְיַאֵשׁ עֲצָמוֹ מִשׁוֹם דְּבָר
 שְׁבַע עוֹלָם, כִּי כָּל זְמַן שֶׁהָאָדָם חַי יֵשׁ לוֹ תִקְוָה, וְעַל-כֵּן,
 אֶהוּבִי, אָחִי, רְאֵה לְחַזֵּק אֶת עֲצָמְךָ בְּאֲמוּנַת חֲכָמִים
 בְּדַבְרֵי רַבְּנֵי הַקְּדוֹשׁ, וְאֵל תִּתְיַאֵשׁ עֲצָמְךָ, כָּלֵל, וְאִם
 שֶׁעָכְשׁוֹ קִשָּׁה וְכָבֵד לְךָ לְהַבִּין דְּבָר זֶה — לְמָה אָסוּר
 לְךָ לְהִתְיַאֵשׁ, מִרַב צַעֲרְךָ הַקִּשָּׁה וּמְרִירוֹת יְסוּרֶיךָ —
 הַכְּבָדִים מִנְּשֵׂא, עִם כָּל זֹאת, כְּשֶׁתֵּאֱמִין בְּדַבְרֵי רַבְּנוֹ

הַקְדוֹשׁ בְּתַמִּימוֹת וּבְכַפְשֵׁיטוֹת, וְלֹא תִתְיַאֵשׁ, אִזּוּ סוּף כָּל
 סוּף תִּזְכֶּה לְהִבִּין, אֲשֶׁר בְּאֵמֶת אֵין לְהִתְיַאֵשׁ כָּלֵל. כִּי
 אִם תִּתְחִיל עִם אֲמוּנַת חֲכָמִים — לְהֶאֱמִין בְּדַבְרֵי רַבְּנוּ
 הַקְדוֹשׁ, אִזּוּ תִזְכֶּה לְהִגִּיעַ אֶל הַשָּׁכֵל שֶׁבְדָבָר, וְתִבִּין
 וְתִשְׁכִּיל הַיָּטֵב עִם שְׂכָלְךָ וְדַעְתְּךָ, אֲשֶׁר לְמָה לְהִתְיַאֵשׁ,
 אֲפֹלוּ שְׂכָבָר עֲבַרְתָּ, חֵס וְשָׁלוֹם, עַל כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה,
 עֲדִין יֵשׁ תִּקְוָה לְאַחֲרִיתְךָ, וְעֲדִין אַתָּה יָכוֹל לְהִתְקַרֵּב
 אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, וְלַחֲזוֹר בְּתִשׁוּבָה אֲמִתִּית, וְתִקַּבֵּל אֶת כָּל
 מַה שְּׂצַפִּית וְחִכִּיתָ, וְאַף שְׁלַעַת עֲתָה נִחַשְׁךָ מִמֶּךָ כָּל
 אוֹר, וְנִדְמָה לְךָ כִּי לְעוֹלָם כָּבָר לֹא תִוָּשַׁע, אִךְ עַל-יְדֵי
 תִּקְוָה אֲמוּנַת חֲכָמִים שְׂיִהְיֶה לְךָ בְּדַבְרֵי רַבְּנוּ הַקְדוֹשׁ —
 שְׂאִסוּר לְהִתְיַאֵשׁ וְעֲדִין יֵשׁ לְךָ תִּקְוָה, עַל-יְדֵי-זֶה בְּאֵמֶת
 תִּהְיֶה לְךָ תִּקְוָה, וְיִתְהַפֵּךְ אֶצְלְךָ הַכֹּל לְטוֹבָה, וְתִרְאֶה
 עוֹד יְשׁוּעוֹת נְסִים נִגְלִים בְּכָל פֶּרֶט וּפְרֵט מַחֲיֶיךָ, וּבְכָל
 מַה שְּׂאֵתָה צְרִיךְ — בֵּין בְּרוּחָנִי וּבֵין בְּגִשְׁמִי.

י.

אֶהוּבִי, אַחֵי הַיְקָר! רְאֵה שְׁלֵא תִפֹּל בְּדַעְתְּךָ מִשׁוּם
 דְּבָר וּמִשׁוּם בְּרִיָּה שְׂבַעוֹלָם, וְאַל תִּשְׁכַּר כָּלֵל מִשׁוּם
 דְּבָר, כִּי לֹא כִּדָּאִי לְהִתְמַרֵּר עַל עוֹלָם שְׂאִינוּ שְׁלָךְ —

שְׁהַיּוֹם אַתָּה כָּאֵן, וּמָחָר מִי יוֹדֵעַ אִיפֹה תִהְיֶה; וְעַל-כֵּן לְמָה לְהִתְיַאֵשׁ וּלְפַל בְּדַעְתּוֹ מִכָּל דְּבָר, וְאִךְ שְׂאֲנֵי יוֹדֵעַ שְׂכּוֹאֲכִים לָךְ מְאֹד מְכַאֲבֶיךָ וַיִּרְדּוּתֶיךָ, אִךְ עָלֶיךָ לְדַעַת, כִּי עִם יְאוּשׁ לֹא תִפְעַל שׁוֹם דְּבָר, רַק תִּמָּרַר יוֹתֵר וַיּוֹתֵר חַיֶּיךָ, וְלֹא יִהְיֶה לָךְ — לֹא עוֹלָם הַזֶּה, וּמִכָּל שְׂפָן לֹא עוֹלָם הַבָּא, כִּי כָּלֵל זֶה תִּנְקֹט בְּיָדְךָ — בְּאִיזוֹ מַדְרָגָה שְׁלֹא תִהְיֶה, בְּמָה שְׂאֵתָה מוֹשֵׁף עֲצָמְךָ — זֶה יִהְיֶה חֶלְקְךָ בְּעוֹלָם הַבָּא, אִם תִּמְשִׁיךְ עֲצָמְךָ תָּמִיד רַק אֲלֵיו יִתְבָּרֵךְ, וְתִשְׁתַּוְּקֶךָ רַק אַחֲרָיו יִתְבָּרֵךְ, אֲזַי כְּשִׁיגִיעַ הַזְּמַן שֶׁתִּצְטָרֵךְ לְצֵאת מִזֶּה הָעוֹלָם, אֲזַי תִּכְלֹל בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְאִם, חֶסֶד וְשְׁלוֹם כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ תִּחְיֶה עִם מְרִירוֹת וְעַקְמוּמִיּוֹת וְקִשְׁיוֹת וְסִפְקוֹת עָלֶיךָ יִתְבָּרֵךְ, אֲזַי כְּשִׁיבּוֹא הַזְּמַן לְצֵאת מִזֶּה הָעוֹלָם, יִהְיֶה הַהֶכְרַח לְנִשְׁמָתְךָ לְעֵבֶר הַרְבֵּה זְכוּכִים, עַד שֶׁתִּזְכֶּה לְהַזְדַּכֵּךְ, וְתִשְׁיַג אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ כְּפִי הַנִּקְדוֹת הַטּוֹבוֹת וְהַמְצוּוֹת שֶׁסִּגְלַתְּ בְּזֶה הָעוֹלָם, וְעַל-כֵּן מָה וְלָמָּה לָךְ לְהִתְיַאֵשׁ מִחַיֶּיךָ, וְלִילֵךְ וּלְהִסְתַּוְּבֵךְ בְּיְאוּשׁ וּדְמִיוֹנוֹת וּמְרִירוֹת וְסִפְקוֹת, אֲשֶׁר תִּצְטָרֵךְ אַחֲרֶיךָ לְזַכֶּךָ אֶת עֲצָמְךָ בְּזְכוּכִים — זְכוּךְ אַחֲרֵי זְכוּךְ, מָה שְׁזָה קִשָּׁה וְכָבֵד מְאֹד מְאֹד לְסַבֵּל, יוֹתֵר טוֹב לָךְ עֲכָשׁוֹ לְשַׁכַּח אֶת כָּל הָעֵבֶר, וְלַעֲשׂוֹת בְּכָל פַּעַם הַתְּחִלָּה חֲדָשָׁה, וְלֹא לְהִתְיַאֵשׁ כָּלֵל, וּמִתְקַף קִטְנוּתְךָ

וירידותיך ולכלוך מעשיך, תמשיך עצמך אליו יתברך
 בהשתוקקות נפלאה, אף שבין כף אתה נופל יותר
 ויותר, ומתלכלך בחטאים ועוונות קשים, עם כל זאת
 למה להתיאש?! ראה להמשיך עצמך רק אליו יתברך
 בתשוקה עצומה ואהבה עזה, ואז ברבות הימים
 והשנים ממילא הרע יפל, ונשמתך תשאָר דבוקה בו
 יתברך בדבקות אמת; ועל-כן ראה להיות חזק בדבר
 זה מאד — לא להתיאש עצמך בשום אפן שבעולם,
 רק המשך עצמך אליו יתברך, ותמיד ראה לחשב ממנו
 יתברך, וכן לדבר רק ממנו יתברך, ולקרב את עצמך
 ואת כל העולם כלו אליו יתברך, ואז ממילא הרע יפל
 באין סומך, ואתה תעלה מעלה מעלה.

יא.

אהובי, אחי היקר! ראה לחזק את עצמך בכל
 מיני אפנים שבעולם, ואל תניח אצלך היאוש פרגע, כי
 זה יותר קשה מהכל, כי כל זמן שיש בהאדם בטחון
 ותקנה, והוא חזק בדעתו מאד, אז שום דבר שבעולם
 לא יכול לנתקו ממנו יתברך, אדרבה הוא כל-כף חזק
 בדעתו, ותמיד עושה התחלה חדשה ובורח ורץ אליו

למה להתיאש

יתברך, ומדבר עמו יתברך באשר ידבר איש עם רעהו; ועל-כן מה ולמה לה להתיאש את עצמך ולפל בדעתך מכל דבר, יותר טוב לעשות כל מיני פעולות להחיות עצמך, ולהחזיק מעמד, ולא להשבר כלל, וזה עקר מעלת האדם בזה העולם — שיכול להתחזק ולהחזיק מעמד, ועוד יחזק אחרים.

יב.

אהובי, אחי היקר! ראה לחזק את עצמך בכל מיני אפנים שבְעוֹלָם, ואל תניח אצלך העצבות והמרירות כרגע, כי זה רק משבר אותך, ומכניס בך מתח ועצבנות, ראה להכניס בעצמך אמונה פשוטה בו יתברך, אשר אין בלעדיו יתברך כלל, וכל מה שתכניס בעצמך ידיעה זו — אשר אין בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל אלקות גמור הוא, כמו-כן תזכה להפריד ממך היאוש והמרה השחורה, שהורסת והורגת את האדם לגמרי ומאבדת את טובתו הנצחית והגשמית, כי אמונה בו יתברך, זה עקר אריכות החיים והימים של האדם, ולהפוך — היאוש והמרירות והעצבון והדפאון הם עקר קצור החיים והימים של האדם; על-

כֵּן רָאָה לְהַחְיֹת אֶת עֲצָמָךְ בְּכָל מִיָּנִי אֶפְנִים שְׁבַע עוֹלָם,
וְהִרְחֵק מִמֶּךָ אֶת הַיְּאוּשׁ וְהַעֲצָבוּת, וְזֶה יִכְנִים בְּךָ תִּקְוָה
לְהַמְשִׁיךְ עִם חַיִּיךָ.

יג.

אֶהוּבִי, אַחֵי הַיְקָר! זָכֵר כִּי הַיּוֹם הַזֶּה הוּא יוֹם
חֲדָשׁ, שְׁעָרֵינוּ לֹא הָיָה לָךְ עוֹד כְּלָל, וְתַכְךָ וּמִיד כְּשִׁיעֵבֶר
הַיּוֹם, כְּבָר לְעוֹלָם לֹא יָשׁוּב אֵלֶיךָ; וְעַל-כֵּן רָאָה לַעֲשׂוֹת
עִכְשָׁו — הַיּוֹם הַזֶּה, הַתְּחִלָּה חֲדָשָׁה, וְלָמָּה לְהִתְיַאֵשׁ,
כִּי בְּיָדַי בַּיּוֹם הַזֶּה אַתָּה יָכוֹל לְהַשְׁתַּנּוֹת לְגַמְרִי,
וְלַעֲשׂוֹת וּלְפַעַל דְּבָרִים גְּבוּהִים וְעֲלִיוֹנִים כְּאֵלוֹ, אֲשֶׁר
שׁוֹם בְּרִיָּה עוֹד לֹא זָכְתָה לָזֶה — אִם לֹא תִהְיֶה בְּטָלָן,
וְלֹא תִפֹּל בְּדַעְתָּךְ, וּבִידִיעוֹת אֵלוֹ — לִידַע כִּי מֶה וְלָמָּה
לְהִתְיַאֵשׁ, עַל-יְדֵי-זֶה בְּאַמַּת תּוֹכָה לַעֲבֹר וּלְדַלֵּג עַל
הַכֹּל, וְכָל מַהֲלָךְ מִחֲשַׁבְתָּךְ יִשְׁתַּנֶּה לְגַמְרִי, וְהַכֹּל יָבוֹא
אֵלֶיךָ כְּבָר בְּנִקְל יוֹתֵר, כִּי עַקֵּר הַקִּשְׁי וְהַפְּכָדוּת בְּהַחַיִּים
הוּא רַק כְּפִי הַיְּאוּשׁ שְׁנֹכְנֵס בְּאָדָם, שְׂאֵז מְאֹבַד עֲצָמוֹ
לְגַמְרִי, וְכִמְעַט שְׁיִפֹּל בְּאֵין סוּמָךְ, אֲבָל בִּידִיעוֹת אֵלוֹ
— שְׂאֵין לְהִסְתַּפֵּל עַל הָעֲבֹר כְּלָל, רַק לִידַע כִּי כָּל יוֹם
חֲדָשׁ לְגַמְרִי, וְאֵין מֶה לְהִתְיַאֵשׁ מִהָאֵתְמוֹל אוֹ מִהַמָּחָר,

למה להתיאש

קמב

על-ידי-זוה יזכה לקפץ ולדלג על הכל; אשרי מי
שאחוז בזה, אז אל רב טוב הגנוז והצפון יזכה תמיד
להגיע; אשרי לו בזה! ואשרי לו בכא!

יד.

ראה, אהובי, אחי היקר, להכניס בך אמונה
פשוטה בו יתברך, אשר אין שום מציאות בלעדיו
יתברך כלל, ושום דבר לא יכול להיות מקרה וטבע
כלל, רק כל מה שעבר עליך, הכל היה בחשבון צדק,
ובדיעות אלו תראה ותבין ותשפיל, כי מה ולמה לך
להתיאש עצמך מחיך, הלא עם יאוש לא תגיע אל
שום דבר, רק ישר אל השאול תחתית, כי היאוש מביא
את השנה, וכיון שאדם ישן הוא אובר ברוחני ואובר
בגשמי; ועל-כן ראה להתעורר מיאושך ומשנתך
העמקה, וברח לך אליו יתברך, והוא בודאי יקבלך,
ותזכה לתקן את כל מה שפגמת וקלקלת, ותעשה
התחלה חדשה בחיך.

תם ונשלם, שבח לאל עולם!

קונטרס

מְרִירֵי יוֹם

יחזק ויאמץ וידבר דבורי נחומים, אל כל אלו אשר עובר עליהם כל מיני מרירות, וסובלים צרות ויסורים ובלבולים, ומר להם היום, עד שקשה להם מאד מאד. ויורה להם דרך להאיר נפשם באור האורות, ערבות נעם זיו שכנתו יתברך.



בנוי ומיסד על-פי דברי

רבנו הקדוש והנורא, אור הגנוז והצפון,

בוצינא קדישא עלאה, אדוננו, מורנו ורבנו

רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו.

ועל-פי דברי תלמידו, מורנו

הגאון הקדוש, אור נפלא, אשר כל רז לא אניס ליה

רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו,

ומשלב בפסוקי תורה, נביאים, כתובים ומאמרי חכמינו הקדושים מגמרא ומדרשים וזהר הקדוש



הובא לדפוס על-ידי

חסידי ברסלב

עיה"ק ירושלים תובכ"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר: עֵקֶר שְׁלֵמוֹת בַּר
יִשְׂרָאֵל בְּזֵה הָעוֹלָם — לְהִיּוֹת תָּמִיד
בְּשִׂמְחָה, וְלֹא לְהַמְשִׁיךְ אֶת עֲצָמוֹ
אֶל הַמְרִירוֹת וְהַדְּכָאוֹן, שְׂמֻס־בָּבִים אֶת
הָאָדָם בְּכָל יוֹם, כִּי כְּשֶׁאָדָם חוֹטֵא,
הוּא בּוֹרֵא קִלְפוֹת וּמְשַׁחִיתִים, וְהֵם
מְמַרְרִים לוֹ אֶת חַיָּו, וּבְזֵה שְׂאָדָם
מוֹסֵר אֶת נַפְשׁוֹ לְהִיּוֹת תָּמִיד בְּשִׂמְחָה,
וּמְהַפֵּךְ אֶת הַמְרִירוֹת לְמַתִּיקוֹת, אֲזַ
טוֹעִים טַעַם עוֹלָם הֵבֵא בְּעוֹלָם הַזֶּה
— אֲשֶׁרֵי לוֹ!

(אֲמַרֵי מוֹהֲרָא"ש, חֵלֶק ב', סִימָן תצט)

קונטרס

מְרִירֵי יוֹם

א.

צָרִיף שְׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, אָחִי הַיְקָר! כִּי כָּל יוֹם וַיּוֹם
כְּשֶׁמֶתְחִיל, הוּא מֵתְחִיל עִם צְמֻצוֹם וְקִטְנוֹת גָּדוֹל עַד
מְאֹד, עַד שֶׁנִּדְמָה לְהָאָדָם כִּי אֶת הַיּוֹם הַזֶּה לֹא יוּכַל
לְסַבֵּל, וְאֶת הַיּוֹם הַזֶּה לֹא יוּכַל לְעֵבֵר בְּשָׁלוֹם, מְרוֹב
מְרִירוֹת שֶׁמְסַבְּבֹת אוֹתוֹ בְּזֶה הַיּוֹם דִּיקָא, וְעַל-כֵּן עֵקֶר
חֲכָמַת הָאָדָם לְרֹאוֹת לְהִמְתִּיק אֶת הַמְרִירוֹת שֶׁבִּיּוֹם
הַזֶּה דִּיקָא, וְצָרִיף שְׁתַּעֲבֹד עַל עֲצֻמָּה בִּיּוֹם הַזֶּה דִּיקָא,
לְרֹאוֹת שֶׁהַיּוֹם הַזֶּה יִתְהַפֵּף לָךְ לְיוֹם טוֹב מִמֶּשׁ, וְאִף
שְׂאֵנִי יוֹדַע שְׁמֵרֵב מְרִירוֹת שֶׁיֵּשׁ לָךְ בִּיּוֹם הַזֶּה דִּיקָא,
אֲתָה מְמַרְמֵר מְאֹד מְאֹד, כִּי כִּף הַתְּחִיל לָךְ הַיּוֹם

בְּמִרְרוֹת עֲצוּמָה, עֲלִיף לְדַעַת, כִּי כֵן הוּא אֶצֶל כָּל
 אֶחָד וְאֶחָד מֵדֵי יוֹם בְּיוֹמוֹ — שֶׁהוּא מְמַרְרֵי יוֹם,
 וְעַקֵּר הָעֲבוּדָה — לְהַפִּיךְ אֶת הַמִּרְרוֹת לְמִתִּיקוֹת, אֶת
 הַקְּטָנוֹת לְגִדְלוֹת, וְזֶה עֵקֶר שִׁבְחוֹ שֶׁל הָאָדָם, שֶׁאִינוֹ
 מְאֻבָּד עֲצָמוֹ, וּמִתְקַף פְּגִיעֵי וּמְקָרֵי הַזְּמַן חוֹזֵר וּמְדַבֵּק
 עֲצָמוֹ בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וּמִחֲפֵשׁ וּמוֹצֵא אֶת הַטוֹב הַגָּנוּז
 בְּיוֹם הַזֶּה דִּיקָא, כִּי אֵין לָךְ יוֹם שֶׁלֹּא יִהְיֶה בּוֹ טוֹב,
 אֶךְ צְרִיכִים לְחֲפֵשׁ אַחֵר הַטוֹב שֶׁבְּיוֹם הַזֶּה דִּיקָא;
 וְעַל-כֵּן חֲזַק וְאַמֵּץ בְּכָל מָה שֶׁתּוֹכֵל, וְאַל תִּפְּל בְּדַעְתְּךָ
 כָּלֵל, וּמְכַל שֶׁכֵּן שֶׁלְּבַל תִּנְיַח אֶצְלָךְ הָעֲצָבוֹן
 וְהַמִּרְרוֹת, שֶׁיַּעֲצִבְנוּ אוֹתְךָ, וַיִּפְּלוּ אוֹתְךָ, חֵס וְשְׁלוֹם.

ב.

אֲחֵי הַיְקָר! רְאֵה לְחֲפֵשׁ וּלְבַקֵּשׁ בְּיוֹם הַזֶּה דִּיקָא
 אֶת הַטוֹב שֶׁגָּנוּז בְּיוֹם הַזֶּה, כִּי אֵין לָךְ יוֹם שֶׁלֹּא תִהְיֶה
 בּוֹ — קָלְלָהּ, צָרָה וּמִרְרוֹת, וְכֵן אֵין לָךְ יוֹם שֶׁלֹּא
 תִהְיֶה בּוֹ בְּרָכָה, יְשׁוּעָה וּמִתִּיקוֹת, וּמְסֵרוּ אֶת הַבְּחִירָה
 בְּיַד הָאָדָם, אִם רוֹצֵה אֲזֵי מוֹצֵא בְּכָל יוֹם רַק אֶת
 הַקָּלְלוֹת, הַצָּרוֹת וְהַמִּרְרוֹת, וְאִם רוֹצֵה אֲזֵי מוֹצֵא בְּכָל
 יוֹם רַק אֶת הַבְּרָכוֹת הַיְשׁוּעוֹת, וְהַמִּתִּיקוֹת, וְעַל-כֵּן

אֲשָׁאֵל אוֹתְךָ עֲכָשׁוּ, מֵה וּלְמָה לָּךְ לְבַחֵר רַק בְּרַע? !
 מִדּוּעַ לֹא תִבְחַר בְּטוֹב? ! רְאֵה לְהִתְחִיל לְמַצֵּא אֶת
 הַחֲסָדִים שֶׁעָשָׂה עִמָּךְ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַד עֲכָשׁוּ, כִּי
 בְּאֵמֶת אִם תִּחַפֵּשׂ תִּמְצָא שְׁבֵתֶקֶף דְּחֻקוֹתֶיךָ וְיִסּוּרֶיךָ
 וּמְרִירוֹתֶיךָ עֲדִין אֵתָהּ מְסַבֵּב עִם כָּל מִינֵי חֲסָדִים
 וְיִשׁוּעוֹת, מֵה שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה עִמָּךְ בְּכָל
 יוֹם וּבְכָל שָׁעָה וּבְכָל רִגַע מִמָּשׁ, כִּי הָאָדָם בְּזֵה
 הָעוֹלָם מְסַבֵּב בְּכָל מִינֵי חֲסָדִים וְיִשׁוּעוֹת נִגְלוֹת
 וְנִסְתָּרוֹת, מֵה שֶׁהוּא יִתְבָּרֵךְ עוֹשֶׂה עִמוֹ, כִּי יֵשׁ כָּל
 מִינֵי סוּבְלֵי מְכֹאֹבִים וּבְעֲלֵי מוּמִין, רַחֲמָנָא לְצַלָּן,
 וּשְׂאֵר כָּל מִינֵי עֲנָשִׁים קָשִׁים וּמְרִים, וְאוֹתוֹ הַצִּיל
 הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ מִכָּל זֶה, וְעַל-כֵּן כְּשִׁיזְכֶּה לְהַעֲמִיק בְּכָל
 זֹאת, וַיַּחֲשֹׁב תָּמִיד עַל זֶה, יִמְצָא אֵיךְ שֶׁהוּא עֲדִין
 מְסַבֵּב בְּחֲסָדִים וּרְחֻמִּים גְּדוֹלִים, וְעַל-יְדֵי שִׁירְגִיל
 עֲצָמוֹ לְהִסְתַּכֵּל בְּכָל זֶה, עַל-יְדֵי-זֶה בְּעֲצָמוֹ יִזְכֶּה
 לְהַמְתִּיק אֶת הַמְרִירוֹת שֶׁבִּיּוֹם זֶה דִּיקָא, וַיִּהְפֹּךְ הַכֹּל
 לְמִתִּיקוֹת וְנֵעָם; אֲשֶׁרֵי לוֹ!

ג.

צְרִיךְ שְׂתַדַּע, אֶהוּבֵי, אַחֵי הַיְקָר, כִּי כָּל יוֹם וַיּוֹם

כְּשֶׁמִתְחִיל לְאָדָם, נִדְמָה לוֹ כְּאִלוֹ הַיּוֹם הַזֶּה אֵינוֹ יוֹם,
 וּכְאִלוֹ בַּיּוֹם הַזֶּה אֵי אֶפְשֶׁר כְּכֹר לַעֲשׂוֹת אֵיזָה טוֹב,
 וּכְאִלוֹ בַּיּוֹם הַזֶּה כְּכֹר אָבֵד מְנוּס וְתִקְוָה מִמְּנוֹ, וְעַל-כֵּן
 נוֹפֵל אֶל תּוֹךְ מְרִירוֹת וְדִכְאוֹן עֲצוּם, צָרִיךְ שֶׁתִּדַע
 אֶהוּבִי, אָחִי, פִּי אֵינוֹ כֵּן, אֶלָּא כֹּל יוֹם הוּא יוֹם, וּבְכֹל
 יוֹם וַיּוֹם מֵאִיר מִחֲדָשׁ אֹרוֹ יִתְבַרֵךְ, וּבְכֹל יוֹם וַיּוֹם
 יְכוּלִים לְצֵאת מֵהַבוֹץ וְהַחֲשֶׁךְ שֶׁלוֹ, וּבְכֹל יוֹם וַיּוֹם
 יְכוּלִים לְהִתְעַלּוֹת בְּתִכְלִית הָעֲלִיָּה, וְלִהְיֶיךָ עַל נַפְשׁוֹ
 אֹרוֹ יִתְבַרֵךְ בְּגִלּוּי רַב, אִם לֹא יִתְיַאֵשׁ עֲצָמוֹ, וְלֹא יִפֹּל
 בְּדַעְתּוֹ כָּלֵל. הֵן אִמֵּת שְׂאֵנִי יוֹדֵעַ שְׁמֵרֵב בְּלְבוֹל דַּעְתְּךָ
 וְעַקְמֵמִיּוֹת לְבָבְךָ אֶתָּה חוֹשֵׁב כְּאִלוֹ כְּכֹר הַכֹּל אָבוֹד,
 וּכְאִלוֹ לְעוֹלָם לֹא תוּכַל לְצֵאת מִהַמְרִירוֹת שְׁסוּבְכָה
 אוֹתְךָ, וּבְפִרְטִיּוֹת בַּיּוֹם הַזֶּה דִּיקָא, נֶגֶד זֶה תִּדַע, פִּי
 בּוֹדָאֵי בַּיּוֹם הַזֶּה אִם תִּטָּה הֵיטֵב לְבָבְךָ וְדַעְתְּךָ, וְתַחַפֵּשׁ
 אַחֲרָיו יִתְבַרֵךְ, תוּכַל לְהַפִּיךְ אֶת הַמְרִירוֹת לְנִעִימוֹת,
 וְאֶת הַחֲשֶׁךְ לְאוֹר גָּדוֹל, וַיֵּאִיר עָלֶיךָ מֶלֶךְ הַכְּבוֹד
 בְּהָאֲרָה נוֹרָאָה וְנִפְלְאָה עַד מְאֹד, הָעֵקֶר הַרְגֵּל עֲצֻמָּךְ
 לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבַרֵךְ, וְכֹל מֵהַ שְׁעוֹבֵר עָלֶיךָ בְּרוּחָנִיּוֹת
 וּבְגִשְׁמִיּוֹת, רְאֵה לְדַבֵּר וְלִשְׁיחַ וּלְסַפֵּר עִמּוֹ יִתְבַרֵךְ,
 וְעַל-יְדֵי-זֶה תִּזְכֶּה לְצֵאת מֵהַבוֹר וְהַחֲשֶׁךְ שֶׁנִּפְלְתָה
 לְשָׁם, וְתִצֵּא מִהַמְרִירוֹת שְׁלָךְ, וְתִמְשִׁיךְ עַל עֲצֻמָּךְ אֹר

וְחֵיּוֹת וְזִיו, וְתִמְצָא אֶת הַמְּתִיקוֹת שֶׁבַּיּוֹם הַזֶּה דִּיקָא;
אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁאִינוֹ מְטַעֵה אֶת עַצְמוֹ.

ד.

צָרִיךְ שֶׁתִּדַע, אֱהוּבֵי, אַחֵי הַיָּקָר, כִּי לְכָל אֶחָד
וְאֶחָד בְּזֶה הָעוֹלָם יֵשׁ לוֹ הַמְּצָבִים שְׁלוֹ, הַקְּטָנוֹת
וְהַיְרִידוֹת שְׁלוֹ, הַמְּרִירוֹת שְׁלוֹ, וְעוֹבֵר עָלָיו מֵה
שֶׁעוֹבֵר בְּפָרְטֵי פְּרֻטִיּוֹת, וְעַקֵּר גְּדֻלוֹת הָאָדָם הוּא
לְהִתְחַזֵּק וּלְהִתְחַזֵּק מֵעֵמֶד, וְלֹא לִפְלֹ בְּדַעְתּוֹ כָּלֵל, הֲלֹא
כָּל יוֹם וְיוֹם עוֹבְרִים עַל כָּל אָדָם מִשְׁבָּרִים, גָּלִים
וּמְרִירוֹת עֲצוּמָה, וְנִתְמַרְמְרִים חַיּוֹ וְאִין לוֹ בְּמָה
לְהִתְחַיֵּת אֶת עַצְמוֹ, עַל-כֵּן מֵאַחַר שֶׁזְּכִיתָ לְהִתְוַדַּע
מֵהַצְּדִיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁבְּדוֹר הַזֶּה, הַמְּכַנְיָסִים בְּנוֹ אֶת
אוֹר אֱמוּנָתוֹ יִתְבָּרֵךְ, בְּגִלּוֹי אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּתַכְלִית
הַגִּלּוֹי, בְּזֶה בְּעַצְמוֹ רְאוּי לָךְ לְהִתְחַיֵּת עֲצֻמָּה וּלְהִתְחַזֵּק
מֵעֵמֶד, וְלִהְפֹךְ אֶת הַמְּרִירוֹת לְנִעִימוֹת, אֶת הַמֶּר
לְמִתּוֹק, אֶת הַחֲשֵׁךְ לְאוֹר, וְתַחֲיֶה אֶת עַצְמְךָ עִם כָּל
נִקְדָּה וְנִקְדָּה שֶׁתִּמְצָא בְּעַצְמְךָ, וְאִזּוֹ דִּיקָא תִּזְכֶּה לְבוֹא
אֶל עֲנִינְךָ שֶׁנִּבְרָאתָ בְּשִׁבְלֹ.

ה.

אַחֵי הַיָּקָר! מֵה וְלָמָּה לָךְ לְהִמְשִׁיךְ אֶת עַצְמְךָ

כָּל-כֶּף אֶל הַמְרִירוֹת, הֵן אָמַת אָנִי יוֹדֵעַ מִצָּבֶךָ, אֵיךְ
 אַתָּה מְרַגֵּשׁ עִכְשָׁו, וּבְפִרְטִיּוֹת שְׁנִפְלֵת וְנִשְׁלַכְתָּ לְעִמְק
 בּוֹר וְדוֹת, וְנִתְלַכְלַכְתָּ בְּעוֹנוֹת וְחֻטָּאִים מְגִנִּים מְאֹד,
 רַחֲמָנָא לְצִלָּן, אֶף-עַל-פִּי-כֵן עָלֶיךָ לְדַעַת פִּי בְּזֵה
 שְׁתִּהְיֶה מְמַרְמֵר בְּמְרִירוֹת עֲצוּמָה, וְתִשָּׁרֶה בְּדַכְאוֹן
 פְּנִימִי, וְתִהְיֶה מְעַצֵּב מְאֹד, זֶה לֹא יַעֲזֹר לְךָ כָּלֵל,
 אֲדַרְבֵּה עוֹד יִכְבִּיד כְּכֹד עוֹנוֹתֶיךָ, עַד שְׁמַרְבַּ מְרִירוֹת
 תַּחֲשֹׁב — מֵה וְלָמָּה הִצְרַכְתָּ בְּכָלֵל לְהוֹלֵד, וְלַעֲבֹר
 אֶת כָּל הַגִּיהֲנוּם הַמֵּר הַזֶּה, שְׁאַתָּה סוֹבֵל, עַד שְׁיִסְכַּם
 אֶצְלֶךָ, שֶׁהַלֹּאִי הָיִיתָ כְּבָר מֵת, פִּי הַחַיִּים לֹא שְׁוִים לְךָ
 כָּלֵל; עַל-כֵּן, אֲהוּבִי, אָחִי, עָלֶיךָ לְדַעַת, פִּי לֹא כֵן
 הוּא, וְאַסוּר לְפַל בְּדַעַתוֹ כָּלֵל, אֲפֹלוּ אִם כְּבָר עָשִׂיתָ
 אֶת הַחֻטָּא וְהָעוֹוֹן הַכִּי גְדוֹל, עַדִּין אַתָּה יָכוֹל לְשׁוּב
 בְּתִשׁוּבָה אֲמִתִּית אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, וְעַדִּין עוֹד לֹא סוּף
 הָעוֹלָם; הִרְגַּל עֲצָמְךָ לְהִתְחִיל לְחַשֵּׁב מִעִכְשָׁו, אֵל
 תְּסַתְּפֵל עַל הָעֶבֶר כָּלֵל, וְאִז תִּרְאֶה עוֹלָם חֲרוֹת וְחִפְשֵׁי
 לְפָנֶיךָ, וְתִצֵּא מִהַקְּטָנוֹת וְהַדַּחְקוֹת שְׁלֶךָ, וְיִתְרַחֵב לְךָ
 לְבָבְךָ וְדַעַתְךָ פִּי בְּאָמַת עָלֶיךָ לְדַעַת, פִּי הַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ
 הוּא אָב הַרְחָמָן, הַמְרַחֵם עַל בְּרִיּוֹתָיו, וְחַפֵּץ חֶסֶד,
 וְאִינוּ חַפֵּץ בְּמִיתָתוֹ שֶׁל רְשָׁעִים, אֲלֵא בְּחִזְרוֹתָם
 בְּתִשׁוּבָה אֵלָיו, וְלָכֵן הִרְגַּל עֲצָמְךָ לְדַבֵּר עִמוֹ יִתְבַּרֵךְ,

וְתִדַע כִּי כָל דְּבוּר שְׁלֶךָ נִשְׁמַע וְנִתְקַבֵּל, וְהוּא יִתְבָּרַךְ
 בְּיָדָי שׁוֹמֵעַ אוֹתְךָ, וְהוּא בְּיָדָי יִרְחַם עָלֶיךָ, הָעֶקֶר
 רְאֵה לְצֵאת מֵהַמְרִירוֹת שְׂאֵתָה שְׂרוּי בָּהּ, כִּי זֶה יָכוֹל
 לְהֵרֵס אוֹתְךָ — הֵן בְּגִשְׁמֵי וְהֵן בְּרוּחֹנֵי, כִּי הַמְרִירוֹת
 שְׁלוֹכְדֹת אֶת הָאָדָם, זֶה גְרוּעַ מֵהַכֹּל, כִּי הַמְרִירוֹת
 מַחְשִׁיכָה לְהָאָדָם אֶת אֹר הַיּוֹם, וְנִדְמָה לוֹ כְּאֵלוֹ
 הַשֶּׁמֶשׁ בָּאָה לוֹ שְׁלֹא בְּעוֹנֶתָהּ, וּכְאֵלוֹ שֶׁנֶּחֱשַׁף לוֹ
 מְזֹלוֹ וְגוֹרְלוֹ, וּבְאֵמֶת לֹא כֵן הוּא, אִם תִּהְיֶה רְגִיל
 לְדַבֵּר עִמוֹ יִתְבָּרַךְ בְּאֵמֶת, אֲזִי יִתְחִיל לְהֵאִיר לְךָ הַיּוֹם
 בְּאוֹר נִפְלָא וְנוֹרָא מְאֹד.

ו.

צְרִיף שְׂתִדַּע, אֱהוּבֵי, אַחֵי הַיִּקָּר! אַף שֶׁנִּפְלְתָ
 כְּבָר בְּעֵמֶק הַחֲשֵׁךְ, וְאַתָּה שְׂרוּי בַּמְרִירוֹת עֲצוּמָה, עַד
 שֶׁנֶּחֱשַׁף לְךָ אֹר הַיּוֹם, וְאַתָּה חוֹשֵׁב כְּאֵלוֹ — אֲבָד
 מְנוּס וְתִקְוָה מִמֶּךָ, עָלֶיךָ לְדַעַת כִּי אֲסוּר לְהִתְיַאֵשׁ
 עֲצָמְךָ חֵס וְשְׁלוֹם, בְּשׁוּם אִפֵּן שֶׁבְּעוֹלָם כָּלֵל, אִפְלוֹ
 אִם תִּעֲיֵת כְּבָר כְּשֶׁה אֲוִבֵד אֶף-עַל-פִּי-כֵן עָלֶיךָ לְחַפֵּשׂ
 אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי אֵין שׁוּם יְאוּשׁ בְּעוֹלָם כָּלֵל, וְאֵין
 שׁוּם חֲשֵׁךְ שֶׁיָּכוֹל לְהִסְתִּיר אֶת אֹרֹו יִתְבָּרַךְ, אִם תִּרְצֶה
 בְּאֵמֶת לְשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְזֶה עֶקֶר הַתְּשׁוּבָה —

שְׁלֹא לְהִתְיַאֵשׁ וְלֹא לְהִנִּיחַ אֶת מְקוֹמוֹ, אֲפֹלוּ שֶׁהוּא
מְלַכְלֵךְ בַּחֲטָאִים מִכֶּף רַגְלוֹ וְעַד קִדְקֵד רֵאשׁוֹ, וְזֶה
עָקֵר מִצּוֹת הַשְּׁבֵת אֲבֵדָה — שֶׁהוּא קִדְּם הַיְאֹוֶשׁ
דִּיקָא, הֵינּוּ אֲפֹלוּ שֶׁנִּפְלְתָ עִכְשׁוּ בְּכֹל מִינֵי לְכַלּוּכִים
רְעִים, וְטִנְפָתָ אֶת נִשְׁמָתָ בְּכֹל מִינֵי זָבֵל, אֶף-עַל-פִּי-
כֵן כָּל זְמַן שֶׁאַתָּה רוֹצֵה לְחַזֵּר אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, וְאֵינְךָ
מִתְיַאֵשׁ עֲצֻמָּךְ, וְאֵינְךָ עוֹזֵב אֶת רְצוֹנְךָ, וְאֵינְךָ נוֹפֵל
בְּמִרְרוֹת, עֲדִין אַתָּה יָכוֹל לְהִשִּׁיב אֶת אֲבֵדָתְךָ —
שֶׁהִיא קִדְשָׁת נִשְׁמָתְךָ שֶׁנִּפְלָה, וְתוּכַל לְהַחֲזִירָה אֶל
הַקִּדְשָׁה, עַל-כֵּן רֵאֵה לֹא לְהִתְיַאֵשׁ, וְחַזֵּר אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ,
וְהוּא יִקְבֹּלְךָ, כִּי מִי שֶׁחֲזַר אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, הוּא יִתְבַּרֵךְ
מִקְבֹּלוֹ בְּרַחֲמִים וּבְחֶסֶד גָּדוֹל.

ז.

צְרִיךְ שֶׁתִּדְעַ, אֲהוּבִי, אַחֵי הַיְקָר, כִּי כָּל הַמְרִירוֹת
שֶׁמִּתְקִיפָה אוֹתְךָ מִפְּעַם לְפַעַם, כָּל זֶה נִמְשָׁךְ מִחֲטָאֶיךָ
וּפְגָמֶיךָ הָרַבִּים, שֶׁחֲטָאתָ וּפְגַמְתָּ נִגְדוּ יִתְבַּרֵךְ,
וּבְכַפְרָטִיוֹת בְּתַאוֹת נְאוּף, אֲשֶׁר הַחֲטָא הַזֶּה גוֹרֵם לְאָדָם
לְמִרְרוֹת וְדַכְאוֹן עֲצוּם וְעַל-כֵּן רֵאֵה, אֲהוּבִי, אַחֵי
הַיְקָר, לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, וְתִתְחַרֵּט עַל הָעֶבֶר שֶׁלְךָ,
וְאֵל תִּנְיִחַ אֶת עֲצֻמָּךְ לְפַל, וְרֵאֵה שֶׁלֹּא יִהְרַס אוֹתְךָ

הַמְצָפוֹן עַל מֵה שֶׁעָשִׂיתָ עַד עַכְשָׁיו, וְעַל-יְדֵי-זֶה תִּזְכֶּה
לְהַנְצִיל מִכָּל רַע, וְתִצָּא מֵהַמְרִירוֹת וְהַדְּכָאוֹן וְהַעֲצָבוֹן
שֶׁהִתְקִיפוּ אוֹתְךָ.

ח.

אֶהוּבִי, אָחִי הַיְקָר! עָלֶיךָ לְדַעַת, כִּי בְּכָל יוֹם
נִמְשָׁכֶת עַל הָאָדָם מְרִירוֹת חֲדָשָׁה, וּפְתָאֵם עַל לֹא דָבָר
נוֹפֵלֶת עָלָיו מְרִירוֹת גְּדוֹלָה מְאֹד מְאֹד עַד שֶׁנִּדְמָה לוֹ
כְּאִלוֹ אֶבֶד מִמְּנוּ מְנוּס וְתִקְוָה, וּכְאִלוֹ הַיּוֹם הַזֶּה הוּא
יוֹם מָר, וְהַלְוֵאִי שֶׁלֹּא הָיָה נוֹלָד וְכוּ', וְהַלְוֵאִי שֶׁכָּבַר
יָמוֹת וְכוּ', וְאִזּוּ יִהְיֶה טוֹב לוֹ; וּבִאֲמַת עָלֶיךָ לְדַעַת כִּי
הַמְרִירוֹת הָאֵלוֹ הֵן מְסַבֶּת עֲוֹנוֹתֶיךָ הַרְבִּים, שֶׁעַל-יְדֵי
כָּל חֲטָא וְעוֹן בּוֹרְאִים קְלָפוֹת וּמִשְׁחִיתִים, אֲשֶׁר
מְעִיקִים וּמְצָרִים אֶת הָאָדָם מְאֹד, וְהוּא לֹא יוֹדֵעַ מֵה
וּמִי וְאֵיךְ נִפֵּל עָלָיו פְּתָאֵם מְרִירוֹת וְדְכָאוֹן, וּבִאֲמַת
הַכָּל מְסַבֶּת חֲטָאוֹ הַמְרִבִּים, וְעַל-כֵּן עֲצָה הַיְעוּצָה לְךָ
בְּשַׁעֲהַ שְׁנוֹפֵלֶת עָלֶיךָ מְרִירוֹת — שֶׁתְּחִיל לְדַבֵּר עִמּוֹ
יְתִבְרֶךָ, וְתִסְפֹּר לְפָנָיו אֶת כָּל לְבָבְךָ וְכָל מֵה שֶׁעוֹבֵר
עָלֶיךָ, כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ, וּבְזֶה שֶׁתְּדַבֵּר עִמּוֹ
יְתִבְרֶךָ יִצְאוּ כָּל הַדְּמִיוֹנוֹת, הַקְּלָפוֹת, הַשְּׂדִים וְהַרוּחוֹת
מִמֶּךָ, וְתִבּוֹא אֵל שְׂמִיחָה אֲמִתִּית, כִּי בְּזֶה שֶׁאָדָם

מְדַבֵּר עִמוֹ יִתְבַּרֵךְ, נִמְשָׁךְ עַל נִשְׁמָתוֹ אֹר גְּדוֹל, עַד
 שְׁמַאִיר עָלָיו בְּשִׁמְשׁ בְּצִהָרִים, וְהָאֹר הַזֶּה מְכַנִּים בּוֹ
 שְׁמִחָה עֲצוּמָה, כִּי אֵין לָךְ עוֹד שְׁמִחָה גְּדוֹלָה מִזֶּה
 שְׁאָדָם יוֹדֵעַ, שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִמְצָא אֶתוֹ עִמוֹ
 וְאֶצְלוֹ, וְאֵיךְ שֶׁהַמְצָב עוֹד לֹא כָל-כֶּף גְּרוּעַ כְּפִי
 שְׁנַדְמָה לוֹ, וְעַל-כֵּן רָאָה לְהַחֲיוֹת אֶת עֲצָמָךְ בְּכָל מִינֵי
 אִפְנִים שְׁבָעוֹלָם, הֶעֱקָר רָאָה לְהִיּוֹת בְּשִׁמְחָה עֲצוּמָה,
 וְתִדַּע כִּי גַם בְּמִקוּמָךְ נִמְצָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְאוֹהֵב
 אוֹתְךָ, כִּי הֲלֹא נוֹתֵן בְּךָ חַיּוּת, וּמְקַיֵּם אוֹתְךָ.

ט.

רָאָה, אֶהוּבִי, אַחֵי הַיְקָר, לְהוֹצִיא מִלְבָּךְ אֶת כָּל
 הַקְּשִׁיּוֹת וְהַסְּפָקוֹת שֵׁישׁ בְּךָ עָלָיו יִתְבַּרֵךְ, וְתִדַּע כִּי
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עֹדִין אוֹהֵב אוֹתְךָ, וְכָל מֵה שְׁנַדְמָה
 לָךְ הַהַפּוּךְ, כָּל זֶה בָּא מִחֻטְאֵיךְ הַמְרַבִּים, כִּי הֵיכָר
 הוּא שׁוֹנֵא לְהָאָדָם — גַּם בְּגִשְׁמִיּוֹת — שְׁרוּצָה
 לְרֹאוֹת אֵיךְ שֶׁהָאָדָם סוֹבֵל מְרִירוֹת מְדֵי יוֹם בְּיוֹמוֹ,
 וְעַל-כֵּן רָאָה לְהוֹצִיא אֶת כָּל הָעֲצָבוֹן וְהַדְּכָאוֹן
 שְׁנַכְנְסוּ בְךָ, וְאֵל יַעֲיֵק לָךְ הַמְצָפוֹן כָּלֵל, כִּי תִכְףּ-וּמִיד
 כְּשֶׁאָדָם עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מוֹחֵל לוֹ
 וּמוֹחֵק אֶת הָרַע מִמֶּנּוּ לְגַמְרֵי.

י.

אֶהוּבִי, אָחִי הַיְקָר! רְאֵה לְהוֹצִיא אֶת כָּל
 הַמְרִירוֹת וְהַדְּפֹאוֹן וְהַעֲצוֹן הַנִּדְבָּקִים בְּךָ בְּלִבְךָ
 וּבְדַעְתְּךָ זֶה יָמִים וְשָׁנִים, עַד שְׁנַדְמָה לְךָ כְּאִלּוּ אָבִד
 מְנוּס וְתַקְוָה מִמֶּךָ, חֵס וְשָׁלוֹם, עָלֶיךָ לֵידַע כִּי הַכֹּל
 דְּמִיּוֹן גְּדוֹל, כִּי בְּאֶמֶת הַמְּאֲמִין הָאֲמִתִּי הַיּוֹדֵעַ בִּידִיעָה
 בְּרוּרָה וּמְזַכֶּכֶת, אֲשֶׁר אֵין שׁוֹם מְצִיאוֹת בְּלִעְדֵּיו
 יִתְבָּרַךְ כָּלֵל, וְהַכֹּל לְכָל עֵצָם עֲצָמִיּוֹת חַיּוֹת אֱלֻקוֹתוֹ
 יִתְבָּרַךְ, הָאָדָם הַזֶּה לֹא יִתְפַּעַל מִשׁוֹם דְּבָר שֶׁבְּעוֹלָם
 וְאֶפְלוּ שִׁישְׁמַע כְּרוּזִים מִהַשָּׁמַיִם שְׂאִין לוֹ תַקְוָה, וְהוּא
 כְּבָר אָבוֹד, יִלְעַג לְהַכֵּל, מֵאַחַר שֶׁהוּא דְבוֹק בְּחֵי
 הַחַיִּים, וְאֵינוֹ רוֹצֵה וְחֹפֵץ שׁוֹם דְּבָר — לֹא עוֹלָם הַזֶּה
 וְלֹא עוֹלָם הַבָּא, כִּי אִם אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר זֶה הַמְּדַרְגָּה
 הַכִּי עֲלִיוֹנָה לְזָכוֹת לְזֶה, עַל־כֵּן רְאֵה רַק לְהַכְנִיס עֲצֻמָּה
 בְּאֻמוֹנָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ וְתוֹצִיא מִמֶּךָ אֶת כָּל הַקְּשִׁיּוֹת
 וְהַסְּפָקוֹת וְהַעֲקָמִיּוֹת עָלָיו יִתְבָּרַךְ, וּבְזֶה תִּזְכֶּה לְהַגִּיעַ
 אֶל יִשְׁרוֹת לֵב, וְתוֹשַׁע בִּישׁוּעָה נְצֻחִית.

יא.

אָחִי הַיְקָר! לְמָה לְךָ לְמַרְר חַיֶּיךָ בְּחַנָּם?! הָאֵם

אתה חושב שפְּזֶה שְׁתִּלָּךְ עִם מְרִירוֹת כָּל הַיּוֹם זֶה יֵעֹזר לָךְ? ! הֲלֹא תִסָּבֵל יוֹתֵר וְיוֹתֵר, כִּי מְרִירוֹת אַחַת מְבִיאָה לְעוֹד מְרִירוֹת, וְכֵן סוֹבֵב חֲלִילָה, וְעַל-כֵּן רְאֵה לְהוֹצִיא מִלִּבְךָ אֶת כָּל מִינֵי הַמְרִירוֹת שֵׁישׁ בָּךְ, וְרְאֵה לְשַׁמַּח אֶת עֲצָמְךָ בְּכָל מִינֵי אִפְנָיִם שֶׁבְּעוֹלָם — הֵן בְּשִׁמְיעַת כְּלֵי זָמֵר, וְהֵן לְדַבֵּר וּלְחַזֵּק אַחֲרִים, וְהֵן לְהִיּוֹת עָסוּק בְּאַיִזָּה עֵסֶק, וְלֹא לְחַשֵּׁב כָּל-כָּף מְצֻרוֹתֶיךָ וּמַהֲבָעִיּוֹת שֶׁעוֹבְרוֹת עָלֶיךָ, וְעַל-כֵּלָם — הֲרַגְל עֲצָמְךָ לְדַבֵּר עִמוֹ יְתִבְרַךְ בְּתַמִּימוֹת וּבְכַפְשִׁיטוֹת גָּמוּר, כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ עִם רֵעֵהוּ, וְתַתְּמִיד בְּדַבָּר זֶה מְאֹד, כִּי זֶה יוֹצִיא אֶת כָּל מִינֵי הַקְּשִׁיּוֹת וְהַסְּפָקוֹת מִדַּעְתְּךָ וְיִפְשֹׁט אֶת כָּל מִינֵי הָעֵקֶמְמִיּוֹת שֶׁנִּכְנָסוּ בְּלִבְךָ, עַד שֶׁתִּזְכֶּה לְהִרְגִישׁ אֶת אֹרֹו יְתִבְרַךְ בְּהֶאֱרָה וּבִזְיוֹ נִפְלָא מְאֹד, וְזֶה יֵעֹזר לָךְ לְעֵבֵר עַל הַכֹּל, כִּי הַמְּאֲמִין בּוֹ יְתִבְרַךְ, אֲשֶׁר אֵין בְּלִעְדָּיו יְתִבְרַךְ כָּלֵל, וְהַכֹּל רַק בְּיָדוֹ יְתִבְרַךְ, וּמִדַּבֵּר עִמוֹ יְתִבְרַךְ תָּמִיד, אֲזִי דִיקָא יִזְכֶּה לְצֵאת מִכָּל מִינֵי מְרִירוֹת וְעֲצָבוֹן וְדַכְּאוֹן, וְיִהְיֶה תָּמִיד בְּשִׁמְחָה עֲצוּמָה, כִּי אֵין לָךְ עוֹד שִׁמְחָה יוֹתֵר גְּדוֹלָה מִשִּׁמְחָה זֹו — שְׂאָדָם יוֹדֵעַ שֵׁישׁ לוֹ עַל מִי לְסַמֵּךְ, וְיֵישׁ לוֹ מִי שֶׁשׁוֹמֵעַ אוֹתוֹ וּמְאֲזִין וּמְקַשֵּׁיב אֵלָיו, וְנוֹתֵן לוֹ תְּשׁוּמַת לֵב; וּבְקֶאֱמַת עָלֶיךָ, אֶהוּבִי, אַחֵי הַיְקָר, לִידַע כִּי אֵין לָךְ

עוד אוהב נַאֲמֵן הַמְבִין אוֹתְךָ, וְרוֹצֶה לַעֲזֹר לְךָ כְּמוֹ
הַצַּדִּיק הָאֵמֵת, הַמְעוֹרֵר וּמְחַזֵּק אוֹתְךָ לְבָרַח אֵלָיו
יִתְבָּרֵךְ; אֲשֶׁרִי הַזֹּכֶה לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו, וְאִז טוֹב לוֹ
לְנַצַּח.

י.ב.

רְאֵה אֶהוּבִי, אַחִי, לְהַחֲיוֹת אֶת עֲצָמְךָ, וְאֵל
תְּמַשִּׁיךְ אֶת הַמְרִירוֹת עָלֶיךָ, כִּי בֵין כָּךְ וּבֵין כָּךְ תִּבְלֶה
יָמֶיךָ בְּשׂוּהָ, וְעַל-כֵּן מַה וְלָמָּה לְךָ לִפְלֵ כָּל-כָּךְ
בְּמִרְרוֹת, אֲשֶׁר אֵל מְאוּמָה לֹא תָבִיא אוֹתְךָ, כִּי אִם
לְצָרוֹת וְיִסּוּרִים וְיִרִידוֹת, יוֹתֵר טוֹב לְךָ לְשַׁמַּח עֲצָמְךָ,
וְלְהַחֲיוֹת אֶת עֲצָמְךָ בְּמָה שֶׁתּוּכַל, וְתַחֲיֶה חַיִּים
נְעִימִים וּבְרוּכִים.

י.ג.

אֶהוּבִי, אַחִי הַיָּקָר! רְאֵה אֵיךְ שְׁעוֹבְרִים לְךָ
הַיָּמִים וְהַשָּׁנִים וּמְאוּמָה אֵין בְּיָדְךָ, אַתָּה מְמַרֵר חַיִּיךָ
בְּחַנּוּם, אַתָּה חוֹשֵׁב כְּאֵלוֹ יִשׁוּעַתְךָ תְּלוּיָה בְּיַד בְּשׂוּר
וָדָם, וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהִלָּה אֵינוֹ רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ, אַתָּה
נִשְׁבֵּר וְנוֹפֵל בְּדַעְתְּךָ לְגַמְרִי, עַד שֶׁאַתָּה אוֹמֵר — אֲבָד

מְנוּס וְתַקְוָה מִמְּנִי, מְרִירוֹת, וּבִאֲמַת עֲלִיךָ לְדַעַת,
 כִּי הַכֹּל דְּמִיּוֹן גָּדוֹל, כִּי אֵין שׁוּם מְצִיאוֹת בְּלַעֲדִיו
 יִתְבָּרֵךְ כָּלֵל, וְצָרִיךְ לְהַרְגִיל אֶת עֲצֻמוֹ לְדַבֵּר עִמוֹ
 יִתְבָּרֵךְ, וּלְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ כָּל מַה שְּׁצָרִיךְ בְּפָרְטֵי
 פְּרֻטִיּוֹת, כַּאֲשֶׁר יִדְבַר אִישׁ עִם רֵעֵהוּ וְהֵבֵן אֶל אָבִיו,
 וְעֲלִיךָ לִידַע כִּי אֵין שׁוּם מְקָרָה וְטַבֵּעַ כָּלֵל, רַק הַכֹּל
 מִשְׁגָּח בְּהִשְׁגָּחָה נִפְלְאָה מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, וְעַל-כֵּן מַה
 וְלָמָּה לָךְ לְמַרְר חַיִּיךָ בְּחַנָּם, וּמְאוּמָה לֹא תִשָּׂא
 בְּעַמְלָךְ, רַק צַעַר וּמְכַאוּבִים רָעִים, יִסּוּרִים וְדִינִים,
 יוֹתֵר טוֹב לְבָרַח אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וּלְסַפֵּר לְפָנָיו יִתְבָּרֵךְ אֶת
 כָּל לְבָב בְּפָרְטֵי פְּרֻטִיּוֹת, וְאִז תִּרְאֶה יְשׁוּעוֹת וַחֲסָדִים
 וְרַחֲמִים גְּמוּרִים.

י.ד.

צָרִיךְ שְׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, אַחֵי הַיָּקָר, קֹדֶם שְׂאָדָם
 רוּצָה לְחַזֵּר בְּתִשׁוּבָה אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וּלְקַבֵּל עַל עֲצֻמוֹ
 עַל עֲבוּדָתוֹ יִתְבָּרֵךְ, עֲלָיו לְעַבֵּר הַרְבֵּה מְרִירוֹת
 דְּמְרִירוֹת, כִּי הַיָּצוֹר הָרַע מְמַרֵּר אֶת חַיֵּי הָאָדָם בְּכָל
 מִיָּנִי תַאֲוֹת וּמַדּוֹת רָעוֹת, וּמְכַנִּים בּוֹ קְרִירוֹת
 וַחֲלִישׁוֹת הַדַּעַת, כְּאִלוֹ אֶבֶד מְנוּס וְתַקְוָה מִמֶּנּוּ, וּכְאִלוֹ
 כָּל עֲנָן הַהִתְקַרְבוֹת אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ וַחֲזָרְתוֹ בְּתִשׁוּבָה,

לא שִׁיף אֱלִיו, כִּי כָּבֵד נָפֵל בְּעַמְקָא דְתַהוּמָא רַבָּא,
בְּשִׂאוֹל תַּחֲתִית וּמַתְחַתִּיו, עַד שָׁאִין לוֹ שׁוּם תַּקְוָה
כָּלֵל, כִּי הוּא מְבַלְבֵּל אֶת הָאָדָם בְּכֹל עֵת בְּעִצּוֹת
רְעוֹת, כְּדֵי לְהַרְחִיקוֹ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, אֲשֶׁר זֶה עֶקֶר
הַמְרִירוֹת וְהַמְרִירוֹת, מֵה שְׂצָרִיף לְסַבֵּל כָּל אֶחָד וְאֶחָד
הַרוּצָה לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְלָשׁוּב בְּתַשׁוּבָה
אַמְתִּית וְאֲשֶׁר אִזּוּ יִזְכֶּה לְהַמְשִׁיךְ עַל עֲצָמוֹ עֲרֻבוֹת
נְעִימוֹת יְדִידוֹת זֵיו חַיּוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, כִּי אִין לָךְ
עוֹד מְרִירוֹת גְּדוֹלָה מְזֵה, כְּשֶׁאִינוֹ יוֹדֵעַ לְשִׂית עֲצוֹת
בְּנַפְשׁוֹ אִיךְ לְהִתְנַהֵג, וְעַל-כֵּן כְּשֶׁאָדָם יוֹדֵעַ זֹאת, אֲשֶׁר
כָּךְ צָרִיף לְהִיּוֹת קֹדֶם שְׁנֹכְנָסִים בְּעַבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ,
שֶׁהֶכְרַח לְסַבֵּל כָּל מִינֵי מְרִירוֹת וְיִסּוּרִים וְחִלּוּקַת
הַעֲצָה, אִזּוּ דִּיקָא מִתְגַּבֵּר וְעוֹבֵר עַל הַכֹּל, כִּי זֶה בְּעֲצָמוֹ
עֲצָם הַגְּלוּי — שִׁיּוֹדֵעַ שֶׁהֶכְרַח לְהִיּוֹת קֹדֶם מְכֻסָּה,
וְעַל-כֵּן רָאָה, אֶהוּבֵי, אַחֵי הַיִּקָּר, לֹא לִפְלֵ בְדַעְתָּךְ
כָּלֵל, וְאֵל תְּנִיחַ אֶת עֲצָמְךָ בְּשׁוּם אַפֵּן שְׁבַעוּלָם, וְאִף
שְׁעַכְשׁוֹ מֵר וּמְרוֹר לָךְ, וְאִינְךָ רוֹאֵה שׁוּם דְּרָךְ הַטְּבַע
אִיךְ לְצִאת מִהַצָּרָה וְהַפַּח הַיִּקּוֹשׁ שְׁנַפְלֵתָ בָּהֶם, אִף-
עַל-פִּי-כֵן בְּזוֹ הַיְדִיעָה בְּעֲצָמָה — שְׂאֵתָה יוֹדֵעַ שְׂכָךְ
צָרִיף לְהִיּוֹת קֹדֶם שְׁזוֹכִים לְהַכְּנִס אֶל הַקִּדְשָׁה —
שֶׁהֶכְרַח לְסַבֵּל מְרִירוֹת, בְּזֶה בְּעֲצָמוֹ תִּזְכֶּה לְהַמְתִּיק

מִמָּךְ הַכֵּל וְתִהְיֶיךָ אֶת כָּל יְרִידוֹתֶיךָ לְעֲלִיּוֹת גְּדוּלוֹת,
וְתִזְכֶּה לָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה אֲמִתִּית, וּלְהִמָּשִׁיךְ עָלֶיךָ אוֹרוֹ
יְתָבְרָךְ.

טו.

עָלֶיךָ לְדַעַת, אֶהוּבִי, אָחִי הַיְקָר! בְּאִפְּן שֶׁתִּזְכֶּה
לְבַטֵּל מִמָּךְ הַמְרִירוֹת שְׁעוֹבֶרֶת עָלֶיךָ, בְּחִלּוּקַת הָעֵצָה,
וְתִזְכֶּה לְהִגִּיעַ אֶל עֵצָה שְׁלֵמָה, וְאֲשֶׁר עַל-יְדֵי-זֶה יִהְיֶה
לְךָ מָתֵק בְּחַיֶּיךָ, אֶל זֶה תִּזְכֶּה רַק אִם תִּתְקַרֵּב אֶל
צַדִּיקֵי הָאֱמֶת שֶׁבְּדוֹר הַזֶּה, הַמְּקַבְּלִים מִהַצַּדִּיק הַגָּדוֹל
בְּמַעֲלָה נִפְלְאָה מְאֹד, שֶׁהוּא מִיְחִידֵי הַדּוֹרוֹת, הַמְּגַלֶּה
גְּלוֹי אֱלֻקוֹתָיו יְתָבְרָךְ בְּתַכְלִית הַהִתְגַּלּוּת, וְעַל-כֵּן אֲשֶׁרִי
הַזּוֹכֶה לְהִתְקַרֵּב אֲלֵיהֶם, וְהֵם יֵאִירוּ בּוֹ עֲצוֹת נוֹרָאוֹת
נִפְלְאוֹת אִיךָ לְהַחֲזִיק מֵעַמֵּד וּמֵצַב בְּזֶה הָעוֹלָם, וּמִכָּל
מָה שְׁעוֹבֵר עָלָיו בְּפָרְטֵי פָרְטִיּוֹת יִזְכֶּה לְחֹזֵר אֵלָיו
יְתָבְרָךְ, וּלְהִמָּשִׁיךְ עַל עֲצָמוֹ עֲרֻבוֹת נְעִימוֹת יְדִידוֹת
חַיּוֹת אֱלֻקוֹתָיו יְתָבְרָךְ.

טז.

אָחִי הַיְקָר! מִדּוּעַ תִּלָּךְ כָּל-כָּף בְּמְרִירוֹת, וְתִמָּרַר
חַיֶּיךָ בְּחַנְּם, הֲאִם אֵינְךָ יוֹדֵעַ כִּי עֲנִיֵּן הַמְרִירוֹת — מָה

שֶׁהָאָדָם נוֹפֵל אֶל מְרִירוֹת וְדִכְאוֹן זֶה, רַחֲמָנָא לְצִלָּן,
מִחֲלָה כְּמוֹ שָׂאָר מִחֲלוֹת, וְאִם אֵינוֹ נִזְהָר בְּזֶה יִכּוֹל
לִפְלֵ עַל-יְדֵי-זֶה יוֹתֵר וְיוֹתֵר בְּבוֹץ עֶמֶק עַד שֶׁלֹּא יוּכַל
לְהִתְרַפֵּא כָּלֵל, וְעַל-כֵּן כָּלֵךְ לֵךְ מִהֶמְרִירוֹת, וְרֹאֵה
לְעֹזֵר אֶת אַחֲרִים, וְיִתְדַבֵּר עַל לִבָּם דְּבוּרֵי נְחוּמִים
וְהִתְחַזְּקוּת, וּבְזֶה שֶׁתְּחַזֵּק אֶת אַחֲרִים, יִהְיֶה גַם לֵךְ
חַזוּק.

יז.

אָחֵי הַיְקָר! רֹאֵה לְחַזֵּק אֶת עֲצָמְךָ בְּכָל מִינֵי
אָפְנִים, וְאֵל תִּמְשִׁיךְ אֶת עֲצָמְךָ אֶל הֶמְרִירוֹת, אֲשֶׁר
עוֹקְרֵת אֶת הָאָדָם מִשְׂרָשׁוֹ, תִּהְפֹּךְ אֶת כָּל יְרִידוֹתֶיךָ
וְקִטְנוֹתֶיךָ לְעֲלִיּוֹת, וּמֵה שֶׁהֵיָצַר מִסִּית אוֹתְךָ תַעֲשֶׂה
בְּדִיוֹק הַהַפּוּךְ, וְאִז תִּצְלִיחַ, הוּא מִסִּית אוֹתְךָ לְהִיּוֹת
בְּמִרְירוֹת וּבְדֹאָגָה, רֹאֵה לְעֲשׂוֹת בְּדִיוֹק הַהַפּוּךְ —
לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה וּבְבִטְחוֹן, הוּא מִסִּית אוֹתְךָ כְּאִלוֹ אֶבֶד
מְנוּס וְתִקְוָה מִמֶּךָ, תִּלְעַג לוֹ, וְיִתְדַע כִּי הַכֹּל הוּא
הַהַפּוּךְ, וּכְשֶׁתִּלְךָ בְּדֶרֶךְ וּבְאִפֵּן הַזֶּה — תִּצְלִיחַ כָּל
יְמֵי חַיֶּיךָ, הָעֶקֶר בְּרַח לֵךְ מִמְרִירוֹת, אֲשֶׁר זֶה גְרוּעַ
מִהַכֹּל, וּמִי שֶׁנוֹפֵל אֶל מְרִירוֹת, קָשָׁה לוֹ לְצִאת מִזֶּה,
לוֹלֵא שְׂזוּכָה לְהִתְקַרֵּב אֶל צְדִיקִים אֲמֵתִיִּים, הַמְלַמְּדִים

אותו עצות איך לשוב אליו יתברך, ולהפך את
המרירות למתיקות.

יח.

צריך שתדע, אהובי, אחי היקר, אשר עקר
תקנתך לצאת מהמרירות שלך, הוא ויקא על-ידי
שתזכה להתקרב אל צדיקי האמת שבדור הזה,
המקבלים ויונקים מהצדיק הגדול במעלה נפלאה
מאד, שהוא מיחידי הדורות, כי בלא צדיקי האמת
תוכל להתאבד לגמרי מרב מרירות שמסוככת אותך
בכל יום ויום, כי על כל אחד ואחד מישראל אורב
הסטרא אחרא בכל יום ויום, להפילו במרה שחורה
ובמרירות עצומה ובדפאון ועצבון, כי הקלפות
רוצות לכסות ולהסתיר את כל הטוב שיש בכל אחד
מישראל, ועל-ידי-זה תפל עליו מרירות גדולה, כי
כשאדם מחפש ומוצא בעצמו איזה טוב, אזי לעולם
לא יפל בשום מרירות, ולזכות למצא בעצמו את
הטוב, ההכרח לבוא אל צדיקי האמת, ולשמע
בעצתם, אבל הסטרא אחרא מקים עליהם חולקים
למען יסתירו את האמת, באפן שיפל כל אחד
במרירות ובמרה שחורה, שעל-ידי-זה אי אפשר

לְלַמַּד תּוֹרָה וְלַהֲתַפְּלֵל כְּרֵאוּי, וְלִקְיִים מְצוּוֹתָיו יִתְבָּרַךְ,
וְהַכֹּל מְרִירָה שְׁנוּפֶלֶת עָלָיו, עַד שֵׁישׁ בְּנֵי אָדָם
שְׁמֵרֵב מְרִירָה שְׁנִכְנָסָת בָּהֶם הֵם כְּבָר בְּעֵינֵיהֶם לְאַחַר
יָאוּשׁ, וְאִינָם לּוֹמְדִים, וְאִינָם מִתְפַּלְּלִים כָּלֵל, וְכֵן אִינָם
מְקִימִים מְצוּוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, וְהַכֹּל מְרִירָה הַמְרִירָה
וְהַעֲצָבוֹן שֶׁנִּפְלוּ אֲלֵיהֶם, וְעַל-כֵּן עָקַר הָעֵצָה — רַק
לְבָרַח אֶל צְדִיקֵי הָאֱמֶת וְלִשְׁמַע בְּקוֹלָם וּבְעֲצוֹתֵיהֶם,
וְלִקְיִים אֶת כָּל אֲשֶׁר יֹאמְרוּ כִּי הוּא זֶה, וְדִיקָא עַל-יַד־
זֶה תִּמְתַּק הַמְרִירָה וְהַמְרָה הַשְּׁחוּרָה, וְיִתְהַפֵּף הַכֹּל
לְטוֹבָה, לְנַעֲימוֹת וְלִשְׂמֻחָה, וְכֹל זֶה זוֹכִים עַל-יַד־
לְמוֹדֵם הַטוֹב שֶׁל צְדִיקֵי הָאֱמֶת, הַזּוֹכִים לְחֻזֵּק וְלֵאמֹץ
אֶת כָּל הַנְּפִשׁוֹת הַנְּפִילוֹת, כִּי הֵם מְגַלִּים לָהֶם עֲצוֹת
נוֹרָאוֹת וְנִפְלְאוֹת אִיף לְהַפְּךְ אֶת הַמְרִירָה לְמִתְקוֹת;
אֲשֶׁרֵי הַזּוֹכֵה לְהִתְקַרֵּב אֶל צְדִיקֵי הָאֱמֶת שֶׁבִּדּוֹר הַזֶּה,
הַיּוֹנְקִים מִהַצְדִּיק הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה נִפְלְאָה מְאֹד מְאֹד
מִיַּחֲדֵי הַדּוֹרוֹת, שֶׁבָּא לְתַקֵּן אֶת הָעוֹלָם בְּמַלְכוּת
שֶׁד"י.

יט.

צָרִיף שְׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, אַחֵי הַיְקָר! כִּי כָּל הַיְרִידוֹת
וְהַנְּפִילוֹת שְׁלָךְ, בָּאוֹת רַק עַל-יַד־ הַמְרִירָה שְׁנִכְנָסָת

בְּךָ, שְׁזָה מְבִיא אוֹתְךָ לְדַכְאוֹן פְּנִימִי, עַד שֶׁאַתָּה נוֹפֵל
 אֶל מָרָה שְׁחוֹרָה וְעַמְקָה, וְנִדְמָה לְךָ כְּאִלוֹ אֵינְךָ שׁוֹה
 כְּבָר לְכֻלּוֹם, וּבִאֲמַת הַפֶּל הַבֵּל, כִּי הָאָדָם, כָּל זְמַן
 שֶׁהוּא חַי כָּל הָעוֹלָמוֹת עוֹמְדִים עָלָיו, וְכָל הַתְּקוּנִים
 תְּלוּיִים בּוֹ, אִם לֹא יִהְיֶה בְּטָלָן וַיַּעֲמֵד עַל עַמְדוֹ, וְלֹא
 יִנִּיחַ אֶת עַצְמוֹ לִפְלֵ בְּשׁוֹם אֲפֹן שֶׁבְּעוֹלָם; וְצָרִיךְ
 שֶׁתִּדְעַ אֲשֶׁר כָּל הַצְּדִיקִים הַגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה נִפְלְאוֹת
 מְאֹד, עָבְרוּ עֲלֵיהֶם כָּל מִינֵי מַחְשְׁבוֹת שֶׁל מְרִירוֹת
 וְקִטְנוֹת, כְּמוֹ שֶׁעוֹבֵר עָלֶיךָ, אִךְ הֵם זָכוּ לְהִתְחַזֵּק
 וּלְהִתְחַזֵּק מֵעַמֵּד, וְעַל-כֵּן רָאָה, אֱהוֹבִי, אַחֵי הַיִּקָּר, גַּם-
 כֵּן לְהִתְחַזֵּק מֵעַמֵּד, וְאֵל תִּנִּיחַ אֶת עַצְמְךָ לִפְלֵ, רָאָה
 לְשִׁמַּח אֶת עַצְמְךָ עִם מַה שֶׁתּוֹכֵל, וְעַל-יַד־זֶה תִּהְפֹּךְ
 אֶת הַמְרִירוֹת לְמַתִּיקוֹת.

כ.

צָרִיךְ שֶׁתִּדְעַ, אֱהוֹבִי, אַחֵי הַיִּקָּר, אָדָם שֶׁשֹּׁכְעוֹ
 מוֹשֵׁף אוֹתוֹ אֶל הַמְרִירוֹת וְהַדְּכָאוֹן וְהַעֲצָבוֹן, וְהוּא
 מְהַפֵּךְ אֶת זֶה אֶל תִּקְוָה שְׁשׁוֹן וְהַשְׂמִיחָה, אָדָם כְּזֶה
 מְאֹד חָשׁוּב לְמַעֲלָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא מִתְּפָאֵר עִמוֹ מְאֹד מְאֹד, כִּי דִיְקָא הוּא מוֹצִיא אֶת
 הַבְּרִיָּאָה מֵהַכַּח אֶל הַפְּעַל, וּמְבִיָּאָה אֶל שְׁלֵמוֹתָהּ, כִּי

הוא יתְבַרֵךְ אֶחָד בְּתַכְלִית הָאֲחֻדוֹת, וְלֹא שֶׁיֵּךְ לְכַנּוֹתוֹ
בְּשׁוֹם שֵׁם וְשׁוֹם כְּנוֹי, וְשֵׁם אֶצְלוֹ יתְבַרֵךְ הַכֹּל אֹר
וְשִׁשׁוֹן וְשִׁמְחָה, וּבְרָא אֶת הָעוֹלָמוֹת עַד הָעוֹלָם הַזֶּה,
אֲשֶׁר כָּלֵם כָּבֵר נִפְרָדִים, וְשֵׁם שׁוֹרָה הָעֲצָבוֹת
וְהַמְרִירוֹת, וְהַדְּכָאוֹן וְהָעֲצָבוֹן, וְעַקֵּר תַּכְלִיתוֹ שֶׁל
הָאָדָם — לְהַפְּךָ אֶת כָּל הַמְרִירוֹת וְהַחֲשָׁךְ אֵלָיו
יִתְבַרֵךְ, וְלִקְשֹׁר אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה אֵלָיו יִתְבַרֵךְ,
אֲשֶׁר זֶה עַקֵּר הַשְּׁלֵמוֹת, שְׂאִין שְׁלֵמוֹת אַחֲרֶיהָ. וּבִאֲמַת
כָּל אָדָם עַל-יַדֵי רַבּוֹי חֲטָאִיו הוּא עוֹשֶׂה צַל וּמְכַסֶּה
וּמִסְתִּיר אֶת הָאֹר וְהָאֲחֻדוֹת מִמֶּנּוּ, שֶׁמֶשֶׁם בָּאָה עָלָיו
הַמְרִירוֹת, וּכְשִׁזּוֹכָה לְשׁוֹב בְּתִשְׁבָּה שְׁלֵמָה אֵלָיו
יִתְבַרֵךְ, וּמְדַבֵּק עֲצָמוֹ בּוֹ יִתְבַרֵךְ בְּדַבְּקוֹת אֲמַת, אֲזִי
מִמֶּשֶׁיֵךְ עַל עֲצָמוֹ וְעַל כָּל הָעוֹלָם כְּלוֹ הַדַּבְּקוֹת
וְהָאֹר, הַחַיּוֹת וְהַמְּתִיקוֹת, הַנְּעֵם וְהָעֲרֻבוֹת וְזִיו שְׂכִינַת
עִזּוֹ יִתְבַרֵךְ. וְעַל-כֵּן אֲשֶׁרִי וְאֲשֶׁרִי מִי שְׁזוֹכָה לְשׁוֹב
בְּתִשְׁבָּה שְׁלֵמָה אֵלָיו יִתְבַרֵךְ וְעַל-יַדֵי-זֶה חוֹזֵר
וּמְקַשֵּׁר אֶת כָּל הַבְּרִיאָה בְּתַכְלִית הָאֲחֻדוֹת, שֶׁהוּא
יְחֻדוֹ יִתְבַרֵךְ, אֲשֶׁרִי לוֹ!

כ.א.

אֶהוּבִי, אַחִי הַיְקָר! רְאֵה לְחִזֵּק עֲצָמְךָ, וְאַל תִּפֹּל

כָּל-כֶּף בְּדַעְתָּךְ, הֵן אִמַּת שְׁכָבָר עָבְרוּ עָלֶיךָ בְּחַיֶּיךָ
 מִשְׁבָּרִים וְגָלִים, וְנִפְלְתָ לְמָקוֹם שֶׁנִּפְלַתָּ, עִם כָּל זֹאת
 עָלֶיךָ לְדַעַת, כִּי הַשְׁכָּרוֹן לֵב וְהַדְּכָאוֹן וְהַמְרִירוֹת
 שֶׁאַתָּה מִמְּשִׁיךְ עַל עַצְמְךָ, לֹא יְבִיאוּ לְךָ שׁוֹם תּוֹעֵלֶת
 כָּלֵל, כִּי אֵין אַתָּה מַעֲנִישׁ בְּזֶה רַק אֶת עַצְמְךָ, וְעָלֶיךָ
 לְדַעַת, כִּי עַקֵּר הַתְּשׁוּבָה לְשׁוֹב אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ הוּא דִּיקָא
 עַל-יְדֵי מִדַּת הַשְּׂמִחָה, כִּי עֵז וְחֻדוּהָ בְּמָקוֹמוֹ, וְאַצְלוּ
 יִתְבָּרֵךְ שְׂרוּיָהּ רַק הַשְּׂמִחָה, וְעַל-כֵּן אִם אַתָּה רוֹצֶה
 לְשׁוֹב אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, רְאֵה לְגַרֵשׁ וְלִסְלַק מִמֶּךָ הַמְרִירוֹת
 וְהַעֲצָבוֹת, וְתַהַפֵּךְ הַכֹּל לְשְׂמִחָה וּבִטְחוֹן.

כב.

אָחֵי הַיָּקָר! רְאֵה לְבוֹא אֶל הַשְּׂלֵמוֹת שְׁלָךְ, וְהִיא
 — לְהִיּוֹת תָּמִיד בְּשְׂמִחָה, וְלַהֲפִיךְ אֶת הַיָּגוֹן וְהָאֲנָחָה
 אֶל תּוֹךְ הַשְּׂמִחָה, וְאֶת הַמְרִירוֹת לְנַעֲיֵמוֹת וּמְתִיקוֹת,
 וְצָרֶיךָ שֶׁתִּדַּע כִּי לְמַעַלָּה בְּעוֹלָמוֹת הָעֲלִיוֹנִים יוֹצְאִים
 כְּרוּזִים בְּכָל יוֹם וַיּוֹם, וּמְכַרְיִזִים: אֲשֶׁרֵי הָאִישׁ
 הַמְּסֻתוֹבֵב בְּעוֹלָם הַגִּשְׁמִי, וּמַהֲפֵךְ הַחֹשֶׁךְ לְאוֹר,
 וְהַמְרִירוֹת לְמְתִיקוֹת, אֲשֶׁרֵי לוֹ, וְאֲשֶׁרֵי חֶלְקוֹ!

תָּם וְנִשְׁלָם, שְׂבַח לְאֵל עוֹלָם!

קונטרס

קִשָּׁה יוֹם

יחזק ויאמץ, ישמח וינחם, לכל אלו אשר עובר בתייהם
משברים וגלים, וסובלים יסורים מרים וקשים, ונגע בהם
פגעי ומקרי הזמן, ויקשרם אליו יתברך, להאיר נפשם
מאור האורות, הארת זיו שכינת עזו יתברך.

★

בנוי ומיסד על-פי דברי
רבנו הקדוש והנורא, אור הגנוז והצפון,
בוצינא קדישא עלאה, אדוננו, מורנו ורבנו
רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו.

ועל-פי דברי תלמידו, מורנו
הגאון הקדוש, אור נפלא, אשר כל רז לא אגיס ליה

רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו,
ומשלב בפסוקי תורה, נביאים, כתובים, ומאמרי
חכמינו, הקדושים, מגמרא ומדרשים וזהר הקדוש

★

הובא לדפוס על-ידי
חסידי ברסלב
עיה"ק ירושלים תובכ"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר: אֲשֶׁרֵי בַר יִשְׂרָאֵל הַזֹּכֶה
לְהִיּוֹת תָּמִיד בְּשִׂמְחָה, וּמְשַׂמַּח אֶת אֲחֵרִים, פִּי
אֶצְלוֹ יִתְבָּרֵךְ מְאֹד מְאֹד חֲשׂוֹבָה שְׂמִיחָה, פִּי "עוֹ
וְחֻדוֹה בְּמִקוּמוֹ", וּכְשֶׁבֵר יִשְׂרָאֵל שֶׁשׁ וְשִׂמַּח
תָּמִיד, בְּזֶה מְגִלָּה אֶת טֹהַר לְבָבוֹ, שֶׁהוּא מְאֲמִין
בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, פִּי אֲמוּנָה תְלוּיָה בְּשִׂמְחָה, וְשִׂמְחָה
תְלוּיָה בְּאֲמוּנָה, כָּל מֵה שְׂאֲדָם יוֹתֵר מְאֲמִין בּוֹ
יִתְבָּרֵךְ, כְּמוֹ-כֵן הוּא יוֹתֵר שְׂמִיחַ, וְכָל מֵה שֶׁהוּא
יוֹתֵר שְׂמִיחַ, הוּא מְאֲמִין יוֹתֵר בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וּמִי
שְׂזוֹכֶה לְשִׂמְחָה אֲמִתִּית, הוּא מְשַׁפֵּיעַ מְשִׂמְחָתוֹ
עַל כָּל אִישׁ שְׂבוּר וְקָשָׁה יוֹם, וּמְשַׁתְּדֵל לְעֹזֵר לוֹ
לְצֵאת מִמְּצוּקָתוֹ, וְזֶה סִימָן שֶׁהוּא מְלֵא שְׂמִיחָה,
כְּדָרֵךְ כְּלֵי שְׁפָל-כֶּף מִתְמַלֵּא עַד שֶׁנִּשְׁפָּף לְחוּץ,
אֲזִי יוֹדְעִים שֶׁהַכְּלֵי מְלֵא, כְּמוֹ-כֵן כְּשֶׁאֲדָם כְּלֵי-כֶּף
שְׂמִיחַ, עַד שֶׁמוּצִיא אֶת הַשְׂמִיחָה עַל זוּלָתוֹ, עַל
כָּל עֲנֵי וְקָשָׁה יוֹם, בְּיָדוּעַ שֶׁהוּא בְּאֵמֶת בְּשִׂמְחָה

— אֲשֶׁרֵי לוֹ !

(אֲמֵרֵי מוֹהֲרָא"ש, חֵלֶק ב', סִימָן תק)

קונטרס

קִשָּׁה יוֹם

א.

אחי היקר! ראה לחזק ולאמץ את עצמך בכל מיני אפנים שבעולם, כי אין זו עצה להיות כל-כף שבור מכל מה שעובר עליך, כי כבר אמרו חכמינו הקדושים (מדרש אגדה): כל הנמשך אחר הצער, הצער נמשך אחריו, כי כל מה שתכניס במח מחשבתך את צערך הקשה, כמו כן יגדלו עליך צרותיך ומרירותיך יותר ויותר, ועל-כן מה ולמה לך לחשב תמיד מצערך הקשה, יותר טוב לך להיות רגיל בשכחה, ולשכח את כל העבר עליך; ורבנו, זכרוננו לברכה, אמר (שיחות הר"ן סימן כ"ו): שאצלו

הַשְּׂכָחָה הַיָּא מַעֲלָה גְדוּלָה מֵהַכֹּל, וְדַרְכּוֹ שְׂתַכְּף־וּמְיָד
 כְּשֶׁרַק חוֹלֵף וְעוֹבֵר מִשָּׂהוּ, הוּא שׁוֹכַח אֶת זֶה לְגַמְרֵי,
 וּמַעֲבִיר אֶת הַדְּבָר מִדַּעְתּוֹ כְּאִלוֹ לֹא הָיָה. וְעַל־כֵּן רְאֵה
 גַּם כֵּן לְהַרְגִיל עֲצֻמָּךְ לֵילֶךְ בְּדַרְךְ זוֹ — שְׂתַסִּיחַ
 דַּעְתְּךָ בְּכָל פַּעַם מִכָּל הָעֶבֶר עֲלֶיךָ, וּתְסַלֵּק מִדַּעְתְּךָ כָּל
 הָעֶבֶר, כְּאִלוֹ לֹא קָרָה שׁוּם דְּבָר, וְתִתְחִיל בְּכָל פַּעַם
 הַתְּחִלָּה חֲדָשָׁה, וְתִמְשִׁיךְ עֲצֻמָּךְ רַק אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְזֶה
 בְּאֵמֶת יִכְנִיִס בְּךָ תִּקְוָה טוֹבָה, וַיִּמְשִׁיךְ לְךָ יְשׁוּעָה
 אֲמֵתִית.

ב.

עֲלֶיךָ לְדַעַת, כִּי בְּזֶה הָעוֹלָם הַכֹּל נִעְלַם וְנִסְתָּר
 לְגַמְרֵי מִן הָאָדָם, וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ מַה נִּקְרָא מְצִיָּאָה וּמְזֹל
 טוֹב, וּמַה נִּקְרָא צָרָה וְיִסּוּרִין — נְשִׁיכַת עֶקְרָב, כִּי
 לְפַעְמִים הָאָדָם זוֹכֵה לַעֲשִׂירוֹת גְּדוּלָה, וּלְבִסּוּף
 נִתְהַפֵּף עֲלָיו לְרָעָה גְדוּלָה גַּם בְּעוֹלָם הַזֶּה, וּמִכָּל שְׂכָן
 בְּעוֹלָם הַבָּא, כְּמוֹ שְׂפָתוֹב (קִהְלֵת ה'): עֲשֹׁר שְׁמוֹר
 לְבַעֲלָיו לְרַעְתּוֹ, וְכֵן לְהַפּוּךְ — יֵשׁ שֵׁישׁ לוֹ עֲנִיּוֹת
 וְדַחְקוֹת וְיִסּוּרִים, וּבְאֵמֶת הֵם לוֹ לְטוֹבָה גַּם בְּעוֹלָם
 הַזֶּה, וּמִכָּל שְׂכָן בְּעוֹלָם הַבָּא, וְכְמוֹ שְׂאֲמָרוֹ חֲכָמֵינוּ

הַקְדוּשִׁים (תנא דבי אליהו, זוטא, פֶּרֶק י"א) צְדִיקִים
 תַּחֲלֹתָן יִסּוּרִין וְסוּפָן שְׁלוֹה. וְכֵן אָמְרוּ (מִדְרַשׁ תַּנְחוּמָא,
 פֶּרֶשֶׁת פִּי תַצָּא) צָרִיף אָדָם לְהַחֲזִיק טוֹבָה לְהַקְדוּשׁ
 בְּרוּף הוּא בְּזִמְן שְׁהִיִּסּוּרִין בְּאִין עָלָיו, לְמָה שְׁהִיִּסּוּרִין
 מוֹשְׁכִין אֶת הָאָדָם לְהַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא, עֵינֵי שָׁם, וְעַל-
 כֵּן אִין הָאָדָם יוֹדֵעַ בְּאֵמֶת מָה טוֹב וּמָה רַע, כִּי יָכוֹל
 לְהִיּוֹת מָה שְׁחוֹשֵׁב לְרַע הוּא תַכְלִית הַטוֹב, וְלִהְיוֹת
 — מָה שְׁחוֹשֵׁב לְטוֹב הוּא תַכְלִית הַרַע, וּבְאֵמֶת עֶקֶר
 הַמְּצִיָּאָה וְהַטוֹב וְהַרְיֹחַ הָאֵמֶתִי בְּזֵה הָעוֹלָם וּבְעוֹלָם
 הַבָּא הוּא רַק כְּשִׁזּוּכִין לְמַצָּא בְּכָל יוֹם וְיוֹם אֶת הַטוֹב
 שְׁבִיּוֹם הַזֶּה שְׁהוּא הַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא בְּעֵצְמוֹ, כְּמוֹ
 שְׁכַתוֹב (תְּהִלִּים קמ"ה) טוֹב הַשֵּׁם לְכָל וְרַחֲמָיו עַל כָּל
 מַעֲשָׂיו, כִּי אִין לָךְ עוֹד טוֹב אֵמֶתִי וְנִצְחִי כְּמוֹ
 הַדְּבָקוֹת בּוֹ יִתְבָּרַךְ.

ג.

עַל כֵּן עָלִיף לְהַמְשִׁיף עֲצֻמָּה תָּמִיד רַק אֵלָיו
 יִתְבָּרַךְ, וְאַתָּה צָרִיף לְדַעַת, כִּי כָּל הַצְּרוּת וְהִיִּסּוּרִים
 שְׁהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ שׁוֹלַח עָלֶיךָ הֵם רַק לְקַרֵּב וְלֹא לְרַחֵק,
 חֵס וְשָׁלוֹם, כִּי כָּלֵל זֶה תַכְנִיִּס בְּךָ מָה שְׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ

הַקְדוּשִׁים (בְּרִכּוֹת ס':) : כָּל מֵה דְעָבִיד רַחֲמָנָא לְטַב
 עָבִיד, [כָּל מֵה שְׁהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה, הַכֹּל לְטוֹבָה],
 וְאִף שְׁלַעַת עֲתָה אֵינְךָ רוֹאֶה אֶת הַטּוֹבָה הַיּוֹצֵאת לְךָ
 מֵהַצָּרָה, אֶף-עַל-פִּי-כֵן עָלֶיךָ לְהֶאֱמִין שְׁמַמְנוּ לֹא
 יוֹצֵאת שׁוּם רְעָה כָּלֵל, וּבְכֹל דְבָר נַעֲלָם וְנִסְתָּר הַטּוֹב
 בְּשִׁבְלֶךָ; וְעַל-כֵּן הַרְגַּל עֲצֻמָּה לְתַן תָּמִיד תּוֹדָה
 וְהוֹדָאָה לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ, וְתִזְכִּיר עֲצֻמָּה עַל גְּדֹל
 הַחֲסָדִים שְׁכָבֵר עָשָׂה עִמָּךְ עַד עַכְשָׁו, וְתַתֵּן לוֹ רַק
 שְׂבַח וְהוֹדָאָה, וְאִף שְׁמֵרֵב יִסְוֶרֶיךָ וּמְרִירוֹתֶיךָ כָּל-כָּף
 מֵר לְךָ, שְׁכָבֵר שְׁכַחַת לְגַמְרֵי מְכַל הַטּוֹבוֹת שְׁעָשָׂה
 עִמָּךְ, וְנִדְמָה לְךָ שְׁתָּמִיד הָיָה לְךָ רַק רַע, חֵס וְשָׁלוֹם,
 אַחֵי, אַחֵי אֵיךְ שֶׁהוּא תִתְחִיל לְהִזְכִּיר עֲצֻמָּה יֵהִי אֵיךְ
 שִׁיְהִיָּה, כָּבֵר הָיִיתָ כָּל-כָּף הַרְבֵּה פְעָמִים בְּצָרוֹת
 מְשָׁנוֹת, וְאֶף-עַל-פִּי-כֵן רַחֵם עָלֶיךָ הֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ,
 וְהוֹצִיאֵךְ מֵהַחֲשָׁךְ וְהִיִּסּוּרִים, כֵּן תִּקְוֶה גַם עַכְשָׁו
 יוֹצִיאֵךְ וּבִלְבָד שְׁלֹא תִתִּיאֵשׁ, חֵס וְשָׁלוֹם, אֲפֹלוּ
 בְּהַמְצָבִים הַכִּי קָשִׁים שְׁלָךְ, מֵה שְׁעוֹבֵר עָלֶיךָ עַכְשָׁו.

ד.

אַחֵי, אַחֵי! אַל תִּהְיֶה שָׁבוּר כָּל-כָּף מְכַל מֵה

שְׁעוֹבֵר עָלֶיךָ, כִּי מָה אַתָּה יוֹדֵעַ מַה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 רוֹצֵה לַעֲשׂוֹת מִמֶּךָ כִּי כָּבֵד אָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים
 (בְּרִכּוֹת ה.): מַה שֵּׁן וְעֵין עֶבֶד יוֹצֵא בָהֶם לְחֵרוֹת,
 יִסּוּרֵין שְׁמִמְרָקִין כָּל גּוּפוֹ שֶׁל אָדָם עַל אַחַת כַּמָּה
 וְכַמָּה, וּמִי יוֹדֵעַ מַכַּמָּה וְכַמָּה עֲנָשִׁים קָשִׁים וּמָרִים
 תִּפְטֹר עַל-יְדֵי הַיִּסּוּרֵין שְׁלֶךְ?! עַל-כֵּן רָאָה אֱהוֹבֵי
 אָחִי לְשִׁתְּקָא, וְאֵל תְּהַרְהַר, חֵס וְשְׁלוֹם, אַחֲרָיו יִתְבַּרַךְ;
 וְאָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרִכּוֹת נ"ו): קִבְּלָה דִּיִּסּוּרֵי
 שְׁתִּיקוּתָא, וְאָמְרוּ (תַּעֲנִית ח.): כָּל הַשְּׂמִחַ בִּיִּסּוּרֵין
 שְׁבָאִין עָלָיו מְבִיא יְשׁוּעָה לְעוֹלָם, מִכָּל שְׂכָן כְּשׁוֹתֵק
 וְשְׂמִחַ מִכָּל מַה שְׁעוֹבֵר עָלָיו, בְּיָדָאֵי מְבִיא יְשׁוּעָה עַל
 עֲצָמוֹ, כִּי אִם מְבִיא יְשׁוּעָה לְכָל הָעוֹלָם כְּלוּ, עַל
 עֲצָמוֹ לֹא כָּל שְׂכָן.

ה.

אָחִי הַיָּקָר! עָלֶיךָ לְזַכֵּר הַיֵּטֵב כִּי לְפַעֲמִים
 נִתְבַּלְבַּל דַּעַת הָאָדָם בְּשַׁעַת יִסּוּרֵין וְצַעַר, רַחֲמָנָא
 לְצַלֵּן, וְנִדְמָה לוֹ כְּאִלוֹ כָּל הָעוֹלָם כְּלוּ נִפְלַע עָלָיו,
 וְכְאִלוֹ, חֵס וְשְׁלוֹם, כָּל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים וְהַדִּינִים
 וְהָעֲנָשִׁים קָשִׁים וּמָרִים נִתְקַבְּצוּ וּבָאוּ עָלָיו יַחַד, חֵס

ושלום, בלי שום הרחבה ובלי שום רחמנות. ועל-ידי
 זה נתעקם לבבו לגמרי ממנו יתברך, ונופל אל תוך
 קשיות וספקות אחריו יתברך, ונעשה כביכול ברגז
 עליו יתברך מרב צער ויסורים ובלבולים עד שאינו
 יכול כבר לפתח פיו ולבקש ממנו יתברך, כי הוא
 מלא קשיות וספקות וכפירות ועקממיות עליו
 יתברך; עליך לדעת חמדת לבבי כי באותו רגע אם
 אתה רוצה לצאת ממצבך, עליך לעשות רוח בין צרה
 לצרה ואל תערבב את הצרות יחד, רק תעשה לעצמך
 חשבון צדק, יהיה איך שיהיה צרה זו זה ענין אחד,
 ואין לה שיכות עם הצרה השניה, וכן הצרה השניה
 אין לה שום קשר ושיכות אל הצרה השלישית וכו',
 ועל-ידי שתעשה לעצמך החשבון צדק הזה אז תראה
 שעדין יש לך הרבה תקנה לצאת מכל הצרות
 והיסורים ולבטלם ולהפטר מהם לגמרי, כי בדרך
 כלל כשמסבכים לאדם שתיים או שלש או אפלו
 ארבע או יותר צרות הוא מאבד עצמו לגמרי ונדמה
 לו כי כל החרון אף נפתח נגדו, ובא, חס ושלום,
 לידי יאוש, שזה קשה מהכל. על-כן עקר העצה —
 להפריד בין הצרות, אשר זה פעל יעקב אבינו אצל
 הקדוש ברוך הוא: ורוח תשימו בין עדר לעדר:

אֶפְלוּ בְּתִקְףָּהּ הַגְּלוּת הַמְּרָה, שְׁלֹא תִהְיֶה צָרָה קוֹרֵאת
 לְחִבְרָתָהּ הַיְיָנוּ — שְׁלֹא יַעֲרֹבּוּ אֶת הַצָּרוֹת יַחַד, וְאִז
 עַל-יְדֵי-זֶה יִזְכֶּה לְמִצַּא הַרְחָבוֹת אֶפְלוּ בְּעִמְקֵי הַצָּרוֹת,
 וְיִזְכֶּה לְהַפְטֵר מֵהֶם לְגַמְרֵי, וְיִתְרַחֵב לוֹ לְבוֹ לְשׁוֹב
 אֱלֹיו יִתְבָּרֵךְ וּלְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ כָּל מַה שְׁצָרֵיךְ.

ו.

עֲלֶיךָ לְדַעַת שְׂדֵי־קֵא עַל-יְדֵי כָּל מַה שְׁעוֹבֵר עֲלֶיךָ
 אַתָּה יָכוֹל לְבָרַח אֱלֹיו יִתְבָּרֵךְ, כִּי בְּאַמַּת כָּל מַה
 שְׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם הוּא רַק כְּדֵי שְׁיַחֲזֹר אֱלֹיו יִתְבָּרֵךְ,
 כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְנַחוֹת נ"ג): מַה זֵּית
 אֵינּוּ מוֹצִיא שְׁמֵנוּ אֶלָּא עַל-יְדֵי כְּתִית, אֵף יִשְׂרָאֵל אֵין
 חוֹזְרִין לְמוֹטָב אֶלָּא עַל-יְדֵי יִסּוּרִין. וְאָמְרוּ (מְדַרְשׁ רַבָּה,
 פָּרֶשֶׁת בְּרֵאשִׁית): טוֹב מְאֹד זֶה מִדַּת יִסּוּרִין, שְׁעַל יָדָהּ
 בָּאִים לְחַיֵּי עוֹלָם הַבָּא, כִּי בְּשַׁעָה שְׁעוֹבְרִים עֲלֶיךָ
 צָרוֹת וְיִסּוּרִים, מְרִירוֹת וְקִטְנוֹת, עֲלֶיךָ לְדַעַת כִּי אֵין
 שׁוֹם עֲצָה אַחֲרַת לְבָרַח וּלְהַנְצִיל מִזֶּה, רַק לְרוֹץ אֱלֹיו
 יִתְבָּרֵךְ, שְׁתַּרְגִּיל עֲצֻמָּה לְדַבֵּר עִמוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּלִשׁוֹן
 שְׂאֵתָה רְגִיל בָּהּ, וּתְסַפֵּר לְפָנָיו יִתְבָּרֵךְ אֶת כָּל לִבָּךְ,
 וְכָל מַה שְׁעוֹבֵר עֲלֶיךָ בְּתַמִּימוֹת וּבְכַפְשֵׁיטוֹת גָּמוֹר

כאשר ידבר איש עם רעהו; מה אמר לך? אין...
 אין... שום עצה אחרת רק לברח מכל הצרות
 והיסורין אליו יתברך. אף מאד מאד תשמר עצמך
 שלא יתעקם לך בך באיזה מן עקממיות כאלו שהוא
 יתברך בכעס עליך, וכאלו הוא יתברך אינו צריך
 אותך, וכאלו הוא יתברך כבר אינו שומע אותך, תדע
 כי כל זה הם מהדמיונות שנתהוה מרב עוונותיך,
 אדרבה עליך לדעת כי כל היסורים והצרות שעוברים
 עליך הם רק להמשיך אותך אליו יתברך כי רק
 בשביל זה עובר עליך כל-כך הרבה מאד; אל תהיה
 בטלן ופתח פיה ותדבר עמו יתברך בלשון שאתה
 רגיל בה, (הינו בשפת האם שלך), ואז תזכה במשך
 הזמן להפטר מכל המרירות והיסורים שסבבו אותך.

ז.

אחי, אחי! אמרו חכמינו הקדושים (ערכין
 ט"ז:): כל שעברו עליו ארבעים יום בלא יסורין קבל
 עולמו. ועל-כן מה ולמה לך להצטער על הצרות
 והיסורין שעוברים עליך? הלא כל זה לטובתך
 הנצחית — שתפטר מכל הענשים הקשים שהיו

ראויים לבוא עליך, על-כן אל תהיה כל-כך שבור
 מכל מה שעובר עליך. ואמרו חכמינו הקדושים
 (מדרש שחר טוב, תהלים צ"ד): צא וראה איזו היא דרך
 שמביאה את האדם לחיי עולם הבא? אלו היסורים,
 ואמרו (שם): חביבין יסורין לפני הקדוש ברוך הוא,
 ששמו של הקדוש ברוך הוא חל על מי שהיסורין
 באין עליו. וכן אמרו (מדרש רבה, פרשת ויגש): אין
 הקדוש ברוך הוא מיחד שמו על בריה כשהיא חיה,
 אלא על בעלי יסורין. על-כן כשאתה רואה שאתה
 מסבב כל-כך ביסורין ובמרירות, ואתה סובל כל-כך,
 ראה אהובי, אחי לברח אליו יתברך, ואל תתיאש
 עצמך כלל, אדרבה תכין עצמך, להיות כלי להשראת
 השכינה, כי בה בשעה שתקבל את כל יסוריך
 באהבה, הקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו ישרה
 עליך, ועל-כן אשאל אותך: האם אינו כדאי כל
 הצרות והיסורים והענשים הקשים בשביל שתהיה
 כלי לקבל את שכינת עזו יתברך עליך, ותזכה להאיר
 נפשך באורו יתברך?! ואמרו חכמינו הקדושים
 (הובא בילקוט איוב רמז תתק"ח): איוב אלולי לא קרא
 תגר כשבאו עליו יסורין, כשם שאומרים עכשו אלהי
 אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב, כך היו אומרים

אֱלֹהֵי אִיּוֹב וְהוּא לֹא הָיָה יְכוּל לְעַמֵּד בְּנִסְיוֹן וְקָרָא
תְּגָר, בְּשִׁבִיל זֶה אָבַד אֶת שְׁנֵי הָעוֹלָמוֹת.

ח.

אָחִי הַיָּקָר! אַל תַּחֲשַׁב שְׂאֵבוֹת הָעוֹלָם: אַבְרָהָם,
יִצְחָק, וַיַּעֲקֹב הִגִּיעוּ לְמַדְרַגְתָּם — עַד שֶׁהִשְׁרָה
עֲלֵיהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂכִינַת עֲזוֹ, וְנַעֲשׂוּ הַמְּרַכְּבָה
הָעֲלִיוֹנָה, כְּמֵאֲמָרָם, זְכוֹרֵנָם לְבִרְכָה (מְדַרְשׁ רַבָּה, פְּרֻשַׁת
לֶךְ-לֶךְ) הָאֲבוֹת הֵן הֵן הַמְּרַכְּבָה, בְּלִי שׁוּם יְגִיעָה
וְטִרְחָה כָּלֵל, לֹא, אַל תַּחֲשַׁב זֹאת כְּרַגַע, אֶלֶּא זִכֹּר
מֵאֲמָרָם, זְכוֹרֵנָם לְבִרְכָה (מְדַרְשׁ תַּנְחוּמָא, פְּרֻשַׁת עֵקֶב),
כָּל הַמְּצַטְעֵר בַּתְּחִלָּתוֹ נַח לוֹ בְּסוּפוֹ, וְאִין לֶךְ מְצַטְעֵר
בַּתְּחִלָּתוֹ יוֹתֵר מֵאֲבְרָהָם, וְכֵן יִצְחָק, וְכֵן יַעֲקֹב כָּלָם
נִצְטַטְעֵרוּ בְּנַעֲרוּתָם בְּכָל מִינֵי צָרוֹת וְנִסְיוֹנוֹת, וְעָבַר
עֲלֵיהֶם מְרִירוֹת דְּמְרִירוֹת, וְלֹא קָרָאוּ תְּגָר עָלָיו יִתְבָּרַךְ,
עַל-יְדֵי-זֶה דְּוָקֵא זְכוֹ לְבוֹא לְיַדֵּי בְּטוּל כְּזֶה, עַד
שֶׁנַּעֲשׂוּ הַמְּרַכְּבָה הָעֲלִיוֹנָה לְגַבֵּי בְּטוּל הָאִין סוּף בְּרוּךְ
הוּא. וְעַל-כֵּן גַּם אַתָּה אֶהְיֶיבִי אָחִי הַיָּקָר! אַף שְׂאֲנִי
יֹדֵעַ שֶׁהַחַיִּים קָשִׁים וּמְרִים עָלֶיךָ עֲכָשׁוּ מְאֹד מְאֹד,
אִם תִּזְכֶּה לְהַפְּךָ הַכֹּל וְלַחְזוֹר רַק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְלֹא

קִשָּׁה יוֹם

קעט

תִּקְרָא תִּגְרַע עָלָיו יִתְבַּרֵךְ, וְרַק תִּבּוֹא אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ
בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים וְתִבְטֹל עֲצָמָךְ לְגַמְרֵי אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ,
אָחִי הַיְקָר! בּוֹ בְּרָגַע הַזֶּה תִּזְכֶּה לְהַעֲשׂוֹת כְּלִי לְקַבֵּל
עָלֶיךָ הַשְּׂרָאָת הַשְּׂכִינָה, וְתִזְכֶּה שְׁשֵׁמוֹ יִתְבַּרֵךְ יִהְיֶה
נִקְרָא עַל שְׁמֶךָ, וְתִהְיֶה נֶעֱשֶׂה הַמְּרַכְּבָה לְגִלּוֹי שְׂכִינָתוֹ
יִתְבַּרֵךְ.

ט.

אָחִי הַיְקָר! עָלֶיךָ לְדַעַת כְּשֶׁהָאָדָם זוֹכֵר תָּמִיד
מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵךְ וּמְכַנִּים בְּדַעְתּוֹ אֶת אֲמַתּוֹת מְצִיאֹתוֹ
יִתְבַּרֵךְ, וְאֵינוֹ שׂוֹכַח אוֹתוֹ אֶפְלוּ שְׁעָה קְלָה, נִמְצָא
שֶׁהוּא קְרוֹב תָּמִיד אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, וּמִכָּל שֶׁכֵּן כְּשִׁזְכָּה
לְשׁוֹב בְּתִשׁוּבָה וְלִשְׁפֹט עֲצָמוֹ עַל כָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר
עָלָיו, וּמְדַבֵּר וּמְשִׁיחַ עִמוֹ יִתְבַּרֵךְ, כִּאֲשֶׁר יִשִּׁיחַ וַיְדַבֵּר
אִישׁ עִם רֵעֵהוּ (בְּשִׁפְתַי הָאֵם שְׁלוֹ) אֲזִי זוֹכֵה שְׂיוֹצָא
מִשְׁפָּטוֹ לְאוֹר, וַיּוֹצֵא זִכְאִי וְאֵין עָלָיו שׁוֹם דִּינִים כָּלָל,
וְזוֹכֵה אַחֲר־כֶּךָ לְבִטֹל מִמֶּנּוּ כָּל הַיְסוּרִים וְהַדִּינִים
וְהַמְּרִירוֹת שִׁישׁ עָלָיו, אֲבָל אִם אֵינוֹ בּוֹרַח אֵלָיו
יִתְבַּרֵךְ, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁב מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵךְ, וּמִכָּל שֶׁכֵּן שְׂאֵינוֹ
מְדַבֵּר עִמוֹ יִתְבַּרֵךְ, וְאֵינוֹ שׁוֹפֵט עֲצָמוֹ, אֲזִי כְּכִיכּוֹל

הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְתַרְחֵק מִמֶּנּוּ וְנִכְפָּלִים עָלָיו
 הַיְסוּרִים וְהַמְרִירוֹת וְהַדִּינִים, וְכַעֲיֵן שֶׁאָמְרוּ חַכְמֵינוּ
 הַקְדוּשִׁים (מְדַרְשׁ תְּנַחֲוּמָא, פְּרֻשְׁת בְּהַר): בֶּן אָדָם כִּי־וַיִּן
 שְׁמִינֵי עָה לֹו צָרָה וְעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 מְצִילֹו, וְאִם לֹאוּ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְבִיא עָלָיו עוֹד
 צָרָה; עַל־כֵּן אֲהוּבִי, אָחִי, רֵאֵה לְחֹזֵר אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ,
 וְתִכְנִיס בְּדַעְתְּךָ, תָּמִיד אֲמַתַּת מְצִיאֹוֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ, וְתִזְכֹּר
 תָּמִיד רַק מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵךְ, וְתִצְיֵר תָּמִיד לְפָנַי עֵינֶיךָ אֹורוֹ
 הָאֵיִן סוּף בְּרוּךְ הוּא, וְתִשְׁפֹּט עֲצָמְךָ אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ אֶת
 כָּל מַה שֶּׁאַתָּה עוֹשֶׂה, וְעַל־יְדֵי־זֶה תִּזְכֶּה לְהִמָּתִיק
 מִמֶּךָ הַכֹּל, וְיֵאִיר עָלֶיךָ תָּמִיד רַק אֹורוֹ יִתְבַּרֵךְ בְּהֶאֱרָה
 נִפְלְאָה.

י.

אָחִי הַיְקָר! עָלֶיךָ לְדַעַת כִּי לְפַעְמִים מִתְגַּבְּרִים
 הַיְסוּרִים וְהַמְרִירוֹת כָּל־כָּף עַל הָאָדָם, חֵס וְשְׁלוֹם, עַד
 שֶׁקִּשָּׂה וְכִבֵּד לֹו לְעַמֵּד בְּנִסְיוֹן, לְקַבֵּל הַכֹּל בְּאַהֲבָה
 כְּרֵאוּי, וְלִידַע וּלְהֶאֱמִין, שֶׁהַכֹּל לְטוֹבָתוֹ הַנְּצָחִית. עַקֵּר
 הָעֲצָה הַיָּא רַק לְבָרַח אֶל הַצַּדִּיק הָאֲמֵת, שֶׁמְקַבְּלִין
 מִהַצַּדִּיק הָאֲמֵת — הַגְּדוֹל בְּמַעְלָה נִפְלְאָה, שֶׁכֹּבֵר

זכה לעלות בהשגתו במקום שעלה, ונכלל במקום שנכלל והמשיך השגות אלקות כאלו, עד שכלם יכולים להתקרב על ידם אליו יתברך, פי הצדיק האמת הגדול במעלה נוראה נפלאה, עוסק כל ימי חייו לבטל עצמו בתכלית הבטול אליו יתברך, עד שזוכה לזה בתכלית השלמות, שאין שלמות אחריו, ואחר-כך יורד אל תלמידיו שהם הצדיקי אמת, ומגלה להם חדושי תורה נוראים ונפלאים, והם מורידים את זה יותר ויותר ומצמצמים את זה בכל מיני צמצומים, עד שאפלו הקטני ערך, והפחותים ביותר, והמגשמים והמלכלכים מאד, גם-כן יזכו להמשיך על עצמם ערבות נעימות זיו הארת השכינה הקדושה. ועל-כן בשעה שאתה רואה שקשה וכבד עליך לקבל את הצרות והיסורים והמרירות, ראה לברח אל הצדיקי אמת שהם התלמידים האמתיים המקבלים מהצדיק הגדול במעלה נפלאה מאד, ועל-ידי-זה ימתק ממך הכל.

יא.

אחי היקר! ראה לחזק עצמך, ואל תפל כל-כך

בְּדַעַתְךָ מִכָּל דְּבַר שֶׁבְּעוֹלָם, הֵן אָמַת שֶׁצָּרוּתֶיךָ צָרָה,
 אַף-עַל-פִּי-כֵן רָאָה לְהַרְגִיל עֲצֻמְךָ לְמִצָּא תָּמִיד
 הַרְחָבוֹת בְּתוֹךְ הַצָּרוֹת שֶׁלְּךָ, וְעַל-יַד־זֶה תִּזְכֶּה אַחֲרֵי-
 כֵּךְ לְבַטֵּל אֶת זֶה לְגַמְרִי, כִּי כָּל הַצָּרוֹת וְהִיסוּרִים
 וְהַמְרִירוֹת וְהַמְּנִיעוֹת אֵינָם בָּאִים עַל הָאָדָם אֲלָא
 בְּשִׁבִיל הַנְּסִיּוֹן וְהַבְּחִירָה — לְרֹאוֹת אֶל מִי תִפְנֶה
 בְּשַׁעַת צָרְתְּךָ, וּכְשֶׁהוּא חֹזֵק בְּדַעַתוֹ וּמְאַרִיךְ רוּחוֹ,
 וְסוֹבֵל עַל כָּל הַבָּא אֵלָיו, וּבוֹרַח אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, עַל-יַד־
 זֶה מִמֵּילָא נִתְּבַטְּלִים מִמֶּנּוּ הַכֹּל. כִּי כָּל הַצָּרוֹת
 וְהִיסוּרִים שֶׁעוֹבְרִים עַל הָאָדָם הֵם רַק לְנִסּוֹת אוֹתוֹ
 בְּנִסְיֹן הַזֶּה — לְרֹאוֹת אֶל מִי יִפְנֶה בְּעַת צָרָה, אִם
 יִזְכֶּה לְבָרַח אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ אִזּוֹ יִזְכֶּה לְהִפָּךְ מִן צָרָה אֶל
 צִהָר, וְיֵאִיר לוֹ, וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרֻכּוֹת
 ס"ג): כָּל הַמְּשַׁתֵּף שֵׁם שָׁמַיִם בְּצַעְרוֹ כּוֹפֵלִין לוֹ
 פְּרֻנְסָתוֹ, הֵינּוּ בְּתִקְוַת הַצָּרוֹת וְהִיסוּרִים הוּא מְכַנֵּס אֶת
 אֲמַתָּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְיוֹדֵעַ שֶׁהַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ,
 בְּזֶה מְמַשִּׁיף עַל עֲצָמוֹ הָאָרֶה כְּזוֹ, עַד שֶׁנִּכְפַּלְתָּ לוֹ
 פְּרֻנְסָתוֹ בְּגַשְׁמִיּוֹת, וְכֵן בְּרוּחָנִיּוֹת זוֹכֶה לְהַשִּׁיג אוֹרוֹת
 רוּחָנִיּוֹת מֵהַשָּׁלָא הִיא יְכוֹל לְהַשִּׁיג בְּלִי בְּטוּלוֹ אֶל
 הָאֵין סוֹף בְּרוּךְ הוּא, וְכֵן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים
 (מְדַרְשׁ שַׁחַר טוֹב, תְּהִלִּים כ'): אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,

בְּשֶׁעָה שְׁמַגַּעַת צָרָה לְיִשְׂרָאֵל, וּמִבְקָשִׁין אוֹתִי, וְהֵן
 מִשְׁתַּפִּין בְּכַבּוּדֵי כְבוּדֵי עִמָּהֶן, וּבְאוֹתָהּ שְׁעָה אֲנִי
 עוֹנָה אוֹתָם. עַל-כֵּן רְאֵה לְהַפְּךָ הַכֹּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְכֹל
 מִה שְׁעוֹבֵר עָלֶיךָ תִּהְיֶה סִבְלָן גָּדוֹל, וְתִמְשִׁיךְ בְּךָ עֵצֶם
 עֲצָמִיּוֹת חַיּוֹת אֱלֻקוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, וְאִזּוּ יִשְׁפַּע עָלֶיךָ שְׁפַע
 גָּדוֹל בְּרוּחָנִיּוֹת וּבְגִשְׁמִיּוֹת.

י.ב.

אָחִי הַיְקָר! מִה וְלָמָּה לָךְ לִפְלֵ כָּל כֶּף בְּדַעְתְּךָ
 מְרֹב צָרוֹת וַיִּסּוּרִים שְׁעוֹבָרִים עָלֶיךָ? מַדּוּעַ לֹא תִרְגֵּל
 אֶת עֲצָמְךָ לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהוּא בּוֹדֵאֵי יִשְׁמַע
 אוֹתְךָ, הֲלֹא אִם תִּזְכֶּה לְהִתְבּוֹנֵן, תִּרְאֶה וְתִבִּין וְתִשְׁכִּיל
 כִּי הַכֹּל אֱלֻקוֹת גָּמוּר הוּא, וְהַכֹּל מִשְׁגָּח בְּהִשְׁגָּחָתוֹ
 הַפְּרָטִית, וְעַל-כֵּן יוֹתֵר טוֹב לָךְ לָבוֹא אֵלָיו יִתְבָּרַךְ עִם
 כָּל הַצָּרוֹת וְהַמְרִירוֹת שְׁלָךְ, הֲלֹא בְּשׂוֹר וְדָם מִמִּילָא לֹא
 יִבִּין אוֹתְךָ. עַל-כֵּן רוּץ וּבְרַח לָךְ עֲכָשׂוּ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ,
 וְתִסְפֹּר לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ אֶת כָּל לִבְךָ וְכֹל מִה שְׁעוֹבֵר
 עָלֶיךָ, וְאֵל תִּסְפֹּר לְשׁוּם בְּרִיָּה מִה שְׁעוֹבֵר עָלֶיךָ וְרַק
 לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ בְּעֲצָמוֹ, וּכְבָר אֲמָרוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים
 (ירוּשְׁלָמִי, בְּרָכוֹת פ"ט, הַלְכָה ה'): אִם בָּאָה עַל אָדָם

צרה, לא יצוח לא למיכאל ולא לגבריאל, אלא להקדוש ברוך הוא בעצמו והוא בודאי יענה לה. על-פן אל תפל כל-כף בדעתך מכל דבר, רק הרגל עצמך לבוא תמיד אליו יתברך, והוא יענה לה ברחמים ותחנונים, ואף שבין כף אתה צריך לחכות, מה בכך? כל מה שתהיה לה יותר סבלנות בתפלתך, ובקשתך תזכה להגיע לישועה יותר יפה.

יג.

אחי, אחי! זכר זכר, כי כל הצרות והיסורים מה שעובר עליך, הם רק מחמת חסרון הדעת, כי מרב בלבולך, אבדת, רחמנא לצלן, את דעתך — ששכחת ממנו יתברך, אשר רק זה נקרא דעת, כמו שכתוב (דברים ד'): אתה הראת לדעת כי השם הוא האלקים, אין עוד מלבדו, ועל-כן אתה מרגיש את צרותיך ויסוריך, כי כל הצרות והיסורין הם רק מהעדר הדעת, שהוא חכמת הטבע שנסתם מחו, וחושב שיש איזה מציאות של טבע, אשר משם סובל את יסוריו וצרותיו, כי אינו יודע שהכל בהשגחת המאציל העליון, וזה עקר הטמאה —

כְּשֶׁנוֹפֵל תַּחַת הַטֶּבַע שֶׁהוּא חֶסְרוֹן הַדַּעַת, שָׂאז מְרַגֵּשׁ
 כְּאֵב צָרוֹתָיו וְיִסּוּרָיו, מֵה שָׂאִין בֶּן כְּשִׁזּוּכָה לְהַשְׁלִים
 אֶת דַּעְתּוֹ, וְיוֹדֵעַ בִּידִיעָה בְּרוּרָה וּמְזַכֶּכֶת אֲשֶׁר אֵין
 שׁוֹם מְצִיאוֹת בְּלַעֲדָיו יִתְבַּרֵךְ כָּלֵל, וְהַכֵּל לְכָל אֱלֻקוֹת
 גָּמוּר הוּא, רַק נִתְלַבֵּשׁ עֲצָמוֹ כְּבִיכּוֹל בְּצַמְצוּמִים אֱלוֹ
 אֲשֶׁר לְמִרְאָה עֵינָיו, וְיוֹדֵעַ שֶׁבְּכָל תְּנוּעָה וַתְּנוּעָה שֶׁם
 אֱלוֹפּוֹ שֶׁל עוֹלָם, אִז דִּיקָא יִזְכָּה שִׁיתְהַפֵּךְ לוֹ הַכֵּל
 לְטוֹבָה, וְיִזְכָּה לְרֵאוֹת רַק יְשׁוּעוֹת וַחֲסָדִים.

י.ד.

צָרִיךְ שֶׁתַּדַּע אֶהוּבִי, אָחִי הַיָּקָר! כְּשֶׁהַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ
 שׁוֹלַח עַל הָאָדָם יִסּוּרִים, חֶס וְשְׁלוֹם, אוֹ שֶׁתִּרְאֶה
 יִסּוּרִים וְעֲנָשִׁים שֶׁל אַחֲרִים, עָלֶיךָ לְדַעַת שֶׁכָּל כּוֹנֵנְתּוֹ
 יִתְבַּרֵךְ הֵיא רַק כְּדֵי שֶׁתִּתְעוֹרֵר לְשׁוֹב אֵלָיו, אֲבָל עָלֶיךָ
 לְדַעַת כִּי בְּזֶה הָעוֹלָם יֵשׁ לְהָאָדָם בְּחִירָה תָּמִיד, עַד
 שֶׁלְּפַעֲמִים מִתְגַּבֵּר עָלָיו הַבַּעַל דְּבָר בְּמִרְה שְׁחוּרָה
 וְעֲצָבוֹת, עַד שֶׁנוֹפֵל יוֹתֵר עַל-יְדֵי-זֶה; עַל-כֵּן צָרִיכִין
 לְהִתְגַּבֵּר תָּמִיד בְּכָל עֵת שֶׁבָּא עָלָיו אִיזָה יִרְאָה וּפְחַד
 מְצָרוֹת וְיִסּוּרִים, הֵן שְׁלוֹ וְהֵן שֶׁל אַחֲרִים, צָרִיךְ לְרֵאוֹת
 שֶׁהִירְאָה תִּהְיֶה רַק לְטוֹבָה, שִׁירָא וּפְחַד מִמְּנוּ

יִתְבַּרְךָ, וַיִּחְזֹר רַק אֵלָיו, הֵינּוּ שְׂיֵהֶיָה נִזְהָר מְאֹד שְׂתִכְרֶף
כְּשֶׁהִמְחִשְׁבוֹת רוּצוֹת לְהַחֲלִישׁ דַּעְתּוֹ — לְהַפְחִידוֹ
וּלְהַפִּילוֹ בְּיוֹתֵר עַל-יְדֵי-זֶה שְׂיִפֵּל בְּדַעְתּוֹ מִהַצְרוֹת
שְׁעוֹבָרוֹת עָלָיו אוֹ עַל אַחֲרִים, צָרִיף תִּכְרֶף-וּמִיד
לְהַתְגַּבֵּר כְּנִגְדָם, וַיִּחְזַק אֶת עֲצָמוֹ בְּכָל דְּרָכֵי
הַהִתְחַזְקוֹת שְׂחִזְקוֹ אוֹתָנוּ הַצְדִּיקֵי אֱמֶת שְׂבָכָל דּוֹר
וְדוֹר, וְאִז תִּהְיֶה הַיִּרְאָה לְטוֹבָה, שְׂיִירָא וַיִּפְחֹד רַק
מִמֶּנּוּ יִתְבַּרְךָ, וְעַל-יְדֵי-זֶה דִּיקָא יִזְכֶּה לְהַגִּיעַ לְתִשׁוּבָה
שְׂלֵמָה וּלְשִׂמְחָה גְדוֹלָה.

טו.

צָרִיף שְׂתִדַּע כִּי בְּכָל יוֹם וַיּוֹם שׁוֹלַח הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא יִשׁוּעוֹת חֲדָשׁוֹת לְהַצִּיל אֶת הָאָדָם מִמָּה
שְׂצָרִיף לְהַנְצִל, וְעַל-כֵּן אֵין לְבַלְבֵּל עֲצָמוֹ כָּלֵל מִיּוֹם
לְחִבְרוֹ, כִּי מִי יוֹדֵעַ כַּמָּה גְדוֹלָה הַיִּשׁוּעָה הַחֲדָשָׁה
שְׂהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִשְׁלַח לָךְ הַיּוֹם הַזֶּה, וְעַל-כֵּן מָה
לָךְ לְדַאֵג כָּל-כַּף, הֵן אֱמֶת שְׂעֵד אֶתְמוֹל עֶבֶר עָלֶיךָ מָה
שְׂעֶבֶר כָּל מִינֵי צָרוֹת וַיִּסּוּרִים וַיִּמְרִירוֹת וְכוּ', אִךְ מָה
אֶתָּה יוֹדֵעַ אֵיזָה יִשׁוּעוֹת חֲדָשׁוֹת יִמְשֶׁךְ עָלֶיךָ הַיּוֹם,
אִם תִּהְפֹּךְ אֶת פְּנֵיךָ אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, וְתִשְׁכַּח מִכָּל

קפז

קִשָּׁה יוֹם

הָעֶבֶר? ! עַל-כֵּן אֶהוּבִי, אָחִי הַיְקָר! אֵל תְּהִיָּה בְּטָלָן
וּרְאֵה לְחִדּוּשׁ עֲצָמָךְ, וְתִבְרַח אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְתִמְשִׁיךְ עַל
עֲצָמָךְ הָאֶרֶת נָעַם זֵיו שְׂכִינַת עֲזוֹ יִתְבָּרַךְ, וְתִתְעַנֵּג בְּרֹב
שָׁלוֹם מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם.

תָּם וְנִשְׁלָם, שְׂבַח לְאֵל עוֹלָם!

אלו הרוצים להיות אנשים פשרים ולכנס בעבודת ה', ואזי
 יש להם בלבולים גדולים ומניעות גדולות, ואינם יכולים לתת
 עצה לנפשם איך לעשות מחמת גדל הבלבולים והמניעות שיש
 להם, וכל מה שרוצים לעשות בעבודת ה' קשה להם לעשות
 פראוי. דע שזה בעצמו שהם מתנגעים ולהוטים לעשות איזו
 עבודה או לקדש עצמו באיזו קדשה אף-על-פי שאינם יכולים
 לגמור פראוי, זה בעצמו שהם מתנגעים ולהוטים אחר זה
 הוא בחינת קרבנות, בבחינת פי עליך הרגנו כל היום נחשכנו
 בצאן טבחה (תהלים מד, כג), ואיתא בזהר (מדרש הנעלם פרשת
 חיי-שרה כד:), שזה בחינת תפלה שהיא בחינת קרבנות, הינו
 פשרים להתפלל ואין מניחין אותו ומבלבלין אותו בכמה
 מיני בלבולים, והוא צריך לכמה יגיעות בשעת התפלה, ואזי
 אפלו אם אינו זוכה להתפלל פראוי, אף-על-פי-כן היגיעה
 בעצמה שמיגע עצמו בכל פחו ומוסר נפשו להתפלל פראוי,
 זה בעצמו הוא בחינת קרבנות, בחינת פי עליך הרגנו וכו',
 וכמו-כן בכל העבודות והקדשות שאדם רוצה לקדש עצמו
 אף-על-פי שאינו זוכה, חס ושלום, לקדש עצמו פראוי,
 אף-על-פי-כן היגיעה בעצמה והיסורין והבלבולים שיש לו
 מזה מחמת שרוצה וחספץ לקדש עצמו רק שאין מניחין אותו,
 זה בעצמו הוא בחינת קרבנות, בחינת פי עליך הרגנו כל
 היום נחשכנו בצאן טבחה, ועל-פן על האדם לעשות את שלו
 תמיד, ליגע עצמו בעבודת ה' בכל מה שיוכל, ואת כל אשר
 תמצא ידך לעשות עשה, אף-על-פי שקשה עליו מאד, ונדמה
 לו שאין מניחין אותו כלל, ומרחיקין אותו מאד מאד, ואינו
 זוכה לעשות פראוי שום דבר שבקדשה וכו'. אף-על-פי-כן
 עליו לעשות מה שיוכל, וה' הטוב בעיניו יעשה.

(שיחות-הר"ן, סימן יב)

קוֹנְטָרַס

צֵא מֵהַלַּחֵץ

יעֹרֵר וַיַּחֲזֵק אֶת נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שְׁלֹא יִפְּלוּ בְּדַעְתָּם, וַיִּזְכְּרוּ
לְצֵאת מֵהַלַּחֵץ — זֶה הַדְּחָק, שְׁעוֹבֵר עֲלֵיהֶם מִכָּל מִינֵי
צָרוֹת וַיִּסְוִימוּ וּפְחָדִים שְׁעוֹבֵרִים עֲכָשׁוּ בְּעוֹלָם בְּכָל־לַיִת
וּבְאַרְץ יִשְׂרָאֵל בְּפִרְטוּיֹת.

*

בְּנוֵי וּמֵיֶסֶד עַל־פִּי דְבָרֵי
רַבְּנֵי הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אֹר הַגְּנוּז וְהַצָּפוֹן
בוֹצִינָא קְדִישָׁא עֲלָאָה, אֲדוֹנָנוּ, מוֹרְנוּ וְרַבְּנֵי
רַבֵּי נַחֲמָן מְבַרְסֶלֶב, זְכוּתוֹ יִגַּן עֲלֵינוּ.
וְעַל־פִּי דְבָרֵי תַלְמִידוֹ, מוֹרְנוּ
הַגְּאוֹן הַקְּדוֹשׁ, אֹר נִפְלָא, אֲשֶׁר כָּל רִז לֹא אָנִים לִיה
רַבֵּי נַתָּן מְבַרְסֶלֶב, זְכוּתוֹ יִגַּן עֲלֵינוּ,
וּמִשְׁלֵב בְּפִסּוּקֵי תוֹרָה, נְבִיאִים, כְּתוּבִים, וּמֵאֲמָרֵי חֻכְמֵינוּ
הַקְּדוֹשִׁים מְגַמְרָא וּמְדַרְשִׁים וְזֵהר הַקְּדוֹשׁ

*

הוֹבָא לְדָפוּס עַל־יְדֵי
חֻסִּידֵי בְּרֶסֶלֶב
עִיה"ק יְרוּשָׁלַיִם תּוֹכֵב"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר: כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל צָרִיף
לְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ רַק בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ, וַיֵּדַע שְׂאִין
לוֹ בְּזוֹה הָעוֹלָם רַק הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
בְּעַצְמוֹ, וְשׁוּם בְּרִיָּה לֹא יִכּוֹלָה לַעֲשׂוֹת לוֹ
הַטּוֹב אוֹ הָרַע, וְתַכְף-וּמְיָד כְּשֶׁתִּתְבַּרְרָנָה
לוֹ יְדִיעוֹת אֱלוֹ, אָז יֵצֵא מִכָּל מִינֵי לְחָצִים,
וַיְהִיָּה בֶּן חוֹרִין מִמֶּשׁ, לֹא-כֵן מִי שְׂאֲבָדָה
מִמֶּנּוּ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, חַס וְשָׁלוֹם, אָזִי
הוּא תָּמִיד בְּלִחְצִים גְּדוֹלִים, וּמִתְפַּחַד מִכָּל
דְּבַר, וְעַל-בֵּן צָרִיכִים לְבַקֵּשׁ בְּכָל יוֹם מִמֶּנּוּ
יִתְבַּרֵּךְ רַק עַל דְּבַר זֶה, שְׂיִזְכֶּה לְהַגִּיעַ אֶל
אֱמוּנָה בְּרוּרָה וּמְזַכֶּכֶת בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ, עַד
שְׂיִהְיֶה דְבוּק בְּחַי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ, וְלֹא
יְהִיוּ עָלָיו שׁוּם לְחָצִים מִשׁוּם כְּשׁוֹר וָדָם.
(אֲמַרֵי מוֹהֲרָא"ש, חֶלֶק ב', סִימָן תִּקְא)

קוֹנְטְרָס

צֵא מֵהַלַּחֵץ

.א

בְּנֵי! רְאֵה לְצֵאת מֵהַלַּחֵץ וְהַדְחֵק שְׁעוֹבֵר עָלֶיךָ
עֶכְשָׁו, צָרוֹת וְיִסּוּרִים, קִטְנוֹת וְחִלְשׁוֹת הַדַּעַת,
פְּחָדִים יִתְרִים וְרִדִּיפוֹת שְׂאֵתָה נִרְדָּף מֵעֲצָמָךְ, כִּי
עָלֶיךָ לְדַעַת אֲשֶׁר כָּל אֱלוֹ הַפְּחָדִים הַיִּתְרִים, הַלַּחֵץ,
הַדְחֵק וְהַצָּרוֹת הַמְרוּרוֹת וְעִגְמַת הַנֶּפֶשׁ שְׁעוֹבְרִים
עָלֶיךָ, לֹא יִבְיֹאוּךָ לְשׁוֹם דָּבָר רַק אֵל הַשָּׂאוֹל תַּחֲתִית
וּמַתְחַתִּיו, כִּי בָזָה שְׂאָדָם מִפֶּחַד מְכַל דָּבָר, זֶה רַק
מִקְצֵר לוֹ אֶת הַחַיִּים, וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ אֵיךְ לְהַתְנַהֵג עַד
שְׁנֹאֲבֵד לְגַמְרִי, כִּי מֵרַב פֶּחַד שְׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם הוּא
נִחְלָשׁ לְגַמְרִי, כְּמוֹ שְׂאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוֹשִׁים (בְּבֹא
בְתָרָא י.): גּוֹף קָשָׁה פֶּחַד שׁוֹבְרוֹ; כִּי הַפֶּחַד יְכוּל

לְשׁוֹבֵר אֶפְלוּ אֶת הַגּוֹף הַקָּשָׁה בְּיוֹתֵר, וְעַל-כֵּן מֵה
 וְלָמָּה לָךְ לְהַמְשִׁיךְ אֶת עֲצָמְךָ כָּל-כָּף אֶל הַפְּחַד
 וְהַלְחָץ וְהַדְחָק, שֶׁלֹּא יָבִיאוּ אוֹתְךָ אֶל שׁוֹם דְּבַר
 רַק אֶל הַפְּשָׁלוֹן בַּחַיִּים, לְזֹאת רְאֵה, אֶהוּבִי, בְּנִי
 הַיְקָר, לְקַחַת אֶת עֲצָמְךָ בְּיָדְךָ, וְתֹאמֶר לְעֲצָמְךָ: מֵה
 יוֹעִילוּ לִי אֵלּוּ הַפְּחָדִים וְהַלְחָץ שֶׁמִּפְחָדִים וְלוֹחֲצִים
 עָלַי, הֲלֹא מִבְּלַעֲדֵי רְצוֹנוֹ יִתְבַּרְךָ אֵין יְכוּלִים לַעֲשׂוֹת
 לִי שׁוֹם דְּבַר, וְאִם-כֵּן לָמָּה לִי לְהַרְדֵּף מֵעֲצָמִי, כִּי
 בְּאִמַּת כָּל הַיְרָאוֹת הַחִיצוֹנִיּוֹת וְהַפְּחָדִים שֶׁל הַכֹּל
 וְהַלְחָץ וְהַדְחָק שֶׁלוֹחֲצִים וְדוֹחֲקִים וּמִפְחָדִים אוֹתִי,
 זֶה הַכֹּל מִפְּנֵי שֶׁשָּׂכַחְתִּי מִמֶּנּוּ יִתְבַּרְךָ, כִּי אִם אֶזְכֶּה
 לְזִכֹּר מִמֶּנּוּ יִתְבַּרְךָ, וְאֶזְכֶּה לְחַזֵּר בְּתִשׁוּבָה אֲמַתִּית,
 בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה, אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, אֲזִי אֵין לִי מֵה לְפַחֵד
 וּמֵה לְהִתְיַרֵּא מִשׁוֹם דְּבַר וּמִשׁוֹם בְּרִיָּה שֶׁבְּעוֹלָם,
 כִּי הוּא יִתְבַּרְךָ מְנַהֵיג אֶת עוֹלָמוֹ בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית,
 בְּהַשְׁגָּחָה נוֹרְאָה וְנִפְלְאָה מְאֹד; וְעַל-כֵּן, אֶהוּבִי, בְּנִי
 הַיְקָר, כְּשֶׁתִּכְנִים בְּעֲצָמְךָ דְּבוּרִים אֵלּוּ, כְּכֹר תִּגְאָל
 וְתוֹשַׁע בִּישׁוּעַת עוֹלָמִים; אֲשֶׁרִי מִי שֶׁאֵינּוּ מְטַעֵה
 אֶת עֲצָמוֹ כָּלֵל, רַק מְכַנִּים דְּבוּרִים אֵלּוּ אֶל תּוֹךְ לְבוֹ,
 וְאֲזִי טוֹב לוֹ כָּל הַיָּמִים.

ב.

בְּנִי! רְאֵה לְחִזֵּק אֶת עֲצָמְךָ מִכָּל מָה שֶׁעוֹבֵר
עָלֶיךָ, וְאִף שֶׁאֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁקְּשִׁים וּמְרִים לְךָ הַחַיִּים
עֲכָשׁוּ מְאֹד מְאֹד מִכָּל הַפְּחָדִים וְהַלְחָצִים שֶׁמִּפְחָדִים
וְלוֹחָצִים אוֹתְךָ, עִם כָּל זֹאת עָלֶיךָ לְדַעַת, אִם תִּזְכֶּה
לְחַזֵּר בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה עֲכָשׁוּ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּתְקַיֵּם
אֶת מִצְוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, וְתִזְהַר לְהִנָּיֵחַ בְּכָל יוֹם תְּפָלִין
כְּשֵׁרוֹת, וְתִקְבַע מְזוּזוֹת כְּשֵׁרוֹת עַל דְּלֹתוֹת בֵּיתְךָ,
עַל-יְדֵי-זֶה יִתְבַטְּלוּ מִמֶּךָ כָּל הַפְּחָדִים וְהַלְחָצִים
וְהִירְאוֹת הַחִיצוֹנִיּוֹת, כִּי בְּזֶה שְׂאֵדָם נִזְהָר לְהִנָּיֵחַ
תְּפָלִין כְּשֵׁרוֹת בְּכָל יוֹם, הוּא מִמְּשִׁיךְ עַל עֲצָמוֹ
חַיִּים, כִּי כָּל הַמִּנָּיֵחַ תְּפָלִין זוֹכֶה לְחַיִּים, וְהוּא דְבוֹק
בְּחַי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְכֵן מִי שֶׁזוֹכֶה לְקַבֵּעַ מְזוּזוֹת
כְּשֵׁרוֹת עַל דְּלֹתוֹת בֵּיתוֹ, עַל-יְדֵי-זֶה הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-
הוּא שׁוֹמֵר אוֹתוֹ וְאֶת כָּל אֲשֶׁר בְּבֵיתוֹ; וְלִכֵּן רְאֵה,
אֱהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, לְדַקְדֵּק מְאֹד לְהִנָּיֵחַ בְּכָל יוֹם
תְּפָלִין כְּשֵׁרוֹת, וְכֵן שְׂתַהַיֵּנָה מְזוּזוֹת כְּשֵׁרוֹת עַל
דְּלֹתוֹת בֵּיתְךָ, וְאִז יִקָּיֵם אֲצִלְּךָ זֶז מוֹת, שְׂתִמּוֹת לֹא
יִכְנַס בְּתוֹךְ בֵּיתְךָ, וְאֵל יִקְלוּ בְּעֵינֶיךָ, אֱהוּבִי, בְּנִי,
דְּבָרִים אֵלוֹ, כִּי מִצְוֹת תְּפָלִין מִמְּשִׁיכָה עַל הָאָדָם
דְּבִקוֹת עֲצוּמָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי בְּזֶה שְׂאֵדָם זוֹכֶה לְחַזֵּר

בַּתְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וּמְנִיחַ תְּפִלִּין בְּכוֹנֶה לְהַמְשִׁיךְ
 עַל עֲצָמוֹ הָאֲרֶת יְדִידוֹת זִיו שְׂכִינַת עֲזוֹ יִתְבָּרֵךְ,
 עַל-יְדֵי-זֶה נִתְחַדְּשִׁים לוֹ מִחִין חֲדָשִׁים, וְתִכְףּ-וּמְיָד
 כְּשֶׁאָדָם זוֹכֶה לְמִחִין חֲדָשִׁים לְהִיּוֹת דְּבוּק בּוֹ יִתְבָּרֵךְ,
 עַל-יְדֵי-זֶה כָּלֵם יֵרָאִים וּמִפְּחָדִים מְמַנּוֹ, וְהוּא אֵינוֹ
 מִתְיָרָא וּמִתְפַּחַד מִשׁוּם בְּרִיָּה שְׁבַעֲוָלָם, וְכֵן הוּא
 בְּמִזְוִזוֹת, שֶׁהֵן אוֹתִיּוֹת זָז מְוֹת, כְּשֶׁאָדָם זוֹכֶה לְקַבֵּעַ
 מְזוּזוֹת כְּשֵׁרוֹת עַל דְּלִתוֹת בֵּיתוֹ, עַל-יְדֵי-זֶה זָז מְוֹת
 מְמַנּוֹ, שֶׁהֵם הַלְחָצִים וְהַפְּחָדִים וְהִירָאוֹת הַחִיצוֹנִיּוֹת;
 וְעַל-כֵּן רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנֵי הַיֶּקֶר, בְּעֵתִים הַלְלוּ לַחֲזוֹר
 בַּתְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנָיו יִתְבָּרֵךְ, וְאֶפְלוּ שְׂכָבֵר עֲשִׂיתָ
 בְּחַיֶּיךָ מֵהַשְּׁעֲשִׂיתָ, וְעַבְרַתְּ כָבֵר עַל כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה,
 חֵס וְשְׁלוֹם, עִם כָּל זֹאת עֲדִין רַחֲמָנוּתוֹ יִתְבָּרֵךְ גְּדוֹלָה
 מְאֹד, וְהוּא מְחַכֶּה וּמְקַנֵּה שֶׁתָּשׁוּב אֵלָיו בַּתְּשׁוּבָה
 שְׁלֵמָה, וְעַל-כֵּן הַדְּבָר הָרֵאשׁוֹן שֶׁאַתָּה צָרִיךְ הוּא
 — לְהִנָּיֵחַ בְּכָל יוֹם תְּפִלִּין כְּשֵׁרוֹת, וְתִמְסוֹר אֶת
 נַפְשְׁךָ עַל דְּבָר זֶה בְּכָל יוֹם לְהִנָּיֵחַ תְּפִלִּין כְּשֵׁרוֹת,
 וְכֵן תִּקְבַּע מְזוּזוֹת כְּשֵׁרוֹת עַל דְּלִתוֹת בֵּיתְךָ, וְאִז
 עַל-יְדֵי-זֶה יִתְרַחֵב לְבָבְךָ וְדַעְתְּךָ, וְלֹא תִהְיֶה בְּלַחֲץ;
 בְּנֵי, בְּנֵי! אֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁקִּשְׁתָּה וְכָבֵד לְךָ בְּפַעַם אַחַת
 לַחֲזוֹר בַּתְּשׁוּבָה אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, כִּי מֵרֵב יִרְדְּתָךְ וּנְפִילְתָךְ

וְחַלִּישוֹת דַּעְתְּךָ מִמָּה שֶׁעוֹבֵר עָלֶיךָ עֲכָשׁוּ, מִהֶלַחֵץ
 וְהִדְחַק שְׁלוֹחֲצִים וְדוֹחֲקִים אוֹתְךָ, עַל-יְדֵי-זֶה אֶתָּה
 מְבֹהֵל וּמְבַלְבֵּל מְאֹד, לָכֵן אֲבַקֵּשׁ מִמֶּךָ, אֶהוֹבִי,
 בְּנִי, אִם אֶתָּה רוֹצֵה בְּאַמֶּת לְצִאת מִכָּל הַצָּרוֹת
 וְהִיסוּרִים שֶׁנִּפְלְטָה בָּהֶם, רְאֵה לְצִיַּת אוֹתִי וְתַנִּיחַ
 תְּפִלִּין, וְזֶה יוֹצִיא מִמֶּךָ אֶת כָּל הַיְרָאוֹת הַחִיצוֹנִיּוֹת,
 וְחַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (בְּרִכוֹת ו'): הַתְּפִלִּין הֵם
 עֹז לְיִשְׂרָאֵל, דִּכְתִּיב: "וַיֵּרְאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם
 הַיְיָ הַנִּקְרָא עָלֶיךָ וַיֵּרְאוּ מִמֶּךָ" — אֵלוֹ תְּפִלִּין
 שֶׁבְּרֵאשׁ, כִּי בָּזֶה שְׂאָדָם מַנִּיחַ תְּפִלִּין, עַל-יְדֵי-זֶה
 כָּלֵם מִתֵּיִרָאִים וּמִתְּפַחְדִים מִמֶּנּוּ, וְהוּא אֵינוֹ צָרִיךְ
 לִירָא וְלִפְחֹד מֵאַף אֶחָד בְּעוֹלָם, וְאָמְרוּ חַכְמֵינוּ
 הַקְּדוֹשִׁים (מְנַחֹת מ"ד): כָּל הַמַּנִּיחַ תְּפִלִּין מֵאֲרִיף
 יָמִים; וְעַל-כֵּן בָּזֶה שֶׁמִּפְחִידִים אוֹתְךָ עֲכָשׁוּ שְׁמִי
 יוֹדֵעַ מַה יִּקְרָה לָּךְ, תִּלְעַג לָהֶם, כִּי בָּזֶה שֶׁתַּנִּיחַ בְּכָל
 יוֹם תְּפִלִּין כְּשֵׁרוֹת, עַל-יְדֵי-זֶה תִּזְכֶּה לְאַרְיִכוֹת יָמִים,
 וְכֵן עַל-יְדֵי מְצוֹת מְזוּזָה, אִם תִּהְיֶה זֹהִיר בָּהּ מְאֹד,
 יִשְׁמַר אוֹתְךָ הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מִכָּל מִינֵי חֲטָאִים
 וְעוֹנוֹת, וְכִמְאֶמְרָם, זְכַרוֹנָם לְבִרְכָה (מְנַחֹת מ"ג): כָּל
 שֶׁיֵּשׁ לוֹ תְּפִלִּין בְּרֵאשׁוֹ וּמְזוּזָה בְּפִתְחוֹ הַכָּל בְּחֻזְקָה
 שְׁלֵא יִחְטָא; וְעַל-כֵּן, אֶהוֹבִי, בְּנִי, מֵה שֶׁעֹבֵר עַד

עכְשׁוּ כָּבֶר עָבַר, רְאֵה לְשׁוֹב עֲכָשׁוּ בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה
 אֲלֵיו יִתְבָּרֵךְ, וְתַנִּיחַ בְּכָל יוֹם תְּפִלִּין כְּשֵׁרוֹת, וְשִׁתְּהֵי
 לָךְ מְזוּזָה עַל פֶּתַח בֵּיתְךָ, וְעַל-יְדֵי-זֶה תִּזְכֶּה כָּבֶר
 לְצֵאת מֵהַלְחָץ וְהִדְחָק, מֵהִירָאוֹת וְהַפְחָדִים שֶׁנִּפְלְתָ
 בָּהֶם, וְתִזְכֶּה לְהִמָּשִׁיךְ עָלֶיךָ דְּבִקּוֹת עֲלִיזָה וְנוֹרָאָה
 מְאֹד, וְזֶה שֵׁיף לְכָל בֵּר יִשְׂרָאֵל, מִי שֶׁרַק נִזְהָר לְהַנִּיחַ
 בְּכָל יוֹם תְּפִלִּין כְּשֵׁרוֹת, וּבִשְׁעָה שֶׁמַּנִּיחַ תְּפִלִּין, הוּא
 מְכוּן שֶׁהוּא מְלַבֵּשׁ אֶת עֲצָמוֹ בְּכֶתֶר הַמְּלֶכֶה, וְכֵן
 נִזְהָר שִׁתְּהֵינָה לוֹ מְזוּזוֹת כְּשֵׁרוֹת עַל דְּלֹתוֹת בֵּיתוֹ,
 וּמְכוּן שֶׁהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שׁוֹמְרוֹ, עַל-יְדֵי-זֶה הוּא
 נֹצֵל מִכָּל מִינֵי יְרָאוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וּמִכָּל מִינֵי פְחָדִים
 וּמִכָּל מִינֵי לְחָצִים שֶׁבְּעוֹלָם; וְעַל-כֵּן עָשָׂה זֹאת,
 אֱהוּבִי, בְּנֵי הַיֶּקֶר, בְּרַגְעַ זֶה רְאֵה לְבָרוּחַ אֲלֵיו יִתְבָּרֵךְ,
 וְתַחַפֵּשׂ אַחַר זֹוֹג תְּפִלִּין, וְתַתְּלִבֵּשׁ בְּתְּפִלִּין, וְתַבְדִּיק
 אִם יֵשׁ בְּבֵיתְךָ מְזוּזוֹת כְּשֵׁרוֹת, וְאִז תֵּצֵא מֵהַלְחָץ
 וּמֵהִדְחָק שְׁלוֹחֲצִים וְדוֹחֲקִים אוֹתְךָ, וַיִּשְׁפַּע עָלֶיךָ
 שֶׁפַע רַב שְׁלֵא תֵאָרֵת מִיָּמֶיךָ.

ג.

בְּנֵי! רְאֵה לְדַבֵּק אֶת עֲצָמְךָ עֲכָשׁוּ בּוֹ יִתְבָּרֵךְ,
 וְתַכְנִים בְּדַעְתְּךָ אֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְתִדַּע שְׂאִין

שום מציאות בלעדיו יתברך כָּלֵל, והוא יתברך מְחִיָּה
וּמְהִיָּה ומקיים את כל הבריאה כְּלֵה, וְדוֹמֵם, צוֹמֵחַ,
חַי, מְדַבֵּר, הֵם עֵצִים עֲצָמִיּוֹת חַיּוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יתברך,
וְעַל-כֵּן מֵה וְלָמָּה לָךְ לְהַכְנִיס בְּלַחְצִים וּבְכַחְדִּים
יְתָרִים? ! רֵאֵה לְהַמְשִׁיךְ אֶת עֲצָמְךָ רַק אֲלֵיו יתברך,
וְתִהְיֶה תָמִיד מֵיֹשֵׁב בְּדַעְתְּךָ, וְאַל תִּכְנִיס אֵימָה וְיִרְאַה
יְתָרָה בְּתוֹךְ בֵּיתְךָ, כִּי בְּפִרוּשׁ אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים
(גטין ו:) לְעוֹלָם אֵל יִטִּיל אָדָם אֵימָה יְתָרָה בְּתוֹךְ
בֵּיתוֹ, וְכָל הַמְטִיל אֵימָה יְתָרָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ סוּף
הוּא בָּא לְשָׁלֵשׁ עֲבֵרוֹת: גְּלוּי עֲרִיּוֹת, שְׁפִיכוֹת דָּמִים
וְחֻלוֹל שַׁבָּת, כִּי טָבַע שֶׁל הָאָדָם כִּשֶׁהוּא נֶעֱשֶׂה עֲצָבָנִי
וְנִכְנָס בְּלַחְצִים וּבְכַחְדִּים יְתָרִים, אֲזִי הוּא מוֹצִיא אֶת
הָעֲצָבִים שְׁלוֹ עַל אֲשֶׁתוֹ וְעַל יְלָדָיו וּמִתְפָּרֵץ עֲלֵיהֶם,
וְצוֹעֵק וּמַכֵּה אוֹתָם מִכּוֹת אַכְזָרִיּוֹת, וְזֶה אֲשֶׁר עוֹקֵר
אוֹתוֹ מִשְׁנֵי הָעוֹלָמוֹת, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה הוּא בָּא לְיַדֵּי
עֲבֵרוֹת שֶׁל גְּלוּי עֲרִיּוֹת, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, כִּי עָקֵר
הַנְּאוּף בָּא לָאָדָם רַק עַל-יְדֵי כַּעַס וּקְפִידוֹת וְעֲצָבִים,
כִּי בְּזֶה שֶׁאָדָם נִכְנָס בְּכַעַס וּבְרָצִיחָה וּבְעֲצָבִים, וְהוּא
מַכֵּה אֶת יְלָדָיו, בְּזֶה הוּא מְאַבֵּד אֶת דַּעְתּוֹ לְגַמְרֵי,
כִּי הַכַּעַס מְאַבֵּד אֶת הַדַּעַת לְגַמְרֵי, וְעַל-כֵּן אָמְרוּ
חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (ספרי מטות קנ"ז): בָּא לְכָלֵל כַּעַס

בא לכלל טענות, כי תכף-ומיד כְּשֶׁאָדָם נִכְנָס בְּכַעַס, הוא בא לידי טענות, כי מאַבֵּד אֶת דַּעְתּוֹ לְגַמְרִי, וְעַל-כֵּן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים: הַמְקַרֵּעַ בְּגָדָיו בַּחֲמָתוֹ וְהַמְשַׁבֵּר כְּלָיִם בַּחֲמָתוֹ וְהַמְפַזֵּר מְעוֹתָיו בַּחֲמָתוֹ יֵהָא בְּעֵינָיו כְּעוֹבֵד עֲבוּדָה זָרָה (שַׁבַּת ק"ה:), וְדָבַר זֶה רוֹאִים בְּחוּשׁ, אָדָם שֶׁהוּא מְאַבֵּד אֶת דַּעְתּוֹ, רַחֲמָנָא לְצַלָּן, וְנַעֲשֶׂה עֲצָבָנִי וְזוֹרֵק חֲפָצִים וְשׁוֹבְרִים בַּחֲמָתוֹ, עַל-יְדֵי-זֶה לְבַסּוֹף הוּא כּוֹפֵר בְּעֵקֶר, וְזֶהוּ שֶׁאָדָם עוֹבֵד עֲבוּדָה זָרָה, רַחֲמָנָא לְצַלָּן, כִּי בְּרַגְעַ שֶׁאָדָם בְּכַעַס וּבְרָצִיחָה, וּמִכָּה אֶת אִשְׁתּוֹ וְאֶת יְלָדָיו, בְּזֶה הוּא מוֹרִיד מַעֲצָמוֹ כָּל זֵיק שֶׁל יִרְאֵת שָׁמַיִם, וְעַל-כֵּן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (נְדָרִים כ"ב:) כָּל הַכּוֹעֵס אֶפְלוֹ שְׂכִינָה אֵינָה חַשׁוּבָה כְּנִגְדּוֹ, מִשִּׁכַּח תְּלַמּוּדוֹ וּמוֹסִיף טַפְשׁוֹת, כִּי הוּא נַעֲשֶׂה טַפְשׁ לְגַמְרִי, וְזוֹהִי עֲבוּדָה זָרָה שֶׁאָדָם בָּא עַל-יְדֵי-זֶה, וְכֵן חֲלוּל שַׁבַּת בָּא לְאָדָם עַל-יְדֵי שֶׁאָבֵד אֶת דַּעְתּוֹ לְגַמְרִי, כִּי מִי שֶׁזּוֹכֶה לְדַעַת וְלִידַע, אֲשֶׁר אֵין בְּלַעְדָּיו יִתְבָּרַךְ כָּלֵל, וְשַׁבַּת הִיא שְׁמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, הִרִי הוּא שׁוֹמֵר שַׁבַּת, אִף מִחֲמַת שֶׁאָדָם אָבֵד אֶת דַּעְתּוֹ לְגַמְרִי, מֵרַב הַלְחָצִים וְהַצָּרוֹת וְהִיסוּרִים וְהַקְּטָנוֹת וְחֲלִישׁוֹת הַדַּעַת וְהַעֲבָרוֹת שֶׁעָבַר, עַל-יְדֵי-זֶה אֵינוֹ

זוכה לדעת מה זו שבת ועל זה הוא מחילל שבת,
 והכל בא על-ידי שאבד את דעתו והוא שופך
 דמים, שהורג את עצמו והורס את ביתו, כי ברגע
 שאין האדם מישב את עצמו היכן הוא בעולם
 ואיך שהוא תלוי רק בידו של הקדוש-ברוך-הוא,
 על-ידי-זה הוא נכנס בלחצים ובכפזים ובאימות
 יתרות ונהרס לגמרי; ועל-כן ראה, אהובי, בני
 היקר, לצאת מהלחץ והדחק הזה שנפלת בהם,
 ותתחיל לדבק את עצמך על-כל-פנים עכשו אליו
 יתברך, וראה להמשיך על עצמך ערבות, נעימות,
 ידידות, זיו וחיות אלקותו יתברך, ותציר לעצמך
 אשר אין בלעדיו יתברך כלל, ובכל תנועה ותנועה
 שם אלופו של עולם, ועל-כן מה ולמה לך להיות
 בכעס ובקציחה ובקפדות, ולמה לך להוציא את
 העצבים שלך על אשתך ועל ילדיך? ! ראה להיות
 מישב בדעתך, והרגל את עצמך לדבר אליו יתברך
 כאשר ידבר איש אל רעהו והבן אל אביו, כי אין
 לך עוד דבר טוב מזה, כי בזה שאדם מרגיל את
 עצמו לדבר אליו יתברך בלשון ובשפת האם שלו,
 על-ידי-זה נמשך לבבו אחר הדבורים, ואם היית
 יודע, אהובי, בני, מעלת האדם הזוכה לדבר ולשוח

צא מהלחץ

וְלִסְפֹּר אֵלָיו יִתְבַּרְךָ אֶת כָּל מַה שְּׁעוֹבֵר עָלָיו, אִזְ הָיִיתָ
 עוֹסֵק בְּזֶה כָּל הַיּוֹם כְּלוּ, וְעַל-יְדֵי-זֶה הָיִיתָ יוֹצֵא מִכָּל
 הַלְחָצִים וְהַפְחָדִים הַיִּתְרִים שְׁנֹכְנִסְתָּ בָּהֶם; וְעַל-כֵּן
 רָאָה, אֱהוֹבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, לְצִיַּת אוֹתִי מִהַרְגֵּעַ הַזֶּה,
 וְתִשְׁכַּח מִכָּל הָעֶבֶר שְׁלָךְ, וְהִדְבַק אֶת עֲצֻמְךָ רַק
 בּוֹ יִתְבַּרְךָ, וְתִרְגֵּיל אֶת עֲצֻמְךָ לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבַּרְךָ,
 וְתִסְפֹּר לוֹ אֶת כָּל מַה שְּׁעוֹבֵר עָלֶיךָ וְאֶת כָּל הַפְחָדִים
 הַיִּתְרִים, וְאֶת כָּל הַלְחָצִים וְהַדְחָקוֹת שְׁעוֹבֶרֶת עָלֶיךָ,
 וְעַל-יְדֵי-זֶה תִּזְכֶּה לְהִנָּצֵל מִלְחָץ וּמִפְחָד וּמִיָּרְאוֹת
 חִיצוֹנוֹת, וְשׁוּם בְּרִיָּה שְׁבָעוּלָם לֹא תוּכַל לְשַׁלֵּט
 עָלֶיךָ, אֲלֹא יִמְשְׁכוּ עָלֶיךָ עֲרֻבוֹת, יְדִידוֹת, זִיו וְחִיּוֹת
 אֲלֵקוֹתוֹ יִתְבַּרְךָ, וְתִדַּע, שְׁבָכָל תְּנוּעָה וְתַנּוּעָה שָׁם
 אֲלוֹפּוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְאִם תְּצִיַּת אוֹתִי בְּדַבֵּר זֶה, אִזְ
 תִּרְאֶה, אֱהוֹבִי, בְּנֵי, אֵיךְ שְׁעוֹלָמְךָ תִּירֵשׁ בְּחַיֶּיךָ.

ד.

בְּנֵי! בְּנֵי! רָאָה לְבָרַח אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, הִינּוּ
 שְׁתִּרְגֵּיל אֶת עֲצֻמְךָ לְלַכֵּת אֶל מְקוֹם פְּנוּי שְׁאִין
 שָׁם בְּנֵי-אָדָם, וְתִפְרֹשׁ וְתִסְפֹּר לוֹ יִתְבַּרְךָ אֶת כָּל מַה
 שְׁמַעִיק לָךְ, כִּי עָלֶיךָ לְדַעַת, אֱהוֹבִי, בְּנֵי, אֲשֶׁר אִין
 לְאָדָם אֵף אֶחָד בְּזֶה הָעוֹלָם רַק הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא,

כִּי הוּא מְחִיָּה וּמְהִיָּה וּמְקַיֵּם אֶת כָּל הַבְּרִיָּאָה כְּלָהּ, וְדוֹמֵם, צוֹמַח, חַי, מְדַבֵּר, הֵם עֵצִים עֲצָמִיּוֹת חַיּוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְאֵל יִטְעַף יִצְרָף כְּאֵלוֹ יֵשׁ מִי שְׁיָכוֹל לְעֲזוֹר לָךְ מִבְּלַעֲדִיו יִתְבָּרֵךְ, תִּדַע כִּי הַכֹּל הֶבֶל וְרַעוֹת רוּחַ, כִּי אֵין לוֹ לְאָדָם רַק הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּעֲצָמוֹ, אֲשֶׁר הוּא שׁוֹמֵר עָלָיו וְכֹל מֵה שְׁהָאָדָם מִמְּשִׁיף עֲצָמוֹ יוֹתֵר אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, עַל-יְדֵי-זֶה הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שׁוֹמֵר אוֹתוֹ, וְעַל-כֵּן מֵה וְלָמָּה לָךְ לְהִמְשִׁיף אֶת עֲצָמְךָ אֶל הַלַּחֲץ, אֶל הַדְּחָק וְאֶל הַיְרָאוֹת וְהַפְּחָדִים, כִּי חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (גִּטִּין ע'.): שְׁלֹשָׁה דְבָרִים מְכַחֲשִׁין כַּחוֹ שֶׁל אָדָם: פַּחַד, דָּרָךְ וְעוֹן, וּבְאִמַּת הֵם תְּלוּיִים זֶה בְּזֶה, כִּי בְּזֶה שְׁהָאָדָם מְכַנֵּס בְּעֲצָמוֹ פְּחָדִים, עַל-יְדֵי-זֶה הוּא צָרִיף לִילֵף בְּגִלוֹת וְלִהְסִתּוֹבֵב בַּדְּרָכִים, וְעַל-יְדֵי-זֶה הוּא בָּא לִיְדֵי עוֹנוֹת, כִּי בְּזֶה שְׁאָדָם מְסִתּוֹבֵב בְּרַחוּבוֹת וְהוֹלֵךְ נָע וְנָד, הוּא בָּא לְעוֹנוֹת וְלַחֲטָאִים עֲצוּמִים, וּבַכְּפָרֵט לַפְּגָם הַבְּרִית, שְׁנִכְשָׁל בְּרֵאיוֹת אֲסוּרוֹת, וְעַל-יְדֵי-זֶה הוּא בָּא לְהוֹצֵאת זֶרַע לְבִטְלָהּ, וְזֶה הוֹרֵס לוֹ אֶת כָּל הַכַּחַ וּמְכַנֵּס בּוֹ לְחֻצִים וּפְחָדִים יִתְרִים; וְעַל-כֵּן רְאֵה, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיְקָר, לְצִיַּת אוֹתִי בְּרַגְעֵי זֶה, לְלַכֵּת אֶל מְקוֹם שְׂאִין שֵׁם בְּנֵי-אָדָם,

ותתחיל לדבר אליו יתברך בלשון שאתה רגיל בה, ותספור לו יתברך את כל מה שלוחץ לך, ותדע שהוא יתברך שומע כל דבור ודבור שאתה מדבר אליו, ועל-ידי-זה תזכה להגיע אל ישוב הדעת אמתי, שלא תירא ולא תפחד משום ברִיה שבעולם, וכן תהיה סבֵּלן גדול, וחכמינו הקדושים אמרו (מדרש תנחומא, פרשת חיי שרה, סעיף ב'): הזקנה קופצת על האדם מפני פֶּעַס בָּנִים; ורואים דָּבָר זֶה בְּחוּשׁ, כְּשֶׁאָדָם נֶעֱשֶׂה עֶצְבָּנִי, הוא מוציא את העצבים שלו על הילדים, ועל-ידי-זה הזקנה קופצת עליו, כי אדם צריך להרגיל את עצמו להגיע אל מִדַּת הַסְּבִלְנוּת, ששום דָּבָר לא יוכל לשבור אותו, ושום דָּבָר לא יוכל להכניסו בלחצים ובפחדים כְּלִשְׁהֶם, ואז הוא זוכה לאַרְיכוּת יָמִים וְשָׁנִים, וזוכה לטַעַם טַעַם הָאוֹר הַגָּנוּז שֶׁבְּכָל יוֹם, כי הוא יתברך מחיה ומְהַיֵּה ומְקַיֵּם אֶת כָּל הָאָדָם, ובכל יום ויום מאיר אור הגנוז מִכָּל הָעוֹלָמוֹת, ואי אפשר לזכות לזה כי אם על-ידי מִדַּת הַסְּבִלְנוּת, שְׁלִזָּה זוכים על-ידי תקוף האמונה בו יתברך, ולאמונה אי אפשר לזכות כי אם על-ידי רבוי תפלה ובקשה ושיחה בינו לבין קונו, שעל-ידי-זה יזכה להיות דבוק בחי החיים; ועל-כֵּן

ראה, אהובי, בני היקר, לצית אותי בדבר זה, וצא
 מהלחץ ומהפחד והיראות החיצוניות שלוחצות
 ומפחידות אותך, והדבק את עצמך בו יתברך,
 ותדע שאין לך רק הקדוש-ברוך-הוא, ואם אתה
 צריך משהו ראה לבקש רק ממנו יתברך, כי רק הוא
 יתברך יוכל לעזור לך, ואז תהיה בנחת ובסבלנות
 גדולה. ונחמינו הקדושים אמרו (קדושין מ"א):
 רגזן לא עלתה בידו אלא רגזנותא, בזה שתהיה
 בכעס וברגזנות, לא תרויח שום דבר רק פעם
 ורגזנות, כי העצבים שאתה מוציא על ילדיך ועל
 אשתך זה לא יביא אותך לשום דבר רק אל לחצים
 ופחדים יותר גדולים, ועל-כן צא מהלחץ שלך,
 צא מהפחדים שלך, ותתחיל לחיות חיים אמתיים,
 חיים נצחיים, הדבק את עצמך בו יתברך, ותחזק
 את עצמך בכל מיני אפנים שבעולם, אפלו שכבר
 עשית מה שעשית, ראה לחזור בתשובה שלמה
 אליו יתברך, ותבוא ותתחנן לפניו יתברך, שיחוס
 וירחם עליך ויוציאך מהצרה שנפלת בה, ואז תראה
 את הנסים הנגלים שיעשה עמך הקדוש-ברוך-הוא,
 ושום בריה לא תוכל לך.

ה.

צָרִיף שְׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, אֲשֶׁר קִדְּם בַּיָּאֵת
הַמְּשִׁיחַ יִתְאַסְּפוּ כָּל אַמּוֹת הָעוֹלָם, וְיִהְיוּ מִתְגַּרְיִן זֶה
בְּזֶה, וְיִהְיוּ פְּחָדִים גְּדוֹלִים וְאִימּוֹת יִתְרוֹת וּלְחָצִים
כְּבִדִּים עַל עַם יִשְׂרָאֵל, וְאִי אֶפְשָׁר לְהִנְצִל מִזֶּה
כִּי אִם עַל-יְדֵי תַקְוָה הָאֲמוּנָה, לְדַבֵּק אֶת עֲצָמוֹ
בּוֹ יִתְבַרֵּךְ, וְלִידַע אֲשֶׁר הוּא יִתְבַרֵּךְ מְחִיָּה וּמְהִיָּה
וּמְקַיֵּם אֶת כָּל הַבְּרִיָּאָה כְּלָהּ, וְאִין שׁוּם מְצִיאוֹת
בְּלַעְדֵּי יִתְבַרֵּךְ כְּלָל, וְהוּא יִתְבַרֵּךְ מִנְהִיג אֶת עוֹלָמוֹ
בְּהַשְׁגָּחָה נּוֹרָאָה וְנִפְלְאָה עַד מְאֹד, אִין אָדָם נוֹקֵף
אֶצְבְּעוֹ מִלְמַטָּה אֶלָּא אִם כֵּן מְכַרְיִזִין עָלָיו מִלְמַעְלָה
(חֲלִין ז' :) וְאֶפְלוֹ צִפְרָא קְלִילָא מִבְּלַעְדֵּי שְׁמִיָּא לֹא
מְצַטְדֵּיא (ירוּשְׁלָמִי, שְׁבִיעִית, פָּרָק ט', הֶלְכָה א'), אֶפְלוֹ
צְפוֹר קְטַנָּה אֵינָה נִתְפַּסֶּת בְּלַעְדֵּי רִשׁוּתוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ-
בְּרוּךְ-הוּא, וְעַל-כֵּן מֵה וּלְמָה לָּךְ לְהִתְפַּחַד וְלִירָא
מֵאַמּוֹת הָעוֹלָם, בְּזֶה שֶׁתְּבָרַח אֲלֵיו יִתְבַרֵּךְ, יֵשׁ לָּךְ
מְקוֹם בְּטוּחַ הַיֵּכָן לְהִתְחַבֵּא, וּבְאַמֶּת מִי שְׁזוּכָה
לְהִגִּיעַ לְאֲמוּנָה שְׁלֵמָה בּוֹ יִתְבַרֵּךְ, הֵרִי הוּא בְּטוּחַ
שְׁלֵא יִקְרָה לוֹ שׁוּם דָּבָר, וְאֵינוֹ מְפַחַד מִשׁוּם בְּרִיָּה
שְׁבַעֲוֹלָם, וְהוֹלֵךְ לְבִטָּח בְּזֶה הָעוֹלָם, כִּי כָּל הַצְּרוֹת
וְהַיְסוּרִים, הַמְּרִירוֹת וְהַמְּכַאוּבִים, הַלְחָצִים, הַדִּחְקוֹת

וּחְלִישׁוֹת הַדַּעַת שְׁעוֹבְרִים עַל הָאָדָם, הֵם רַק מַחַמַּת
 שְׂאִין לוֹ אַמוּנָה, כִּי מִי שְׂאִין לוֹ אַמוּנָה, חֲיֵיו אֵינָם
 חַיִּים כָּלֵל, כִּי הוּא תָּמִיד בְּיְרֹאוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, וְהוּא
 תָּמִיד נִמְצָא בְּלִחְצִים וּבְדַחְקוֹת גְּדוֹלָה, לֹא-כֵן מִי
 שְׂמֵאֲמִין בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ, אֲזִי הוּא הָאָדָם הַמְּאֻשֵּׁר בְּיֹתֵר,
 כִּי יֵשׁ לוֹ עַל מִי לְסַמֵּךְ, וְתָמִיד הוּא רָגִיל לְדַבֵּר
 אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ, כִּי אָדָם שְׂאִינוֹ מְדַבֵּר עִמוֹ יִתְבַּרֵּךְ,
 זֶה מִפְּנֵי שְׂאִין אַמוּנָתוֹ שְׁלֵמָה, כִּי אִם הָיָה הָאָדָם
 מְאֲמִין בְּאַמוּנָה אֲמֵתִית, אֲשֶׁר אֵין בְּלִעְדָּיו יִתְבַּרֵּךְ
 כָּלֵל, וּבְכָל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה שֶׁם אֲלוּפּוֹ שֶׁל עוֹלָם,
 אֲזִי הָיָה תָּמִיד מְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ, כִּי אֵל מִי יִפְנֶה
 בַּעַת צָרָה, אִם לֹא אֵל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא? ! וְעַל-כֵּן
 מֵה וְלָמָּה לוֹ לְסַפֵּר אֶת צְרוּתָיו וְאֶת מְרִירֵי-יֹתָיו, אֶת
 יְסוּדָיו וְדַחְקוֹתוֹ וְהֵלַחֵץ שְׁלוֹ אֵל בְּשׁוֹר וָדָם, אֲשֶׁר לֹא
 יוּכַל לְעֲזוֹר לוֹ, אֲלֹא יוֹסִיף לוֹ יְגוֹן עַל יְגוֹנוֹ וְצָרוֹת עַל
 צְרוּתָיו? ! עָלָיו לְבָרוּךְ רַק אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ; וְעַל-כֵּן רְאֵה,
 אֱהוּבִי, בְּנִי, וְשִׁמְעַת בְּקוֹלִי, וְהִרְגַּל אֶת עֲצֻמְךָ עַכְשָׁיו
 לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ, וְתִבּוֹא וְתִשְׁמַטֵּחַ לְפָנָיו יִתְבַּרֵּךְ,
 וְתִבְקֶשׁ מִפְּנֵי בְּרַחֲמִים וּבְתַחֲנוּנִים שְׂיַחֲוֶם וִירַחֵם
 עָלֶיךָ, וַיִּמְשִׁיךְ עָלֶיךָ רַחֲמִים רַבִּים, רַחֲמִים עֲלֵאֵיִם,
 רַחֲמִים עֲצוּמִים, וְעַל-יְדֵי-זֶה תִּרְאֶה מֵה יִאָּרַע עִמָּךְ,

שְׁהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יַעֲשֶׂה עִמָּךָ נִסִּים וְנִפְלְאוֹת,
 וְשׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבְּעוֹלָם לֹא תוּכַל לְגַעַת בָּךְ, וְאִם הָיָה
 עִם יִשְׂרָאֵל יוֹדֵעַ מֵהַסּוּד הַזֶּה, הָיָה נִגְאָל תַּכְּף-וּמְיֵד,
 כִּי עֲקָר הַגְּאֻלָּה תְּלוּי רַק בְּאַמוּנָה הַקְּדוּשָׁה, כִּי
 כָּל מֵה שֶׁהָאָדָם מְחַזֵּק אֶת עֲצָמוֹ יוֹתֵר בְּאַמוּנָה
 הַקְּדוּשָׁה בּוֹ יִתְבַרֵּךְ, עַל-יְדֵי-זֶה הוּא מְדַבֵּק אֶת
 נַשְׁמָתוֹ בּוֹ יִתְבַרֵּךְ, וּבְזֶה תְּלוּיָהּ כָּל הַגְּאֻלָּה, וְעַל-כֵּן
 אָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (שֵׁבַת קי"ט): לֹא חָרְבָה
 יְרוּשָׁלַיִם אֲלָא בְּשָׁבִיל שְׁפָסְקוֹ מִמּוֹנָה אֲנָשִׁי אֲמָנָה;
 וְלִכֵּן עֲכָשׁוּ כְּשֶׁכָּל אַמּוֹת הָעוֹלָם רוּצוֹת לְהִתְגַּבֵּר
 עַל יְרוּשָׁלַיִם, עֲקָר הַעֲצָה הִיא רַק לְהִכְנִיס בְּעֲצָמוֹ
 אֲמוּנָה קְדוּשָׁה, וּלְחַזֵּק אֶת עֲצָמוֹ יוֹתֵר וְיוֹתֵר בְּאַמוּנָה
 הַקְּדוּשָׁה, בְּאַמוּנָה פְּשוּטָה בּוֹ יִתְבַרֵּךְ, וְכֵן לְהַחֲדִיר
 אֶת הָאַמוּנָה הַקְּדוּשָׁה בְּעַם יִשְׂרָאֵל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה
 יְרוּשָׁלַיִם תִּפְדָּה, וְהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּעֲצָמוֹ יִבְנֶה
 לָנוּ אֶת בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ, כִּי הַכֹּל תְּלוּי בְּאַמוּנָה פְּשוּטָה
 בּוֹ יִתְבַרֵּךְ, וְחַכְמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים אָמְרוּ (תְּמִיד כ"ח):
 אִיזוּהִי דֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל שֶׁיְבוֹר לוֹ הָאָדָם? יַחֲזִיק בְּאַמוּנָה
 יִתְרָה; כִּי בְּזֶה שֶׁהָאָדָם יִכְנִיס אֶת עֲצָמוֹ לְגַמְרֵי
 בְּאַמוּנָה הַקְּדוּשָׁה, שָׁזוֹ אֲמוּנָה יִתְרָה, שֶׁיִּמְשִׁיף עַל
 עֲצָמוֹ אֲמוּנָה פְּשוּטָה יוֹתֵר מִמֶּה שֶׁיְכוּל, עַל-יְדֵי-זֶה

יִנָּצַל מִכָּל חֲבָלֵי הַמָּשִׁיחַ, כִּי צָרִיף לְהַכְנִיס בְּעֶצְמוֹ
 כָּל-כֹּף הַרְבֵּה אָמוּנָה, עַד שֶׁיְהִי שְׁטוּף עִם אָמוּנָה,
 וְיִהְיֶה מְסַבֵּב עִם אָמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב (תְּהִלִּים פ"ט):
 "וְאָמוּנָתְךָ סְבִיבוֹתֶיךָ", שֶׁיְהִי מְסַבֵּב לְגַמְרֵי עִם
 הָאָמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִזְכֶּה לְחֵיוֹת חַיִּים
 אֲמִתִּיִּים, חַיִּים נְצַחִיִּים, וְהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יַעֲשֶׂה
 עִמּוֹ נִסִּים וְנִפְלְאוֹת; וְלִכֵּן רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר,
 מֵאַחַר שֶׁכָּבֵר עָבַר עָלֶיךָ מֵה שֶׁעָבַר בְּחַיֶּיךָ, וְעַד־כֵּן
 עוֹבֵר עָלֶיךָ מֵה שֶׁעוֹבֵר, וְקוֹרֵה עִכְשָׁו בְּעוֹלָם כָּל
 מֵינֵי פְחָדִים וְיִרְאוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, שֶׁכָּל אֲמוֹת הָעוֹלָם
 מְתַגְּרוֹת זֶה בָּזוּ, וְכִלְכַן רוּצוֹת לְבַלַּע אֶת עַם יִשְׂרָאֵל,
 חֵס וְשָׁלוֹם, אֵין שׁוֹם יַעֲזֶה אַחֲרַת רַק לְהַכְנִס אֶל תּוֹךְ
 הָאָמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, לְצִיֵּר לְעֶצְמוֹ אֵיךְ שֶׁכָּל הָעוֹלָם
 כָּלוּ אֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא וְאֵין בְּלַעֲדָיו יִתְבַּרֵךְ כָּלֵל,
 וְעַל-יְדֵי-זֶה בְּאִמַּת יִהְיֶה נֹצֵל מִכָּל מֵינֵי צָרוֹת וְיִסּוּרִים
 וּמִכָּל מֵינֵי מְלַחְמוֹת וּפְחָדִים יִתְרִים, וְיִזְכֶּה לְצִאֵת
 מֵהַלְחָץ וְהַדְּחָק שֶׁלוֹ, וְיִזְכֶּה לְהַמְשִׁיךְ עַל עֶצְמוֹ
 עֲרֻבוֹת, נְעִימוֹת, יְדִידוֹת וְחֵיוֹת אֱלֻקוֹתָיו יִתְבַּרֵךְ,
 וְתִהְיֶה לוֹ אֲרִיכוֹת יָמִים וְשָׁנִים טוֹבוֹת, וְיִזְכֶּה לְשִׁמְעַ
 קוֹל שׁוֹפְרוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, אֲשֶׁר יִגְלֶה וּיְפָרְסֵם אֶת
 אֲמִתַּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ בְּגָלוֹת הַזֶּה, עַד אֲשֶׁר "וַיֵּדַע

כָּל פְּעוּל כִּי אַתָּה פְּעַלְתָּנוּ וְיָבִין כָּל יְצוּר כִּי אַתָּה
 יִצְרָתוֹ, וַיֹּאמֶר כָּל אֲשֶׁר נִשְׁמָה בְּאִפּוֹ הַיְיָ"ה אֱלֹקֵי
 יִשְׂרָאֵל מֶלֶךְ וּמַלְכוּתוֹ בְּכֹל מְשָׁלָה"; אֲשֶׁרִי מִי
 שְׁמַחֲזֵק אֶת עֲצָמוֹ בְּעַתִּים הֵלְלוּ בְּאַמוּנָה פְּשׁוּטָה,
 שְׂאֵז יִהְיֶה נֹצֵל מִחֻבְלוֹ שֶׁל מְשִׁיחַ, וַיִּזְכֶּה לְצֵאת
 מֵהֶלַחֵץ וּמֵהֶדְחֵק, מֵהַפְּחָדִים וּמֵהִירָאוֹת הַחִיצוֹנִיּוֹת,
 וַיִּרְאֶה נְסִים נִגְלִים שִׁיעֲשֶׂה עִמּוֹ הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא,
 אֲשֶׁרִי לוֹ בָּזָה וְאֲשֶׁרִי לוֹ בִּבְאֵ!

תם וּנְשָׁלֵם, שְׂבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם!

קונטרס

עַד מְתִי

יעורר ויחזיק את כל בר ישראל לחזור אליו יתברך, ויכניס בו תקנה טובה להחזיק מעמד בכל מה שעובר עליו, וידבק נפשו באור אין סוף ברוך הוא, ועצות והתעוררות איך להגיע אל כל זה.

*

בנוי ומיסד על-פי דברי

רבנו הקדוש והנורא, אור הגנוז והצפון,
בוצינא קדישא עלאה, אדונינו, מורנו ורבינו,
רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו.

ועל-פי דברי תלמידו, מורנו

הקדוש, אור נפלא, אשר כל רז לא אנים ליה

רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו,

ומשלב בפסוקי תורה, נביאים, כתובים ומאמרי חכמינו

הקדושים מגמרא ומדרשים וזהר הקדוש.

*

הובא לדפוס על-ידי

חסידי ברסלב

עיה"ק ירושלים תובב"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר: צָרִיךְ כָּל אֶחָד
לְהַשְׁתַּדֵּל לְדַבֵּר עִם כָּל בֵּר יִשְׂרָאֵל דְּבוּרֵי
אָמוּנָה וְהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית, וְלְהַחֲדִיר בּוֹ
תְּקוּנָה וְלְהוֹצִיאֹ מֵהַקְטָנוּת וְחִלְשׁוֹת הַדַּעַת
שֶׁנִּמְצָא בּוֹ, כִּי בְּזֶה הָעוֹלָם עוֹבֵר עַל
כָּל אֶחָד וְאֶחָד מְרִירוֹת, צָרוֹת וְיִסּוּרִים,
קְטָנוּת וְחִלְשׁוֹת הַדַּעַת, וְצָרִיכִים לְגִשֵּׁת
אֵלָיו וְלִשְׁאֹל אוֹתוֹ: עַד מָתִי תִשָּׂאֵר בְּחַשְׁךְ
כְּזֶה, לָמָּה לֹא תִדְבֹּק אֶת עֲצָמְךָ בּוֹ יְתִבְרָךְ,
וְאִז טוֹב לָךְ בְּזֶה וּבְכֹּא לְנִצַּח נְצָחִים. וְרַבְּנוּ
ז"ל רָצָה מְאֹד, שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵאֲנָשֵׁי
שְׁלוֹמֵנו יְדַבֵּר עִם כָּל בֵּר יִשְׂרָאֵל, וַיִּגְלֶה
לוֹ אֵת לְמוֹדוֹ הַנִּפְלָא, כִּי רַבְּנוּ ז"ל הוּא
מִתְּנָה לְכָל עַם יִשְׂרָאֵל.

(אֲמַרֵי מוֹהֲרָא"ש, חֶלֶק ב', סִימָן תַּקכ)

קונטרס

עַד מְתִי

.א.

צָרִיף שְׁתַּחֲזֵק אֶת עֲצֻמָּךְ, אַהוּבִי, אַחֵי הַיָּקָר, בְּכֹל מִינֵי אַפְנִים שְׁבַעוּלָם יִהְיֶה אִיךָ שְׁיִהְיֶה וְיִהְיֶה מֵה שְׁיִהְיֶה, וְאֵל תַּנִּיחַ אֶת עֲצֻמָּךְ לִפְלֵ כְּרַגַּע בְּעֲצָבוֹת וּבַעֲצָלוֹת וּבְדַכְאֹן, כִּי זֶה יִהְרֶס אֶת כָּל חַיִּיךָ, מִדּוּעַ לֹא תִשְׁאַל אֶת עֲצֻמָּךְ: "עַד מְתִי" אֲהִיָּה שְׂרוּי כָּל-כֶּף בְּעֲצָבוֹת וּבְמִרְרוֹת וּבְדַכְאֹן, וְאֲדַאֵג דְּאֲגַת חֲנָם?! זְכוּר, אַהוּבִי, אַחֵי הַיָּקָר, מֵאַמְרָם, זְכוּרָנָם לְבִרְכָה (מִדְּרַשׁ תַּנְחוּמָא, שְׁמִינִי): אֵינן הַשְׂמִיחָה מִמְתַּנְּת לְאָדָם, לֹא כָּל מִי שְׁשִׂיחַ הַיּוֹם שְׂמִיחַ לְמַחֵר וְכוּ', עֵינֵי שָׁם; וְעַל-כֵּן מִדּוּעַ לֹא תִקַּח אֶת עֲצֻמָּךְ בְּיָדֶיךָ, וְתִשְׁכַּח וְתַעֲבִיר מִדַּעְתְּךָ אֶת כָּל הָעֶבֶר שְׁלָךְ, וְתַעֲשֶׂה הַתְּחִלָּה חֲדָשָׁה בְּחַיִּיךָ, וְתִשְׁתַּדֵּל לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה עַל-כָּל-פְּנִים מֵהַיּוֹם הַזֶּה, וְתִשְׁתַּוְּקַק

אחריו יתברך יהיה איך שיהיה ויהיה מה שיהיה, כי כל בר ישראל צריך להזהר מאד לבלי ליאש את עצמו מכל מה שעובר עליו בין ברוחניות ובין בגשמיות, בין בעליה ובין בירידה, ובין בכל הימים הרעים והעתים המרים שעוברים עליו, ואדרבה ככל שמתגברים עליו ימי הרע שהם כלל הבלבולים והיסורים, הדחקות והמדות הרעות וכיוצא, הוא צריך להתגבר ביותר, ולבקש גם שם את אמתת מציאותו יתברך, כי באמת אין שום מקום נמוך וירוד בעולם, ואין שום יום, עת וזמן בעולם, שאין חיות אלקותו יתברך נעלמת ונסתרת ומצטמצמת באותו היום, המקום והזמן, והוא מחיה ומחיה את הכל, כי בכל תנועה ותנועה שם אלופו של עולם, ולפעמים מפיל השם יתברך את האדם בכל מיני פחים וכו', למקומות כאלו וכו', שהוא נמצא שם וכו', כל אחד כפי שיודע נגעי לבבו ומכאוביו, והכל הוא בחשבון צדק, ומכון ממש, בשביל לנסות אותו, איך יחזיק מעמד, לראות אם יזכה לחזק את עצמו, ויחזור אליו יתברך מהמקום שהוא נמצא, ויהיה בשמחה עצומה, כי אין לה עוד שמחה כשמחת הדבקות בו יתברך; ועל-כן ראה, אהובי, אחי היקר, לשאל את עצמך: "עד מתי" לא אקח את עצמי בידי, ו"עד מתי" אשאר בזהמת טנוף מעשי ומחשבותי המגנים! ומתי

אזכה לחזור בתשובה אליו יתברך, ואהיה תמיד איש שמח ומשמח את אחרים, ואז אם תהיה רגיל לשאל את עצמך תמיד שאלה זו: "עד מתי" אהיה מנח בעצבות, בדכאון ובמרירות? ! מתי אזכה להמשיך עלי הארת, זיו, נעם שכינת עזו יתברך, רק אז באמת תזכה להכלל בו יתברך, ותהיה הכי מאשר בחייה, כי אין לך מאשר יותר גדול מהאדם הזוכה לחזור בתשובה שלמה אליו יתברך, ולהאמין בו יתברך בתמימות ובפשיטות גמורה; אשרי לו!

ב.

צריך שתסתכל על עצמך היטב היטב, אהובי, אחי היקר, היכן אתה נמצא, וראוי לך להתישב בזה העולם בכל יום ויום — מה מעשיך? להיכן אתה הולך? ומה תכליתך בחיים? ולמה אתה מנח בשברון לב, בדכאון ובעצבון כזה? ותשאל את עצמך "עד מתי" אהיה צר עין, ואסתכל תמיד על כל אחד ברע עין, אשר גורם לשכחה — לשכח ממנו יתברך, וזה גורם לו אחר-כך מיתת הלב, שאין לו כבר שום טעם בחייו (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן נד), כי באמת ראוי לכל בר ישראל להשתוקק תמיד אחריו יתברך, ולהמשיך עצמו אליו יתברך, וידע אשר כל העולם

כְּלוֹ: דוּמָם, צוּמַח, חֵי, מְדַבֵּר, הֵם עֵצִים עֲצָמִיּוֹת חַיּוֹת
 אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ, וְהוּא מְחַיֶּה וּמְהַיֶּה וּמְקַיֵּם אֶת כָּל
 הַבְּרִיאָה כְּלָה בְּהַשְׁגָּחַה פְּרֻטִית, וְכָל דְּבַר שֶׁעוֹבֵר עָלָיו
 — בֵּין בְּרוּחָנִי וּבֵין בְּגִשְׁמִי, הַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵךְ, וְאַפְלוֹ
 הַמִּשָּׂא וּמִתֵּן וְהַעֲסָקִים שֵׁישׁ לוֹ לַעֲסֹק בְּזֶה הָעוֹלָם,
 הַכֹּל בְּכוֹנֵה מִיַּחַד וּמִיַּעַדֵת אֵלָיו בְּפְרֻטִי פְּרֻטִיּוֹת, כִּי
 הֵיכָן שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לֵילֵךְ, וְעַם מִי שֶׁהוּא צָרִיךְ לְהַתְעַסֵּק
 בְּאִיזָה עֵסֶק אוֹ לְהַפְגִּישׁ — הַכֹּל מִשְׁגָּח בְּהַשְׁגָּחַה
 נִפְלְאָה מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵךְ וּבְכוֹנֵה עֲלִיוֹנָה, אֲשֶׁר הוּא דִּיקָא
 צָרִיךְ לָבוֹא בַּיּוֹם הַזֶּה אֶל הַמְּקוֹם הַזֶּה דִּיקָא, וְלַעֲסֹק
 בְּעֵסֶק זֶה דִּיקָא, וְלַפְגֹּשׁ אֶת הָאָדָם הַזֶּה דִּיקָא, וְהַכֹּל
 מִסְתַּרֵי נִסְתָרוֹת הַבוֹרָא יִתְבַּרֵךְ שְׁמוֹ, לְתַקֵּן אֶת שְׂרֵשׁ
 נִשְׁמָתוֹ, וְלִמְצֹא אֶת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ בְּתוֹךְ הַבְּרִיאָה,
 שְׂזֶה כָּלֵל דִּינֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה הַמְּלַבֶּשֶׁת בְּזֶה הָעוֹלָם,
 וּכְשֶׁאָדָם עוֹסֵק בְּמִשָּׂא וּבְמִתֵּן אוֹ מְדַבֵּר דְּבוּרָיו, עָלָיו
 לְזַכֵּר אֶת חֻלְקֵי הַתּוֹרָה הַגְּנוּזִים בְּמְקוֹם וּבְעֵסֶק וּבְאָדָם
 הַהוּא, וּבְזֶה שֵׁיִדְבֵּק אֶת עֲצָמוֹ בְּתוֹרָה הַקְּדוּשָׁה הַשֵּׁיכֶת
 לַעֲסֹק שֶׁהוּא מִתְעַסֵּק וְעַם הָאָדָם שֶׁמְדַבֵּר, בְּזֶה יַעֲלֶה
 אֶת הַכֹּל אֶל שְׂרֵשׁוֹ, כִּי הַכָּלֵל הוּא — שֶׁהַכֹּל אֶחָד, הֵינּוּ
 קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאוֹרֵייתָא וְיִשְׂרָאֵל חַד הֵם, וּכְשֶׁאָדָם
 זוֹכֶה לְהַתְּבוּנָן בְּדְבָרִים אֵלָיו בְּכָל יוֹם וְיוֹם, אֲזַי יְכוּל
 לְרֹאוֹת לְשִׁמְעַע וּלְהִבִּין נוֹרָאוֹת נִפְלְאוֹת עַד אֵין סוּף, כִּי

הקדוש-ברוך-הוא מצמצם את עצמו מאין סוף עד אין תכלית בכל יום ויום אל כל בר ישראל במחשבה, דבור ומעשה, וקורא לו אליו, ואם היה האדם זוכה אל זה, אז היה מבין פלאי פלאות סתרי נסתרות מהבריאה, אף מחמת שהאדם הוא צר עין, ומקנא בחברו, על-ידי-זה מתלבש בקרבו ומתבלבלת דעתו, ושוכח לגמרי ממנו יתברך, וזה הורס אותו לגמרי, עד שנדמה לו כאלו אין לו כָּבֵר שום תקנה, וכאלו כביכול הקדוש-ברוך-הוא סלק שכינתו מזה העולם, וכל זה בא לו רק מצד המדה הרעה של קנאה, כי הקנאה וצרות העין שיש לו על זולתו אוכלות אותו לגמרי, עד שאמרו חכמינו הקדושים (שפת קנב:): כל מי שיש לו קנאה בלבו — עצמותו מרקיבין, עין שם; ודבר זה עוד סובב בחיים חיותו, כי בזה שהאדם נעשה צר עין, ומסתכל על זולתו תמיד בעין רעה, נכנסת בו מדת הקנאה והקנאה ההורסת אותו לגמרי, ומעברת אותו על דעתו ועל דעת קונו, עד שמוציאתו משני העולמות, כמאמרם זכרונם לברכה (אבות ד): "הקנאה התאוה והכבוד מוציאין את האדם מן העולם", כי הקנאה מביאה לידי תאוה, שהוא תמיד מתאוה לדברים שאינם שייכים לו, וזה סוחר אותו אל גאות וכבוד, ועל-ידי-זה מוציאים אותו מעולמו, ששוכח לגמרי מעצמו וממנו יתברך, והוא

מבְּהַל וּמִבְּלָבֵל לְגַמְרִי, עַד שְׁנוּפֵל וּבָא אֶל כַּעַס וּרְצִיחָה, כְּמֵאֲמָרָם זְכוּרֹנָם לְבִרְכָה (בַּמִּדְבָּר רַבָּה ט, ז): אֵין קִנְיָה אֶלָּא לְשׁוֹן כַּעַס, כִּי הַקִּנְיָה מִכְּנֻסַת כַּעַס וּרְצִיחָה בְּאָדָם, וְהוּא תָּמִיד שׁוֹנֵא אֶת זוּלְתוֹ; עַל-כֵּן רָאָה, אֶהוּבִי, אַחֵי הַיִּקָּר, לְשָׂאֵל אֶת עֲצָמָךְ: "עַד מָתִי" אֶהִיָּה שְׁרוּי בְּקִטְנוּת הַדַּעַת, וְאֶהִיָּה צַר עֵינַי וְאֶקְנֵא בְּזוּלְתִי?! מִדּוֹעַ לֹא אֶקַּח אֶת עֲצָמֵי בְּיָדִי, וְאֶשְׂכַּח מִכָּל הַבְּלִי הָעוֹלָם הַזֶּה, וְאֶתְחִיל לְהִסְתַּכֵּל רַק אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְאֶרְגִּיל אֶת עֲצָמֵי לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל רַעְהוּ, אֲשֶׁר אֵין לָךְ עוֹד נֶעֱם וְזִיו וְעִרְבוּת, יְדִידוּת וְחֵינּוּת, כְּמוֹ מִי שְׁמֵרְגִיל אֶת עֲצָמוֹ לְדַבֵּר עִמוֹ יִתְבָּרֵךְ כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל רַעְהוּ, וְאֵף שְׁבַתְחֻלָּה גְּדֻמָּה לוֹ כְּאִלוֹ אֵין מִי שְׁשׁוֹמֵעַ אוֹתוֹ, וּכְאִלוֹ דְּבָרָיו הֵם לְרִיק, עִם כָּל זֹאת אִם תְּהִיָּה חֲזָק וְאֶמִּיץ בְּזֶה יָמִים וְשָׁנִים, וְתִבּוֹא אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְיִתְדַבֵּר עִמוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּשִׁפְתַי הָאֵם שְׁלִי, וְתִבְקַשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ בְּעֲצָמוֹ, וְתִצָּעַק אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ: "עַד מָתִי" אֶהִיָּה שְׁרוּי בְּחֻשָׁן וּבְאֶפְלָה, וּמָתִי אֶזְכֶּה כְּכֹר לְהִתְקַרֵּב אֵלָיְךָ, לְהִמְשִׁיךְ עָלַי זִיו שְׁכִינַת עֲזָךְ יִתְבָּרֵךְ?! אִם תְּהִיָּה עֲקֻשָׁן גְּדוֹל בְּכָל זֶה, וְתִקַּח אֶת עֲצָמָךְ בְּיָדֶיךָ, וְתֵרְגִיל אֶת עֲצָמָךְ לְהִסְתַּכֵּל עַל כָּל אֶחָד בְּעֵינַי טוֹבָה, אֲזוֹ סוּף כָּל סוּף תִּזְכֶּה לְצֵאת מֵהַחֻשָׁן, מִהֲרַע וּמֵהַקְּלָפוֹת שְׁנַפְלָתָ אֵלֵיהֶם, וְיִתְחִיל לְהֵאִיר עָלֶיךָ אוֹר נוֹרָא וְנִפְלָא בְּגִלּוּי

אַלְקוּתוֹ יִתְבַּרֵּךְ; אֲשֶׁרִי מִי שֵׁשׁ דְּבָרִים אֵלוֹ אֵל לְבוֹ,
וְאָז טוֹב לוֹ כָּל הַיָּמִים.

ג.

צָרִיף שֶׁתִּדַּע אֶהוּבִי, אָחִי הַיָּקָר, כִּי הַחַיִּים שֶׁל הָאָדָם
בְּזֶה הָעוֹלָם מְלֵאִים מְרִירוֹת, וְהַכֹּל מִפְּנֵי שֶׁמְרַגֵּיל אֶת
עַצְמוֹ לְהִתְעַרֵּב בְּרִיב לֹא לוֹ, וְהוּא תָּמִיד עָסוּק בְּמַחְלָקֶת
וּבְמְרִיבוֹת עִם זוּלָתוֹ, וּבְכָל פַּעַם הוּא מְסַתְבֵּף שׁוֹב
בְּרִיב, וְתָמִיד אוֹחֵז שֶׁהַצֶּדֶק עִמוֹ, וַיֵּשׁ לוֹ כָּל מִינֵי רְאִיוֹת
וְהוֹכָחוֹת שֶׁהוּא צוֹדֵק וְחִבְרוֹ הוּא הַחַיִּב, וְעַל-יְדֵי-זֶה
הוּא תָּמִיד עוֹסֵק בְּוִפּוּחִים, בְּמַחְלָקֶת וּבְמְרִיבוֹת עִם
אֲחֵרִים, וְזֶה הוֹרֵס לוֹ אֶת כָּל הַחַיִּים, וַיִּמַּר לוֹ מְאֹד, וְהוּא
בְּעַצְמוֹ אֵינּוּ זוֹכֵה לְהִתְיַשֵּׁב בְּאַמֶּת — לָמָּה כָּל-כֵּן רַע
וְיָמַר לוֹ, וּבְאַמֶּת אִם יִהְיֶה לוֹ רַק קִצֵּת יָשׁוּב הַדַּעַת, מֵה
וְלָמָּה לוֹ לְהִתְעַרֵּב בְּאֲחֵרִים, וּמִכָּל שֶׁכֵּן לְהַכְנִס עִמָּהֶם
בְּוִפּוּחִים, בְּמְרִיבוֹת וּבְמַחְלָקֶת, וַיִּקְבַּל עַל עַצְמוֹ שֶׁלֹּא
לְהִתְעַרֵּב בְּדְבָרִים שֶׁאֵינָם שְׂיָכִים אֵלָיו, אֲזַדִּיקָא יִרְגִישׁ
טַעַם אַחֵר בְּחַיָּיו, וַיֵּאִיר לוֹ אוֹר הַגְּנוּז, הַמְּאִיר בְּכָל יוֹם
בְּגִלּוּי חֲדָשׁ; וְעַל-כֵּן רָאָה, אֶהוּבִי, אָחִי הַיָּקָר, לְשָׂאֵל
אֶת עַצְמָךְ: "עַד מֵתִי" אֶתְעַרֵּב בְּרִיב לֹא לִי, וְ"עַד מֵתִי"
אֶהְיֶה שְׂרוּי בְּמַחְלָקֶת עִם זוּלָתִי? ! מֵדוּעַ לֹא אֶזְכֹּר אֶת
מֵאמָרִם, זְכוּרֹנָם לְבִרְכָה (מְדַרְשׁ רַבָּה, פֶּרֶשׁת קַרְח יח): כִּמָּה

קִשָּׁה הַמַּחְלָקָת, שְׁכַל הָעוֹזֵר בְּמַחְלָקָת, הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-
 הוּא מְאֹבֵד זְכוּרוֹ; וְעַל-כֵּן מָה וְלָמָּה לִי לְהַכְנִס תְּמִיד
 בְּמַחְלָקָת וּבְמַרְיבוֹת, הָאֵם אֵינִי יוֹדֵעַ מֵאַמְרֵם זְכוּרוֹנִם
 לְבִרְכָּה (מִדְרַשׁ רַבָּה, פְּרָשַׁת מִשְׁפָּטִים ל): אֵין דְּבַר טוֹב
 וְאֵין שְׁלוֹם יוֹצֵא מִתּוֹךְ מְרִיבָה, קִיֵּן לֹא נִגַע בְּאַחִיו אֲלֹא
 מִתּוֹךְ מְרִיבָה, וְזֶה גֵרָם שֶׁהֲרִג אֶת אָחִיו; וְעַל-כֵּן רָאָה
 לְשָׂאֵל אֶת עֲצֻמָּךְ: "עַד מְתִי" אֲמַשִּׁיךְ עֲצָמִי בְּמַחְלָקָת
 עַל זוּלָתִי, מְתִי אֲזַכֶּה לְהִתְחִיל לְדוֹן אֶת כָּל בְּרִיָּה לְכַף
 זְכוּת, וְאַבְרַח מְכַל מֵינִי מַחְלָקָת כְּמוֹ שְׁבוֹרְחִים מֵאֵשׁ,
 כִּי הַמַּחְלָקָת שׁוֹרְפֶת אֶת הָאָדָם, עַד שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ
 הַקְדוּשִׁים (יְרוּשְׁלָמִי פֶּאֶה, פֶּרֶק א'): הֵיוּ מְבַקְשִׁים לְהִתִּיר
 דָּמָם שֶׁל בְּעָלֵי הַמַּחְלָקָת, כִּי הֵם הַגּוֹרְמִים כָּל הַצָּרוֹת
 הָרְעוֹת שֶׁבָּאוֹת לְעוֹלָם. וְחֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים אָמְרוּ (שִׁיר
 הַשִּׁירִים, פֶּרֶק ה'): אָמַר הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, תָּנוּ דַעְתְּכֶם
 שְׁלֹא תִשְׁנְאוּ זֶה אֶת זֶה, וְלֹא תִחַרְחְרוּ זֶה עִם זֶה, שְׁלֹא
 יֵאמְרוּ מִלְּאֲכֵי הַשָּׂרֵת לְפָנָיו: תּוֹרָה שֶׁנִּתְּתִי לָהֶם —
 אֵינֶם עוֹסְקִים בָּהּ, וְהִרִי אֵיבָה וּמַחְלָקָת וְתִחְרוּת וְקִנְיָאָה
 בֵּינֵיהֶם.

לְכֵן רָאָה, אֲהוּבִי, אָחִי הַיְקָר, לְשָׂאֵל אֶת עֲצֻמָּךְ:
 "עַד מְתִי" אֲהִיָּה מִנְּחַ בְּתוֹךְ טַנוּף זִהְמַת הַמַּחְלָקָת
 וְהַמְרִיבוֹת, וְאֵל יִטְעָה אוֹתִי יִצְרִי, כְּאֵלוֹ אֲנִי מְקַיֵּם

אִיזוּ מְצֻוָּה בְּזֶה שְׂאֲנִי חוֹלֵק עַל זוּלָתִי, וּכְאֵלוּ מִן
 הַשָּׁמַיִם מְסֻכִּימִים עִמִּי. לֹא! לֹא! אֶהוּבִי, אָחִי הַיָּקָר,
 אַל תִּטְעֶה אֶת עֵצְמְךָ כְּרֹגַע, כִּי אֶצְלוּ יִתְבָּרֵךְ שְׁנוּאָה
 מְאֹד הַמַּחְלֶקֶת, וְהוּא יִתְבָּרֵךְ אוֹהֵב שְׁלוֹם וְשׁוֹנֵא אֶת
 הַמַּחְלֶקֶת, עַל-כֵּן רָאֵה לְבָרַח רַק אֶל הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה
 וְאֶל הַחֲכָמִים הָאֲמֵתִיִּים, אֲשֶׁר דִּרְכֵיהֶם דִּרְכֵי נֹעַם וְכָל
 נְתִיבוֹתֵיהֶם שְׁלוֹם, וּמְגִלִּים אֶת אֲמֵתַת מְצִיאוֹת יִתְבָּרֵךְ,
 אֲשֶׁר נִקְרָא שְׁלוֹם (שְׁבַת י.); וְעֲלֶיךָ לְדַעַת, אֶהוּבִי, אָחִי
 הַיָּקָר, כִּי רַק מִי שְׂמַגְלֶה אֶת אֲמֵתַת מְצִיאוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ וְאֶת
 תּוֹרָתוֹ הַקְּדוּשָׁה, הוּא אִישׁ שְׁלוֹם וְהוּא חֲפֵץ בְּשְׁלוֹם,
 וְהוּא עֹצֵם הַשְּׁלוֹם, וְאֵלָיו רְאוּי לָךְ לְהִתְחַבֵּר וּלְדַבֵּק
 עֵצְמְךָ בּוֹ, אֲבָל מִי שֶׁעוֹסֵק בְּמַחְלֶקֶת וּבְמַרְיבוּת, וְגוֹרֵם
 פְּרוּדִים בֵּין עַם יִשְׂרָאֵל לְאֲבִינוּ שְׁבַשְׁמִים, רַחֲמָנָא לְצַלָּךְ,
 וּמְפָרִידֵם מִהַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה וּמִהָאֲמוּנָה הָאֲמֵתִית, תִּדְעַ
 שֶׁהוּא אִישׁ רִיב וּבַעַל מַחְלֶקֶת, וְצָרִיכִים לְבָרַח מִמֶּנּוּ
 כְּמוֹ שְׁבוֹרְחִים מֵאֵשׁ שׁוֹרֵף, וְאִזּוּ אִם תִּכְנִס בְּדַעְתְּךָ
 יְדִיעוֹת אֵלוּ, תִּזְכֶּה לְהִנָּצֵל מִכָּל רָע, וְתִכְלַל בְּחֵי הַחַיִּים,
 וְשׁוּם בְּרִיָּה לֹא תוּכַל לַעֲשׂוֹת לָךְ שׁוּם דְּבָר, כִּי הוּא
 יִתְבָּרֵךְ יִשְׁמַר אוֹתְךָ, וּבְצֵל כְּנָפָיו יִסְתִּירְךָ תָּמִיד; אֲשֶׁרִי
 מִי שְׂמַחְבֵּר אֶת עֵצְמוֹ לִירְאִים אֲמֵתִיִּים הַמְּגִלִּים אֶת
 אֲמֵתַת מְצִיאוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, וּמְלַמְּדִים אֶת תּוֹרָתוֹ יִתְבָּרֵךְ;
 אֲשֶׁרִי לוֹ וְאֲשֶׁרִי חֶלְקוֹ!

ד.

צָרִיף שְׁתַּדַּע, אָהוּבִי, אָחִי הַיֶּקֶר, כִּי כָּל הַיְסוּרִים
וְהַמְרִירוֹת, הַצַּעַר וְהַמְכַּאֲוִבִים שְׁעוֹבְרִים עָלֶיךָ, הַכֹּל
מִפְּנֵי בְטוּלַת תּוֹרָה, שְׂאִינְךָ לֹמֵד אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה,
כְּמֵאֲמָרָם ז"ל (בְּרֻכּוֹת ה.): כָּל מִי שֶׁאֶפְשָׁר לוֹ לְלַמֵּד וְאִינוֹ
לֹמֵד, הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְבִיא עָלָיו יְסוּרִים מְכַעְרִים
וְעוֹכְרִים אוֹתוֹ; וְעַל-כֵּן רְאֵה, אָהוּבִי, אָחִי הַיֶּקֶר, לְקַחַת
אֶת עֲצֻמָּךְ בְּיָדֶיךָ, וְתֹאמַר לְעֲצֻמָּךְ: "עַד מְתִי" אֲבַטֵּל אֶת
זְמַנִּי הַיֶּקֶר? ! מִדּוּעַ לֹא אֶתְחִיל לְהַכְנִיס אֶת מַחִי וְדַעְתִּי
בְּתוֹךְ הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וְאֶתְמִיד בָּהּ? ! אֲשֶׁר אֵין לָךְ עוֹד
עֲרֻבוֹת וְנִעְיָמוֹת, יְדִידוֹת, חֲיֹת וְזִיו כְּמוֹ מִי שֶׁמְכַנֵּס אֶת
עֲצָמוֹ בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה בְּקַבִּיעוֹת. וּכְבָר אָמְרוּ
חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (יְרוּשָׁלַּיִם, בְּרֻכּוֹת ט, ה.): מַה תִּינוּק הַזֶּה
צָרִיף לִינֵק בְּכָל שְׁעָה שְׁבִיּוֹם, כֶּף כָּל אָדָם שֶׁבִישׁוּרָאֵל
צָרִיף לְנַגַּע בַּתּוֹרָה בְּכָל שְׁעוֹת שְׁבִיּוֹם; וְעַל-כֵּן רְאֵה
לְקַבֵּעַ לְעֲצֻמָּךְ שְׁעוּרִים כְּסֻדְרָן בְּכָל יוֹם — בְּמִקְרָא,
בְּמִשְׁנָה, בְּגִמְרָא, בְּמִדְרָשׁ, בְּהַלְכוֹת וּבְאֲגוּדוֹת בְּקַבִּיעוֹת
עֲצוּמָה, וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (יְרוּשָׁלַּיִם, רֵאשׁ הַשָּׁנָה ד,
ח): כִּיּוֹן שֶׁקַּבְּלָתֶם עָלֵיכֶם עַל תּוֹרָה, מַעֲלָה אֲנִי עָלֵיכֶם
כְּאִלוֹ לֹא חֲטַאתֶם מִימֵיכֶם; וְלִכֵּן בָּזָה שְׁתַּכְנִיס אֶת עֲצֻמָּךְ
בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, יִמְחַל לָךְ הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא

על כל מה שְׁעֲשִׂיתָ עַד עַכְשָׁו, כִּי (מְנַחוֹת קי.): כָּל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, אֵינוֹ צָרִיךְ — לֹא עוֹלָה וְלֹא חֲטָאת וְלֹא מְנַחָה וְלֹא אָשֶׁם; וְאִם הָיוּ בְּגֵי-אָדָם יוֹדְעִים אֶת מַעֲלַת לְמוֹד הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה בַּשָּׁמַיִם, הָיוּ עוֹסְקִים בְּזֶה כָּל הַיּוֹם כָּלוּ, כִּי כָּל לְמוֹד וְלְמוֹד שְׂאָדָם זוֹכָה לְלַמֵּד בַּתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, הֵרִי הוּא נִכְנָס בְּדַעְתּוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי הַתּוֹרָה הִיא דַּעְתּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּבְזֶה שְׂאָדָם מְכַנֵּס אֶת עַצְמוֹ בַּתּוֹךְ הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, כְּמוֹ-כֵן נִכְלָל כְּבִיכּוֹל בְּדַעְתּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּכְמוֹ שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ אֵין סוּף, וּבְכָל רְגַע מִתְחַדָּשִׁים כָּל הָעוֹלָמוֹת, כִּי בְּטוֹבוֹ מְחַדָּשׁ בְּכָל יוֹם מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, כְּמוֹ-כֵן מִי שְׂזוֹכָה לְהַכְנִיס אֶת עַצְמוֹ בַּתּוֹךְ לְמוֹד הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, הֵרִי הִיא אֶצְלוֹ בְּכָל יוֹם כְּחֻדָּשָׁה, כְּמֵאמָרָם ז"ל (עֲרוּבִין נד.): מָה אֵילָה רַחֲמָה צַר, וְחֻבִּיבָה עַל בּוֹעֵלָה כָּל שְׁעָה וְשְׁעָה כְּשֶׁעָה רֵאשׁוֹנָה, אַף דְּבָרֵי תּוֹרָה חֻבִּיבִים עַל לּוֹמְדֵיהֶם כָּל שְׁעָה וְשְׁעָה כְּשֶׁעָה רֵאשׁוֹנָה, כִּי כְּשֶׂאָדָם מְכַנֵּס דַּעְתּוֹ בְּדַעַת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, עַל-יְדֵי-זֶה הוּא זוֹכָה לְהִתְחַדָּשׁ וְלִלְמֹד בְּכָל יוֹם בְּתִשּׁוּקָה חֻדָּשָׁה. וּכְמוֹ שְׂאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (בְּרֻכּוֹת סג.): לְלַמְדָּךְ שְׂחֻבִּיבָה תּוֹרָה עַל לּוֹמְדֵיהָ בְּכָל יוֹם וְיוֹם כִּיּוֹם שְׁנִתְּנָה מֵהָרַם סִינִי; וְעַל-כֵּן רָאָה, אֱהוֹבִי, אָחִי הַיֶּקֶר, לְשָׂאֵל אֶת עַצְמְךָ בְּכָל יוֹם: "עַד מֵתִי" אֶהְיֶה בְּטָלָן, וְאַבְטַל אֶת זְמַנִּי הַיֶּקֶר בְּפִטְפוּטֵי דְּבָרִים בְּטָלִים,

וַיֵּלֶךְ לִי הַיּוֹם לְהִבָּל וְלָרִיק. וְאֵל תֹּאמַר שְׂכָבָר לְמִדַּת פְּעַם, כִּי בִפְרוּשׁ גָּלוּ לָנוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (חֲגִיגָה ט:):
אֵינוֹ דוֹמָה שׁוֹנֶה פָּרְקוּ מֵאָה פְּעָמִים לְשׁוֹנֶה פָּרְקוּ מֵאָה וְאַחַת, כִּי כָּל שְׂחוֹזָרִים יוֹתֵר עַל הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה,
כְּמוֹ-כֵן נִמְשָׁךְ עָלָיו יוֹתֵר אֹר וְדַעַת הַשְּׂגָה וְחִיּוֹת מִמֶּנּוּ
יִתְבָּרֵךְ בְּעֶצְמוֹ, וְעַל-כֵּן רָאָה לְעֹזֵב כְּבָר אֶת שְׁטוֹת
דַּעְתָּךְ, וְתִבְרַח אֶל הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וְתִהְיֶה בֶּן חוֹרִין
לְגַמְרִי, כְּמֵאמָרָם ז"ל (אָבוֹת ו): אֵין לָךְ בֶּן חוֹרִין אֲלֵא
מִי שְׁעוֹסֵק בְּתַלְמוּד תּוֹרָה, וּמִי שְׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה הֵרִי זֶה
מִתְעַלָּה, וּכְשֶׁתִּזְכֶּה לְהַרְגִישׁ עֲרֻבוֹת, נְעִימוֹת, יְדִידוֹת,
חִיּוֹת וְזוּי לְמוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, אֲזַ תְּמִיד תִּרְצֶה לְלַמֵּד
בְּהַתְחַדְּשׁוֹת חֲדָשָׁה, כִּי מִי שְׂכָבָר הַרְגִיל אֶת עֶצְמוֹ
לְלַמֵּד, וְטַעַם אֶת טַעַם הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, הוּא כְּבָר לֹא
יִרְצֶה לְפָרֵשׁ מִמֶּנָּה כָּלֵל, כְּמוֹ דָּג הַשֵּׁט בַּמַּיִם, שְׂאִי
אֶפְשָׁר לוֹ לְחִיּוֹת בְּלִי מַיִם, וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים
(בְּרֵאשִׁית רַבָּה צו, ה): וּמָה דְגִים הִלְלוּ גְדָלִים בַּמַּיִם, כִּיּוֹן
שְׁיֹרְדַת טָפָה אַחַת מְלַמְעָלָה, מְקַבְּלִים אוֹתָהּ בְּצַמְאוֹן
כְּמִי שֶׁלֹּא טַעְמוֹ טַעַם מַיִם מִימֵיהֶן, כִּן הֵם יִשְׂרָאֵל,
גְּדָלִים בַּתּוֹרָה, כִּיּוֹן שֶׁהֵם שׁוֹמְעִים דְּבַר חֲדָשׁ, מְקַבְּלִים
אוֹתוֹ בְּצַמְאוֹן כְּמִי שֶׁלֹּא שָׁמְעוּ דְּבַר תּוֹרָה מִימֵיהֶן;
וְדַבֵּר זֶה אִי אֶפְשָׁר לְהַסְבִּיר אֲלֵא לְמִי שְׂכָבָר הַכְּנִיס אֶת
עֶצְמוֹ בַּתּוֹךְ הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, שְׂאֵז חָבַל לוֹ עַל כָּל יוֹם

וְעַל כָּל שְׁעָה וְעַל כָּל רִגַע, כִּי תִמְיֵד מִכְּנִיס אֶת עֲצָמוֹ
 בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וּמִחֲדָשׁ בָּהּ חֲדוּשִׁים נִפְלְאִים;
 וְעַל-כֵּן רְאֵה לְשָׂאֵל אֶת עֲצָמְךָ בְּכָל יוֹם: "עַד מְתִי" אֵלֶיךָ
 בְּטֵל, וְאַבְטֵל זְמַנִּי, וּמְתִי אֶחָזֵר אֶל הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה?!
 וְאִז אִם תִּשְׂאֵל אֶת עֲצָמְךָ שְׂאֵלָה זוֹ בְּכָל יוֹם — "עַד
 מְתִי", אִז בְּאַמֶּת תִּבְרַח אֶל הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה; וְאָמְרוּ
 חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (שִׁיר הַשִּׁירִים ו, יז): כָּל מְקוֹם שֶׁהַשָּׂרָה
 הַקְּדוּשָׁה-בְּרוּךְ-הוּא תּוֹרְתוֹ, הַשָּׂרָה אֶת שְׂכִינָתוֹ; עַל-כֵּן
 בְּזוֹה שֶׁתַּחֲבִיֵּא אֶת עֲצָמְךָ בְּתוֹךְ שְׂכִינַת עֲזוֹ יִתְבַּרֵךְ, אֲשֶׁר
 אֲצִלוֹ מְצוּיּוֹת כָּל הַבְּרָכוֹת, תִּתְבַּרֵךְ בְּכָל טוֹב אֲמִתִּי
 וְנִצְחִי.

ה.

צָרִיךְ שֶׁתִּדַע אֱהוּבִי, אַחֵי הַיָּקָר, שֶׁבְּעֵתִים הִלְלוּ
 מִתְגַּבְּרֵת וּמִתְפַּשֵּׁטת הַכְּפִירוֹת וְהָאֲפִיקוֹרְסוֹת מְאֹד מְאֹד
 בְּעוֹלָם, וְהַרְשָׁעִים מְרִימִים אֶת רֹאשָׁם, וּמְדַבְּרִים בְּלַעַג
 וּבְבוֹז נִגְדוּ יִתְבַּרֵךְ, וְאִי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד כְּנֹגְדָם, אֲלֵא עַל-
 יְדֵי זְכוּת לִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, כִּי בְּלִי לִמּוּד הַתּוֹרָה
 הַקְּדוּשָׁה, הֵם יִבְלְבְּלוּ לָךְ אֶת מִחְךָ וְדַעְתְּךָ, כְּדֶרֶךְ הַמֵּינִים
 וְהָאֲפִיקוֹרְסִים, שֶׁבָּאִים תִּמְיֵד אֶל כָּלֵל יִשְׂרָאֵל בְּכָל מֵינִי
 קִשְׁיוֹת וּסְפִקוֹת וְהִבְלִים, וּבְזוֹה שֶׁתִּלְמַד אֶת הַתּוֹרָה
 הַקְּדוּשָׁה, וְתִבְרַח לְתוֹכָהּ, תִּהְיֶה לָּךְ דַּעַת וּמַחַ פְּתוּחַ

לְהִבִּין וּלְהַשְׁכִּיל אֶת טַמְאֵת זְהֵמַת הַמִּינִים וְהָאֶפִיקוֹרְסִים
 הַכּוֹפְרִים בּוֹ יִתְבַּרְךָ, וְתוֹכַל לְהַזְהִיר וּלְהַשְׁמֵר מֵהֶם, כִּי
 הַתּוֹרָה מְלַמֶּדֶת עֲצוֹת נוֹרָאוֹת וְנִפְלְאוֹת אֵיךְ לְבָרַח מִכָּל
 מִינֵי כַתּוֹת שֶׁל רָשָׁעִים אַרְוֵרִים, מִינִים וְאֶפִיקוֹרְסִים,
 כּוֹפְרִים בְּעֶקֶר; לָכֵן רָאָה לְשָׂאֵל אֶת עֲצֻמָּךְ תָּמִיד
 שְׂאֵלָה זוֹ: "עַד מָתִי" אֲמַשִּׁיךְ אֶת עֲצֻמִּי אֶל הַדְּעוֹת
 הַכּוֹזְבוֹת שֶׁמְסַתּוֹבְכוֹת בְּרַחוּב, שֶׁשָּׂרָשָׁן הוּא מִכּוֹפְרִים
 וּמֵאֶפִיקוֹרְסִים, נוֹאֲפִים כְּכִלְבִּים, וּמִי שֶׁנִּכְנַס בְּדַעְוֹתֵיהֶם,
 עָלָיו נֶאֱמָר: "כָּל בְּאִיָּה לֹא יִשׁוּבוּן, וְלֹא יִשְׁיִגּוּ אַרְחוֹת
 חַיִּים" (מְשָׁלִי י); עַל־כֵּן רָאָה, אֱהוֹבִי, אַחִי הַיֶּקֶר לְבָרַח
 מִכָּל מִינֵי דַעְוֹת כּוֹזְבוֹת, מִינּוֹת, כְּפִירוֹת וְאֶפִיקוֹרְסוֹת,
 הַמְתַּפְּשָׁטוֹת עֲכָשׁוּ בְּעוֹלָם, וְתִבְרַח אֶל תּוֹךְ הַתּוֹרָה
 הַקְּדוּשָׁה, וְהַתּוֹרָה תִּשְׁמַר אוֹתְךָ מִכָּל רַע, וְתֵאִיר בְּךָ
 אֲמַתַּת מְצִיאוֹתוֹ יִתְבַּרְךָ, וְתִדַּע אֵיךְ לְהַחֲזִיק מֵעַמָּד,
 שְׁשׁוּם דָּבָר לֹא יוּכַל לְבַלְבֵּל אוֹתְךָ, וְתִזְכֶּה לְהַפְּלֵל בְּחַי
 הַחַיִּים בּוֹ יִתְבַּרְךָ, אֲשֶׁר אֵין לְךָ עוֹד טוֹב וְעַרְבוּת יוֹתֵר
 מִזֶּה, וְאוֹי וְאַבּוֹי לְאֱלוֹ אֲשֶׁר מְטַעִים אֶת עֲצָמֶם וְהוֹלְכִים
 אַחַר דַּעְוֹת הָרַחוּב, שֶׁהֵן דַּעְוֹת נִפְסְדוֹת, הַנוֹבְעוֹת מִמִּינִים
 וּמֵאֶפִיקוֹרְסִים, כּוֹפְרִים בְּעֶקֶר, וְהֵם יִפְּלוּ עַל־יַד־זֶה בְּפַח
 יְקוּשׁ, עַד שֶׁלֹּא יוּכְלוּ לְצַאת מִשָּׁם; וְזָכוֹר תִּזְכֹּר, כָּל זְמַן
 שֶׁתִּשְׂאֵל אֶת עֲצֻמָּךְ שְׂאֵלָה זוֹ: "עַד מָתִי" אֲטַעֵה אֶת
 עֲצָמִי, וְאַלְךָ אַחַר דַּעְוֹת שֶׁל הַמוֹן עִם זְכוֹי, אֲזוּ יֵשׁ לְךָ

תקנה לחזור אל אמונה פשוטה, אמונה מזככת שקבלנו מאבותינו ומאבות אבותינו עד משה רבנו שקבל תורה מסיני, כי כל זמן שאדם שואל את עצמו תמיד: "עד מתי", על-ידי-זה יש לו תקנה טובה לתקן הכל, אבל תתקן-ומיד כששוכח את עצמו, על-ידי-זה הולך עם הזרם ונאבד לגמרי, כאשר ארע לכל אלו שקבלו את דעותיהם והשקפותיהם בחייהם מהרחוב, השם יתברך יצלינו מהם ומהמונם.

.1

צריך שתדע, אהובי, אחי היקר, כי עקר השלמות שהאדם צריך להגיע אליה בזה העולם היא מדת השמחה, שתמיד יהיה שש ושמח, ולא יניח בעצמו את העצבות כרגע, וככל שישמח יותר, כמו-כן יאיר עליו אורו הגנוז, עד שיזכה לרוח-הקדש ברורה, כמאמרם ז"ל (פסחים סח:): אין רוח-הקדש שורה אלא על לב שמח, וככל שהאדם זוכה לשמח יותר, כמו-כן נכלל יותר בו יתברך, כי אצלו יתברך עז וחדוה במקומו, ועל-כן כשאדם שש ושמח, על-ידי-זה נכלל בו יתברך; ועל-כן ראה, אהובי, אחי היקר, לשאל את עצמך: "עד מתי" אהיה שרוי בעצבות ובדכאון, במרירות ובמתחים, מתי אקח את עצמי כבר בידי,

וְאֶתְחִיל לְשַׁמַּח בְּשִׂמְחָה אֲמֵתִית שֶׁהִיא שִׂמְחַת נִקְדָּת
 יְהוּדוּתֵנוּ, שְׂזַכֵּינוּ לְהַבְרָא מְזֻרַע יִשְׂרָאֵל, וְלֹא עֲשֵׂנוּ גוֹי,
 מִתִּי אֲשַׁכַּח כָּבֵד אֶת כָּל הָעֵבֶר שְׁלִי? ! וּמִתִּי אֶזְכֶּה כָּבֵד
 לַעֲשׂוֹת הַתְּחִלָּה חֲדָשָׁה? ! וְזָכֹר כָּלֵל זֶה שְׂאֲמָרוֹ חֲכָמֵינוּ
 הַקְּדוּשִׁים (מִדְּרַשׁ תַּנְחוּמָא, פְּרֻשַׁת שְׁמִינִי): אֵין הַשִּׂמְחָה
 מִמִּתְנַת לְאָדָם, לֹא כָּל מִי שֶׁשִּׂמַּח הַיּוֹם שִׂמַּח לְמַחָר,
 וְעַל-כֵּן רָאָה לְחֻטֵּף עֲכָשׁוּ שִׂמְחָה, וְתַעֲשֶׂה כָּל מִינֵי
 פְּעֻלוֹת שְׂבַעֲוֹלָם לְשִׂמַּח אֶת עֲצֻמָּהּ, וְתִבְרַח מִכָּל מִינֵי
 דִּכְאוּנוֹת, וְאִזּוּ דִּיקָא תְּרַגֵּישׁ עֲרֻבוֹת נַעַם הַחַיִּים, כִּי אֵין
 לָךְ עוֹד טוֹב כְּמוֹ מִדַּת הַשִּׂמְחָה. אֲשֶׁרִי מִי שֶׁשִּׂמַּח תָּמִיד,
 וּמִשִּׂמַּח אֶת אַחֲרִים, אֲשֶׁר אֵין לְמַעְלָה מִזֶּה.

ז.

צְרִיף שְׂתַדַּע, אֶהוּבִי, אָחִי, שְׂאֲצִלוּ יִתְבָּרַךְ מְאֹד מְאֹד
 יִקָּר כְּשֶׁאָדָם עוֹזֵר לְזוּלָתוֹ וּמְחַזְקוֹ וּמְשִׂמְחוֹ שְׁלֹא יִפֹּל
 בְּבוֹר עֲמֻק, וְכָל מִי שֶׁזוּכָה לְשִׂמַּח אֶת אַחֲרִים, הָרִי הוּא
 בֶּן עוֹלָם הַבָּא, וְלְמַעְלָה בְּשָׁמַיִם מְאֹד מִתְּפָאֲרִים עִמּוֹ,
 וְעַל-כֵּן תִּשְׁתַּדֵּל לַעֲשׂוֹת תָּמִיד טוֹבוֹת לְזוּלָתְךָ. וְעַקֵּר
 הַטוֹבוֹת הוּא לְהָאִיר בּוֹ אֶת אֹר הַאֲמוּנָה הַקְּדוּשָׁה,
 וּכְשֶׁתִּכְנִיס אֶת עֲצֻמָּךְ בְּזֶה, אִזּוּ יִהְיֶה טוֹב לָךְ בְּזֶה וּבְכָא,
 לֹא-כֵן אִם תִּלָּךְ תָּמִיד מִמְרָמֵר בְּקִשְׁיוֹת וּבְסִפְקוֹת עַל
 זוּלָתְךָ, עַל-יְדֵי-זֶה אֶתָּה עוֹקֵר אֶת עֲצֻמָּךְ מִהָעוֹלָם הַזֶּה

וּמִהָעוֹלָם הַבָּא, וְתַמִּיד תִּהְיֶה מְבֹהֵל וּמְבִלְבֵּל, וְתִקְנֶה לְעֶצְמְךָ שׁוֹנְאִים חֲדָשִׁים בְּכָל יוֹם; וְעַל-כֵּן רְאֵה לְשֵׁאל אֶת עֶצְמְךָ: "עַד מְתִי" אֵלֶיךָ כָּל-כֶּף מְמַרְמֵר בְּקִשּׁוֹת וּבְסִפְקוֹת — הֵן עַל עֶצְמִי וְהֵן עַל אַחֵרִים? ! מְתִי אֶקַח אֶת עֶצְמִי כְּכֹר בְּיַדִּי, וְאֶהְיֶה אִישׁ שְׂמֵחַ וְעֹלִיז בְּיוֹתֵר, וּמֵאֲמִין בּוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּאַמוּנָה בְּרוּרָה וּמְזַכֶּכֶת, וְאֲזַכֶּה לְדַבֵּק אֶת עֶצְמִי בְּחֵי הַחַיִּים, וְלִהְמַשִּׁיךְ אֶת הַשְׂמֵחָה הָאֲמֵתִית נֶעַם דְּבִקּוֹת וְעֲרֵבוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ גַּם עַל זִוְלָתִי, וְאֲזַכֶּה לְשִׂמְחָה אֶת אַחֵרִים וּבְזֶה אִירֶשׁ אֶת שְׁנֵי הָעוֹלָמוֹת — הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא; אֲשֶׁרִי מִי שְׂמֻקִּים זֹאת, וְאֲזוֹ טוֹב לוֹ בְּזֶה וּבְכָּא תַמִּיד.

ח.

צָרִיךְ שְׂתַדַּע, אֶהוּבִי, אַחֵי הַיִּקָּר, שְׂבִזָּה הָעוֹלָם עֵקֶר הַשְּׂלֵמוֹת — לְעֶזֶר לְזוּלָתוֹ, וְלִהְפּוֹךְ כָּל הַצָּרוֹת שְׂאָדָם סוּבֵל, הֵן רַק מִחֲמַת שְׂעִינוֹ צָרָה בְּחִבְרוֹ, וְזֶה עוֹקֵר אוֹתוֹ מִשְׂרָשׁוֹ, כִּי תַמִּיד הוּא חוֹשֵׁב, שְׂלַחְכְּרוֹ וְלְזוּלָתוֹ יֵשׁ יוֹתֵר מִמֶּנּוּ, וְעַל-יַדִּי-זֶה נַעֲשֶׂה קִמְצָן וְצָר עֵין, וְזֶה מְבִלְבֵּל לוֹ אֶת דַּעְתּוֹ וּמְכַנֵּס בּוֹ דְּכַאוֹן וּמְרִירוֹת עֲצוּמָה, וְעַל-כֵּן תִּתְחִיל לְשֵׁאל אֶת עֶצְמְךָ: "עַד מְתִי" אֶהְיֶה אִישׁ רַע, וְלֹא אֶרְצֶה לְעֶזֶר לְזוּלָתִי? ! וְזִכֹּר מֵה שְׂאָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְדַרְשׁ רַבָּה, פְּרָשַׁת בְּרֵאשִׁית ח,

ה): בַּשְּׁעָה שְׁעָנִי הוֹלֵךְ אֶצֶל בַּעַל-הַבַּיִת וְאוֹמֵר: פְּרַנְסֵנִי, אִם מִפְּרַנְסוֹ — מוֹטָב, וְאִם לֹא עֲשִׂיר וְרַשׁ נִפְגְּשׁוּ, עוֹשֶׂה כָּלֵם הַיְוָי"ה, מִי שֶׁעָשָׂאָו עֲשִׂיר לְזֶה, עוֹשֶׂה אוֹתוֹ עָנִי, עָנִי לְזֶה, עוֹשֶׂה אוֹתוֹ עֲשִׂיר, עַיִן שָׁם; הֵינּוּ עָלֶיךָ לְדַעַת, כִּי אַתָּה בְּעֶצְמָךְ אֵינְךָ בְּטוֹחַ מֵהַיְהִיָּה נַעֲשֶׂה עִמָּךְ, וְעַל-כֵּן בְּזֶה שְׂאִינְךָ רוֹצֶה לַעְזוֹר עֲכָשׁוּ לְזוּלָתְךָ, מֵהַיְהִיָּה יוֹדֵעַ מֵהַיְהִיָּה עִמָּךְ לְמַחֵר, כִּי יִתְהַפֵּךְ הַגִּלְגָּל עָלֶיךָ, וְאַתָּה תִּצְטָרֵךְ לַעְזוֹר מִזוּלָתְךָ.

עַל-כֵּן רְאֵה אֶהוֹבִי, אַחֵי הַיְקָר! לְשֶׁאֵל אֶת עֶצְמָךְ תְּמִיד: "עַד מֵתִי" לֹא אֶעְזֹר לְזוּלָתִי, וּבְזֶה שֶׁתִּשְׁאַל אֶת עֶצְמָךְ: "עַד מֵתִי", זֶה יַעְזוֹר לְךָ לְבוֹא לְיִשׁוּב הַדַּעַת, וְתְּמִיד תַּעְזוֹר לְזוּלָתְךָ, וְאַמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְּרַשׁ זוּטָא, שִׁיר הַשִּׁירִים א): הַדּוֹרוֹן שֶׁל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא — צְדָקָה, הַנּוֹתֵן צְדָקָה, אֶפְלוּ הֵיטֵה בְּיָדוֹ עֲבָרָה, וְנִחַתָּם דֵּינּוּ לְאַבֵּד, יְכוּל לְהִיּוֹת מְקַבֵּל פָּנֵי שְׂכִינָה בְּכָל יוֹם, וְהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אוֹמֵר לְמִלְאָךְ שֶׁל פְּרַעֲנוֹת: אֵל תִּגַּע בּוֹ, עַיִן שָׁם; וְלִכֵּן רְאֵה לְהִיּוֹת רְגִיל לַעְזוֹר לְזוּלָתְךָ בְּכָל יוֹם וּלְדַבֵּר עַל לְבוֹ, אֲשֶׁר גַּם זֶה נִקְרָא צְדָקָה, וְתַעְזוֹר לוֹ בְּכָל מֵה שֶׁתּוֹכֵל, וּבְזֶה תִּזְכֶּה שְׂיִתְרַחֵב מִחָךְ, וְתִהְיֶה לְךָ שְׁלוֹת הַנֶּפֶשׁ, וְתִהְיֶה אִישׁ מִיֹּשֵׁב כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ, כִּי עֵקֶר בְּלָבוֹל הַדַּעַת שֶׁל הָאָדָם וְאִי שְׁלוֹתוֹ הוּא רַק, מִחַמַּת

שְׁאִינוּ רוּצָה לְעֹזֵר לְזוּלָתוֹ, כִּי מִדַּת הַקְּנָאָה וְהַשְּׁנָאָה
הוֹרֶסֶת אוֹתוֹ, מֵה שְׁאִין כֵּן מִי שְׁעוֹזֵר לְזוּלָתוֹ, זוֹכֶה לְכָל
הַבְּרָכוֹת הַכְּתוּבוֹת בַּתּוֹרָה.

ט.

רֵאָה, אֶהוּבִי, אַחֵי הַיָּקָר, לְעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי פְעֻלוֹת
שְׁבַע עוֹלָם לְחִזּוֹק אֶת עֲצָמֶךָ, וְאֵל תִּפֹּל בְּדַעְתְּךָ מִשׁוּם דְּבַר
שְׁבַע עוֹלָם יִהְיֶה אִיךָ שְׁיִהְיֶה וְיִהְיֶה מֵה שְׁיִהְיֶה, תָּמִיד
תִּכְנָס בְּדַעְתְּךָ אֲמַתַּת מְצִיאוֹתוֹ יִתְבַּרְךָ, וְתִדַּע כִּי הוּא
יִתְבַּרְךָ מִנְהִיג אֶת עוֹלָמוֹ בְּהַשְׁגָּחָה נוֹרְאָה וְנִפְלְאָה מְאֹד
מְאֹד, עַד שְׁאִין אָדָם נוֹגֵעַ בָּמָה שְׁמוּכָן לְחַבְרוֹ וְאִין
מְלָכוֹת נוֹגַעַת בְּמְלָכוֹת חִבְרָתָהּ אֲפֹלוּ כְּמֵלֶאכֶּת גִּימָה (יוֹמָא
לח.), וְאִין אָדָם נוֹקֵף אֶצְבָּעוֹ מִלְמָטָה, אֶלָּא אִם-כֵּן
מְכַרְיִזִין עָלָיו מִלְמַעְלָה (חֲלִין ז.), וּכְשֶׁתִּתְבַּרְרָנָה לְךָ
יְדִיעוֹת אֵלוֹ, אַז תָּמִיד תִּמְשִׁיךְ עֲצָמֶךָ אֵלָיו יִתְבַּרְךָ,
וְאֲפֹלוּ שְׁיַעֲבֹרוּ עָלֶיךָ כָּל מִינֵי מִשְׁבְּרִים וְגִלְמִים בְּחַיִּיךָ,
אַף פַּעַם לֹא תִשָּׁבֵר, כִּי תָמִיד תִּבְרַח אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, וְתִדַּע
שֶׁהַכֹּל מִמְּנוֹ יִתְבַּרְךָ, וְאִם-כֵּן מֵאִין וְלֵאִין עָלֶיךָ לְבָרַח,
כְּמוֹ שְׁצוּעֵק דְּוֹד הַמְּלִיךָ (תְּהִלִּים קלט): "פְּלִיאָה דִיעַת
מִמְּנֵי נִשְׁגָּבָה לֹא אוֹכֵל לָהּ אָנָּה אֵלָךְ מְרוּיַחֲךָ וְאָנָּה
מִפְּנֵיךָ אֶבְרַח אִם אֶסֶק שָׁמַיִם שָׁם אֶתָּה וְאַצִּיעָה שְׁאוּל
הַנֶּךְ, אֲשֶׁא כְּנַפֵּי שְׁחַר אֲשַׁכְּנָה בְּאַחֲרִית יָם, גַּם שָׁם יִדְךָ

תנחני ותאחזני מינה, ואמר אף חשף ישופני ולילה
 אור בעדני, גם חשף לא יחשיף ממך ולילה כיום יאיר
 כחשכה כאורה, כי אתה קנית כליותי תספני בבטן
 אמי" וגו'; ועל-כן ראה לשאל את עצמך: "עד מתי"
 אהיה כל-כך שבור מכל מה שעובר עלי, מתי אתחיל
 כבר לשפח את ההבל של כל הבלי העולם הזה?
 ומתי אזכה להרגיל את עצמי לברח רק אליו יתברך
 ולדבק את מח מחשבתי רק בו יתברך? ! ואז אם תרגיל
 את עצמך להגיע למדרגה זו, אחי! אחי! אין לך עוד
 נעם וערבות, זיו, ידידות וחיות יותר מזה; אשרי מי
 שאינו מטעה את עצמו בזה העולם, ובורח תמיד רק
 אליו יתברך, ואם תעשה כן, תזכה לירש את העולם
 הבא בעולם הזה, ועולמך תראה בחייד; אשרי לך בזה
 ובבא!

תם ונשלם, שבח לאל בורא עולם!

קוֹנְטָרַס

רַק כָּךְ

יגלה עצות נוראות ונפלאות, איך יכול כל אדם לשוב אליו
יתברך בתשובה אמיתית, ואיך שרק כך היא הדרך הקלה
והנעימה להגיע אל הדבקות האמתית בו יתברך.

*

בנוי ומיסד על-פי דברי

רבנו הקדוש והנורא, אור הגנוז והצפון,
בוצינא קדישא עלאה, אדוננו, מורנו ורבנו,
רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו.

ועל-פי דברי תלמידו, מורנו

הקדוש, אור נפלא, אשר כל רז לא אגיס ליה

רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו,

ומשלב בפסוקי תורה, נביאים, פתובים ומאמרי חכמינו
הקדושים מגמרא ומדרשים וזהר הקדוש.

*

הובא לדפוס על-ידי

חסידי ברסלב

עיה"ק ירושלים תוכב"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר: עֵקֶר הַתְּכָלִית בְּזוֹה
הָעוֹלָם הוּא רַק לְהִיּוֹת תָּמִיד בְּשִׂמְחָה,
כִּי רַק כֶּף יְכוּלִים לְצֵאת מִכָּל הַצָּרוֹת
וְהִיסוּרִים וְהַחֹבֹת שֶׁנִּסְתַּבֵּר בָּהֶם, כִּי
הַשִּׂמְחָה מְרַחֶבֶת אֶת הַדַּעַת וְהַמַּח, וְיְכוּל
לְהַנְהִיג אֶת שְׂכָלוֹ לְפִי רְצוֹנוֹ, לֹא-כֵן
כְּשֶׁאָדָם בְּעֵצְבוֹת וּבְמִרְרוֹת, אֲזִי מְאֻבָּד אֶת
דַּעְתּוֹ וְשְׂכָלוֹ, וְאֵינּוּ יוֹדֵעַ אֵיךְ לְהִתְנַהֵג,
וְעַל-כֵּן מִי שֶׁרוֹצֵה לְצֵאת מִצָּרוֹתָיו, יִדַּע
שֶׁאֵין שׂוֹם עֵצָה אַחֲרַת רַק כֶּף — לְהִיּוֹת
תָּמִיד בְּשִׂמְחָה. אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁמְרַגֵּיל אֶת
עַצְמוֹ בְּמַדַּת הַשִּׂמְחָה, וְאֲזִי טוֹב לוֹ כָּל
הַיָּמִים.

(אמרי-מוהרא"ש, חלק ב', סימן תקג)



א.

צָרִיךְ שְׁתַּדַּע, אֲהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, אֲשֶׁר בָּזָה הָעוֹלָם
עוֹבֵר עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵה שְׁעוֹבֵר — צָרוֹת וְיִסּוּרִים,
מְרִירוֹת וְהִרְפָּתָקָאוֹת וְכוּ', וְנוֹפֵל בְּכָל פַּעַם בְּפַעַם, פַּעַם
עוֹלָה לְמַעְלָה וּפַעַם יוֹרֵד לְמַטָּה בְּעֵמֶק הַחֶשֶׁף, וְרָעִים
וּמְרִים לוֹ הַחַיִּים מְאֹד מְאֹד. הֵן מֵצֵד עֲצָמוֹ, מֵה שְׁעוֹבֵר
עָלָיו בְּעֲצָמוֹ — קִשְׁיוֹת וּסְפָקוֹת וַחֲלִישׁוֹת הַדַּעַת, וְאִינוֹ
שִׁלֵּם עִם עֲצָמוֹ, הֵן עִם זוּלָתוֹ — שְׂאִינוֹ יְכוּל לְהִסְתַּדֵּר
עִם אַחֵר בְּשׁוּם פָּנִים וְאַפֵּן, הֵן עִם אִשְׁתּוֹ — שְׁעוֹבְרִים
עָלָיו דְּחִקוֹת וְיִסּוּרִים מְרִים, הֵן עִם יְלָדִים — שְׁסוֹבֵל
מֵהֶם מֵה שְׁסוֹבֵל, עַד שְׁמְרִים לוֹ הַחַיִּים מְאֹד מְאֹד,
וְאִינוֹ יְכוּל לְתַן עֲצָה לְנַפְשׁוֹ, וְהֵן שְׁנוֹפֵל בְּכָל פַּעַם
בְּבוֹר עֵמֶק יוֹתֵר, בֵּין בְּרוּחָנִי וּבֵין בְּגִשְׁמִי, עַד שְׁמְרִים

וּמְרוֹרִים לוֹ הַחַיִּים עַד מְאֹד, וְהוּא רְחוּק מִמֶּנּוּ יִתְבַּרְךָ
 לְגַמְרִי, וְהוּא נָע וָנָד וּמְטֹלֵטֵל, וּמְרַגֵּשׁ אֶת עֲצָמוֹ הַכִּי
 גְרוּעַ, כְּאִלוֹ דוֹחִים אוֹתוֹ מְקַדְּשֵׁת יְהוּדוֹתוֹ, וְהוֹלֵךְ מִדְּחֵי
 אֶל דְּחֵי, רַחֲמָנָא לְצֻלָּן. אֶף-עַל-פִּי-כֵן עָלֶיךָ לְדַעַת, בְּנֵי
 אֱהוּבֵי, יִקְרִי, כִּי אֵין זֶה עֲצָה לִפְלֵ בְדַעַתוֹ כָּלֵל, "רַק
 בְּךָ" יִתְנַהֵג בְּעֵת הַצָּרָה הַמְּרָה שְׁעוֹבֶרֶת עָלָיו, שְׂיַעֲשֶׂה
 כָּל מִיָּנִי מְאַמְצִים לְחֻזֵק אֶת עֲצָמוֹ, וְאֶף שָׂרַע וְחֻשָּׁף לוֹ,
 עִם כָּל זֹאת יִשְׁתַּדֵּל בְּכָל מִיָּנִי אֲפָנִים שְׂבַעוֹלָם לְחַפֵּשׂ
 אַחֲרָיו יִתְבַּרְךָ. וְאִם יִהְיֶה חֻזֵק וְאַמִּיץ לְבַקֵּשׁ וּלְדַרֵּשׁ,
 לְחַפֵּשׁ וּלְחַתּוֹר בְּכָל עֵת, לְהִתְנַעֵגֵעַ, לְכֹסֵף וּלְבַקֵּשׁ אֶת
 שְׂאֵהְבָה נִפְשׁוֹ, לְמַצֵּא אוֹתוֹ יִתְבַּרְךָ, אֲזִי אֶף-עַל-פִּי
 שְׂעִדִּין עוֹבְרִים יָמִים וְשָׁנִים הַרְבֵּה, וְאֵינוֹ זוֹכֵה לְמַצֵּאוֹ
 יִתְבַּרְךָ, וּלְהִתְקַרֵּב אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, אֶף-עַל-פִּי-כֵן, בְּנֵי
 יִקְרִי, עָלֶיךָ לְדַעַת וּלְהֶאֱמִין, כִּי בְּכָל עֵת וָעֵת וּבְכָל
 שְׂעָה וְשְׂעָה, עַל-יָדֵי כָּל בְּקִשָּׁה וּבְקִשָּׁה, עַל-יָדֵי כָּל
 דְּרִישָׁה וּדְרִישָׁה שְׂאֵדָם דוֹרֵשׁ וּמְבַקֵּשׁ וּמְחַפֵּשׁ לְמַצֵּא
 כְּבוֹד קְדֻשָּׁתוֹ יִתְבַּרְךָ, עַל-יָדֵי כָּל הַבְּטָה וְגַעְגּוּעַ שְׂמִבֵּיט
 וְתוֹלָה עֵינָיו לְרַחֲמָיו יִתְבַּרְךָ, וְעַל-יָדֵי כָּל תְּנוּעָה וְתַנוּעָה
 שְׂפוּנָה לְקְדֻשָּׁה, עַל-יָדֵי כָּל זֶה זוֹכֵה בְּכָל פַּעַם לְשִׁבּוֹר
 חוֹמוֹת בְּרוֹזֵל וּדְלָתוֹת נַחֲשֵׁת, אֶף-עַל-פִּי שְׂבַכָּל פַּעַם
 יוֹרֵד וְנוֹפֵל יוֹתֵר וְיוֹתֵר, וְאֶף-עַל-פִּי שֶׁהוּא מְשִׁתּוֹקֵק
 אַחֲרָיו יִתְבַּרְךָ יָמִים וְשָׁנִים, וְאַחֲרֵי-כֵן מִתְגַּבְּרִים עָלָיו

בְּכֹל פַּעַם כָּל אֱלוֹ הַיְרִידוֹת וְהַנְּפִילוֹת וְהַשְּׁלָכוֹת שֶׁהֵיוּ לוֹ כָּבוֹד, רַחֲמָנָא לְצַלְנָה, אֶף-עַל-פִּי-כֵן צָרִיךְ שֶׁתִּדְעַ, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, כִּי אֵין יִגִּיעַ לָרִיק, חֶסֶד וְשָׁלוֹם, וְשׁוֹם תְּנוּעָה שְׁפוּנָה לְקַדְשָׁה אֵינָה נֶאֱבָדֶת, חֶסֶד וְשָׁלוֹם, וְאִם תִּהְיֶה חֲזָק וְאִמִּיץ לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׁ יוֹתֵר אַחֲרָיו יִתְבַּרְךָ, אֶף שֶׁיַּעֲבֹר עָלֶיךָ מֵהַ שִׁיעֵבֹר, בְּוֹדָאֵי אִם תִּהְיֶה עֹקֵשׁן גָּדוֹל סוּף כָּל סוּף תִּזְכֶּה לְמִצָּא אוֹתוֹ יִתְבַּרְךָ. וּבְזֶה תְּלוּיָהּ כָּל הַצְּלַחַת הָאָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם; וְעַל-כֵּן עָלֶיךָ לְדַעַת אֲשֶׁר "רַק כָּף" עָקֵר הָעֵצָה לְצִאת מִהַבּוֹר וּמִהַחֲשָׁף שְׁנֵפֶל לְשָׁם, רַק עַל-יְדֵי שִׁישְׁתִּדֵּל לְחַפֵּשׁ וּלְבַקֵּשׁ אַחֲרָיו יִתְבַּרְךָ תְּמִיד, וַיִּרְגִּיל אֶת עֲצָמוֹ לְהִסְתַּפֵּל אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, וְאֶף שְׁבִין כָּף הוּא מִנְחָ בְּחֲשָׁף וּבְשִׂאוֹל תַּחֲתִיּוֹת, בְּמִדְבָר הַמָּלֵא נְחָשִׁים וְעַקְרָבִים גְּדוֹלִים וְנוֹרָאִים, עִם כָּל זֹאת אִם תִּהְיֶה חֲזָק וְאִמִּיץ בְּדַעְתְּךָ, וְתִדְעַ אֲשֶׁר "רַק כָּף" תְּלוּיָהּ יְשׁוּעָתְךָ, אִם לֹא תַעֲזֹב אֶת עֲצָמְךָ רַק תִּשְׁתַּדֵּל לְשׁוּב אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, וְלֹא תִתְיַאֵשׁ מִשׁוֹם דְּבַר שְׁבָעוֹלָם, וְתִדְעַ וְתִאֱמִין אֲשֶׁר אֵין שׁוֹם תְּנוּעָה נֶאֱבָדֶת, חֶסֶד וְשָׁלוֹם, וְעַל-יְדֵי כָּל תְּנוּעָה וּבְקִשָּׁה שֶׁאֵתָּה מְבַקֵּשׁ וּמְחַפֵּשׁ אַחֲרָיו יִתְבַּרְךָ, עַל-יְדֵי-זֶה אֵתָּה בּוֹנֶה לְעֲצָמְךָ בְּנִינִים נְפִלָאִים, אֲשֶׁר סוּף כָּל סוּף אִם תַּחֲזִיק מְעַמֵּד וּמְצַב וְתַחֲזִק אֶת עֲצָמְךָ, תִּזְכֶּה לְהִגִּיעַ אֶל מַעְלוֹת גְּדוֹלוֹת שֶׁלֹּא תֵאָרֶת וְשַׁעֲרֶת מִימֶיךָ וְכוּ'.

על-פֶּן אַהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר! עֲלֶיךָ לְדַעַת כִּי "רַק
 בְּךָ" תּוּכַל לַעֲבֹר אֶת זֶה הָעוֹלָם בְּשָׁלוֹם, וְאִם תִּרְגֵּיל
 אֶת עֲצָמְךָ לְהִשְׁתַּוְּקֵק אַחֲרָיו יִתְבַּרְךָ, וּתְחַזֵּק אֶת עֲצָמְךָ
 בְּמִצְבֶּךָ הַקָּשָׁה וְהַמָּר מִמָּה שְׁעוֹבֵר עֲלֶיךָ, הֵן מֵעֲצָמְךָ
 וְהֵן מִזוּלָּתְךָ, הֵן מֵאֲשֶׁתְּךָ וְהֵן מִלְּדִידְךָ, אִם רַק תְּחַזֵּיק
 מֵעֵמֶד בְּזֶה הָעוֹלָם, עַל-יְדֵי-זֶה תִּזְכֶּה שְׂיֵאִירוּ לְךָ חַיִּיךָ,
 וְתִצֵּא מֵהַחֲשָׁךְ שְׂאֵתָה נְתוּן בּוֹ, וְיֵאִיר עֲלֶיךָ אֹרֹחַ הָאֵין
 סוּף בְּרוּךְ הוּא הַמֵּאִיר לְכָל הָעוֹלָם כְּלוּ, כְּמוֹ שְׂכַתוֹב
 (יְחֻזְקָאֵל מַג, ב): "וְהָאֶרֶץ הָאִירָה מִכְבוֹדוֹ". כִּי בְּאֵמֶת
 אֵין שׁוֹם מְצִיאֹת בְּלִעְדָּיו יִתְבַּרְךָ כָּלֵל, וְהוּא יִתְבַּרְךָ
 מַחֲיָה וּמְהִיָּה וּמְקַיֵּם אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה, וּבְכָל תְּנוּעָה
 וְתְנוּעָה שָׁם אֱלוֹפּוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְאֶפְלוֹ בְּתוֹךְ הַחֲשָׁךְ
 וְהַתְּרַדְמָה, הַצָּרוֹת וְהִיסוּרִים וְהַהֲרַפְתָּקָאוֹת, גַּם שָׁם
 גְּנוּז אֱלוֹפּוֹ שֶׁל עוֹלָם, וַיְמָה שְׁנַעְעֵלֶם וְנִסְתַּר מִמֶּךָ אֹרֹחַ
 יִתְבַּרְךָ, זֶה רַק מִחֲמַת רַב חֲטָאִיךָ וְעוֹנוֹתֶיךָ הַמְרַבִּים,
 וְלִכֵּן נְחֲשָׁכָה לְךָ הַשָּׁמֶשׁ בַּצְּהָרִים, וְנִדְמָה לְךָ כְּאֵלוֹ
 אֲבָד מְנוּס וְתִקְוָה מִמֶּךָ. אֲבָל אִם תִּרְגֵּיל אֶת עֲצָמְךָ
 לְלַכֵּת בְּדַרְךָ זוֹ שֶׁל "רַק בְּךָ", שְׂצָרֶיךָ הָאָדָם לְחַזֵּק אֶת
 עֲצָמוֹ בְּכָל מִינֵי אָפְנִים שְׂבָעוֹלָם, וְלֹא לְהַנִּיחַ אֶת עֲצָמוֹ
 בְּשׁוֹם פְּנִים וְאֶפֶן, רַק יִשְׁתַּוְּקֵק אַחֲרָיו יִתְבַּרְךָ, אֲזִי וַיִּקָּא
 עַל-יְדֵי-זֶה יִזְכֶּה לְהַפְּךָ אֶת הַחֲשָׁךְ לְאוֹר גְּדוֹל, וְיִזְכֶּה

לְהָאִיר אֶת נִשְׁמָתוֹ בְּהָאֶרֶת נָעַם זִיו שְׁכִינַת עֲזוֹ יִתְבַרְךָ,
וַיֵּאִירוּ לוֹ כָּל חַיָּיו, וַיִּזְכֶּה לַעֲבוֹר אֶת חַיָּיו בְּשָׁלוֹם, וַיְהִי־הָיָה
לוֹ טוֹב בְּזֶה וּבְכָּא לְנִצַּח נְצָחִים.

ב.

צָרִיךְ שְׂתַדַּע, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, אֲשֶׁר אֵי אֶפְשָׁר
לַעֲבוֹר אֶת זֶה הָעוֹלָם רַק עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה הַקְּדוּשָׁה,
לְהֶאֱמִין בּוֹ יִתְבַרְךָ, אֲשֶׁר הוּא יִתְבַרְךָ מְחִיָּה וּמְהוּוּהָ
וּמְקַיִּים אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָהּ, וְהַכֹּל לְכֹל אֱלֻקוֹת גָּמוּר
הוּא, וְהוּא יִתְבַרְךָ מְנַהֵיג אֶת עוֹלָמוֹ בְּהַשְׁגָּחָה נוֹרָאָה
וְנִפְלְאוּת עַד מְאֹד, וּכְכֹל שְׂיִזְכֶּה לְהַכְנִיס בְּעֶצְמוֹ יוֹתֵר
אֶת דַּעַת הָאֱמֶת הַזֶּה, אֲשֶׁר אֵין בְּלִעְדָיו יִתְבַרְךָ כָּלֵל,
וְהוּא מְשַׁגֵּיחַ עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד בַּפְּרָטִי פְּרָטִיוֹת, "רַק
בְּךָ" יִזְכֶּה לַעֲבוֹר אֶת זֶה הָעוֹלָם בְּשָׁלוֹם.

וְעֲלֶיךָ לְדַעַת, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, שֶׁהַעֲבוּדָה שֶׁל
הָאָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם הִיא לְקִשְׁר אֶת הַחִיצוֹנִיּוֹת אֶל
הַפְּנִימִיּוֹת, דְּהֵינּוּ שְׁלֵא יְהִיָּה נִמְשָׁךְ אַחֵר הַגִּשְׁמִיּוֹת
שֶׁל כָּל דְּבָר, רַק לְהִסְתַּכֵּל הַיֵּטֵב, וּלְקִשְׁר עֶצְמוֹ אֶל
הַשֶּׁכֶל וְאֶל חַיּוֹת הָאֱלֻקוֹת שְׂיֵשׁ בְּכֹל דְּבָר, כְּדֵי שְׂיֵאִיר
לוֹ הַשֶּׁכֶל לְהִתְקַרֵּב לְהַשֵּׁם יִתְבַרְךָ, עַל-יְדֵי כָּל דְּבָר
שֶׁבְּעוֹלָם. וְזֶה הָעֲנָן הוּא גָּדוֹל וְנִעְלָם מְאֹד מִבְּנֵי-אָדָם,

וְאִי אֶפְשֶׁר לְזַכּוֹת לָזֶה, כִּי אִם עַל-יַדֵּי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה,
 אֲשֶׁר עַל יְדֵה נֹתַנִּין כַּח לְמַלְכוּת דְּקַדְשָׁה לְהַתְגַּבֵּר עַל
 מַלְכוּת דְּסִטְרָא אַחְרָא, וְאִז מִתְגַּבֵּר הַיִּצָּר הַטּוֹב עַל הַיִּצָּר
 הָרַע, וְזוֹכִים לְהַפְנֵעַ וּלְשַׁבֵּר כָּל תְּאוּוֹת הַגּוּף. וְכָל אֶחָד
 כְּפִי מֵה שְׁמִשְׁבֵּר תְּאוּוֹת לְבוֹ, כְּמוֹ-כֵן זוֹכֵה לְהַסְתַּכֵּל
 הַיֵּטֵב עַל שִׁכְל הָאֵמֶת שְׂיִשׁ בְּכָל דְּבַר. אֲךָ אֶפְלוּ מִי
 שְׂזָכָה כְּבָר לְשַׁבֵּר אֶת כָּל הַתְּאוּוֹת, אֲף-עַל-פִּי-כֵן צָרִיךְ
 לְהִזָּהֵר שְׂיִהְיֶה לוֹ צְמֻצוּם בְּשִׁכְלוֹ, שְׁלֹא יִהְרַס אֶת
 הַגְּבוּל לְהַסְתַּכֵּל בְּמֵה שְׂאִין לוֹ רְשׁוּת, וּמְכַל שְׁכֵן מִי
 שְׁמִשְׁקַע עֲדִין בְּתְאוּוֹת, שְׂצָרִיךְ בְּוִדָּאֵי לְצְמֻצָם שִׁכְלוֹ,
 שְׁלֹא יִהְרַס לִידַע יוֹתֵר מִהָרְאוּי לוֹ לְפִי מְדַרְגָתוֹ; עַל-כֵּן
 עֲקַר הַחֲכָמָה וְשִׁכְל הָאֵמֶת הוּא — הָאֵמוּנָה, שֶׁהִיא
 כְּלָל כָּל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב (תְּהִלִּים קִיט, פו):
 "כָּל מִצְוֹתֶיךָ אֵמוּנָה", הֵינּוּ שְׂצָרִיכִים לְהַתְנַהֵג בְּכָל דְּבַר
 עַל-פִּי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וּכְשִׁמְסִתְּכֵל בְּאִיזָה דְּבַר, יִדַע
 וַיֵּאֱמִין בְּאֵמוּנָה שְׁלֵמָה, שְׁבְוִדָּאֵי יֵשׁ בְּזֵה הַדְּבַר שִׁכְל
 גְּדוּל, וַיְכוּלִים לְהַפִּיר עַל-יַדֵּי זֶה הַדְּבַר גְּדֻלַּת הַבְּוִרָא
 יִתְבָּרַךְ, וַיְלַהֲתַקְרַב עַל-יַדֵּי-זֶה לְהַשִּׁם יִתְבָּרַךְ. וְאִם יִזְכָּה
 לִידַע וַיְלַהֲבִין וַיְלַהֲשִׁיג בְּזֵה אִיזָה שִׁכְל הַנּוֹגֵעַ לְעַבֻדַּת
 הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ — מֵה טוֹב, וְאִם לֹא — יְצְמֻצָם שִׁכְלוֹ
 וַיִּסְמַךְ עַל אֵמוּנָה, עַד שְׂיִזְדַּכֵּךְ גּוּפוֹ כְּרְאוּי, אִז יִזְכָּה
 לְהַבִּין כְּרְאוּי לוֹ, אֲבָל עַל-כָּל-פָּנִים אֶפְלוּ כָּל זְמַן שְׂאִינוּ

מבין היטב את השכל שיש בכל דבר, צריך להאמין באמונה שלמה, שבאמת יש בו בודאי חכמה ושכל גדול דקדשה, כי כלם בחכמה עשית, והכל בשביל להתקרב על-ידי-זה להשם יתברך, ולהפיר אותו יתברך על-ידי-זה, כמו שכתוב (משלי טז, ד): "כל פעל ה' למענהו". כי באמת זה עקר הבחירה — שאין מבינים ורואים את השכל והחכמה שהם החיות אלקות שיש בכל דבר, כי אם היו הכל רואים עין בעין, בודאי לא הייתה שום בחירה, כי בודאי היו הכל בוחרים בחכמה ובשכל, שהם עקר עצם הטוב והנעימות של כל דבר, אשר אין למעלה ממנו, ומי פתי יסור להשליך נעימות מתקה כזו, ויהיה נמשך אחר עכירות וגשמיות כל תאוות העולם הזה, אף מחמת שהשם יתברך בחכמתו העלים מהעולם את החכמה והחיות דקדשה שיש בכל דבר, ואי אפשר להשיגו, כי אם על-ידי עבודה וגייעה רבה בתורה ובמצוות, וגם אז אי אפשר להשיג בזה העולם בשלמות עד התכלית האחרונה, כי אם לעתיד לבוא שתמלא הארץ דעה וכו', וכמו שכתוב (קהלת ג, יא): "גם את העלם נתן בלבם מבלי אשר לא ימצא האדם את המעשה אשר עשה אלקים מראש ועד סוף", ופרש רש"י: 'העלם' חסר כתיב, לשון העלם, שהעלים מהבריות וכו', הינו שאי אפשר להשיג בזה העולם

בשְׁלֵמוֹת אֵיךְ מְחַבְּרִים וּמְקַשְּׁרִים יַחַד הַפְּנִימִיּוֹת, שֶׁהִיא
בְּחִינַת רֵאשׁ כָּל דְּבָר, עִם חִיצוֹנִיּוֹתוֹ, שֶׁהִיא בְּחִינַת סוּף
כָּל דְּבָר, עַד לְעֵתִיד אַחַר הַתְּחִיָּה, בְּעֵת קְבוּל הַשְּׂכָר,
שָׂאז נִזְכָּה לִידַע וּלְהַשִּׁיג כָּל מֵה שֶׁנַּעֲשֶׂה בְּזֵה הָעוֹלָם,
וְכָל מֵה שֶׁכּוֹן הַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ בְּבְרִיאת זֶה הָעוֹלָם וְכָל
אֲשֶׁר בּוֹ וּבְהִנְהֻגוֹתָיו כָּל יְמֵי עוֹלָם מֵרֵאשׁ וְעַד סוּף.

וְעַל-כֵּן מִחֲמַת שְׁעֵתָה אֵי אֶפְשָׁר לְהִבִּין וּלְהַשִּׁיג
פְּנִימִיּוֹת הַשְּׂכָל שֵׁישׁ בְּכָל דְּבָר בְּשְׁלֵמוֹת, עַל-יְדֵי-
זֶה עֵקֶר כַּח הַבְּחִירָה, אֵךְ וְרַק עַל-יְדֵי שִׁישְׁרָאֵל
קְדוֹשִׁים מְאֻמִּינִים בְּמִשָּׁה רַבָּנוּ וּבְתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה
וּבְכָל הַצְּדִיקִים הַבָּאִים אַחֲרָיו, וְהוֹלְכִים בְּדַרְכֵיהֶם,
וּמְאֻמִּינִים שֶׁבְכָל דְּבָר יֵשׁ פְּנִימִיּוֹת חַיּוֹת אֱלֻקוֹת, שֶׁהוּא
הַשְּׂכָל שֵׁישׁ בְּכָל דְּבָר שֶׁהוּא תְּכֵלִיתוֹ, וּמִתְנַהֲגִים בְּכָל
דְּבָר עַל-פִּי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, עַל-יְדֵי-זֶה מְקַשְּׁרִים אֶת
הַחִיצוֹנִיּוֹת אֶל הַפְּנִימִיּוֹת, עַל-יְדֵי הָאֻמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה,
שֶׁהִיא עֵקֶר הַשְּׂכָל. עַד שֶׁנִּמְצְאִים צְדִיקִים, שֶׁמְשִׁיגִים
בְּזֵה הַשְּׂגוֹת גְּדוּלוֹת, וְגַם הֵם מְצַמְצְמִים שְׂכָלָם שֶׁלֹּא
לְהֵרֵס אֶת הַגְּבוּל יוֹתֵר מִדָּאֵי, הַהֶפֶךְ מִן הַרְשָׁעִים
וְהַחוֹקְרִים, שְׂרוּצִים לְהִתְבּוֹנֵן וּלְהִסְתַּכֵּל וּלְהִבִּין כָּל
דְּבָר לְעֻמְקוֹ, אֲבָל מִחֲמַת שֶׁהֵם מְשַׁקְּעִים בְּכָל הַתְּאוּוֹת,
וְעוֹשִׂים מַעֲשֵׂה בְּהֵמָה מִמֶּשׁ, עַל-יְדֵי-זֶה אֵין לָהֶם

צמצום בשכלם, ומחמת זה נבוכו בכמה דעות זרות
 ובאפיקורסות גדולה, אבל "לא באלה חלק יעקב"
 (ירמיה י, טז), ואין לנו שום שיכות אל אפיקורסים
 וכופרים אלו, שהם החוקרים הרוצים להשיג דיקא
 בשכלם, ואינם רוצים לסמך על האמונה הקדושה,
 שקבלנו מאבותינו ומאבות אבותינו מדור דור עד
 משה רבנו, שקבל תורה מסיני.

ועל-כן, אהובי, בני היקר, אם אתה רוצה באמת
 להצליח בחייהך ולעבור את זה העולם בשלום, עליך
 לזכור כלל זה, ו"רק כף" תצליח בחייהך, ותעבר את
 העולם הזה בשלום, ותגיע לעולם הבא שלם — אם
 תהיה חזק באמונה פשוטה בו יתברך, ותקשר את
 כל הגשמיות וכל מה שאתה רואה, שומע ומרגיש,
 אליו יתברך, ותדע שדומם, צומח, חי, מדבר — הכל
 לכל אלקות גמורה היא, ותסלק את חכמתך לגמרי,
 ותאמין באמונה פשוטה בו יתברך, ותמיד תקשר
 את החיצוניות, שהיא כלל העולם הזה, אל הפנימיות,
 שהיא רוחניות חיות אלקותו יתברך, אז "רק כף" תזכה
 להצליח דרכך בחייהך, ותגיע בשלום אחר אריכות ימיה
 ושנותיה לעולם הבא.

ג.

צָרִיף שְׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, אֲשֶׁר בָּזָה הָעוֹלָם
הָעֵקֶר הוּא סְבָלְנוּת, לְסִבַּל כָּל מֵה שְׁעוֹבֵר עָלָיו בֵּין
בְּרוּחָנִי וּבֵין בְּגִשְׁמִי, שְׁיִסְבַּל כָּל הַבָּא עָלָיו, הֵן מַעֲצָמוֹ,
הֵן מֵאֲשֶׁתּוֹ, הֵן מֵיִלְדָּיו וְהֵן מִזוּלָּתוֹ, כִּי הַסְבָּלְנוּת הִיא
עֵקֶר הַחַיִּים, וּבְלִי סְבָלְנוּת אֵי אֶפְשָׁר לְהַתְקַיֵּם אֶפְלוּ יוֹם
אֶחָד. כִּי הַטָּבַע שֶׁל הָאָדָם שֶׁהוּא רוֹצֵה כָּל דְּבָר בַּיּוֹם
הַזֶּה וּבִשְׁעָה הַזֹּאת דִּיקָא, וְעַל-יְדֵי-זֶה הוּא מִתְחִיל לְדַחֵק
אֶת הַשְּׁעָה, וּכְשֶׁדוֹחֵק אֶת הַשְּׁעָה, אִזּוּ הַשְּׁעָה דוֹחֵקתּוֹ
(בְּרִכּוֹת סד.), וְעַל-כֵּן עָלֶיךָ לְזָכֹר, כִּי "רַק כֶּף" תּוּכַל
לְעֹבֵר אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה בְּשָׁלוֹם — כְּשֶׁתַּרְגִּיל אֶת עֲצָמְךָ
בְּמִדַּת הַסְבָּלְנוּת, לְסִבַּל כָּל הָעוֹבֵר עָלֶיךָ, וְלֹא לְדַחֵק אֶת
הַשְּׁעָה כָּלָל, רַק לְהִיּוֹת סְבָלָן גָּדוֹל, וְאִזּוּ דִיקָא תַצְלִיחַ
בְּחַיֶּיךָ.

וּבִאֲמַת צָרִיף שְׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, אֲשֶׁר דָּרְךָ
הַפְּזִיז, שְׁתַּמִּיד יִפְסִיד בְּמַעְרָכָה, מֵאַחַר שֶׁהוּא רוֹצֵה
שְׁהַכֵּל יִהְיֶה בְּאוֹתוֹ יוֹם, בְּאוֹתָהּ שְׁעָה וּבְאוֹתוֹ הַרְגַע,
וְעַל-יְדֵי-זֶה הוּא דוֹחֵק אֶת הַשְּׁעָה, וְגוֹרֵם לְעֲצָמוֹ יְסוּרִים
מְרוּרִים, וְנִכְנָס בְּמְרִיבוֹת וּבְמַחְלָקֵת, מֵאַחַר שֶׁרוֹצֵה
שְׁיִגְמַר תַּכְּף-וּמְיָד כְּרָצוֹנוֹ, וְעַל-פִּי-רֹב זֶה דְּבָר בְּלִתִּי
אֶפְשָׁרִי, כִּי הֲלֹא הוּא תְלוּי גַם בְּדַעַת אַחֲרִים. וְעַל-כֵּן

הפזיז הוא תמיד מפסיד, לא-כן מי שמרגיל את עצמו לילך בדרך הסבלנות, והוא סבלן גדול, וסובל וכו', על כל מה שעובר עליו, ואינו דוחק את השעה כלל, רק עיניו פתוחות קדימה וכו', ומצפה ומתכה לכל פרט ופרט בסבלנות גדולה מאד, "רק פך" יצליח אדם זה בדרךו בתכלית ההצלחה, ויזכה לנצח את כלם. כי הסבלן הוא המנצח תמיד, והוא עולה מעלה מעלה; ולכן אהובי, בני היקר, ראה להרגיל עצמך במדת הסבלנות בכל פרט ופרט בחיך, ואז תראה נוראות נפלאות שיהיה נעשה עמך, כי תמיד תצליח בדרךך.

ד.

צריך שתדע אהובי, בני היקר, אשר אין שום עצה אחרת איך לשוב אליו יתברך, כי אם על-ידי תפלה והתבודדות. שירגיל האדם את עצמו ללכת אל מקום פנוי שאין שם בני-אדם, ויתחיל לדבר עמו יתברך כאשר ידבר איש עם רעהו והבן אל אביו בתמימות ובפשיטות גדולה, וישית עמו יתברך כל אשר עם לבבו, וכל מה שמעיק לו, וכל מה שמבלבל אותו, הכל לכל יספר לפניו יתברך, וירגיל את עצמו מאד בעבודה הקדושה הזו. כי רבנו ז"ל גלה לנו, אשר "רק פך" יכולים לשוב אליו יתברך, ו"רק פך" יכולים

לצאת מהפח היקוש שנפל לשם, כי ענין ההתבודדות והשיחה בינו לבין קונו, שהוא סוד התפלה, שצריך כל אחד לשפף שיחו לפני השם יתברך בכל יום ויום, ולבקש על נפשו מהשם יתברך, שיזכה לקרבו לעבודתו יתברך באמת, שכל עבודת האיש הישראלי וכל יהדותו תלויות בזה, וכל הצדיקים והקשרים לא זכו לבוא למה שפאו, כי אם על-ידי זה, הינו על-ידי שיחה בינם לבין קונם בלשון שרגילים בה, כגון במדינה זו — בלשון אשכנז, ובמדינות אחרות — בלשון שרגילים לדבר שם, כדי שיוכל לפרש שיחתו היטב, ואת כל אשר עם לבבו ישיח לפני השם יתברך, וישפף לבו כמים נכח פני השם.

ולכאורה קשה, הלא אמרו רבותינו, זכרונם לברכה (ברכות לג:): "הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים", ואם-כן איך שיד על ענין זה תפלה, מאחר שהשם יתברך מסר את הבחירה רק לנו? ! אף אף-על-פי-כן מצאנו שהצדיקים הקדמונים עסקו גם-כן בזה, ויסדו על זה כמה תפלות, לזכות להנצל מהיצר הרע, ולזכות להתקרב להשם יתברך, וליראה מלפניו ולאהב אותו יתברך, ולעבד אותו באמת, וכל ספר תהלים מלא מזה, וכן התפלות שייסדו לנו אנשי כנסת

הגדולה, להתפלל בכל יום על התשובה וההתקרבות, כמו בברכת "השיבנו" וכיוצא, וכן בברכת "אהבה רבה", וכן עוד כמה וכמה תפלות שנמצאות בגמרא, במדרשים ובשאר ספרי הקדמונים, שהתפללו בכל יום הרבה על ענין זה, אף באמת זה בעצמו עקר הבחירה של האדם, כי אי אפשר לזכות בשלמות למאס ברע ולבחור בטוב, ולבוא למה שצריך האדם לבוא בשלמות בזה העולם על-ידי בחירתו, כי אם על-ידי שירבה בתפלות ובתחנונים, בשיחות בינו לבין קונו, בזעקות ובשועות, ברצויים ובפיוסים הרבה מאד מאד להשם יתברך, שיזכהו להתקרב לעבודתו. וזהו עקר התפלה, כי (תהלים לב, ו): "על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצא רק לשטף מים רבים אליו לא יגיעו", שלא ישטפהו שטף מים רבים הגדונים, שהם תאוּבְתִין בִישִׁין דְהַאי עֲלָמָא (תאוות רעות של העולם הזה), השוטפות בכל עת, וכבר נשטפו רבים מאד על ידם, רחמנא לצלן, ואין חכמה ואין תבונה ואין עצה לעמד נגדם, כי אם על-ידי תפלה ותחנונים להשם יתברך, שיצילהו מהם; כי אף-על-פי שהאדם הוא בעל בחירה, אף-על-פי-כן העקר הוא תפלה ותחנונים להשם יתברך על זה, כי הבחירה היא בשכל שיש לו, כדי לבחור בטוב ולמאס ברע, אף לשכל האדם

אין כח, כי אם להכניע ולבטל את התאוות והקלפות
 שהן בחינת כפירות, הבאות מבחינת שבירת כלים,
 ששם יש כמה וכמה נצוצות קדושים, שהם נצוצות
 השכל, כי כלהו במחשבה אתברירו, אבל יש בלבולים
 סטריין אוחרנין ומניעות מהקדשה, הבאים מבחינת
 החלל הפנוי, ששם אי אפשר למצא אלקותו יתברך
 על-ידי שום שכל וחכמה, כי אם על-ידי אמונה לבד,
 שהיא בחינת תפלה ותחנונים וזעקות להשם יתברך,
 שיצילהו מהקלפות ומהיצר הרע הנמשכין משם. ועל
 זה אמרו רבותינו ז"ל (קדושין ל:): בכל יום יצרו של
 אדם מתגבר עליו, ואלמלא הקדוש-ברוך-הוא עוזרו
 אינו יכול לו, כי מהיצר הרע הזה הנמשך בשורשו
 משם, מבחינת החלל הפנוי, אי אפשר להנצל בשום
 אופן, על-ידי בחירת האדם בשכל עצמו לבד, כי אם
 על-ידי סיעתא דשמיא, ועל-כן צריכים להרבות מאד
 מאד בתפלה ובתחנונים להנצל ממנו, כי שם אין
 מועיל שום שכל, אדרבה על-ידי שכל וחכמה נשקעין
 שם ביותר, חס ושלום, רק העקר הוא אמונה, שהיא
 בחינת תפלה.

ובאמת זה בעצמו הוא עקר יסוד כח הבחירה,
 דהינו מה שיש לאדם כח הבחירה לבטל שכלו לגמרי,

וְלִסְמוֹךְ עַל אַמוּנָה לְבַד, וְלְהַרְבוֹת בְּתַפְלָה וּבְתַחֲנוּנִים
 לְהֵשֶׁם יִתְבַּרְךָ, כִּי הֵיטָר הָרַע מְעַקֵּם אֶת לֵב הָאָדָם
 כָּל-כֶּף, עַד שֶׁגַּם זֶה קָשָׁה עַל הָאָדָם, אֶף-עַל-פִּי שְׂבָאֲמַת
 הוּא דָבָר קָל מְאֹד לְשׁוֹחַ בְּכָל פַּעַם אֶת כָּל אֲשֶׁר עִם
 לְבָבוֹ לִפְנֵי הֵשֶׁם יִתְבַּרְךָ, וּלְבַקֵּשׁ מִלְּפָנָיו עַל נַפְשׁוֹ,
 אֶף-עַל-פִּי-כֵן הַבַּעַל-דָּבָר מְבַלְבֵּל וּמְעַקֵּם דַּעַת הָאָדָם
 כָּל-כֶּף, עַד שֶׁעַל-פִּי-רַב עֲנִיָן זֶה שֶׁל תַּפְלָה וְהַתְּבוּדוֹת
 קָשָׁה עַל הָאָדָם לְקַיֵּם יוֹתֵר מִכָּל הָעֲבוּדוֹת הַקְּשׁוֹת, וְכָל
 זֶה מִחֲמַת חֲסָרוֹן אַמוּנָה, שְׂאִין לוֹ אַמוּנָה בְּשִׁלְמוֹת, שְׁזָה
 עֵקֶר וַיִּסּוֹד הַכֹּל, כְּמֵאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (מְכוֹת כד.): בָּא
 חֲבִקוּק וְהֶעֱמִידֵן עַל אַחַת — "וְצַדִּיק בְּאַמוּנָתוֹ יִחְיֶה"
 (חֲבִקוּק ב, ד), וְעַל-כֵּן בְּזֶה בְּעֲצָמוֹ עֵקֶר כַּח הַבְּחִירָה שֶׁל
 הָאָדָם, כִּי מִי שֶׁזֹּכֵה לְבַחֵר בְּחַיִּים אֲמִתִּיִּים, הוּא בּוֹחֵר
 הָעֵקֶר בְּדַרְךְ אַמוּנָה וְתַפְלָה, בְּבַחֲיִנַת (תְּהִלִּים קיט, ל):
 "דַּרְךְ אַמוּנָה בְּחִרְתִּי", וְאִז כְּשֵׁישׁ לוֹ אַמוּנָה שְׁלֵמָה,
 וּמְרַבֶּה בְּתַפְלוֹת וּבְשִׁיחוֹת לִפְנֵי הֵשֶׁם יִתְבַּרְךָ, שְׂיִזְכֶּה
 לְשׁוֹב אֵלָיו בְּאַמְת, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה מִמְתִּיק וּמְבַטֵּל כָּל
 הַקְּלָפוֹת וְהַסְטֵרָא אַחֲרָא הַנִּמְשָׁכִין בְּשִׁרְשָׁן מִבַּחֲיִנַת
 הַצְּמָצוּם שֶׁל הַחֲלָל הַפְּנוּי, אִז עוֹזְרוֹ הֵשֶׁם יִתְבַּרְךָ,
 שְׂיִזְכֶּה לְעַבֵּד אוֹתוֹ יִתְבַּרְךָ בְּתוֹרָה וּבְמִצְוֹת, וּמֵאִיר
 עֵינָיו בְּתוֹרָתוֹ, עַד שֶׁזֹּכֵה לְהִבִּין בְּתוֹרָה וּבְעֲבוּדָה מֵה
 שְׂאֵפֶשֶׁר בְּשִׁכָּל אָנוּשִׁי, וְעַל-יְדֵי-זֶה מְכַנִּיעַ וּמְבַטֵּל כָּל

הקלפות והסטרא אחרא הנמשכין בפשרשן מבחינת שבירת כלים, ומעלה משם את כל נצוצות הקדושה. וזה בחינת כלל עבודת ישראל, שהיא בחינת תורה ותפלה, שהם בחינת שכל ואמונה, כי על-ידי עבודת התורה והמצוות, שהם בחינת שכל, על-ידי-זה מתקנין בחינת שבירת כלים, אף מחמת שבחינת שבירת כלים בעצמה נמשכת גם-כן בפשרשה מתקף הצמצום של בחינת החלל הפנוי, וכבר נתבאר שאי אפשר להמתיק בשלמות זה הצמצום של החלל הפנוי (עד שתתבטלנה גם אלו הקלפות והמניעות וכו', שיינקתן משם), כי אם על-ידי תפלה שהיא בחינת אמונה, על-כן עקר יסוד כל התורה והמצוות שהם בחינת שכל, הוא גם-כן רק על-ידי תפלה ואמונה, בחינת: "כל מצוותיך אמונה" (שם סט, פו), ועל-כן בזה עקר יסוד כל כח הבחינה לשוב אליו יתברך. ואם תקח את עצמך בידיך, ותתחיל לדבר עמו יתברך כאשר ידבר איש עם רעהו בעקשנות גדולה, על-ידי-זה תמשיך על עצמך אמונה ברורה ומזככת בו יתברך, ותדע כי "רק כף" תזכה לשוב אליו יתברך, ותצליח דרכך בחייה.

ה.

צריך שתדע, אהובי, בני היקר, אשר אין שום
 עצה אחרת בזה העולם, איך לעבור על הכל, ולחיות
 חיינו בנעימים, אלא "רק כף" — שיגיל את עצמו
 להיות בשמחה תמיד, ויעשה כל מיני פעולות שבעולם,
 שיהיה שש וששמח, וישמע פלי זמר, וירקד בכל יום,
 ויצחק מכל מה שעובר עליו, ולא יסתכל אחורה כלל,
 אלא תמיד יסתכל קדימה, ואף שכבר עבר עליך בחייה
 מה שעבר — משברים וגלים, צרות ויסורים וכו' וכו',
 ועדין עובר עליך מה שעובר וכו' וכו', עם כל זאת אם
 אתה רוצה להצליח בחייה, עליך להשתדל בכל מיני
 אפנים שבעולם להיות אף ורק בשמחה תמיד, ותעשה
 את עצמך כאלו אתה שמח, ועל-ידי-זה באמת תבוא
 לידי שמחה אמיתית, וכן תכריח את עצמך בכל הכחות
 להיות אף שמח תמיד, ואז "רק כף" תזכה לעבר את
 זה העולם בשלום.

למה לא תתישב, אהובי, בני היקר, כי החיים של
 האדם כל-כף קצרים, הנה הוא פה והנה כבר יהיה
 שם, ומה יהיה לך בזה שאתה הולך ממרמר, וממרר
 את חייה כל-כף?! ואף שאני יודע שמאד מאד כואב
 לך מכל מה שעובר עליך, עם כל זאת תתישב בדעתך,

אֲשֶׁר עִם עֲצָבוֹת וּמְרִירוֹת, דְּכֹאֲוֹן וְעֲצָבוֹן, לֹא תִפְעַל
 שׁוֹם דָּבָר; עַל-כֵּן עָשָׂה זֹאת, אֵיפּוֹא, בְּנִי, וְתִתְחִיל
 עֲכָשׁוּ לְשֹׁכַח אֶת הָעֶבֶר שְׁלֹךְ, וְגַם אֶת מֵה שְׁעוֹבֵר
 עָלֶיךָ עֲכָשׁוּ, וְתִתְחִיל לְשִׁיר לְעֲצָמָךְ שִׁירִים וְנִגּוּנִים שֶׁל
 שְׂמִיחָה, אֲפִלוּ בֵּינֶךָ לְבֵין עֲצָמָךְ, וְתִרְקֹד מְרֹב שְׂמִיחָה,
 וְעַל-יַדֵּי-זֶה תִשְׁכַּח אֶת כָּל צַעֲרֶךָ הַקָּשָׁה, וְתִזְכֶּה לְעֶבֶר
 אֶת הַיּוֹם הַזֶּה וְהַשָּׁעָה הַזֹּאת בְּשָׁלוֹם; וְזָכֹר כָּלֵל זֶה, כִּי
 תִצְטַרְךָ לוֹ לְיָמִים הַבָּאִים, וְ"רֵק פֹּךְ" תִצְלִיחַ לְעֶבֶר אֶת
 הַיּוֹם וְהַשָּׁעָה שְׁלֹךְ.

ו.

צָרִיךְ שְׂתַדַּע, אֶהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, אֲשֶׁר בְּזֶה הָעוֹלָם,
 עָקַר הַשְּׂלֵמוֹת לְהַגִּיעַ אֵלֶיךָ הִיא אֶהְבַּת יִשְׂרָאֵל —
 לְאַהֲבָה אֶת זוּלָתוֹ בְּכָל לִבָּבוֹ וּבְכָל נַפְשׁוֹ וּבְכָל מְאֹדוֹ,
 כְּמוֹ שְׂאוֹהֵב אֶת עֲצָמוֹ, וְעָקַר הָאֶהְבָּה צָרִיךְ לְהִיּוֹת רַק
 מִפְּנֵי שֶׁהוּא חֵלֶק אֱלֹהִים מִמְעַלָּה מִמָּשׁ, וְלִכֵּן עָקַר אֶהְבַּת
 יִשְׂרָאֵל צָרִיךְ לְהִיּוֹת מִצַּד נִשְׁמָתוֹ, אֲשֶׁר שָׂרָשָׁה הוּא
 מִעוֹלָם הָאֲצִילוֹת, וְשֵׁם כְּבוֹד אֵין הַפְּרָשׁ בֵּין מִי לְמִי,
 וּבֵין אֵיפֶה לְאֵיפֶה וְכוּ' וְכוּ', אֲלֵא כָּל בֵּר יִשְׂרָאֵל הוּא
 בְּנוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְהוּא חָשׁוּב אֲצִלוֹ יִתְבָּרַךְ
 עַד מְאֹד, וְהוּא בֶן יָחִיד לְהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. וְעַל-כֵּן
 אֶהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, עָקַר אֶהְבַּת יִשְׂרָאֵל הִיא — לְאַהֲבָה

אֶת כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל בְּלִי יוֹצֵא מִן הַכֶּלֶל, וְלֹא לְהִסְתַּכֵּל
 מֵאִין בָּא וְכוּ', וְלֵאיוֹז מִפְּלִגָּה הוּא שֵׁיךְ וְכוּ', וְאַצֵּל
 מִי הוּא מְקַבֵּל הַשְּׁקָפְתוֹ וְכוּ', אַתָּה רֵאֵה לְאַהֲבֵךְ אֶת
 כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה אֲמִתִּית, וְתֹאִיר בּוֹ אֶת אֲמִתַּת
 מְצִיאֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּלִי שׁוּם חֲכָמוֹת וְהַשְּׁפָלוֹת עֲצָמִיּוֹת
 כָּלֵל, רַק כְּמוֹ שֶׁהוּא, אֲשֶׁר הוּא יִתְבָּרֵךְ אֶחָד, יַחֲדָה
 וּמִיַּחַד, הִיָּה, הִזְהָר וְיִהְיֶה וְכוּ'. וְזֶה צְרִיכִים לְהִכְנִיֵס
 בְּכָל בַּר יִשְׂרָאֵל, וְאַז תִּפְלְגָה כָּל הַמְּחִיצוֹת הַמּוֹלִיכוֹת
 שׁוֹלֵל בֵּינָם אֶחָד לְאֶחָד, וְגוֹרְמוֹת מַחְלָקֵת וּפְרוּדִים, עַד
 שְׁעַל-יְדֵי-זֶה נּוֹפְלִים לְכַפִּירוֹת וְלְאַפִּיקוֹרְסוֹת, רַחֲמָנָא
 לְצַלֵּן. כִּי כָּל הַצָּרוֹת שְׁכָלֵל יִשְׂרָאֵל סוֹבֵל, הֵן רַק
 מִחֲמַת שֶׁהֵם מִפְּרִידִים בֵּין עַם יִשְׂרָאֵל, וְעַל-יְדֵי-זֶה אֵין
 אֶהְבֵּת יִשְׂרָאֵל בְּשִׁלְמוֹת, כִּי כָּל אֶחָד אוֹהֵב רַק אֶת מִי
 שֶׁהוּלֵךְ בְּשִׁטְתוֹ וְכוּ', וְשֵׁיךְ לְמַפְלִגָּתוֹ וְכוּ', וּמִסְתּוֹכֵב
 בֵּין הַחֲבָרָה שֶׁלוֹ וְכוּ'. וּבְאַמֶּת כָּל זֶה טְעוֹת גְּדוֹלָה עַד
 מְאֹד, כִּי אֵין זֶה נִקְרָאת אֶהְבֵּת יִשְׂרָאֵל כָּלֵל, כִּי "רַק
 בְּךָ" נִקְרָאת אֶהְבֵּת יִשְׂרָאֵל — כְּשֶׁאוֹהֲבִים אֶת כָּל בַּר
 יִשְׂרָאֵל בְּלִי יוֹצֵא מִן הַכֶּלֶל מֵצַד עֵצָם נִשְׁמָתוֹ, שֶׁשֶׁרְשָׁה
 בְּאַצִּילוֹת, עֵצָם חִיּוֹת אֱלֹקוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ. וּכְשֶׁתִּזְכֹּר אֶת זֶה,
 אַז תִּהְיֶה בְּאַהֲבָה, בְּאַחְוָה וּבְאַחֲדוּת עִם כָּלֵל נִשְׁמוֹת
 יִשְׂרָאֵל, וְלֹא תַעֲשֶׂה שׁוּם חֲלוּקִים וּפְרוּדִים בֵּין נִשְׁמוֹת
 יִשְׂרָאֵל, רַק תִּרְצֶה לְעֶזֶר לְכָל בַּר יִשְׂרָאֵל בְּלִי יוֹצֵא מִן

הַכֶּלֶל, וְעַל-יַדֵּי-זֶה תִּזְכֶּה לְהַכֶּלֶל בּוֹ יִתְבָּרַךְ מֵעַתָּה וְעַד
עוֹלָם.

תָּם וְנִשְׁלָם, שְׂבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם !

תַּכְלָה נוֹרְאָה

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ,
שֶׁתַּחֲוֶס וּתְרַחֵם עָלַי, וְתַעֲזְרֵנִי לָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה
אֲמִתִּית אֵלֶיךָ בְּלִי שׁוּם פְּנִיּוֹת כָּלֵל, וְאַזְכֶּה לְכֹלֵל
אֶת עֲצָמַי עִם כָּלֵל נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְתַמִּיד אֲשַׁתְּדֵּל
לְהִסְתַּכֵּל עַל הַטּוֹב שֶׁבְּכָל אֶחָד וְאֶחָד, וְאֲדוֹן אוֹתוֹ
לְכַף זְכוּת תַּמִּיד, וְאַזְכֶּה לְהִרְגִיל אֶת עֲצָמַי לְדַבֵּר
עִמָּךָ תִּתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם וְיוֹם כַּאֲשֶׁר יִדְבֵּר אִישׁ אֶל
רֵעֵהוּ בְּתַמִּימוֹת וּבְפִשְׁטוֹת גְּמוּרָה, וְעַל-יַדֵּי-זֶה
תִּתְפַּשֵּׁט כָּל הָעֲקֻמוּמִיּוֹת שֶׁבְּלִבִּי, וְאַזְכֶּה לְעֵבֵר
אֶת הַחֶלֶל הַפְּנוּי בְּשָׁלוֹם, שֶׁהוּא כָּלֵל הַסְּפָקוֹת
וְהַבְּלוּלִים, הַכְּפִירוֹת וְהָאֲפִיקוֹרְסוֹת שֶׁנִּתְפַּשְׁטוּ
בְּעוֹלָם, וְאַזְכֶּה לֵיִדַּע אֵיךְ שֶׁהִיִּדְיָעָה הִיא בְּתוֹךְ
הַבְּחִירָה, וְאַקְשֶׁר אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה לְעוֹלָם הַבָּא,
וְכָל דְּבַר שָׂרָק יָבוֹא לְנֶגֶד עֵינַי, תִּכְּפֶּה-וּמִיד אֲזַכֶּה

לראות את הפנימיות המְחִיָּה ומְהִיָּה ומְקִיָּמַת
את זה הדָּבָר, שְׁהוּא אֹרֶךְ הָאֵין סוֹף בְּרוּךְ
הוא הַמְתַּלְבֵּשׁ בְּדוּמָם, צוּמַח, חֵי, מְדַבֵּר, כְּאֲשֶׁר
גְּלִיתָ לָנוּ עַל-יְדֵי חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים.

אָנָּה יְהוָה, זַכְּנִי לָבוֹא לְאֲמוּנַת חֲכָמִים, שְׁאֲזַכֶּה
לְהֶאֱמִין בְּחֲכָמִים הָאֲמֵתִיִּים שְׁשִׁלַּחְתָּ אֵל זֶה
הָעוֹלָם בְּכָל דוֹר וָדוֹר, אֲשֶׁר לְמַדּוֹ אוֹתִי בְּסִפְרֵיהֶם
הַקְּדוּשִׁים אֶת אֲמֵתַת הָאֲמוּנָה הַקְּדוּשָׁה, לְהֶאֱמִין
בְּךָ יִתְבָּרַךְ בְּתַמִּימוֹת וּבְפִשְׁטוֹת גְּמוּרָה, וְזַכְּנִי
שִׁיְהִיו סִפְרֵיהֶם הַקְּדוּשִׁים חֲשׁוּבִים מְאֹד בְּעֵינַי,
וְאֲזַכֶּה לְהִתְמַיֵּד בָּהֶם מְדֵי יוֹם בְּיוֹמוֹ, וְעַל-יְדֵי-זֶה
יֵאִירוּ בִּי אֶת הָאֲמֵת, אֵיךְ לָשׁוּב אֵלַיךְ וְאֵיךְ לְקַיֵּם
אֶת רְצוֹנְךָ וּמְצׁוּוֹתֶיךָ הַקְּדוּשׁוֹת שֶׁנִּתְּתָ לָנוּ עַל-יְדֵי
מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בְּהַר סִינַי. וְזַכְּנִי לָבוֹא לִידֵי אֲמוּנַת
חֲכָמִים בְּתַמִּימוֹת וּבְפִשְׁטוֹת גְּמוּרָה, כִּי כָּךְ אֲזַכֶּה
לְכָל הַטּוֹב הָאֲמֵתִי וְהַנְּצָחִי שֶׁהִבְטַחְתָּ לָנוּ עַל-יְדֵי
נְבִיאֶיךָ הַקְּדוּשִׁים. יְהִיו לְרְצוֹן אִמְרֵי פִי, וְהִגִּיוֹן לְבִי
לְפָנֶיךָ יְהוָה צוּרִי וְגֹאֲלִי, אָמֵן וְאָמֵן!

ענה ואמר: הרחמנות של העולם הזה הפל רואין, ובשביל זה הפל רודפין אחר העולם הזה, כי רואין פשהאדם רעב וצמא וכיוצא קשה לו מאד, ויש רחמנות גדולה עליו, וכן מי שהולך ערם ויחף יש רחמנות גדולה עליו, אבל מי שיש לו עינים ורואה גדל הרחמנות שיש על הנשמות שבעולם הבא, כי שם בעולם הבא נמצאים בני-אדם שהולכים ערמים ממש, ואי אפשר לרחם עליהם כלל, כי בעולם הזה פשהאדם ערם בלא מלבוש, אזי אפשר לקבץ נדבות עבורו ולעשות לו קאפטן (מעיל), אבל בעולם הבא מי שהולך ערם אי אפשר לרחם עליו כלל, כי שם אין מועיל שום רחמנות, כי איזה מלבוש הוא צריך הלא הוא רק מלבוש של תורה ומצוות, ולזה אין מועיל שום רחמנות, אבל מי שזוכה להתקרב לצדיק אמת, הוא יכול לרוץ להצדיק ולקח אצלו איזה מלבוש להתלבש עצמו.

(שיחות הר"ן, סימן כג)

קוֹנְטֵרַס

צֵא מֵהַדְּפָאוֹן

יִחְזַק וַיֵּאֱמַן אֶת כָּל בֵּר יִשְׂרָאֵל, שְׂיֵצֵא מֵהַדְּפָאוֹן וְהַמְרִירוֹת
שָׁלוֹ, וַיִּשְׁמַח אֶת עַצְמוֹ בְּכָל מִיַּי אֲפָנִים שְׁפָעוּלָם, וְאִז
יִצְלִיחַ בְּחַיָּיו, וַיְהִיֶּה לוֹ מִזֶּל בְּחַיָּיו.

*

בְּנוֵי וּמֵיֶסֶד עַל־פִּי דְבָרֵי
רַבְּנֵי הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אֹר הַגְּנוּז וְהַצָּפוֹן,
בוֹצִינָא קְדִישָׁא עֲלָאָה, אֲדוֹנָנוּ, מוֹרְנוּ וְרַבְּנֵנוּ,
רַבֵּי נַחֲמָן מְבַרְסֶלֶב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ.

וְעַל־פִּי דְבָרֵי תַלְמִידוֹ, מוֹרְנוּ
הַקְּדוֹשׁ, אֹר נְפֵלָא, אֲשֶׁר כָּל רִז לֹא אָנִים לִיָּה

רַבֵּי נַתָּן מְבַרְסֶלֶב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ,

וּמְשַׁלֵּב בְּפֶסוּקֵי תוֹרָה, נְבִיאִים, כְּתוּבִים וּמֵאֲמָרֵי חֲכָמֵינוּ
הַקְּדוֹשִׁים מְגַמְרָא וּמְדַרְשִׁים וְזֶהר הַקְּדוֹשׁ.

*

הוּבָא לְדָפוּס עַל־יְדֵי
חֲסִידֵי בְרֶסֶלֶב
עִיָּה "ק יְרוּשָׁלַיִם תוֹכֵב" א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר, אֲשֶׁר הָעֲצָבוֹת
וְהַדְּפָאוֹן מְכַלִּים אֶת הָאָדָם לְגַמְרֵי, וְרֹב
הַצָּרוֹת שֶׁפְּנֵי-אָדָם סוֹבְלִים, הֵם רַק מִחֲמַת
שְׁנַמְשָׁכִים אַחַר הָעֲצָבוֹת וְהַדְּפָאוֹן, וְרַבְּנוּ
ז"ל בָּא אֶל זֶה הָעוֹלָם לְעַקֵּר אֶת הַמַּדָּה
הַמְּגַנָּה הַזֹּאת שֶׁל עֲצָבוֹת וְדְפָאוֹן וַיֵּאוֹשׁ,
וּבִפְרוֹשׁ גָּלָה לָנוּ, אֲשֶׁר אֵין שׁוֹם יֵאוֹשׁ
בְּעוֹלָם כָּלֵל, וְכֹל זְמַן שֶׁאָדָם חֵי בְּזֵה
הָעוֹלָם, יְכוּל לְתַקֵּן הַכֹּל, הָעֵקֶר תְּלוּי
בְּרֵצוֹן הַחֲזֵק שְׁלוֹ, אִם הָאָדָם מִתְּחִזֵּק
בְּרֵצוֹנוֹת וּבְכִסּוּפִים חֲזִיקִים, אִז אֵין דְּבַר
בְּעוֹלָם שֶׁלֹּא יִגִיעַ אֵלָיו.

(אִמְרֵי מוֹהֲרָא"ש, חֵלֶק ב', סִימָן תִּקְד)

קונטרס

צא מהדפאון

א.

בְּנֵי! רְאֵה לְחִזּוּק אֶת עֲצֻמָּךְ בְּכֹל מִינֵי אָפְנִים
שְׁבַעוּלָם, וְאֵל תִּמְשֹׁךְ אֶת עֲצֻמָּךְ אֶל הַצֶּעֶר, כִּי כָל
הַנִּמְשָׁךְ אַחֵר הַצֶּעֶר, הַצֶּעֶר נִמְשָׁךְ אַחֲרָיו, וְעַל-כֵּן בְּזֶה
שָׂאתָ שְׂרׁוּי בְּדִפְאוֹן, לֹא יוֹעִיל לְךָ שׁוֹם דְּבָר, אֲדַרְבֵּה
תְּסַתֵּבּוּ יוֹתֵר וְיוֹתֵר, כִּי הַדִּפְאוֹן אֵינְנוּ פְתָרוֹן לְבָעִיּוֹת,
אֲדַרְבֵּה, אָדָם צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי פְעֻלוֹת שְׁבַעוּלָם
לְצֵאת מִהַדִּפְאוֹן, וּבִבְאֻמַּת זֶה תְּלוּי בְּיַדֶּיךָ, אִם תִּקַּח אֶת
עֲצֻמָּךְ בְּיַדֶּיךָ אַחַת וּלְתַמִּיד, וְתֹאמַר לְעֲצֻמָּךְ: מִהֲרַגַע
הַזֶּה אֲנִי הוֹלֵךְ לְהַשְׁתַּנּוֹת, זֶה כְּבָר יוֹעִיל לְךָ הַרְבֵּה
לְצֵאת מִהַדִּפְאוֹן, כִּי קֹדֶם צָרִיךְ הָאָדָם לְהִיּוֹת מוֹכֵן
לְצֵאת מִהַדִּפְאוֹן, כִּי אִם לֹא תִקַּח אֶת עֲצֻמָּךְ בְּיַדֶּיךָ,
וְלֹא תִרְצֶה לְצֵאת מִהַדִּפְאוֹן, אַף אֶחָד בְּעוֹלָם לֹא יוּכַל

לְהוֹצִיא אוֹתָךְ מִהַדְפָּאוֹן, וּזְכֹר כִּי אִם תִּהְיֶה בְּדַפְּאוֹן, אַתָּה לֹא עוֹשֶׂה רַע לְאַף אֶחָד בְּעוֹלָם, רַק לְעֲצָמְךָ לְבַד, כִּי אֵת אַף אֶחָד לֹא מַעֲנִין אִם אַתָּה בְּדַפְּאוֹן אִם לְאוֹ; וְעַל־כֵּן, בְּנִי, רְאֵה לְהִיּוֹת חָכָם, וְתִקַּח אֶת עֲצָמְךָ בְּיָדֶיךָ, וְתִצֵּא מִהַדְפָּאוֹן, וְאִם תִּכְנִיס בְּדַעְתְּךָ דְּבוּרִים אֵלָיו, שְׂאֵתָה רוּצָה לְצֵאת מִהַדְפָּאוֹן, וְאִין לְךָ מִי שְׂיִכּוֹל לְעֹזֵר לְךָ, רַק אַתָּה בְּעֲצָמְךָ, אֲזוּ בְּאַמַּת תִּצֵּא מִהַדְפָּאוֹן, וּבְזֶה תִּלְוֶיָה יְשׁוּעַתְךָ, וְאִם הָיוּ בְּנֵי־אָדָם יוֹדְעִים דְּבָר זֶה, שְׂיִשׁוּעַתְם תִּלְוֶיָה רַק בְּיָדָם, אֲזוּ אַף פַּעַם לֹא הָיוּ לָהֶם בְּעִיּוֹת, כִּי כָּל הַבְּעִיּוֹת וּבִפְרֹט הַדְפָּאוֹן הֵן כְּשֵׁאָדָם מִתְחִיל לְהַדְרִיד וְלִפְּל לְתַהוּם, כִּי נִדְמָה לוֹ, כְּאֵלָיו הוּא לֹא מְקַבֵּל בְּחִבְרָה, וּכְאֵלָיו לֹא צָרִיכִים אוֹתוֹ, וּכְאֵלָיו הוּא לֹא יִצְלַח, וְהִרְאַיָה, שְׂאֵף אֶחָד לֹא רוּצָה לְעֹזֵר לוֹ, וּבְאַמַּת זוֹ טְעוֹת חֲמוּרָה, כִּי כָּל אֶחָד יֵשׁ לוֹ הַבְּעִיּוֹת וְהַצָּרוֹת וְהִיסוּרִים שְׁלוֹ, וּלְאַף אֶחָד לֹא אֲכַפֵּת מִהַצָּרוֹת שֶׁל הַשָּׁנִי, וְעַל־כֵּן מַה וְלָמָּה לְךָ לְהִסְתַּכֵּל מַה שְׂאַחֲרִים אוֹמְרִים אוּ מְגִיבִים עֲלֶיךָ, אַתָּה תִּקַּח אֶת עֲצָמְךָ בְּיָדֶיךָ, וְתִצֵּא מִהַדְפָּאוֹן, וְאֵל זֶה תִּזְכֶּה רַק אִם תִּהְיֶה לְךָ אֲמוּנָה שְׁלָמָה בְּהַקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, וְתִדַּע כִּי הַקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא מְלֹא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְהוּא מְחַיֶּה וּמְהַיָּה וּמְקַיֵּם אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה, וְהוּא בְּרָא אוֹתָהּ, וְרַק הוּא יְכוֹל לְהוֹצִיא אוֹתָךְ, אִם רַק תִּחְזֹר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּתִשׁוּבָה אֲמִתִּית,

בַּתְּשׁוּבָה שְׁלָמָה, אִז תִּזְכֶּה בְּאַמֶּת אַחַת וּלְתַמִּיד לְצֵאת
 מֵהַדְּפֹאֹן שְׁלָךְ; וְעַל־כֵּן, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיְקָר, רְאֵה לְהַכְנִיס
 בְּדַעְתְּךָ דְּבוּרִים אֵלָיו, וְתַתִּישׁב עֲצֻמָּךְ הַיֵּטֵב הַיֵּטֵב מָה
 אֶתְּךָ, וּמָה תִּהְיֶה הַתְּכָלִית עִמָּךְ, הָאֵם כְּדַאי כָּכָה לְחִיּוֹת
 אֶת הַחַיִּים?! הָאֵם כְּדַאי לְבַלּוֹת אֶת יְמִיךָ בְּמִרְיוֹת
 וּבְדִפְאוֹן, לְהִיּוֹת בְּחֶדֶר סָגוּר וּמְסֻגָּר בּוֹדֵד וּמְבֻדָּד, בְּלֹא
 שְׂתִּתְּהִי לְךָ שְׂיָכוֹת עִם אַף אֶחָד?! הָאֵם זֶה נִקְרָא
 חַיִּים?! עַל־כֵּן רְאֵה לְהַכְנִיס בְּךָ אֲמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ
 יִתְבָּרֵךְ, וְתִדַּע שֶׁהוּא יִתְבָּרֵךְ אָב הַרְחֻמָּן, וְאַפְלוֹ שֶׁכָּכָר
 עֲשִׂיתָ מָה שֶׁעָשִׂיתָ, עֲדִין הוּא מִתְנַהֵג אֶתְּךָ בְּרַחֲמָנוּת,
 וְעֲדִין רוֹצֶה בְּטוֹבְתְּךָ, וְרַק מְצַפֶּה שֶׁתֵּשׁוּב אֵלָיו; וְלִכֵּן
 רְאֵה, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיְקָר, בְּרַגַּע זֶה לְבָרוּחַ לְמָקוֹם פְּנוּי,
 שְׂאִין שֵׁם בְּנֵי־אָדָם, וְתַתְּחִיל לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְתִסְפֹּר
 לְפָנָיו יִתְבָּרֵךְ אֶת כָּל לִבְךָ, וְכָל מָה שֶׁמְעִיק לְךָ, וְתִשְׁפֹּךְ
 אֶת כָּל נַפְשְׁךָ בְּפִרְטֵי פִרְטֵיּוֹת, וְתִדַּע שֶׁהוּא יִתְבָּרֵךְ שׁוֹמֵעַ
 כָּל דְּבוּר וְדְבוּר שֶׁאַתָּה מְדַבֵּר, וְאַף שֶׁבַתְּחַלֶּה יִהְיֶה נִדְמָה
 לְךָ, שְׂאִין מִי שֶׁשׁוֹמֵעַ אוֹתְךָ, כְּאֵלֹו אֶתָּה מְדַבֵּר אֶל הַקִּיר
 וְכוּ', כָּל זֶה בָּא מִבְּלָבוֹל דַּעְתְּךָ, וּמִחֲסָרוֹן אֲמוּנָה שְׂיִישׁ
 בְּךָ, מֵרַב מְרִירוֹת וְעֲצָבוֹת וְכַעַס וְקִפְדוֹת וְרִצְיָחָה שֶׁנִּכְנָסוּ
 בְּךָ, וְאַתָּה מְלֹא קִשְׁיוֹת וְסִפְקוֹת וְטַעֲנוֹת עָלָיו יִתְבָּרֵךְ,
 וְעַל־כֵּן יִקַּח לְךָ זְמַן עַד שֶׁתִּבְיִן וְתִשְׁכִּיל אֶת הָאַמֶּת
 שֶׁהוּא יִתְבָּרֵךְ מְחִיָּה וּמְהִיָּה וּמְקִיָּים אֶת כָּל הַבְּרִיאָה

כָּלָה, וְכָל דְּבוּר וְדְבוּר שְׁאַתָּה מְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ נִשְׁמָע וְנִתְקַבֵּל, וְאִז אִם תַּעֲשֶׂה זֹאת, אֶהוּבִי, בְּנִי, לְדַבֵּר וּלְסַפֵּר לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ אֶת כָּל לִבִּי, וְכָל מֵה שְׁעוֹבֵר עָלַי, תִּהְיֶה בְּטוֹחַ שְׂתִצֵּא מֵהַדְּפֹאוֹן, וְתִשְׁתַּנֶּה לְגַמְרֵי מֵהַהֶפֶךְ אֶל הַהֶפֶךְ, מִחֲשָׁף וְאֶפְלֶה לְאוֹר גְּדוֹל, מִמְרִירוֹת וְעֲצָבוֹת וְדְפֹאוֹן אֶל שְׂמִחָה וְשִׁשׁוֹן וְעֲלִיזוֹת, וְתִהְיֶה שָׁשׁ וְשִׂמְחָה וּמִתְעַנֵּג בְּחַיִּים.

ב.

בְּנִי! רְאֵה לְחִזּוֹק אֶת עֲצָמֶךָ בְּכָל מִינֵי אָפְנִים שְׁבָעוֹלָם, וְתִזְכֹּר הֵיטֵב אֲשֶׁר אֵין לְךָ בְּזֶה הָעוֹלָם אֶף אֶחָד שְׁיָכוֹל לַעְזוֹר לְךָ, כִּי אִם אַתָּה בְּעֲצָמֶךָ, כִּי אִם אַתָּה לֹא תִרְצֶה לַעְזוֹר לַעֲצָמֶךָ, אֶף בְּרִיָּה שְׁבָעוֹלָם לֹא תוּכַל לַעְזוֹר לְךָ, כִּי הֵהֱכִרְחַ לְאָדָם שְׁיִקַּח אֶת עֲצָמוֹ בְּיָדָיו אִם הוּא רוֹצֶה לְהַעְזוֹר, לֹא-כֵן אִם מִזְנִיחַ אֶת עֲצָמוֹ וּמֵיֵאֵשׁ אֶת עֲצָמוֹ, וּכְבָר לֹא אִכְפַּת לוֹ שׁוֹם דְּבָר, אֲזִי לֹא יוֹעִיל לוֹ שׁוֹם רוּפֵא שְׁבָעוֹלָם; וְעַל-כֵּן אֲשָׂאֵל אוֹתְךָ, אֶהוּבִי, בְּנִי הַיְקָר, מֵהַטַּעַם לְחַיִּים שְׁלֶךְ, שְׁאַתָּה כָּל-כֶּף מְדַכָּא בְּיִסּוּרִים וְהַמְצָפוֹן הוֹרֵס אוֹתְךָ, וְאַתָּה מְלֵא מְרִירוֹת וְדְכָאוֹנוֹת, וְנִמְאָסִים לְךָ הַחַיִּים, עַד שְׁאַתָּה מְבַקֵּשׁ אֶת מוֹתְךָ, וְאַתָּה צוֹעֵק: טוֹב הַמָּוֶת מֵהַחַיִּים, הֵאֵם אֵינְךָ יוֹדֵעַ, כִּי דְבָר זֶה לֹא תְלוּי בְּיָדְךָ, כִּי נִשְׁלַחְתָּ לְזֶה הָעוֹלָם

אָל אַיזוּ מְשִׁימָה וְאָל אַיזוּ שְׁלִיחוֹת, וְעַל-כֵּן אַף שְׁאַתָּה
מִבְּקֵשׁ אֶת מוֹתֶךָ מֵרַב דְּפֹאֹן וְעֶצְבוֹן שְׁסָבְבוּ אוֹתְךָ, הָאִם
אֵינְךָ יוֹדֵעַ שְׁלֹא יַעֲזוֹר לְךָ שׁוֹם דְּבָר, וְהֵהָכַרְח לְךָ לְחַיּוֹת,
וְכָל זְמַן שְׁנַגְזוֹר עָלֶיךָ לְחַיּוֹת תַּחֲיָה מִמִּילָא, וְעַל-כֵּן מַה
וְלָמָּה לְהַיּוֹת כָּל-כְּפֹךְ בְּמַרְירוֹת, וְלָמָּה לְךָ לְחַיּוֹת אֶת
חַיֶּיךָ כָּל-כְּפֹךְ בְּעֶצְבוֹת, וְלֵהַיּוֹת סְגוּר בְּעֶצְמָךְ? ! יוֹתֵר
טוֹב לְךָ לְהִסְתַּכֵּל עַל הַטּוֹב שְׁבַח־יִים, וְעַקֵּר הַטּוֹב הוּא
הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כִּי הוּא בְּאֵמֶת אוֹהֵב אוֹתְךָ, וְהוּא
בְּאֵמֶת רוֹצֵה לַעֲזוֹר לְךָ, אַךְ אַתָּה מֵרַב צְרוּתֶיךָ וַיִּסּוּרֶיךָ
וּבְלִבוֹלֶיךָ שְׁעוֹבָרִים עָלֶיךָ, גִּדְמָה לְךָ כְּאֵלוֹ, חַס וְשָׁלוֹם,
הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּכַעַס וּבְקַפְדוֹת עָלֶיךָ, וּכְאֵלוֹ הוּא
נוֹקֵם בְּךָ, אֲשֶׁר בְּאֵמֶת לֹא-כֵן הוּא, כִּי הוּא יִתְבַּרְךָ אָב
הַרְחֵמֵן וְרוֹצֵה לְהִיטִיב לְךָ, וְרוֹצֵה לַעֲזוֹר לְךָ, אִם רַק תִּקַּח
אֶת עֲצָמְךָ בְּיַדֶּיךָ, וְתַחֲזוֹר אֵלָיו יִתְבַּרְךָ וְתָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה
אַמְתִּית, וְאִז תִּרְאֶה אִיךָ שִׁישְׁתַּנֶּה כָּל מַצְבְּךָ; לְזֹאת רְאֵה
אַהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר! וּבְרַח לְךָ הַרְגַע הַזֶּה מֵהִכֵּן שְׁאַתָּה
נִמְצָא, וְתַתְּחִיל לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבַּרְךָ בְּלִשׁוֹן שְׁאַתָּה רְגִיל
בָּהּ, וְתִסְפֹּר לְפָנָיו יִתְבַּרְךָ אֶת כָּל אֲשֶׁר עִם לְבָבְךָ, וְכָל
מַה שְׁמַעִיק לְךָ בְּפִרְטֵי פִרְטֵי תִסְפֹּר לוֹ יִתְבַּרְךָ, כְּמוֹ
שְׁאַתָּה מְדַבֵּר עִם בֶּשֶׂר וְדָם פָּנִים אֶל פָּנִים, כִּי בְּאֵמֶת אֵין
שׁוֹם מְצִיאוֹת בְּלַעֲדָיו יִתְבַּרְךָ כָּלֵל, וְהוּא יִתְבַּרְךָ מְחִיָּה
וּמְהִיָּה וּמְקַיֵּם אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָהּ, וְדוֹמֵם, צוֹמֵחַ,

חי, מדבר, הם עצם עצמיות חיות אלקותו יתברך והכל בהתלבשות הזו כמו שאתה רואה לפני מראה עיניך, כי הכל — אלקות ואלקות — הכל, ועל-כן אם אתה רוצה לצאת מהצרות שלך, מהדכאונות שלך והיסורים והבלבולים וההרפתקאות שלך ראה, אהובי, בני היקר, לקחת את עצמך בידיך אחת ולתמיד, ותאמר לעצמך: מספיק סבלתי, מספיק אני במרירות מספיק אני בדכאונות עכשו אני רוצה לצאת מהדכאון שנפלטתי ונמשכתי לשם, ואם תאמר לעצמך דבורים אלו, ותקח את עצמך בידיך, ותחזר אליו יתברך, ותתחיל לדבר אליו יתברך כאשר ידבר איש עם רעהו, אז תראה איך שכל מצבך ישתנה, העקר ראה להשלים עמו יתברך, ותדע שהוא אב הרחמן, וממילא איך שלא יהיה, אתה צריך לשוב אליו יתברך בין בחיים ובין במיתה אתה מכרח לחזר אליו יתברך, ואפלו שנכנסו בך מחשבות של התאבדות, רחמנא לצלן, מחשבות של מי יודע מה וכו', רחמנא לישזבן, עליך לדעת, כי סוף כל סוף ההכרח לך לשוב אליו יתברך כי הנשמה עולה אל על למעלה אליו יתברך, ועל-כן מה ולמה לך לחיות כל-כך במרירות ובדכאונות בשעה שהכל תלוי בידיך, ראה להשלים עם מצבך ותחזר אליו יתברך ותתחיל לדבר עמו יתברך, ותספר לו את כל מה שמעיק לך, כי

רק הוא יתברך מבין אותך, ורק הוא יתברך יכול לעזור
 לך ואז אם תצית אותי בזה, תראה איך שתהיה לך
 רפואה שלמה, כי באמת הדכאונות הם מחלת עצבים,
 כי זה שאדם מסגר בעצמו ואינו רוצה לדבר עם אף
 אחד והוא שרוי במרירות עצומה, זה בא לו ממחלת
 עצבים, ועל-כן רפואתך תלויה בידיך, ולכן ראה לברח
 עכשו למקום פנוי, שאין שם בני-אדם ותשב ותדבר
 עמו יתברך, כאשר ידבר איש אל רעהו והבן אל
 אביו, ותרבה בדבורים אלה ואף שבתחלה יהיה קשה
 וכבד לך דבר זה, עם כל זאת אם תהיה חזק בעבודה
 הקדושה הזו, אז תראה איך שהקדוש-ברוך-הוא באמת
 יעזור לך, כי בזה שתדבר עמו יתברך יכנס בך בטחון
 עצמי, ותדע שגם אתה שוה משהו, ועל-ידי-זה לאט
 לאט תצא מעצמך ולא תתביש מבני-אדם, ועל-כן
 שמע בקולי אהובי, בני היקר, אם אתה רוצה לצאת
 מכל צרותיך, מהדכאונות והעצבים שלך, ראה להרגיל
 את עצמך לדבר אליו יתברך, ואז באמת תרגיש נעם,
 ערבות, זיו, ידידות חיות שכינת עזו יתברך.

ג.

בני! ראה להתחזק בכל מיני אפנים שבעולם
 להיות בשמחה, ועל אף צרותיך ויסוריך ומכאוביך

שְׁפֶל־כָּף כּוֹאֵב לָךְ, וְאַתָּה הָרוּס לְגַמְרֵי מְרֹב הַצָּרוֹת
וְהַהֲרַפְתָּקָאוֹת שֶׁכָּבַר עָבְרוּ עָלֶיךָ בְּחַיֶּיךָ, וְאַתָּה מִנַּח
בְּתוֹךְ עֲצָבוֹת וּמְרִירוֹת וּבְדַכְאֹן, עִם כָּל זֹאת בְּנִי, בְּנִי,
רְאֵה לְקַחַת אֶת עֲצָמְךָ בְּיַדֶּיךָ, וְתִדַּע כִּי אֵין מִי שְׁיַעֲזֹר לָךְ,
רַק אַתָּה בְּעֲצָמְךָ, וְאִם תֹּאמֶר לְעֲצָמְךָ כָּבֹר מִסְפִּיק עִם
הַדְּכָאוֹנוֹת, כָּבֹר מִסְפִּיק עִם הָעֲצָבוֹת וְהַמְרִירוֹת וְהַמָּרָה
שְׁחוֹרָה, אַז תִּרְאֶה אִיךָ שֶׁתִּשְׁתַּנֶּה לְטוֹבָה; לְזֹאת רְאֵה,
בְּנִי, לְקַחַת אֶת עֲצָמְךָ בְּיַדֶּיךָ אַחַת וּלְתַמִּיד, וְתִשְׁמַח אֶת
עֲצָמְךָ בְּכָל מִינֵי אָפְנִים שֶׁבְּעוֹלָם, וְתִרְגֵּל אֶת עֲצָמְךָ
לְשִׁמְעַע כְּלֵי זִמְרָה, כִּי מַעֲלַת הַשׁוֹמֵעַ כְּלֵי זִמְרָה אֵין לְתֹאֵר
וְאֵין לְשַׁעַר כְּלָל, כִּי זֶה מַגְבִּיָּה אֶת הָרוּחַ שֶׁל הָאָדָם,
וּמְבַרֵּר אֶת הָרוּחַ טוֹבָה מִהָרוּחַ נֹכְאָה, עֲצָבוֹת רוּחַ, וְכָל
מֵה שֶׁתִּשְׁמַע יוֹתֵר כְּלֵי זִמְרָה תִּתְרַחֵב לָךְ דַּעְתְּךָ; וְעַל־כֵּן
רְאֵה, בְּנִי, לְקַחַת אֶת עֲצָמְךָ בְּיַדֶּיךָ, וְאִז תִּרְאֶה אִיךָ
שֶׁתִּצָּא מִהַדְּכָאוֹנוֹת וְהַמְכָאוֹבִים שֶׁלָּךְ, וְהָעוֹלָה עַל הַכָּל
רְאֵה לְבַטֵּחַ רַק בּוֹ יִתְבַּרְךָ, וְתִדַּע כִּי הוּא יִתְבַּרְךָ אָב
הַרְחֵמֵם, וּמוֹחֵל לְכָל בְּרִיּוֹתָיו, וְאַפְלוֹ שֶׁכָּבַר עָשִׂיתָ מֵה
שֶׁעָשִׂיתָ, עֲדִין גְּדוּלָה רַחֲמָנוֹתוֹ יִתְבַּרְךָ כְּמוֹ שֶׁגְּדוּלָה;
וְעַל־כֵּן רְאֵה, אֶהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, לְחֹזֵר אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, וְאִז
תִּרְאֶה שֶׁיִּשְׁתַּנֶּה כָּל מַצְבְּךָ, הָעֵקֶר רְאֵה לְקַחַת אֶת עֲצָמְךָ
בְּיַדֶּיךָ, כִּי הַכָּל תְּלוּי רַק בְּיַדֶּיךָ.

ד.

בְּנֵי! עָלֶיךָ לְדַעַת, כִּי עָקַר הַדְּכָאוֹנוֹת שֶׁנִּכְנְסוּ בְּלֵב
הָאָדָם, וְהוּא מָלֵא מְרִירוֹת וְעֲצָבוֹת עַד שֶׁנִּכְנְסוֹת בּוֹ
מִחֲשָׁבוֹת שֶׁל הַתְּאֲבָדוֹת, רַחֲמָנָא לְצַלָן, הַכֹּל בָּא מִחַמַּת
בְּטוֹל זְמַן שֶׁמְבַטֵּל אֶת זְמָנוֹ וּמְסַתּוֹבֵב רִיק, וְאִינוֹ עוֹשֶׂה
שׁוּם דְּבָר, כִּי מִי שֶׁהוּא תָּמִיד עָסוּק בְּאִיזָה עֵסֶק, אֵין לוֹ
זְמַן לְחַשֵּׁב כָּלֵל מְצֻרוֹתָיו, אֲפֹלוֹ מִי שֶׁסּוֹבֵל הַרְבֵּה צָרוֹת
וְיִסּוּרִים, וּמְסַבֵּב עִם עֲגָמַת נַפְשׁוֹ וְחֲלִישׁוֹת הַדַּעַת, וְהוּא
מְבַהֵל וּמְבַלְבֵּל, אִם רַק הֵיךָ עָסוּק בְּאִיזָה עֵסֶק, עַד שֶׁלֹּא
הֵיךָ לוֹ זְמַן אֲפֹלוֹ לְחַשֵּׁב מֵעֲצָמוֹ, הֵיךָ יוֹצֵא מֵהַדְּכָאוֹן;
וְעַל-כֵּן, בְּנֵי, אִם אַתָּה רוֹצֵה לְצֵאת מֵהַדְּכָאוֹן שֶׁלְךָ,
רְאֵה לְהִיּוֹת עָסוּק בְּאִיזָה עֵסֶק, יִהְיֶה בְּפִמָּה שִׂיְהִיָּה, אֲבָל
אַתָּה מְכַרַח לְהִיּוֹת עָסוּק בְּאִיזָה עֵסֶק, וְתִשְׁתַּדֵּל לַעֲשׂוֹת
כָּל מִינֵי פְעֻלוֹת שֶׁבְעוֹלָם לֹא לִילְךָ בְּטֹל, כִּי הַבְּטָלָה
מְבִיאָה לִיָּדֶיךָ שְׁעָמוּם וְשִׁגְעוֹן, וְלִיָּדֶיךָ זְמָה וְנֹאוֹף, אֲשֶׁר
דְּבַר זֶה הוֹרֵס אֶת הַחַיִּים לְגַמְרֵי, כִּי כָּל אֵלוֹ שֶׁנִּשְׁתַּגְעוּ,
רַחֲמָנָא לְצַלָן, בָּא לָהֶם רַק מִחַמַּת שֶׁבְטָלוּ אֶת הַזְמַן
וְהִלְכוּ בְּטָלִים וּמְבַטְלִים, וְזֶה סֵם הַמּוֹת לְחוֹלֵי הָעֲצָבִים
וְלְחוֹלֵי הַדְּכָאוֹן, וְעַל-כֵּן רְאֵה לְמִצָּא אִיזָה עֵסֶק שֶׁתְּהִיָּה
עָסוּק בָּזֶה, וְאִז תִּרְאֶה אֵיךְ שֶׁתִּפְטָר מִכָּל הַדְּכָאוֹנוֹת
וּמֵהַצָּעַר וְהַיִּסּוּרִים שֶׁלְךָ, כִּי מִי שֶׁהוּא עָסוּק בְּאִיזָה

עסק, והוא טרוד באיזו טרדה, אין לו זמן אפלו לחשב מעצמו, וזכר כלל זה, כי תצטרף לו לימים הבאים.

ה.

בני! ראה לחזק את עצמך בכל מיני אפנים שבעולם לצאת מעצמך, ותדע כי בזה שאדם נכנס בתוך עצמו, והוא סגור בתוך עצמו, זוהי מחלה ככל המחלות, ואם לא מתרפאים ממנה, אזי המחלה יכולה להתפשט, חס ושלום, עד שיהיה כבר מאחר, בן הדבר עם המחלה הזאת של ההסתגרות, יכולים לפל בדפאון, והדפאון מביא את האדם לידי התאבדות, חס ושלום, על-כן תעשה כל מיני פעולות שבעולם תכף-ומיד לצאת מעצמך, ותשתדל לדבר עם זולתך, ותחפש לעצמך איזה חבר לדבר עמו בכל יום, וזה עקר הרפואה לצאת מהדפאון, ואל יהיה דבר זה קל בעיניך, כי בנפשך הוא, כי אם אתה לא תקח את עצמך בידיך, אף אחד לא יוכל לעזור לך כלל, לזאת ראה תכף-ומיד לצאת ולחפש איזה חבר, ולדבר עמו, ואפלו לדבר בכל יום חמשה או עשרה רגעים, גם-כן טוב מאד, ומכל שכן שתוכל לדבר יותר עם זולתך, ותלך עמו לטייל, וכך תצא מעצמך, לא-כן אם תשאר סגור, זה יביא אותך למרירות כזו עד התאבדות, רחמנא לצלן;

על-כֵּן, אַהוּבִי, בְּנִי, אֵינְךָ, וְיֵהִי אֱלֹקִים עִמָּךְ, שְׁתִּשְׁתַּדֵּל
 לְחַפֵּשׁ חֵבֶר טוֹב לְדַבֵּר עִמּוֹ, אֲשֶׁר זֶה יְסוּד גְּדוֹל בְּקִיּוּם
 הָאָדָם בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחָנִיּוֹת גַּם יַחַד, וְחֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים
 הַפְּלִיגוּ מְאֹד בְּמַעֲלַת הָאָדָם הַזּוֹכֶה לְחֵבֶר טוֹב, עַד
 שְׁאָמְרוּ, שְׂאִין הַתּוֹרָה נִקְנִית אֶלָּא בְּחִבּוּרָה (בְּרֻכּוֹת סג:),
 כִּי כְּשֶׁלּוֹמְדִים בִּיַּחַד, אִזּוּ מְבַרְרִים אֶת הָעֵנָן הַיָּטִב,
 וְעַל-כֵּן צְרִיכִים חֵבֶר לְדַבֵּר עִמּוֹ וּלְהַסְבִּיר לוֹ אֶת כָּל
 הָעֲנִינִים שְׁלֵא מִבֵּין, וְזֶה יוֹצִיא אוֹתוֹ מֵעֲצָמוֹ, שְׁזֶה עֵקֶר
 הַתְּרוּפָה לְכָל אֵלּוֹ שֶׁנִּפְּלוּ בְּדִפְאוֹן, וְכֵן אָמְרוּ (תַּעֲנִית כג.):
 או חִבּוּרָה אוּ מִיתוּתָא, הָאָדָם מְכָרַח שְׂיֵהִיָּה לוֹ חֵבֶר,
 כִּי אִם לֹא, אִזּוּ יֵשׁ לוֹ מוֹת, כִּי כְּשֶׁאָדָם הוּא לְבַד, מְרִים
 לוֹ מְאֹד הַחַיִּים, עַד שְׁמַתִּיאֵשׁ לְגַמְרִי, וְנִכְנָס בְּתוֹךְ עֲצָמוֹ
 וְחֵי בְּעוֹלָם הַדְּמִיוֹן, עַד שֶׁהוּא בָּא, רַחֲמָנָא לְצַלָּן, אֶל
 יְאוּשׁ, שְׁמַבִּיא אוֹתוֹ לְהַתְּאַבְדוּת, וְעַל-כֵּן רְאֵה, אַהוּבִי,
 בְּנִי, לְצֵאת מֵעֲצָמְךָ, וְתִקְנֶה לְעֲצָמְךָ חֵבֶר טוֹב, וְזֶה יַעֲזֹר
 לְךָ הַרְבֵּה, וְחֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים אָמְרוּ (אָבוֹת דְּרַבִּי נְתָן, פָּרָק
 ט'): וְקִנְיָה לְךָ חֵבֶר, וְכִיצַד? מְלַמֵּד שְׂיִקְנֶה הָאָדָם חֵבֶר
 לְעֲצָמוֹ, שְׂיֵאכֵל עִמּוֹ וְיִקְרָא עִמּוֹ וְיִשְׁנֶה עִמּוֹ וְיִישֵׁן עִמּוֹ
 וְיִגְלֶה לוֹ כָּל סִתְרָיו, כִּי בְּזֶה שְׁאָדָם חֵי עִם חֵבֶר וּמִתְחַלֵּק
 עִמּוֹ בִּידִיעוּתוֹ וְהִרְגָּשׁוּתוֹ, הוּא יוֹצֵא מֵעֲצָמוֹ לְגַמְרִי,
 וְאֵל תְּחַשֵּׁב, אַהוּבִי, בְּנִי, שְׁזֶה בָּא בְּנִקְל, כִּי בְּפִרוּשׁ
 גְּלוּ לָנוּ (שֵׁם, פָּרָק ח'): לְעוֹלָם יִקְנֶה אָדָם חֵבֶר לְעֲצָמוֹ,

שִׁיקְרָא עֲמוּ, וְאִין חֲבֵר נִקְנָה אֶלָּא בְּדַמִּים, וְאָמְרוּ (תְּנָא דְבִי אֵלֶיהּ רַבָּה, פֶּרֶק טז): אִין חֲבֵר נִקְנָה אֶלָּא בְּקִשֵׁי קִשְׂיִים שְׂזָה בָּא מְאֹד קִשָּׁה, וּבְפִרְט מִי שְׂכַבְר נִכְנָס בְּעֲצָמוּ, וְהוּא שְׂרוּי בְּתוּף הַדְּפֹאוֹן, לוּ מְאֹד קִשָּׁה לְמִצְאָה חֲבֵר, וְעַל-כֵּן רְאָה, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיֶּקֶר, אִם אַתָּה רוֹצֵה לְהַתְרַפָּא, תְּחַבֵּר אֶת עֲצָמְךָ עִם חֲבֵר טוֹב וְעֲמוּ תְּדַבֵּר וְעֲמוּ תְּטִיל וְעֲמוּ תֹאכַל וְעֲמוּ תִהְיֶה בְיַחַד, וְכֵן תִּזְכָּה לְצֵאת מֵעֲצָמְךָ, וְתִהְיֶה לְךָ רְפוּאָה שְׁלֵמָה, וְזָכַר כָּלֵל זֶה, כִּי תִצְטַרְךָ אֶת זֶה לְיָמִים הַבָּאִים.

.ו.

בְּנֵי! רְאָה לְחִזְק אֶת עֲצָמְךָ בְּכָל מִינֵי אֶפְנִים שְׂבַעוּלָם, וְאֵל תִּמְשִׁיךְ אֶת עֲצָמְךָ אֶל הָעֲצָבוֹת וְאֵל הַמְרִירוֹת, כִּי זֶה בּוֹדֵאֵי לֹא יַעֲזֹר לְךָ אֲדַרְבֵּה יִזְיֵק לְךָ, רְאָה אֵיךְ שְׂאֵתָה מִנַּח בְּמְרִירוֹת וּבְמִרָה שְׁחוּרָה זֶה יָמִים וְשָׁנִים, וּמָה פְּעֵלְתָּ עִם כָּל הַמְרִירוֹת שְׁלֵךְ, אֲדַרְבֵּה נַעֲשִׂיתָ יוֹתֵר חוּלָה, וְעַל-כֵּן רְאָה לַעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי פְּעֻלוֹת לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה, וְתִשְׂמַח אֶת עֲצָמְךָ בְּכָל מִינֵי אֶפְנִים שְׂבַעוּלָם, וְתִשְׁמַע כְּלֵי זִמְרָה, וְזֶה יִגְבִּיחַ אֶת מִחָךְ, וְיִכְנִיס בְּךָ תִּקְוָה אֵיךְ לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, כִּי הָעֵקֶר הוּא שִׂמְחָה, וְכָל מָה שְׂאָדָם שִׂמַּח יוֹתֵר, נִגְבַּהֵת רוּחוֹ יוֹתֵר וְיוֹתֵר; אֲשֶׁרִי מִי שְׂמִכְנִיס אֶת עֲצָמוֹ בְּעִבוּדַת הַשְׂמִיחָה. וְצָרִיךְ

שְׁתַּמְסֵר אֶת נַפְשְׁךָ לְהִיּוֹת תָּמִיד שְׂמֵחַ, וְאַף שְׂאֲנֵי יוֹדֵעַ
 שְׂקִשָּׁה וְכִבֵּד לְךָ מְאֹד לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה, כִּי כָּל-כֹּף הַרְגֵּלְתָּ
 אֶת עֲצָמְךָ כְּכֹר מִיָּמֵי נַעֲוִירֶיךָ לְהִיּוֹת עָצוּב וּמְדַכָּא, עִם
 כָּל זֹאת אִם אַתָּה רוֹצֵה לְהִתְרַפֵּא, וְאִם אַתָּה רוֹצֵה
 לְקַחַת אֶת עֲצָמְךָ בְּיָדֶיךָ, רְאֵה לַעֲשׂוֹת כָּל מִיָּנֵי פְעֻלוֹת
 שְׁבַעֲוֹלָם לְהִיּוֹת רַק שְׂמֵחַ, וְעַל-יְדֵי שִׂמְחָה תִּזְכֶּה לְצִיאַת
 מִכָּל צָרוֹתֶיךָ וּמִכָּל מְרִירוֹתֶיךָ, וְתִזְכֶּה לְרַפּוּאָה שְׁלֵמָה,
 וְזָכֹר כָּלֵל זֶה, אֲשֶׁר עָקֹר הִצַּלְתָּךְ, עָקֹר רַפּוּאָתְךָ, עָקֹר
 יְשׁוּעָתְךָ תְּלוּיִים בְּיָדֶיךָ, אִם אַתָּה תִּקַּח אֶת עֲצָמְךָ בְּיָדֶיךָ
 וְתִהְיֶה שְׂמֵחַ וְטוֹב לָב, אֲזִי תִזְכֶּה לְצִיאַת מֵהַדְּפֹאֹן, וְאִם
 לֹא תִקַּבֵּל אֶת דְּבָרֵי אֱלֹהִים, רַק יִהְיֶה לְלַעַג וּלְקִלְס בְּעֵינֶיךָ,
 תִּדְעַ שְׁתִּשְׂאֵר בְּתוֹךְ צָרוֹתֶיךָ וְיִסּוּרֶיךָ, וּמִי יוֹדֵעַ לְמָה
 יְכוּלִים לְהִבְיֵא אוֹתְךָ דְּבָרִים אֱלֹהִים, וְעַל-כֵּן אֵל יִהְיֶה
 נֶקֶל בְּעֵינֶיךָ דְּבוֹרִים אֱלֹהִים, כִּי כָּל חַיֶּיךָ תְּלוּיִים בְּזֶה,
 אִם אַתָּה תִּקַּח אֶת עֲצָמְךָ בְּיָדֶיךָ, וְתִשְׂמַח אֶת עֲצָמְךָ,
 וְתִשְׁמַע כְּלִי זִמְרָה בְּכָל יוֹם, וְתִצְאָ מֵעֲצָמְךָ, אֲזִי תִזְכֶּה
 בְּאַמֻּת לְצִיאַת מֵהַדְּפֹאֹן, אֲבָל אִם לֹא תִרְצֶה לְקַבֵּל אֶת
 הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, שׁוּם בֶּן אָדָם לֹא יוּכַל לַעְזֹר לְךָ, כִּי
 לְצִיאַת מֵהַדְּפֹאֹן זֶה תְּלוּי רַק בְּאָדָם בְּעֲצָמוֹ, כְּפִי שְׁלוֹקַח
 אֶת עֲצָמוֹ בְּיָדָיו, וְאִם מְחַכֶּה שְׂאֵחֵר יָבוֹא וַיַּעְזֹר לוֹ,
 אֲזִי הוּא מְסַכֵּן גְּדוֹל, וַיִּשְׂאֵר בְּתוֹךְ הַמְּרִירוֹת וְהַמְּרָה
 שְׁחוּרָה שְׁלוֹ, וְזֶה יִכְנִיסוֹ בְּכָל מִיָּנֵי מַחְלוֹת וַחֲלָאִים,

עד ש'שכב תמיד במטה במרירות, ויפנס במחשבות של הבל ושל התאבדות, רחמנא לצלן, והחיים שלו יהיו תמיד חשוכים, לא-כן מי שלוקח את עצמו בידיו ואומר לעצמו: מספיק לשכב במטה, מספיק להיות במרירות ובדפאון, מספיק שתהיינה לי כבר טענות על אחרים, כבר הגיע הזמן שאקח את עצמי בידיו, ואצא מעצמי, ואהיה שמח, אם תאמר לעצמך דברים אלו, תזכה לצאת מהדפאון, ועקר הכל הוא רק לשמע כלי זמר, ולהיות שמח, ולהרגיל את עצמו לדבר עמו תברך, אשר כל דבור ודבור הוא הצלחה נצחית, כל דבור ודבור הוא כלי לקבל בו כל האורות הרוחניים; אשרי מי שמכניס דבורים אלו בתוך לבו, ואז בודאי יזכה לצאת מהדפאון, ולא יצטרך לשום עצות אחרות.

תם ונשלם, שבח לאל בורא עולם!

קונטרס

פֶּחַד שׁוֹא

יעוֹרֵר ויחַזֵק ויאֲמִץ אֶת כָּל בֶּר יִשְׂרָאֵל, שְׁלֵא יִירָא וְלֹא יִפְחַד
מִשׁוּם דְּבַר שְׂבַעוּלָם רַק מִהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּעַצְמוֹ, וְעַל-יְדֵי-זֶה
בְּאֵמַת אֵף אֶחָד לֹא יוּכַל לְהִרְע לּוֹ.

*

בְּנוֵי וּמֵיֶסֶד עַל-פִּי דְבָרֵי

רַבְנֵי הַקְדוּשׁ וְהַנּוֹרָא, אֹר הַגְּנוּז וְהַצָּפוֹן,
בוֹצִינָא קְדִישָׁא עֲלָאָה, אֲדוֹנָנוּ, מוֹרְנוּ וְרַבְנֵנוּ,
רַבֵּי נַחֲמָן מִבְּרֶסְלָב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ.

וְעַל-פִּי דְבָרֵי תַלְמִידוֹ, מוֹרְנוּ

הַקְדוּשׁ, אֹר נִפְלָא, אֲשֶׁר כָּל רַז לֹא אָנִים לִיה

רַבֵּי נִתָּן מִבְּרֶסְלָב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ,

וּמִשְׁלָב בְּפֶסוּקֵי תוֹרָה, נְבִיאִים, כְּתוּבִים וּמֵאַמְרֵי חֻכְמֵינוּ
הַקְדוּשִׁים מִגְּמָרָא וּמִדְרָשִׁים וְזֵהר הַקְדוּשׁ.

*

הוֹבָא לְדָפוּס עַל-יְדֵי

חֲסִידֵי בְּרֶסְלָב

עִיה"ק יְרוּשָׁלַיִם תוֹכֵב"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר: עֵקֶר הַצְּלַחַת בַּר
יִשְׂרָאֵל בֵּין בְּגִשְׁמֵי וּבֵין בְּרוּחֵי הַיּוֹם,
כְּשֵׁאִין לוֹ שׁוֹם פֶּחַד כָּלֵל, אֲלֵא רֵץ
בְּתוֹף קִשְׁרֵי הַמְּלַחְמָה, וּמְחִזֵּק אֶת לְבוֹ
כָּלֵב חֲזֵק וְאַמִּיץ, אֲזִי עַל-יַד־זֶה מְצַלִּיחַ,
לֹא-כֵן מִי שֶׁהוּא פֶּחַדָן, הוּא מְלֵא כְּשִׁלוֹנוֹת
וְאַכְזָבוֹת; וְעַל-כֵּן אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁמְחִזֵּק אֶת
עַצְמוֹ בְּכֻטְחוֹן חֲזֵק בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ, וּמְרַגֵּיל אֶת
עַצְמוֹ לְדַבֵּר רַק אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ, שְׂאֵז יוֹרִיד
מִמֶּנּוּ כָּל מִינֵי פְחָדִים שֶׁל הַכֹּל וְשׂוֹא;
כִּי הַמְּאַמִּין הָאֲמֵתִי בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ, אֲשֶׁר אֵין
בְּלַעַדָּיו יִתְבַּרֵּךְ כָּלֵל, אֵין לוֹ מָה לְהִתְפַּחַד
כָּלֵל, כִּי הַכֹּל תְּלוּי רַק בְּיָדוֹ יִתְבַּרֵּךְ וְלֹא
בְּיַד בְּשׂוֹר וָדָם.

(אמרי-מוהרא"ש, חלק ב', סימן תקה)

קוֹנְטֵרס

פֶּחַד שׁוֹא

בְּנֵי הַיָּקָר! רְאֵה לְחִזֵּק אֶת עֲצֻמְךָ בְּכָל מִינֵי אָפְנִים
שְׁבַעוּלָם, וְאֵל תִּפְּל בְּדַעְתְּךָ כָּלֵל, וּמִכָּל שֶׁכֶּן שְׁתַּבְּרַח
מִכָּל מִינֵי פְּחָדִים שֶׁל הֶבֶל אֲשֶׁר מְסַבְּבִים אוֹתְךָ, וְאִף
שְׂאֵנֵי יוֹדַע שְׁלִבְךָ נִשְׁבֵּר עֲכָשׁוּ מְאֹד מְאֹד מִכָּל מֵה
שְׁקוּרָה עִמָּךְ בֵּין בְּגִשְׁמֵי וּבֵין בְּרוּחֹנֵי, וְהַפְּחַד וְהָאִימָה
וְהַיִּרְאָה שְׁעוֹבְרִים עָלֶיךָ הֵם גְּדוּלִים מְנַשְׂא, כִּי מֵרַב
צַעֲרֶךָ הִקְשָׁה מִמֶּה שְׁעוֹבֵר עָלֶיךָ בְּעֲצֻמְךָ, עוֹד זֹאת
מִפְּחִידִים אוֹתְךָ עִם כָּל מִינֵי פְּחָדִים שֶׁל הֶבֶל, כְּאֵלוֹ אֵין
לְךָ תִּקְוָה כָּלֵל, וּכְאֵלוֹ אִף פֶּעַם כָּבֵר לֹא תִצָּא מִהַצָּרָה
שְׁנַפְּלֵת בָּהּ; בְּנֵי, בְּנֵי! תִּלְעַג לָהֶם, כִּי עָלֶיךָ לְדַעַת, אֲשֶׁר
הִכַּל לְטוֹבָה, כִּי אִם הִיִּיתָ יוֹדַע אֶת גְּדֹל חֲסָדֶיךָ יִתְבָּרַךְ
וְאֶת גְּדֹל רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ, אִיךָ שֶׁהוּא מְסַבֵּב עִמָּךְ בְּחֲסָדִים
וּבְרַחֲמִים גְּמוּרִים לְטוֹבָתְךָ, אֲזִי לֹא הִיִּיתָ נִשְׁבֵּר כָּלֵל, כִּי

בַּאֲמַת הָאָדָם אֵינוֹ יוֹדֵעַ מִי הוּא וּמָה הוּא, וּמֵהֵיכָן נִמְשָׁךְ
וּמָה עָלָיו לְתַקֵּן, כִּי הַכֹּל נֶעְלָם וְנִסְתָּר מֵהָאָדָם, וְעַל-כֵּן
אֵין זֶה עֲצָה לִפְלֵי בִיאוֹשׁ וּבְמִרְרוֹת וְלִחְשׁוֹב כְּאִלּוּ אֶבֶד
מִנוֹס וְתַקְוָה, וּכְאִלּוּ כְּכֹר אֶבֶד אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם
הַבָּא, וְהַכֹּל אֶבֶד חֵס וְשְׁלוֹם, וּבַאֲמַת אֵף שְׁנֵעֵלָם וְנִסְתָּר
עֲכָשׁוּ מִמֶּךָ הַכֹּל, עִם כָּל זֹאת עוֹד יִגִּיעַ יוֹם (יִשְׁעִיָּה יב,
א): "וְאָמַרְתָּ בַיּוֹם הַהוּא אֹדֶךָ הַיְיָ" הַכִּי אֲנִפְתָּ בִי יֵשׁב
אִפְךָ וְתִנְחַמְנִי, הִנֵּה אֵל יִשׁוּעָתִי אֶבְטַח וְלֹא אֶפְחָד כִּי
עֲזִי וְזִמְרַת יְהוָה הַיְיָ" הַיְיָ לִי לִישׁוּעָה", כִּי עוֹד תִּגִּיעַ עֵת
שֶׁתִּרְאֶה אֲשֶׁר כָּל הַצְּרוֹת וְהַיְסוּרִים, הַמִּרְרוֹת, הַדְּחֻקוֹת
וְהַמְּכַאֲוִבִים, הַמְּרִיבוֹת וְהַמְּחַלְקֵת שְׁעוֹבְרִים עָלֶיךָ, הַכֹּל
הִזָּה לְטוֹבֶתְךָ, וְאִז תִּרְאֶה אֶת יִשׁוּעָתְךָ, וּבִרְגַע שֶׁתִּרְאֶה
אֶת יִשׁוּעָתְךָ כְּכֹר לֹא תִפְחָד, וְעַל-כֵּן אֶבְקֶשׁ מִמֶּךָ, בְּנִי,
שֶׁתִּרְאֶה לֹא לִפְחָד מִשׁוֹם פְּחָדִים שֶׁל שׂוּא וְהַכֹּל, אֲלֵא
הַדְּבִק אֶת עֲצֻמְךָ אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְתִרְגִּיל אֶת עֲצֻמְךָ לְלַכֵּת
לְמָקוֹם מִיַּחַד אֲשֶׁר אֵין שֵׁם בְּנֵי-אָדָם, וְתִתְחִיל לִפְרֹשׁ אֶת
כָּל שִׁיחָתְךָ וְכָל מַה שְׁעוֹבֵר עָלֶיךָ אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ בְּתַמִּימוֹת
וּבִפְשִׁיטוֹת גְּמוּרָה, כְּאֲשֶׁר יִדְבֵר אִישׁ אֶל רַעְהוֹ וְהִבֵּן אֶל
אָבִיו, וְתִדַּע וְתִאֲמִין אֲשֶׁר כָּל דְּבוּר וְדְבוּר שֶׁמִּדְּבָרִים
עִמּוֹ יִתְבָּרֵךְ הוּא הַצְּלָחָה נְצַחִית, הַצְּלָחָה כְּזוֹ שֶׁאֵין
לְתֵאָר וּלְשַׁעַר כָּלֵל, וְכָל מַה שֶׁתִּרְבֶּה לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ
יוֹתֵר, תִּזְכֶּה לְהַדְּבִק בּוֹ יִתְבָּרֵךְ וַיִּכְנֵס בְּךָ בְּטָחוֹן, וְלֹא

תצטרך אחר-כך לפחד משום דבר, "אבטח ולא אפחד" — על-ידי בטחון אין פחדים משום "פחד שוא", ואף שיצרך מסיתך ואומר לך: מה לך להתפלל אליו יתברך, הלא הוא אינו רוצה בך, או כבר כל-כך הרבה חטאת לפניו יתברך, עד ששונאים אותך, חס ושלום, ואין צריכים אותך, תדע כי הכל הבל ורעות רוח, כי זה בעצמו היצר הרע המסית ומדיח את האדם ממנו יתברך, כי באמת אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והוא יתברך מחיה ומנהיה ומקים את כל הבריאה כלה, ודומם, צומח, חי, מדבר, הם עצם עצמיות חיות אלקותו יתברך, והוא אב הרחמן וחפץ חסד, ורוצה בתשובתן של רשעים ואינו חפץ במיתתן, הוא רק רוצה שהאדם יבוא וידבר אליו יתברך, וירבה ברחמים וכתחנונים, ואז מיד מקבלו בתשובה; ועל-כן ראה, בני היקר! להיות חזק ואמיץ בעבודה הקדושה הזו — לדבר אליו יתברך, ואל תסתכל על שום בריה שאומרת אחרת, כי מה לך עם אחרים, אתה הדבק את עצמך בתורה הקדושה, וכל מה שחכמינו הקדושים אומרים יהיה אצלך קדוש, כי הם דברי הקדוש-ברוך-הוא ממש, וחכמינו הקדושים הפליגו מאד במעלת התפלה והשיחה בינו לבין קונו, עד שאמרו (ויקרא ובה ל, ג): בדורות הללו שאין להם לא מלך ולא נביא, לא

כֹּהֵן וְלֹא אוֹרִים וְתַמִּים, וְאֵין לָהֶם אֵלָא תַּפְלָה זוֹ
 בְּלִבָּד, אָמַר דָּוִד לְפָנַי הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא: רַבּוֹנוּ שֶׁל
 עוֹלָם, אַל תִּבְזֶה אֶת תַּפְלָתָם; וְעַל-כֵּן רָאָה, אֲהוּבֵי,
 בְּנֵי הַיֶּקֶר, לְבָרַח רַק אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְתִמְסֹר אֶת נַפְשָׁךְ
 בְּעִבּוּר נִקְדַּת הַתַּפְלָה, שֶׁתִּתְפַּלֵּל תָּמִיד אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְזֶה
 הַמָּקוֹם הַבְּטוּחַ בְּיוֹתֵר וְהַנְּכוּן בְּיוֹתֵר לְבָרַח, וְאִז יֵרְדוּ
 מִמֶּךָ כָּל מֵינֵי פְחָדִים שֶׁל הֶבֶל, כִּי בִלְעָדָיו יִתְבָּרֵךְ מֵהַ
 יַעֲשֶׂה לָךְ אָדָם, וְאֶפְלוּ שְׂיִמְטִירוּ עָלֶיךָ טִילִים וּפְצָצוֹת,
 אִם תִּדְבֹק אֶת עֲצָמֶךָ בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְתִדַּע שֶׁהַכֹּל בְּהַשְׁגָּחָתוֹ
 הַפְּרָטִי פְּרָטִית, אִז תִּרְאֶה נְסִים נִגְלִים שֶׁיַּעֲשֶׂה עִמָּךְ
 הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְיֵרְדוּ מִמֶּךָ כָּל הַפְּחָדִים שֶׁל שְׂוֹא,
 כִּי הָעֵקֶר הוּא תַּפְלָה, וְאָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְדַרְשׁ
 תְּנַחוּמָא, פְּרַשְׁת וַיֵּרָא): "אָמַר לָהֶם הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
 לְיִשְׂרָאֵל, הֵוּוּ זֶהִירִין בַּתַּפְלָה שֶׁאֵין מְדָה אַחֲרַת יָפָה
 הַיְמָנָה, וְהִיא גְדוּלָה מִכָּל הַקְּרִבְנוֹת, וְאֶפְלוּ אֵין אָדָם
 כְּדֹאֵי לַעֲנוֹת בַּתַּפְלָתוֹ וְלַעֲשׂוֹת חֶסֶד עִמוֹ, כִּיּוֹן שֶׁמִּתְפַּלֵּל
 וּמִרְבֵּה בַּתְּחִנוּנִים, אָנִי עוֹשֶׂה חֶסֶד עִמוֹ; וְעַל-כֵּן אַל
 יִטֶּף יִצְרָךְ כְּאֵלוֹ יֵשׁ עֲבוּדָה יוֹתֵר גְּדוּלָה מִתַּפְלָה, תֵּאֲמִין
 לְחַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים שֶׁקִּבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה מִסִּינִי, וְדַבְּרִיהֶם
 הֵם דְּבַרֵי הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּעֲצָמוֹ, וְאִם הֵם אָמְרוּ
 שֶׁאֲצֵל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא חֲשׂוּבָה מְאֹד תַּפְלָה וְשִׂיחָה
 בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ — שֶׁאָדָם בָּא וְשׁוֹפֵךְ אֶת לִבּוֹ אֵלָיו

יְתַבְרֵךְ, וְהוּא יְתַבְרֵךְ מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ, חֲנוּן הַמְרַבֶּה לְסֵלַח, אֲזוּ רְאוּי לָךְ לְשִׁמְעַע בְּקוֹלָם וְלֹא לְהַבְהִיל וּלְהַתְפַּחַד מִשׁוּם בְּרִיָּה וּמִשׁוּם דְּבַר שְׁבַעוּלָם, וְאִם תִּקְיָם אֶת זֹאת, אֶהְיֶיךָ בְּנֵי הַיֶּקֶר, אֲזוּ תִרְאֶה שְׂיִשׁ לָךְ בֵּית מְנוּס הַיֵּכָן לְבָרַח, וְתִנְצֵל מִכָּל צָרָה וְצוּקָה וּמִכָּל נֶגַע וּמַחֲלָה, וְתִזְכֶּה לְבָרָכָה וְהַצְלָחָה בְּכָל מַעֲשֵׂה יְדֶיךָ, וְיִמְשֹׁךְ עֲלֶיךָ שְׁפַע גִּשְׁמֵי וְשְׁפַע רוּחַנִי, וְתִזְכֶּה לְהַכְלִיל בּוֹ יְתַבְרֵךְ תָּמִיד.

ב.

בְּנֵי הַיֶּקֶר! רְאֵה לְחִזֵּק אֶת עֲצָמְךָ מְאֹד מְאֹד בְּכָל מָה שְׁעוֹבֵר עֲלֶיךָ מִבֵּית וּמִבְּחוּץ, צָרוֹת וְיִסּוּרִים, קִטְנוֹת וְחִלְשׁוֹת הַדַּעַת, וּבְרַח לָךְ רַק אֱלֹהֵי יְתַבְרֵךְ, כִּי רַק הוּא יְתַבְרֵךְ יָכוֹל לְעֲזֹר לָךְ, וְאִם תִּהְיֶה רְגִיל לְבָרַח רַק אֱלֹהֵי וְתִמְשִׁיךְ עַל עֲצָמְךָ עֲרֻבוֹת, נְעִימוֹת, זִיו, יְדִידוֹת וְחִיּוֹת אֶלְקוֹתוֹ יְתַבְרֵךְ, וְתִכְלִל לְגַמְרֵי בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, אֲזוּ יֵאִיר לָךְ הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וְיִוְשִׁיעַ אוֹתְךָ, וְלֹא תִצְטָרֵךְ לְפַחַד מִשׁוּם "פּחַד שׁוּא", וְזֶה שְׁאֵמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ (תְּהִלִּים כז, א): "הַיְיָ אֱלֹהֵי אֲרָם מִמִּי אֵיךָ הַיְיָ מְעוֹז חַיִּי מִמִּי אֶפְחָד", כִּי הִיָּה כָּל-כָּךְ דְּבוּק בּוֹ יְתַבְרֵךְ, וְכָל-כָּךְ הַרְגִּיל אֶת עֲצָמוֹ לְבָרַח אֱלֹהֵי יְתַבְרֵךְ מִכָּל מָה שְׁעוֹבֵר עֲלָיו בֵּין בְּבֵיתוֹ מִלְּדָוּוֹ וּבֵין מִבְּחוּץ מִשׁוֹנְאָיו, עַד אֲשֶׁר עַל-יְדֵי רַב הַדְּבָקוֹת בּוֹ יְתַבְרֵךְ הַתְּפָאֵר: "הַיְיָ אֱלֹהֵי אֲרָם"

וַיִּשְׁעֵי מִמִּי אִירָא — הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּעֶצְמוֹ מֵאִיר
 לִי וְהוּא מוֹשִׁיעֵנִי, אָז מִמִּי יֵשׁ לִי לִירָא?! "הַיְוִ"ה
 מְעוֹז חַיִּי" — הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא כָּל חַיּוּתִי, רַק אֵלִיו
 יִתְבָּרַךְ אָנִי מְדַבֵּק אֶת עֶצְמִי, רַק הוּא יִתְבָּרַךְ יְכוּל
 לְעֹזֵר לִי, וְעַל-כֵּן "מִמִּי אֶפְחָד" — מִמִּי אָנִי צָרִיף
 לְפָחַד?! בְּנִי, בְּנִי! אִם תִּהְיֶה רָגִיל לֵילֶךְ בְּדֶרֶךְ זוֹ,
 לְדַבֵּק אֶת עֶצְמְךָ רַק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמֵה שָׂרָק יַעֲבֹר עָלֶיךָ
 תְּרַגֵּיל אֶת עֶצְמְךָ לְהִדְבֵּק לְגַמְרֵי בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְתִמְשִׁיף
 עַל עֶצְמְךָ אֲוֵרוֹ הָאֵין סוֹף בְּרוּךְ הוּא, וְתִדַּע שְׂבָכָל
 תְּנוּעָה וְתַנוּעָה מִמָּשׁ, שָׁם אֲלוֹפּוֹ שֶׁל עוֹלָם גְּנוּז, אָז
 לֹא תִירָא וְלֹא תִפְחָד מִשׁוּם בְּרִיָּה שְׂבָעוּלָם, רַק תִּרְאֶה
 נְסִים נְגָלִים וַיִּשׁוּעוֹת וַחֲסָדִים גְּמוּרִים שְׂיַעֲשֶׂה עִמָּךְ
 הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְזוֹ שְׂלֵמוֹת מִדַּת הַבְּטָחוֹן, שְׂכַל-כֶּף
 הַפְּלִיגוֹ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים בְּמִדְרָגָה זוֹ, עַד שְׂאֲמָרוּ (דְּבָרִים
 רַבָּה ה, ט): "כָּל מִי שְׂבוּטַח בְּהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא זוֹכֵה
 לְהִיּוֹת כַּיּוֹצֵא בּוֹ", מִי שְׂבוּטַח בְּהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וַיּוֹדַע
 שְׂאֵין לוֹ מִי שְׂיִכּוֹל לְעֹזֵר לוֹ רַק הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אֲזִי
 הוּא נִכְלָל לְגַמְרֵי בְּאֵין סוֹף בְּרוּךְ הוּא, וְנַעֲשֶׂה כַּיּוֹצֵא
 בּוֹ, כִּי אֵין שׁוּם פְּרוּדִים בֵּינוֹ לְבֵינוֹ יִתְבָּרַךְ, וְזוֹ מַעֲלַת
 הַבְּטָחוֹן, שְׂהָאָדָם צָרִיף לְבִטָּח רַק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאִז אֵין
 לוֹ מֵה לְפָחַד, וְאֲמָרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (מְנַחוֹת כט:):
 "כָּל הַתּוֹלָה בְּטָחוֹנוֹ בְּהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, הָרִי לוֹ מַחְסָה

בְּעוֹלָם הַזֶּה וְלְעוֹלָם הַבָּא, מִי שֶׁמְכַנֵּס אֶת עַצְמוֹ בְּאֵין
 סוּף בְּרוּךְ הוּא וּבּוֹטַח רַק בְּהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, הֲרִי
 הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לוֹ מַחְסָה, וּמִסְתִּיר וּמַצִּיל אוֹתוֹ בֵּין
 בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבֵין בְּעוֹלָם הַבָּא; וְעַל-כֵּן, אֶהוּבִי, בְּנֵי
 הַיָּקָר, מֵאַחַר שְׁעוֹבְרוֹת עָלֶיךָ עֲכָשׁוּ כָּל-כָּף הַרְבֵּה צְרוֹת
 וְיִסוּרִים וּמְכַאוּבִים וּפְחָדִים וְיִרְאוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, וְאַתָּה
 אֵינְךָ יוֹדֵעַ מַה יֵּלֵד יוֹם, כִּי כָּלֵם מִפְּחִידִים אוֹתְךָ, וּמְרַב
 צְרוֹתֶיךָ אֲשֶׁר עוֹבְרוֹת עָלֶיךָ מֵעַצְמָךְ, אַתָּה מְאֹד שָׁבוּר,
 אֵיעֲצֶךָ וְיִהְיֶה הַיּוֹי"ה אֶלְהֶיךָ עִמָּךְ, רְאֵה לְבַטַּח רַק בּוֹ
 יִתְבָּרֵךְ, וְאִז תִּרְאֶה אֲשֶׁר הַכֹּל הֶבֶל וְרַעוֹת רוּחַ וְאֵין מַה
 לְהִתְפַּחַד מִשׁוּם דָּבָר רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ בְּעַצְמוֹ, וְזוֹ הִיְתָה
 מִדְּרַגַּת כָּל הַצְּדִיקִים וְהַחֲסִידִים וְהַתְּמִימִים וְהַיִּשְׁרִים
 שֶׁבְּכָל הַדּוֹרוֹת, שָׂרְצוּ וּבָרְחוּ רַק אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ וּבְטַחוּ
 בִּישׁוּעָתוֹ, וְעַל-יְדֵי-זֶה בְּאַמֶּת רָאוּ נְסִים נִגְלִים שֶׁעָשָׂה
 עִמָּהֶם הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וַיִּזְכֹּר מַה שֶּׁאָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ
 (תְּהִלִּים קיח, ו): "הַיּוֹי"ה לִי לֹא אֵירָא מַה יַּעֲשֶׂה לִי אָדָם,
 הַיּוֹי"ה לִי בְּעִזְרִי וְאֲנִי אֶרְאֶה בְּשִׁנְאִי, טוֹב לַחֲסוֹת בְּהַיּוֹי"ה
 מִבְּטַח בְּאָדָם טוֹב לַחֲסוֹת בְּהַיּוֹי"ה מִבְּטַח בְּנְדִיבִים",
 בְּרַגַע שֶׁאָדָם מְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וּמִמְשִׁיךְ
 עַל עַצְמוֹ גְּלוּי שְׂכִינָה, וְתַמִּיד מְצִיר לְפָנָי עֵינָיו אֶת
 שֵׁם הַיּוֹי"ה בְּרוּךְ-הוּא יִתְבָּרֵךְ שְׁמוֹ, אִז אֵין לוֹ כִּכָּר
 מִמִּי לִירָא וְלִפְחַד, וּכְבָּר אֵינּוּ בּוֹטַח בְּאָדָם, וּכְבָּר אֵינּוּ

בוטח בנדיבים, אלא יודע כי הוי"ה לי בעזרי וכל
 שונאיו נופלים תחתיו, ואני אראה בשונאי; ועל-כן
 איעצה, אהובי, בני היקר, מאחר שעוברים עליך עכשו
 כל-כף הרבה צרות ויסורים וכל-כף הרבה פחדים של
 הקל שמפחידים אותך מבית ומבחוץ, ראה לברח רק
 אליו יתברך, ותרגיל את עצמך לדבר עמו יתברך
 בלשון שאתה רגיל בה בתמימות ובפשטות גמורה,
 ואז תראה נסים נגלים שיעשה עמך הקדוש-ברוך-הוא,
 ותצא מכל צרותיך, ותמשך עליך ברכה והצלחה בכל
 מעשה ידיך.

ג.

בני, בני! ראה למסר את עצמך לגמרי אליו
 יתברך, ואל תירא ואל תפחד משום בריה שבעולם, כי
 מה יעשה לך אדם בלעדיו יתברך, כי עקר הפחדים
 שמפחידים את האדם הם רק כדי להמשיך את האדם
 אליו יתברך, כי לא נבראו רעמים אלא לפשט עקממיות
 של אדם, כל הקולות וברקים ורעמים שאדם שומע
 ופוחד מהם, הכל כדי לפשט את העקממיות שבלבו, כי
 בכל אדם ואדם יש עקממיות בלבבו, ויש אצלו קשיות
 וספקות עליו יתברך, הן מצד חטאיו ופשעיו המרבים
 שחטא, ופשע שעל-ידי-זה נתעקם ללבו לגמרי ממנו

יתברך, עד שנדמה לו כאלו הקדוש-ברוך-הוא בכעס
 עליו, וכאלו הקדוש-ברוך-הוא אינו רוצה אותו, והן
 על-ידי צרותיו ויסוריו, דחקותו ומרירותו, שעוברים
 עליו בענין פרנסתו ובענין שלום ביתו ובענין ילדיו,
 והוא כל-כך מעקם ומבהל ומבלבל, עד שנדמה לו
 שאבד מנוס ותקוה ממנו לגמרי, ויש לו פחדים ומפחד
 מאד מאד, כל זה מחמת רחוקו ממנו יתברך, וזה
 שאמר דוד המלך (תהלים לו, ב): "בקרב לבי אין פחד"
 אלא "אלוקים לנגד עיניו", אפלו אדם הוא, חס ושלום,
 רשע גמור, אם רק מכניס אמונתו ואחדותו לנגד עיניו
 כבר אין לו שום פחד, כי העקר בזה העולם הוא רק
 למסר את עצמו אליו יתברך, ועל-כן אמרו חכמינו
 הקדושים (ילקוט תהלים רמז תשיט): "רבים מכאובים
 לרשע והבוטח בה' חסד יסובבנו" (תהלים לב, י), אפלו
 רשע, ובוטח בה' — חסד יסובבנו, כי אצלו יתברך
 כל-כך יקר בעיניו אדם השם יראתו ואחדותו לפני
 עיניו, עד שמוחלין לו על כל עוונותיו, ועל-כן אפלו
 רשע שבוטח בה' ושם אלקים לנגד עיניו, על-ידי-זה
 אין פחד בלבו, ובאמת כשאדם מדבק את עצמו בו
 יתברך בדבקות אמת, אז נתקיים אצלו (תהלים נג, ו):
 "שם פחדו פחד, לא היה פחד", כי הקדוש-ברוך-הוא
 שומר אותו מכל רע, וכל מה שאדם נכנס יותר בבטחון,

שְׁבוּטֵחַ בּוּ יִתְבַּרֵךְ, אֵין לוֹ מַה לְהִתְפַּחַד כָּלֵל מִשׁוּם
 "פַּחַד שׁוּא"; וְעַל-כֵּן רָאָה, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיֶּקֶר, לְדַבֵּק
 אֶת עֲצָמָךְ רַק בּוּ יִתְבַּרֵךְ, וְתִדַּע שֶׁרַק הוּא יִתְבַּרֵךְ יָכוֹל
 לְעֶזֶר לָךְ, וְאִם תִּהְיֶה חֲזָק בְּזֶה, אֲזִי לֹא יִהְיֶה לָךְ שׁוּם
 פַּחַד כָּלֵל; אֲשֶׁרִי הַבּוּטֵחַ תָּמִיד בּוּ יִתְבַּרֵךְ, שְׁאֲזִי אֵין לוֹ
 שׁוּם "פַּחַד שׁוּא" מִשׁוּם דְּבָר, וְטוֹב לוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה
 וּבְעוֹלָם הַבָּא.

ד.

בְּנֵי! רָאָה לְעֵשׂוֹת כָּל מִינֵי פְעֻלוֹת שְׁבַע עוֹלָם לֹא
 לְהִשָּׁבֵר מִכָּל מַה שְׁשׁוּבֵר עָלֶיךָ, כִּי אֵין זֹו עֵצָה כָּלֵל
 לְהִשָּׁבֵר, בְּיָדָי צָרָתְךָ הִיא צָרָה גְדוֹלָה מְאֹד, שְׁשׁוּבֵרִים
 עָלֶיךָ עֲכָשׁוּ כָּל מִינֵי מְרִירוֹת וְיִסּוּרִים קָשִׁים וּמְרִים, עִם
 כָּל זֹאת אֵין זֹו עֵצָה לְהִשָּׁבֵר, אֲדַרְבָּה עָקֵר גְּדֻלָּתוֹ שֶׁל
 בַּר יִשְׂרָאֵל, שְׁזוֹכָה לְהַפְּךָ אֶת הַיְגוֹן וְאֲנַחָה אֶל תִּקְוָה
 הַשְׂמִיחָה, הַמְרִירוֹת וְהַדְּאָגוֹת אֶל תִּקְוָה הַבְּטָחוֹן, לְבִטְחָה
 בּוּ יִתְבַּרֵךְ, וּבְאֵמֶת כְּשֶׁאָדָם זוֹכָה לְכַרֵּחַ אֱלֹוִי יִתְבַּרֵךְ,
 אֲזִי הוּא זוֹכָה לְהַפְּךָ אֶת כָּל הַיִּסּוּרִים וְהַיְשׁוּעוֹת, כִּי
 בְּזֶה שְׁהָאָדָם מוֹסֵר אֶת נַפְשׁוֹ אֱלֹוִי יִתְבַּרֵךְ, עַל-יְדֵי-זֶה
 הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מִמְּשִׁיךְ עָלָיו כְּפָרָה, שְׁמִכְפֵּר לוֹ עַל
 כָּל עֲוֹנוֹתָיו, כִּי עָלֶיךָ לְדַעַת, כִּי כָּל צֶעַר וְיִסּוּרִים
 וּמִכְאוּבִים שְׁאָדָם סוּבֵל בְּזֶה הָעוֹלָם, הַכֹּל בְּחֻשְׁבוֹן צְדָקָה

מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵךְ, וְהַכֹּל כְּדֵי לְמַרְק עֲוֹנוֹתָיו, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרֵכוֹת ה.): מֵה שֶׁנֶּשֶׁן וְעֵינַי עֶבֶד יוֹצֵא בָּהֶם לְחֵרוֹת, יִסּוּרִים שֶׁמִּמָּרְקִים כָּל גּוֹפּוֹ שֶׁל אָדָם עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁאָדָם יוֹצֵא עַל יָדָם לְחֵרוֹת; וְעַל-כֵּן בְּזֶה שֶׁעוֹבְרִים עָלֶיךָ כָּל מִינֵי פְחָדִים שֶׁל שְׂוֵא, שֶׁאֲתָה מִפְּחָד מֵה יִהְיֶה וְאִיךָ יִהְיֶה, וְאֲתָה סוֹבֵל כָּל מִינֵי צָרוֹת וְעֲגָמַת נַפְשׁ, עֲנָשִׁים קָשִׁים וּמְרִים בְּבֵיתְךָ וּבְחוּץ, עָלֶיךָ לְקַבֵּל הַכֹּל בְּאַהֲבָה, כִּי תִדַע שֶׁהַיִּסּוּרִים מִמָּרְקִים גּוֹפּוֹ שֶׁל אָדָם, וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שָׁם): כָּל שֶׁהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא חָפֵץ בּוֹ מְדַכָּאוֹ בַּיִּסּוּרִים, וְאִם קִבֵּל בְּאַהֲבָה יִרְאֶה זֶרַע וַיֵּאָרֶיךָ יָמִים; וְעַל-כֵּן רְאֵה, אֱהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, לֹא לְהִתְלוֹנֵן, כִּי סוּף כָּל סוּף אַחַר הָרַע יָבוֹא הַטּוֹב, וְעוֹד תִּרְאֶה יְשׁוּעוֹת גְּדוּלוֹת שֶׁיַּעֲשֶׂה עִמָּךְ הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אִם רַק תִּחְזֹק אֶת עַצְמְךָ וְתִחְזֹק מֵעַמְד וְלֹא תִשָּׁבֵר מִכָּל דָּבָר, וּמִכָּל שֶׁכֵּן שְׁלֹא תִכְנַס לְהִיסְטֵרִיָּה וּלְפְחָדִים שֶׁל שְׂוֵא וְהֶבֶל, כִּי מִי שֶׁזוֹכָה לְהִיּוֹת דְּבוּק בּוֹ יִתְבַּרֵךְ בְּחַי הַחַיִּים, וְזוֹכָה תָּמִיד לְבְרוּחַ אֱלֹהֵי יִתְבַּרֵךְ, אֵין לוֹ מֵה לְפָחַד כָּלֵל, וְאִפְלוּ כְּשֶׁבָּאִים עָלֶיךָ יִסּוּרִים קָשִׁים וּמְרִים, עָלֶיךָ לְזַכֵּר מֵה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (תְּעֵנִית ח): "כָּל הַשְּׂמִיחַ בַּיִּסּוּרִים שֶׁבָּאִים עָלָיו, מִבֵּיא יְשׁוּעָה לְעוֹלָם", כִּי בְּזֶה שֶׁעוֹבְרִים עָלֶיךָ יִסּוּרִים, פְּחָדִים וּמְרִירוֹת שֶׁל שְׂוֵא וְהֶבֶל

וַיִּרְאוּת חִיצוֹנִיּוֹת, וְאַתָּה מַחְזִיק מֵעַמֵּד, וְאֵינְךָ מִתְּפַעֵל
מִשׁוּם דְּבַר שְׂבָעוֹלָם, וּמְדַבֵּק אֶת עֲצָמְךָ בְּחַי הַחַיִּים
בּו יִתְבַּרְךָ, אֲפֵלוּ בַּמְצָבִים הַקָּשִׁים וְהַמְרִים בְּיוֹתֵר שֵׁשׁ
לָךְ, תִּדְעַ בְּזֶה שְׂאֵתָה מִמְּשִׁיךְ יִשׁוּעוֹת וַחֲסָדִים לְכָל
הָעוֹלָם כְּלוּ, וְאִם הָיִיתָ יוֹדֵעַ, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, אֶת
מַעֲלַתְךָ בַּשָּׁמַיִם, אֲשֶׁר בְּשַׁעַה שְׂעוֹבָרִים עָלֶיךָ יִסּוּרִים
קָשִׁים וּמְרִים וּפְחָדִים שֶׁל שׁוֹא וְהֶבֶל, וְאַתָּה בּוֹרַח רַק
אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, וְאֵינְךָ מִתְּפַעֵל מִשׁוּם בְּרִיָּה רַק מַחְזִיק
מֵעַמֵּד, אֲזִי הָיִיתָ שָׂמַח מְאֹד מְאֹד בְּיִסּוּרִים הַבָּאִים עָלֶיךָ,
כִּי הֲרִי אַתָּה מְחִיָּה וּמְהֵוָּה וּמְקַיֵּם אֶת כָּל הָעוֹלָם כְּלוּ,
כִּי בְּשַׁעַה שְׂעוֹבָרִים עַל הָאָדָם יִסּוּרִים מְרִים קָשִׁים
וּפְחָדִים שֶׁל שׁוֹא וְהֶבֶל וַיִּרְאוּת חִיצוֹנִיּוֹת, וְהוּא בּוֹרַח
רַק אֵלָיו יִתְבַּרְךָ וְדָן אֶת עֲצָמוֹ וְאֶת כָּל הָעוֹלָם לְכַף
זְכוּת, הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בּו בְּרַגַע מוֹחֵל לְכָל הָעוֹלָם
כְּלוּ, וְעַל-כֵּן אֲשֶׁרִי וְאֲשֶׁרִי מִי שְׁזוּכָה לְהַחְזִיק מֵעַמֵּד,
וּבְכָל מָה שְׂעוֹבֵר עָלָיו אֵינוֹ מִתְּפַחַד כָּלֵל, רַק חוֹזֵר אֵלָיו
יִתְבַּרְךָ, וּבְאֵמֶת אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (בְּרֵאשִׁית רַבָּה
ט, יב): טוֹב מְאֹד — זֶה מִדַּת יִסּוּרִים, שְׂעַל יָדָה הַבְּרִיּוֹת
בָּאִים לְחַיֵּי עוֹלָם הַבָּא, כִּי בְּזֶה שְׂעוֹבָרִים עַל הָאָדָם
יִסּוּרִים קָשִׁים וּמְרִים וּפְחָדִים שֶׁל שׁוֹא וְהֶבֶל, וְהוּא
בּוֹרַח אֵלָיו יִתְבַּרְךָ וְחוֹזֵר בְּתִשׁוּבָה אֲמִתִּית, עַל-יְדֵי-זֶה
זוֹכָה לְאוֹר נוֹרָא וְנִשְׁגָב מְאֹד שֶׁהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְאִיר

לו, ואמרו חכמינו הקדושים (מנחות נג:): מה זית אינו מוציא שמנו אלא על-ידי כתיית, אף ישראל אינם חוזרים למוטב אלא על-ידי יסורים; ועל-כן, אהובי, בני היקר, אם באים עליך עכשו מרירות דמרירות, צרות קשות ומרות, בזיונות ושפיכות דמים, חרופין וגדופין, אל תיאש עצמך ואל תפל בפחד ובהיסטריה, אלא עשה זאת, אפוא, בני, והדבק את עצמך בו יתברך, ותתחיל לדבר אליו יתברך, וכל מה שכוואב לך יותר, ראה לבכות ולהתחנן אליו יתברך, שיחוס וירחם עליך ויוציאך מהפח יקוש שנפלת בו, ואז תראה איה שבו ברגע יאיר עליך בעל הבירה האין סוף ברוך-הוא, ותמשך עליך ברכה והצלחה בכל מעשה ידיך.

ה.

בני היקר! ראה לחזק את עצמך בכל מה שעובר עליך, ואל תהיה שבור משום דבר שבעולם, ומכל שכן שתשמר את עצמך מכל מיני פחדים ויראות חיצוניות, כי הכל כדי לנסות את האדם לראות מה יעשה בעת צרה; ועל-כן ראה להרגיל את עצמך לברח רק אליו יתברך, כי רק הוא יתברך יכול לעזור לך, לכן מה ולמה לך להשבר מכל מה שעובר עכשו, ראה לברח רק אליו יתברך, ואז נכון יהיה לך ובטוח בה, שלא יקרה לך

שום דבר, כי כל אלו הפחדים שמפחידים את האדם, הם רק כדי לנסות אותו אל מי יברח, ועל-כן ראה לברח רק אליו יתברך, ותרגיל את עצמך לילך במקום פנוי שאין שם בני-אדם, ותשוּח ותספר לפניו יתברך את כל לבך וכל מה שעובר עליך בתמימות ובפשטות גמורה, ודבר זה יכניס בך בטחון חזק לבטח רק בו יתברך, ותהיה נשמר מכל רע; אשרי מי שמכניס את עצמו בעתים הללו באמונה פשוטה בו יתברך, ויודע שהכל ממנו יתברך, ומרגיל את עצמו לדבר רק אליו יתברך, שעל-ידי-זה ישמר מכל רע, ולא יהיה לו שום "פחד שוא" והבל, ויהיה דבוק בו יתברך בדבקות אמת, אשרי לו בזה ואשרי לו בבא!

תם ונשלם, שבח לאל בורא עולם!

קוֹנְטֵרַס

רוּחַ נְקִי

יְגַלֶּה עֲצוֹת נוֹרָאוֹת וְנִפְלְאוֹת לְאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי, אִיךָ יְכוּל
לְהַרְוִיחַ בְּכָל יוֹם בֵּין בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבֵין בְּרוּחַנִיּוֹת, וּמָה הֵן
הַסְּבוֹת שֶׁתְּמִיד יֵשׁ לוֹ כִּשְׁלוֹנוֹת בְּחַיָּיו וְרַק מִפְּסִיד, וְעֲצוֹת
אִיךָ לְתַקֵּן זֹאת.

*

בְּנוֹי וּמִיֶּסֶד עַל-פִּי דְבָרֵי

רַבְּנוּ הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אֹרֶךְ הַיָּמִים וְהַצְּפוֹן,
בוֹצִינָא קְדִישָׁא עֲלָאָה, אֲדוֹנָנוּ, מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ,
רַבֵּי נַחֲמָן מִבְּרֶסְלֵב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ.

וְעַל-פִּי דְבָרֵי תַלְמִידוֹ, מוֹרְנוּ

הַקְּדוֹשׁ, אֹרֶךְ נִפְלָא, אֲשֶׁר כָּל רִז לֹא אָנִים לִיָּה

רַבֵּי נֵתָן מִבְּרֶסְלֵב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ,

וּמִשְׁלֵב בְּפִסּוּקֵי תוֹרָה, נְבִיאִים, כְּתוּבִים וּמֵאַמְרֵי חֲכָמֵינוּ
הַקְּדוֹשִׁים מִגְּמָרָא וּמִדְּרָשִׁים וְזֶהר הַקְּדוֹשׁ.

*

הוֹבָא לְדָפוּס עַל-יְדֵי

חֲסִידֵי בְּרֶסְלֵב

עִיָּה "ק יְרוּשָׁלַיִם תּוֹבֵב" א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר: צְרִיכִים לְזַכֵּר תָּמִיד
אֶת מַה שֶּׁאָמַר רַבֵּנוּ ז"ל: רוּחַ הָעוֹלָם
הַזֶּה — אֵין לְתֹאֵר וְאֵין לְשַׁעַר כָּלֵל,
כִּי מַה שֶּׁהַכִּין לָנוּ הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
בְּזֶה הָעוֹלָם, כָּל-כֶּף הַרְבֵּה מְצוּוֹת, כָּל-
כֶּף הַרְבֵּה לְמוֹדִים וְלְמוֹדֵי חֶלְקֵי הַתּוֹרָה
הַקְּדוֹשָׁה בַּפֶּשֶׁט, רְמֶז, דְּרָשׁ, סוּד, יְכוּלִים
לְהַצְלִיחַ בְּרוּחַ נְקִי מִמֶּשׁ, וְאֵין צְרִיכִים
לְהַשְׁקִיעַ שׁוֹם דְּבָר, כִּי הַכֹּל מוּכָן לְפָנֵינוּ;
אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁאֵינוֹ מְטַעֵה אֶת עַצְמוֹ, וּמְנַצֵּל
אֶת זְמַנוֹ הַיָּקָר, שָׂאז תָּמִיד יְרוּיַח — בֵּין
בְּגִשְׁמֵי וּבֵין בְּרוּחָנוּ.

(אמרי מוהרא"ש, חלק ב', סימן תקו)

קוֹנְטֵרַס

רוּחַ נְקִי

א.

צָרִיף שְׁתַּדַּע, אֱהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, שְׂרַבְנוּ הַקְּדוֹשׁ
וְהַנּוֹרָא גְלָה לָנוּ, אֲשֶׁר רוּחַ הָעוֹלָם הַזֶּה אֵין לְשַׁעַר
כָּלֵל, דְּהֵינּוּ מַה שְּׁהָאָדָם יָכוֹל לְהַרְוִיחַ בְּזֶה הָעוֹלָם,
וְאֵין צָרִיף עַל זֶה הוֹצָאוֹת מִשְׁלוֹ כָּלֵל, רַק מִמָּה שְּׁהַכִּין
לְפָנָיו הַבוֹרָא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, בְּזֶה בְּעֶצְמוֹ יָכוֹל לְהַרְחִיב
יָדוֹ, וּלְהַרְוִיחַ הַרְבֵּה מְאֹד עֵין לֹא רָאֲתָה, אִף הָאָדָם
צָרִיף שְׁיִהְיֶה מִשְׁכִּיל עַל דְּבַר אֱמֶת, וְיִהְיֶה מוֹכֵן לְקַבֵּל
אֶת הָרוּחַ הַזֶּה, וְהוּא — עַל-יְדֵי שְׁיִרְגִיל אֶת עֶצְמוֹ
בְּמִדַּת הַזְּרִיזוֹת, וְתַמִּיד יִהְיֶה זָרִיז בְּמַעֲשָׂיו, וְיִבְרַח מִכָּל
מִינֵי עֲצָלוֹת וּכְבֻדוֹת, וְיִהְיֶה עָסוּק תַּמִּיד בְּאִיזָה עֶסֶק
— אוּ בְּגִשְׁמֵי אוּ בְּרוּחָנִי. וְזֶה צָרִיף לְדַעַת, אֲשֶׁר
לְבַטֵּל אֶת הַזְּמַן, זֶהוּ הַהֶפְסֵד הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר בְּחַיֵּי הָאָדָם,

ולהפוך עקר הרוח הגדול ביותר בתי האדם הוא —
 כשתמיד עסוק במשהו, או שעוסק בפרנסתו, ומתעסק
 באיזה עסק וכו', או שלומד את התורה הקדושה, או
 שמקיים את מצוותיו יתברך וכו', אבל ללכת בטל, זו
 העברה הכי גדולה, ואז כשאדם מכניס בעצמו ידיעה
 זו, הוא מלא רוחים, כי לאיזה צד שרק יסתובב —
 ירויח, אם עוסק פרנסתו, ואינו הולך בטל כרגע, הרי
 זה מרויח לפרנסתו ולפרנסת אנשי ביתו, ואם עוסק
 בלמוד התורה הקדושה או מקיים את מצוותיו יתברך,
 הרי זה מרויח לפרנסת נשמתו. אשר אין לה עוד
 "רוח נקי" לנשמתו כמו מי שמתמיד בלמוד התורה
 הקדושה, ומקיים מצוותיו יתברך, וכמו-כן אין לה עוד
 "רוח נקי" לגופו הגשמי, כמו מי שאינו מבטל את
 זמנו היקר, רק עוסק באיזה עסק בעבור פרנסתו. ואם
 תחקק אהובי, בני היקר, ידיעות אלו בדעתך, אז להיכן
 שרק תסתובב, יהיה לה "רוח נקי", כי עקר הכשלוך
 של האדם בזה העולם, כשנעשה בטלן, ומבטל את
 זמנו היקר, ומסתובב ומדבר דברים בטלים על דא ועל
 הא עם זה ועם זה וכו', הולך בטל ומטייל ומסתכל
 בחלונות ראווה וכו', או מסתכל איך שזה בונה בנין
 וכו', ואיך שזה חופר בור וכו', או איך שפה קרתה
 תאוונה וכו', וכל מה שרק קרה באיזה מקום, הוא נמצא

שם הראשון, ועומד ומסתכל וצופה ומביט וכו', זה מה שהורס את האדם לגמרי, כי אינו מביא פרנסה לביתו, ואינו מפרנס את נשמתו בלמוד התורה הקדושה; על-כן ראה, אהובי, בני היקר, להכניס בדעתך את כל זאת, ואז בכל תנועה שרק תפנה תמצא "רוח נקי".

ב.

צריך שתדע, אהובי, בני היקר, שבזה העולם האדם יכול להצליח כל-כך, עין לא ראתה, ובכל יום יום מנח לפניו "רוח נקי" בין בגשמי ובין ברוחני — אם לא יהיה בטלן ושלומיאל, שקורין שלימזל — רע מזל, כי באמת הקדוש-ברוך-הוא שם את האדם בזה העולם לתכלית מסימת, שהוא דיקא מכרח להוציא מהכח אל הפעל ענין מסים, ואם הוא אינו בטלן, ותמיד עסוק, או שעמל באיזה עסק, כגון משא ומתן, או עובד אצל מישהו, או בענין אחר שמביא דרכו פרנסתו, כל אחד כפי נטיתו וחסקו ורצונו, או שלומד תורה ומקיים את מצוותיו יתברך, תמיד הוא עסוק, ואינו הולך בטל, ורואה שמכל זמנו — הן ברוחניות והן בגשמיות, תמיד ישפיע לזולתו, וידבר עם כל אחד מאמתת מציאותו יתברך, הינו אם עוסק באיזה עסק של משא ומתן, או עובד אצל מישהו, הוא כבר מדבר

עם כל מידעיו ממנו יתברך, ומגלה את אמתת מציאותו
 יתברך, ומקדש שם שמים בהתנהגותו שמתנהג לאות
 ולמופת, ואפלו כשלומד תורה ומקיים מצוותיו יתברך,
 משתדל גם כן ללמד מתורתו לאחרים, אשר זה נקרא
 בדברי חכמינו הקדושים: תורה לשמה — ששולמד
 מתורתו לאחרים או מקיים את מצוותיו יתברך, ומשתדל
 שגם אחרים יקימו את מצוותיו יתברך, אז באפן הזה
 הוא תמיד מרויח "רוח נקי", כי היכן שרק מסתובב
 — בין בגשמי ובין ברוחני, יש לו תפקיד בזה
 העולם לגלות את אמתת מציאותו יתברך; ובאמת,
 אהובי, בני היקר, תדע, אשר מי שמתבונן היטב, ויודע
 שהקדוש-ברוך-הוא ממלא כל עלמין, וסובב כל עלמין,
 ואין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, אצלו כבר לא
 אכפת בין גשמיות לרוחניות ובין רוחניות לגשמיות,
 כי תמיד מוצא את הקדוש-ברוך-הוא, ואפלו שעוסק
 באיזה עסק, ועובד באיזו עבודה, הוא מקיים גם אז
 את מצוותיו יתברך, כגון: "לא תגנב" וכו', והוא זהיר
 במשקולותיו וכו', ואינו מרמה את הבריות וכו', וכן
 ברוחניות כשלומד תורה, הוא לומד רק באפן כזה
 — לגלות את אמתת מציאותו יתברך, כי למה נקראת
 תורה? שמורה ומגלה מאי דהוה סתים ממנו (זהר ח"ג
 נג:), כי זה עקר התורה, שמורה דרך לאדם להפיר

את הקדוש-ברוך-הוא וּלְלַכֵּת בְּדַרְכָּיו. וּכְשֶׁאָדָם הוֹלֵךְ
בְּדַרְךָ זוֹ, אָז הוּא תְּמִיד מְרוֹיַח "רוח נקי". וְזָכֹר, אֱהוּבִי,
בְּנִי, דְּבָרִים אֵלוּ, כִּי תִצְטָרֵךְ אוֹתָם לַיָּמִים הַבָּאִים.

ג.

צָרִיךְ שְׁתַּדַּע, אֱהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, שְׁבֹזָה הָעוֹלָם מִי
שְׂרוּצָה לְהַרְוִיחַ בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה "רוח נקי", הָעֶקֶר
שִׁישְׁמֹר מְאֹד מְאֹד אֶת זְמַנּוֹ הַיָּקָר לְבָלִי לְבַטָּלוֹ, וְיִהְיֶה
זְרִיז מְאֹד בְּכָל עֲנִינָיו, כִּי חֲכָל עַל כָּל יוֹם וְעַל כָּל
שָׁעָה וְעַל כָּל רִגַע, שְׁהוֹלְכִים לְבַטָּלָהּ, כִּי יְכוּלִים בְּזָה
הָעוֹלָם לְהַצְלִיחַ עֵינַי לֹא רֵאֲתָהּ, אִם אָדָם אֵינוֹ בִּטְלָן. הֵן
בְּגִשְׁמִיּוֹת — שִׁיכוֹל לְהַרְוִיחַ לְפָרְנָסָתוֹ, וְהֵן בְּרוּחָנִיּוֹת
— שִׁיכוֹל לְלַמֵּד תּוֹרָה, כִּי אִם תִּסְתַּכַּל בְּאַמֶּת וּתַעֲיִן
הֵיטֵב הֵיטֵב בְּכָל עֲנִינָיֶךָ, תִּרְאֶה, שְׁכָל אִי הַצְּלַחְתָּךְ הִיא
רַק מַחֲמַת שְׂאֲתָה מְבַטֵּל אֶת זְמַנְךָ הַיָּקָר, וְעַל-יְדֵי-זֶה
אֲתָה רַק מִפְּסִיד, כִּי בְּאַמֶּת אִם הֵייתָ שׁוֹמֵר אֶת זְמַנְךָ
אָז הֵייתָ מְרוֹיַח "רוח נקי" תְּמִיד; עַל-כֵּן אֱהוּבִי, בְּנֵי
הַיָּקָר, אַל תִּהְיֶה בִּטְלָן, וּתְזַרְזֵן אֶת עַצְמְךָ בְּכָל מִינֵי
זְרִיזוֹת שְׁבַע־עוֹלָם, לְשֹׁמֵר עַל זְמַנְךָ הַיָּקָר, וּתַעֲשֶׂה אֶת
כָּל עֲנִינָיֶךָ בְּזְרִיזוֹת נְפִלְאָה עַד מְאֹד, וְאִז תִּצְלִיחַ בְּכָל
דְּרָכֶיךָ; אֲשֶׁרֵי מִי שְׁמַכְנִים דְּבָרִים אֵלוּ הֵיטֵב בְּלִבּוֹ, וְאִז
תְּמִיד יְרוֹיַח "רוח נקי".

ד.

צָרִיף שְׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, כִּי בָּזָה שְׁהָאָדָם
 תַּמִּיד שְׁמִיחַ וּמְשִׁיחַ אֶת אֲחֵרִים, זֶה "רוּחַ נָקִי", כִּי
 עָקַר הַכְּשָׁלוֹן בְּחַיֵּי הָאָדָם הוּא — כִּשְׁהוּא בְּעֵצְבוֹת
 וּבְמַרְירוֹת, שְׁאֵז הוּא מְדַרְדֵּר לְעַמְקָא דִּתְהוּמָא רַבָּא,
 כִּי מִי שְׁתַּמִּיד שְׁמִיחַ — הוּא מְצָלִיחַ (סֵפֶר הַמִּדּוֹת),
 וּמְכַל שְׁכֵן מִי שְׁמְשִׁיחַ אֶת אֲחֵרִים, אֵז אֵינן קִץ לְשִׁכְרוֹ,
 כִּי אֶצְלוּ יִתְבָּרַךְ מְאֹד מְאֹד יָקָר כְּשִׁמְחֵזְקִים וּמְשִׁיחִים
 אֶת בְּנָיו, וּכְשִׁאָדָם זוֹכָה לְשִׁמְחַ בְּעֵצְמוֹ וּלְשִׁמְחַ אֶת
 אֲחֵרִים, זֶה "רוּחַ נָקִי", כִּי עוֹבְרִים לוֹ כָּל הַחַיִּים בְּצוּרָה
 אַחֶרֶת לְגַמְרֵי. וְלִכֵּן רְאֵה, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, לְהוֹצִיא
 מִמְּחֻשְׁבְּתָךְ וּמִלְבָּבְךָ כָּל מֵינֵי קִשְׁיוֹת וּסְפִיקוֹת וְכוּ', וְתִכְנְנִים
 בְּעֵצְמְךָ אֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְזֶה יַעֲזֹר לְךָ לְשִׁמְחַ,
 וְכֵן תִּזְכֶּה לְשִׁמְחַ אֲחֵרִים, אֲשֶׁר כָּל זֶה הוּא "רוּחַ נָקִי";
 אֲשֶׁרִי מִי שְׁאוּחֵז בָּזָה.

ה.

צָרִיף שְׁתַּבְּרַח, אֶהוּבִי, בְּנֵי, מְכַל מֵינֵי מַחְלָקַת
 וְסִכְסוּכִים, וּלְבַל יִהְיֶה לְךָ עֶסֶק עִם שׁוּם בְּעֵלֵי מַחְלָקַת
 וּבְעֵלֵי לְשׁוֹן-הָרַע, הַהוֹלְכִים רְכִיל, וּמְדַבְּרִים רַע עַל כָּל
 אֶחָד וְאֶחָד, וּבָזָה שְׁתַּחַמֵּק מִבְּעֵלֵי מַחְלָקַת וּמִבְּעֵלֵי

לְשׁוֹן-הָרַע וּרְכִילוֹת, יִהְיֶה לָךְ "רוּחַ נָקִי", כִּי אֵין סֶפֶק,
 אֲשֶׁר אָדָם הַמְּסַכְּסֵף עֲצָמוֹ בְּסִכְסוּכִים שֶׁל הֶבֶל וְשֶׁל מֵה
 בְּכָף, וּמַדְבֵּר כָּל הָעוֹלָה עַל רוּחוֹ — לְשׁוֹן-הָרַע וּרְכִילוֹת
 עַל אַחֲרִים, שְׁלֹא יֵצֵא מִזֶּה אֵיזָה רִיב וּמַחְלָקָת, וְאֲשֶׁר
 מִזֶּה מְגִיעִים אַחֲר־כֶּף לְקַנְאָה וְשִׁנְאָה, תַּחֲרוֹת וּרְדִיפוֹת,
 עַד שְׁמֵאֲבָד אֶת הַפְּרָנְסָה בְּגִשְׁמִיּוֹת, וְכֵן מְאֲבָד הַרְבֵּה
 טוֹבוֹת בְּרוּחָנִיּוֹת; עַל-כֵּן, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, רְאֵה לְבְרוּחַ
 מִזֶּה, וְתַדַּע שְׁפָכְל שְׁתַּבְּרַח יוֹתֵר מֵאֲנָשִׁי לְצוֹן וְרִיב, יִהְיֶה
 לָךְ יוֹתֵר "רוּחַ נָקִי", וְתִצְלִיחַ בְּחַיִּיךָ, וְכָל אֱלוֹ שְׁאֲבָדוֹ
 אֶת עוֹלָמָם, הַכֹּל הִזָּה מִפְּנֵי שֶׁהִסְתַּכְּסְכוּ בְּאִיזוֹ מַחְלָקָת
 וּבְאִילוֹ מְרִיבוֹת. וּזְכֹר דְּבַר זֶה, אֶהוּבִי, בְּנֵי, כִּי בְּכָל
 יוֹם וַיּוֹם יֵצְרוּ שֶׁל אָדָם מִתְּגַבֵּר עָלָיו, שִׁסְתַּבֵּף בְּאֵיזָה
 רִיב וּמַחְלָקָת, וּמְכַנִּים בּוֹ סְבָרוֹת, שְׂרָאוּי לוֹ לְהַחֲזִיק
 בְּמַחְלָקָת, וּלְהַתְעַרֵּב בְּעִנְיָנִים הָאֵלוֹ. וְלִכֵּן רְאֵה, בְּנֵי,
 הַזְהֲרֵתִיךָ, כִּי זוֹ רַק עֲצַת הַיֵּצֵר הָרַע, וְאַתָּה בְּרוּחַ לָךְ מִכָּל
 זֶה, וַיֵּצֵא לָךְ "רוּחַ נָקִי" מִכָּל בְּרִיחָה שְׁתַּבְּרַח מֵהֶם;
 אֲשֶׁרִי מִי שְׁמִצִּית אוֹתִי בְּזָה, וְאִזּוֹ לֹא יִתְחַרֵּט — לֹא
 בְּזָה וְלֹא בְּבֹא.

.ו.

צָרִיךְ שְׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, כִּי בְּזָה הָעוֹלָם
 אָדָם יְכוּל לְהִרְוִיחַ "רוּחַ נָקִי" בְּכָל יוֹם, בְּכָל שָׁעָה וּבְכָל

רגע — אם יודע איך לנצל את הזמן היקר שלו, ובפרט
 כשזוכה ללמד את התורה הקדושה, פי בלמוד התורה
 הקדושה, על כל אות ואות הוא מקים מצות עשה,
 כמו שאמרו חכמינו הקדושים (עין ירושלמי פאה א, א),
 וכן (חגיגה יב:): כל הלומד תורה בעולם הזה שדומה
 ללילה, הקדוש-ברוך-הוא מושך עליו חוט של חסד
 בעולם הבא; ועל-כן ראה, אהובי, בני היקר, לנצל את
 זמנה היקר, ותשתדל שלא יעבר עליך יום אחד בלי
 למוד התורה הקדושה אפלו מעט דמעט גם-כן יהיה
 יקר בעיניך, ואמרו חכמינו הקדושים (מנחות צט:):
 אפלו קרא אדם קריאת שמע בבקר ובערב, כבר יצא
 מצות תלמוד תורה; ולכן ראה, אהובי, בני, להזהר
 להתפלל בכל יום ערב ובקר במנין דיקא, ותאמר קריאת
 שמע בכונה, כדאיתא (ברכות טו:): כל הקורא קריאת
 שמע ומדקדק באותיותיה, מצננין לו את הגיהנום,
 ולא עוד, אלא שמזיקים בדלים ממנו ומתרפא ברמ"ח
 איבריו, כי יש רמ"ח תבות בקריאת שמע כנגד רמ"ח
 איבריו, וכשקורא קריאת שמע, על-ידי-זה ממשיך על
 עצמו רפואה; ועל-כן ראה, אהובי, בני היקר, לבלות
 ימך בתורה, בתפלה, בקריאת שמע ובצדקה וחסד,
 וכל זה "רוח נקי" שיהיה לך, ואל תהיה בטלן, כי
 ימי חיינו הקל, הנה אנחנו כאן ועוד מעט נהיה כבר

שם, ועל-כן ראה לנצל את הזמן שלך, ותדע, כי היום הזה כבר לא יהיה לך אף פעם, כי תכף שיעבור היום הזה כבר לא יחזור לך לעולמים, ועל-כן כל מה שרק תתפס ותלקט ביום הזה, זה "רוח נקי", וכמו-כן ככל שתרחק מקריאת עתונים רעים, או מלישב במושב לצים, או מלהתקוטט עם בני-אדם, זה יהיה לך "רוח נקי"; לכן בני, ראה מה לפניך והבן ותשכיל מאד.

ז.

צריך שתדע, אהובי, בני היקר, כי בזה העולם האדם יכול להרויח הרבה מאד "רוח נקי" בכל יום ובכל שעה ממש, אם לא יהיה בטלן, ויזכיר לעצמו בכל רגע את היום האחרון, כי בוא יבוא היום, שיהיה ההכרח לו לצאת מזה העולם, על-כן כל מה שזוכה לחטף בכל יום, זה "רוח נקי"; הינו שתראה לתן בכל יום צדקה, ותעזר לאנשים — בין בגשמי ובין ברוחני, ותדבר על לבם ותחזקם ותאמץם, אשר דבר זה מאד חשוב אצלו יתברך, וכן תזהר בכל המצוות — מצוות ציצית ותפלין, מזוזה ושבת, כשרות וטהרת המשפחה, וכן תשתדל ללכת לבית-הכנסת להתפלל בכל יום ערב ובקר, וכן ללמד תורה, אשר רק זה ישאר ממך, וכשתזכה להכניס דבר זה היטב בדעתך ובלבך,

תדע שכל זה הוא "רוח נקי" שישאר לך בעלמא דאתי. על-כן אני מבקש ממך מאד מאד, אהובי, בני היקר! ראה לזכור את זאת בכל יום, כי בא יבא היום האחרון, שתצטרך לצאת מזה העולם, ועל-כן אל תבלבל את עצמך — מה קרה אתמול, ומה יהיה מחר, אין לך רק היום הזה, וכשתחשב בצורה זו, אז יהיה לך "רוח נקי" כל יום ויום; אשריך — אם תשמע בקולי.

ח.

צריך שתדע, אהובי, בני היקר, אשר בזה העולם יכול האדם לחיות חיים נעימים, חיים נצחיים, אם רק זוכה לישב את עצמו לרגע — היכן אני בזה העולם?! ותכף-ומיד כשהאדם זוכה לישב את עצמו, אזי יראה, כי החיים שלו פורחים — הנה יום והנה לילה, הנה שבוע והנה חודש והנה שנה, והנה הכל כצל עובר, ועל-כן מדוע עליך להתקויט ולהתנוכח עם כל ברזיה ולעשות מריבות, ולהיות עצוב וממרמר ושבור כחרס הנשבר?! מדוע לא תדבק עצמך בו יתברך אשר הוא יתברך מלא כל הארץ כבודו, ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין, ובתוך כל עלמין, והוא מחיה מהנה את כל הבריאה כלה, ואין בלעדיו יתברך כלל, מדוע לא תדבר אליו עכשו בשפת האם שלך, ותספר

לו את כל מה שמעיק לך, כי הלא כל דבור ודבור שהאדם מדבר אליו יתברך זה "רוח נקי", שהאדם יכול לזכות לו בזה העולם, כי הלא כל דבור ודבור הוא כלי להמשכת השכינה בעולם; ועל-כן ראה, אהובי, בני היקר, לצית אותי, ותצא מקטנותך, הינו מקטנות המחין שלך ומהצמצומים שלך, והדבק את עצמך בו יתברך, ואז תרגיש ערבות, נעימות, ידידות, זיו חיות אלקותו יתברך, וחייה ישפנו לגמרי, כי אינו דומה מי שחי עם אמונה, למי שחי בלא אמונה, רחמנא לצלן, כי האמונה היא חיות האדם; אשרי מי שחזק באמונה בו יתברך, ומנצל את הזמן היקר, שאז מה שרק עושה בשביל הקדוש-ברוך-הוא זה "רוח נקי".

ט.

צריך שתדע, אהובי, בני היקר! בזה שתאריך אפך, ותעצור רוחך לבלי לכעס, זה "רוח נקי" שיהיה לך בחייה, וזה תדע, שכל יום ויום מימי חייך, שאתה זוכה ועוצר את הכעס והקפידות הבוערים בך, ואתה מאריך אפך על כל מה שעובר עליך, בזה אתה מרויח "רוח נקי", כי הכעס והקפידות מכלים את האדם לגמרי, והורסים את בריאותו. ולכן ראה, אהובי, בני, להיות סבלן גדול, ותסבל כל העובר עליך, ועל-ידי-זה

תְּרוּיַח "רוח נקי" בְּכֹל יוֹם; אֲשֶׁרִי מִי שֶׁהוּא סֹבֵלָן,
וְאִינוּ קוֹפֵץ לְכַעַס עַל כָּל דְּבָר, וְאִזּוּ יִחְיֶה חַיִּים עֲרֵבִים
וְנִעִימִים, חַיִּים מְתַקִּים, אֲשֶׁרִי לוֹ!

י.

צָרִיךְ שְׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, כִּי טִבְעוֹ שֶׁל אָדָם
תָּמִיד לְפַל בְּכַעַס וּבְקִפְיוֹת, וְהוּא מְתַעֲבֵן עַל לֹא דְבָר,
עַל-כֵּן רֵאָה לְעֶצֶר בְּרוּיַח לְבָלִי לְכַעַס וְלְבָלִי לְהַקְפִּיד,
וְעַל-יְדֵי-זֶה תִּצְלִיחַ דְּרָכְךָ, כִּי כָּל שֶׁהָאָדָם בּוֹרַח מִכַּעַס,
מְקַפְּיוֹת וּמַעֲצָבָנוֹת, זֶה לוֹ יוֹתֵר "רוח נקי", וְזוֹכֶה
לְחַיּוֹת עוֹד בְּזֶה הָעוֹלָם חַיִּים אֲרָכִים, חַיִּים נְעִימִים,
כִּי כָּל מִי שֶׁמְאַרֵּךְ אֶף, זוֹכֶה לְמַדַּת הַסִּבְלָנוֹת, וּמְרוּיַח
בְּכֹל יוֹם "רוח נקי" הֵן בְּגִשְׁמִיּוֹת — בְּבְרִיאוֹת שֶׁלוֹ,
וְהֵן בְּרוּיַח-נִיּוֹת — כִּי זוֹכֶה לְהַשְׁגוֹת אֱלֹקוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, כִּי
אֵין לָךְ דְּבָר הַמוֹנֵעַ הַשְׁגוֹת אֱלֹקוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ כְּמוֹ הַכַּעַס
וְהַקְפִּיּוֹת וְהַעֲצָבָנוֹת; עַל-כֵּן שְׁמַע בְּקוֹלִי, אֶהוּבִי, בְּנֵי,
וְתִסְתַּכֵּל מֶה עָלֶיךָ לַעֲשׂוֹת בְּזֶה הָעוֹלָם עַל מְנַת שְׁתְּרוּיַח
"רוח נקי", וְאִזּוּ תִּתְקַיֵּם כָּל אֲשֶׁר נִאָּמַר כָּאֵן, וְתִצְלִיחַ
דְּרָכְךָ בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

תָּם וְנִשְׁלָם, שְׂבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם!

קונטרס

יש עתיד

יחדיר בטחון חזק בכל בר ישראל, שאין שום יאוש בעולם
כלל, ויש עתיד לכל אחד, ויגלה עצות נוראות ונפלאות
אין להתחזק בכל המצבים שבעולם.

*

בנוי ומיסד על-פי דברי
רבנו הקדוש והנורא, אור הגנוז והצפון,
בוצינא קדישא עלאה, אדוננו, מורנו ורבנו,
רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו.

ועל-פי דברי תלמידו, מורנו
הקדוש, אור נפלא, אשר כל רז לא אגיס ליה

רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו,

ומשלב בפסוקי תורה, נביאים, פתובים ומאמרי חכמינו
הקדושים מגמרא ומדרשים וזהר הקדוש.

*

הובא לדפוס על-ידי
חסידי ברסלב
עיה"ק ירושלים תובב"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר: צָרִיךְ כָּל בֶּר יִשְׂרָאֵל
לְדַעַת, כִּי יֵשׁ עֲתִיד לְכָל אֶחָד וְאֶחָד,
וְאִסּוּר לְפַל בְּדַעְתּוֹ כָּלֵל, וּמִכָּל שֶׁפֶן שְׂאִסּוּר
לְבַטֵּל אֶת זוּלָתוֹ, כִּי לְכָל אֶחָד וְאֶחָד
בְּזֶה הָעוֹלָם יֵשׁ עֲתִיד, וְאִסּוּר לְהִתְלוּצֵץ
מִשּׁוֹם בְּרִיָּה שְׁבַעֲוֹלָם, וְכֵן אִסּוּר לְהִתְלוּצֵץ
מִעֲצָמוֹ וּלְפַל בְּיֵאוּשׁ, כְּאִלּוּ כְּבָר אָבוּד,
אֲלֹא צְרִיכִים לְדַעַת, כִּי לְכָל אֶחָד וְאֶחָד
יֵשׁ עֲתִיד, וְגַם לוֹ יֵשׁ תְּמִיד עֲתִיד; אֲשֶׁרִי
מִי שְׂמִכְנִיס יְדִיעָה זֹו בְּלִבּוֹ, שְׂאִז יִכְבֵּד אֶת
עֲצָמוֹ וְיִכְבֵּד אֶת זוּלָתוֹ, כִּי הֵיֵאוּשׁ בָּא רַק
מִחֲמַת שְׂנֹדְמָה לוֹ שְׂאִין כְּבָר שׁוֹם עֲתִיד,
אֲבָל בּוֹ בְּרָגַע שְׂאָדָם יִדַע שְׂיֵשׁ עֲתִיד, יִכְבֵּד
אֶת כָּלֵם.

(אֲמֵרִי-מוֹהֲרָא"ש, חֶלֶק ב', סִימָן תְּקוּז)

קוֹנְטָרַס

יש עתיד

.א

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! רְאוּ לְחִזֵּק אֶת עֲצַמְכֶם בְּכָל
מָה שְׁעוֹבֵר עֲלֵיכֶם, וְתַמִּיד תִּזְכְּרוּ, כִּי לֹא לְעוֹלָם יִהְיֶה
לָכֶם חֲשׂוֹךְ כָּל-כָּף, כִּי עֲדִין יֵשׁ לָכֶם עֲתִיד, כִּי "אֵין לָךְ
אָדָם שְׂאִין לוֹ שְׁעָה" (אָבוֹת ד, ג), אֲבָל הַרְבֵּה מְאֹבְדִים
אֶת הַשְּׁעָה עַל-יַדֵּי דְחִיקַת שְׁעָה, כִּי בַשְּׁעָה שְׁעוֹבֵר
עֲלֵיהֶם אֵיזָה מִשְׁבֵּר אוֹ אֵיזוֹ צָרָה בְּחַיֵּיהֶם הַפְּרָטִיִּים,
אֵינָם יוֹדְעִים אֵיךְ לְהַחֲלִץ מִהַצָּרָה הַזֹּאת, וְעַל-כֵּן מִתְחִילִים
לְדַחֵק אֶת הַשְּׁעָה, וְכוּ בְּרָגַע שֶׁהֵם דוֹחֲקִים אֶת הַשְּׁעָה
— הַשְּׁעָה דוֹחֲקָתָם, כִּי כָל הַדוֹחֵק אֶת הַשְּׁעָה —
הַשְּׁעָה דוֹחֲקָתוֹ (בְּרִכּוֹת סד.), וְכָל הַנִּמְשָׁךְ אַחֵר הַצֶּעֶר
— הַצֶּעֶר נִמְשָׁךְ אַחֲרָיו, וְנוֹפְלִים בְּיָאוֹשׁ, וְהַיָּאוֹשׁ מְבִיא
לְדַבְּאוֹן, וְהַדַּבְּאוֹן הוֹרֵס אֶת כָּל חַיֵּי הָאָדָם, עַד שְׂאִינוֹ

מְסֻגָּל לַחֹשֶׁב יִשְׂרָאֵל — מֵהַיְהִיָּה, וְאִזּוּ הוּא אָבוֹד לְגַמְרֵי,
כִּי נִדְמָה לוֹ, שְׂאִין לוֹ כְּכֹר שׁוֹם עֵתִיד וְתִקְוָה בְּחַיָּיו.
וּבְאֵמֶת אֵין הַדְּבָר כֶּף, כִּי לְכָל אָדָם יֵשׁ הַמְּרִירוֹת
וְהַצְּרוֹת, הַיְסוּרִים וְהַהֲרַפְתָּקָאוֹת שְׁלוֹ, וּמֵהַ שְׂאֵנוּ רוֹאִים
שְׂבִנֵי-אָדָם מְצַלִּיחִים, זֶהוּ רַק מַחֲמַת תִּקְוָה וְחִזּוֹק וְאַמֶּץ
לְבָבָם, שְׂמַחֲזִיקִים אֶת עֲצָמָם בְּכָל מִינֵי חִזּוֹק, וְאוֹמְרִים
לְעֲצָמָם, כִּי עֲדִין "יֵשׁ עֵתִיד", וְאִסוּר לְהִתְיַאֵשׁ בְּשׁוֹם
פְּנִים וְאַפֶּן; וְעַל-כֵּן, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, תַּחַת אֲשֶׁר
תְּרִיבוּ בַּיְנֵיכֶם זֶה עִם זֶה, וְתֹאמְרוּ לְעֲצָמְכֶם: אָבֹד מְנוֹס
וְתִקְוָה מֵאַתָּנוּ, תֹּאמְרוּ: "יֵשׁ עֵתִיד", וְאֵין שׁוֹם יְאוֹשׁ
בְּעוֹלָם כָּלֵל, וְנִצָּא מֵהַצְּרָה הַמְּרָה וְהַפַּח הַזֶּה שְׂנַפְלָנוּ
אֵלֵיהֶם. וּבְזֶה שְׂתַתְּחִזְקוּ וְתִתְאַמְצוּ, תִּרְאוּ נִסִּים נִגְלִים
שְׂיַעֲשֶׂה עִמָּכֶם הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כִּי הַכֹּל תְּלוּי כְּפִי
שֶׁהָאָדָם מַחְדִּיר בְּעֲצָמוֹ אֶת אֲמַתַּת מְצִיאוֹתוֹ יִתְבַּרֵּךְ
בְּאֵמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ, לִידַע, לְהוֹדִיעַ וּלְהוֹדִיעַ,
אֲשֶׁר הוּא יִתְבַּרֵּךְ מִנְהִיג אֶת הָעוֹלָם בְּהַשְׁגָּחָה פְּרֻטִי
פְּרֻטִית, כִּי בְּאֵמֶת רַק הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מִנְהִיג אֶת
עוֹלָמוֹ, וְאֵף שְׂעוֹבְרִים צְרוֹת וַיְסוּרִים וּמְכַאוּבִים רַבִּים
מִבְּנֵי-אָדָם, צְרִיכִים לְדַעַת, אֲשֶׁר בְּכָל תְּנוּעָה וְתַנּוּעָה
שֶׁם אֵלוֹפוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְהַכֹּל בָּא מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵּךְ, וְכוֹנֵנֵתוֹ
יִתְבַּרֵּךְ הִיא רַק שְׂאָדָם יָשׁוּב אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ, עַל-כֵּן בְּשַׁעָה
שְׂעוֹבְרִים עֲלֵיכֶם מְרִירוֹת וְצְרוֹת, יְסוּרִים וְהַרְפַּתָּקָאוֹת,

ראו לברוך תכף-ומיד אליו יתברך, ותמשיכו על עצמכם
אמונה פשוטה בו יתברך ובטחון חזק, לידע שיש לכם
עתיד, ובודאי לא יעזב אתכם הקדוש-ברוך-הוא, אבל
העקר תלוי כפי מידת ההתחזקות שתכנס בכם. ואף
שאני יודע, בני ובנותי היקרים, בפעה שעוברת עליכם
מרירות ומרירות, צער ומכאובים, נדמה לכם כאלו
אבד מנוס ותקוה לגמרי, עם כל זאת אין זו עצה
להשפיל את עצמכם, וליאש אחד את זולתו, כאלו
אבד מנוס ותקוה, כי זו עצת הפסילים והפתאים אשר
מביאה את האדם לדכאון ולהתאבדות, רחמנא לישזבן,
אלא עקר חכמת החיים הוא לידע תמיד, ש"יש עתיד",
ואף שלכם עכשו חשך ומר, ואינכם רואים לפניכם
מאומה, רק חשך ומרירות, צרות ומכאובים, יסורים,
משפטים ודינים, עם כל זאת עליכם להתחזק בכל מיני
אפנים שבעולם, ולומר לעצמכם: "יש עתיד", ובעזרתו
יתברך נזכה לצאת מזה; וכזה שתחזקו ותאמצו אחד
את השני, על-ידי-זה באמת תזכו לצאת מהכל. אבל
העקר לקחת את עצמכם בידיכם, ולחדל לריב ביניכם,
כי הריב והמחלוקת דוחקים רגלי השכינה מן העולם,
כי אצלו יתברך מאד יקר השלום, כי לא מצא
הקדוש-ברוך-הוא כלי מחזיק ברכה לישראל אלא
השלום (עקצין ג, יב), וכשיש שלום בין איש לרעהו

ובין איש לאשתו ובין אדם לעצמו, על-ידי-זה זוכה
האדם לישוב הדעת, ואינו נופל לפאניקה וליאוש,
כאלו אבד מנוס ותקוה לגמרי, חס וחס לילה, וכאלו אף
פעם לא יראה אור בחייו, אלא אדרבה יראה שיש
תקוה ו"יש עתיד"; ולכן ראו, בני ובנותי היקרים,
לקחת את עצמכם בידיכם, ותראו איך שסוף כל סוף
הכל יתהפך לטובה.

ב.

בני ובנותי היקרים! העקר ראו להתחזק במדת
הבטחון והסבלנות, לסבל על כל מה שעובר עליכם,
ולבטח שיש לכם עתיד, ואף שאני יודע שמרב
צערכם הקשה שנסתבכתם עכשו בסבוך קשה עד מאד
במשפטים ובחובות, בצרות וביסורים ובהרפתקאות
גדולות, עם כל זאת עליכם להתחזק בסבלנות גדולה
לסבל על כל מה שעובר עליכם, ואל תפנסו לפאניקה,
ליאוש ולדכאון, אלא תחזקו איש את רעהו, ותאמרו
לעצמכם: "יש עתיד", וזה לא סוף העולם, כי סוף
כל סוף תראו ישועה גדולה, רק תבטחו בו יתברך.
כי באמת המאמין בו יתברך, אשר הוא יתברך מחיה
ומהיה ומקים את כל הבריאה כלה, ודומם, צומח,
חי, מדבר, הם עצם עצמיות חיות אלקותו יתברך,

על-ידי-זה יש לו עתיד גדול, כי העתיד של עם ישראל הוא האמונה בו יתברך, להאמין באין סוף ברוך הוא, שבודאי לא יעזב אותנו, ועל זה צריכים התחזקות חדשה בכל יום, הן לחזק את עצמו ולומר לעצמו בכל פעם: "יש עתיד", שאזכה לצאת מהצרות שלי, וזה לא סוף העולם, וכן לחזק אחד את השני במדת הבטחון והסבלנות, כי עקר התקנה והעתיד של האדם הוא רק על-ידי מדת הבטחון, לבטח בבטחון חזק בו יתברך שבודאי לא יעזב אותו, ואף שמרב קלקול מעשיו נדמה לו כאלו, חס ושלום, הקדוש-ברוך-הוא אינו רוצה לעזור לו, הכל רק דמיונות, כי באמת הוא יתברך אב הרחמן, ורוצה לעזור לכל אחד ואחד, העקר מה שהוא יתברך רוצה — שהאדם יבוא ויתפלל לפניו, ויפרש את כל שיחתו וכל מה שעובר עליו אליו יתברך כאשר ידבר איש אל רעהו והבן אל אביו, וגם על זה צריכים סבלנות גדולה, כי יש תפלה שנשמעת בשעה, יש תפלה שנשמעת ביום, יש תפלה שנשמעת בשבוע, יש תפלה שנשמעת בחדש, יש תפלה שנשמעת בכמה חודשים ויש תפלה שנשמעת בשנה, העקר צריכים להתחזק באמונה חזקה בו יתברך, ולבקש ולהתחנן ממנו יתברך, שיחוס וירחם עליו לצאת מהפח היקוש שנפל אליו, ויהיה עקשן גדול על זה, לבוא בכל פעם

מְחַדֵּשׁ אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, וּלְבַקֵּשׁ עַל כָּל פֶּרֶט וּפְרֵט שְׁצָרֶיךָ.
וְאֵזִי — כְּשֶׁתְּהִיּוּ בְּבִטְחוֹן חֶזֶק וְתִמְשִׁיכוּ בְּתַפְלָה, תִּרְאוּ
נִסִּים נִגְלִים שֶׁיַּעֲשֶׂה עִמָּכֶם הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְסוּף
כָּל סוּף תִּרְאוּ אֹר בְּקִצָּה הַמְּנַהֶרֶה, וְתִוְכַחוּ שֶׁיֵּשׁ לָכֶם
עֵתִיד.

ג.

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! רְאוּ לְחֶזֶק אֶת עֲצָמְכֶם בְּכָל
מִינֵי אָפְנִים שְׁבַעוּלִים, וְאֶפְלוּ שְׁכָבָר עָבַר עֲלֵיכֶם מֵה
שְׁעָבָר בְּחַיֵּיכֶם, עִם כָּל זֹאת עֲלֵיכֶם לְדַעַת, אֲשֶׁר אֵין
שׁוּם יְאוּשׁ בְּעוֹלָם כָּלֵל, וְתָמִיד יְכוּלִים לְחֹזֵר אֵלָיו
יִתְבַּרְךָ, וְאֶפְלוּ שְׁנַפְלָתָם בְּעַמְקֵי עַמְקִים בְּשֵׁאוֹל תַּחֲתִית
וּמִתַּחֲתִיו, וְהִתְלַכְלַכְתֶּם בְּמָה שֶׁהִתְלַכְלַכְתֶּם — בְּכָל
מִינֵי חֲטָאִים וְעוֹנוֹת וּפְשָׁעִים, רַחֲמָנָא לִישׁוּבְךָ, וּנְפִלְתֶם
בְּעַמְק בּוֹר וְדוּת, עִם כָּל זֹאת עֲלֵיכֶם לְדַעַת, כִּי גְדוּלָה
רַחֲמָנוּתוֹ יִתְבַּרְךָ, וְהוּא צוּפָה וּמַבִּיט עַד סוּף כָּל הַדּוֹרוֹת,
שְׁכָל בֵּר יִשְׂרָאֵל יָשׁוּב אֵלָיו; כִּי בְּאַמֶּת אֵין שׁוּם מְצִיאוֹת
בְּלַעֲדָיו יִתְבַּרְךָ כָּלֵל, וְהוּא יִתְבַּרְךָ מְחִיָּה וּמְהִיָּה וּמְקִיָּם
אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה, וְדוּמָם, צוּמַח, חֵי, מְדַבֵּר — הֵם
עֲצָם עֲצָמִיּוֹת חַיּוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבַּרְךָ, וְהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
בְּרָא אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה בְּבַחֲחִינַת 'יֵשׁ' וּבְבַחֲחִינַת 'אֵין'; הֵינוּ
שְׂמַצֵּד אֶחָד יֵשׁ מְצִיאוֹת הַבְּרִיאָה: דוּמָם, צוּמַח, חֵי,

מְדַבֵּר, מְצִיאֹת בְּפָנָי עֲצָמָה, וְשֵׁם יֵשׁ כָּל מֵינֵי תְּאוֹת
רְעוֹת וּמִדּוֹת רְעוֹת וְלִכְלוּכִים וְזֶהְמָה שֶׁל כָּלֵל אַמּוֹת
הָעוֹלָם, וְנִכְשָׁלִים עַל יָדָם בְּכָל מֵינֵי חֲטָאִים וְעוֹנוֹת
וּפְשָׁעִים, רַחֲמָנָא לִישְׁזֹבֵן, עַד שֵׁישׁ בְּנֵי-אָדָם שֶׁנִּפְּלוּ כָּל-
כָּף בְּעַמְּקֵי עַמְּקֵים בְּשָׂאוֹל תַּחֲתִית וּמִתַּחֲתִיו, וְהִתְלַכְּלוּ
כָּל-כָּף בְּחֲטָאִים וְעוֹנוֹת וּפְשָׁעִים, עַד שֶׁנִּפְּלוּ בִּיאֹשׁ
עָצוּם, וְאִינָם רוֹאִים מְאוּמָה רַק אֶת הַגִּשְׁמִיּוֹת וְאֶת
הַיֵּשׁ שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, וְנִתְקוּ אֶת עֲצָמָם לְגַמְרֵי מִמֶּנּוּ
יְתַבְּרֵךְ, עַד שֶׁחֹשְׁבִים כְּאֵלוּ כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה מִתְּנֵהֶלֶת
מֵעֲצָמָה, חֵס וְשָׁלוֹם. וְלִהְפוּךְ — הַבְּרִיאָה מִתְּנֵהֶגֶת
גַּם בְּבַחֲיַנֵּת 'אַיִן', הֵינּוּ שֶׁהוּא יְתַבְּרֵךְ גְּנוּז וּמִסְתָּר בְּכָל
תְּנוּעָה וּתְנוּעָה, כִּי בְּכָל פֶּרֶט וּפְרֵט מֵעֶסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה,
שֵׁם אֱלוֹפוֹ שֶׁל עוֹלָם גְּנוּז, כִּי הוּא יְתַבְּרֵךְ מְחִיָּה וּמְהִיָּה
וּמְקִיָּים אֶת כָּל הָעוֹלָם כְּלוּ, וְאַפְּלוּ בְּמִקּוּמוֹת הַמְטַנְּפִים,
גַּם שֵׁם הוּא יְתַבְּרֵךְ מִסְתָּתֵר, וְלִכֵּן כְּשֶׁאָדָם מִתְּחִיל
לְחַפֵּשׂ אַחֲרָיו יְתַבְּרֵךְ, וּמוֹסֵר אֶת נַפְשׁוֹ לְשׁוֹב בְּתִשׁוּבָה
אַמְתִּית, וּמִתְּחִיל לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ 'אֵיהָ מְקוֹם כְּבוֹדוֹ',
אֵיהָ הַמְּקוֹם שֶׁאוּכַל לְמַצֵּא אוֹתוֹ יְתַבְּרֵךְ, וְצוּעֵק וּמְבַקֵּשׁ
וּמִתְחַנֵּן אֵלָיו יְתַבְּרֵךְ, שֶׁיַּחֲוֶס וְיִרְחַם עָלָיו, שֶׁיִּזְכֶּה לְצֵאת
מֵהַפֶּח הַיְקוּשׁ שֶׁנִּפְּל לְתוֹכוֹ, מֵהַחֲשֵׁךְ וְהַזְּכֵל שֶׁנִּשְׁתַּקַּע
שֵׁם, וְצוּעֵק כָּךְ יָמִים וְשָׁנִים: "רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, תּוֹצִיא

אותי מכאן, רבוננו של עולם, תתגלה אלי", על-ידי-זה
זוכה לראות את ה'אין' שבתוך ה'יש'.

ולכן עליכם לדעת, בני, ובנותי היקרים, אפלו
שאתם כבר כמו שאתם, עדין יש לכם עתיד, אם תחזרו
בתשובה שלמה אליו יתברך, ותנתקו את עצמכם מכל
הרע והחשך שהייתם שם עד עתה, ותקבלו על עצמכם
בקבלה חזקה לא לשוב אל הזהמה והזבל שהייתם
שם, על-ידי-זה יאיר עליכם אור נורא ונפלא מאד,
כי ה'אין' סוף ברוך הוא התלבש ב'יש' של העולם
הזה, ותראו שיש לכם עתיד, ועדין יכולים לשוב אליו
יתברך. כי הוא יתברך רוצה בתשובת הרשעים, ואינו
חפץ במיתתם, ואף שאנו רואים שעוברים בזה העולם
כל-כף הרבה צרות, כל-כף הרבה יסורים וכל-כף הרבה
מרירות, בני-אדם סובלים כל מיני מרירות שבעולם,
ולא יכולים להפטר מזה, הכל מרב רחמנותו יתברך,
כי הוא יתברך רוצה שבני-אדם ישובו אליו, אף אינו
יכול להשיב את בריותיו אליו, אלא על-ידי שמכה
אותם כל אחד בבחינתו, יש שמכה אותו בדבר קטן,
ויש שמכה אותו בדבר יותר גדול, ויש שמכה אותו
בדבר גדול עד מאד, כי לכל אחד הוא נותן מכה
כזו שתכאב לו; ועל-כן מי שזוכה לישוב דעת אמתית,

וְיִודַע שְׁכָל מַכָּה וּמַכָּה שְׁמֻקְבָּלִים מְלַמְעָלָה — הַכֹּל
 מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵךְ, כִּי אֵין אָדָם נוֹקֵף אֶצְבָּעוֹ מְלַמְטָה, אֶלָּא
 אִם-כֵּן מְכַרִּיזִין עָלָיו מְלַמְעָלָה (חֲלִין ז:), וְכֹל שְׁפָן וְכֹל
 שְׁפָן כְּשֶׁעוֹבֵר עָלָיו אֵיזָה מִשְׁבֵּר בְּחַיִּים, הוּא יוֹדַע וְעַד,
 אֲשֶׁר זֶה רַק מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵךְ, וְהוּא תִּכְף-וּמִיד נִתְעוֹרֵר
 עַל-יְדֵי-זֶה וְשָׁב בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, עַל-יְדֵי-
 זֶה זוֹכָה לְהִמְתִּיק אֶת כָּל הַצָּרוֹת וְהַמְרִירוֹת, הַיְסוּרִים
 וְהַהֲרַפְתָּקָאוֹת שְׁעוֹבְרִים עָלָיו, וּמֵה'יֵשׁ' נִתְבַּטַּל וְרוֹאֶה
 אֶת ה'אֵין' — הָאֵין סוֹף בְּרוּךְ הוּא, אֲבָל אִם אֵין הָאָדָם
 זוֹכָה לְרֵאוֹת תִּכְף-וּמִיד אֶת הָאֵין סוֹף בְּרוּךְ הוּא בְּתוֹךְ
 הַיֵּשׁ, עַל-יְדֵי-זֶה בְּהִכָּרַח שְׁיַעֲבֹרוּ עָלָיו כָּל מִינֵי צָרוֹת
 וַיְסוּרִים, כָּל מִינֵי קִטְנוּת וּמְכַאוּבִים, וְהוּא סוֹבֵל יְסוּרֵי
 תִּפְת, וְאֵינוֹ יְכוּל לְצֵאת מִשָּׁם.

וְעַל-כֵּן רָאוּ, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, לְשׁוֹב בְּתִשׁוּבָה
 שְׁלֵמָה, וְתָרְאוּ מַה לְפָנֵיכֶם, תְּאַמִּינוּ לִי, שְׁיֹתֵר טוֹב
 לְהַרְגִּיל אֶת עֲצַמְכֶם לְדַבֵּר עִמוֹ יִתְבַּרֵךְ כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ
 אֶל רֵעֵהוּ וְהִבֵּן אֶל אָבִיו, וְתִבְקְשׁוּ וְתִתְחַנְּנוּ מִלְּפָנָיו
 יִתְבַּרֵךְ בְּכָל יוֹם וַיּוֹם: "רְבוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אָבִי שֶׁבְּשָׂמַיִם,
 חוּס וְחַמַּל עָלַי, וְזַפְנֵי לְצֵאת מֵהַחֶשֶׁךְ וְהַרַע שֶׁנִּפְלַתִּי
 לְשָׁם, עַד שֶׁנִּדְמָה לִי כְּאֵלוֹ יֵשׁ מְצִיאוֹת בְּלַעֲדִיךָ, וְשִׁכַּחְתִּי
 לְגַמְרֵי מֵהָאֵין סוֹף בְּרוּךְ הוּא, וְלָכֵן עֲזַרְנִי שְׁאַזְכֶּה לְרֵאוֹת

תמיד רק את ה'אין' שבתוך ה'יש', ועל-ידי-זה תזכו להכליל באין סוף ברוך הוא, ותרגישו כל מיני ערבות ונעם בחייכם. ועל-כן עליכם לדעת, בני ובנותי היקרים, כי עדין "יש עתיד", ואסור להתיאש, ואפלו שאתם נמצאים עכשו במצב כזה, שנדמה לכם כאלו אבד מנוס ותקוה מכם, ונפלתם בחשך ורע כזה, שאף פעם לא תצאו ממנו, תדעו, שהכל בשביל הבחירה והנסיון, כי הוא יתברך רוצה שכל בריותיו יזכו להשיג את אמתת מציאותו יתברך, יזכו לראות את ה'אין' שבתוך ה'יש', שזה תכלית הבריאה, שיזכו לראות את השגת אלקותו יתברך בתוך כל פרט ופרט מהבריאה. ולכן ראו, בני, ובנותי היקרים, להתחזק ולהתאמץ בכל מיני אפנים שבעולם, ותדעו אשר עדין יש לכם עתיד, ואסור להתיאש אפלו במצבים הקשים ביותר, ואז אם תחזיקו מעמד ומצב, תראו שהקדוש-ברוך-הוא לא יעזב אתכם, ותזכו להכליל באין סוף ברוך הוא, אשר זוהי התכלית שבכל התכליתות.

ד.

בני ובנותי היקרים! ראו לחזק את עצמכם בכל מיני אפנים שבעולם, ותאמינו שיש לכם עדין עתיד גדול, ואסור ליאש את עצמכם בשום פנים בעולם,

וְאֵף שְׁאֲנִי יוֹדֵעַ שְׂכָבָר עֵבֶר עֲלֵיכֶם בְּזֶה הָעוֹלָם מֵהַ
 שְׂעֵבֶר, וְכֹל-כֵּן נִפְלְתֶם וְנִתְרַחֲקֶתֶם מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, עַד
 שְׁמֵר וְחֹשֶׁף לָכֶם, וְנִדְמָה לָכֶם, שְׂאֵף פַּעַם לֹא תוּכְלוּ
 כָּבֵר לַחֲזוֹר אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְאֵף פַּעַם לֹא תוּכְלוּ לְצִאת
 מִמְּרִירֵי־וַתִּיכֶם וּמְצֻרוֹתֵיכֶם שְׁעוֹבְרוֹת עֲלֵיכֶם בְּגִשְׁמִיּוֹת
 וּבְרוּחַנִּיּוֹת, עִם כָּל זֹאת עֲלֵיכֶם לְדַעַת, כִּי עַדִּין "יֵשׁ
 עֵתִיד" גָּדוֹל לָכֶם, אִם רַק תִּקְחוּ אֶת עֲצֻמְכֶם בְּיַדְיְכֶם,
 וְתִרְגְּלוּ אֶת עֲצֻמְכֶם לְדַבֵּר עִמוֹ יִתְבָּרֵךְ כַּאֲשֶׁר יִדְבֹר
 אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וְהִבֵּן אֶל אָבִיו, הִינּוּ שְׂתִלְכוּ בְּמִקוֹם
 שְׂאִין שֵׁם בְּנֵי-אָדָם, וְתִפְרְשׁוּ אֶת שִׁיחַתְכֶם, בְּשִׁפְתַי הָאֵם
 שְׁלָכֶם, וְתִדְבְּרוּ וְתִשְׁיַחוּ עִמוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְתִצְעֲקוּ וְתִבְכוּ
 לְפָנָיו יִתְבָּרֵךְ, שְׁיַחוּס וִירַחֵם עֲלֵיכֶם וְיִתְגַּלֶּה אֲלֵיכֶם, וְאִז
 בְּמִשְׁךְ הַזְּמַן — אִם תִּהְיוּ עֹקְשָׁנִים גְּדוֹלִים בַּדָּבָר, תִּרְאוּ
 נוֹרְאוֹת נִפְלְאוֹת שְׁיַעֲשֶׂה עִמְכֶם הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא; כִּי
 בְּאֵמַת תְּפִלָּה הִיא הַשַּׁעַר וְהַפֶּתַח לְהַכְּנִס אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ,
 וּמִי שֶׁנִּפְלַח בְּחֹשֶׁף וּבְתַרְדֵּמָה, וְנִתְלַכְּלוּ בְּמָה שֶׁנִּתְלַכְּלוּ
 — בְּחֻטָּאִים וְעוֹוֹנוֹת וּפְשָׁעִים, עָלָיו לְדַעַת, כִּי אִי
 אֶפְשָׁר לְצִאת מִכָּל זֶה, כִּי אִם עַל-יַדֵּי רַבּוּי תְּפִלָּה
 וּבִקְשָׁה וְשִׁיחָה בֵּינוּ לְבֵין קוֹנּוֹ, שְׁיִהְיֶה חֲזַק וְאִמִּין בְּזֶה
 מְאֹד מְאֹד, וְאֵף שֶׁבְּתַחֲלָה יִדְמָה לוֹ כִּאֲלוֹ מְדַבֵּר אֶל
 הַקִּיר, חֶסֶם וְשִׁלּוּם, וּכְאֲלוֹ אֵין מִי שְׁשׁוֹמֵעַ אוֹתוֹ, עִם כָּל
 זֹאת עֲלֵיכֶם לְדַעַת, כִּי הוּא יִתְבָּרֵךְ אֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא,

ואין שום מציאות בלעדיו כלל, והוא יתברך מחיה
 ומנהיג ומקים את כל הבריאה כלה, ודומם, צומח,
 חי, מדבר — הם עצם עצמיות חיות אלקותו יתברך,
 וכל דבור ודבור שמדברים עמו יתברך נשמע ונתקבל;
 כי כל דבור ודבור הוא כלי להמשיך את שכינת עזו
 יתברך, ובזה שהאדם חוטא, הוא מגרש ממנו את
 שכינת עזו יתברך, ונתקררת ונחשכת אצלו האמונה
 הקדושה, עד שיש בני-אדם שכל-כף נפלו ונתרחקו
 ממנו יתברך, עד שנדמה להם כאלו "עזב ה' את
 הארץ" (יחזקאל ח, יב), חס ושלום, והכל טבע גמור,
 וכאלו רק הגויים ואמות העולם משתלטים בעולם,
 שזהו כלל הגליות, שאדם נפול כל-כף בדעתו, עד
 שלומד ממצעי הגויים, שהם השקוף, תעוב, זהום,
 נאוף ולכלוך, שמתנהגים הגויים, ומתלמדים מהם
 ועושים כמהם, ודבר זה עוקר לגמרי את האדם ממנו
 יתברך, ונחשכת ממנו האמונה הקדושה לגמרי, עד
 שחושב כאלו אבד מנוס ותקוה ממנו לגמרי; כי כל בר
 ישראל שרשו הוא מאין סוף ברוך הוא, והוא בעצמו
 חלק האמונה הקדושה שהיא השכינה הקדושה, אבל
 כשאדם חוטא, ובפרט שעובר עוונות וחסאים ופשעים
 של נאוף, גנבות וגזלות, אכילת טרפות ונבלות, חלול
 שבת וכל שאר מיני עברות שבעולם, זה בעצמו מקרר

ומחשיך מִמֶּנּוּ אֶת הָאֱמוּנָה הַקְּדוּשָׁה. וַיֵּשׁ בְּנֵי-אָדָם
 שֶׁנִּפְּלוּ כָל-כֶּף, עַד שֶׁנִּדְמָה לָהֶם כְּאִלוֹ הַכֹּל טַבַּע, וּכְבָר
 אִף פַּעַם לֹא יוּכְלוּ לְצַאת מִהַצֵּעַר וּמֵהִיסוּרִים שֶׁנִּסְתַּבְּכוּ
 בָּהֶם. וּבִאֲמַת הַכֹּל פִּתּוּי הַיֵּצֵר, כִּי לְכֹל בַּר יִשְׂרָאֵל
 "יש עתיד" עֲדִין, מֵאַחַר שֶׁנִּשְׁמְתוּ בַעֲצָמָה הִיא חֵלֶק
 אֱלֹהִים מִמַּעַל (עֵין זֶהר ח"ג כט:), אִךְ צָרִיךְ לַעֲסֹק הַרְבֵּה
 בַּתְּפִלָּה וּבִקְשָׁה לְדַבֵּר וּלְשׁוּחַ אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, שִׁיחֹס
 וִירַחֵם עָלָיו, שִׁיזַכֶּה לְהַחְזִיר אֶת נִשְׁמָתוֹ לְשִׁרְשָׁה, וְיִזְכֶּה
 לְהַדְבִּיק אֶת נִשְׁמָתוֹ אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, וּכְפִי שֶׁמֵרְבֵּה הָאָדָם
 בַּתְּפִלָּה וּבִקְשָׁה, תַּחֲנֹה וְצַעֲקָה אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, עַל-יְדֵי-זֶה
 לֹאט לֹאט מוֹרִיד מִמֶּנּוּ כָּל מִינֵי חִלּוּדָה שֶׁנִּדְבְּקוּ בוֹ,
 וְזוּכָה לְהַדְבִּיק נִשְׁמָתוֹ בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא; וְעַל-כֵּן
 רְאוּ, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, כִּי יֵשׁ לָכֶם עֲדִין עֵתִיד,
 וְאַסוּר לָכֶם לְהִתְיַאֵשׁ בְּשׁוּם פְּנִים וְאִפֶּן, וְאַפְלוּ שֶׁקְשָׁה
 וְכִבֵּד לָכֶם בְּחַיִּים מְאֹד מְרֹב צְרוּת וּמְרִירוֹת שֶׁאַתֶּם
 סוּבְלִים בְּבֵיתְכֶם — מְכֶם וּמַעֲצָמְכֶם, וּמֵהַמְשַׁפָּחָה —
 מֵהַקְּרוֹבִים וְהַרְחוֹקִים, וְעוֹבְרֹת עֲלֵיכֶם מְרִירוֹת דְּמְרִירוֹת,
 צְרוּת וְיִסוּרִים וּמְכַאוֹבִים קָשִׁים וּמְרִים, וּנְפִלְתֶם בְּחֹבוֹת
 עֲצוּמִים, עַד אֲשֶׁר אַתֶּם שְׁקוּעִים בְּבוֹץ גְּדוֹל, וְקָשָׁה וְכִבֵּד
 לָכֶם לְהֶאֱמִין שֶׁפַּעַם תִּהְיֶה לָכֶם תִּקְוָה. וְכֹל-כֶּף נִפְלְתֶם
 בְּיָאוֹשׁ, עַד שֶׁנִּכְנְסוּ בְּלִבְכֶם מַחְשְׁבוֹת שֶׁל הַתְּאֵבָדוֹת,
 רַחֲמָנָא לִישׁוּבָן. אִךְ עֲלֵיכֶם, לְדַעַת כִּי הוּא יִתְבַּרְךָ אֵין

סוף בְּרוּךְ הוּא, וּמְרַחֵם עַל בְּרִיּוֹתָיו, הוּא רַק רוֹצֵה שְׂאֵדָם יִפְנֶה אֱלֹו, וַיִּתְחִיל לְדַבֵּר עִמּוֹ כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וְהִבִּין אֶל אָבִיו, וּכְפִי שְׂאֵדָם חָזַק בְּעִבּוּדָה הַקְּדוּשָׁה הַזֶּה, כְּמוֹ-כֵן זוֹכָה בְּאַמַּת לְעַקֵּר אֶת עֲצֻמוֹ מִהֲרַע וְהַחֲשֹׁךְ, וְזוֹכָה לְהַדְבִּיק אֶת עֲצֻמוֹ בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא.

לְכֵן רְאוּ, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, לְבַל תִּיאָשׁוּ עֲצֻמְכֶם בְּשׁוּם פְּנִים וְאַפֵּן מִכָּל מָה שְׁעוֹבֵר עֲלֵיכֶם, רַק הִרְגִּילוּ אֶת עֲצֻמְכֶם לְשׁוּחַ וּלְסַפֵּר לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ אֶת כָּל אֲשֶׁר עִם לְבַבְכֶם, וְתִלְכוּ לְמָקוֹם פְּנוּי שְׂאֵין שָׁם בְּנֵי-אָדָם, וְשָׁם תַּעֲמְדוּ וְתִשְׁיַחוּ וְתִסְפְּרוּ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ אֶת כָּל אֲשֶׁר עִם לְבַבְכֶם, וְאַף שְׁבַתְחִלָּה יְדַמָּה לָכֶם שְׂאֵין אֵף אֶחָד שׁוֹמֵעַ אֶתְכֶם, וְכָל דְּבוּר וְדְבוּר שְׁתּוֹצִיאוּ מִפִּיכֶם יְבוֹא לָכֶם בְּמִסְרֹוֹת נֶפֶשׁ גְּדוּלָה מְאֹד, כִּי תַחֲשְׁבוּ וְתִדְמֹו לְעֲצֻמְכֶם כְּאֵלוֹ זֶה לְרִיק, וּכְאֵלוֹ אַתֶּם מְדַבְּרִים, חֵס וְשָׁלוֹם, אֶל הַקִּיר, אֵף לֹא-כֵן הוּא, תִּדְעוּ, אֲהוּבֵי, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, כִּי יֵשׁ לָכֶם עֵתִיד, כִּי הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נִמְצָא שָׁם אַתְּכֶם, עִמְכֶם וְאַצְלָכֶם, וַיְמָה שְׂאֵינְכֶם זוֹכִים לְרְאוֹתוֹ, זֶהוּ מֵרֵב עֲוֹנוֹתֵיכֶם וְחַטָּאֵיכֶם וּפְשָׁעֵיכֶם, שְׁנַתְּלַלְכֶתֶם זֶה יָמִים וְשָׁנִים, עַל-יְדֵי זָבָל וְזֶהְמָה שֶׁל תַּאֲוֹת נְאוּף וְחִלּוּל שְׁבַת-קֹדֶשׁ, רַחֲמָנָא לִישׁוּבָן, וְאַכִּילַת טְרֵפוֹת

ונבלות שפטמתם את עצמכם ימים ושנים, וזה אשר
 טמטם את מחכם ודעתכם, עד שנדמה לכם שאבד
 מנוס מכם לגמרי. ולכן ראו, בני ובנותי היקרים, לא
 להיות בטלנים, רק תברחו עכשו למקום פנוי שאין
 שם בני-אדם, ותספרו את כל אשר עם לבבכם אליו
 יתברך, ועל-ידי-זה תזכו שסוף כל סוף תוכלו לנתק
 עצמכם מהרע והחשוף שנפלתם לשם, ותראו שעדין
 "יש עתיד", ואסור ליאש עצמכם בשום פנים ואפן, כי
 כל זמן שאדם חזק ואמיץ בידיעה זו, שכל מה שיעבר
 עליו "יש עתיד", ואין לו מה להתיאש כלל, זה עקר
 מעלת נשמות ישראל, שאף שעוברים עליהם כל מיני
 צרות ויסורים, כל מיני גליות, הריגות ושמד, מיתות
 משנות, מיתות אכזריות מגויים טמאים, עם כל זאת הם
 מחזיקים מעמד, כי כל בר ישראל הוא שרש באמונה
 הקדושה, שהיא השכינה, ובפנימיות לבבו יודע שיש
 לו עתיד, ועל-כן אינו עוזב את עצמו בשום פנים
 ואפן, וזוכה לרוץ אתריו יתברך בכל כחותיו, וכן כל
 ישראל, כל מה שרק עובר עליהם ברוחניות ובגשמיות,
 הם בורחים אליו יתברך, וצועקים ומבקשים ומתחננים
 מלפניו יתברך, שיחוס וירחם עליהם, ועל-ידי-זה דיקא
 נכנס בהם בטחון חזק, לידע ולהודיע ולהודע אשר אין
 שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, ועדין "יש עתיד"

גדול להם, וזה אשר מחזיק את כלל ישראל במשך כל ימי גלותנו.

ועל-כן ראוי, בני ובנותי היקרים, גם עכשו לא לעזוב את עצמכם בשום פנים ואפן, ואף שנדמה לכם כאלו אף פעם לא תצאו מהפח היקוש הזה שנפלתם אליו, תדעו שזה מחמת היצר הרע והסמ"ך-מ"ם שמסבבים אתכם לגמרי, ומעלימים ומסתירים ומכסים מכם את אמתת מציאותו ותברך, ואם תהיו חזקים בעבודה הקדושה הזו — לדבר ולצעק, לבקש ולהתחנן מלפניו ותברך, שיחוס וירחם עליכם לצאת מהפח היקוש הזה, אז תראו שסוף כל סוף תבקענה כל החומות שסבבו סביבכם היצר הרע והסמ"ך-מ"ם, ויבקעו בתוך החשך דרך ופתח שדרכו יפנס גם לכם איזה אור, ותרוצו ותדדפו אחר האור אין סוף הזה, וכפי שתרוצו ותברחו יותר ויותר אחר האין סוף ברוך הוא, כמו-כן יתגלה לכם יותר ויותר גלוי אלקותו ותברך, עד שברב הימים והשנים על-ידי שתמידו ותתעקשו בעקשנות גדולה, ותתמידו בהתמדה רבה בתפלה ושיחה בינכם לבין קונכם, אז יפתח לכם מחכם ודעתכם ולבכם, ותשיגו שכל הבריאה כלה היא לבוש לגבי האין סוף ברוך הוא, ואין שום יאוש בעולם כלל, ועדין "יש עתיד"

גָּדוֹל לָכֶם, עַל-כֵּן אֵל תִּיַאֲשׁוּ עֲצָמְכֶם בְּשׁוֹם פְּנִים וְאַפָּן.
וְאִם תִּלְכוּ בְּדֶרֶךְ זֶה, אַז תִּצְלִיחוּ דַרְכְּכֶם כָּל יְמֵי חַיֵּיכֶם;
אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁמְכַנִּים דְּבוּרִים אֵלָיו בְּתוֹךְ לְבוֹ, וְאַז טוֹב לוֹ
כָּל הַיָּמִים.

ה.

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! רְאוּ לְחִזְק אֶת עֲצָמְכֶם בְּכָל
מָה שֶׁעוֹבֵר עֲלֵיכֶם בֵּין בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבֵין בְּרוּחָנִיּוֹת, וְהֶעֱקַר
בְּזֶה הָעוֹלָם הוּא הַהֲתַחֲזָקוֹת, כְּפִי שֶׁאָדָם מְחִזֵּק אֶת עֲצָמוֹ
כְּמוֹ-כֵן זוֹכֶה לְהִצְלִיחַ לְעֵבֵר אֶת זֶה הָעוֹלָם בְּשָׁלוֹם,
בְּאַהֲבָה וּבְנֵעָם, כִּי עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד עוֹבֵר בְּזֶה הָעוֹלָם
בְּכָל יוֹם צָרוֹת וְיִסּוּרִים, מְחַלְקֵת וּמְרִיבוֹת, עַד שֶׁאֵין לָהּ
אָדָם שֶׁלֹּא יַעֲבֹר עָלָיו אֵיזָה מְשֻׁבָּר בְּחַיִּים, וְאֵין לָהּ יוֹם
שֶׁלֹּא יִהְיֶה בוֹ אֵיזָה בְּלִבּוֹל אוֹ אֵיזָה בְּטוֹל (עֵין מְדַרְשׁ
שׁוֹחֵר טוֹב, תְּהִלִּים קִיט, טו), אֵיזוֹ מְחַלְקֵת אוֹ אֵיזָה הַפְּסֹד
אוֹ אֲכֻזָּבָה — מְמַנּוּ בְּעֲצָמוֹ, אוֹ מְאַשְׁתּוֹ, אוֹ מִלְדָּיו, אוֹ
מְשַׁכְּנּוֹ, אוֹ מִהַקְרוֹבִים, וְזֶה אֲשֶׁר מְמַרֵּר אֶת חַיֵּי הָאָדָם
בֵּין בְּגִשְׁמִי וּבֵין בְּרוּחָנִי; כִּי אֵי אֶפְשֶׁר לְהַחֲזִיק מֵעַמֵּד
אֲלֵא כְּשִׁזּוֹכֶה לְחִזְק אֶת עֲצָמוֹ, וּלְהַחֲדִיר בְּעֲצָמוֹ אֲשֶׁר אֵין
שׁוֹם מְצִיאוֹת בְּלִעְדָּיו יִתְבָּרֵךְ כָּלֵל, וְהוּא יִתְבָּרֵךְ מְחִיָּה
וּמְהִיָּה וּמְקִיָּים אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה, וְדוּמָם, צוּמָח,
חֵי, מְדַבֵּר — הֵם עֲצָם עֲצָמִיּוֹת חֵיּוֹת אֲלֻקִּיּוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ,

וְכֹל מֵה שְׁאֵדָם מְכַנִּים בְּעֵצְמוֹ יְדִיעוֹת אֵלוֹ, עַל-יְדֵי-זֶה
 זוֹכֶה לְחִזְק עֵצְמוֹ יוֹתֵר וְיוֹתֵר, כִּי עָקֵר הֵהֱתַחֲזְקוֹת הִיא
 רַק עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה הַקְּדוּשָׁה, שְׁאֵדָם מֵאֲמִין בְּאֱמוּנָה
 פְּשוּטָה, בְּאֱמוּנָה בְּרוּרָה וּמְזַכֶּכֶת, בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ, וְזֶה מֵה
 שְׁמַחְדִּיר בּוֹ אֲשֶׁר "יֵשׁ עֵתִיד", וְאֶסוּר לְהִתְיַאֵשׁ בְּשׁוּם
 פְּנִים וְאֶפֶן. וְכִמוֹ שְׁאֵמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים: אֶפְלוּ חָרַב
 חֲדָה מִנַּחַת עַל צְוָאָרוֹ שֶׁל אָדָם, אֶל יִמְנַע עֵצְמוֹ מִן
 הַרְחָמִים (בְּרֻכּוֹת י.), כִּי רַחֲמִים מוֹעִילִים תָּמִיד, וּפּוֹעֲלִים
 אֲצִלוּ יִתְבַּרֵּךְ כָּל מֵה שְׁרוּצִים (וְעֵינִן סִפְרֵי וְאֶתְחַנֵּן ג, כו),
 הָעָקֵר שְׁיִהְיֶה בְּלֵב אֲמֵת, לֵב אֶחָד, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב (תְּהִלִּים
 קמ"ה, יח): "קָרוֹב הַיְיָ לְכֹל קִרְאִיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאוּהוּ
 בְּאֵמֶת", כִּי כְּשֵׁאֵדָם מְרַגֵּיל אֶת עֵצְמוֹ לְדַבֵּר עִמוֹ יִתְבַּרֵּךְ,
 וּלְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן עַל נַפְשׁוֹ, וְשׂוֹאֵל מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵּךְ כָּל
 מֵה שֶׁהוּא רוֹצֶה, וְאֵינִן לוֹ שׁוּם כְּוִנוֹת אַחֲרוֹת — רַק
 לְהִוָּשֵׁעַ, אֲזַי אֵינּוּ זֶז מִשֵּׁם עַד שֶׁהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עוֹזֵר
 לוֹ, כִּי אֲצִלוּ יִתְבַּרֵּךְ מְאֹד מְאֹד חֲשׂוּבָה תְּפִלָּה וּבִקְשָׁה,
 שֶׁהָאָדָם יִרְגִיל אֶת עֵצְמוֹ לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵּךְ כָּל דְּבָר
 שְׁצָרִיף בְּלִשׁוֹן שֶׁהוּא רַגִּיל בָּהּ.

וְעַל-כֵּן, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְיָרִים, אִם נִקְלַעְתֶּם לְאִיזוֹ
 צָרָה, חֵס וְשָׁלוֹם, אוֹ יֵשׁ לָכֶם אִיזוֹ אַכְזָבָה, אוֹ אִיזוֹ
 מְרִיבָה, אוֹ אִיזוֹ מִחֻלְקָת, אוֹ אִיזָה בְּלָבוֹל שָׁרֵק יִהְיֶה,

תכף-ומיד הרגילו את עצמכם לפנות רק אל הקדוש-
 ברוך-הוא, אשר הוא יתברך שומע תפלת כל פה,
 ויתבקשו ויתחננו ממנו יתברך, כל מה שאתם צריכים,
 ועל-ידי תפלה עליכם לדעת אשר "יש עתיד", כי הוא
 יתברך שומע תפלת כל פה, ואם האדם בא אליו ומבקש
 ומתחנן ממנו יתברך, אזי הקדוש-ברוך-הוא בודאי לא
 יעזב אותו. אך עקר הצרה היא שבעת שעוברים על
 האדם כל מיני צרות ובעיות, כל מיני מרירות וחשכות,
 אזי נתעקם לבבו לגמרי, ונחלשת דעתו ונופל בעיני
 עצמו, ובא לידי ספקות (שמות יו, ז): "היש הוי"ה", וזה
 בעצמו מקררו ומחלישו מעבודת התפלה. ותכף-ומיד
 כשאדם חושב שיכול להושע בלי תפלה ובקשה, וכאלו
 ישועתו תלויה ביד עצמו, ואינו צריך, חס ושלום, את
 הקדוש-ברוך-הוא, אזי נכון יהיה לבו ובטוח, שלא
 רק שישאר בחשך ובצרה שלו, אלא אדרבה עוד יפנס
 לצרות גדולות יותר, כי הכפירות והספקות בו יתברך,
 רחמנא לישזבן, הן מקור הטמאה, בור עמק שקשה
 לצאת ממנו, ועל-כן כל אלו שכבר נפלו בעמק בור
 ודוח כזה, שנתעקם לבבם ונחלשה דעתם ונחשכו
 עיניהם, ומלאים ספקות וקשיות עליו יתברך, חיייהם
 מרים מאוד מאד, והם צריכים רחמים רבים, רחמים
 גדולים, להושע.

ולכן ראו, בני ובנותי היקרים, מה לפניכם, חזרו
 בתשובה שלמה אליו יתברך, ואל תאבו ואל תשמעו
 ואל תסחפו ברוח הזמן, שמלאה כפירות ואפיקורסות,
 קשיות וספקות, עליו יתברך. הרגילו את עצמכם לברח
 רק אל חכמי הדור וצדיקיו, אשר מהם תקבלו עצות
 נוראות ונפלאות איך לזכות להגיע לאמונה ברוחה
 ומזככת, ותזכו להפלל בו יתברך, ויתברר לכם, כי
 עדין "יש עתיד", ואפלו במצבים הקשים ביותר בחיי
 האדם, יכולים לצאת ולהנצל מכל רע. אשרי מי שזוכה
 להחדיר בעצמו ידיעות אלו, אשר אין בלעדיו יתברך
 כלל, והוא יתברך מחיה ומנהיג ומקים את כל הבריאה
 כלה, ואסור להתאש בשום פנים ואפן, כי תמיד "יש
 עתיד". ומי שזוכה להחדיר בעצמו ידיעות אלו, דיקא
 הוא חי חיים נעימים ערבים ומתקים, ועולמו טועם
 עוד בעולם הזה; אשרי לו בזה ואשרי לו בבא.

תם ונשלם, שבח לאל בורא עולם!

הנהגות ישרות שיהם תקוין הברית, על-פי דברי רבנו הקדוש והנורא, אור האורות, רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו

יזהר מאד לטבל בכל יום במקנה, ובפרטיות פשחטא בפגם הברית,
ישתדל הדבר הראשון לטבל במקנה אשר הוא התקוין הראשון,
כמו שאמר רבנו ז"ל: "דאס ערשטע איז מקנה" (הדבר הראשון
הוא מקנה).

ישתדל לומר בכל יום העשרה מזמורי תהלים שגלה רבנו ז"ל,
שיהם תקוין גמור לפגם הברית, והם: ט"ז, ל"ב, מ"א, מ"ב,
נ"ט, ע"ז, צ', ק"ה, קל"ז, ק"נ, ותכף-ומיד פשוטה לאמרם, אל
יחשב יותר מזה כלל, כי בודאי נתכפר לו.

ישמר מאד מאד על מחשבתו, וירגיל את עצמו לחשב רק מחשבות
קדושות וטהורות, כי המחשבה גבוהה עד מאד, ולהפוך ישמר
את עצמו מהרהורים רעים, אשר הם אבי-אבות הטמאה, וכשם-כנים
במחשבתו אמתת מציאותו יתברך, אז הוא אצלו יתברך ממש, כי
במקום שהמחשבה חושבת, שם כל האדם.

יקדש האדם את העינים שלו, כי עקר הנאוף תלוי בעינים, כי העין
רואה והלב חומד וכלי המעשה גומרים, ועל-כן יקדש את
העינים, וירגיל את עצמו להסתכל בכל דבר בחיות אלקות שיש בכל
דבר, ויוציא לעצמו רמזים איף להתקרב אליו יתברך מכל דבר, וכן
ישמר מאד לא להסתכל בדברים מאסים, כי אמרו חכמינו הקדושים
(סנהדרין מה): אין יצר הרע שולט אלא במה שענינו רואת, ואמרו
(ברכות יב): אחרי עיניכם - זה הרהור עברה, ועל-כן צריכים לקדש
מאד מאד את העינים, כי הכל תלוי בעינים.

יִזְהַר בְּעֲצָמוֹ מְאֹד לְקַדֵּשׁ אֶת הָאֲזָנִים שְׁלוֹ, וַיִּרְגֵּיל אֶת עֲצָמוֹ לְשִׁמְעַ
רַק בְּקוֹל הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה וּבְקוֹל הַחֻכְמִים וְהַצְדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּם,
וַיִּזְהַר מְאֹד מְאֹד לֹא לֵישֵׁב בֵּין לְצִיִּם וְקָלִים וְרִיקִים, מִיָּנִים וְאֶפִּיקוֹרְסִים,
וְלֹא יִנְיַח לְדַבְרֵיהֶם הַטְּמָאִים לְהַפְנֵס בְּאֲזָנָיו, וְאָמְרוּ חֻכְמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים
(פְּתוּבוֹת ה.): אַל יִשְׁמִיעַ אָדָם לְאֲזָנָיו דְּבָרִים בְּטָלִים, מִפְּנֵי שֶׁהֵן נְכוּוֹת
תְּחִלָּה לְאִיבָרִים, וְאָמְרוּ שֵׁם עַל פְּסוּק: "וַיִּתֵּד תְּהִיָּה לָךְ עַל אֲזָנֶיךָ"
(דְּבָרִים כג): אַל תִּקְרֵי אֲזָנֶיךָ, אֲלֵא עַל אֲזָנֶיךָ, שְׂאֵם יִשְׁמַע אָדָם
דְּבַר שְׂאִינוֹ הַגּוֹן, יִנְיַח אֶצְפְּעוֹ בְּאֲזָנָיו, כִּי כִּשְׂאָדָם שׁוֹמֵעַ בְּקוֹל
הַרְשָׁעִים וְהַקָּלִים יִהְיֶה נִמְשָׁף אַחֲרֵיהֶם, וְלֹהֲפוֹף פֶּשִׁישְׁמַע בְּקוֹל
הַתּוֹרָה וְהַחֻכְמִים וְהַצְדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּם, יִמְשָׁף אַחֲרֵיהֶם.

יִזְהַר מְאֹד מְאֹד מִהִמָּדָה הַמְּגַנָּה שֶׁל פְּעַס וּקְפִידוּת, וְכַמְעַט שֶׁכָּל תְּקוּן
הַדַּעַת, תְּקוּן הַבְּרִית, תְּלוּי בְּזָה — שִׁיְהִיָּה הָאָדָם סִבְלָן וּמְאַרְיָף
אִפּוֹ עַל כָּל מַה שְׁעוֹבֵר עָלָיו, כִּי אֶת הַנּוֹאֵף מִכִּירִים בָּאֵף שְׁלוֹ, כִּי
גְּלוּה לְנוֹ רַבְּנוּ ז"ל, הֵינּוּ כִּפִּי כַּעֲסוֹ וְרָצִיחָתוֹ שִׁישׁ לוֹ, כְּמוֹ-כֵן יוֹדְעִים
שֶׁהוּא נוֹאֵף, רַחֲמָנָא לְצַלָּן, וְעַל-כֵּן מִי שְׂרוּצָה לְהַגִּיעַ לְתְּקוּן הַבְּרִית
בְּשִׁלְמוֹת, צָרִיף שִׁיֶּרְגֵּיל אֶת עֲצָמוֹ מְאֹד בַּמָּדָה הַיְקָרָה שֶׁל סִבְלָנוּת,
וַיִּסְבַּל כָּל הַבָּא עָלָיו, וַיִּאֲרִיף אִפּוֹ עַל כָּל מַה שְׁעוֹבֵר עָלָיו — הֵן
מִעֲצָמוֹ וְהֵן מִבְּעַל בַּחֲרִיה, וְכִפִּי שִׁיִּזְכָּה לְהִיּוֹת סִבְלָן וּמְאַרְיָף אֵף,
כְּמוֹ-כֵן יִזְכָּה לְשִׁלְמוֹת הַדַּעַת, וַיִּתְקַן אֶת אֲשֶׁר קָלַקַּל בְּבְרִיתוֹ.

יְקַדֵּשׁ הָאָדָם וַיִּטְהַר מְאֹד אֶת דְּבוּר פִּיו, וַיְדַבֵּר תְּמִיד דְּבוּרֵי תּוֹרָה
וְדְבוּרֵי אֱמוּנָה וְהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית, וַיִּשְׁמַר מְאֹד מְאֹד שֶׁלֹּא יִנְבֵּל
אֶת פִּיו בְּדַבְרֵי נְבָלָה וְנֹאֵף, כִּי הַדְּבוּר יִכְרִיחוֹ לַעֲשׂוֹת כָּל מַה שְׂמוֹצִיא
מִפִּיו, חֵס וְשָׁלוֹם, וְאָמְרוּ חֻכְמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (וַיִּקְרָא, פֶּרֶשָׁה כד, סִימָן ז):
"וְהִיָּה מִחֲנִיף קְדוּשׁ וְלֹא יִרְאֶה בְּךָ עֲרוֹת דְּבַר", אַל תִּקְרֵי עֲרוֹת דְּבַר
אֲלֵא עֲרוֹת דְּבוּר - זֶה נְכוּוֹל הַפֶּה, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה מְסֻלָּקִין מִמֶּנּוּ אֶת
הַשְׂכִּינָה הַקְּדוּשָׁה, וְגוֹרְמִים רָעָה לְעֲצָמוֹ וְלְכָל הָעוֹלָם כְּלוֹ, וְעַל-כֵּן
מִי שִׁיּוֹדַע בְּנִפְשׁוֹ שֶׁפָּגַם בְּבְרִיתוֹ, וּבַכְּפָרְטִיּוֹת כֹּהוֹצֵאת זֶרַע לְבִטְלָה,
יְקַדֵּשׁ מְאֹד אֶת דְּבוּרוֹ וְלֹא יְדַבֵּר שׁוֹם דְּבָרִים בְּטָלִים, וּמִכָּל שֶׁכֵּן

דבורים אסורים, כגון: לשון-הרע, רכילות, ליצנות, נבול פה, חס
ושלום, כי עקר תקון הברית תלוי בתקון הלשון.

יחזיק מאוד באמונה יתרה, שיכניס את עצמו בתוך האמונה הקדושה,
ותמיד יציר בדעתו איך שמלא כל הארץ כבודו, ואין שום
מציאות בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל אלקות גמור הוא, ואין
בלעדיו יתברך כלל, כי בכל תנועה ותנועה שם אלופו של עולם,
והוא עומד באמצע, וכשיחשב את זה תמיד, על-ידי-זה יזדבב לגמרי,
וימחל לו הקדוש-ברוך-הוא על הכל.

יהיה תמיד שמח וטוב לב, וישתדל לעשות תמיד רק צדקה וחסד
עם כל בר ישראל, וירקוד מרב שמחה על נקדת יהדותו שזכה
להברא מזרע ישראל, ולא עשני גוי, וימסר את נפשו על נקדת
השמחה, כי כל עקר פגם הברית בא לאדם רק מחמת עצבות, כי
הקלפה המתטאת את האדם בפגם הברית נקראת ללה, ועל-כן עקר
שלמות תקון הברית הוא — שיהיה תמיד שמח בשמחה עצומה,
ואף שזה קשה וכבד לו מאוד מאוד מרב עוונותיו בפגמי הברית
שלו, שזה מכניס באדם דבאון ועצבון פנימי, עם כל זאת עקר תקון
הברית תלוי אף ורק במדת השמחה וההקדנה, וצריך למסור את נפשו
להגיע אל המדה היקרה הזו של שמחה, שזה מכניס באדם רוח
טובה ומדת הרחמנות, ולעשות צדקה וחסד עם כל בר ישראל.

הספר הקדוש הזה

נדפס לזכות

מרת רחל בת מרים הי"ו

יהי רצון

שישלח לה הקב"ה רפואה שלמה

רפואת הנפש ורפואת הגוף

ברמ"ח איבריה ושס"ה גידיה

וכל טיפי דמיה

ולא תדע שום חולי ושום צער

כל ימי חייה

בזכות כל הצדיקים

ובפרט בזכות רבנו הקדוש

ר' נחמן בן פייגא מברסלב זיע"א!

סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם
זה שמו נאה לו

תקון הפללי

*

תקון נורא ונפלא מאד מאד לכלליות החטאים
והוא פגם הברית, רחמנא לצלן

*

ומסגל מאד גם לפרנסה ולהצלחה
בכל הענינים בגשמיות וברוחניות
אשרי מי שיאמרם בכל יום

*

יסדו, תקנו, גלו וצוה לפרסמו לכל ישראל.
רפנו הקדוש והנורא אור הגנוז והצפון
בוצינא קדישא עלאה, אדוננו, מורנו ורפנו

רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו

*

הובא לרפויס על-ידי

חסיד בברסלב

שנת תשנ"ג לפרט קטן

טוב לומר זאת לפני אמירת העשרה מזמורים:

הַרִינִי מִקֶּשֶׁר עֲצָמַי בְּאִמִּירַת הָעֲשָׂרָה מִזְמוֹרִים אֵלֹו לְכֹל הַצְּדִיקִים
הָאֲמִתִּיִּים שְׁבֹדוֹרְנוּ, וּלְכֹל הַצְּדִיקִים הָאֲמִתִּיִּים שׁוֹכְנֵי עֶפְרָיִם, קְדוֹשֵׁים
אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ הַמָּה, וּבִפְרֹט לְרַבְּנוּ הַקְּדוֹשׁ צְדִיק יְסוֹד עוֹלָם נַחַל נוֹבֵעַ
מִקּוֹר חֲכָמָה, רַבְּנוּ נַחֲמֵן בֶּן פִּיגָא, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ, שְׁגֵלָה תִּקְוֹן
זֶה.

לְכוּ נִרְנְנָה לִיהוָה נְרִיעָה לְצוֹר יִשְׁעֵנוּ: נִקְדְּמָה פָּנָיו בְּתוֹדָה בְּזִמְרוֹת
נְרִיעַ לוֹ: כִּי אֵל גָּדוֹל יְהוָה וּמְלֶךְ גָּדוֹל עַל כָּל אֱלֹהִים:

קודם שיתחיל תהלים יאמר זה:

הַרִינִי מִזְמוֹן אֶת פִּי לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל וּלְשַׁבַּח אֶת בּוֹרְאֵי לֶשֶׁם
יְחִוּד קְדוֹשׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתָּה בְּדַחֲלוֹ וּרְחִימוּ עַל-יְדֵי הַהוּא טָמִיר
וְנַעֲלֵם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל:

טז.

מִכְתָּם לְדוֹד שְׁמֵרְנֵי אֵל כִּי-חֲסִיתִי בָךְ: אֲמַרְתָּ לִיהוָה
אֲדַנִּי אַתָּה, טוֹבֵתִי בַל-עָלִיךְ: לְקְדוֹשִׁים אֲשֶׁר-בְּאֶרֶץ
הַמָּה, וְאֲדִירִי כָל-חֲפָצֵי-כֶם: יִרְבוּ עֲצֻבוֹתֶם אַחַר מְהָרוּ,
בַּל-אֲסִיף נִסְפִיָּהֶם מִדָּם, וּבַל-אֲשָׂא אֶת-שְׁמוֹתֶם עַל-
שְׁפָתִי: יְהוָה מָנַת חֶלְקִי וְכוֹסִי, אַתָּה תוֹמִיךְ גּוֹרְלִי:

חֲבָלִים נִפְלוּ-לִי בַּנְּעִימִים, אֶף-נִחַלְתָּ שְׁפָרָה עָלַי: אֲבָרָךְ
 אֶת-יְהוָה אֲשֶׁר יַעֲצָנִי, אֶף לֵילוֹת יִסְרוּנִי כְּלִיּוֹתַי: שׁוֹיֵתִי
 יְהוָה לְנִגְדֵי תְּמִיד, כִּי מִימִינִי בַל-אָמוּט: לְכֵן שָׁמַח לְבִי
 וַיִּגַּל כְּבוֹדִי, אֶף-בְּשָׂרֵי יִשְׁכֵן לְבִטַח: כִּי לֹא-תַעֲזֹב נַפְשִׁי
 לְשָׂאוֹל, לֹא-תִתֵּן חֲסִידְךָ לְרֵאוֹת שָׁחַת: תוֹדִיעֵנִי אֲרוּחַ
 חַיִּים שִׁבַע שְׁמָחוֹת אֶת-פְּנֵיךָ נְעֻמוֹת בִּימִינְךָ נִצַּח:

לב.

לְדוֹד מִשְׁפִּיל, אֲשָׁרֵי נְשׁוּי פֶשַׁע כָּסוּי חֲטָאָה: אֲשָׁרֵי-
 אָדָם, לֹא יַחֲשֹׁב יְהוָה לוֹ עוֹן, וְאִין בְּרוּחוֹ רְמָיָה: כִּי
 הֶחְרַשְׁתִּי בָּלוּ עֲצָמַי, בְּשִׂאֲגָתִי כָּל-הַיּוֹם: כִּי יוֹמָם וְלַיְלָה
 תִּכְבַּד עָלַי יְדָךְ, נְהַפֵּךְ לְשָׂדֵי בְּחִרְבְּנֵי קִיץ סְלָה: חֲטָאתִי
 אֹדִיעֶךָ, וְעוֹנֵי לֹא-כִסִּיתִי, אָמַרְתִּי אוֹדָה עָלַי פֶּשַׁעִי
 לְיְהוָה, וְאַתָּה נִשְׂאתָ עוֹן חֲטָאתִי סְלָה: עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל
 כָּל-חֲסִיד אֱלֹהֶיךָ לְעֵת מְצָא, רַק לְשֹׁטֵף מִיָּם רַבִּים אֱלֹהֵי
 לֹא יִגִּיעוּ: אַתָּה סֹתֵר לִי* מִצָּר תִּצְרַנִּי רְנִי פִלַּט תִּסּוּבְּכֵנִי
 סְלָה: אֲשַׁפִּילְךָ וְאוֹרְךָ בְּדָרְךָ זֶה תִּלְוֶךָ אִיעֲצָה עָלֶיךָ עֵינַי:
 אֵל תִּהְיוּ כָּסוּס כְּפָרָד אִין הֲבִין בְּמִתְגַּוְרָסֵן עֲדִיו לְבָלוּם
 בַּל קָרֹב אֱלֹהֶיךָ: רַבִּים מְכַאוֹבִים לְרָשָׁע, וְהַבּוֹטֵחַ בְּיְהוָה
 חֲסֵד יִסּוּבְּכֵנוּ: שְׁמַחוּ בְּיְהוָה וְגִילוּ צְדִיקִים וְהִרְנִינוּ
 כָּל-יִשְׂרָאֵל:

(* אחר אתה סתר לי — צריך להפסיק מעט (עי' בלקו"מ ח"א סי' רי"ג).

מ.א.

לְמַנְצַח מְזִמּוֹר לְדָוִד: אֲשֶׁר־י מִשְׁכִּיל אֶל-דָּל בְּיוֹם רָעָה
 יִמְלִטְהוּ יְהוָה: יְהוָה יִשְׁמְרֵהוּ וַיַּחֲיֵהוּ וַאֲשֶׁר בְּאָרֶץ, וְאֵל
 תַּתְּנֶהוּ בְּנַפְשׁ אֵיבָיו: יְהוָה יִסְעֲדֵנוּ עַל עֶרֶשׁ דָּוִי. כָּל
 מִשְׁכָּבוֹ הִפְכֹת בְּחַלְיוֹ: אָנִי-אִמְרָתִי יְהוָה חֲנֻנִי, רִפְאָה
 נַפְשִׁי כִּי חָטָאתִי לָךְ: אוֹיְבֵי יֹאמְרוּ רַע לִי מָתִי יָמוּת
 וְאָבֵד שְׁמוֹ: וְאִם-כָּא לְרֵאוֹת, שְׂוֹא יִדְבֹר, לְבוֹ יִקְבֹּץ-אֶזְרוֹן
 לוֹ, יֵצֵא לַחוּץ יִדְבֹר: יַחַד עָלַי יִתְלַחֲשׁוּ כָל-שֹׁנְאָי,
 עָלַי יִחְשְׁבוּ רָעָה לִי: דְּבַר-בְּלִיעַל יִצּוֹק בּוֹ, וְאֲשֶׁר
 שָׁכַב לֹא-יִוָּסֵף לְקוֹם: גַּם-אִישׁ שְׁלוֹמִי אֲשֶׁר-בְּטַחְתִּי
 בּוֹ, אוֹכֵל לַחֲמִי, הַגְדִּיל עָלַי עֶקֶב: וְאַתָּה יְהוָה חֲנֻנִי
 וְהַקִּימֵנִי, וְאַשְׁלֵמָה לָהֶם: בְּזֹאת יִדְעֵתִי כִּי-חִפְצָתָּ בִּי,
 כִּי לֹא-יָרִיעַ אֵיבֵי עָלַי: וְאָנִי, בְּתַמִּי, תִּמְכֹּת בִּי, וּתְצִיבֵנִי
 לְפָנֶיךָ לְעוֹלָם: בְּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִהַעוֹלָם וְעַד
 הַעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

מ.ב.

לְמַנְצַח מִשְׁכִּיל לְבָנֵי קִנְחָה: כְּאֵל תַּעֲרַג עַל-אֲפִיקֵי-מַיִם,
 כֵּן נַפְשִׁי תַעֲרַג אֵלֶיךָ אֱלֹהִים: צִמְאָה נַפְשִׁי לְאֱלֹהִים
 לְאֵל חַי, מָתִי אָבוֹא וְאַרְאֶה פָּנֵי אֱלֹהִים: הִיָּתָה לִי

דַּמְעָתִי לָחֵם יוֹמָם וְלַיְלָה בְּאָמֹר אֵלַי כָּל הַיּוֹם, אֵיִה
 אֱלֹהֶיךָ: אֵלֶּה אֲזַכְּרָה וְאֲשַׁפְּכָה עָלַי נַפְשִׁי, כִּי אֶעְבֹּר
 בַּסֶּף, אֲדַדְּם עַד-בֵּית אֱלֹהִים בְּקוֹל-רִנָּה וְתוֹדָה, הַמּוֹן
 חוּגֵג: מֵהַתְּשׁוּחָתֵי נַפְשִׁי וְתַהֲמִי עָלַי הוֹחֵלִי לְאֱלֹהִים
 כִּי עוֹד אֲוֹדְנֹו יִשׁוּעוֹת פָּנָיו: אֱלֹהִי, עָלַי נַפְשִׁי תְּשׁוּחָח
 עַל-כֵּן אֲזַכְּרֶךָ מֵאֲרֶץ יְרֵדָן, וְחַרְמוֹנִים, מִהַר מְצָעַר:
 תְּהוֹם-אֶל-תְּהוֹם קוֹרָא לְקוֹל צְנוּרֶיךָ, כָּל מִשְׁבְּרֶיךָ וְגַלְיֶיךָ
 עָלַי עָבְרוּ: יוֹמָם יִצְוֶה יְהוָה חֲסֵדוֹ וּבְלֵילָה שִׁירָה עָמִי,
 תִּפְלָה לְאֵל חַיִּי: אִמְרָה לְאֵל סְלַעִי לָמָּה שְׁכַחְתָּנִי,
 לָמָּה-קָדַר אֵלֶיךָ, בְּלַחֵץ אוֹיֵב: בְּרִצַּח בְּעַצְמוֹתַי חֲרַפּוֹנִי
 צוֹרְרִי, בְּאִמְרָם אֵלַי כָּל הַיּוֹם אֵיִה אֱלֹהֶיךָ: מֵהַתְּשׁוּחָתֵי
 נַפְשִׁי וּמֵהַתְּהֻמִּי עָלַי הוֹחֵלִי לְאֱלֹהִים כִּי-עוֹד אֲוֹדְנֹו,
 יִשׁוּעוֹת פָּנָי וְאֱלֹהִי:

נט.

לְמַנְצַח אֵל תִּשְׁחַת לְדוֹד מִכְתָּם, בְּשִׁלַּח שְׂאוֹל וַיִּשְׁמְרוּ
 אֶת-הַבַּיִת לְהַמִּיתוֹ: הִצִּילֵנִי מֵאִיְבֵי אֱלֹהִי, מִמַּתְקוֹמְמִי
 תִּשְׁגָּבֵנִי: הִצִּילֵנִי מִפְּעָלֵי אָוֶן וּמֵאֲנָשֵׁי דָמִים הוֹשִׁיעֵנִי:
 כִּי הִנֵּה אָרְבוּ לְנַפְשִׁי יְגוּרוּ עָלַי עֲזִים, לֹא-פָשַׁעִי וְלֹא-
 חָטָאתִי יְהוָה: בְּלִי-עוֹן יִרְצוֹן וַיְכַוְּנֵנִי, עוֹרָה לְקַרְאֲתִי
 וּרְאָה: וְאִתָּה יְהוָה-אֱלֹהִים צָבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, הִקִּיצָה
 לְפָקֶד כָּל-הַגּוֹיִם אֶל-תַּחַן כָּל-בְּגֵדֵי אָוֶן סָלָה: יִשׁוּבוּ
 לְעָרֵב יְהֵמוּ כַּכֶּלֶב, וַיִּסּוּבּוּ עִיר: הִנֵּה יִבְעוֹן בְּפִיהֶם,

חַרְבוֹת בְּשִׁפְתוֹתֵיהֶם, כִּי־מִי שָׁמַעַ: וְאַתָּה יְהוָה תִּשְׁחַק־
 לְמוֹ, תִּלְעַג לְכָל־גּוֹיִם: עֲזוּ, אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁמְרָה, כִּי אֱלֹהִים
 מִשְׁגָּבִי: אֱלֹהֵי חֲסָדַי יִקְדָּמְנִי אֱלֹהִים יִרְאֵנִי בְּשַׁרְרֵי:
 אֶל־תִּהְרָגִם פֶּן־יִשְׁכַּחוּ עַמִּי, הִנִּיעַמוּ בְּחִילְךָ וְהוֹרִידְמוּ,
 מִגִּנְנוּ אֲדַנִּי: חֲטֵאת־פִּימוֹ דְּבַר־שִׁפְתֵימוֹ וַיִּלְכְּדוּ בְּגֹאוֹנָם,
 וּמָאֵלָה וּמִפֶּחַשׁ יִסְפְּרוּ: כֹּלָה בְּחֻמָּה, כֹּלָה וְאֵינָמוּ וַיִּדְעוּ
 כִּי־אֱלֹהִים מִשַּׁל בְּיַעֲקֹב, לְאַפְסֵי הָאָרֶץ סָלָה: וַיֵּשְׁבוּ
 לְעָרֵב יְהֵמוּ כְּכָלֵב, וַיִּסּוּכְבוּ עִיר: הִמָּה יִנְיַעוֹן לְאָכֵל,
 אִם־לֹא יִשְׁבְּעוּ וַיִּלְיֵנוּ: וְאֲנִי אֲשִׁיר עֲזָךְ, וְאֲרַנֵּן לְבִקְרָךְ
 חֲסָדְךָ, כִּי־הָיִיתָ מִשְׁגָּב לִי, וּמְנוּסָה בְּיוֹם צָר־לִי: עֲזֵי
 אֱלֹהֶיךָ אֲזַמְרָה, כִּי־אֱלֹהִים מִשְׁגָּבִי אֱלֹהֵי חֲסָדַי:

עז.

לְמַנְצַח עַל־יְדוּתוֹן לְאַסָּף מִזְמוֹר: קוֹלִי* אֶל־אֱלֹהִים
 וְאַצְעָקָה, קוֹלִי אֶל־אֱלֹהִים וְהֶאֱזִין אֵלַי: בְּיוֹם צָרָתִי אֲדַנִּי
 דָּרְשָׁתִי, יָדִי לִילָה נִגְרָה וְלֹא תִפּוּג מֵאַנָּה הַנְּחָם נַפְשִׁי:
 אֲזַכָּרָה אֱלֹהִים וְאֶהְמָיָה, אֲשִׁיחָה, וְתִתְעַשֵּׂף רוּחִי סָלָה:
 אַחֲזַתָּ שְׁמֵרוֹת עֵינַי, נִפְעַמְתִּי וְלֹא אֲדַבֵּר: חֲשַׁבְתִּי יָמִים
 מִקֶּדֶם, שָׁנוֹת עוֹלָמִים: אֲזַכָּרָה נְגִינָתִי בְּלִילָה, עִם־לִבִּי
 אֲשִׁיחָה, וַיִּחַפֵּשׂ רוּחִי: הִלְעוֹלָמִים יִזְנַח אֲדַנִּי וְלֹא־יִסִּיף
 לְרִצּוֹת עוֹד: הֶאֱפֵס לְנִצַּח חֲסָדוֹ, גָּמַר אָמַר לְדוֹר וָדוֹר:
 הַשְּׁכַח חַנּוּת אֵל, אִם־קִפְץ בָּאָף רַחֲמָיו סָלָה: וְאָמַר

(* באמרוך אל אלהים תכווין המילוי כזה אל"ף למ"ד אל"ף למ"ד ה"י יו"ד מ"ם.

חלוּתִי הִיא, שְׁנוֹת יָמַי עֲלִיּוֹן: אֲזָכוֹר מֵעֲלִי יְהִי, כִּי
 אֲזָכְרָה מִקֶּדֶם פְּלֹאֶךָ: וְהִגִּיתִי בְּכָל־פְּעֻלָּךְ וּבְעֲלִילוֹתֶיךָ
 אֲשִׁיחָה: אֱלֹהִים בְּקִדְשׁ דְּרָכֶךָ, מִי־אֵל גָּדוֹל כְּאֱלֹהִים:
 אַתָּה הָאֵל עֲשֵׂה פְלֹא הוֹדַעְתָּ בְּעַמִּים עֲזָרָה: גְּאֻלְתָּ בְּזָרוּעַ
 עַמֶּךָ, בְּנֵי יַעֲקֹב וַיֹּסֶף סִלָּה: רָאוּךָ מִיָּם אֱלֹהִים, רָאוּךָ
 מִיָּם יַחֲלוּ אַף יִרְגְּזוּ תְהוֹמוֹת: זָרְמוּ מִיָּם עֲבוֹת קוֹל
 נִתְּנוּ שְׁחָקִים, אַף־חֲצֹצִיף יִתְהַלְכוּ: קוֹל רַעַמְךָ בַּגִּלְגָּל,
 הָאִירוּ בְּרָקִים תִּבְלִי, רָגְזָה וַתִּרְעַשׂ הָאָרֶץ: בְּיָם דְּרָכֶךָ
 וּשְׁבִילֶךָ בְּמִים רַבִּים, וְעַקְבוֹתֶיךָ לֹא נוֹדְעוּ: נַחֲיֵת כְּצֶאֱזָן
 עַמֶּךָ, בְּיַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן:

.צ.

תִּפְלָה לְמֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲדַנִּי מְעוֹן אַתָּה הָיִיתָ
 לָנוּ בְּדֹר וָדֹר: בְּטָרֶם הָרִים יִלְדוּ וַתַּחֲזִיל אָרֶץ וַתִּבְלִי,
 וּמְעוֹלָם עַד־עוֹלָם אַתָּה אֵל: תֵּשֵׁב אָנוּשׁ עַד־דַּכָּא,
 וַתֵּאמֶר שׁוּבוּ בְנֵי־אָדָם: כִּי אֶלֶף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם
 אֶתְמוֹל כִּי יַעֲבֹר, וְאַשְׁמוּרָה בְּלִילָה: זָרְמַתָּם, שָׁנָה יִהְיוּ,
 בְּבִקְרָה כְּחֹצִיר יַחֲלֶף: בְּבִקְרָה יִצִּיץ וַחֲלֶף, לְעָרֵב יְמוּלִל
 וַיִּבֶשׁ: כִּי כָלֵינוּ בְּאַפָּךָ, וּבַחֲמַתְךָ נִבְהַלְנוּ: שָׁתָה עֲוֹנוֹתֵינוּ
 לְנִגְדֶךָ עֲלַמְנוּ לְמֵאוֹר פְּנֶיךָ: כִּי כָל־יָמֵינוּ פָּנוּ בְּעִבְרַתְךָ
 כְּלֵינוּ שָׁנֵינוּ כְּמוֹ־הֶגְהָה: יָמֵי שְׁנוֹתֵנוּ בְּהֵם שְׂבָעִים שָׁנָה,
 וְאֵם בְּגִבּוֹרוֹת שְׁמוֹנִים שָׁנָה, וְרַהֲבָם עָמַל וְאוֹן, כִּי
 גַז חִישׁ וַנַּעֲפָה: מִי יוֹדֵעַ עַז אַפָּךָ, וּכְיִרְאָתְךָ עִבְרַתְךָ:

למנות ימינו כן הודע, ונבא לבב חכמה: שובה יהנה
 עד-מתי והנחם על עבדיך: שבענו בבקר חסדך, ונרננה
 ונשמחה בכל-ימינו, שמחנו כימות עניתנו, שנות ראינו
 רעה: יראה אל-עבדיך פעלך והדרך על בניהם: ויהי
 נעם אדני אלהינו עלינו, ומעשה ידינו כוננה עלינו,
 ומעשה ידינו כוננהו:

קה.

הודו ליהנה קראו בשמו הודיעו בעמים עלילותיו: שירו
 לו זמרו-לו שיחו בכל נפלאותיו: התהללו בשם קדשו
 ישמח לב מבקשי יהנה: דרשו יהנה ועזו בקשו פניו
 תמיד: זכרו נפלאותיו אשר עשה, מפתיו ומשפטי-פיו:
 זרע אברהם עבדו בני יעקב בחיריו: הוא יהנה אלהינו
 בכל-הארץ משפטיו: זכר לעולם בריתו דבר צוה לאלה
 דור: אשר כרת את אברהם ושבעתו לישחק: ויעמידה
 ליעקב לחק לישראל ברית עולם: לאמר לה אתן את
 ארץ כנען חבל נחלתכם: בהיותם מתי מספר כמעט
 וגרים בה: ויתהלכו מגוי אל גוי מממלכה אל-עם
 אחר: לא הניח אדם לעשקם ויזכח עליהם מלכים: אל
 תגעו במשיחי ולנביאי אל תרעו: ויקרא רעב על-הארץ
 כל מטה-לחם שבר: שלח לפניהם איש לעבד נמפר
 יוסף: ענו בכבל רגלו ברזל באה נפשו: עד עת בא
 דברו אמרת יהנה צרפתהו: שלח מלך ויתירהו משל

עַמִּים וַיִּפְתַּח־הוּ: שָׁמוּ אָדוֹן לְבֵיתוֹ וּמוֹשֵׁל בְּכָל־קִנְיָנוּ:
 לְאָסוּר שָׁרִיו בְּנַפְשׁוֹ וּזְקֵנָיו יַחֲכֵם: וַיָּבֹא יִשְׂרָאֵל מִצָּרִים
 וַיַּעֲקֹב גֵּר בְּאֶרֶץ־חָם: וַיִּפֹּר אֶת־עַמּוֹ מְאֹד וַיַּעֲצֵמָהּ
 מִצָּרִיו: הִפְדָּה לָבֶם לְשֵׁנָא עַמּוֹ לְהַתְנַפֵּל בְּעַבְדָּיו: שָׁלַח
 מִשָּׁה עֲבָדָו אֶהֱרֹן אֲשֶׁר בָּחַר בּוֹ: שָׁמוּ־בָם דְּבָרֵי אֹתוֹתָיו,
 וּמוֹפְתִים בְּאֶרֶץ חָם: שָׁלַח חֲשָׁף וַיַּחֲשִׁיף וְלֹא מָרוּ אֶת
 דְּבָרוֹ: הִפְדָּה אֶת מִימֵיהֶם לְדָם וַיִּמַּת אֶת דְּגָתָם: שָׁרַץ
 אֲרָצָם צִפְרֻדָּעִים בְּחֹדְרֵי מְלֻכִּיהֶם: אָמַר וַיָּבֹא עָרֹב כְּנִים
 בְּכָל גְּבוּלָם: נָתַן גִּשְׁמֵיהֶם בָּרֹד, אֲשֶׁר לְהַבּוֹת בְּאֲרָצָם:
 וַיִּף גִּפְנָם וּתְאֵנָתָם, וַיִּשְׁבֵּר עֵץ גְּבוּלָם: אָמַר וַיָּבֹא אֲרָבָה,
 וַיִּלֶּק וְאִין מִסָּפֵר: וַיֹּאכַל כָּל־עֵשֶׂב בְּאֲרָצָם, וַיֹּאכַל פְּרִי
 אֲדָמָתָם: וַיִּף כָּל בְּכוֹר בְּאֲרָצָם, רֵאשִׁית לְכָל־אוֹנָם:
 וַיּוֹצִיאֵם בְּכֶסֶף וְזָהָב וְאִין בְּשִׁבְטָיו כּוֹשֵׁל: שָׁמַח מִצָּרִים
 בְּצֵאתָם, כִּי־נִפְל פַּחְדָּם עֲלֵיהֶם: פָּרַשׁ עֲנָן לְמִסְפָּה, וְאֲשֶׁר
 לְהָאִיר לְיָלֵה: שָׁאֵל וַיָּבֹא שָׁלְיוֹ וְלָחֵם שָׁמַיִם יִשְׁבִּיעֵם:
 פָּתַח צוּר וַיִּזְוֹבוּ מַיִם, הִלְכוּ בְּצִיּוֹת נֹהָר: כִּי זָכַר אֶת־דְּבַר
 קֹדְשׁוֹ, אֶת־אֲבֹרָהֶם עֲבָדָו: וַיּוֹצִיא עַמּוֹ בְּשִׁשּׁוֹן, בְּרִנָּה
 אֶת בְּחִירָיו: וַיִּתֵּן לָהֶם אֲרָצוֹת גּוֹיִם, וַעֲמַל לְאֻמִּים
 יִירָשׁוּ: בְּעַבּוֹר יִשְׁמְרוּ חֻקָּיו וְתוֹרָתוֹ יִנְצְרוּ, הַלְלוּיָהּ:

קלז.

עַל נִהְרוֹת בְּכָל שָׁם יִשְׁבְּנוּ, גַּם־בְּכִינוּ בְּזָכְרָנוּ אֶת־
 צִיּוֹן, עַל עַרְבִים בְּתוֹכָהּ תְּלִינוּ כְּנֹרוֹתֵינוּ: כִּי שָׁם

שְׁאֵלוֹנוּ שׁוֹבֵינוּ דְּבַר־יִשְׁרָאֵל, וְתוֹלְלֵינוּ שְׁמִיחָה, שִׁירֵנוּ
 לְנוּ מִשִּׁיר צִיּוֹן: אֵיךְ נָשִׁיר אֶת־שִׁיר יְהוָה, עַל אֲדָמַת
 נֶכֶר: אִם־אֶשְׁכַּח־יְרוּשָׁלַיִם תִּשְׁכַּח יְמִינִי: תִּדְבַּק לְשׁוֹנֵי
 לַחֲפִי, אִם לֹא אֶזְכְּרֶנּוּ, אִם־לֹא אֶעֱלֶה אֶת יְרוּשָׁלַיִם
 עַל רֹאשׁ שְׁמֹחֲתִי: זָכֹר יְהוָה לְבִנְיָאֵדוֹם אֶת יוֹם
 יְרוּשָׁלַיִם, הָאֲמָרִים עָרוּ עָרוּ עַד הַיְסוּד בָּהּ: בֵּית־בְּבַל
 הִשְׁדוּדָהּ, אֲשֶׁר־יִשְׁשַׁלְּמֶנָּה אֶת־גְּמוּלָהּ שְׁגַמְלֹתָ לְנוּ:
 אֲשֶׁר־יִשְׁיָאֲחִז וְנִפֵּץ אֶת־עַלְלֶיהָ אֶל הַסַּלְעַ:

קנ.

הַלְלוּיָהּ, הַלְלוּ־אֵל בְּקִדְשׁוֹ, הַלְלוּהוּ בְּרִקְיעַ עֲזוֹ: הַלְלוּהוּ
 בְּגִבּוֹרֹתָיו, הַלְלוּהוּ כְּרֹב גְּדֻלוֹ: הַלְלוּהוּ בְּתִקְעַ שׁוֹפָר
 הַלְלוּהוּ בְּנִבְלָה וְכִנּוֹר: הַלְלוּהוּ בְּתֶנֶף וּמַחּוֹל, הַלְלוּהוּ
 בְּמִנִּים וְעֶגְבִּי: הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי־שָׁמַע, הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי
 תְרוּעָה: כָּל הַנְּשָׁמָה תִּהְלֵל יְהוָה, הַלְלוּיָהּ:

אחר שסיים תהלים, יאמר שלשה פסוקים אלו:

מִי יִתֵּן מִצִּיּוֹן יִשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל בְּשׁוֹב יְהוָה שְׁבוֹת עִמּוֹ יִגַּל יַעֲקֹב
 יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל: וְתִשׁוּעַת צְדִיקִים מִיְהוָה מְעַזָּם בְּעַת צָרָה:
 וַיַּעֲזֶרֶם יְהוָה וַיִּפְלְטֵם, וַיִּפְלְטֵם מִרְשָׁעִים וַיּוֹשִׁיעֵם כִּי חָסוּ בוֹ: